Aprovat pel Ple el dia 22/10/2020. Signat digitalment per Montserrat Bach Pujol, Secretària de l'Ajuntament d'Artés 2020.11.10 10:51:57 +01'00'

Ajuntament d'Artés

Avanç del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal

Memòria descriptiva i justificativa.

Informació

Abril de 2020

HABITATGE , URBANISME I ACTIVITATS

Diputació Barcelona

CRÈDITS

EQUIP REDACTOR

Directors de l'Avanç POUM d'Artés

Montse Escorsell,	arquitecta urbanista (Dir.)
Borja M. Iglesias,	arquitecte urbanista

Direcció de documentació ambiental

Xavier Garcia Galindo,	biòleg i ambientòleg
Elias Asbert Castañeda,	geògraf
Paulino Vallejo Climent	geògraf

Direcció jurídica i legal

Pareja & Associats, Advocats

Pol Fontboté Pradilla	advocat

Direcció de documentació social

Borja M. Iglesias	arquitecte urbanista
Marc Vila Recio	geògraf
Jose Antonio Ruiz Jiménez	geògraf

ENS DESTINATARI

Ajuntament d'Artés

Enric Forcada Valiente	Alcalde-President (ERC)
Montserrat Bach	Secretària municipal
Glòria Bosch	Arquitecta municipal

Grups municipals

Pere Bitriu Comallonga	Regidor d'Habitatge, Medi ambient i Urbanisme (CUP)

CONTRACTACIÓ I GESTIÓ
DIPUTACIÓ DE BARCELONA
ÀREA D'INFRAESTRUCTURES I ESPAIS NATURALS
Gerència de Serveis d'Habitatge, Urbanisme i Activitats

Eulàlia Mata Dumenjó	Tècnica gestora

ESCORSELL FOLCH MONTSERRAT - 46643751G Firmado digitalmente por ESCORSELL FOLCH MONTSERRAT - 46643751G
Fecha: 2020.05.26 10:10:16 +02'00'

IGLESIAS ALVAREZ BORJA MARCELINO - 54065381V Firmado digitalmente por IGLESIAS ALVAREZ BORJA MARCELINO - 54065381V
Fecha: 2020.05.26 11:33:18 +02'00'

Ajuntament d'Artés

Pla d'Ordenació Urbanística Municipal

Avanç

Memòria descriptiva i justificativa
Informació

Abril de 2020

Diputació Barcelona
Gerència de Serveis d'Habitatge Urbanisme i Activitats

Agència de vertebració urbana AVRA .PRO

Montse Escorsell (Dir), arquitecta urbanista
Borja M. Iglesias, arquitcte urbanista

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ **7**

1.1. Conveniència i oportunitat del POUM 7
1.2. Marc normatiu 8
1.3. Procés de redacció i tramitació 8
1.4. Agents participants 9
1.5. Estructura i contingut del document d'avanç de POUM 10
1.6. Participació ciutadana 12

2. TERRITORI **13**

2.1. Situació 13
2.2. Delimitació del terme municipal 15
2.3. Geografies 16

3. SISTEMA D'ASSENTAMENTS **18**

3.1. Assentaments 18
3.2. Breu aproximació als mil anys d'Artés 18
3.3. Evolució del teixit urbà 22
3.4. Estructura de la propietat i edificacions 26

4. MEDI AMBIENT **29**

4.1. Clima 29
4.2. Xarxa hidrogràfica 29
4.3. Geologia 30
4.4. Relleu i morfologia 31
4.5. Flora i vegetació 31
4.6. Hàbitats 32
4.7. Fauna i connectivitat funcional 35
4.8. Usos i cobertes del sòl 36
4.9. Paisatge 37
4.10. Àrees d'interès ambiental objecte de protecció 39
4.11. Infraestructura verda 40
4.12. Àrees d'especial vulnerabilitat ambiental per l'existència de riscos o impactes 43

5. POBLACIÓ I HABITATGE **51**

5.1. Població 51
5.2. Habitatges i parc residencial 64
5.3. Necessitats socials d'accés a l'habitatge 84
5.4. Anàlisi de la Salut de les persones 85

6. ACTIVITAT I CAPACITAT ECONÒMICA **88**

6.1. Anàlisi econòmica de la població 88
6.2. Teixit productiu i les activitats econòmiques 92
6.3. Aproximació a la capacitat econòmica i financera municipal 98

7. PLANEJAMENT DE RANG SUPERIOR **105**

7.1. Plans territorials parcials i plans directors territorials 105
7.2. Planejament sectorial vigent 123
7.3. Instruments de protecció, gestió i ordenació del paisatge 126

8. PLANEJAMENT URBANÍSTIC **131**

8.1. El planejament general vigent als municipis veïns 131
8.2. Antecedents del planejament general vigent. El PGOU-62 138
8.3. Planejament urbanístic general vigent 138
8.4. Estat de desenvolupament i execució del planejament urbanístic 151
8.5. Execució del planejament vigent, 1988-2018 164
8.6. Validesa i potencialitat del planejament vigent 170

9. INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT I MOBILITAT **180**

9.1. Xarxa d'infraestructures de mobilitat 180
9.2. Xarxa de transport col·lectiu 183
9.3. Xarxa d'itineraris per a vianants i bicicletes 184

9.4. Xarxa de camins rurals i ramaders 185
9.5. Qualitat de les vies urbanes 185
9.6. Aparcament 187
9.7. Model de mobilitat 189

10. SISTEMA D'ESPAIS LLIURES 190

11. SISTEMA D'EQUIPAMENTS 194

12. XARXES BÀSIQUES DE SERVEIS 202

12.1. Anàlisi i localització de les xarxes bàsiques de serveis 202
12.2. Gestió de residus 206
12.3. Consums energètics i d'aigua 208

13. PATRIMONI 212

13.1. El Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPA) 212
13.2. Integrant les xarxes d'itineraris al patrimoni cultural 222

14. DIAGNOSI 223

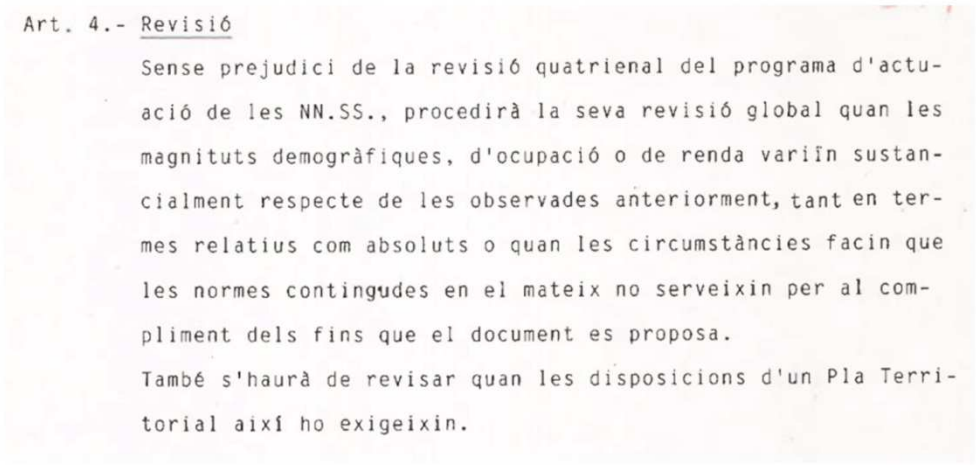
14.1. Interpretació relacional DAFO 223
14.2. Identificació dels elements claus 227

15. QUADRES RESUM 235

1.INTRODUCCIÓ

1.1. Conveniència i oportunitat del POUM

El planejament urbanístic del municipi d'Artés a l'any 2019 és el document de les Normes Subsidiàries de Planejament aprovat definitivament l'any 1988. Aquestes normes, en el seu articulat, detallen els motius de revisió.

Art. 4.- Revisió

Sense prejudici de la revisió quatrienal del programa d'actuació de les NN.SS., procedirà la seva revisió global quan les magnituts demogràfiques, d'ocupació o de renda variïn substancialment respecte de les observades anteriorment, tant en termes relatius com absoluts o quan les circumstàncies facin que les normes contingudes en el mateix no serveixin per al compliment dels fins que el document es proposa.

També s'haurà de revisar quan les disposicions d'un Pla Territorial així ho exigeixin.

La redacció d'un Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (en endavant, POUM) es justifica principalment per motius que es deriven de canvis significatius en el context, per necessitats municipals relacionades amb l'ordenació urbana i pel compliment de les determinacions del planejament territorial vigent.

Artés és un dels pocs municipis del Bages que ha mantingut en els darrers anys un creixement demogràfic continuat fins arribar als 5.648 habitants del darrer recompte de l'any 2018. Un increment acumulat del 37,8% des de l'any 1988 en que entren en vigor les Normes Subsidiàries de Planejament (en endavant, NNSS-88), l'instrument que ordena els usos del sòl urbà, urbanitzable i no urbanitzable al municipi (publicat al DOGC en data 9 de maig de 1988).

Al llarg dels trenta anys de vigència de les NNSS-88 el marc legal urbanístic ha experimentat una profunda revisió, ajustant-se als reptes de cada moment. En aquest context, i per tal d'alinear les expectatives del desenvolupament del sòl al planejament vigent, han estat tramitades un total de 16 modificacions puntuals de les NNSS-88, i es disposa d'un document refós de la normativa de les NNSS-88 aprovat a l'any 2005 que incorpora, a la seva vegada, cinc (5) d'aquestes modificacions puntuals i la resolució d'un recurs d'alçada. En aquest període a més, s'han gestionat, un total de 4 plans parcials i 3 plans especials, entre el que cal destacar el Pla especial de catàleg de masies i cases rurals (2012).

En aquests anys, s'han redactat un pla de mobilitat (2006) i un estudi de mobilitat (2018), un Inventari del patrimoni cultural (2007), un Programa d'Actuació Municipal d'Habitatge (2017)i el Pla especial del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals pendent de l'aprovació definitiva.

La necessitat de disposar d'un nou pla general urbanístic és una justa reivindicació del govern local i es justifica en el fet d'incorporar en el planejament del municipi els criteris de:

a) preveure un creixement urbà més equilibrat que prioritzi el sòl urbà consolidat i posi en valor l'entorn

b) promoure l'equilibri amb el medi ambient, incorporant la participació de la ciutadania en les decisions urbanístiques i patrimonials que la pròpia legislació requereix. Totes aquestes qüestions han quedat superades en les Normes subsidiàries vigents.

Artés afronta el repte de revisar i adaptar el seu planejament general al marc legal urbanístic vigent i a les determinacions fixades pel planejament territorial i sectorial vigents que no han deixat d'evolucionar en els darrers anys en paral·lel a les necessitats i prioritats del conjunt de la societat. Precisament, la ciutadania i la seva visió quotidiana del territori al llarg dels trenta anys de vigència de les NNSS ha precipitat la definició de nous instruments d'estratègia i gestió en àmbits tan sensibles com la mobilitat, la protecció mediambiental, la gestió de residus, o del disseny de polítiques inclusives amb impacte en l'espai públic i l'habitatge, i en definitiva en la definició d'un model de territori que garanteixi la prosperitat i una millor qualitat de vida per a les generacions presents i futures d'Artés.

Corregir les possibles incoherències entre la realitat física existent i la qualificació urbanística del sòl; garantir el compliment dels estàndards d'espais lliures i d'equipaments; avaluar la gestió dels sòls pendents de desenvolupar, enfortir les polítiques d'habitatge protegit, o donar el reconeixement al valor ecosistèmic del sòl no urbanitzable o del patrimoni cultural, són algunes de les qüestions que tenen cabuda en la revisió d'un planejament vigent i que es fan del tot necessari passats trenta anys, com és el cas concret d'Artés. En l'horitzó, experiències positives i negatives que han marcat al territori i que han de contribuir a modelar un futur resilient, sostenible i inclusiu, compatible amb les potencialitats dels motors econòmics i amb les sensibilitats que vagin articulant les noves generacions que, en el futur, hagin d'apropiar-se dels objectius previstos pel nou instrument de planejament general urbanístic d'Artés, el nou POUM d'Artés.

Amb la intenció de donar un pas al front i d'adaptar als nous temps i sensibilitats un dels principals instruments de gestió dels governs locals, l'Ajuntament d'Artés va considerar que havia arribat el moment *d'activar el POUM*, el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal. En aquest sentit, i d'acord amb la legislació urbanística vigent, el primer pas en la tramitació urbanística i mediambiental d'un nou instrument de planejament general consisteix en la redacció del document d'Avanç de POUM.

1.2. Marc normatiu

Els plans d'ordenació urbanística municipal (POUM) són una figura de la planificació urbanística que estan regulats pel Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la llei d'urbanisme (article 57) (DOGC núm. 56867 de 5 d'agost), modificat per la Llei 3/2012, del 22 de febrer, de modificació d'aquest Decret legislatiu (DOGC núm. 6077 de 29 de febrer de 2012), en endavant TRLUC.

La legislació aplicable es concentra en els següents articles:

- Articles 73 a 85 del TRLUC,
- Articles 107, 108, 115, 116, 119 del Decret 305/2006, de 12 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme de Catalunya (en endavant RLUC).

La legislació urbanística vigent estableix, amb precisió, el procediment de tramitació del planejament i fixa uns mecanismes de participació de la ciutadania i de les institucions durant el procés d'elaboració del document. Aquests mecanismes tenen com a objectius:

a) possibilitar la participació, pel fet que el planejament incideix en la regulació de la propietat privada i condiciona el futur desenvolupament de la qualitat de vida, i

b) contribuir a donar una legitimitat democràtica als plans, com també influir-ne en l'eficàcia, que s'ha de veure afavorida pel fet del coneixement de la norma.

A partir de l'entrada en vigor de la Llei 2/2002, de 21 de març, d'urbanisme, el 21 de juny de 2002, la missió del POUM és substitutiva de l'anterior instrument de planejament encara vigent, normes subsidiàries de planejament aprovades definitivament l'any 1988.

1.3. Procés de redacció i tramitació

1.3.1. Encàrrec

La Diputació de Barcelona, a través de la Gerència de Serveis d'Habitatge, Urbanisme i Activitats (en endavant, GSHUA), ofereix als ens locals un programa complet de cooperació en matèria d'habitatge, urbanisme i activitats. Dins l'àmbit de l'urbanisme ofereix, entre d'altres, recursos específics per a la redacció d'instruments de planejament urbanístic, tant de planejament general com de planejament derivat.

En aquest sentit, l'Ajuntament d'Artés participa en aquest programa i la GSHUA assumeix l'assistència en la tramitació de l'Avanç de POUM d'Artés encarregant la seva redacció mitjançant licitació pública a l'equip tècnic de l'arquitecta urbanista MONTSE ESCORSELL FOLCH.

L'encàrrec abasta la redacció de la totalitat dels documents que han d'integrar l'Avanç de POUM per a la seva aprovació municipal, de conformitat amb la normativa d'aplicació, incloent les tasques i documents preceptius en relació a l'avaluació ambiental i a la diagnosi social, així com els derivats del suport al procés de la participació ciutadana i al tràmit d'exposició pública posterior a l'aprovació de l'Avanç de POUM.

1.3.2. Redacció de l'avanç

La redacció del document d'avanç de POUM s'articula sobre la base l'anàlisi i objectius inicials; coordinadament es redacta el document inicial estratègic (DIE), que permetrà iniciar el procés d'avaluació ambiental del Pla. El contingut del document d'avanç de POUM ve regulat als articles 86 bis TRLUC i 106.2 RLUC.

1.3.3. Acord del Ple d'aprovació de l'avanç de POUM.

Conjuntament en l'acord del Ple en què s'aprova l'avanç de POUM, es fa normalment alguna suspensió de llicències.

L'abast d'aquesta suspensió potestativa, pot ser limitat a un àmbit concret i es pot estendre a tramitació de plans urbanístics derivats i projectes i instruments de gestió urbanística i urbanització, com també suspendre l'atorgament de llicències de parcel·lació de terrenys, d'edificació, reforma, rehabilitació o enderrocament de construccions, d'instal·lacions o ampliació d'activitats o usos concrets i d'altres autoritzacions municipals connexes establertes per la legislació sectorial que afecta l'àmbit.

El termini de la suspensió no pot ser superior a un any i l'acord, si és adoptat per l'Ajuntament, s'ha de publicar, telemàticament (web), a la premsa (un diari de màxima difusió al municipi), i al Butlletí Oficial, definint els termes de la suspensió.

1.3.4. Exposició pública de l'avanç

D'acord amb el TRLUC en el moment en què els treballs d'elaboració del POUM hagin adquirit un grau de desenvolupament suficient que permeti formular els criteris, els objectius i les solucions generals del planejament, la corporació o els organismes que hagin de formular els plans han de fer la màxima difusió de les propostes.

L'exposició pública telemàtica i presencial dels treballs, durant el termini de trenta dies hàbils, permetrà que les corporacions, les associacions i els particulars puguin formular suggeriments i alternatives al planejament previst.

1.3.5. Informe del Departament de Territori i Sostenibilitat (DTES)

Simultàniament al període d'informació publica, l'ajuntament tramet l'avanç amb el document inicial estratègic al DTES, per obtenir el document d'abast (DA) de l'OTAA i el primer informe urbanístic territorial (ITU) de la Comissió Territorial d'Urbanisme (CTU).

Amb el DIE, l'OTAA emet (en el termini màxim de dos mesos) el document d'abast que permetrà l'elaboració de l'estudi ambiental estratègic (EAE) que acompanya el document per aprovació inicial. És l'Administració ambiental que tramet la documentació a la CTU perquè elabori l'ITU.

És necessari que la CTU, per valorar el contingut de l'avanç, disposi com a mínim de plànols proposta i de la normativa del POUM. Es recomanable aportar d'altres dades tècniques i administratives que justifiquin les propostes adoptades, sobretot quan el nou POUM suposa importants variacions pel que fa al planejament general vigent, tant per canvis en el model de municipi com raons de processos judicials en curs.

1.3.6. Valoració dels suggeriments

Cal que les persones responsables de la redacció elaborin un informe tècnic, d'anàlisi i valoració dels suggeriments aplegats. L'organisme o la corporació titular, amb l'assessorament dels redactors del pla, han d'analitzar les alternatives i els suggeriments i han de proposar la confirmació o la rectificació dels criteris del planejament.

1.4. Agents participants

En aquest apartat s'identifiquen els interlocutors que participen en tot el procés de redacció del POUM d'Artés, concretant les seves funcions i altres activitats vinculades als processos dels treballs. Cal assenyalar que el procés de redacció de l'avanç de POUM ha implicat agents de dues legislatures diferents:

- **2018-maig de 2019:** La GSHUA designà com a tècnic gestor a **Joaquim Garcia Comas** amb les funcions de vetllar pel correcte desenvolupament de l'encàrrec, i per la coordinació entre els diferents agents, organismes i tècnics intervinents. En quant a l'ens destinatari, l'Ajuntament d'Artés va designar com a persona interlocutora política, **Ernest Clotet Berenguer** Alcalde d'Artés (Candidatura d'Unitat Popular-CUP), i com a interlocutores tècniques a **Montserrat Bach**, Secretària municipal i a **Glòria Bosch**, Arquitecta municipal, persones de referència en el decurs del desenvolupament de l'assistència. En els grups de treball també hi consten representants de l'equip de govern, **Enric Forcada Valiente**, 4t tinent d'Alcalde (ERC), i de l'oposició, **Manel Parreño Jiménez**, regidor (CiU).
- **Des de maig de 2019:** La GSHUA designà com a tècnica gestora a **Eulàlia Mata Dumenjó** amb les funcions de garantir el desenvolupament de la resta dels treballs pendents del POUM i la coordinació entre els diferents agents i interlocutors. En quant a l'Ajuntament d'Artés, el nou interlocutor polític és **Enric Forcada Valiente**, Alcalde d'Artés (Esquerra Republicana de Catalunya-ERC), mantenint-se la Secretària municipal –**Montserrat Bach**- i l'arquitecta municipal –**Glòria Bosch**. En **Pere Bitriu Comallonga** és el Regidor d'Habitatge, Medi ambient i Urbanisme (Candidatura d'Unitat Popular-CUP).

L'interlocutor polític garanteix el posicionament de l'ens destinatari en les decisions que li són pròpies, i el seu trasllat, si és al cas, a les instancies o òrgans corporatius que correspongui.

Els interlocutors tècnic són els responsables directes del seguiment dels treballs, incloent l'assistència a les reunions i la interlocució ordinària amb l'equip redactor i el tècnic gestor de la GSHUA i actuen d'enllaç amb la resta de l'organització que representa, en relació a l'obtenció de documentació, informació i implicació de les diferents àrees de gestió de la seva organització.

Pel que fa a l'equip redactor, la directora del treball, l'arquitecta i urbanista **Montse Escorsell** actua com a interlocutora ordinària al llarg del seu desenvolupament, responsable del compliment dels requeriments de l'encàrrec i de l'adequada coordinació i cohesió de l'equip redactor, comprometent-se a informar al tècnic gestor de la GSHUA de qualsevol actuació rellevant referida al desenvolupament dels treballs, especialment, aquelles que comportin la participació de l'ens destinatari.

L'organigrama de l'equip redactor és:

- **AVRA**, Agència de Vertebració Rurbana, nom de l'oficina tècnica integrada per:
  - MONTSE ESCORSELL FOLCH, arquitecta i urbanista. Directora i coordinadora de l'Equip. Redactora de l'instrument de planejament objecte del contracte en qualitat d'autora.
  - BORJA M. IGLÉSIAS, arquitecte i urbanista. Redactor de l'instrument de planejament objecte del contracte en qualitat de coautor.
- **Solucions Geogràfiques SCCCL**, integrada per:
  - XAVIER GARCIA GALINDO, biòleg i ambientòleg. Redactor de la documentació ambiental en qualitat de coautor especialitzat.
  - MARC VILA RECIO, geògraf. Redactor de la documentació social en qualitat de coautor especialitzat.
  - JOSE ANTONIO RUIZ JIMENEZ, geògraf. Redactor de la documentació social en qualitat de coautor especialitzat.
- **Pareja & Associats, Advocats**, representat per:
  - POL FONTBOTÉ PRADILLA, advocat, assessor en dret urbanístic i administratiu.

1.5. Estructura i contingut del document d'avanç de POUM

El document d'avanç de POUM d'Artés, d'acord amb la legislació urbanística vigent, ha d'incorporar tota la informació de caire urbanística, mediambiental, econòmica i social que sigui necessària per justificar la idoneïtat de les hipòtesi i alternatives d'ordenació proposades, i que hauran de ser detallades en fases posteriors de la redacció del POUM. D'acord amb això, el document d'avanç d'Artés haurà d'estar integrat per:

- **Memòria descriptiva i justificativa d'informació**, elaborada a partir del procés d'extracció, anàlisi i tractament de la informació multisectorial desenvolupada en la Fase 1 d'anàlisi i diagnosi. Aquesta memòria d'informació inclourà una diagnosi i les primeres hipòtesis i alternatives de treball del model d'ordenació al municipi que seran desenvolupades a la memòria d'ordenació urbanística.
- **Plànols d'informació urbanística**, amb contingut gràfic generat en la fase d'anàlisi i diagnosi:
  - **I.1.** Context territorial (e:1/175.000)
  - **I.2.1**. Estructura territorial. Hipsometria (e:1/35.000)
  - **I.2.2.** Estructura territorial. Usos del sòl (e:1/35.000)
  - **I.3.1.** Planejament territorial vigent. PDU Pla de Bages (e: vàries)
  - **I.3.2**. Planejament territorial vigent. PTPCC (e: vàries)
  - **I.4.1.** Evolució del municipi, 1946 (e:1/12.500)
  - **I.4.2**. Evolució del municipi, 1957 (e:1/12.500)
  - **I.4.3**. Evolució del municipi, 1994 (e:1/12.500)
  - **I.4.4.** Evolució del municipi, 2018 (e:1/12.500)
  - **I.4.5.** Evolució del municipi. Nucli urbà d'Artés,1920-2018 (e:1/7.500)
  - **I.5.** Sistema viari i pendents >20%. (e:1/12.000)
  - **I.6**. Riscos hidrogeomorfolófics (e:1/12.000)
  - **I.7**. Anàlisi del teixit urbà (e: 1/7.500)
  - **I.8**. Coberta i usos del sòl (e:1/12.000)

  - **I.9.1**. Normes Subsidiàries de Planejament, 1988 (NNSS-88). Classificació del sòl (e:1/12.500)
  - **I.9.2.** Normes Subsidiàries de Planejament, 1988 (NNSS-88). Qualificació del sòl (e:1/12.500)
  - **I.10.1**. Planejament vigent (1988-2018), Estructura i classificació del sòl (e:1/12.500)
  - **I.10.2.** Planejament vigent (1988-2018), Qualificació del sòl (e:1/5.000)
  - **I.11**. Estructura d'espais oberts (e:1/12.500)
  - **I.12.** Grau de desenvolupament del planejament vigent (e:1/5.000)
  - **I.13.** Catàleg de béns a protegir (e: vàries)
- **Memòria del procés de participació**, alineada amb el Programa de Participació Ciutadana aprovada en Ple de l'Ajuntament en data 25 d'octubre de 2018, incorporant el contingut generat al llarg del procés de dinamització ciutadana a partir dels tallers desenvolupats els dies 3, 10 i 17 de desembre de 2018 i de l'enquesta de percepció; aquesta memòria integrarà la fase posterior d'exposició pública i recollida de suggeriments un cop l'Ajuntament aprovi en Ple el document d'avanç de POUM.
- **Memòria descriptiva i justificativa d'ordenació**, que incorpora els objectius i criteris generals del POUM, les diferents alternatives valorades i la descripció de la proposta d'ordenació que haurà de ser desenvolupada en la fase posterior d'aprovació inicial del POUM.
- **Plànols de proposta i ordenació urbanística** que integri les diferents aportacions de la ciutadania generades al llarg del procés participatiu i que permeti visualitzar e manera clara les diferents alternatives que poden vehicular el futur model urbanístic del municipi.
  - **O.1.** Síntesi d'alternatives d'ordenació urbanística (e:1/25.000)
  - **O.2.1**. Alternativa 0. Mantenir el planejament vigent. Estratègies als espais oberts (e:1/12.000)
  - **O.2.2.** Alternativa 0. Mantenir el planejament vigent. Estratègies al teixit urbà (e:1/5.000)
  - **O.2.3.** Alternativa 0. Mantenir el planejament vigent. Proposta d'ordenació (e:1/5.000)
  - **O.3.1.** Alternativa 1. Ajustar i adaptar el planejament vigent. Estratègies als espais oberts (e:1/12.000)
  - **O.3.2.** Alternativa 1. Ajustar i adaptar el planejament vigent. Estratègies al teixit urbà (e:1/5.000)
  - **O.3.3.** Alternativa 1. Ajustar i adaptar el planejament vigent. Proposta d'ordenació (e:1/5.000)
  - **O.4.1**. Alternativa 2. Equilibrar potencials i sensibilitats. Estratègies als espais oberts (e:1/12.000)
  - **O.4.2**. Alternativa 2. Equilibrar potencials i sensibilitats. Estratègies al teixit urbà (e:1/5.000)
  - **O.4.3**. Alternativa 2. Equilibrar potencials i sensibilitats. Proposta d'ordenació (e:1/5.000)
  - **O.5**. Proposta d'ordenació Avanç de POUM (e:1/5.000)
- **Document Inicial Estratègic (DIE),** amb tota la documentació necessària que permeti a l'Oficina Tècnica d'Avaluació Ambiental redactar el document d'abast previ a la redacció del Document d'Avaluació Ambiental Estratègica (DAAE), ja en el marc de redacció del document del POUM per a l'aprovació inicial. Aquest DIE restarà integrat pels següents punts:
  - La relació amb altres plans i programes que poden tenir alguna influència sobre el pla objecte d'avaluació ambiental.
  - Els principis del desenvolupament urbanístic sostenible.
  - Presentar els principis generals per a un desenvolupament urbanístic sostenible i que són d'aplicació al pla objecte d'avaluació ambiental.
  - Els requeriments ambientals significatius, determinant els valors, potencialitats, vulnerabilitats, riscs, i dèficits ambientals sobre els que pugui incidir el pla, així com l'impacte i la incidència ambiental global del pla.
  - La sensibilitat ambiental del municipi integrant els valors ambientals més importants.
  - Els objectius, criteris i obligacions de protecció ambiental d'acord amb la normativa urbanística i sectorial vigents.
  - La justificació ambiental de les alternatives d'ordenació proposades.
  - Finalment, mapes de temàtica ambiental que permetin reforçar el diagnòstic i justificar les propostes d'ordenació.
- **Annexes** amb documents relacionats amb l'anàlisi de riscos geològics i d'inundabilitat:
  - **Estudi d'inundabilitat** en el municipi d'Artés (Bages), Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC), març 2019
  - **Estudi per a la identificació de riscos geològics** a Artés (Bages), Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC), gener 2019.
- **Document comprensiu** de la proposta d'ordenació per a l'avanç de POUM d'Artés en el que es reculli de manera breu els principals missatges del procés.

1.6. Participació ciutadana

Amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona i el suport tècnic de **GMG Gestió i Participació**, s'ha elaborat un programa de participació ciutadana que defineix els moments de participació i eines per vehicular-la.

L'objectiu del procés participatiu és oferir eines de capacitació per tal de garantir la igualtat de condicions en el procés deliberatiu i amb la finalitat d'incorporar a la ciutadania en la revisió del planejament urbanístic del municipi. Aquest procés ha permès facilitar informació a la ciutadania en general i recollir aportacions i suggeriments a tenir en compte en l'elaboració del Pla.

A continuació es resumeixen les dates i actuacions clau en relació a la participació ciutadana que seran detallades en la **memòria de participació del POUM**:

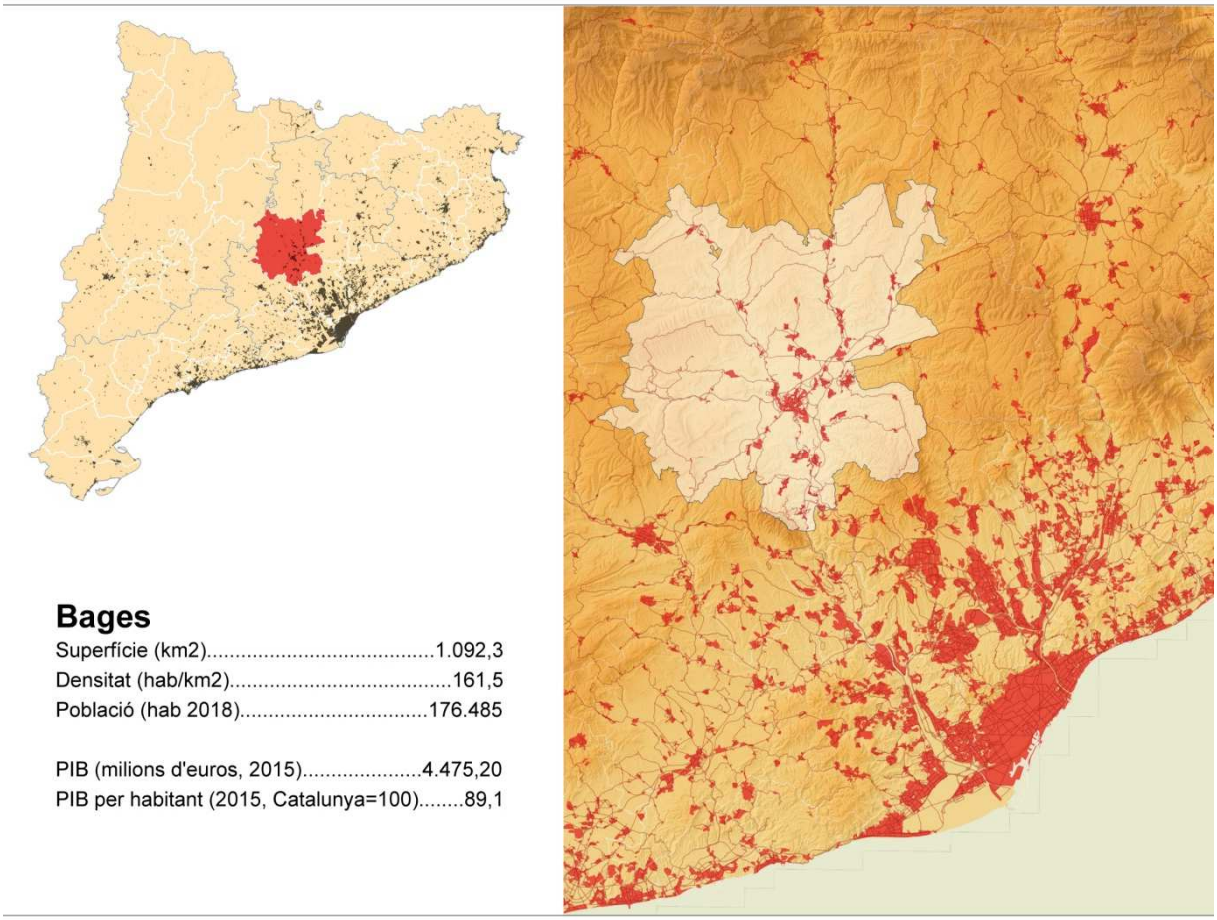
- 25 d'octubre de 2018, aprovació per Ple del Programa de participació ciutadana del POUM, publicat al BOPB el 06/11/2018.
- 8 de novembre de 2018, Sessió informativa d'inici del procés participatiu del POUM
- 3, 10 i 17 de desembre de 2019 sessions de participació de diagnosi i propostes de l'Avanç de POUM, obertes al conjunt de la ciutadania.
- 26 de gener de 2019 sessió de treball de camp, oberta al conjunt de la ciutadania. L'objecte de la sessió fou reconèixer de la mà dels tècnics redactors del POUM, amb major detall la situació d'alguns àmbits concrets del municipi.

2.TERRITORI

2.1. Situació

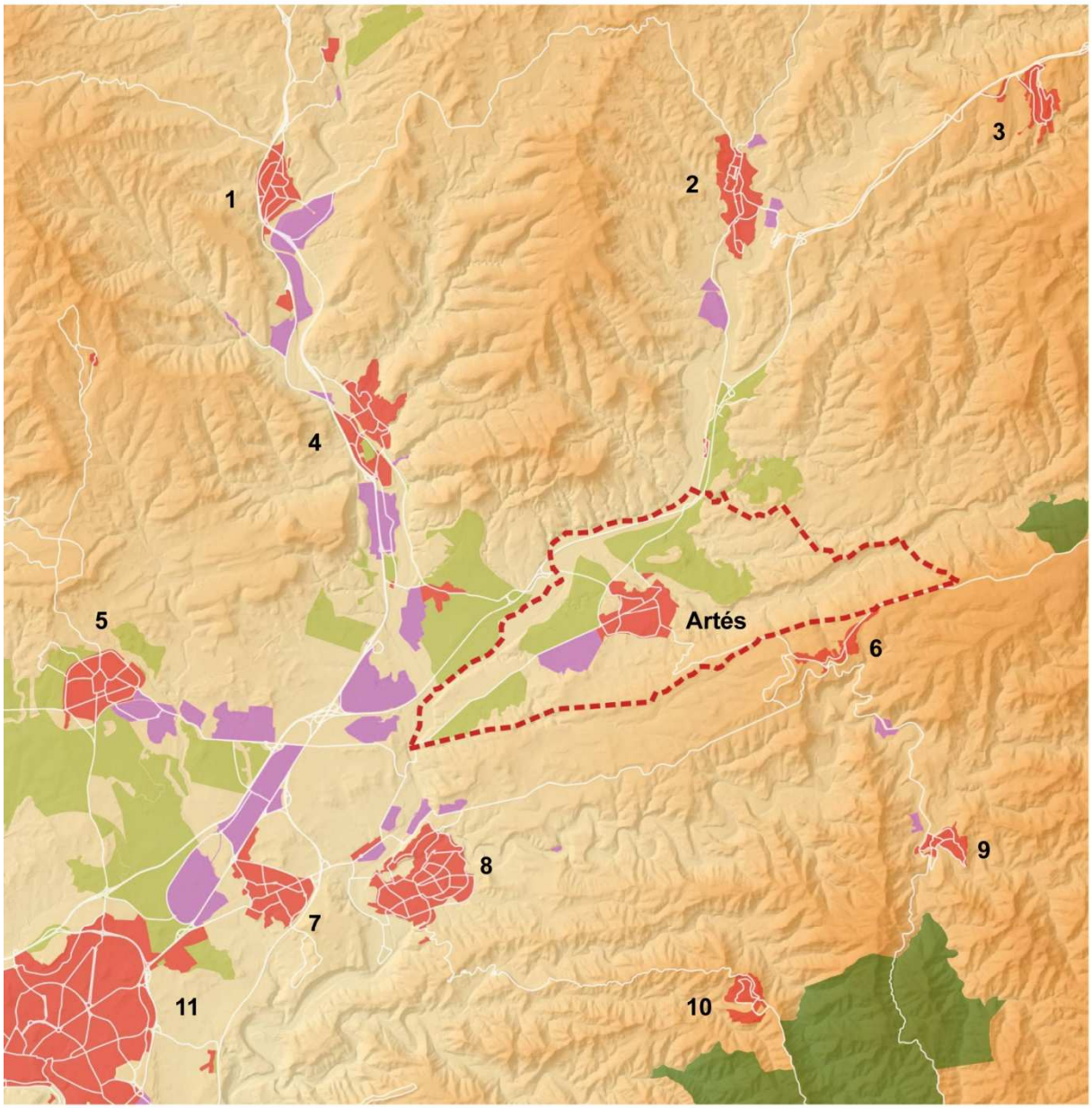
Artés se situa a l'extrem de llevant de la comarca del Bages, limitant amb la comarca creada l'any 2015 del Moianès, en el centre geogràfic de Catalunya, sent Manresa la capital de la comarca i una de les principals polaritats urbanes del país.

El Bages ha desenvolupat al llarg dels anys una activitat econòmica estratègica d'escala internacional, partint d'un procés d'industrialització al segle XIX, "lligat a l'abundància d'energia hidràulica i a les facilitats del seu aprofitament, amb empreses tèxtils que es van instal·lar al llarg dels rius Cardener i Llobregat, empreses extractives en la conca potàssica i d'explotació de pedreres a Sant Vicenç de Castellet i a Castellgalí. Als anys 60 i 70 el sector metal·lúrgic viurà un creixement considerable, no obstant això, amb la crisi del tèxtil i, posterior, del sector miner, es va produir un canvi de les pautes de desenvolupament que van portar cap a un procés de diversificació industrial i de recomposició de l'estructura industrial". El Bages deixarà de ser una comarca especialitzada en indústries tèxtils i en mineria potàssica, per anar-se especialitzant en la metal·lúrgia i les indústries alimentàries i manufactureres. "Des de la dècada dels 70 i fins als 90 el Bages va viure la proliferació de polígons industrials; es crearen nombrosos polígons industrials on s'instal·laren les indústries que surten dels nuclis urbans i les empreses multinacionals que trien el Bages com a ubicació. Dels 30 municipis de la comarca del Bages, 23 compten amb polígons d'activitat econòmica" (Consell Comarcal de Bages), entre ells Artés, que amb el seu Polígon Industrial de Santa Maria d'Artés, dinamitza des dels anys 60 l'economia local.

Imatge 01. El Bages dins Catalunya i la regió metropolitana de Barcelona. Font: ICGC. Elaboració: AVRA

Artés s'integra funcionalment en la corona del sistema urbà del Pla de Bages, al llarg de l'Eix Transversal, articulant un àmbit identificat per les evidents continuïtats dels assentaments i implantacions industrials (PTPCC) i estructurat al voltant de l'aglomeració de Manresa, i de la corona de municipis de Sant Fruitós de Bages, Sant Joan de Vilatorrada, Santpedor i Castellnou de Bages, i les polaritats que es desenvolupen, amb diferents característiques i potencials (veure Imatge 02).

Població (2018) Artés, 5.648 hab

1. Balsareny, 3.205 hab; **2**. Avinyó, 2.250 hab; **3.** Santa Maria d'Oló, 1.024 hab; **4.** Sallent, 6.636 hab;
5. Santpedor, 7.532 hab; **6.** Calders, 946 hab; **7.** Sant Fruitós de Bages, 8.593 hab; **8.** Navarcles, 5.966 hab;
9. Monistrol de Calders, 677 hab; **10.** Talamanca, 202 hab; **11. Manresa, 76.250 hab.**

Coberta del sòl

Ús residencial
Ús industrial
Ús agrícola de protecció
PEIN

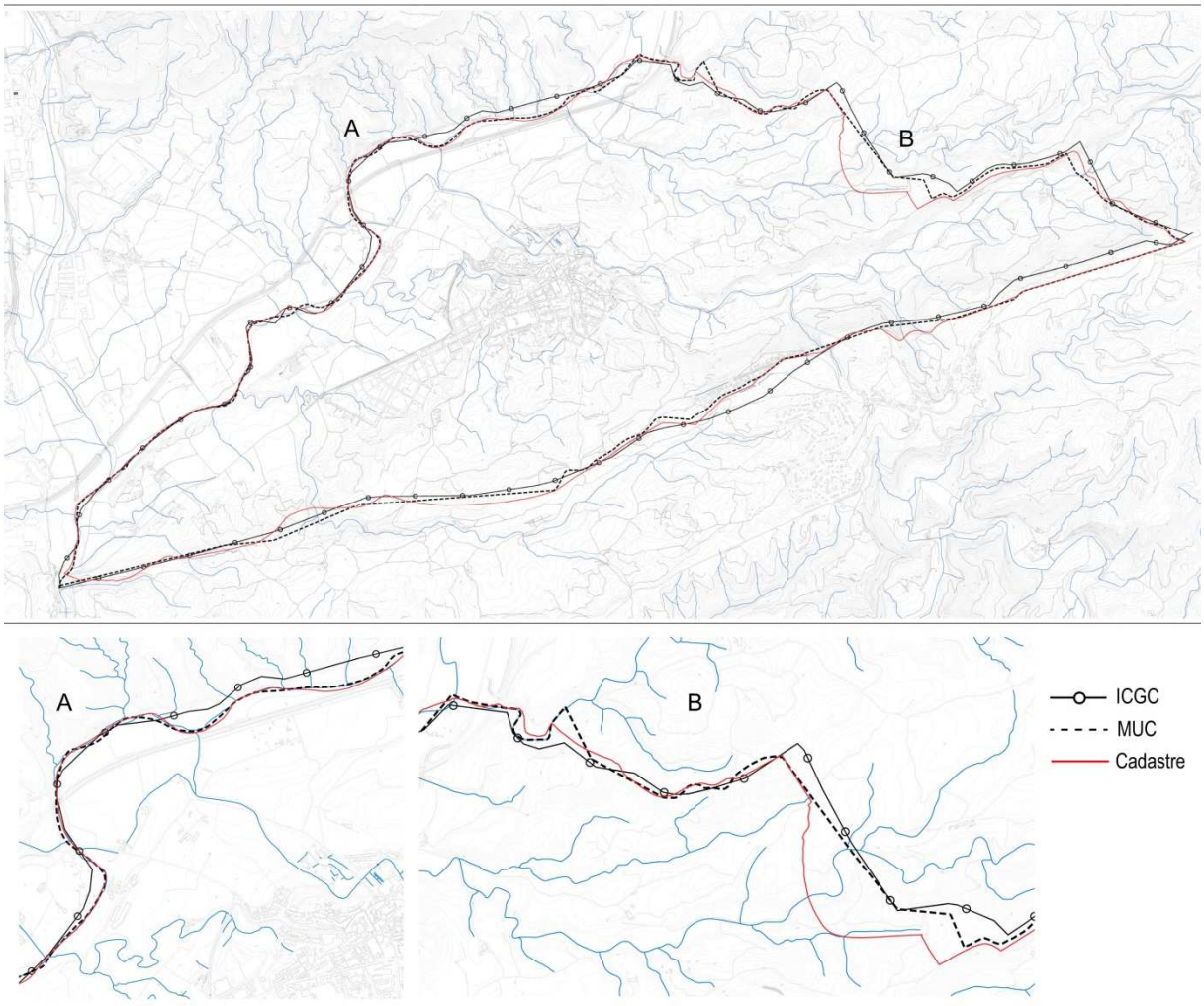
Imatge 02. Artés dins del sistema metropolità de Manresa. Font: PTPCC. Elaboració: AVRA

2.2. Delimitació del terme municipal

El municipi d'Artés s'integra a l'extrem nord-est del Pla de Bages –plana irregular delimitada pels rius Cardener i Llobregat i pels contundents relleus de Montserrat i Sant Llorenç del Munt al sud, per la serralada de Castelltallat a l'est i a l'oest per l'altiplà del Moianès. Amb una superfície de 17,87 Km2 (IDESCAT, 2018), Artés és un municipi petit que ocupa la posició 571 dels municipis catalans per extensió –entre Palol de Revardit i Rellinars.

Situat a una altitud mitja de 316 metres per sobre del mar, resta limitat per ponent per la riera Gavarresa, al nord-oest per municipi veí de Sallent, i a nord i sud per Avinyó i Calders respectivament. Administrativament, Artés és un dels 30 municipis que en 2018 integren la comarca del Bages, formant part de la vegueria de la Catalunya Central amb capital en la veïna ciutat de Manresa. La població en 2018 se situa en 5.648 habitants, situant al municipi dins del conjunt de municipis catalans en la posició 201 per nombre d'habitants –entre Tremp i la Sènia. D'acord amb això, la densitat resultant se situa en 316,1 habitants per km2.

Com en tants municipis del territori, Artés presenta una delimitació del terme que varia notablement segons la font d'informació (veure Imatge 03). D'aquesta manera, el límit recollit a la base topogràfica 1:250.000 de l'ICGC la superfície resultant del municipi és de 18,03 km2, mentre que per al MUC és de 17,85 km2 i per al Cadastre 17,78 km2. En aquest sentit, la base del MUC és la que major correspondència guarda amb IDESCAT i amb el planejament vigent, sent aquest el límit aportat des de l'Ajuntament d'Artés.

Imatge 03. Límits municipals segons ICGC, MUC i Cadastre Font: ICGC, MUC i Cadastre. Elaboració: AVRA

2.3. Geografies

La geografia d'Artés presenta una gran diversitat ecosistèmica recolzada en uns paisatges molt característics. D'una banda, **l'àrea urbana** nascuda, com en moltes viles del territori, en els indrets més elevats que garantien una major protecció defensiva troben en *La Balcera* un àmbit d'interès eco-cultural susceptible de generar tracció en el desenvolupament de l'economia local, a on convergeixen elements geològics de gran importància amb el patrimoni edificat que integra el conjunt del casc antic d'Artés, amb el campanar de Santa Maria i el Castell d'Artés declarat com a Bé Cultural d'Interès Nacional. Un àrea urbana que ha mantingut al llarg del temps la seva compacitat, i fent compatible el desenvolupament de les necessitats de sòl industrial estratègic –seu de multinacionals agroalimentàries entre d'altres- amb els propis creixements d'un teixit residencial que permet observar el pas del temps de manera nítida.

Artés, malgrat ser un municipi de petita dimensió, presenta **paisatges ben diferenciats**; d'una banda, un paisatge forestal que avança ocupant àrees de cultiu abandonades i que se situa en la zona d'obaga, en la banda sud i est del nucli, ben recolzada sobre una serralada des de la qual contemplar el conjunt del terme municipal d'un cop de vista. No obstant això, son els paisatges agrícoles i fluvials els que millor identifiquen la geografia d'Artés (veure Imatge 04). Ben lligats tots dos, el paisatge cultural agrícola enfonsa les seves arrels en el temps, en un passat vitivinícola del qual queda una Denominació d'Origen pròpia –Pla de Bages i Cava-que ha de ser posada en valor, però també dels masos que, escampats pel terme municipal i vertebrats per camins centenaris, mantenen viva la cultura de la terra i de l'esforç. En quant als paisatges fluvials, Artés presenta des de petites torrenteres a rieres a on bullen ecosistemes d'elevada qualitat ambiental, però també a on els veïns i veïnes del municipi enforteixen les relacions de proximitat. En aquest sentit, cal destacar a la riera Gavarresa com a eix fluvial més important que neix a Olost i entronca amb el Llobregat al terme municipal de Cabrianes i a la riera de Malrubí, que recull les aigües des de la Serra de les Garrigues -a la veïna comarca del Moianès- i al seu pas pel Artés delimita una de les àrees d'horts veïnals més antics del territori, amb notícies del segle XII i que mantenen la seva condició com a espai de trobada dels veïns amb la terra.

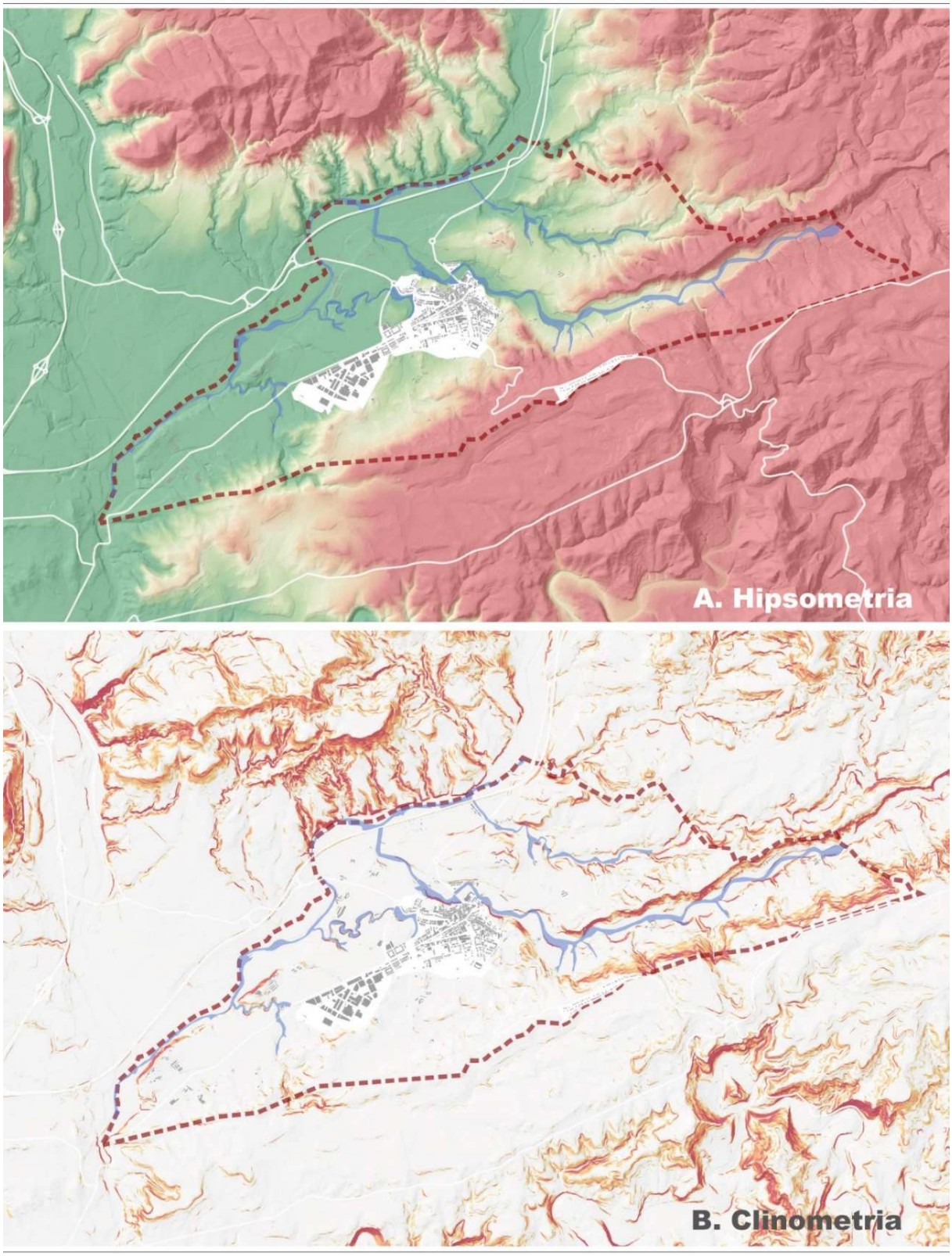
D'acord amb l'article 118 de les Normes Urbanístiques de les NNSS-88 d'Artés, "les fonts naturals existents i els seus entorns es consideraran zones protegides i hauran de mantenir la seva estructura i el bon funcionament". Durant anys algunes de les fonts del terme han estat curosament condicionades per les persones que hi vivien més a prop i es troben en zones ben arranjades, cas de la font del Colomer, la font del Molí o la font del Blancher. Al municipi actualment s'explota **l'aqüífer del sector del Colomer** per a aigua d'abastament municipal. Es tracta d'un aqüífer lliure connectat hidràulicament amb els cabals circulants del riu Llobregat, per a aigua de consum, mitjançant un pou de 17,2 m de profunditat. A l'estar situat a prop de l'aiguabarreig de la Gavarresa i el riu Llobregat, fa que tingui un grau de salinització d'origen geològic. Les característiques geològiques de la zona, que presenta una important deposició de sals sòdiques i potàssiques i de guixos al llarg de l'era Cenozoica, afavoreixen la mineralització natural de les aigües, tant superficials com subterrànies. Així mateix però, la salinització de les aigües també té a veure amb les activitats antròpiques derivades de l'explotació minera d'aquests recursos al terme municipal de Sallent.

Amb un **clima** mediterrani continental, Artés presenta fortes oscil·lacions tèrmiques, amb mesos de pluja abundant a la primavera i tardor, estius força calorosos i glaçades recurrents als mesos d'hivern.

En quant a **geografia econòmica**, el municipi d'Artés a diferència d'altres municipis monofuncionals, mostra un sector agrícola –vitivinícola- i industrial que han evolucionat de la ma al llarg del temps; el conreu extensiu de la vinya al segle XIX i l'impacte de la fil·loxera compartiran espai amb un potent procés d'industrialització que a través de la fàbrica de Can Berenguer, primer i ja amb el polígon de Santa Maria d'Artés en la segona meitat del segle XX, anirà modelant un paisanatge d'obrers i de reivindicació continua al llarg del tot el segle XX. Avui, és el sector terciari, fonamentalment el comerç el sector d'activitat que engloba al conjunt dels veïns i veïnes d'Artés, encara que el seu Polígon industrial, manté un important pes dins l'economia local amb empreses multinacionals del sector agroalimentari. En quan al vi, Artés manté i protegeix una Denominació d'Origen Pla de Bages, amb la varietat de raïm Picapoll com a tret identitari del Bages i únic lloc de l'estat espanyol a on es conrea aquesta varietat.

La **societat** d'Artés, a gran trets, manté importants vincles amb el passat i protegeix les seves tradicions; la Festa de Sant Antoni, Carnestoltes, la Fira d'Artés el cap de setmana posterior a Setmana Santa, Cros d'1 de maig, la Revetlla de Sant Joan, Aplec de Sardana, la Festa Major el primer cap de setmana de setembre, i la festa de la Verema del Bages a l'octubre, tanquen l'any amb el Sarau Artesenc i les Festes de Nadal. Moltes d'aquestes festes són dinamitzades pel robust teixit associatiu de la Vila, amb entitats esportives, culturals, grups d'esplai i juvenils, associacions veïnals i de defensa del medi ambient, i solidàries.

En ple any **2019**, Ajuntament, veïnes i veïns i teixit econòmic construeixen junts complicitats i solidaritats, enfortint la participació i la inclusió en la pressa d'aquelles decisions que impacten en els espais de quotidianitat; un relleu generacional fet realitat, que està disposat a defensar l'interès general per sobre del particular, afavorint espais per a la cooperació, avui més que mai tan necessaris per acompanyar els nostres temps d'anhels d'una major dignitat i sobirania.

Imatge 04. Geografia física del territori. Hipsometria i clinometria (+20% pendent) Font: ICGC, MUC i Cadastre. Elaboració: AVRA

3.SISTEMA D'ASSENTAMENTS

3.1. Assentaments

Segons dades del padró municipal al **nucli urbà d'Artés** hi viu el 97% de la població de tot el municipi. En el nucli urbà, s'ubica el casc antic, nucli original de la vila d'Artés, que va començar a desenvolupar-se al cim d'un turó situat al mig de la vall, a la riba esquerra de la riera de Malrubí, i al voltant de les restes de l'antic castell. La part moderna de la vila s'ha anat estenent al peu d'aquest turó, en direcció a llevant i en terreny pla.

Del 3% restant dels habitants, viuen en disseminats al voltant del nucli urbà, i a la urbanització Vista Pirineu. Malgrat l'existència de la urbanització, al cens d'habitatges no es detecta que Artés tingui un nombre significatiu d'habitatges de segona residència (un 1,7%).

La **Urbanització Vista Pirineu** és una entitat situada entre els punts quilomètrics 40 i 41 de la carretera B-431, el nom de la qual ve donat per la seva situació al capdamunt de la Serra de Calders, a uns 470 m d'altitud, des d'on es veu la Serralada dels Pirineus. El primer projecte d'urbanització de Vista Pirineu es va debatre a finals dels anys 60 i principis dels 70. Després de problemes a causa del terreny final edificat, més extens de l'aprovat en el projecte inicial, es va reformar el pla parcial, aprovant-se aquest definitivament l'any 1985.

La població estable és de l'ordre de 80 habitants, tot i que aquesta augmenta significativament en períodes de vacances a causa de les segones residències, predominantment de gent procedent de Manresa i Barcelona.

Artés compta també, amb un important **polígon industrial, Santa Maria d'Artés**, inaugurat l'any 1973 i ampliat l'any 1991, va assolir crear 700 llocs de treball en els seus inicis, i manté un rol clau dinamitzant l'economia municipal, ocupant aproximadament el 40% del sòl amb aprofitament privat.

3.2. Breu aproximació als mil anys d'Artés

El nom *Artés* apareix per primer cop escrit a l'any 890, d'això ja fa més de mil anys, encara que hi han vestigis de la presència romana al territori. En aquest apartat es fa una petita aproximació a la història d'Artés amb l'objectiu d'enriquir l'anàlisi del territori i posar en valor determinats aspectes del patrimoni cultural que el POUM, en aquest cas, haurà de potenciar i garantir la seva continuïtat i vigència per als propers anys. Aquest subtítol farà referència a una de les obres cabdals que millor i de manera més complerta han analitzat l'evolució durant segles del municipi d'Artés, de la seva economia, paisatges, gents i episodis claus: *Artés. Societat i economia d'un poble de la Catalunya Central*, escrit pel Llorenç Ferrer i Alòs i l'Albert Benet i Clarà (Ajuntament d'Artés, 1990), complementat en altres aspectes i moments històrics per una robusta bibliografia.

L'àmbit territorial d'Artés presenta poques traces del seu **passat romà**; unes monedes de coure encunyades des del segle I aC fins al segle V dC, unes inscripcions en la "part exterior del mur de tramuntana del castell" (A. Artés, 1990:9) i restes d'elements de construcció als àmbits de Matacans, al Puig d'Artés o a la Vall de Salabernada.

El nom d'Artés "és una de les primeres poblacions del Bages que el seu nom apareix escrit. Manresa i Oló, que també apareixen en el mateix document, es troben en un nivell inferior respecte d'Artés" (ibídem, 11); la data aproximada: el **24 de juny de l'any 889**, ja fa més de mil anys. En aquest document, "el rei Odó concedeix a l'església de Santa Maria i Sant Pere de Vic diversos béns i drets, entre els quals hi figura la vall d'Artés" (ibídem, 15).

Pel que fa als orígens etimològics d'Artés, han estat moltes les propostes, encara que la que més consens ha generat és la que fa referència " a una fortalesa, com a un puig o un cim, i també un puig fortificat (...) ***Artesse* -puig fortificat-** (...) corrobora aquesta postura el fet que a Artesa de Segre, el nom del qual no cal dubtar que té un mateix origen que Artés, també té un puig que destaca en tota la vall, amb un castell al capdamunt" (ibídem, 17).

En els **segles IX-XI** cal fer referència a la *Vall d'Artés*: "Això és, partint del riu Oló (riera Gavarresa) que desguassa al Relat i pujant per la costa més amunt de la vil·la de de Torcó fins al Balç-rubí (riera de Malrubí), continuant cap a la Serrallonga per l'aiguavés i seguint-la per sobre de la vil·la de Matacans, per anar a parar a una fita i baixa al Llobregat i, remunta el curs del riu fins a l'aiguabarreig amb el Relat (Gavarresa), per aquest amunt fins arribar al riu Oló" (ibídem, 19). La vall d'Artés semblava ben comunicada en aquest període: "dues carreteres, anomenades *strates*, comunicarien el terme d'Artés amb els d'Oló i de Moià, aquesta és l'actual carretera de Manresa a Vic (ibídem, 21). En aquests temps, els veïns del terme "tenien com a senyor el bisbe de Vic, que era qui administrava la justícia civil com també tenia al seu càrrec l'organització de la defensa del territori". Pel que fa a l'economia de la vall, la vinya sembla el conreu més estès al terme d'Artés. "Amb una agricultura molt desenvolupada i amb molta gent (...) malgrat que el Bages, i possiblement Artés sofrí diverses incursions sarraïnes els anys 897, 999 i 1114, no sembla que el terme d'Artés se'n ressentís molt, i, un cop passada la incursió, es

reparaven els danys causats" (ibídem, 28).

El procés de feudalització no arribarà a Artés fins a **finals del segle XI i inicis del XII** de la ma del bisbe Berenguer Seniofred de Llucà, apareixent un context de guerra i vassallatge en el qual la defensa d'Artés assolia el nivell "d'honor episcopal" (ibídem, 29). Malgrat això, la població d'Artés obrirà un dels primers conflictes que es recorden: la negativa dels habitants a reconèixer el domini del bisbe de Vic en un primer moment (ibídem, 33). "En Ramón Guifred de Manresa serà el primer *castlà major* del castell d'Artés, consolidant les relacions amb el bisbat de Vic a l'any 1084 (ibídem, 37). Amb una terra fèrtil, al llarg del segle XII els *masos* aniran ocupant el territori de la vall d'Artés, culminant "al segle XIV abans de la Pesta Negra" (ibídem, 57).

La desaparició progressiva de l'estructura feudal al llarg del **segle XIII** per l'entrada de les "antigues lleis romanes que s'estudiaven en diverses ciutats europees (...) eren antagòniques amb l'estructura feudal" (ibídem, 46). En un context de revisió de les defenses i en plena desarticulació del passat feudal, el "Puig d'Artés, amb el seu castell i un clos murallat que seguiria el cim del turó" (ibídem, 48) complia amb aquesta funció, encara que de totes maneres "les muralles dels castells i de les poblacions catalanes, tretes les de Barcelona i Girona, en els segles X i XI no eren capaces de resistir un fort atac, car només protegien de les incursions d'escamots poc nombrosos" (ídem). El bisbe Bernat de Mur comprà tots els "drets que tenien diverses famílies en el castell de Sallent i en el castell d'Artés (...)" culminat el procés "l'any 1309 amb la compra de la castlania menor" (ibídem, 51). El govern del bisbe de Vic s'allargarà des del segle XIV fins al XVI. En aquestes dates apareixeran les figures dels *batlles generals* i per sobre d'aquesta la del *governador general.* L'aparició del *consell general* i "el seu clam de *via fora!,* organitzàvem el cobrament de "tributs o l'anomenament de síndics per afers de tota la baronia" (ibídem, 52). En aquests anys, més enllà de les plantacions de vinya, s'estendrà el **conreu** del cereal, en concret d'ordi "que degué ocupar gairebé la meitat de l'extensió de terres dedicades a cereals" (ibídem, 58). Cal destacar el conreu del safrà molt estès al Bages amb una venda que s'estendrà pels principals mercats d'Europa i que degut al "seu poc volum i elevat preu feia que el *col·lector de censos* el lliurés al bisbe en persona quan residia al castell d'Artés" (ídem). Pel que fa als **horts**, hi ha noticies dels situats als marges de la riera de Malrubí "des del Molí del Canet amunt" (ibídem, 59). En quant a **ramaderia** cal destacar l'abundància dels colomins "una de les aus més considerades" d'aquells temps i que han donat nom al mas Colomer (Ídem); en quant al **comerç**, Artés quedava fora de les rutes del Llobregat factor que no va permetre consolidar un mercat estable com el de Sallent. La **indústria** en aquests segles quedarà limitada a la transformació de productes agrícoles: "moltura de cereals o d'olives, o el premsatge del raïm i la conseqüent fermentació per transformar-lo en vi" (ibídem, 61). En aquestes dates arribaran a establir-se a Artés fins un total de cinc (5) molins, "el més antic (...)el molí del Canet que, després canvià el seu nom pel de Pujol i ara se l'anomena Pujol Vell" (ídem). També hi ha presència d'una farga per donar serveis a la reparació de les eines dels pagesos.

A finals del **segle XIV** la Pesta Negra tindrà un fort impacte en la població dels masos del terme d'Artés; "abans de la Pesta Negra hi havia com a mínim 53 masos afocats i d'aquests 18 quedaran desafocats", pràcticament la tercera part dels masos quedaran abandonats (ibídem, 76). Les penúries continuaran amb la Guerra Civil que "enfrontà la Generalitat de Catalunya amb el rei Joan II" en la segona meitat del **segle XV**.

El **segle XVI** el Puig d'Artés, el nucli més habitat del terme, creix en població encara que sense ultrapassar els límits de l'antic àmbit murallat; entre els anys 1558 i 1595 es passen de 31 a 88 *focs* –llars o cases- (ibídem, 85). Son els anys de la formació dels "carrers del Padró, del Pou, portal de Santa maria, (...) plaça Major".

En les primeres dècades del **segle XVII** la població al terme d'Artés s'aproximava als 390 habitants, repartits en 108 *focs* (llars o cases) (ibídem, 109). En aquestes anys la vinya "és el conreu majoritari, amb una tendència clara cap al monocultiu", confirmat per les dades dels **segles XVIII i XIX** (ibídem, 188); en un sentit contrari, les oliveres van decaient, i el conreu del cereal manté una segona posició a molta distància de la vinya. El procés de desforestació s'accelerarà "fins a la segona meitat del segle XIX quan la fil·loxera envaí França i els preus del vi es disparen" (ibídem, 190). Com la vinya, les **Hortes Noves** i les **Hortes Velles** constitueixen "un element clau per a la subsistència de les famílies d'Artés" (ibídem, 192). A l'any 1693 "s'esmenten 94 parcel·les d'hort, 35 de les quals s'anomenen Hortes Noves i 39, Hortes Velles (...) a les Velles gairebé ningú paga cens (...) mentre que les Noves, gairebé tothom el paga al mas Canet" (ídem). En tots dos casos, la **riera de Malrubí** serà la principal font de rec que provocarà més d'un conflicte per l'elevada pressió dels propietaris: "l'escassetat de l'aigua que feia necessari d'organitzar els torns de regatge i un segon problema, derivat de la xarxa de recs que calia mantenir perquè fos possible que tothom pogués regar" (Ídem). Com la petita parcel·la d'horts, el porc és un element clau en la subsistència de les famílies d'Artés. amb poc pes de la ramaderia, el porc i les gallines ocupen les patis dels masos i de les cases del Puig i del Raval. Aquesta autosuficiència de la unitat familiar quedava palesa també en la producció de vi, en el que cada pagès se'l feia "peu seu propi compte" (ibídem, 199), transformant el vi dolent en aiguardent.

El **segle XVIII** veurà consolidar en Artés una indústria tèxtil important: "els recomptes de telers sempre parlen d'Artés: el 1758 la vila té 30 telers d'estamenyes i cordellats i 8 de llenços de cànem; el 1760 es parla de 45 telers de llana i el 1780 es parla de 20 telers de llana i 9 de cànem" (ibídem, 211). La família Berenguer -nissaga que neix al segle XVII en la figura del paraire Francesc Berenguer-, tindrà en el segle XIX una repercussió directa en la transformació del municipi, amb grans fàbriques a Artés i Cabrianes, industrialitzant el cotó per la llana. Abans d'arribar al segle XIX, el poble incrementa de manera significativa tant la seva població com el nombre d'edificacions: de 105 en 1693 a 251 en 1774, de manera molt important en els carrers de Barquera i ravals (ibídem, 123). En 1750/1760 apareix registrat el carrer St Llibori amb tres cases (ibídem, 125), o el raval del Pinetar amb 49 edificacions. En aquests anys "la família, fos quina fos la seva dedicació,

posseïa de forma estable una casa. Quan arribava al poble, o en comprava una o adquiria un pati (parcel·la) per construir-ne una" (ibídem, 126).

Ja al **segle XIX**, amb un punt d'inflexió del procés d'industrialització al territori sostingut en la proximitat a les fonts hidràuliques, "les 251 cases de 1774 del nucli urbà s'havien convertit en 314, el 1862 (...) permetent que alguns carrers s'allarguessin i anessin omplint-se els buits entre les cases (ibídem, 130). En les dues primeres dècades de la segona meitat del segle XIX, la població, no obstant pateix un retrocés motivat per la falta de fàbriques al territori malgrat el cultiu de la vinya aguantava. Les dues dècades de final de segle, pel contrari, veuran incrementar de manera significativa la població (de 1.766 a 2.543 habitants) explicats pels fets de l'increment del preu del vi i les facilitats per plantar vinya i de les expectatives generades entre la població arrel de la construcció de la fàbrica Berenguer (ibídem, 113). A l'any 1885, l'Ajuntament argumentà la necessitat de fixar una de les primeres actuacions d'ordenació urbana orientades a "fixar les alineacions de les noves cases" (ibídem, 131) sobre tot als terrenys del mas Quingles, situat entre els carrers de Barquera, Pou i carretera de Prats. La construcció de la nova església parroquial en la dècada dels 90 anirà acompanyada de l'obertura de nous trams de carrers, com ara el carrer del Fort "i posar-lo en comunicació amb la plaça Major" (Ídem). Amb tot serà la construcció de la fàbrica Berenguer, situada a la carretera de Prats i lligada al flux hidràulic de la riera de Malrubí, l'obra més important del segle XIX i la que sense dubte dinamitzarà el creixement demogràfic a l'Artés de finals de segle. Al maig de 1872, "Josep Berenguer i Vilaressau, en nom de Berenguer i Cia, demanava permís per establir un edifici amb màquines de vapor de 30 cavalls i tres calderes del 50 cavalls cadascuna" (ibídem, 218), impulsant la societat fabril a l'any següent, i obligant a tancar la pràctica totalitat de les fàbriques que existien en Artés (Cases, 2017:48). "aquesta fàbrica tenia aproximadament tres-cents telers i podia teixir peces de diverses mides amb tota la varietat de colors" (ibídem, 49) i 700 treballadors. El procés d'industrialització monopolitzat per aquesta fàbrica anirà acompanyada d'inversions energètiques –a l'any 1878 la sisena instal·lació d'enllumenat elèctric de Catalunya per antiguitat (Ídem). En la dècada dels 90, la geografia econòmica d'Artés presenta dos punts d'inflexió que marcaran les des dècades següents: d'una banda, l'impacte de la fil·loxera (1892) que deriva en una caiguda massiva de la producció de vi que, juntament amb els preus a la baixa donaran fi a la "febre d'or" que havia canviat el paisatge rural d'Artés amb una intensiva desforestació. D'altra banda, l'absorció de ma d'obra poc qualificada per la fàbrica tèxtil que anirà progressivament proletaritzant el seu perfil, reproduint a escala de poble la realitat de les colònies tèxtils.

El **segle XX** recull en les seves primeres dues dècades moments clau per Artés que son motiu de record i d'orgull passats els anys; uns temps convulsos marcats per les tensions entre el poder econòmic i el progressiu empoderament d'una desprotegida classe obrera, que com a la resta del continent, convergiran al voltant del període de la I Guerra Mundial (1914-1918). La **Revolta dels Burots** el *Dos de Janer* de 1917[1] s'incuba en un ambient *caciquil* en el qual la població d'Artés esclata en fer-se insuportable. "Units en una sola veu, els diversos sectors socioeconòmics del municipi es van agrupar per fer fora l'Ajuntament, rebutjar l'impopular impost dels burots i crear l'Associació Obrera, un projecte ambiciós que havia de fer acabar el monopoli de Can Berenguer" (Cases, 2017:14). El 2 de gener de 1917 "Artés es va paralitzar" (ibídem, 86): botigues tancades, veïnes i veïns al carrer mobilitzant als pagesos dels camps, s'aniran concentrant "als voltants de Can Berenguer, amb el crit de: Fora els Consums!, Fora l'Ajuntament!" (ídem). Els 700 treballadors de Can Berenguer s'adhereixen i paren l'activitat a la fàbrica. *Tots* cap a la plaça Faura "on hi havia la caseta dels burots i les casetes de la carn" (ibídem, 87). El tancament dels guardes en les casetes, la seva detenció i posterior crema de les casetes marcaran els moments finals d'un episodi del que es va celebrar el seu primer centenari en 2017. No obstant, d'aquest punt d'inflexió sortirà la iniciativa de crear una nova fàbrica tèxtil cooperativa per part de l'Associació Obrera que possés punt final al monopoli de Can Berenguer: La Tèxtil d'Artés S.A, o la *Fàbrica Nova*, serà coneguda a partir dels anys 30 com **Cal Sitjes**. La evolució física del teixit urbà de l'Artés fins a l'esclat de la Guerra Civil vindrà marcada per l'extensió dels carrers del raval del segle XIX i la implantació d'instal·lacions fabrils que, com Cal Sitges, restaven envoltades de camps que seran ocupats a partir dels anys 50 i 60. Com en molts pobles del territori, la necessitat d'una major demanda d'aigua de boca derivarà en l'abús dels pous i en els primeres obres de canalització, sobre tot de la riera Gavarresa i amb intents de portar les aigües del Purgatori i Aigüerols. La bonança econòmica dels anys posteriors a la I Guerra Mundial s'aturarà en sec amb el cop d'estat franquista a la II República. L'esclat de la **Guerra Civil** tindrà, com en molts indrets del territori els seus propis matisos, amb una vida quotidiana marcada per la supervivència de les elits front el nou ordre social de base obrera que va fer-se amb el control del territori en els primers moments del 36. "El 21 de novembre, el POUM proposava la promulgació d'un decret que ordenés la incautació de totes les vivendes, solars i terrenys que eren dins del plànol d'urbanització d'Artés per passar a ésser propietat municipal" (A. Artés, 1990:349). A l'entrada a la gestió municipal de CNT, la seguirà la dels Comitès Antifeixistes en ple context dels *Fets del 37*, ja donant inici al període de rereguardes i refugiats que marcaran els moments més durs i dramàtics de l'Artés prèvia a l'entrada de les tropes franquistes a l'any 39. Instants abans, la voladura del pont de Torremartina en el camí de l'exili.

1 Per un major i més extens coneixement d'aquest episodi singular de la Vila d'Artés és obligada la lectura de dos obres: Girbau i Fonts, Gerard (2006). La Revolta dels Burots (1917). Episodi singular de la història d'Artés; i Cases i Ibáñez, Adrià. Dos de Janer de 1917: la Revolta dels Burots d'Artés (2017).

Imatge 05. Recreació dels primers instants de la Revolta dels Burots Font: Biblioteca Mpal.

El període de **postguerra**, com a tot el territori, ve marcat per dos períodes, un primer des del 39 al 59 marcat per l'autarquia, i des del 59 fins al 75 amb un desenvolupament expansiu de l'economia pels tecnòcrates de la dictadura. Repressió física i econòmica, aniquilació cultural i social, *cartillas de racionamiento* i el control de la gestió del territori pels falangistes, marcaran els anys més foscos de la història recent d'Artés. En aquest context, el teixit urbà es va buidar de població (de 2.603 en 1936 a 2.305 en 1940), malgrat que a l'any 1942 l'arquitecte municipal plantejava la necessitat "de abrir una gran vía urbana que una en sentido diagonal la calle General Mola (Parras) con la Avenida José Antonio (Rocafort)" (ibídem, 133), anys més tard anomenada Diagonal.

L'arribada d'onades migratòries de l'empobrit sud peninsular ja en els anys 50 i 60 animarà l'explosió urbana d'Artés, encara que a l'any 1955 molta gent encara vivia al nucli antic. La urbanització de *l'eixample*, al voltant de Cal Sitges, permetrà integrar als nou vinguts ja en els anys 70, "el passeig Diagonal es convertia en símbol d'aquesta nova expansió" (ibídem, 135). Els efectes dels processos de urbanització informal foren visibles, encara que mínims en comparació amb els nuclis barraquistes de la Barcelona dels anys 50; en aquest sentit, cal destacar la figura d'un dels pares de l'urbanisme modern a Catalunya: Manuel de Solà-Morales Rosselló, arquitecte municipal, redactat a l'any 1962 el *Plan General de Ordenación Urbana* (PGOU) molt abans que molts municipis del territori, amb una visió molt optimista pel que feia als seus potencials. D'entre les propostes, cal destacar la definició dels plans parcials del que serà en pocs anys el **Polígon Industrial de Santa Maria d'Artés**, en un context en el que la població treballava en el tèxtil (64%) (ibídem, 228). "El 25 de juny de 1968, el bisbe accedia a la petició de la concessió dels terrenys de can Vila, però s'havia de demanar autorització a la Santa Seu; el 10 de gener de 1970, arribava l'aprovació de la donació de 23 Ha. destinades al futur polígon" (ibídem, 229), i donava inici a un procés d'estimulació a la implantació de grans indústries pels baixos preus del sòl.

La urbanització de **Vista Pirineu** serà el primer cas de segona residència ocupant un lloc privilegiat al municipi d'Artés que s'estendrà per la geografia catalana; la urbanització serà inaugurada l'any 1968. En un context de canvi econòmic en les llars, cal destacar el paper que des de l'any 1962 ha tingut la **Fira d'Artés** com a principal esdeveniment que situa a la Vila, durant uns dies, al centre del territori[2]. Nascuda com a fira dedicada al bestiar, a l'any 1964 canvia al vehicle usat sent un dels pocs indrets del territori a on la població podia acostar-se a la tecnologia.

2 Per a més informació, consultar: Girabal i Guitart, Josep (2010). Artés i la Fira. 1961-1970.

L'abril de 2018, la Fira –multisectorial- disposava d'una superfície expositora de 52.000 m2 i 30.000 visitants. Aquests anys seran temps d'associacionisme popular: el Cine Club d'Artés (1964), la Coral Artesenca (1967), la Tuna Artesenca (1968), els Amics de la Sardana (1963), el Centre Excursionista (1962) o el Basquet (1968) i el Tennis (1966) seran espais de trobada pels veïns i llavor de la política local que lluita per recuperar el seu paper al territori.

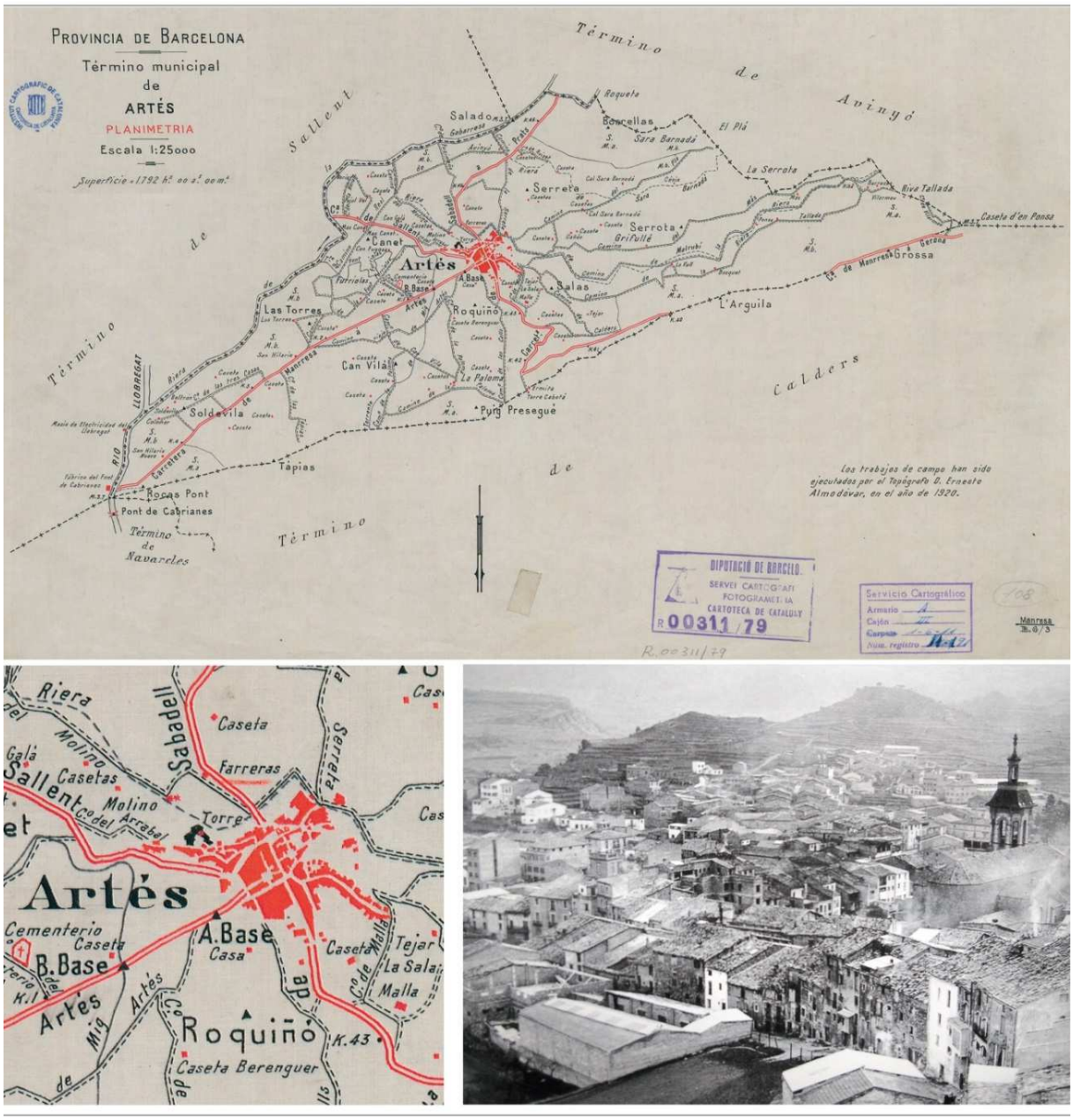
Imatge 06. La Fira d'Artés a l'any 1962.Font: L'Artesenc, núm 204.

La **recuperació de la democràcia** marcarà vindrà marcada per unes eleccions municipals guanyades pel Grup Independent d'Esquerra, "lligada a la creació de l'Assemblea Popular d'Artés l'any 1977" (ibídem, 275). La vila creix en 855 habitants entre 1971 i 1980, moment en el que se densifica l'eixample amb operacions en blocs plurifamiliars de més de set plantes, com ara el bloc de La Caixa en el que hi poden encabir fins a 800 persones. Així mateix, a l'any 1983 es "procedeix a la cobertura dels torrents que travessen el nucli, el primer tram als carres Bruc i Pedrera i Arquitecte Gaudí-Montserrat fins a la carretera de Manresa" (ibídem, 139). De manera generalitzada a finals dels 80 es va accelerar la redacció de Normes Subsidiàries de Planejament (NNSS-88), que aquest document d'avanç de POUM, té per objecte revisar en detall i actualitzar als reptes i necessitats de l'any 2018. En el cas d'Artés aquest procés es va iniciar a l'any 86, entrant en vigor l'any 1988. A partir d'aquesta data, la resta d'aquesta memòria d'informació aporta suficient informació de caire social, econòmica, cultural i mediambiental suficient com per donar per finalitzat aquesta breu ressenya dels més de *mil anys* des de que Artés té reconeixement administratiu i polític.

3.3. Evolució del teixit urbà

El Puig d'Artés constitueix el *punt zero* del procés d'urbanització al municipi; malgrat no disposar de material planimètric de l'Artés del segle XIX, el mapa que es mostra a continuació permet apreciar que la dimensió de la taca urbana de l'any 1920 manté els límits del barri vell i del carrer del Raval (veure Imatge 07). Situada l'àrea urbana en una posició central dins el municipi, d'aquesta surten línies de comunicació que encara avui acompleixen amb l'objectiu d'acostar persones, bens i serveis pel conjunt del territori. Les tipologies edificatòries: les cases de cos entre mitgeres.

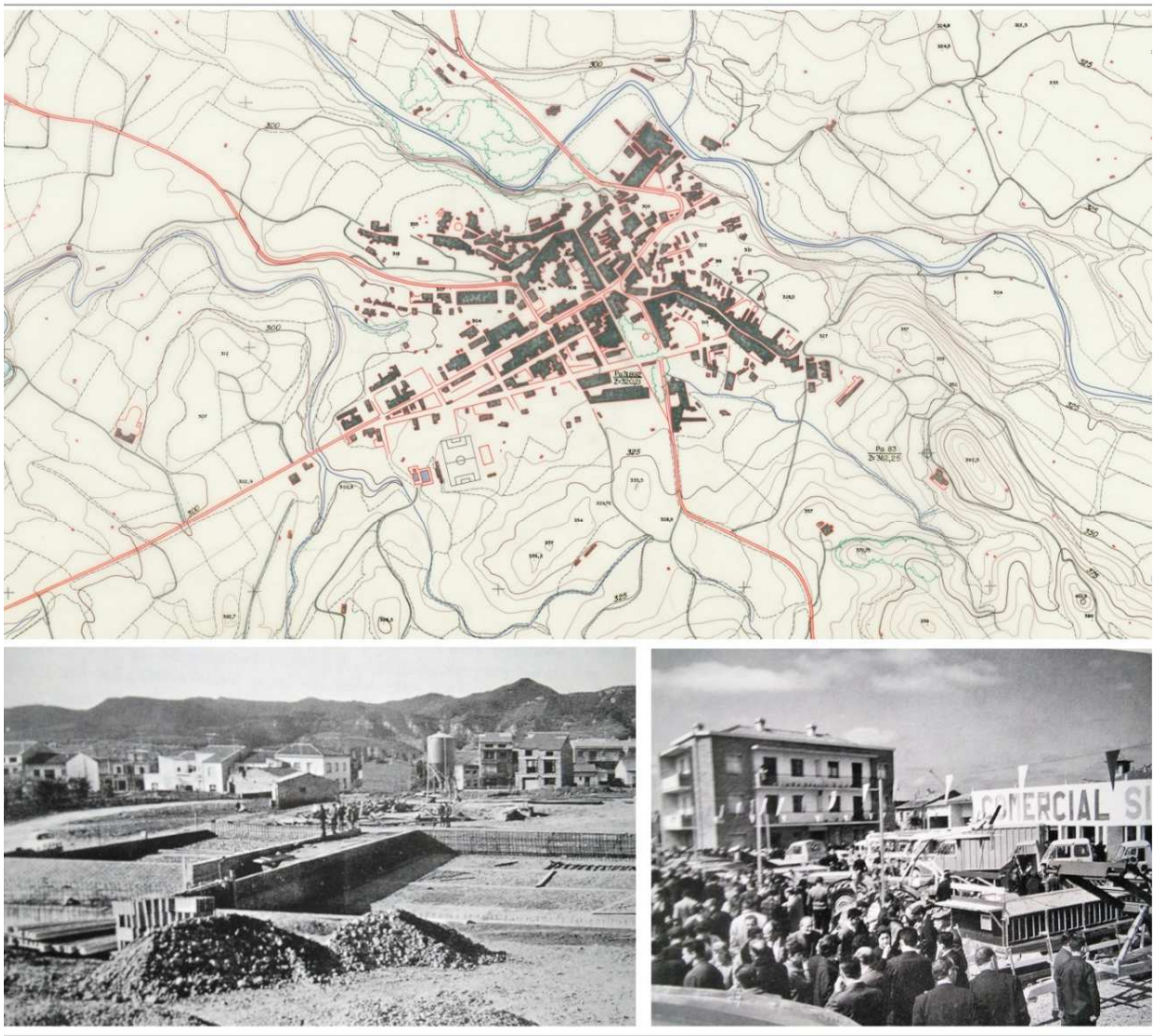
En aquest temps, la població d'Artés és de 2.115 habitants, i cal assenyalar que des de l'any 1900 el municipi ha perdut vora de 400 habitants: "la fil·loxera, la Revolta dels Burots i el *lock-out* de la fàbrica Berenguer" (A. Artés 2010:113) farà emigrar la població als municipis veïns en busca de feina.

Imatge 07. Artés a l'any 1920. Font: Cartoteca Digital, ICGC. Elaboració: AVRA

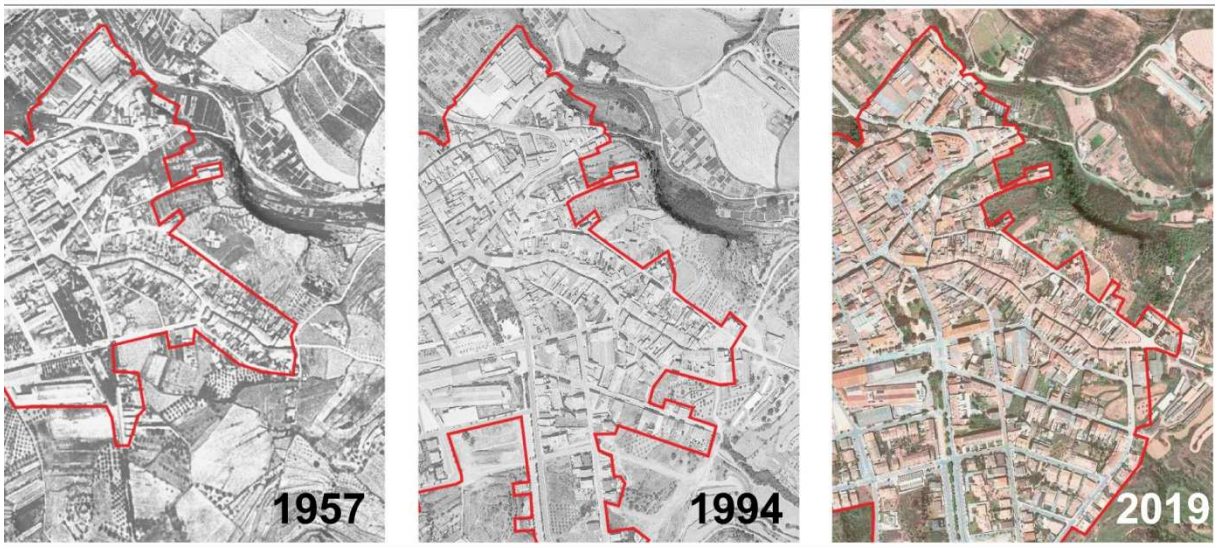
La següent planimetria permet apreciar el procés d'urbanització l'Artés dels anys seixanta (veure Imatge 08), a on el creixement assumeix una forta direccionalitat cap al sud, cap a la plana, al llarg de la carretera de Manresa. Les imatges que acompanyen la planimetria mostren la construcció de les piscines, i un moment qualsevol en la Fira del vehicle Usat que anys més tard s'anomenarà Fira d'Artés.

Els anys seixanta veuran introduir canvis progressius en la vida quotidiana; l'expansionisme i voracitat d'una economia dirigida, opaca, i corrupta veurà en la transformació del sòl una oportunitat per a perpetuar noves formes de control tot ara que es començaven a obrir mica en mica les fronteres a l'entrada d'inversió estrangera. Són temps dels primers bens de consum: el vehicle privat, la ràdio, però també de noves instal·lacions públiques fins ara desconegudes, aniran apareixent. A mitjans dels anys seixanta, la població d'Artés se situava al voltant dels 3.200 habitants; són anys d'arribada de nouvinguts de les províncies empobrides del sud espanyol atretes per la possibilitat de prosperar. Pràcticament, 1.000 nous habitants des de l'inici de la postguerra arribaran a la vil·la.

Imatge 08. Artés a la dècada dels seixanta. Font: Cartoteca digital, ICGC. Girabal 2010. Elaboració: AVRA

Cal destacar que el procés d'urbanització de la vil·la d'Artés ha estat molt recolzat en els principals eixos de comunicació territorial i no s'aprecien elements de disgregació, com tampoc pèrdua de compacitat en les noves extensions (veure Imatge 09 i 10).

Imatge 09. Procés d'urbanització d'Artés, 1957-2019. Font: Cartoteca digital, ICGC. Elaboració: AVRA

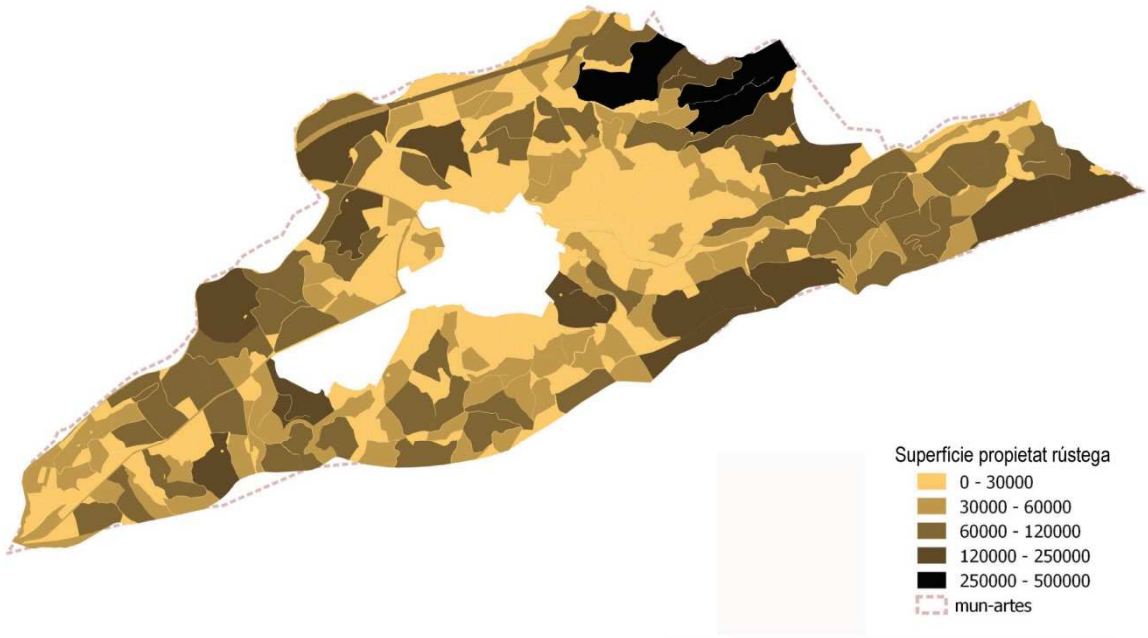
Imatge10. Extensió de la petjada urbana, segles XIX, XX, XXI. Elaboració: AVRA

3.4. Estructura de la propietat i edificacions

Aquest títol analitza les relacions entre la propietat del sòl urbà i rústec, les condicions de les edificacions a partir de les seves alçades i volumetries, i finalment una relació dels solars vacants, és a dir, dels sols urbans de llicència directa pendents únicament d'edificar.

3.4.1. Estructura de la propietat en sòl rústec

D'acord amb l'explotació i anàlisi del parcel·lari del cadastre, descarregada del portal de la seu electrònica del Cadastre[3] el passat més de juliol de 2018, el municipi d'Artés compte amb un total de 1.161 parcel·les (veure Imatge 11), de les quals, 1.005 són menors de 3 Ha i que suposen el 40,37% del sòl rústec del municipi envoltant l'àrea urbana i a l'àmbit de les Planes, Malla i al llarg de la riera de Malrubí. En segon orde d'importància, destaquen les 84 parcel·les amb superfície d'entre 3 i 6 Ha que arriben al 30% de tot el sòl no urbanitzable del municipi, amb propietats com Mas Soldevila i Mas Colomer al sud-oest del municipi. El tercer grup amb major presència correspon a les parcel·les grans, d'entre 12 i 25 ha, que malgrat únicament comptar amb 16 parcel·les, ocupen el 23,3% de tot el sòl rústec, destacant la propietat de Les Torres a tocar de Sant Hilari Vell, i el Canet a tocar del torrent del Mig. Finalment, les parcel·les rústecs més extenses del municipi son dues, situades al nord del terme municipal, i representen el 5,24% de tot el sòl rústec.

	núm parcel·les	Superficie parcel·les			Superficie mitja
	(uds)	(m2sl)	(Ha)	(%)	(Ha)
< 3 ha	1.005	4.803.193	480,32	40,37	0,48
3 - 6 ha	84	3.581.938	358,19	30,11	4,26
6 - 12 ha	54	116.546	11,65	0,98	0,22
12 - 25 ha	16	2.772.011	277,20	23,30	17,33
25 - 34,65 ha	2	623.314	62,33	5,24	31,17
	1.161	**11.897.002**	**1.189,70**	**100,00**	**1,02**

Imatge 11.. Estructura de la propietat rústega. Artés. Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

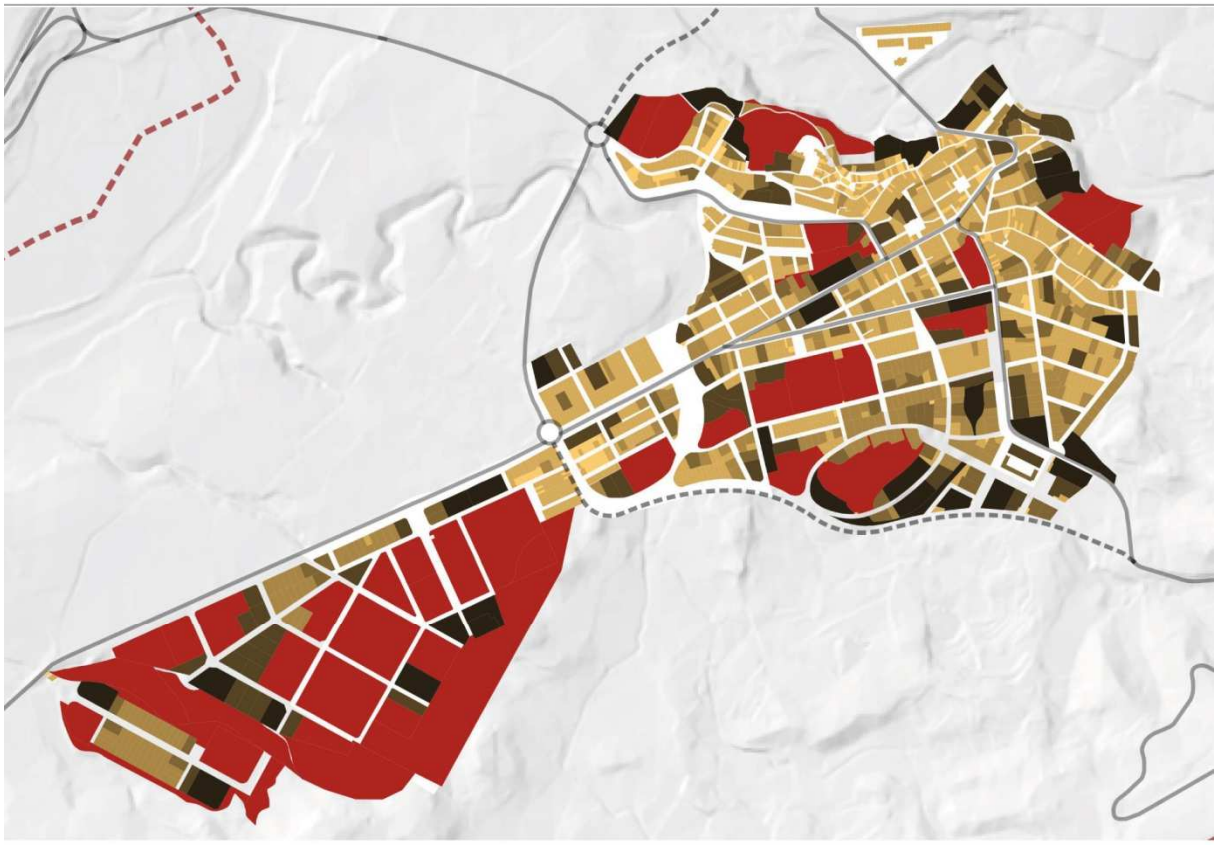
3.4.2.Estructura de la propietat en sòl urbà

D'acord amb l'explotació i anàlisi del parcel·lari del cadastre, descarregada del portal de la seu electrònica del Cadastre el passat més de juliol de 2018, el municipi d'Artés suma un total de 2.066 parcel·les, d'entre les que destaquen pel seu pes les 43 parcel·les amb superfície superior als 5.000 m2 que representen el 38,8% de la propietat del sòl urbà i que se situen al polígon industrial i a les peces de sòl públic (d'espais lliures i d'equipaments) propietat de l'Ajuntament (veure Imatge 12).

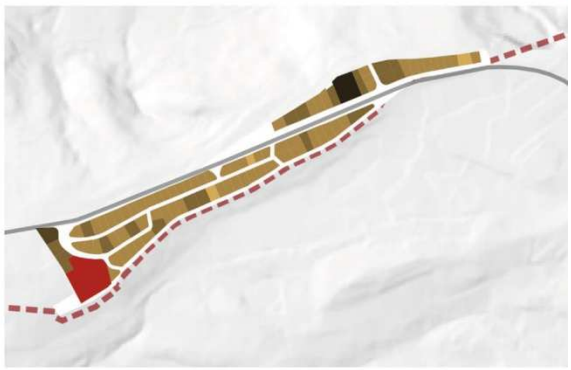
3 Veure el portal www.sedecatastro.gob.es

Darrera aquest tipus destaquen les 1.222 parcel·les d'entre 100 i 400 m2 que suposen el 19,4% de la propietat urbana, lligades al casc antic i el raval. Pel que fa a les parcel·les amb ús d'habitatge aïllat, cal destacar la Urbanització Vista Pirineu, amb domini de parcel·la entre 400 i 800 m2, i l'àrea d'habitatge unifamiliar situada als límits sud i est de l'àrea urbana d'Artés, franja que al municipi integra al 15,22% de la propietat del sòl urbà.

En tot cas, s'aprecien dues realitats ben contrastades. D'una banda, la fragmentació de la propietat en el casc antic, amb moltes parcel·les de petita dimensió, i d'altra, les grans parcel·les urbanes del polígon industrial concentrades en pocs propietaris.

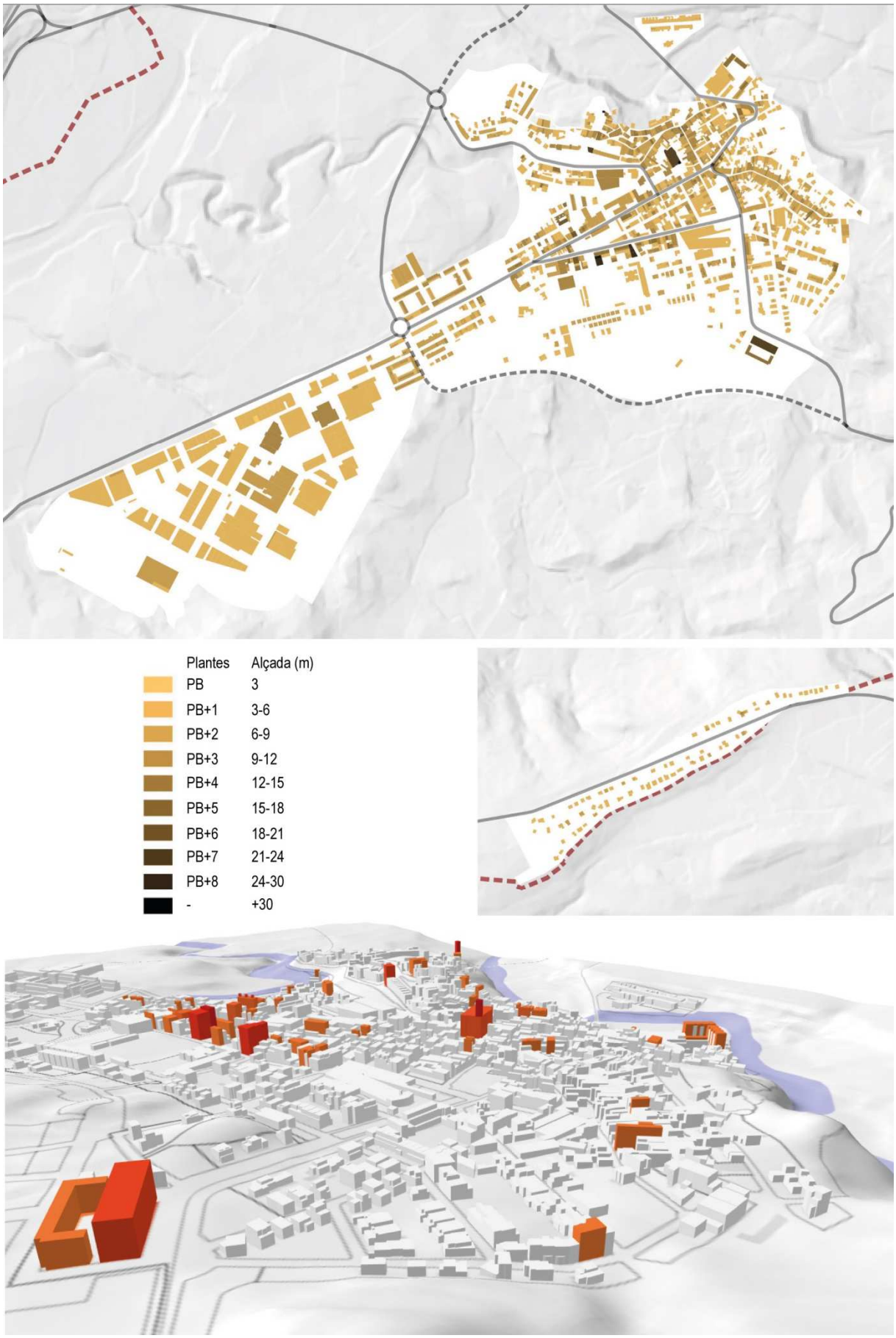
	núm parcel·les	Superficie parcel·les		Superficie mitja
	(uds)	(m2sl)	(%)	(m2sl)
< 100 m2	290	20.843	1,70	71,87
100-400 m2	1.222	237.579	19,40	194,42
400-800 m2	333	186.376	15,22	559,69
800-1200 m2	76	71.284	5,82	937,95
1200-2400 m2	66	111.044	9,07	1.682,48
2400-5000 m2	36	122.121	9,97	3.392,25
5000-63448 m2	43	475.596	38,83	11.060,37
	2.066	**1.224.843**	**100**	**592,86**

Imatge 12. Estructura de la propietat urbana. Artés.
Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

3.4.3. Les alçades de l'edificació

D'acord amb la informació cadastral analitzada, juntament amb el reconeixement visual al paisatge edificat de la vila d'Artés desenvolupat per l'equip redactor es poden apreciar vàries qüestions (veure Imatge 13). La primera, té a veure amb el domini de les edificacions d'entre 2 i 3 plantes, que integra els teixits del casc antic, raval i creixements suburbans de principis del segle XX, així mateix les tipologies d'habitatge unifamiliar aïllat, en filera i aparionat, i finalment, les naus industrials, tant del polígon de Santa Maria, com de les peces qualificades com a industrial amb clau 7. En tot cas, cal apreciar que malgrat consten com a planta baixa l'alçada supera en molts casos els 10 i 11 metres contemplats a la seva qualificació. Finalment, els blocs plurifamiliars de" la Caixa", i dels situats al Passeig Diagonal, juntament amb l'església i el Castell conformen les edificacions més altes del municipi.

Imatge 13. Alçades de l'edificació (dalt) i edificacions de major alçada (>PB+4) (baix). Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

4.MEDI AMBIENT

Aquest punt 4 de la memòria d'informació recull de manera sintètica part del contingut relatiu al vector mediambiental analitzat en detall al **Document Inicial Estratègic (DIE**) que integra aquest document d'avanç de POUM d'Artés.

4.1. Clima

Les **condicions climàtiques** al municipi d'Artés venen donades per la seva situació dins la Depressió Central i per la seva altitud mitjana al voltant dels 316 metres. Segons la divisió climàtica del Servei Meteorològic de Catalunya -feta a partir de criteris termopluviomètrics-, a Artés li correspongui un *clima Mediterrani Continental Subhumit*, caracteritzat per una oscil·lació tèrmica anual acusada i una pluviositat força escassa.

4.2. Xarxa hidrogràfica

Dins la **xarxa hidrogràfica superficial** del terme d'Artés cal destacar el riu Llobregat que voreja l'extrem sud-oest del terme. En ell hi desemboquen les aigües de la riera Gavarresa, així com tot un seguit de torrents secundaris com el del Furroi, el de la Vinya de l'Avi i el del Morell (afluent d'aquest darrer)

La **riera Gavarresa** és el curs fluvial central del municipi, i té alguns afluents molt importants com la riera de Malrubí, el riu Sec (conegut popularment com a riera de Salaberneda); i alguns torrents destacables com el de les Tàpies, el de les Torres i el del Mig (soterrat bona part per sota el nucli urbà). Per últim, cal esmentar el torrent de la Gorga que conflueix a la riera de Malrubí. La riera Gavarresa té una conca força gran, ja que neix prop d'Alpens (Lluçanès) i recull les aigües del Lluçanès i d'un sector del nord-est del Bages. Té un règim hídric molt irregular; presentant un eixut estival important, que en anys d'extrema sequera fins i tot pot arribar a assecar-se. Per altra banda, en tractar-se d'una riera típicament mediterrània, pot tenir crescudes sobtades de gran importància, sortir de llera i inundar les planes d'horta que se situen al costat del seu curs. Aquesta riera discorre pel nord i nord-oest del terme d'Artés, dibuixant el límit del terme municipal i desemboca al riu Llobregat a la part més baixa del terme. Al llarg de la riera n'hi han instal·lades zones d'horta amb petites barraques, visibles des de l'Eix Transversal.

- La **riera de Malrubí** és el principal afluent de la Gavarresa. Baixa del sector occidental del Moianès i travessa el terme d'Artés gairebé pel mig, passant molt a prop del nucli poblacional d'Artés i per sota la carretera que va d'Artés a Avinyó (B-431). El cabal d'aquesta riera és força regular, dins del que permet el clima de la zona, i la seva conca és boscosa en bona part. Prop del municipi d'Artés, al costat del curs de la riera, s'hi troben zones d'horta. La riera de Malrubí destaca pel seu paper de connector ecològic entre la serra de Montcogul i Fussimanya amb el PEIN de la Serra del Soler, situat a l'altiplà del Moianès. De tot el seu recorregut, cal ressaltar la cinglera de La Roca–La Balcera, com una àrea d'especial interès geològic.
- El **riu Sec** (Riera de Salabernada) discorre paral·lel a la Riera de Malrubí, just a l'altra banda de la serra guixosa situada a l'est del terme, anomenada Serra de les Guixeres. La seva conca és més reduïda i pobra en aigua, i sovint es veu seca. El Riu Sec també és afluent de la Gavarresa.
- El **torrent de les Tàpies** és un torrent força llarg, amb curs irregular. Quan passa per la font de les Tàpies, situada ja en terme de Calders i en èpoques plujoses, es forma un espectacular saltant d'aigua. El Torrent de les Tàpies és també afluent de la Gavarresa, a la qual arriba travessant el terme municipal d'Artés per l'oest, passant per sota la carretera BV-4512.
- El **torrent de les Torres** neix al polígon industrial Santa Maria i passa per sota la carretera BV-4512 fins arribar a la Gavarresa, de la qual és afluent.
- El **torrent del Mig** discorre per la banda esquerra del nucli de població d'Artés i passa entre el poble i el polígon industrial Santa Maria, travessant per sota la carretera que va cap a Manresa (BV-4512). Aquest torrent, que neix prop de la masia La Paloma, és també afluent de la Gavarresa.
- Els **torrents de la Vinya de l'Avi, el Furroi i el Morell** són tres torrents petits que transcorren per l'extrem sud-oest del terme d'Artés.
- El **torrent de la Gorga** és un torrent força curt i amb un desnivell força pronunciat (sobretot a la baga de la Vall) que transcorre des del nord-oest del nucli urbà de Calders fins a la riera de Malrubí, a l'oest de la masia de la Vall.

A Artés s'han inventariat un total de **25 fonts naturals**, la major part situades en la zona de contacte de capes de calcària amb filades impermeables argiloses, encara que algunes també tenen relació amb els aqüífers de les planes al·luvials. Els cabals d'aquestes fonts són escassos i estacionals. Una bona part de les fonts es localitza a la vessant sud (esquerra

hidrogràfica) de la riera de Malrubí, ja que l'obaga forestal, des del coll de la Sala fins el Mas de Vilarmau, és molt apte per a la filtració de l'aigua cap al subsòl, on es troben nivells impermeables.

Els principals recursos **d'aigües subterrànies** de la comarca se situen en els aqüífers al·luvials del Llobregat, Cardener, Calders i riera Gavarresa. Aquests aqüífers són de caràcter lliure i se situen en estrats de graves i sorres quaternàries amb una base impermeable d'argiles i gresos oceànics. Normalment es detecta el nivell de l'aigua a partir de 2 m de fondària i es recarreguen per infiltració a les zones d'aflorament. En els cursos d'aigua del Llobregat i de la Gavarresa s'hi han dipositat graves i sorres durant el Quaternari, i això ha conformat zones amb bons aqüífers.

4.3. Geologia

En l'àmbit **geològic**, Artés s'ubica en l'anomenada *Depressió Geològica de l´Ebre*, i més exactament a la seva *Depressió Central*, on es poden observar les restes geològiques del que va ser l'antic mar de la Catalunya Central. Aquesta zona es caracteritza sobretot per la important presència de lutites continentals pertanyents a la **Formació geològica d'Artés**. Aquesta caracterització geològica la tipifica el modelatge de l'erosió en xaragalls, que conforma el paisatge de geocanals típic d'un indret el qual hi havia hagut un mar interior.

El subsòl del terme el formen materials de l'Eocè Mitjà a l'Oligocè, als quals cal afegir materials més moderns, Quaternaris, localitzats al costat de les rieres.

El terme d'Artés queda delimitat pel nord per la particular ribatallada de la riera Gavarresa, d'especial interès geològic, que permet apreciar els balços erosius de la riera, d'un color roig característic. Aquestes cingleres formen part de la **Formació geològica d'Artés**, on hi coexisteixen lutites i arenites del terciari. Es tracta d'un dels estratotipus geològics més importants de la geologia catalana i, concretament, del Terciari continental català.

La **litologia** del municipi es caracteritza per la presència de roques sedimentàries coherents de gra gros cimentades (conglomerats, bretxes, gresos), de roques sedimentàries poc coherents de gra fi (lutites, margues, limolites, argiles); i sobretot de roques sedimentàries incoherents, molt poc o no cimentats (graves, sorres, llims, argiles del Quaternari); cal destacar una petita taca de roques sedimentàries solubles (guixos, sals, les quals són ben visibles entre el riu Sec i la riera de Malrubí).

Imatge 14. La Roca-La Balcera
Font: AVRA

Un altre aspecte geològic a destacar de la vall d'Artés és la presència generalitzada en el seu territori del substrat litològic a base de lutites. L'escassa resistència de les lutites ha facilitat el formidable buidatge erosiu que ha originat el relleu del Bages. A les planes de la comarca del Bages, actualment ocupades per conreus, predominen aquests materials, els quals s'utilitzen per fabricar ceràmica per a la construcció. Els materials geològics no són fàcils de veure atès que la majoria del terreny és bàsicament forestal, amb algunes àrees agrícoles a les zones més baixes. Així mateix, hi ha alguns indrets on es poden veure els escarpaments o cingleres de color roig característic. Un d'aquests indrets, a tocar del poble, és la zona coneguda per **La Roca - La Balcera**: una cinglera natural provocada per un meandre de la riera de Malrubí que topa amb un front petri damunt del qual s'hi assenta l'anomenat parc de la muralla (castell d'Artés, declarat com a Bé Cultural d'Interès Nacional) i l'antiga església d'Artés. El sòl geològic que queda al descobert i que s'observa des de la carretera d'Avinyó és la formació coneguda amb el nom de "Formació Artés", que consisteix en materials sedimentaris de l'Eocè superior-Oligocè formats per lutites roges, gresos i calcàries. Al seu peu hi transcorre la riera de Malrubí, amb la vegetació pròpia a l'entorn de zona humida. Aquesta tram de la riera de Malrubí és litològicament diferent del que es troba en aquesta riera pràcticament fins al pont de la B-431.

En aquest indret, a la paret rogenca de la cinglera s'hi formen alguns degotalls amb vegetació humida a base de falgueres. A l'altra riba de la cinglera s'hi troba una zona al·luvial ocupada actualment per una zona hortícola i més endavant també per restes de plantacions d'arbres de ribera com els pollancres. La zona arbrada s'estén entre el pont de la riera de Malrubí sobre la carretera B-431 i el Molí de Ferreres (actualment una hípica) i a banda i banda de la riera s'han fet diversos tancats amb filat elèctric i troncs. Per aquest indret circula un tram del PCR-136 que passa per la font del Molí, un paratge tradicional que actualment està encerclat per les instal·lacions de l'hípica i on hi ha una plantació de pollancres en procés de degradació.

En aquest espai s'observa una falla geològica, així com plecs rocosos interessants. Cal destacar que aquesta zona constitueix un espai natural amb un notable potencial per l'ús públic. Així mateix, actualment, només hi ha un únic accés, i limitat, per l'entrada a la zona hortícola. És un dels indrets a tocar del poble en el qual el potencial d'interès geològic i paisatgístic s'harmonitzen amb l'interès patrimonial històric del Castell d'Artés i l'Església Vella.

4.4. Relleu i morfologia

La major part de l'extensió del terme municipal forma part del pla bagenc, però el sector oriental del municipi s'endinsa per la vall de la riera de Malrubí –formada per la serra de les Guixeres i el serrat de Calders–, fins el mas de Vilarmau. A banda de la riera Gavarresa, que discorre des del nord del municipi cap al sud-oest, hi ha tres corrents fluvials més que travessen el terme per desembocar a la riera abans referida. Al nord d'Artés, el Riu Sec, que neix al municipi de Santa Maria d'Oló. D'est a oest, hi ha la riera Malrubí, que neix al municipi de Moià. De sud a nord discorre el Torrent del Mig, que emergeix del serrat de Can Vila, a Artés. El riu Llobregat, on desemboca la riera Gavarresa, marca el límit occidental del terme.

Morfològicament, el municipi d'Artés es troba situat a l'extrem nord-est de la depressió anomenada Pla de Bages. És un terme relativament petit, en forma de falca, situat entre un curt tram del Llobregat i la riera Gavarresa (que n'és afluent) i una llarga serralada calcària, resultat d'un antic escull coral·lí, poc pronunciada que puja suaument des del Pont de Cabrianes, passant per la Font de les Tàpies, Vista Pirineu i Calders, fins enllaçar amb els altiplans del Moianès.

L'erosió diferencial ha tingut molta importància en el terme, de manera que les zones més dures conformen els relleus elevats, mentre que les més toves conformen les planes. Així doncs, la vall d'Artés és força plana, ja que hi abunden els relleus aplanats i de suau inclinació com Salavés, les Planes o els Rials, esporàdicament inundables; i només hi destaquen petits turons d'escassa importància. De fet, damunt d'un d'aquests turons hi ha el nucli antic del poble d'Artés. Cap a l'est del terme (serra de les Guixeres, baga de La Vall, etc.), el relleu es fa una mica més abrupte amb torrenteres i cingles notables. Tot i així, els relleus més pronunciats es troben cap al marge dret de la riera Gavarresa, fora d'Artés i dins del terme de Sallent (Fussimanya, Pla de Roques albes i Serra de Montcogul).

4.5. Flora i vegetació

Pel que fa referència a les espècies vegetals, a les zones obagues d'Artés hi ha peus aïllats de boix grèvol (*Ilex aquifolium*), el qual està protegit per l'Ordre de 28 d'octubre de 1986, per la qual es regula el verd ornamental nadalenc i es protegeix el boix grèvol.

La zona sud-est del municipi està dominada per boscos amb arbrat dens, mentre que la zona nord-oest és la més antropitzada amb una major presència de zones urbanitzades, sobretot al centre del terme, i de conreus. Es distingeixen tres tipus d'espais segons el tipus de vegetació dominant:

- **Espai forestal**

  Domina el bosc d'alzina de carrasca (*Quercus ilex rotundifolia*), substituïda en els obacs pel roure de fulla petita (*Quercus faginea*). En el sector Nord-Oriental al límit amb el Moianès, apareix el roure martinenc (*Quercus pubecens*). Les artigades per generar terrenys de cultiu i el posterior abandonament d'aquestes terres ha fet

desaparèixer la major part d'aquest boscos i ara ocupen zones marginals, vores i marges de camps i camins, voltants de masies o també es troben arbres aïllats enmig de les pinedes o formant part del seu estrat arbustiu. Aquestes últimes han passat a dominar el paisatge forestal d'Artés. Es tracta d'un bosc secundari de pi blanc, amb pi pinyer que han substituït l'alzinar de carrasca. A les obagues es troben les pinasses i en els punts mes ombrívols i humits el pi roig, arbres potenciats enrere per al seu aprofitament forestal i que han passat a ocupar els espais de les rouredes. Conjuntament amb les espècies vegetals creixen l'arç blanc, el ginebró, l'auró negre, el boix, el sever i el grèvol. En el sotabosc, predominen plantes com la bardissa, i en els punts més humits poden aparèixer falguerars i l'heura. Als vessants solells es poden trobar l'arboç, el càdec i el garric. Entre d'altres també el romaní, la ginesta i l'argelaga. I en els llocs més secs i assolellats el timó formant part del sotabosc.

- **Espai agrícola**

  A Artés hi havia 858 ha de cultius a data de 2009, de les quals 828 ha corresponen a conreus de secà i 30 ha a conreus de regadiu. Aquest alt percentatge de superfície demostra la importància del secà en el municipi i mostra l'especialització local que històricament ha tingut l'activitat agrària al municipi, ja sigui per les característiques dels sols o climàtiques que han donat resultat als conreus dominants com són la vinya, els cereals i els fruiters. Aproximadament el 90% de la superfície de secà correspondria a conreus herbacis de cereals, essent l'ordi seguit del blat els cultius predominants al municipi. Els conreus industrials són escassos destacant la colze i el gira-sol. Els cereals d'hivern per a farratge són l'alfals i la veça.

  El principal cultiu llenyós és la vinya amb 47 ha al 2009, molt lluny de la superfície que havia ocupat anys enrere. El microclima d'Artés provoca l'optimització del cultiu de la vinya que presenta varietats de picapoll, raïm que caracteritza el paisatge vitivinícola. Cal ressaltar que hi ha inventariades més de 300 barraques de vinyes que antropitzen encara més els conreus i que mostren la importància del conreu de la vinya en la història del municipi.

  També existeixen conreus minoritaris d'ametllers (15 ha), arbres de fruita dolça com el préssec (13 ha) i les oliveres amb unes 9 ha.

- **Espai fluvial**

  El paisatge fluvial es troba molt associat al riu Llobregat i a les rieres Gavarresa i Malrubí, però també hi ha altres torrents i rieres que acullen una gran diversitat de micro-paisatges que són canviants al llarg de l'any. Al llarg d'aquest cursos fluvials s'alternen la vegetació de ribera i els canyissars, però també els horts que arriben a tocar la riera bàsicament als marges.

  La vegetació de ribera és escassa i està fraccionada i degradada per la irrupció d'horts marginals, l'extracció de graves, la canalització de la llera, la canalització de cabals, etc. Concretament el bosc de ribera es troba només en alguns punts allunyats del nucli de població, ja que en aquest nucli ha estat substituït per horts. En altres punts l'extracció de graves ha propiciat la desaparició dels torrents.

  Les espècies més presents al bosc de ribera són el pollancre, l'àlber, el freixe de fulla petita, el vern, el salze blanc, el gatell i l'om. Aquests arbres formen franges de bosc que segueixen de forma paral·lela el curs d'aigua, estructurant el paisatge.

  A la riera de Malrubí i la riera Gavarresa és on es troben la majoria d'horts particulars, de gran valor tant de preservació com cultural. Les hortes són un gran suport i ajut econòmic per a les famílies, però també són d'un gran valor patrimonial per als habitants d'Artés. Les hortes més importants al municipi d'Artés són: Hortes del mig, Hortes del Raval, Hortes Noves, Hortes de Mireta, Hortes Velles i Hortes de Dolfo.

4.6. Hàbitats

Els hàbitats representen una comunitat vegetal definida com grup de plantes reunides en un mateix indret per exigències ecològiques anàlogues o complementàries i que està organitzada de manera precisa en l'espai (distribució horitzontal i vertical) i en el temps (periodicitat anual).

Actualment, es disposa d'una Cartografia dels Hàbitats de Catalunya a escala 1:50.000 (CHC50) que recull les unitats de la classificació dels hàbitats en l'àmbit europeu del "CORINE Biotopes Manual - Habitats of the European Community" presents a Catalunya. Aquests hàbitats o associacions vegetals permeten valorar de forma objectiva l'interès ecològic d'una àrea de territori no urbanitzat i recobert de vegetació natural. El conjunt dels hàbitats de la Cartografia dels Hàbitats de Catalunya (CHC50) presents en el terme d'Artés es detallen a continuació.

- **32u** Brolles de romaní (Rosmarinus officinalis) -i timonedes-, amb foixarda (Globularia alypum), bufalaga (Thymelaea tinctoria),... calcícoles de terra baixa.
- **24a** Llits i marges de rius, o vores d'embassaments, sense vegetació llenyosa densa.
- **42aa** Pinedes de pi blanc (Pinus halepensis) amb sotabosc de màquies o garrigues.

- **42ab** Pinedes de pi blanc (Pinus halepensis) amb sotabosc de brolles calcícoles, de les contrades mediterrànies.
- **42ai** Pinedes mixtes de pi blanc (Pinus halepensis) i pinassa (Pinus nigra subsp. salzmannii).
- **42t** Pinedes de pinassa (Pinus nigra subsp. salzmannii) dels Prepirineus, del territori ausosegàrric i les muntanyes mediterrànies septentrionals**.**
- **44h** Alberedes (i pollancredes) amb vinca (Vinca difformis), de la terra baixa (i de la muntanya mitjana).
- **61f** Terrers calcaris, generalment margosos, amb vegetació molt esparsa o quasi nus.
- **82b** Conreus herbacis extensius de regadiu o de contrades molt plujoses.
- **82c** Conreus herbacis extensius de secà.
- **83a** Fruiterars alts, predominantment de secà: conreus d'oliveres (Olea europaea), d'ametllers (Prunus dulcis), de garrofers (Ceratonia siliqua).
- **83d** Vinyes.
- **83g** Plantacions de pollancres (Populus spp.), plàtans (Platanus x hispanica) i altres planifolis de sòls humits.
- **86a** Àrees urbanes i industrials, inclosa la vegetació ruderal associada**.**
- **86b** Àrees urbanitzades, amb claps importants de vegetació natural.
- **86c** Pedreres, explotacions d'àrids i runam.
- **87a** Conreus abandonats.

Al municipi d'Artés s'identifiquen els hàbitats d'interès europeu següents (Directiva d'Hàbitats de la Unió Europea):

- **1520** Vegetació gipsícola ibèrica (Gypsophiletalia).
- **3270** Rius amb vores llotoses colonitzades per herbassars nitròfils del Chenopodion rubri p.p i del Bidention p.p.
- **3280** Rius de terra baixa i de la muntanya mitjana amb vegetació submersa o parcialment flotant (Ranunculion fluitantis i Callitricho-Batrachion).
- **6420** Jonqueres i herbassars graminoides humits mediterranis del Molinio-Holoschoenion**.**
- **8210** Costers rocosos calcaris amb vegetació rupícola.
- **92A0** Alberedes, salzedes i altres boscos de ribera.
- **9530** Pinedes de pinassa.
- **9540** Pinedes mediterrànies.

En la llista anterior s'ha anotat el número del codi CORINE i la denominació de la comunitat i s'han marcat en vermell els hàbitats de conservació prioritària. A la imatge següent es mostra la seva distribució dins el terme d'Artés segons si són prioritaris o no.

El terme d'Artés disposa de 652,2 ha de sòls catalogats com a Hàbitats d'Interès Comunitari (HIC), el que representa el 36% de la superfície municipal. D'aquestes, 605,3 ha corresponen a HIC No Prioritaris i 46,9 ha corresponen a HIC Prioritaris.

Tipus d'Hàbitats d'Interès Comunitari	Superfície	Tipus de sòl respecte la superfície municipal
	(ha)	(%)
Hàbitats d'Interès Comunitari NO Prioritaris	605,3	33,5
Hàbitats d'Interès Comunitari Prioritaris	46,9	2,5
Total Hàbitats d'Interès Comunitari	652,2	36,0

Taula 01. Superfícies i percentatges dels Hàbitats d'Interès Comunitari d'Artés segons prioritat.

Els sòls catalogats com a HIC Prioritaris ocupen el 2,5% de la superfície municipal, mentre que els catalogats com a HIC No Prioritaris ocupen el 33,5% de la superfície municipal. Del total d'hàbitats d'interès comunitari catalogats al terme d'Artés un 7% són hàbitats prioritaris i un 93% són hàbitats no prioritaris. A la taula següent es mostra la superfície de cadascun dels hàbitats d'interès europeu més representatius i de major predomini dels sòls catalogats com a HIC.

Habitats interès comunitari (CODI)	Habitats interès comunitari	Superfície tipologia HIC's (m2)	HIC's respecte superfície municipal (%)	tipus de HIC's respecte el total de HICs (%)
1520	Vegetació gipsícola ibèrica (*Gypsophiletalia*)	43.337,40	0,24	0,66
3270	Rius amb vores llotoses colonitzades per herbassars nitròfils del *Chenopodion rubri* p.p. i del *Bidention* p.p.	578.040,90	3,2	8,86
6420	Jonqueres i herbassars graminoides humits, mediterranis, del *Molinio-Holoschoenion*	355.027,90	1,96	5,44
8210	Costers rocosos calcaris amb vegetació rupícola	351,4	0	0,01
9530	Pinedes submediterrànies de pinassa (*Pinus nigra subsp. salzmannii*)	468.628,50	2,59	7,19
9540	Pinedes mediterrànies	4.915.228,10	27,2	75,37
92A0	Alberedes, salzedes i altres boscos de ribera	161.261,90	0,89	2,47

Taula 02. Superfícies i percentatges dels Hàbitats d'Interès Comunitari d'Artés segons Codi.

De la taula anterior es desprèn que l'HIC més representatiu i majoritari al municipi d'Artés és el corresponent a les Pinedes mediterrànies (9540) que ocupen un 27% de la superfície municipal i representen el 75% de tots els HIC d'Artés. Pel que fa a l'HIC Prioritari Pinedes submediterrànies de pinassa (9530) ocupa un 2,6% de la superfície municipal i representa el 7% de tots els HIC del terme. En quant a l'altra HIC Prioritari Vegetació gipsícola ibèrica (1520) ocupa un 0,2% de la superfície municipal i representa el 0,7% de tots els HIC.

Els HIC corresponents a boscos i masses arbòries ocupen un 30,7% de la superfície municipal i representen el 85% de tots els HIC d'Artés. En canvi, els HIC corresponents a vegetació no arbòria ocupen un 5,4% de la superfície municipal i representen el 15% de tots els HIC del terme.

Els hàbitats rellevants són aquells que inclouen comunitats catalogades com a espais d'interès europeu o els que contenen espècies singulars a la zona. Al municipi d'Artés se'n troben els hàbitats rellevants següents:

- **La baga de pinasses de Vilarmau**

  Ubicada a l'extrem est del municipi conforma una comunitat forestal colonitzadora que aprofita el major grau d'humitat que troba en aquesta zona de fort pendent.

  Els boscos ibèrics de pi pinassa de la subespècie *salzmannii* de pinassa són els boscos més diferenciats del grup dels pins, i a les zones ecològiques adequades, mantenen el caràcter pioner i colonitzador d'espais oberts i sòls pobres, i també el paper de facilitador per a la instal·lació d'altres espècies una vegada s'ha desenvolupat la pineda.

  La baga de Vilarmau està dominada pel bosc de pi pinassa que està catalogat com un *hàbitat d'interès comunitari de caràcter prioritari* que cal incloure en una categoria de màxima protecció dins de l'àmbit municipal.

- **La riera Gavarresa**

  Constitueix el principal curs d'aigua superficial que recorre el terme d'Artés al llarg de 7 km perfilant el límit nord del municipi. Es tracta d'una riera de curs irregular i molt variable. Quan plou es caracteritza per endur-se molt sediment dissolt i pot tenir crescudes sobtades de gran importància i inundar les planes d'horta que se situen al costat del seu curs. La deposició de graves i sorres al llarg de tota la riera fa que els voltants del curs actual siguin aqüífers potencials.

  Els hàbitats de ribera en el seu tram artesenc són pobres i els arbres de ribera com el pollancre, l'àlber o l'om formen franges de bosc caducifoli molt irregulars, sovint en contacte amb canyissars i bogars. A mida que un s'allunya de l'aigua i la humitat disminueix, apareixen les jonqueres.

  Tot el recorregut de la riera Gavarresa, des del Mas Colomer fins la gravera Muntuany, es troba envoltat de l'hàbitat d'interès comunitari *6420 Jonqueres i herbassars graminoides humits*, *mediterranis, del Molinio-Holoschoenion*. Es tracta d'un hàbitat de caràcter no prioritari, però que requereix igualment la seva protecció a nivell municipal per tal de garantir la seva conservació i d'aquesta manera assegurar la funcionalitat de connectivitat biològica de la riera.

Per últim, cal assenyalar que al llarg del tram artesenc, l'estreta franja de bosc de ribera que envolta la llera de la riera és resseguida per extensos camps de cereals. Tot i així, puntualment, hi ha ubicada alguna petita parcel·la d'horta familiar, com és el cas del paratge hortícola dels Rials.

– **L'aiguabarreig de la riera Gavarresa amb el riu Llobregat**

L'aiguabarreig és el punt on es barregen les aigües més tèrboles, en general, de la Riera, amb el cabal tranquil i de pocs sediments del Riu, de manera que a partir de l'aiguabarreig, el riu Llobregat incrementa els seus sediments. Aquesta situació, juntament, amb el fet que el riu Llobregat, en aquest indret, circula per un terreny de poc pendent, afavoreix una diversitat biològica i paisatgística excepcional. L'àrea geogràfica d'aquest tram del riu Llobregat està inclosa dins del *Catàleg de Zones Humides de Catalunya* i rep el nom de **l'espai humit de La Corbatera**.

En aquesta zona destaca la presència d'un bon nombre d'hàbitats naturals en molt poca superfície: bosc de ribera autòcton ben conservat (àlbers, freixes i salzes), pinedes de pi pinyoner, retalls de roureda, talussos de margues vermelles, sorrals, codolars i una gran extensió de canyissar i bogar. Aquesta zona de corrent fluvial tranquil explica l'atracció que presenta per a moltes aus i ocells migradors. Els hàbitats d'interès comunitari de caràcter no prioritari que s'hi troben són:

- **3270** Rius amb vores llotoses colonitzades per herbassars nitròfils del Chenopodion rubri (p.p.) i del Bidention (p.p.).
- **3280** Rius mediterranis permanents, amb gespes nitròfiles del Paspalo-Agrostidion orlades d'àlbers i salzes.
- **6420** Jonqueres i herbassars graminoides humits, mediterranis, del Molinio-Holoschoenion.
- **92A0** Alberedes, salzedes i altres boscos de ribera.
- **9540** Pinedes mediterrànies.

– **Font del Colomer**

A l'extrem sud-oest del municipi, a prop de la confluència del Torrent Furroi amb el riu Llobregat s'hi troba la font del Colomer, que es situa a la riba esquerra del riu Llobregat, sense comunicació amb la riba dreta de la Gavarresa, i just abans de la balcera moldejada pel riu a modus de cinglera es troba la imponent resclosa del salt del Colomer.

L'entorn de la font de Colomer és un espai ric en vegetació amb domini de falgueres que atorguen a l'indret un aspecte particular. La vegetació de ribera que hi ha a prop del riu Llobregat, que li fa de veí, fa que sigui un indret de gran interès per a la biodiversitat, on s'hi troben espècies vegetals singulars com són el boix i l'auró negre.

4.7. Fauna i connectivitat funcional

Les espècies faunístiques que habiten al municipi d'Artés són les habituals dels ambients mediterranis amb alguns elements propis de la regió eurosiberiana. Destaca la presència potencial del rat penat de peus grans, que habita en els cursos d'aigua i que és una espècie amenaçada, i la presència de la tortuga de rierol (*Mauremys leprosa*) que viu a la zona humida de La Corbatera del riu Llobregat.

De tots els vertebrats existents a la zona, uns 95 estan protegits per la Llei 22/2003 de protecció d'animals de la Generalitat de Catalunya i/o la Directiva 79/409/CEE relativa a la conservació d'aus silvestres o la Directiva 92/43/CEE (pels altres grups de vertebrats). A la taula següent es desglossa el nombre d'espècies protegides per cada grup de vertebrats

Espècie	Ocells	Mamífers	Amfibis	Rèptils	TOTAL
Nº espècies protegides	75	2	6	12	95

Artés té dos eixos claus de connectivitat que són la riba del riu Llobregat i la riera Gavarresa, que discorren pel costat oest resseguint el límit de terme municipal, i dos eixos secundaris, la riera de Malrubí i el riu Sec, que discorren pel costat est del municipi. A part d'aquests connectors, cal assenyalar el pla de Can Vila i pla de Salavés que se sumen als eixos anteriors i permeten garantir la continuïtat ecològica i territorial en tot l'àmbit municipal

A continuació es descriuen breument els eixos i connectors d'Artés que asseguren la connectivitat ecològica terrestre:

– **Riera Gavarresa:** és el connector principal que enllaça amb la massa boscosa del Montcogul i Fussimanya, situada al sector nord, fora del terme d'Artés, passant per Magrans (casa de pagès que no pertany al terme municipal d'Artés) i Canet.

– **Riera de Malrubí i riu Sec**: són els connectors secundaris que enllacen la Serra de Montcogul i Fussimanya amb els boscos del Moianès. Aquests dos connectors transcorren pel sector est del terme municipal passant per masies com ara la Vall, la Ponça, el Mas, Ribatallada i Salabernada fins a connectar amb el subespai del PEIN de la serra del Soler, altiplà del Moianès.

– **Torrent del Mig**: Aquest torrent té un potencial connector important, ja que enllaça amb tot el sector est de la serra de Can Vila i el vessant del torrent de les Tàpies del municipi veí de Calders. No obstant, per a que sigui funcional cal millorar la seva continuïtat en aquest indret que inclou àrees com el Puig de la Ponça i l'espai entre els plans del Canet i els de les Torres.

– **Pla de Can Vila i pla de Salavés**: es tracta d'un mosaic de boscos i camps de conreu, entremig del qual transcorre el Torrent de les Tàpies, que enllaça amb la massa boscosa de les Tàpies -important corredor, direcció sud, cap al Parc de Sant Llorenç del Munt i l'Obac-. El Torrent de les Tàpies, flanquejat pel pla de Can Vila al marge dret aigües avall i el pla de Salavés al marge esquerre, desemboca a la riera Gavarresa a l'alçada de la masia les Torres.

En el mapa de connectivitat ecològica terrestre d'Artés posa de manifest que el municipi es troba dins d'una àrea de baixa connectivitat, tot i que el grau de connectivitat varia segons la zona del terme, distingint-se tres tipus d'àrees clarament diferenciades:

– **La zona est** disposa d'una connectivitat alta gràcies als eixos fluvials del Riu Sec i la Riera de Malrubí, i la presència de carreteres locals.

– La **zona sud-oest** té una connectivitat mitja gràcies al Pla de Can Vila i de Salavés, tot i que es troba emmarcada per la B-431 i la BV-4512.

– La **zona nord-oest** disposa d'una connectivitat baixa degut a les interseccions produïdes per la C-25, la B-430, la B-431, la BV-4512 i el nucli d'Artés, tot i que discorre la Riera Gavarresa que permetria assegurar la connectivitat ecològica en una zona tan fragmentada per les infraestructures viàries i el nucli urbà.

4.8. Usos i cobertes del sòl

Segons les dades de l'última edició del *mapa de cobertes del sòl de Catalunya* (MCSC, 2009) el tipus de coberta més abundant al municipi d'Artés és el conreu, representant el 48,04% de la superfície, seguit pels boscos (arbrat dens i clar) que ocupen un 30,83 % de la superfície. Amb un percentatge més baix es troba l'improductiu artificial (10,44%) i els matollars (8,67 %). Per últim, les cobertes que ocupen la menor superfície del municipi corresponen als prats i herbassars (1,46%), l'improductiu natural (0,47%) i les aigües continentals (0,09%) (veure Taula 03).

A les taules següents es recullen les dades de les cobertes del sòl del 1993 i del 2009 amb l'objectiu d'establir una comparativa que ens permeti analitzar l'evolució dels usos del sòl.

Cobertes del sòl 1993	Àrea (Ha)	Àrea (%)
Arbrat clar	15,29	0,86
Arbrat dens	568,00	31,78
Matollars	111,91	6,26
Improductiu natural	5,85	0,33
Conreus	962,58	53,86
Improductiu artificial	108,80	6,09
Zones nues	11,70	0,65
Aigües continentals	2,98	0,17

Cobertes del sòl 2009	Àrea (Ha)	Àrea (%)
Arbrat clar	21,51	1,20
Arbrat dens	529,59	29,63
Matollars	155,01	8,67
Prats i herbassars	26,00	1,46
Improductiu natural	8,32	0,47
Conreus	858,59	48,04
Improductiu artificial	186,55	10,44
Aigües continentals	1,55	0,09

Taula 03. Taula de la diferència de la superfície (en hectàrees) i percentatge (respecte el total de la superfície del municipi) de les cobertes del sòl del municipi d'Artés entre l'any 1993 i el 2009. Font: SITxell, 2016.

Comparant les dades de l'any 1993 amb les del 2009 es pot apreciar l'evolució de l'ocupació del sòl al llarg d'aquests últims 16 anys. En general, no s'observen canvis gaire importants. Hi ha un augment de les zones humanitzades (improductiu artificial) que passa del 6,09% al 10,44%. En canvi, el sòl agrícola ha disminuït en un 5,8% passant del 53,86% al 48,04%; els boscos i les aigües continentals han baixat també lleugerament, un 1,8% i un 0,08% respectivament; en canvi, els matollars, els prats i herbassars i l'improductiu natural han pujat un 2,4%, un 1,46% i un 0,14% respectivament. Com a conclusió, s'observa com els "espais amb vegetació" han passat d'ocupar el 93,91% del territori al 89,56%, amb una disminució en cobertura vegetal del 4,35%.

A la taula següent es recullen les dades de les cobertes del sòl del 1956 amb l'objectiu d'establir una comparativa que ens permeti analitzar l'evolució dels usos del sòl fins al 2009:

Cobertes del sòl 1956	Àrea (Ha)	Àrea (%)
Arbrat clar	14,21	0,80
Arbrat dens	269,19	15,06
Matollars	252,90	14,15
Prats i herbassars	9,07	0,51
Improductiu natural	26,07	1,46
Conreus	1167,00	65,30
Improductiu artificial	41,67	2,33
Aigües continentals	7,01	0,39

Taula 04. Taula de la superfície (en hectàrees) i percentatge
(respecte el total de la superfície del municipi) de les cobertes del sòl del municipi d'Artés l'any 1956. Font: SITxell, 2016.

L'anàlisi d'aquesta taula posa en evidència una particularitat del municipi com ha estat la pèrdua de la superfície agrícola de conreus entre el 1956 (65,3%) i el 2009 (48,04%) en un 17,26% de la cobertura del sòl. Pel que fa a la superfície de boscos (arbrat dens i clar), aquesta s'ha duplicat passant del 15,86 al 30,83%, el que representa un increment del 14,97%. En canvi, la coberta de matollars ha disminuït en un 5,48%, passant del 14,15 al 8,67%, i, la de prats i herbassars s'ha incrementat en un 0,95%, passant del 0,51 al 1,46% (per a més detall, consultar plànols de l'annex del DIE).

4.9. Paisatge

El municipi d'Artés es caracteritza pel seu relleu pla a on s'hi localitzen els conreus i per uns turons i una serralada i turons coberts de pineda amb presència puntual d'alzina i roure. Els bosc de pins també ocupen els fons de la vall no conreats, les vessants topogràficament més abruptes i els camps agrícoles abandonats. Els fondals, que coincideixen bàsicament amb torrenteres temporals i els cursos fluvials principals, es troben ocupats per vegetació forestal i de ribera, i en funció de l'entitat del curs fluvial, amb presència de conreus d'horta als seus marges. És precisament a sobre d'un turó on s'hi troben els primers moments de l'assentament fundacional d'Artés, vestigis reconeguts avui en dia al seu nucli antic. Pel que fa a l'àrea urbana de la vila, aquesta manté una forta compacitat. Al terme d'Artés s'observen quatre categories de paisatge: l'àrea urbana, l'àrea forestal, l'espai agrícola i l'espai fluvial, les quals se descriuen a continuació.

- **Paisatge urbà**: Comprèn l'àrea del municipi a on es concentren els habitatges i l'activitat econòmica del Polígon Industrial de Santa Maria d'Artés. Pel que fa al teixit residencial, cal destacar la compacitat del seu nucli, amb canvis en les densitats entre les àrees centrals i les periurbanes. Aquest teixit és creuat per carreteres que connecten la vila amb altres centralitats del territori, delimitant teixits diferenciats. En quant a la dotació d'espais lliures i d'equipaments, com es veurà en capítols següents, Artés manté estàndards per sobre dels mínims exigibles, i la seva població disposa d'espais de qualitat guanyats al llarg del temps.
- **Paisatge forestal**: Els boscos ocupen una tercera part del municipi i des del segle passat han avançat aprofitant l'abandonament progressiu dels camps de conreu. El bosc secundari de pi blanc amb pi pinyer ha substituït l'alzinar de carrasca, passant a dominar el paisatge forestal d'Artés. A les obagues creixen les pinasses, i en els punts més ombrívols i humits el pi roig, arbres potenciats temps enrere per al seu aprofitament forestal i que han passat a ocupar els espais de les rouredes.
- **Paisatge fluvial**: Es troba molt associat al riu Llobregat i a les rieres Gavarresa i Malrubí, però també hi han altres torrents i rieres, que contenen una gran diversitat de micro-paisatges canviants al llarg de l'any. Al llarg d'aquest cursos fluvials s'alternen trams de vegetació de ribera i de canyissars, però també d'horts que arriben quasi a tocar la llera. A les rieres Gavarresa i Malrubí es troben horts de gran valor patrimonial per als habitants. Les hortes han estat un recurs econòmic per a les famílies, aportant aliments de qualitat. A l'àmbit de la riera de Malrubí cal destacar les Hortes del Mig, Hortes del Raval, Hortes Noves, Hortes del Mireta, Hortes Velles i Hortes de Dolfo. En el tram de la riera Gavarresa els horts se situen al paratge dels Rials.

Imatge 15. Paisatge d'horts als marges de la riera de Malrubí Font: AVRA

– **Paisatge agrícola:** A Artés a l'any 2009 es contaven en 858 les ha de superfície agrícola utilitzada (SAU), de les quals 828 ha corresponien a conreu de secà (incloses dins l'espai agrícola) i 30 ha a conreu de regadiu (incloses dins l'espai fluvial). Actualment, els conreus de secà ocupen pràcticament la meitat del terme municipal i han guanyat importància en els últims anys, després d'haver-ne perdut molt al llarg d'aquest últim segle per l'abandonament del camp -sobretot vinyes- a les àrees menys accessibles. Aquest alt percentatge de superfície demostra la seva importància dins del terme i mostra l'especialització local que històricament ha tingut en l'activitat agrària d'Artés, ja sigui per les característiques dels sòls agrícoles i/o les condicions climàtiques, que han donat com a resultat tres tipus de conreus dominants: la vinya, els cereals i els fruiters.

Imatge 16. Mosaic agroforestal d'Artés Font: AVRA

En relació al paisatge agrícola cal exposar els valors del paisatge de pedra seca, paisatge molt present en el municipi d'Artés, que cal protegir des del planejament, ja que al paisatge de la pedra seca se li atribueix arreu valors estètics, històrics, simbòlics i ecològics que van més enllà de la seva funció pràctica original.

El patrimoni de la **pedra seca** ha anat disminuint en les darreres dècades amb el progressiu abandó de l'activitat agrícola i ramadera i amb la modernització del sector, que considera que els tradicionals bancals ja no són aptes per a una producció mecanitzada.

Les construccions de pedra seca tenen un gran valor històric i són un autèntic referent de la identitat d'Artés. En aquest sentit, han configurat al llarg dels segles uns paisatges agrícoles i ramaders de gran valor plenament adaptats als sòls i al clima. Els murs de pedra seca, per la seva banda, a més de formar bancals o delimitar parcel·les, constitueixen rics ecosistemes per a moltes espècies animals (insectes i invertebrats, amfibis, rèptils i petits mamífers i també algunes espècies d'aus que hi nidifiquen) i vegetals (falgueres, líquens i molses).

Al llarg de la història, moltes generacions han extret dels que acabaven essent camps de conreu les pedres que n'impedien la llaurada i el correcte creixement de les llavors. aquestes pedres han servit per construir els marges de despedregar i els murs de pedra seca, que protegeixen i limiten els camps i, en alguns casos, també les propietats.

El Bages és, ara per ara, la comarca amb més barraques de pedra seca de tot Catalunya (Artés s'aproxima a les 124 unitats). Així consta en la Wikipedra, una enciclopèdia en línia sobre aquests elements característics que va ser creada fa sis anys per l'Observatori del Paisatge amb la col·laboració de l'Associació Drac Verd.

Imatge 17. Drac Verd de Sitges. Font: wikipedra Codi:344:

4.10. Àrees d'interès ambiental objecte de protecció

Malgrat trobar-se en un ecosistema d'alt valor mediambiental, dins del terme municipal d'Artés no hi ha delimitat cap àmbit inclòs dins del Pla Especial d'Interès Natural (PEIN), ni tampoc cap espai declarat dins la Xarxa Natura 2000, com tampoc dins de l'Espai Natural de Protecció Especial (ENPE). Tot i no haver espais protegits, cal destacar la importància de determinades àrees, que per la seva extensió dins del terme municipal i pel seu valor ecosistèmic i paisatgístic podrien valorar-se com espais singulars d'interès natural: aquest àmbits son els Turons de Can Vila i els corredors biològics de la Riera Gavarresa i de la Riera de Malrubí.

Imatge 18. Vista dels marges forestals de la riera de Malrubí. Autor: AVRA

Pel que fa a la Riera de Malrubí i el Riu Sec -afluents de la Riera Gavarresa- actuen com a connectors ecosistèmics, enllaçant la Serra de Montcogul i Fussimanya amb els boscos del Moianès. Ambdós esdevenen corredors biològics i transcorren per l'àmbit de llevant del terme municipal passant prop de masies com ara La Vall, La Ponça, El Mas, Ribatallada i Salabernada fins a connectar amb el subespai del PEIN de la Serra del Soler, a l'altiplà del Moianès

Fora del terme municipal d'Artés, en direcció nord-est, hi ha delimitades dues de les subunitats del PEIN del Moianès: *Bussanya* i la *Serra del Soler*. La importància dels espais naturals del terme d'Artés abans esmentats (*Riera de Malrubí i Riu Sec*), propers a aquests espais, radica en que actuen com a connectors ecològics, segons el *Pla de Protecció del medi natural i del paisatge del Bages*, i donen continuïtat a les dues subunitats del PEIN del Moianès.

Cal destacar els espais protegits pel planejament territorial vigent (PTPCC); el PTPCC inclou bona part del sòl no urbanitzable del municipi d'Artés dins la categoria dels **sòls de protecció especial**; en aquest sentit, l'eix de la riera de Malrubí i del Riu Sec, com el tram de la riera Gavarresa que resta dins del terme municipal adquireixen rellevància com a connectors ecològics i ambientals d'escala territorial (veure articles 2.6 i 2.7 de les Normes del PTPCC).

4.11. Infraestructura verda

En aquest apartat s'identifiquen, concreten i delimiten els serveis ecosistèmics del municipi com a principal infraestructura verda.

Els **serveis ecosistèmics** són les contribucions directes o indirectes dels ecosistemes pel benestar humà. Els ecosistemes existents en el municipi d'Artés són els forestals i agrícoles, destacant també els que estan lligats als processos d'urbanització. Aquests es classifiquen en quatre grans àmbits: els d'aprovisionament, regulació, suport i culturals.

4.11.1.Serveis ecosistèmics d'aprovisionament

Els serveis d'aprovisionament són aquells serveis ecosistèmics relacionats amb els productes materials i energètics procedents dels ecosistemes (aliments, aigua dolça, matèries primeres, recursos medicinals, etc.). Aquests aprovisionaments el proporcionen principalment les collites dels conreus i els productes dels boscos, i fan referència a:

– **Aliments (cultius destinats al consum humà).** Són principalment els ecosistemes agraris (cultius i pastures) més significatius en la provisió d'aliments. Aquests es determinen a partir dels rendiments mitjans agrícoles en valor biofísic (kg/ha i any), on s'estructuren amb un 40,6% de conreus herbacis, un 2,9% de cultiu de vinya, un 2,2% de conreus arboris, un 1,6% d'hortes familiars i un 0,2% de prats i herbassars de la superfície del municipi. L'any 2009 Artés tenia un total de 858,6 ha destinades a conreus i cultius pel consum humà, que ocupaven un 47,5% de la superfície municipal, de les quals una petita part eren de vinya (52,8 ha)

  Un dels conreus que cal destacar del terme d'Artés és l'horta familiar, la qual s'organitza a la plana al·luvial de la riera de Malrubí i, juntament amb altres peces fora d'aquest entorn, sumen prop de 30 ha. Aquestes zones d'horta es coneixen per Hortes del Mig, Hortes del Raval, Hortes Noves, Hortes del Mireta, Hortes Velles i Hortes del Dolfo. Es tracta de camps de regadiu amb horts i arbres fruiters.

  Es distingeixen clarament dues zones d'horta, tant per la forma de regar com per raons paisatgístiques:

  - **Zona de la riera Malrubí** (unes 16 ha): utilitzen aigua que acumulen en tres rescloses i la canalitzen mitjançant recs fins els camps. Aquesta zona quedaria limitada per la carretera B-431 i s'estén riera amunt per un paisatge obert en el qual la riera de Malrubí destaca pels seus estrats margosos de color grisenc.
  - **El Molí** (unes 2 ha): utilitzen l'aigua sobrant dels regants de la zona de Malrubí, però també d'un pou excavat a la finca del Molí, actualment dividida en petites parcel·les, que conformen els horts dels Rials de les Ferreres. Aquesta zona queda als peus de l'imponent espadat de gresos de la riera de Malrubí. Es tracta doncs d'una horta que, a més del valor ecosistèmic d'aprovisionament, conté un valor cultural notable com a paisatge. Per aquest motiu, aquest indret es considera que precisaria d'una normativa específica de conservació lligada al propi valor monumental de la cinglera de La Roca–La Balcera i també del BCIN del Castell d'Artés situat al damunt d'aquesta.

  L'horta d'Artés és un bé molt preuat per als vilatans i per a moltes famílies constitueix un ajut per al nodriment familiar. El futur d'aquesta zona d'horta històrica passa perquè sigui considerat com una peça estratègica en l'ordenament municipal. Més enllà de la titularitat i l'ús privat de l'activitat de conreu d'hortalisses i fruita, el conjunt de les finques té un important potencial agrari i esdevé un recurs de gran potencial per a l'aprovisionament d'aliments atès que tenen abundància d'aigua. Una zona d'horta respectable en superfície i d'aquestes característiques incrementa la resiliència de la vila en l'àmbit de l'aprovisionament d'aliments. El potencial existent en les 30 ha d'horta gestionades adequadament és el de proveir la fruita i la verdura que consumeixen en un any els habitants d'Artés. Per tant, cal remarcar la importància estratègica del sòl d'horta actual d'Artés, que resulta cabdal en termes de resiliència contra el canvi climàtic o altres crisis socioambientals.

  Biomassa forestal, per a la provisió de matèries primeres destinades al material de la construcció/mobiliari i combustible. Es concentren a la franja sud i est del municipi, on hi ha un 29,8% de coníferes, un 3,9% de matollars, un 0,9% de caducifolis i un 0,3% de plantacions de ribera.

4.11.2. Serveis ecosistèmics de regulació

Els serveis de regulació són els serveis que els ecosistemes proporcionen en actuar com a moduladors de les variables ambientals (qualitat de l'aire, clima local, tractament d'aigües residuals, segrest de carboni, pol·linització, control biològic, protecció davant de fenòmens extrems, prevenció i control de l'erosió del sòl, etc.).

Al municipi d'Artés es distingeixen els següents:

- **Captura i emmagatzematge de CO2.** Aquest servei de regulació es mesura a partir del carboni aeri capturat i emmagatzemat i es produeix majoritàriament en els ecosistemes forestals. No obstant, els ecosistemes agraris, sobretot els conreus llenyosos, també poden acumular quantitats importants de carboni i contribuir d'aquesta manera a la regulació climàtica global i, per tant, mitigar el canvi climàtic. D'altra banda, els ecosistemes urbans (parcs, jardins, etc.) també són capaços de proveir aquest servei encara que sigui de forma més moderada. El carboni aeri emmagatzemat a l'estrat arbori es concentra sobretot en els ecosistemes forestals. Aquests es troben representats a Artés en un 29,8% en els boscos de coníferes, un 3,9% en els matollars, un 0,9% en boscos de caducifolis i un 0,3% de plantacions de ribera. S'agrupen a través de les forests de Salabernada, de la Serra de les Guixeres, de la Baga de la Vall i de la Serra de Salavés i de Can Vila. Els boscos amb més capacitat de captura anual de carboni aeri (entre 250 i 500 kg/ha i any) es localitzen als següents emplaçaments:

  - Al sud-oest del municipi, a l'entorn de la Font de les Tàpies i del Torrent de les Tàpies al seu pas pel Pla de Can Vila.
  - A l'extrem est del terme, concretament als següents tres enclavaments:
    - Als boscos caducifolis de l'entorn del riu Sec abans d'arribar a Salabernada (zona afectada per un incendi l'any 2017).
    - A la Baga de la Vall, entre el Torrent de la Gorga i el Torrent de Cal Reguant.
    - A la zona boscosa de l'entorn de Vilarmau.

  La contribució dels ecosistemes agraris, sobretot dels conreus llenyosos, és menor, però no menyspreable. Aquests es troben representats en un 2,9% de cultius de vinya i un 2,2% de conreus arboris, ocupant un 5% de la superfície municipal. En aquest sentit, la cartografia sobre el carboni aeri capturat per la massa forestal mostra la baixa capacitat de l'escassa superfície forestal al terme d'Artés, on els boscos i matollars només ocupen un 35% de la superfície total.

- **Protecció contra l'erosió del sòl** (Capacitat per retenir el sòl i prevenir fenòmens erosius). El control de l'erosió és un servei ecosistèmic que es pot definir com la capacitat dels ecosistemes per retenir el sòl i prevenir la seva erosió gradual o sobtada (com per exemple els despreniments de terra). Aquest servei es pot quantificar en unitats biofísiques, a través de la quantitat de sòl retingut (kg per ha i any) per part de la vegetació. Al municipi d'Artés, les cobertes favorables a retenir el sòl són significatives, atès que és un municipi eminentment forestal i agrícola, i les cobertes denses de vegetació possibiliten la regulació dels efectes de l'erosió. Als plànols adjuntats destaquen les zones en les quals la vegetació protegeix el sòl quan aquest està qualificat d'elevat potencial erosiu, però també les zones que potencialment són d'alta erosionabilitat i la vegetació no protegeix prou de la pèrdua de sòl. Això permet detectar les zones de risc en cas que desaparegui la coberta vegetal i aquelles on actualment ja existeix risc d'erosió. La zona sud-est d'Artés presenta àrees d'erosionabilitat potencial alta, la majoria de les quals es troben protegides per vegetació amb elevada capacitat de retenció del sòl que exerceix un control elevat de l'erosió. Aquestes àrees es localitzen concretament a les carenes de la Serra de les Guixeres, del Collet de Ribatallada i de la Baga de la Vall.

- **Regulació Hídrica.** A Artés hi transcorren part del curs de la riera Gavarresa, el torrent del Mig, la riera de Malrubí, el riu Sec i el riu Llobregat, torrents que actuen com a captadors d'aigües pluvials i desenvolupen una funció hídrica clau en el manteniment de l'aqüífer subterrani que hi ha sobretot a la riera de Malrubí. D'una banda, tots aquests trams fluvials estan sotmesos a crescudes sobtades, i molt especialment, la riera Gavarresa i la riera de Malrubí, i de l'altra, el fet que es localitzin en una regió clarament de règim mediterrani propicia que es puguin donar episodis d'eixut estival en el qual aquestes rieres queden pràcticament sense aigua.

  L'elevat aprofitament d'aquests torrents, tant per al reg com per l'aigua de consum humà, fa que el manteniment d'aquestes conques fluvials sigui fonamental i prioritari. Això, es fa especialment palès a la conca de la riera de Malrubí.

- **Pol·linització.** La pol·linització és un servei ecosistèmic de regulació resultant de l'efecte del vent, en el cas de les espècies anemòfiles, i del concurs de diversos vectors animals (majoritàriament insectes, però també rèptils, ocells i fins i tot mamífers en altres latituds), en el cas de les espècies zoòfiles. Al mapa d'aquest servei destaquen els valors mitjans dels ambients oberts corresponents a conreus herbacis. L'escassa presència d'ambients naturals de vegetació baixa al terme d'Artés fa que els valors més elevats d'aquest servei siguin puntuals.

4.11.3. Serveis ecosistèmics de suport

Els serveis de suport són el conjunt de funcions ecosistèmiques que sustenten i permeten que es prestin la resta de serveis (hàbitat per a les espècies, manteniment de la biodiversitat, cicles de nutrients, etc.). en aquests s'inclouen els hàbitats d'interès comunitari de caràcter prioritari o no, els àmbits forestals i els espais fluvials.

En el municipi d'Artés hi ha 652,2 ha d'Hàbitats d'Interès Comunitari, de les quals 554,5 ha tenen una estructura forestal. Els eixos fluvials d'elevat interès per a la connectivitat biològica són la riera Gavarresa i els seus afluents (Torrent del Mig, Riera de Malrubí i Riu Sec). L'espai catalogat pel seu **valor de conservació dels vertebrats** es localitza a l'extrem sud-oest del terme en l'àmbit comprès entre la Riera Gavarresa i el Torrent de Furroi al Pla de Salavés a l'entorn del Mas Bertran, Mas Colomer i Sant Hilari Nou. Els espais catalogats pel seu **elevat valor botànic** corresponen a Hàbitats d'Interès Comunitari i es localitzen als següents emplaçaments:

- **Entorn de la Riera Gavarresa,** espai coincident amb l'HIC no prioritari Rius amb vores llotoses colonitzades per herbassars nitròfils, concretament:
    - Al punt de confluència amb el Torrent Furroi i a l'alçada de la masia Mas Colomer.
- **Entorn de la Riera de Malrubí,** espais coincidents amb l'HIC no prioritari Alberedes, salzedes i altres boscos de ribera, concretament:
    - Al costat nord del nucli urbà d'Artés, a l'alçada de la masia les Ferreres.
    - A la part est del municipi, a l'alçada de les masies la Vall, la Ponça, el Mas i Ribatallada.
- **A l'extrem nord-est d'Artés**, espai coincident amb l'HIC prioritari Vegetació gipsícola ibèrica, concretament:
    - A l'entorn del Collet de Ribatallada i a l'alçada de la masia el Mas.

Els espais d'elevat valor botànic ocupen una superfície total de 27,8 ha, el que representa el 1,5% de la superfície municipal d'Artés. Els àmbits descrits tenen uns nivells de connectivitat força significatius, concentrant-se a la franja est del municipi, on hi ha les carenes de Salabernada, la Serra de les Guixeres i la Baga de la Vall, i la Riera de Malrubí i el Riu Sec, afluents de la Riera Gavarresa, que connecten la Serra de Montcogul i Fussimanya amb **el subespai del PEIN de la Serra del Soler**, altiplà del Moianès.

4.11.4.Serveis ecosistèmics culturals

Entre els serveis culturals s'inclouen els beneficis no materials que les persones obtenen del contacte amb els ecosistemes. Inclouen beneficis espirituals, de recreació, per a la salut mental i física, d'apreciació estètica, d'inspiració artística, per al turisme, identitaris, científics, entre molts altres. Entre aquests cal destacar el paisatge i els seus principals elements, no només naturals, sinó també del patrimoni cultural, així com les oportunitats recreatives que se'n deriven.

Al municipi d'Artés es distingeixen tres **Àrees d'Interès Patrimonial**:

- **Una Àrea d'Interès Patrimonial Geològic** localitzada al costat nord del nucli urbà d'Artés, concretament a l'entorn del Castell d'Artés, on s'hi localitza la cinglera de La Roca–La Balcera (àrea d'especial interès geològic).
- Una *Àrea d'Interès Patrimonial* ***Històric-Arqueològic*** localitzada al costat sud-est del nucli urbà d'Artés, concretament a l'entorn del Serrat de la Malla, on s'hi localitzen les següents àrees d'interès arqueològic.
    - Torre del Serrat de la Cabra d'Or.
    - La teuleria del mas de La Sala.
    - Feixes de la Sala: premsa o trull medieval.
    - El camí dels Calls.
    - La Barraca monumental.
- Una Àrea d'Interès Patrimonial de la **Vinya** localitzada al costat sud-oest del nucli urbà d'Artés, concretament a l'entorn del Pla de Can Vila i el Puig la Ponça.

Per últim, es descriuen breument els itineraris excursionistes i altres itineraris d'Artés.

Els itineraris excursionistes

- El **PR-C 135** o ruta d'Artés és planer i transcorre uns 20 km entre terres de conreu en la major part del recorregut i gairebé tot dins del municipi, encara que entra breument dins del terme municipal de Calders.
- El **PR-C 136**, ruta Montcogul–la Gavarresa té uns 20 km, però amb un fort desnivell. Entra dins del municipi de Sallent i transcorre, en part, per zones boscoses que s'enfilen al serrat de Montcogul per acabar el recorregut per la zona planera de Cabrianes i de la riera Gavarresa. A Artés fa un interessant recorregut i pren un especial interès en

pujar al nucli històric des de la zona del Molí de Ferreres.

– El **Camí de Sant Jaume** de Galícia és una gran ruta cultural que permet anar d'extrem a extrem de la península ibèrica, des del Cap de Creus fins al Cap de Finisterre. La ruta Figueres a Montserrat circula en la seva etapa novena de l'Estany fins Artés i en la desena d'Artés a Manresa. Per tant, Artés es troba com final-inici d'etapa. El camí recorre una part important del terme municipal d'Artés per la riba esquerra del torrent Sec i després la riera de Malrubí.

Altres itineraris d'Artés

Més enllà dels itineraris actuals, cal assenyalar algunes possibilitats encara no dissenyades, però que disposen de la infraestructura per fer-les viables. En aquest sentit s'assenyalen un parell: un itinerari o ruta circular per a bicicletes d'Artés vila al mas de Ribatallada i un itinerari històric-cultural per la zona de La Balcera.

– **Ruta d'Artés-Ribatallada**. Aquesta ruta, d'uns 15 km, majoritàriament de poc pendent, està formada pels camins rurals que uneixen la vila d'Artés amb el mas de Ribatallada. Des del nucli d'Artés es ressegueixen els conreus al sud de la riera de Malrubí fins arribar al mas de Ribatallada, des del qual es pot travessar la riera i enfilar-se cap a la serra de Les Guixeres, per finalment retornar cap a la vila.

– **Ruta històrica de La Balcera**. Aquest seria un petit recorregut d'anada i tornada al campanar vell que baixaria pel centre històric d'Artés fins a la riera de Malrubí, s'endinsaria cap al revolt de La Balcera tot passant per la runa del pou de glaç i la font del Molí i s'enfilaria novament fins al parc de la Muralla.

4.12. Àrees d'especial vulnerabilitat ambiental per l'existència de riscos o impactes

4.12.1. Risc geològic

En l'àmbit geològic, Artés s'ubica en l'anomenada Depressió Geològica de l´Ebre, i més exactament a la seva Depressió Central, on es poden observar les restes geològiques del que va ser l'antic mar de la Catalunya Central. Aquesta zona es caracteritza sobretot per la important presència de lutites continentals pertanyents a la Formació geològica d'Artés. Aquesta caracterització geològica la tipifica el modelatge de l'erosió en xaragalls, que conforma el paisatge de geocanals típic d'un indret el qual hi havia hagut un mar interior. Hi ha alguns indrets on es poden veure els escarpaments o cingleres de color roig característic. Un d'aquests indrets, a tocar del poble, és la zona coneguda per La Roca - La Balcera (àrea d'especial interès geològic): una cinglera natural provocada per un meandre de la riera de Malrubí que topa amb un front petri damunt del qual s'hi assenta l'anomenat parc de la muralla (castell d'Artés, declarat com a Bé Cultural d'Interès Nacional) i l'antiga església d'Artés. El sòl geològic que queda al descobert i que s'observa des de la carretera d'Avinyó és la formació coneguda amb el nom de "Formació Artés", que consisteix en materials sedimentaris de l'Eocè superior-Oligocè formats per lutites roges, gresos i calcàries.

Així mateix, el PTPCC qualifica com a **sòl de riscos i afectacions** l'àmbit del torrent del mig de la Serra de Can Vila.

Artés necessita un elevat coneixement de la geologia del municipi per tal de garantir un desenvolupament urbà que no resti condicionat pels impactes associats a problemes de perillositat geològica. Amb aquesta finalitat el **ICGC** ha elaborat en data **gener de 2019** un estudi per a caracteritzar geològicament el municipi i avaluar els riscos geològics associats a la perillositat per inestabilitats de vessants, subsidència i inundacions, i al mateix temps definir el comportament geomecànic dels materials geològics a efectes de tenir paràmetres aproximatius per garantir la correcta edificació.

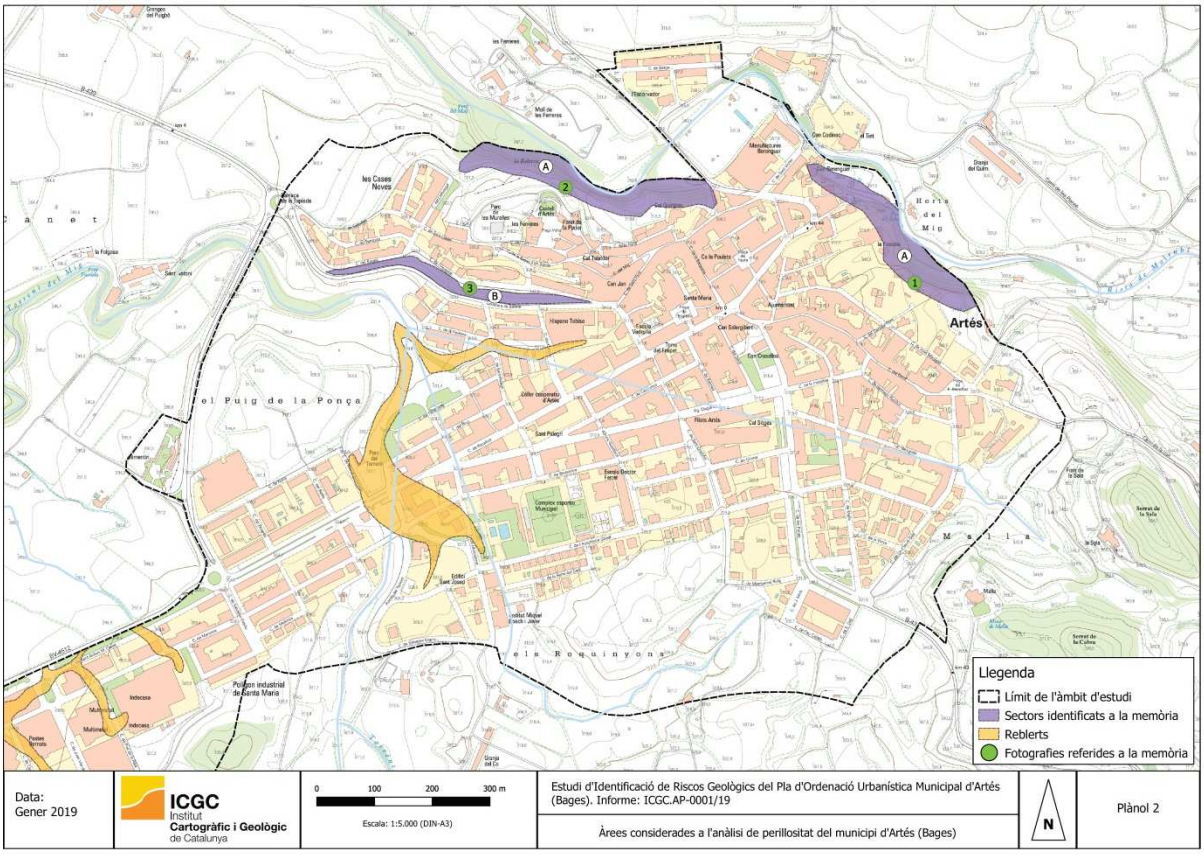
L'**Estudi per a la Identificació de Riscos Geològics** presenta els plànols, les conclusions i recomanacions següents:

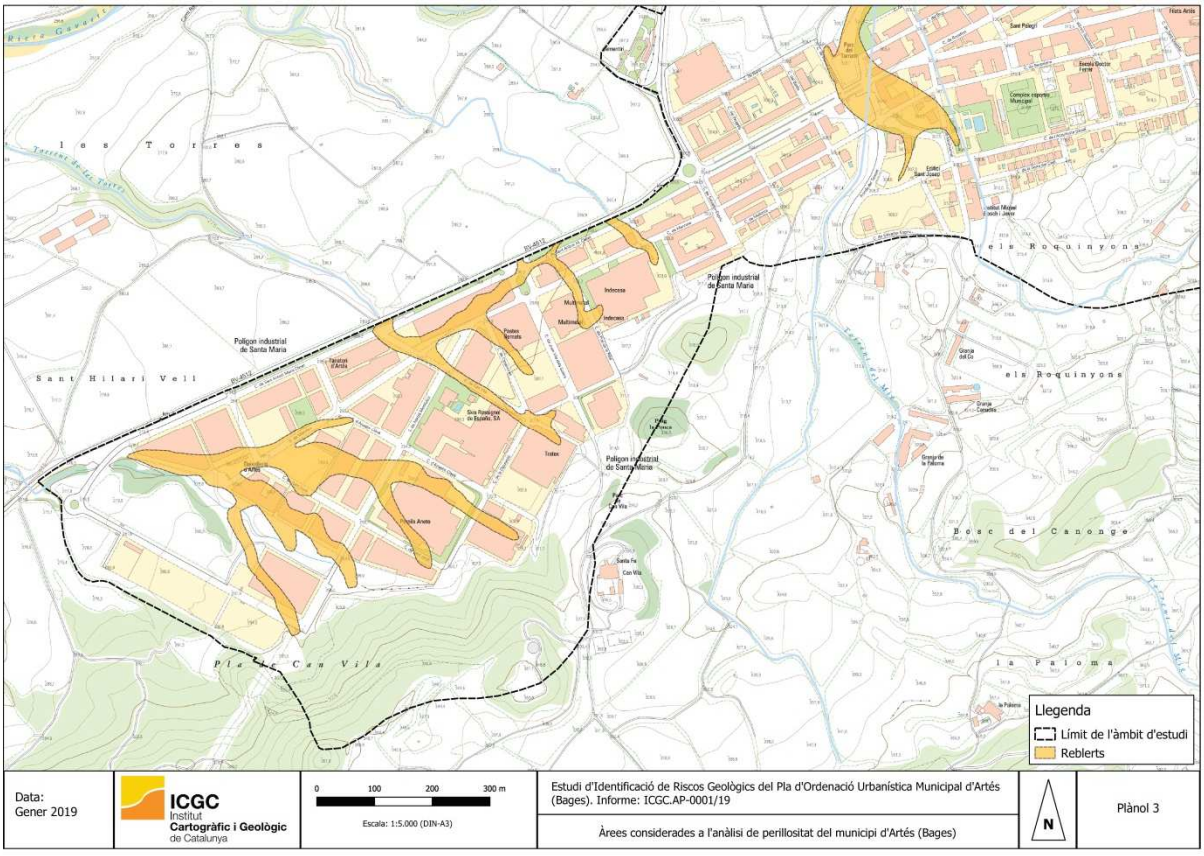
– S'ha considerat l'existència de perillositat geològica baixa o mitjana per esllavissades en determinats vessants associats a escarpaments en dos àmbits. També s'han identificat reblerts antròpics que podrien produir problemes a fonamentacions.

– Les àrees identificades amb perillositat baixa o mitjana per esllavissades, on cal recomanar mesures per tal d'evitar incidències derivades de les característiques del terreny s'identifiquen com els sectors A, B i C.

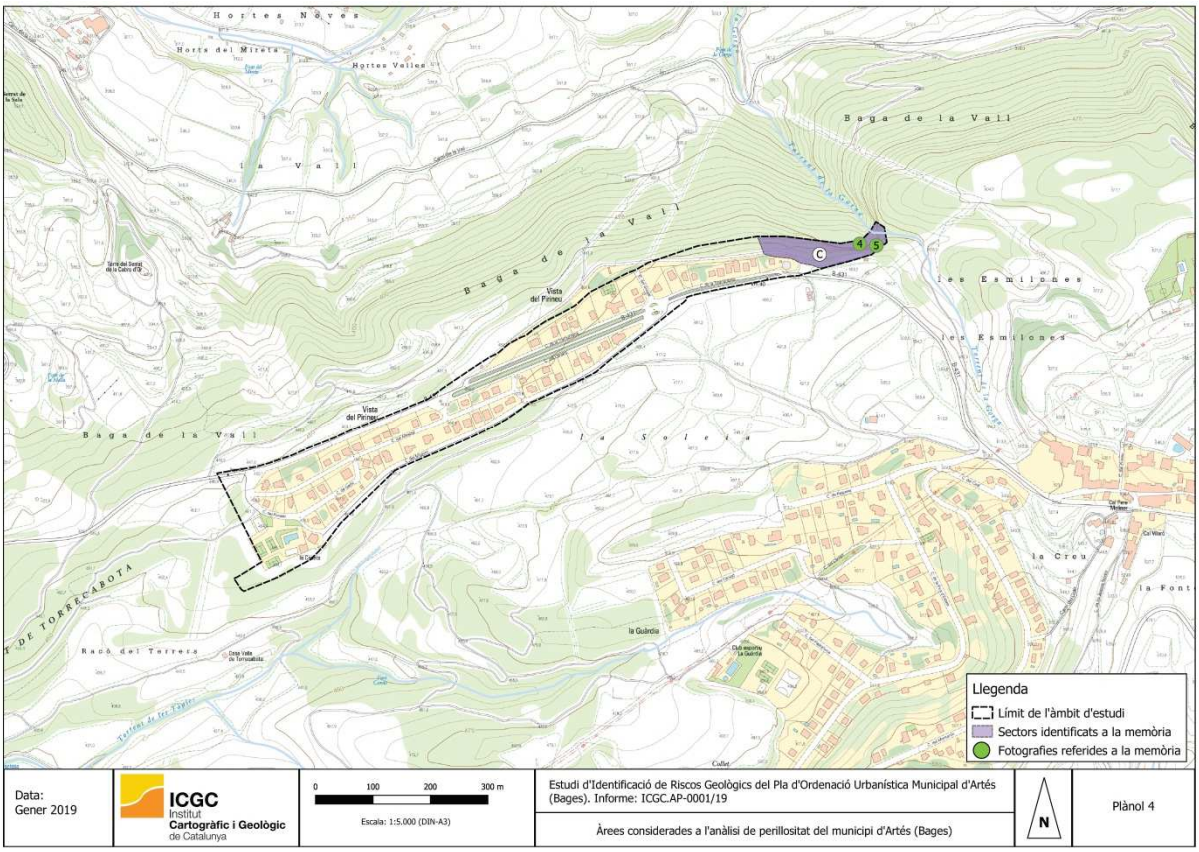
– Als sectors A i C de l'àmbit del nucli urbà i Vista del Pirineu respectivament, s'ha assignat una perillositat mitjana per esllavissades (lliscaments i despreniments) a una franja associada als escarpaments. En aquests sectors es recomana la realització d'estudis detallats de zonificació de la perillositat, previs a qualsevol actuació urbanística, on es tingui en compte l'exposició, la perillositat i la compatibilitat amb els diferents usos del sòl. Aquests estudis han de considerar les actuacions de millora, protecció i/o estabilització del terreny necessàries per garantir-ne la seguretat. Addicionalment es recomana evitar excavar la base o incrementar el pendent dels vessants.

– Al sector B, localitzat a l'àmbit del nucli urbà s'ha assignat una perillositat baixa per despreniments. Es recomana identificar els trams amb exposició a la caiguda de blocs i, si és el cas, sanejar, fixar els blocs amb potencial a despendre's o protegir amb malles els elements exposats.

Imatge 19. Àrees susceptible de riscos geològics. Nucli d'Artés. Font: ICGC

Imatge 20. Àrees susceptible de riscos geològics. Urbanització Vista Pirineu. Font: ICGC

– En el cas dels reblerts, es recomana que qualsevol actuació vagi acompanyada d'un estudi geotècnic que caracteritzi els reblerts i el terreny natural per assegurar una fonamentació idònia d'estructures i edificis. També es recomana tenir una cura especial en la instal·lació de sistemes de distribució d'aigua i sanejament en aquests materials per tal de prevenir processos d'erosió que puguin induir inestabilitats. Tanmateix, cal tenir present la possible existència de reblerts no identificats.

– Amb caràcter general, independentment de les perillositats identificades en aquest informe, cal tenir en compte les següents recomanacions:

  – La realització d'un estudi geotècnic per a cada nova construcció, d'acord amb les directrius actuals del "Código Técnico de la Edificación" (CTE).

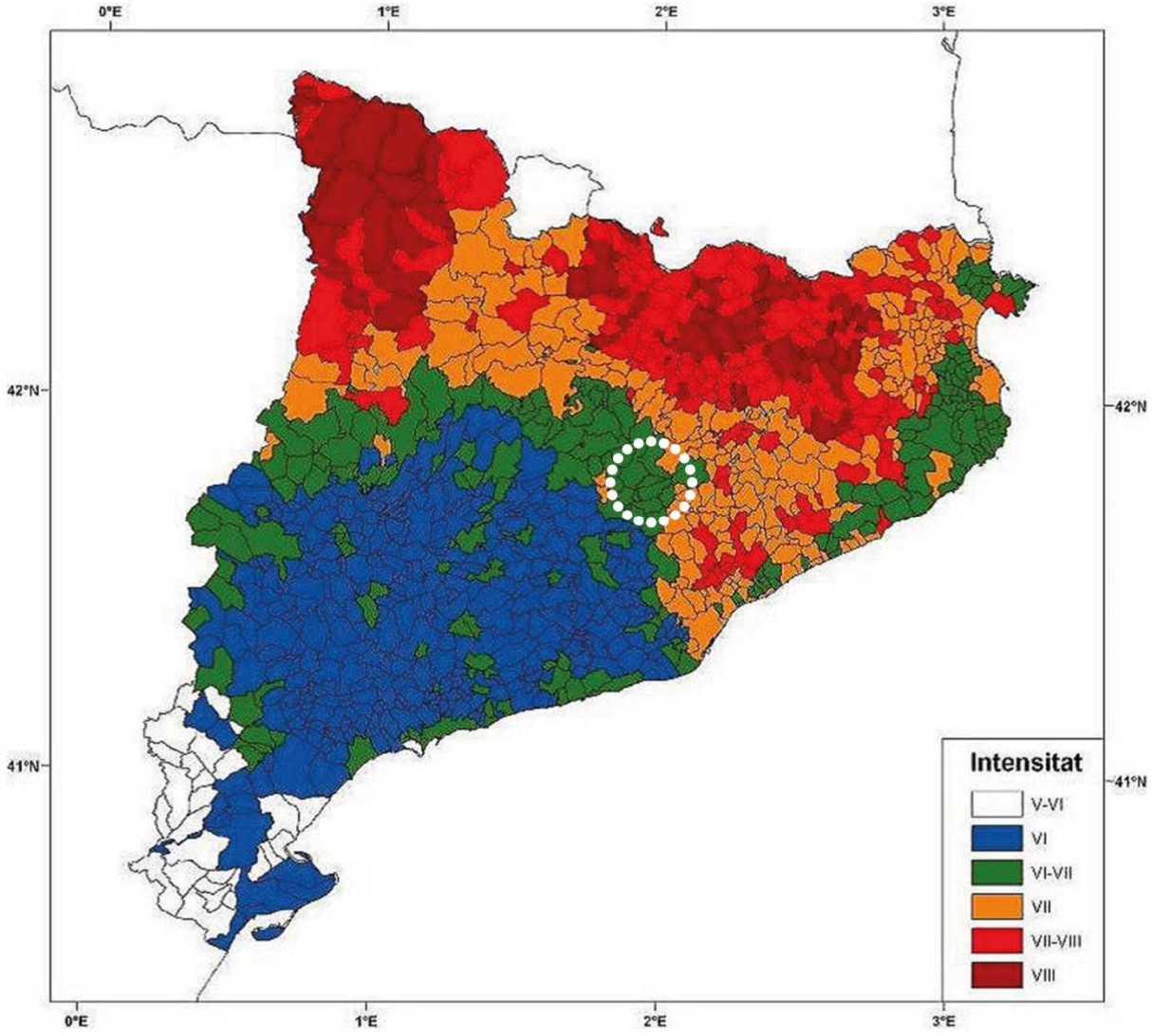
  – Prendre les mesures adequades durant o posteriorment a l'execució d'excavacions o talussos antròpics per evitar el desenvolupament d'inestabilitats, especialment en aquells dominis amb pendents superiors als 20º.

  – Evitar edificar a les vores d'escarpaments de vessants i talussos. Es recomana deixar una distància prudencial entre l'escarpament i la base de les edificacions, ja que aquestes es poden veure afectades pel retrocés de l'escarpament.

  – Evitar les fonamentacions sobre terraplens o rebliments antròpics preexistents. Usualment, no solen ser aptes per a fonamentar estructures, i poden generar assentaments diferencials importants en ser sotmesos a càrregues.

4.12.2. Risc sísmic

El mapa considera per cada municipi la perillositat sísmica, com la probabilitat d'excedir una intensitat determinada en un període de temps de 500 anys, segons càlculs sismotectònics, la vulnerabilitat sísmica i l'efecte del sòl sobre el qual es troba el nucli urbà de cada municipi segons una classificació geotècnica elaborada per l'ICGC (veure Imatge 21).

Imatge 21. Artés en les zones sísmiques de Catalunya considerant l'efecte del sòl (ICC, 2001).

Segons les dades del Geoíndex de sismologia de l'ICGC (www.icgc.cat), al terme d'Artés no es té constància instrumental de cap sisme. Ara bé, d'acord amb el mapa de zones sísmiques considerant l'efecte del sòl (ICC, 2001), el municipi està exposat a un risc sísmic d'intensitat VI-VII a l'escala de MSK. Aquesta intensitat sísmica és considerada baixa-moderada.

Segons el pla especial d'emergències sísmiques a Catalunya (SISMICAT), el municipi no està obligat a elaborar un Pla d'Actuació Municipal per risc sísmic, tot i que es recomana.

4.12.3. Risc d'incendi

El risc d'incendi forestal és molt elevat al Bages i, en general, a la Catalunya Central més eixuta i amb un medi rural més despoblat. El municipi d'Artés està considerat d'alt risc d'incendi, segons el Decret 64/1995. Amb una mitjana de 1.500 ha/any de superfície forestal cremada a la comarca entre 1983 i 1992, superada amb escreix varis anys (1985, 1986 ,1994 i 1998), cal valorar seriosament aquest risc.

A la comarca hi ha 4 parcs de bombers (Castellfollit del Boix, Manresa, Montserrat i Sallent) . D'altra banda, la pràctica totalitat de municipis del Bages disposen de Plans d'Actuació Municipal (PAMs), tal i com es recull en el Pla de protecció civil d'emergències per incendis forestals a Catalunya (INFOCAT).

La gestió forestal és cada vegada menor -degut a la baixa rendibilitat del bosc, fet que s'evidencia amb l'elevada recurrència dels incendis. La manca de gestió preventiva és la causa no estructural responsable dels grans incendis catastròfics que succeeixen al Bages i a d'altres comarques de la Catalunya Central. Per millorar en aquesta via caldria vincular la planificació forestal preventiva dins del planejament urbanístic, estimulant la realització de Plans tècnics de gestió i millora forestal (PTG MF) i la certificació forestal com a mesures per garantir l'explotació racional i la valorització dels productes fusters.

El Decret 64/1995 estableix com a servitud obligatòria una franja de protecció al voltant de les urbanitzacions (25 m) que ha ésser tinguda en compte pel planejament urbanístic. D'acord amb la Llei 9/1995 d'Accés motoritzat al medi natural, cal que el planejament urbanístic identifiqui, d'una banda, els camins estratègics i s'estableixi una xarxa jerarquitzada que els classifiqui segons la seva funció territorial, també des del punt de vista de prevenció d'incendis.

El **Pla General de Política Forestal** proposa un conjunt d'actuacions per a la reducció del risc d'incendi catastròfic, les quals podrien ajudar al desenvolupament d'algunes de les propostes o projectes estratègics plantejats per aquest Pla Director.

Es destaquen per la seva rellevància territorial, les següents:

- Promoció de la gestió forestal i silvopastoral segons les orientacions de gestió establertes pels instruments de planificació forestal i les directrius silvícoles.
- Foment d'actuacions a escala de paisatge per a la prevenció d'incendis forestals, com les faixes tallafoc, punts d'aigua, plantació de caducifolis barrera i altres.
- Aplicació de mesures especials en les zones forestals de menor rendibilitat o amb un teixit socioeconòmic més dèbil, en el marc del Pla de suport forestal, per promoure una silvicultura que permeti aconseguir masses estructurades front als incendis.
- Disseny d'instruments per a l'actuació subsidiària de l'administració forestal en zones on les actuacions silvícoles i silvopastorals siguin urgents per disminuir el risc d'incendi però la propietat forestal no estigui interessada en actuar.
- Manteniment i potenciació dels usos agrícoles i ramaders extensius de forma participada amb el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

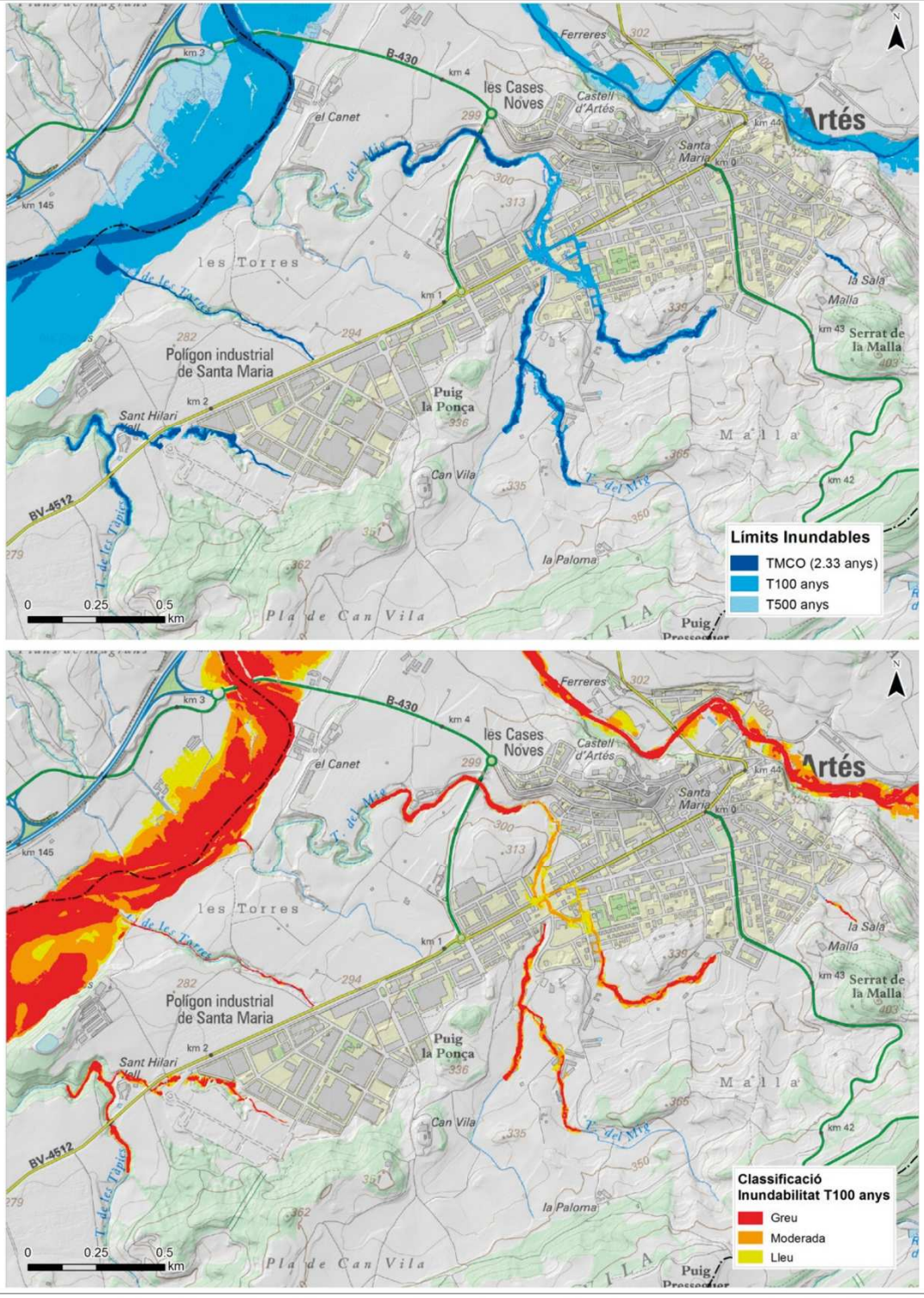
4.12.4.Risc d'inundació

La presència al municipi de conques fluvials com la riera de Malrubí a tocar del nucli urbà com de la riera Gavarresa amb la seva coincidència geogràfica amb la carretera C-25 són susceptibles de crescudes sobtades i per tant d'afectacions en punts d'accés directe (ponts, rescloses, guals) tal com es descriu en el Pla d'Actuacions Municipal INUNCAT, 2014. Per aquesta raó s'inclouen a la relació d'estructures catalogades per l'ACA per la inundabilitat dels vials d'accés.

Amb motiu de la redacció de l'Avanç de POUM instat per l'Ajuntament d'Artés, l'ICGC ha redactat l'Estudi d'inundabilitat (EI-2019) en el municipi d'Artés (Bages) en què s'ha analitzat la inundabilitat dels torrents amb incidència en la zona urbana i/o urbanitzable del municipi, corresponents al torrent de les Tàpies, torrent de Sant Hilari, torrent de les Torres, torrent del Mig, torrent de Can Vila, torrent de l'Institut i torrent de Malla. Així mateix, pel cas del torrent del Mig, el torrent de Can Vila i el torrent de l'Institut, l'estudi els ha analitzat com un model conjunt, integrant les canalitzacions soterrades per analitzar-ne les seves capacitats i de l'entorn proper. Les rieres de la Gavarresa i Malrubí, per la seva part, ja van ser estudiades en el projecte PEFCAT de la conca del Llobregat i Cardener (ACA, 2015).

Imatge 22. Canalitzacions de torrents . Font: Estudi d'inundabilitat (EI-2019) ICGC. Març 2019

Imatge 23. Mapa de zones Inundables (dalt) i classificació de la inundabilitat per T100 anys (baix). Font: Estudi d'inundabilitat (EI-2019) ICGC. Març 2019

Com a resum i consideracions finals l'estudi EI-2019 estableix:

En referència a la delimitació de les zones inundables, els voltants de l'Institut Miquel Bosch i Jover queden inclosos en zona inundable (ZI) pel torrent de l'Institut. S'observen desbordaments i afeccions, pels períodes de retorn de T=100 i T=500 anys, fet que també provoca afeccions als carrers propers, que acaben actuant com a vies d'escolament. Els desbordaments es produeixen uns metres més amunt de l'entrada a la canalització soterrada, en part per la manca de capacitat de la llera, on la cota del marge esquerra es troba per sota la clau de l'estructura, provocant que part del flux ja no arribi a l'entrada del soterrament.

En base els resultats obtinguts, tota modificació o aprofitament urbanístic que es trobi en àmbit de la zonificació del RDPH haurà de tenir en compte les limitacions de usos aplicables a nivell estatal, segons els articles 9bis, 9ter, 9quàter i 14bis del decret 638/2016, de 9 de desembre, pel qual es modifica el RDPH, decret 849/1986, d'11 d'abril) (RDPH) i les no afeccions a tercers (veure Annex VI).

La metodologia emprada en el càlcul hidràulic, segons la Guia tècnica de recomanacions tècniques per als estudis d'inundabilitat d'àmbit local, publicat per l'ACA (2003), no inclou l'estudi de la capacitat erosiva dels torrents ni el transports de materials sòlids en suspensió o per càrrega de fons.
En aquest estudi no es té en compte la xarxa de clavegueram de la zona consolidada, ja que no és l'objectiu d'aquest estudi, assumint que tot el volum d'escolament es queda en superfície. Tot i així, per períodes de retorn baixos, com TMCO, una part del volum podria ser absorbit per la xarxa de drenatge, sempre que es trobi en bon estat de conservació per mantenir la seva capacitat real.
Remarcar que, per tal d'assegurar que les estructures no perdin la seva capacitat de desguàs, es necessari un manteniment periòdic per eliminar possibles obstruccions. Aquesta recomanació és extensible també a tots els col·lectors del nucli urbà.
Els resultats obtinguts en aquest estudi es deriven d'unes dades i hipòtesis de càlcul determinades, que en cas de veure's modificades, podrien fer variar els resultats finals.

4.12.5. Sòls contaminats

D'acord amb el Programa de gestió de les dejeccions ramaderes de la comarca del Bages (febrer 2002) en el Bages s'ha valorat, en funció del sòl i tipus de conreus presents, que el valor mig d'adobat màxim per no produir efectes secundaris indesitjats és de 90 Kg de nitrogen per ha i any, de manera que, en molts municipis tindríem problemes de sobreadobament. Tenint en compte les unitats ramaderes equivalents i la superfície agrícola municipal, s'obté la llista dels municipis potencialment més afectats per sobreadobament, de major a menor: Navàs, Gaià, Súria, Artés, Sant Fruitós, Santpedor, Avinyó i Navarcles. Aquest fet explica la problemàtica de contaminació per nitrats a les fonts i cursos d'aigua malgrat que el pagès es cenyís escrupulosament a la normativa.

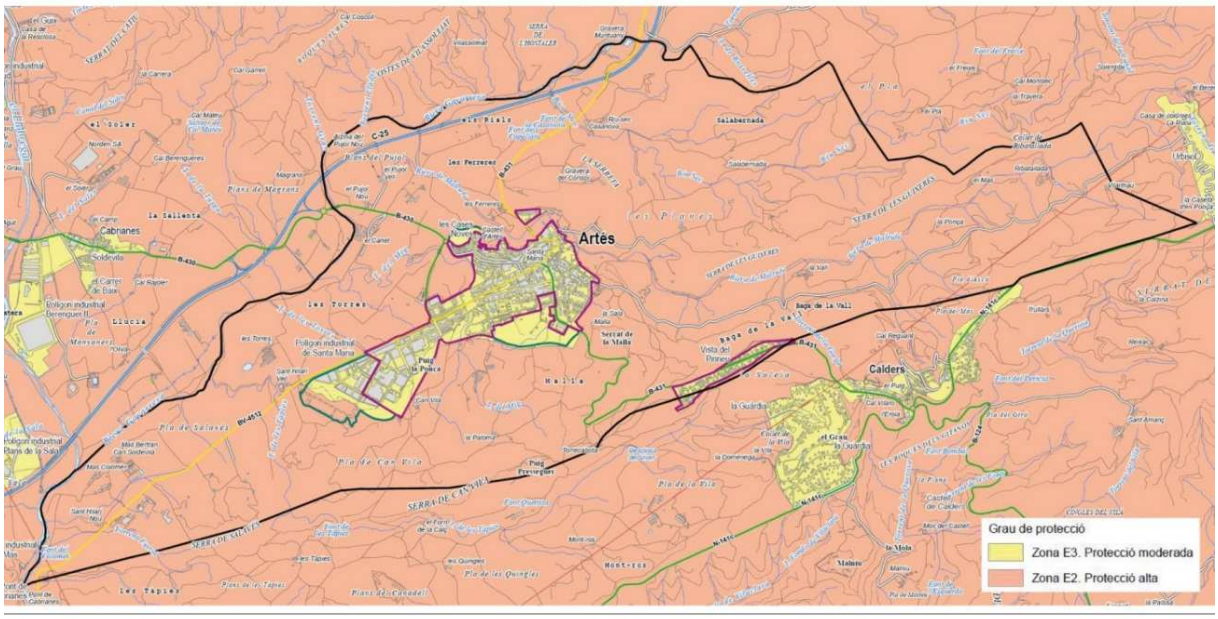
4.12.6. Contaminants atmosfèrics

La Xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació Atmosfèrica (XVPCA) està formada per diverses estacions automàtiques i manuals, de les quals la més propera al municipi d'Artés està ubicada a Manresa. Segons les dades de l'any 2015 d'aquesta estació, en general, **la qualitat de l'aire** és bona, observant-se un increment dels nivells dels contaminants en les hores punta, degut a l'augment del trànsit de vehicles motoritzats. La principal font emissora de contaminants atmosfèrics al municipi és per la circulació de vehicles a la xarxa bàsica interna, així com també la presència de vehicles pesants, sobretot a la variant que connecta el Polígon Industrial de Santa Maria d'Artés amb l'eix transversal.

4.12.7. Contaminació acústica i lumínica

El municipi d'Artés disposa de Mapa de Capacitat Acústica adaptat a la normativa vigent (decret 176/2.009 del 10 de novembre). Les principals **fonts de soroll** són les vies locals de comunicació (B-431, B-430 i BV-4512), les carreteres C-25 i C-16, i les activitats industrials situades al polígon de Santa Maria d'Artés.

Pel que fa a **contaminació lluminosa**, la zona urbana del municipi d'Artés està inclosa a la categoria de zones de protecció moderada, que es correspon al sòl urbà o urbanitzable aprovat per la planificació urbanística. Per contra, les zones no urbanitzades del municipi es troben dins del perímetre de protecció alta.

Imatge 24 . Contaminació lluminosa. Font: DTS, Generalitat de Catalunya. Elaboració: Solucions

4.12.8. Activitats extractives

Al municipi d'Artés hi han 7 activitats extractives, una d'elles en domini públic hidràulic. A la taula següent es detallen les activitats extractives del municipi d'Artés

	NOM_EXPLOT	PERS_NOM	DESC_RECEX	DESC_ESTRA	DESC_ESRES
1	MAS BERTRAN	BONILLA GONZALEZ, ISABEL	Graves	Informada	Activitat finalitzada
2	GAVARRESA	COMSA MEDIO AMBIENTE, SA	Graves	Informada i amb fiança	Activitat finalitzada
3	SOL.LICITUD DE L'AJUNTAMENT DE SALLENT	AJ. SALLENT	Graves	Informada	Activitat finalitzada
4	LA GAVARRESA	RIU JOVE, SA	Graves	Informada	Activitat amb afecció pendent de regularització
5	LES FERRERES	VILA ANDREU, JOSEFINA	Graves	Informada i amb fiança	Activitat finalitzada
6	LA SERRETA	CONSUL I CIA, SRC	Graves	Informada i amb fiança	Activitat en actiu i restauració no iniciada
7	AMP.TEUDIS 01 BA20050144	ARICEMEX, SA	Graves	Informada i amb fiança	Activitat en actiu amb restauració integrada

Taula 05. Activitats extractives.
Elaboració: Solucions

5.POBLACIÓ I HABITATGE

5.1. Població

En aquest apartat de la memòria s'analitzen els aspectes següents:

- Una aproximació al perfil demogràfic dels municipis del Bages.
- La distribució de la població d'Artés al municipi.
- Patrons de creixement demogràfic.
- Components del creixement, avaluant el pes del creixement natural, les migracions, l'origen de la població i la seva edat.
- Projeccions de població i llars.

5.1.1. Perfil demogràfic del Bages

Artés s'integra en la comarca del Bages, i aquesta en l'àrea funcional de les Comarques Centrals que actua de frontissa entre l'àmbit del corredor metropolità litoral –amb creixements demogràfics significatius- i l'interior rural –condicionat pel despoblament i l'envelliment de la població. D'acord amb el PTPCC, el Bages, com l'Anoia i Osona, han actuat en les darreres dues dècades com àrees receptores de població beneficiades precisament per la seva proximitat a l'àmbit funcional metropolità (PTPCC, Memòria :12).

Manresa, la dissetena ciutat catalana (76.250 habitants, 2018), i principal polaritat funcional de les Comarques Centrals i capital del Bages, concentra el 42,9% de la població de la comarca, seguida a gran distància de la següent àrea funcional – Sant Joan de Vilatorrada, 10.802 habitants-amb la que forma un *continum* urbà cap al nord-oest.

En aquest context, Artés ha experimentat un creixement acumulat des de l'any 2000 del 29,3%, bastant superior a la mitjana del Bages (19,95%) i de Manresa (19,62%). L'àmbit de les Comarques Centrals mostra una pèrdua de població superior a 28.000 habitants des de l'any 2000, explicat en bona part pel context d'envelliment demogràfic, baix recanvi generacional i despoblament dels municipis més limitats per adaptar la seva economia als nous temps.

Divisió administrativa	Extensió (km2)	Densitat (hab/km2)	2018	2010	2000	2000-2018	%
Catalunya	32.108,00	234,95	7.543.825	7.462.044	6.174.547	1.369.278	*22,18*
Barcelona	7.726,36	721,14	5.571.822	5.481.511	4.680.507	891.315	*19,04*
Comarques Centrals	4.745,83	81,88	388.569	510.572	417.295	-28.726	*-6,88*
Bages	1.092,30	167,35	182.795	184.498	152.390	30.405	*19,95*
Artés	17,87	316,06	5.648	5.515	4.368	1.280	*29,30*

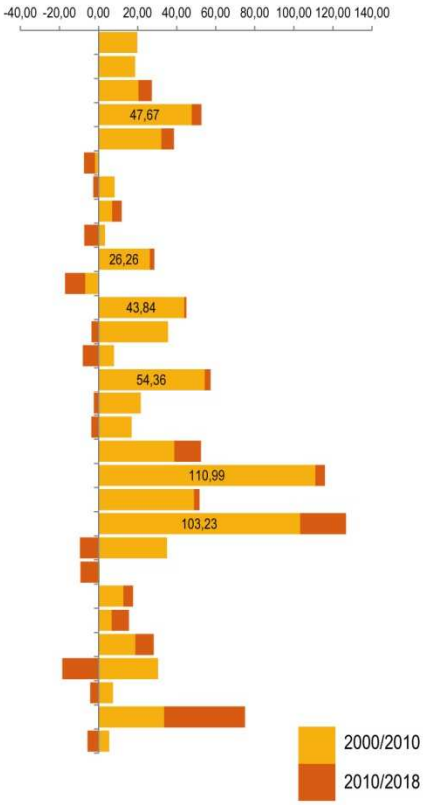
Taula 06. Perfils demogràfics territorials, 2000, 2010 i 2018
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

Una mirada en detall a les dinàmiques demogràfiques dels municipis del Bages des de l'any 2000 permeten apreciar vàries qüestions:

- En tots els municipis de la comarca (a excepció de Sallent i Cardona) s'ha produït un increment generalitzat de població entre els anys 2000 i 2010, en el context generalitzat de creixement de l'economia i d'acceleració de les dinàmiques de transformació de sòl per a ús residencial. En termes absoluts, ha estat Manresa la que ha experimentat el major increment poblacional – 12.467 habitants- superant aquest increment en nombre d'habitants del segon municipi més poblat de la comarca, Sant Joan de Vilatorrada. En percentatge, han estat dos municipis petits com Castellgalí i Castellnou de Bages els únics que han arribat doblar la població, passant dels 928 i 526 habitants en 2000 a 1.958 i 1.069 habitants respectivament en aquests anys.
- Els efectes de la crisi de 2008 s'han traduït en un retrocés en les dinàmiques demogràfiques dels anys previs, i la meitat dels municipis del Bages han perdut població entre 2010 i 2018; en alguns casos, realment preocupants com ara els municipis miners de Sallent, Súria i Cardona–pèrdua de 393, 464 i 530 habitants respectivament-, encara que en termes percentuals, ha estat Marganell, un municipi de poc més de 300 habitants que ha perdut una cinquena part de la seva població, una mica menys de la que havia guanyant entre 2000 i 2010.

– Artés se situa entre els 15 municipis de la comarca que no han perdut població des de l'any 2000, encara que, entrant en detall, les xifres de l'any 2016 i 2017 marquen un canvi en la tendència, perdent població per primer cop des de l'any 1998. En tot cas, Artés supera la barrera dels 5.000 habitants a l'any 2006, acumulant un increment sostingut entre 2000 i 2010 del 26,26% - 1.147 habitants- l'equivalent a una quarta part de la població de l'any 2000. Malgrat l'impacte de la crisi en les dinàmiques demogràfiques, Artés continua incrementant la seva població –ara en el grup de municipalitats més poblades – a un ritme acumulat fins a l'any 2018 del 1,6%, lluny de municipis com Sant Vicenç de Castellet, Sant Fruitós de Bages, Santpedor que s'han posicionat com a les polaritats més dinàmiques en termes demogràfics.

Municipi	Habitants	%							
	2018	2010	2000	2000-10	%	2010-18	%	2000-18	%
Manresa	76.250	76.209	63.742	12.467	19,56	41	0,05	12.508	19,62
Sant Joan de Vilatorrada	10.820	10.856	9.145	1.711	18,71	-36	-0,33	1.675	18,32
Sant Vicenç de Castellet	9.274	8.688	7.212	1.476	20,47	586	6,74	2.062	28,59
Sant Fruitós de Bages	8.593	8.184	5.542	2.642	47,67	409	5,00	3.051	55,05
Santpedor	7.532	7.071	5.352	1.719	32,12	461	6,52	2.180	40,73
Sallent	6.636	7.029	7.159	-130	-1,82	-393	-5,59	-523	-7,31
Navàs	6.023	6.194	5.722	472	8,25	-171	-2,76	301	5,26
Navarcles	5.966	5.694	5.318	376	7,07	272	4,78	648	12,19
Súria	5.895	6.359	6.157	202	3,28	-464	-7,30	-262	-4,26
Artés	**5.648**	**5.515**	**4.368**	**1.147**	**26,26**	**133**	**2,41**	**1.280**	**29,30**
Cardona	4.652	5.182	5.567	-385	-6,92	-530	-10,23	-915	-16,44
Pont de Vilomara i Rocafort, El	3.801	3.760	2.614	1.146	43,84	41	1,09	1.187	45,41
Castellbell i el Vilar	3.599	3.731	2.753	978	35,52	-132	-3,54	846	30,73
Balsareny	3.205	3.485	3.230	255	7,89	-280	-8,03	-25	-0,77
Sant Salvador de Guardiola	3.168	3.078	1.994	1.084	54,36	90	2,92	1.174	58,88
Monistrol de Montserrat	2.955	3.027	2.490	537	21,57	-72	-2,38	465	18,67
Avinyó	2.250	2.336	1.999	337	16,86	-86	-3,68	251	12,56
Callús	2.095	1.845	1.329	516	38,83	250	13,55	766	57,64
Castellgalí	2.053	1.958	928	1.030	110,99	95	4,85	1.125	121,23
Fonollosa	1.439	1.401	941	460	48,88	38	2,71	498	52,92
Castellnou de Bages	1.319	1.069	526	543	103,23	250	23,39	793	150,76
Sant Mateu de Bages	600	663	491	172	35,03	-63	-9,50	109	22,20
Sant Feliu Sasserra	600	661	657	4	0,61	-61	-9,23	-57	-8,68
Rajadell	539	514	456	58	12,72	25	4,86	83	18,20
Castellfollit del Boix	446	410	384	26	6,77	36	8,78	62	16,15
Aguilar de Segarra	277	253	213	40	18,78	24	9,49	64	30,05
Marganell	258	317	243	74	30,45	-59	-18,61	15	6,17
Mura	223	233	217	16	7,37	-10	-4,29	6	2,76
Talamanca	202	143	107	36	33,64	59	41,26	95	88,79
Gaià	167	177	168	9	5,36	-10	-5,65	-1	-0,60
Població al Bages (2018)	**176.485**	**176.042**	**147.024**	**29.018**		**443**		**29.461**	20,04

Gràfica 01. Evolució de la població i creixement anual (%) d'Artés i de la comarca del Bages, 2000-2018
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA.

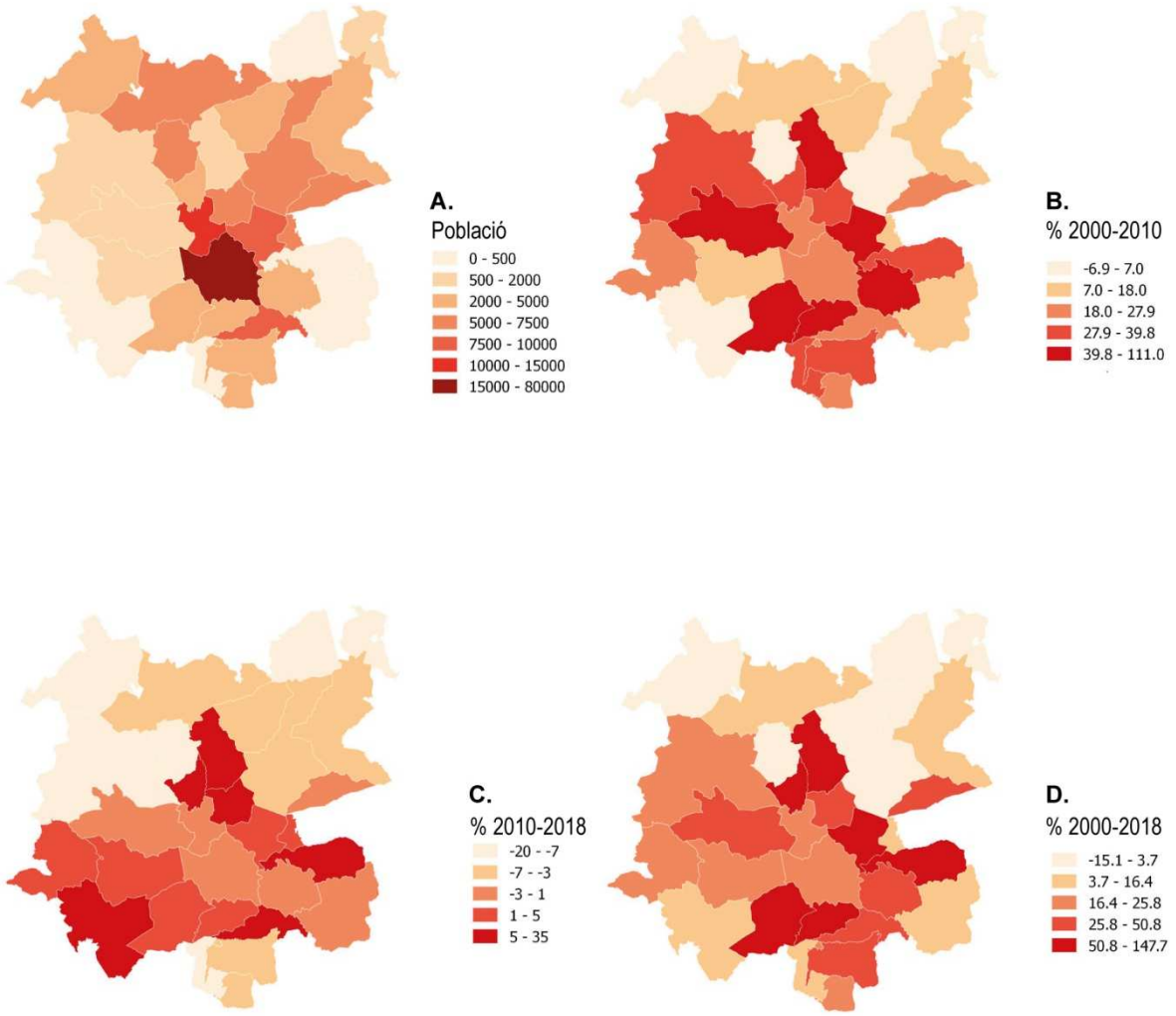
En el marc físic del territori es poden apreciar les dinàmiques demogràfiques (veure Gràfica 02):

– Entre **2000 i 2010** el creixement més accentuat es concentra als municipis veïns de Manresa; Pont de Vilomara, Castellgalí, Sant Salvador de Guardiola, Fonollosa desenvoluparan en aquest anys importants operacions de transformació del sòl per a activitat econòmica i residencial, encara que es Sant Fruitós de Bages el que experimenta el creixement en termes absoluts més important de la comarca, passant dels 5.542 habitants en 2010 als 8.184 en 2010, consolidant la seva economia en l'estratègia del corredor industrial de la C-16 i aprofitant la seva proximitat a Manresa.

– Entre **2010 i 2018**, no obstant, els creixements més intenses es concentren als municipis del segon anell de la perifèria de Manresa, molt més petits en població i, per tant, amb creixements de poques desenes d'habitants. Santpedor és el municipi de més entitat demogràfica de la mostra, i creix en 461 habitants, sostingut per l'oferta de sòl residencial.

– El cas d'**Artés** es singular en el context territorial; allunyat relativament de l'àrea d'influència directa de Manresa aprofita la seva posició a l'eix transversal -a mig camí de Moià, i una mica més lluny de Vic-, per consolidar la seva posició com a porta d'entrada al Bages des d'Osona.

– Finalment, cal destacar l'àrea nord-est del Bages –les àrees mineres de Súria i Sallent al llarg de l'E-9- com àmbits funcionals amb creixement negatiu, en un context de crisi estructural permanent i contribuïdor net a les dinàmiques migratòries cap a altres indrets del territori amb un mercat de treball més actiu.

Gràfica 02. Població i creixement anual (%) d'Artés i de la comarca del Bages, 2000-2010-2018. Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

5.1.2. Distribució de la població

La població del municipi d'Artés se concentra majoritàriament en la vila d'Artés, en el seu nucli urbà (97% de tota la població),seguida a gran distància per la urbanització Vista del Pirineu -al límit amb el municipi veí de Calders (comarca del Moianès) identificada com a teixit homogeni de segones residències-, amb 92 habitants i per un disseminat en el sòl no urbanitzable vertebrat per masies i habitatges amb una població de 78 habitants (veure Taula 07).

		2018				2010				2000			
Nivell	**Nom**	**Homes**	**Dones**	**Total**	**%**	**Homes**	**Dones**	**Total**	**%**	**Homes**	**Dones**	**Total**	**%**
Entitat singular	Nucli d'Artés	2.755	2.723	5.478	*96,99*	2.666	2.656	5.322	*96,50*	2.105	2.133	4.238	*97,02*
	Disseminat d'Artés	45	33	78	*1,38*	49	45	94	*1,70*	46	40	86	*1,97*
	Artés	2.800	2.756	5.556	*98,37*	2.715	2.701	5.416	*98,20*	2.151	2.173	4.324	*98,99*
Entitat singular	Vista del Pirineu	51	41	92	*1,63*	54	45	99	*1,80*	22	22	44	*1,01*
Municipi d'Artés		**2.851**	**2.797**	**5.648**	*100,00*	**2.769**	**2.746**	**5.515**	*100,00*	**2.173**	**2.195**	**4.368**	*100,00*

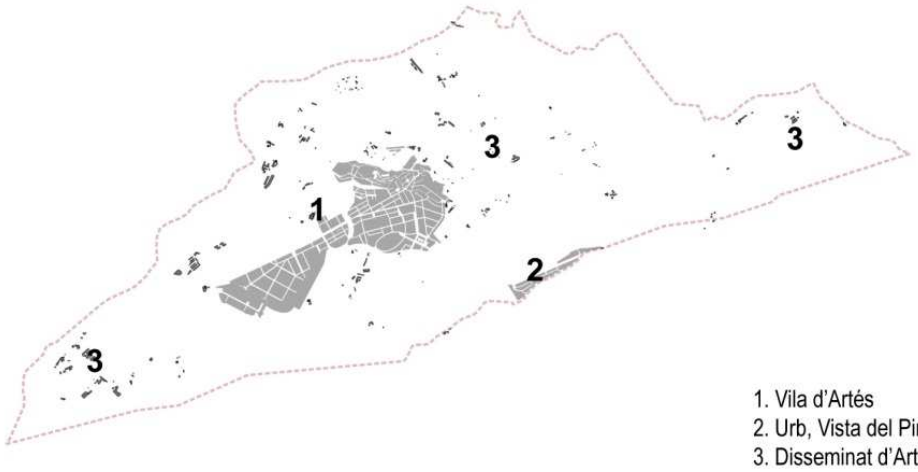
Taula 07 . Entitats de població de Catalunya (a 01-01-2018, 01-01-2010, 01-01-2000). Municipi d'Artés.
Font: IDESCAT Elaboració: AVRA

Encara que el grau de concentració poblacional es molt significatiu en el cas del nucli d'Artés, ha estat la urbanització Vista del Pirineu l'assentament que ha experimentat un major creixement percentual de població; entre els anys 2000-2010 dobla la població en un context generalitzat arreu la geografia catalana de consum de sòl destinat a segona residència integrat sota la tipologia d'habitatge unifamiliar aïllat. No obstant, ha estat l'àrea urbana d'Artés la que ha experimentat un major increment en termes absoluts; entre l'any 2000 i 2010 la població creix en 1.084 habitants, l'equivalent a una quarta part de la població que tenia l'àrea urbana l'any 2000.

D'altra banda, s'aprecia com el disseminat d'habitatges integrat en el sòl no urbanitzable del municipi ha anant perdent població, de manera clara entre els anys 2010 i 2018 (16 habitants, equivalent al 17,02%) malgrat es va produir un lleuger increment del 9,3% entre els anys 2000 i 2010. Un aspecte clau que es repeteix molt sovint en un entorn rural poc atractiu per a les noves generacions i que contribueix a l'envelliment i pèrdua d'activitats econòmiques claus per a la sostenibilitat funcional i ambiental del territori (veure Taula 08).

	Variació 2000-2010		Variació 2010-2018		Variació 2000-2018	
	total	%	total	%	total	%
Nucli d'Artés	1.084	*25,58*	91	*1,71*	1.175	*27,73*
Disseminat d'Artés	8	*9,30*	-16	*-17,02*	-8	*-9,30*
Artés	1.092	*25,25*	75	*1,38*	1.167	*26,99*
Vista del Pirineu	55	*125,00*	-5	*-5,05*	50	*113,64*
Municipi d'Artés	**1.147**	***26,26***	**70**	***1,27***	**1.217**	***27,86***

Taula 08. Variació de població per entitats (a 01-01-2018, 01-01-2010, 01-01-2000). Municipi d'Artés.
Font: IDESCAT Elaboració: AVRA

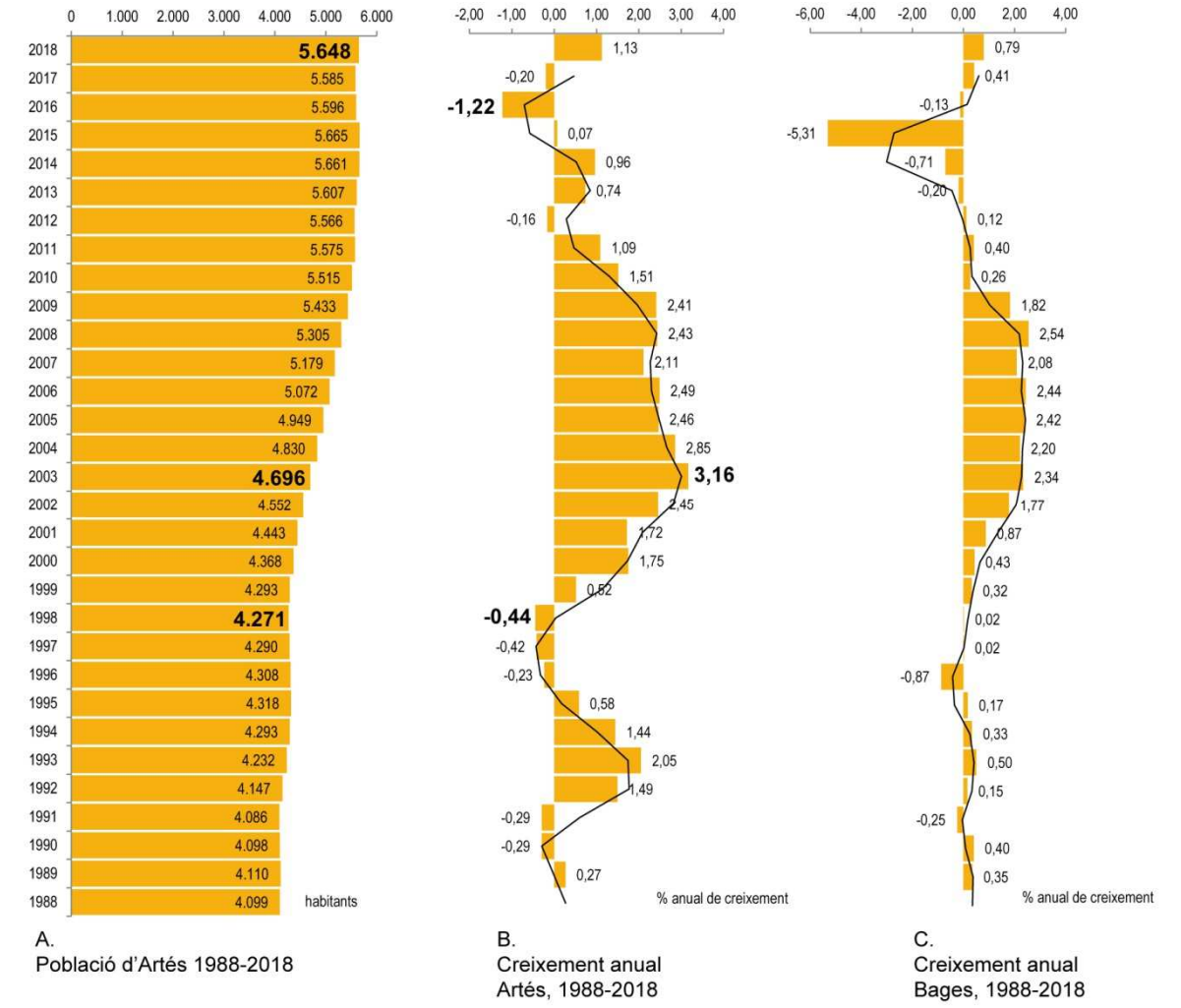

Imatge 25. Entitats de població. Artés Elaboració: AVRA

5.1.3. El creixement de la població

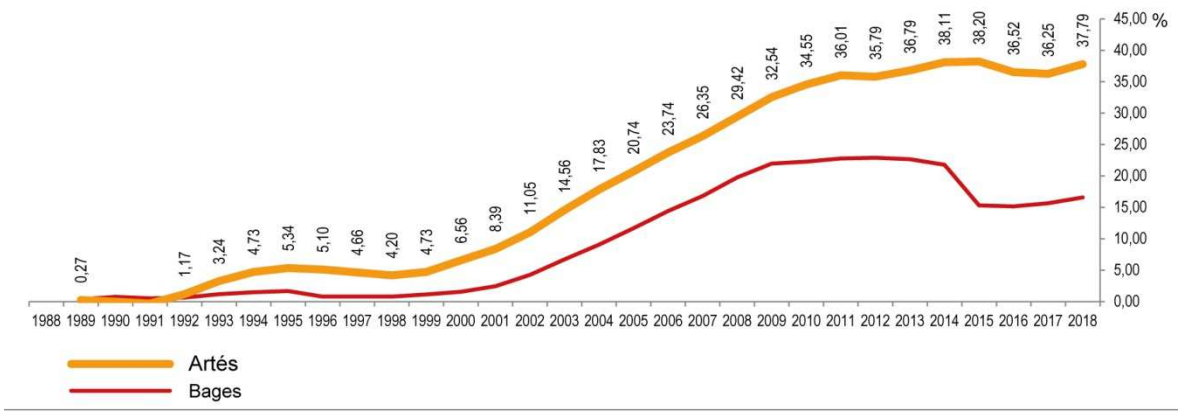
Des de l'entrada en vigor de les NNSS a l'any 1988, el municipi d'Artés ha experimentat un creixement continu, amb períodes com el que va des de 1998 al 2003 en el que la població va créixer en més de 400 habitants. Encara que va continuar l'increment de població en els anys expansius del sector de la construcció, el ritme de creixement anual s'alenteix fins a l'any 2012, pocs anys després de l'impacte de la crisi de 2008 que, com molts altres municipis de la comarca, s'ha traduït en un creixement pròxim a zero i, ja des de l'any 2015 amb pèrdua de població generalitzada. Un aspecte que no es veia des dels anys 1996 i 1998 encara que amb una població al municipi de 1.200 habitants menys (l'equivalent a una quarta part de la població de l'any 2018).

La dinàmica demogràfica d'Artés replica en gran part a la mitjana del Bages, encara que és en el conjunt de la comarca a on es veuen les caigudes de població més intenses, amb casos com el de Súria i Sallent, municipis condicionats per la crisi de la industria extractiva que han perdut un important número d'habitants, però també d'una ciutat capital de comarca com Manresa, que ha perdut més de 1.000 habitants des de l'any 2010. En aquest sentit cal destacar l'any 2015 com l'any amb el major retrocés demogràfic de les darreres tres dècades, un descens de 9.799 habitants equivalents al 5% de la població o al conjunt de tota la població d'un municipi com Sant Vicenç de Castellet.

Gràfica 03. Evolució de la població i creixement anual (%). Artés i Bages, 1988-2018
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA.

No obstant, Artés si bé manté les inèrcies de creixement anual del conjunt de la comarca, és a partir de l'any 2009, tot just sent recent l'esclat de la crisi de 2008, que es desmarca de la mitjana del Bages. Mentre la comarca experimenta un punt d'inflexió identificat per un estancament dels ritmes de creixement, arribant als anys 2014 i 2015 amb importants retrocessos, la població d'Artés continua creixent, encara que a un ritme menor, experimentant lleugers pèrdues de població, la més important a l'any 2016 i que no ha trigat a recuperar a l'any 2018.

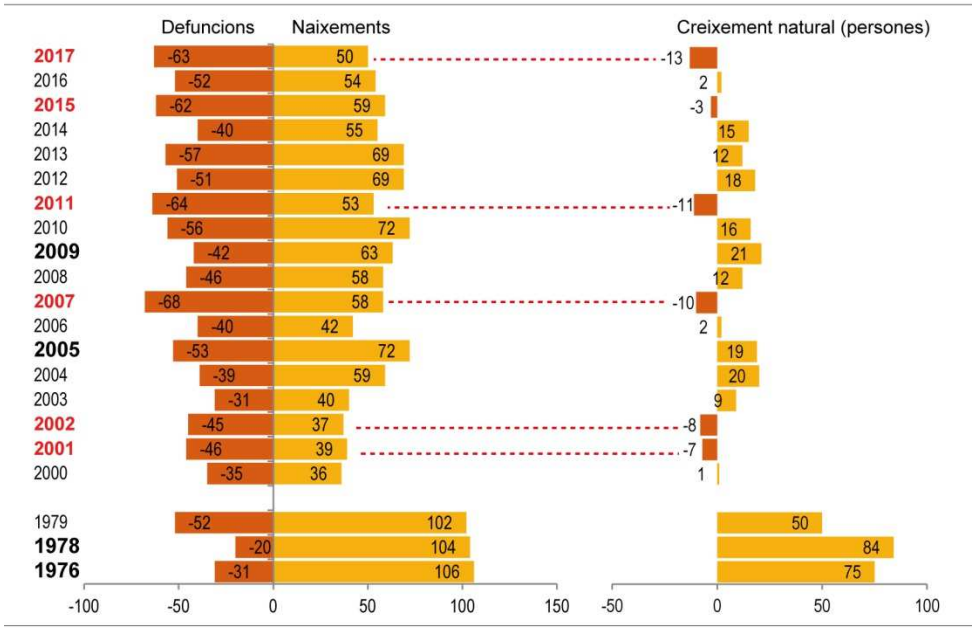
Gràfica 04. Creixement de la població d'Artés i del Bages,1988 - 2018. Sobre la base de població de l'any 1988
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA.

5.1.4. Components del creixement

En aquesta part de la memòria s'analitzaran les dinàmiques de creixement natural, de mobilitat territorial i de l'estructura d'edats amb l'objectiu de generar un perfil demogràfic per al municipi d'Artés a partir del qual incidir amb major precisió en les polítiques de sòl integrades en la revisió del seu planejament general.

El creixement natural

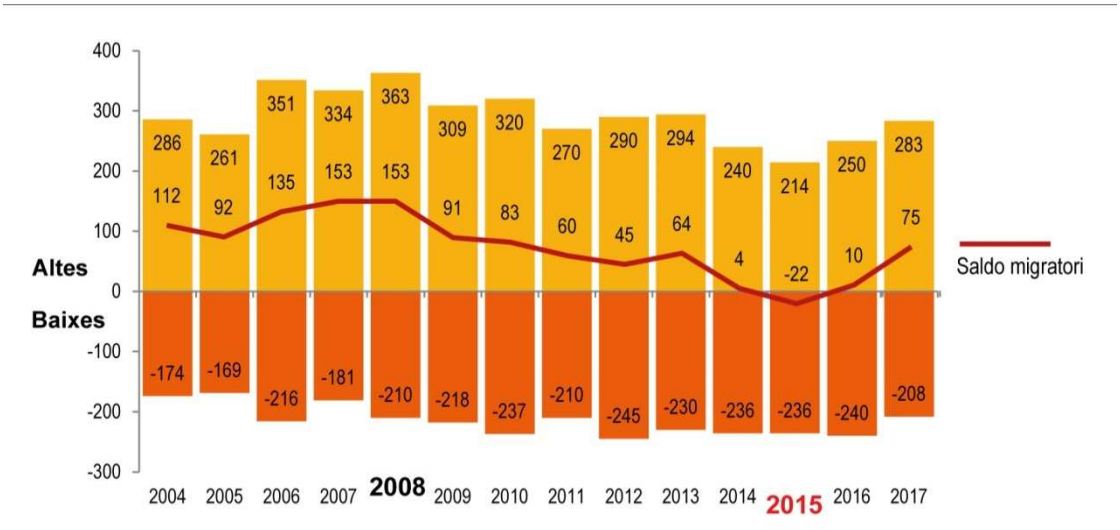
Encara que lluny de les taxes de natalitat dels anys 1976-1979, la realitat demogràfica des de l'any 2000 mostra creixements positius -amb més naixements que defuncions-, si bé cada 4 anys es produeix un creixement negatiu, coincident amb anys de poca natalitat, el més destacat a l'any 2017, similar als moments més durs de la crisi.

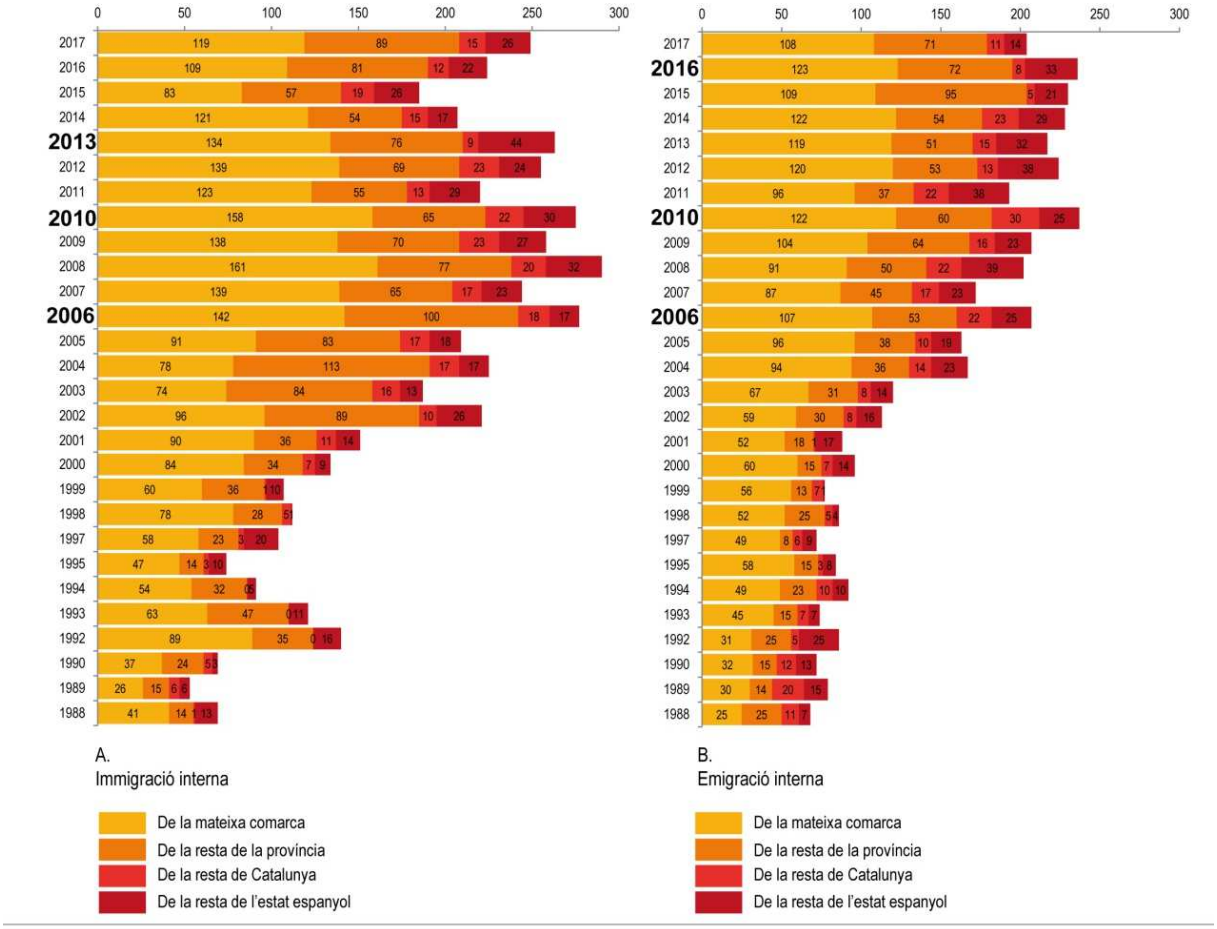
Gràfica 05. Natalitat, defuncions i creixement natural. Artés, 1976-79 i 2000-2017
Font: IDESCAT (no actualitzat a l'any 2018). Elaboració: AVRA

Migracions interiors i mobilitat residencial en el padró

Les migracions d'origen intern motivats per canvis de residència molt sovint mostren la capacitat d'atracció poblacional d'un territori; en aquest sentit, cal destacar que Artés, com bona part dels municipis catalans, va tenir saldos positius entre 2005 i 2008, moment a partir del qual, el context de crisi generalitzat va accelerar la mobilitat de les famílies cap a altres indrets per motius laborals i d'accés a l'habitatge. Son menys las persones que arriben, i cada cop són més les que marxen fins a l'any 2015, - i majoritàriament dins el Bages-, punt d'inflexió cap a saldos positius després de gairebé 10 anys (veure gràfiques 06 i 07).

Gràfica 06. Flux migratori total. Artés 2004-2017. Font: Padró municipal i PAMH. Elaboració: AVRA

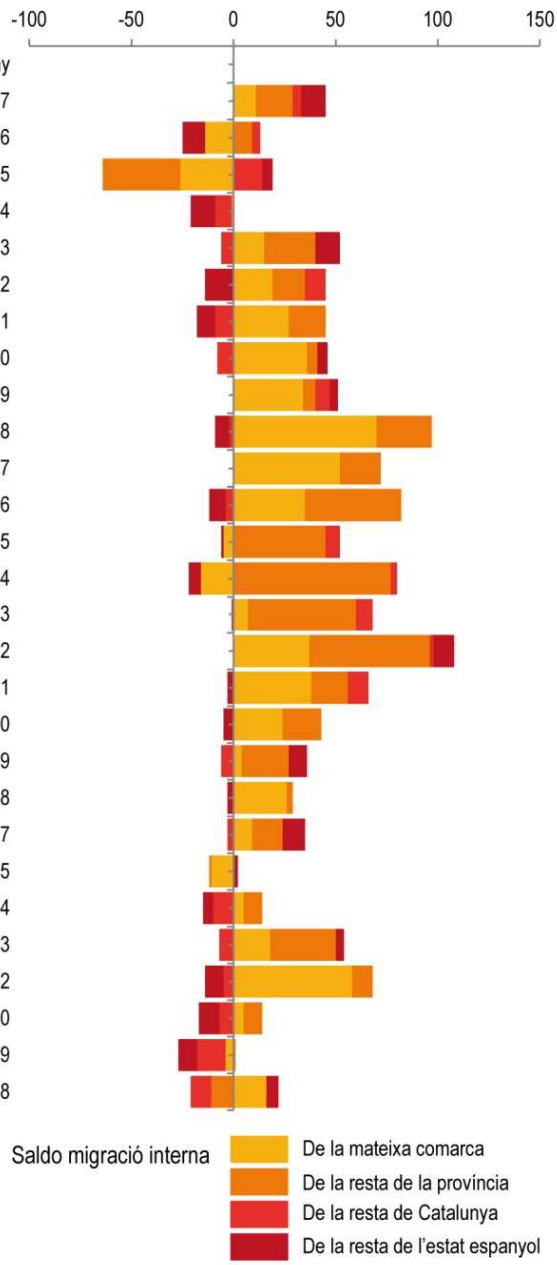

Gràfica 07. Immigració i emigració interna. Artés 1988-2017
Font: IDESCAT(no actualitzat a l'any 2018). Elaboració: AVRA

Un dels aspectes més interesants resultat d'ampliar l'anàlisi estadístic de la mobilitat interterritorial de la població d'Artés fins a l'any 1988 -any d'entrada en vigor del seu planejament vigent- té possiblement a veure amb la capacitat d'atracció quantitativa del municipi en el context del territori. L'altre aspecte a destacar, és el pes de la població que sent de la resta de les províncies catalanes i de l'estat espanyol marxa d'Artés, encara que amb un pes poc rellevant dins del conjunt dels desplaçaments.

Pel que fa a l'aspecte quantitatiu de la mobilitat, entre els anys 1988 i 2000, els saldos majoritàriament positius oscil·len entre la trentena i quarantena de persones, fonamentalment de la mateixa comarca (en 1992, 58 persones); no serà fins a l'any 2002 en el que és produeix la major arribada de població amb un saldo positiu de 108 persones, 59 d'elles de la província de Barcelona. El període comprés entre 2002 i 2007 –anys de creixement econòmic a l'ombra del sector de la construcció- mostren saldos importants, mantinguts inclús sobre les 70 persones al llarg dels anys 2006-2008, en el que pràcticament ningú no marxava d'Artés. La cosa canvia a partir dels primers efectes de l'impacte de la crisi de 2008, moment a partir del qual els saldos positius minven i son protagonitzats ja no per gent de la comarca sinó per nouvinguts de la resta de Catalunya i de l'estat espanyol.

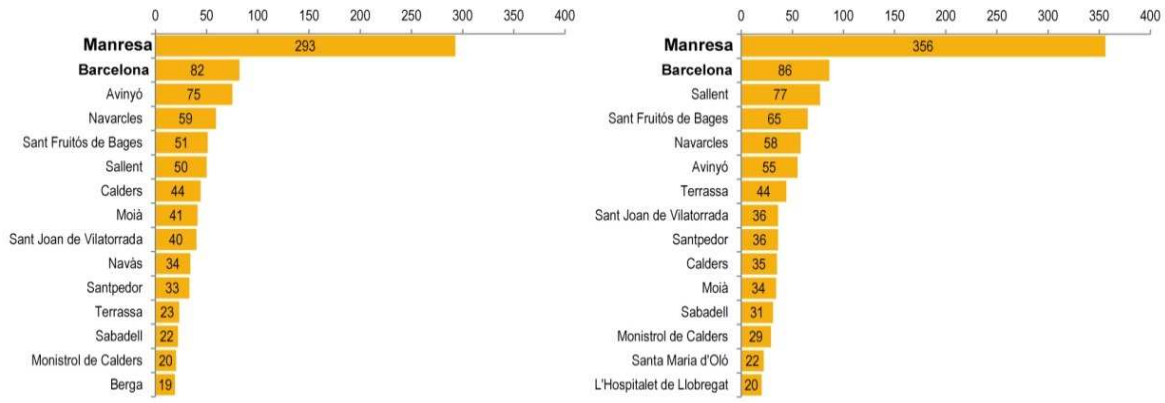
Any	De la mateixa comarca	De la resta de la província	De la resta de Catalunya	De la resta de l'estat espanyol	Total
2017	11	18	4	12	45
2016	-14	9	4	-11	-12
2015	-26	-38	14	5	-45
2014	-1	0	-8	-12	-21
2013	15	25	-6	12	46
2012	19	16	10	-14	31
2011	27	18	-9	-9	27
2010	36	5	-8	5	38
2009	34	6	7	4	51
2008	70	27	-2	-7	88
2007	52	20	0	0	72
2006	35	47	-4	-8	70
2005	-5	45	7	-1	46
2004	-16	77	3	-6	58
2003	7	53	8	-1	67
2002	37	59	2	10	108
2001	38	18	10	-3	63
2000	24	19	0	-5	38
1999	4	23	-6	9	30
1998	26	3	0	-3	26
1997	9	15	-3	11	32
1995	-11	-1	0	2	-10
1994	5	9	-10	-5	-1
1993	18	32	-7	4	47
1992	58	10	-5	-9	54
1990	5	9	-7	-10	-3
1989	-4	1	-14	-9	-26
1988	16	-11	-10	6	1

Gràfica 08. Saldo migracions internes. Artés 1988-2017
Font: IDESCAT(no actualitzat a l'any 2018). Elaboració: AVRA

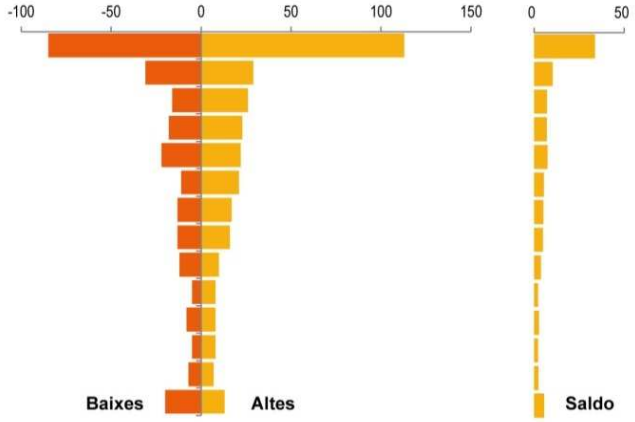
L'anàlisi de les dades del padró d'habitants d'Artés entre els anys 2009-2015 mostra el pes de Manresa -seguida a gran distància per Barcelona- tant com a destí preferent de la població que marxa d'Artés, com també de lloc d'origen del conjunt de nouvinguts que arriben al municipi. La proximitat d'Artés a Manresa ha estat un dels punts claus del seu atractiu territorial, fent compatible l'accés a una bona qualitat de vida en un entorn privilegiat amb l'accés a l'oferta de consum i de serveis de una ciutat de més de 70.000 habitants; en el sentit invers també és manté la proporció de la població que deixa Artés per anar a viure a Manresa i que prioritzen els beneficis de una vida plenament urbana. No obstant, i d'acord amb les xifres del padró, han estat més els que han deixat Manresa per Artés (356 persones).

Per a la resta d'altes i baixes del padró, la lectura es similar: els desplaçaments es produeixen des de / a municipis de la comarca i de les comarques veïnes, amb una presència de municipis d'entitat similar i propers a Artés i la presència de Sabadell i Terrassa com a grans àrees urbanes darrera Barcelona.

Gràfica 09. Municipis de destí i origen baixes i altes del Padró. Artés 2009-2015
Font: PAMH. Elaboració: AVRA

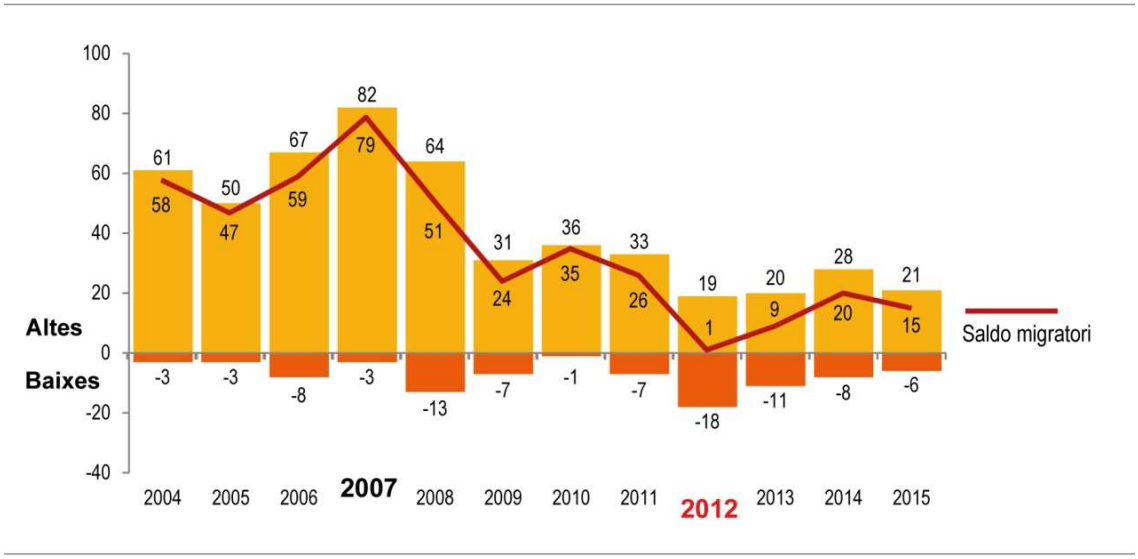
	Altes	Baixes	Saldo	Total moviments	% total
Manresa	113	-85	28	198	33,73
Barcelona	29	-31	-2	60	10,22
Navarcles	26	-16	10	42	7,16
Avinyó	23	-18	5	41	6,98
Sant Fruitós de Bages	22	-22	0	44	7,50
Sallent	21	-11	10	32	5,45
Sant Joan de Vilatorrada	17	-13	4	30	5,11
Terrassa	16	-13	3	29	4,94
Santpedor	10	-12	-2	22	3,75
L'Hospitalet de Llobregat	8	-5	3	13	2,21
Moià	8	-8	0	16	2,73
Santa Maria d'Oló	8	-5	3	13	2,21
Vic	7	-7	0	14	2,39
Altres municipis	13	-20	-7	33	5,62
Total orígens i destinacions	**321**	**-266**	**55**	**587**	**100**

Gràfica 10. Principals municipis d'origen (altes) i destinació (baixes)
al padró de persones entre 25 i 35 anys. Artés 2009-2015
Font: PAMH. Elaboració: AVRA

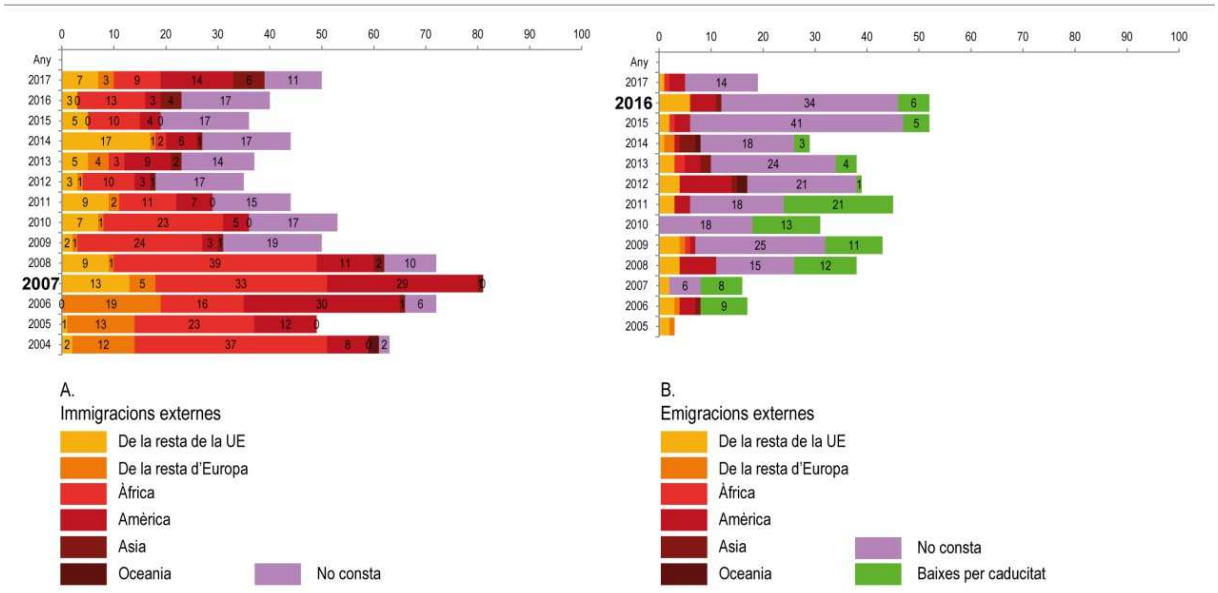
Migracions exteriors i origen de la població nouvinguda

Artés ha estat un municipi que ha prosperat, com molts altres municipis del Bages, integrant els nouvinguts en el desenvolupament econòmic i social local. La globalització, en l'escala d'un municipi de l'entitat demogràfica d'Artés es manifesta molt sovint pel degoteig de famílies procedents de llocs cada vegada més allunyats, i el seu arrelament al territori, és un indicador que permet apreciar el seu grau d'integració en la comunitat. En aquest sentit, la pèrdua d'aquest substrat que enriqueix la vida veïnal, i que garanteix una regeneració demogràfica en un context de marcat envelliment, sempre és una mala notícia. A partir de l'any 2007, a l'inici de la crisi, Artés deixarà d'atraure població de fora i, en 2012 el saldo migratori serà d'una persona, amb una pèrdua de 18 habitants.

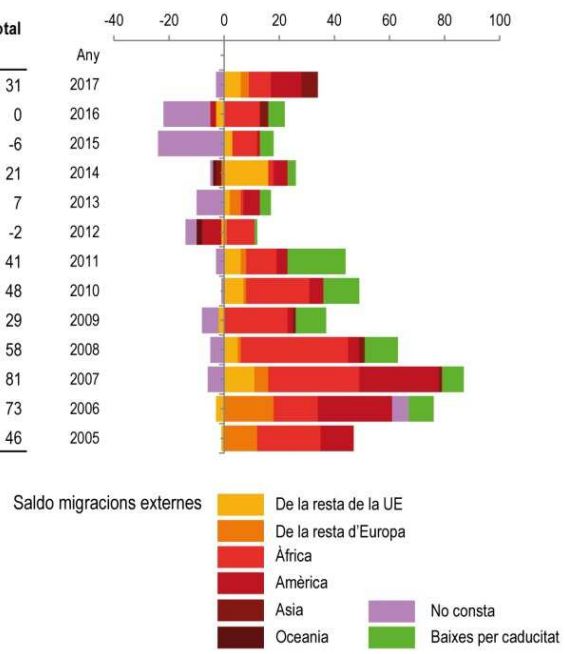
Gràfica 11. Flux migratori amb l'estranger. Artés 2004-2015
Font: Padró municipal i PAMH. Elaboració: AVRA

Pel que fa a la població immigrada externa cal destacar en la mostra el pes del continent africà seguit de Llatinoamèrica, si bé la població d'aquesta última redueix el seu pes a partir de l'any 2007, moment en el que entra flux de població procedent de països de la resta de la UE. Pel que fa a les emigracions externes, les dades no permeten gaires lectures, encara que s'aprecia un lleuger flux de població cap a l'Africa i Amèrica, en el context de retorn als països d'origen.

Gràfica 12. Immigració i emigració externa. Artés 2004-2005-2017
Font: Padró municipal i PAMH. Elaboració: AVRA

Any	Resta de la UE	Resta d'Europa	Àfrica	Amèrica	Àsia	Oceania	No consta	Baixes per caducitat	Total
2017	6	3	8	11	6	0	-3	0	31
2016	-3	0	13	-2	3	0	-17	6	0
2015	3	0	9	1	0	0	-24	5	-6
2014	16	-1	2	5	-2	-1	-1	3	21
2013	2	4	1	6	0	0	-10	4	7
2012	-1	1	10	-7	0	-2	-4	1	-2
2011	6	2	11	4	0	0	-3	21	41
2010	7	1	23	5	0	0	-1	13	48
2009	-2	0	23	2	1	0	-6	11	29
2008	5	1	39	4	2	0	-5	12	58
2007	11	5	33	29	1	0	-6	8	81
2006	-3	18	16	27	0	0	6	9	73
2005	-1	12	23	12	0	0	0	0	46

Gràfica 13. Saldo migracions externes. Artés 2005-2017
Font: IDESCAT(no actualitzat a l'any 2018). Elaboració: AVRA

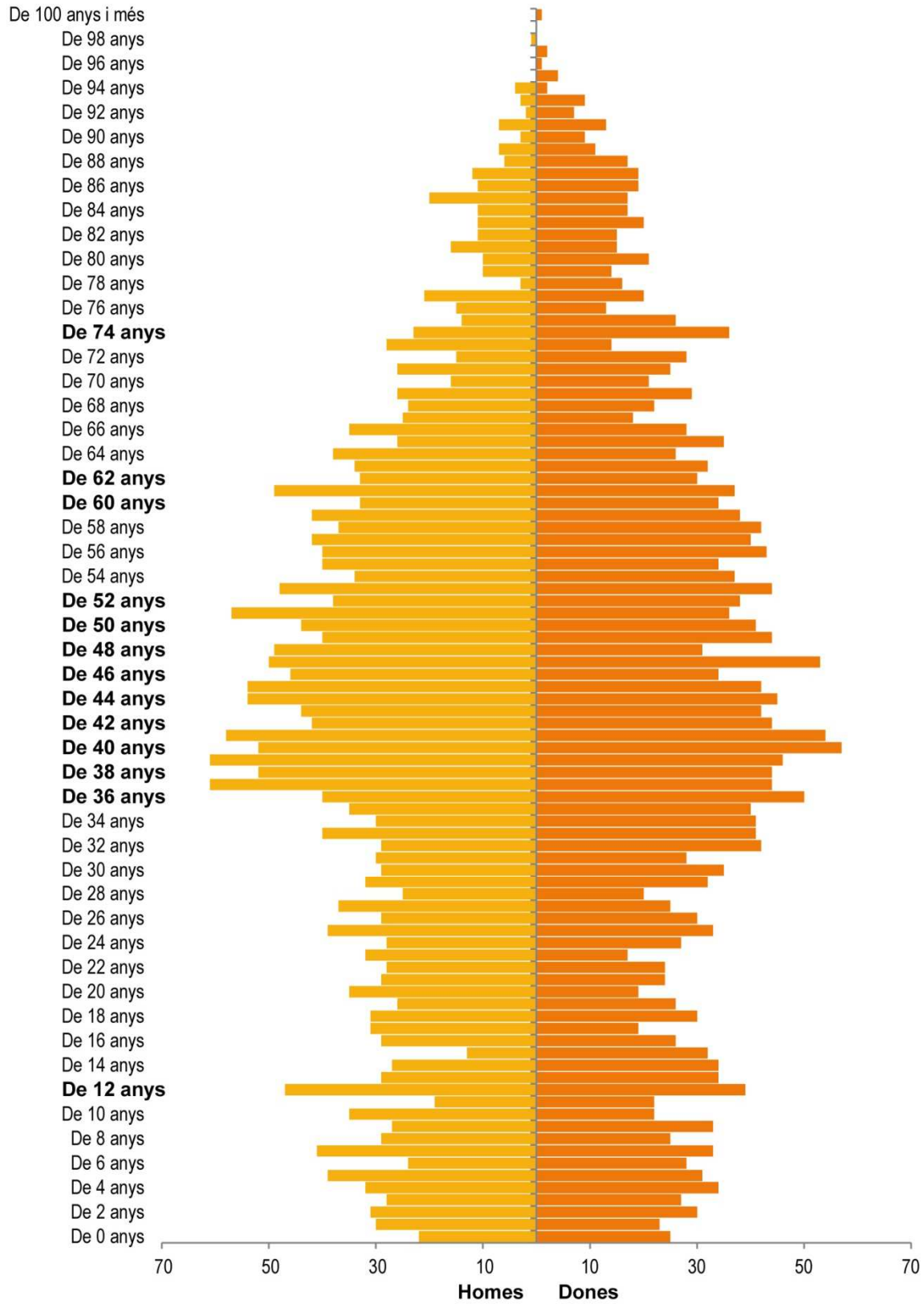
L'estructura d'edats de la població

L'anàlisi de l'estructura d'edats –la piràmide demogràfica- permet incidir en un aspecte clau de la nostra societat: l'envelliment demogràfic i els reptes per garantir un relleu generacional del qual depèn en gran mida la sostenibilitat social, econòmica i mediambiental del territori. En el context europeu aquesta qüestió té incidència directa, entre d'altres aspectes, en la sostenibilitat del sistema de pensions, en les dèbils polítiques d'ocupació, qüestions a les que s'han de sumar la desertització social i funcional de la població de petits municipis i àrees rurals que marxen a viure a la ciutat i a entorns metropolitans.

El POUM, si més no, haurà de fer un esforç en mesurar i orientar determinades actuacions en els usos del sòl (habitatge públic, espais lliures, equipaments) amb l'objectiu d'avançar-se a uns escenaris a mig i llarg termini condicionats pel pes de la població major de 65 anys, un estancament de la natalitat si no hi han millores estructurals en l'economia domèstica i en la pèrdua del talent en edat de treballar que si no troba feina de qualitat, haurà de migrar. En l'horitzó, una població majoritària potencialment depenent i una població minvant que ha de garantir l'activitat i la creació de riquesa econòmica, social i cultural.

La piràmide demogràfica d'Artés en 2018 (veure Gràfica 14)mostra signes compartits amb la resta del territori. En aquests moments, la franja de població dominant és la nascuda precisament en els anys de major creixement de natalitat, els anys 1976-79, i que ara tenen una edat compresa entre els 36 i 41 anys. A partir d'aquesta franja, la població decreix en nombre de manera gradual fins a la franja de població més gran de 65 anys. D'altra banda, en la franja de població més jove s'aprecien els efectes de la reducció de la natalitat experimentada a partir dels anys 80 i 90 i que s'ha mantingut constant des de llavors, i que pot condicionar l'increment natural de població per als propers anys.

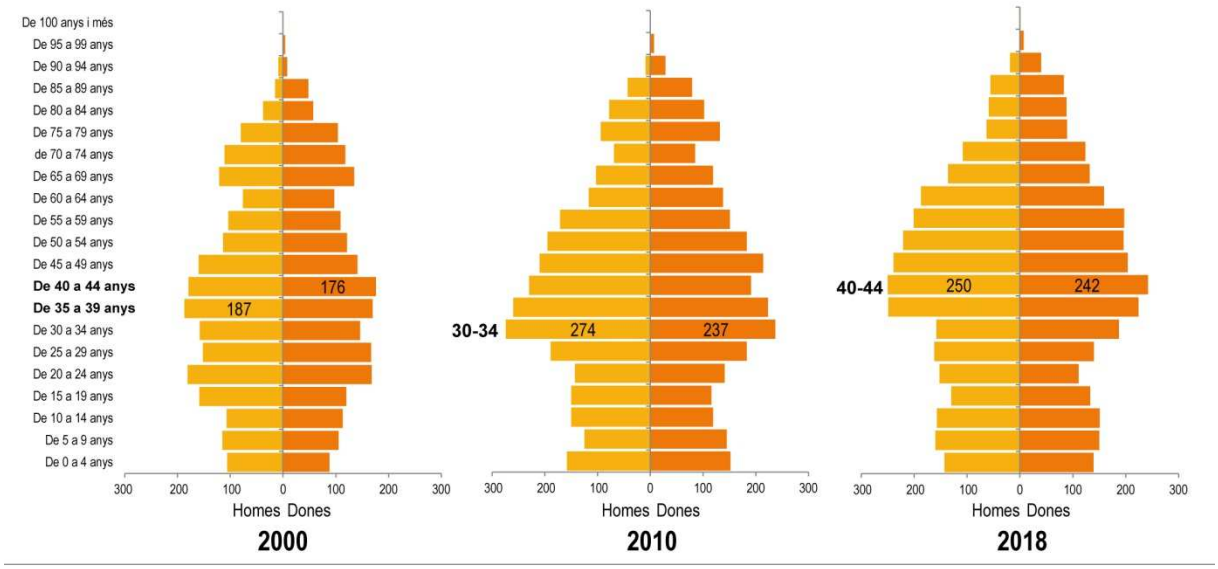
Pel que fa a lectures sobre l'estructura d'edats segons el sexe, cal destacar el pes de la dona gran (franges entre 74 i 92 anys) respecte dels homes i que introdueix la qüestió de gènere en el capítol de la dependència. Tanmateix, s'aprecia un pes major en la franja de dones amb edats compreses entre els 28 i 36 anys i sobre les quals la qüestió de gènere esdevé clau en l'impuls de polítiques actives orientades a reduir les escletxes estructurals respecte dels homes.

Gràfica 14. Estructura d'edats per sexe. Artés 2018
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

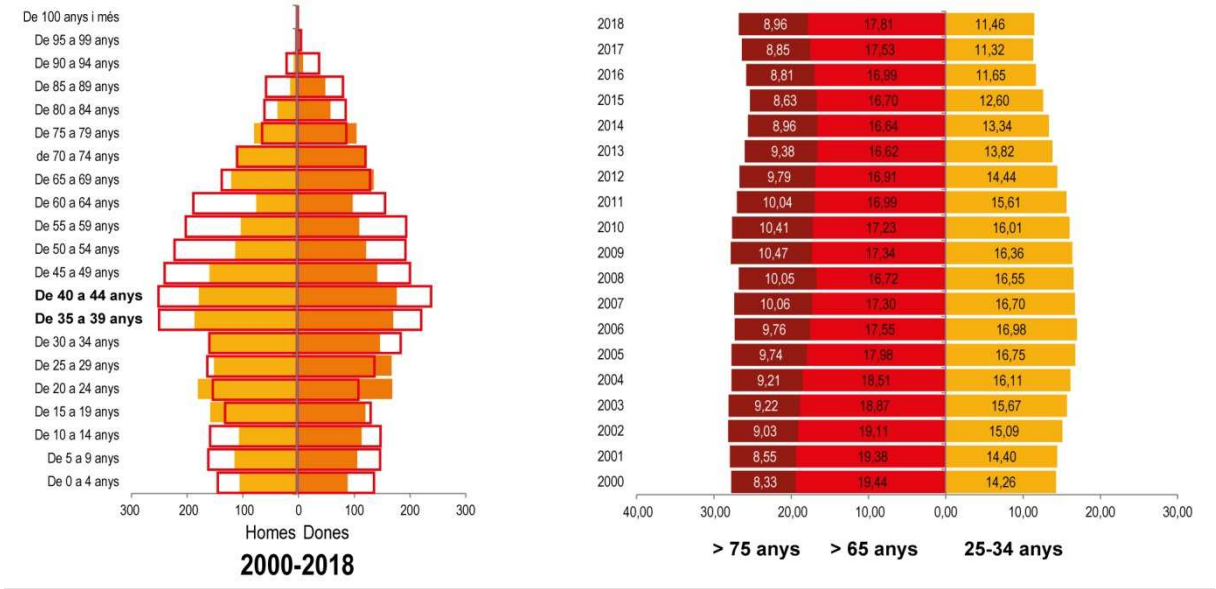
L'anàlisi de les estructures d'edat per sexe per als anys 2000-2010 i 2018, malgrat no haver transcorregut el temps suficient, permet apreciar importants canvis. El més notable és el pes demogràfic: en 2000 Artés tenia una població de 4.368 habitants, i cap grup de població arribava a les 200 persones (35-39 anys, 187 homes), mentre que en 2010 el grup més nombrós arriba als 274 homes (35-39 anys). Un altre aspecte és l'allargament de la vida en les franges de població amb més edat: en 2000, 63 persones se situaven entre els 85-89 anys; 10 anys després aquesta franja arriba fins a les 122 persones i en 2018 fins a 139 (increment del 120%).

Pel que fa a la població en edat de treballar, cal destacar el canvi en la secció de la piràmide en el punt d'inflexió dels 30-34 anys (2010) i 35-39/40-44 anys (2018) que té relació directa amb l'entrada de nova població entre els anys 2002-2008 motivada per les dinàmiques immobiliàries del moment i la presència d'un mercat d'habitatge dinàmic integrat en un entorn com Artés, susceptible d'incidir en la millora de la qualitat de vida dels nouvinguts.

Gràfica 15. Estructura d'edats per sexe. Artés 2000, 2010 i 2018 . Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

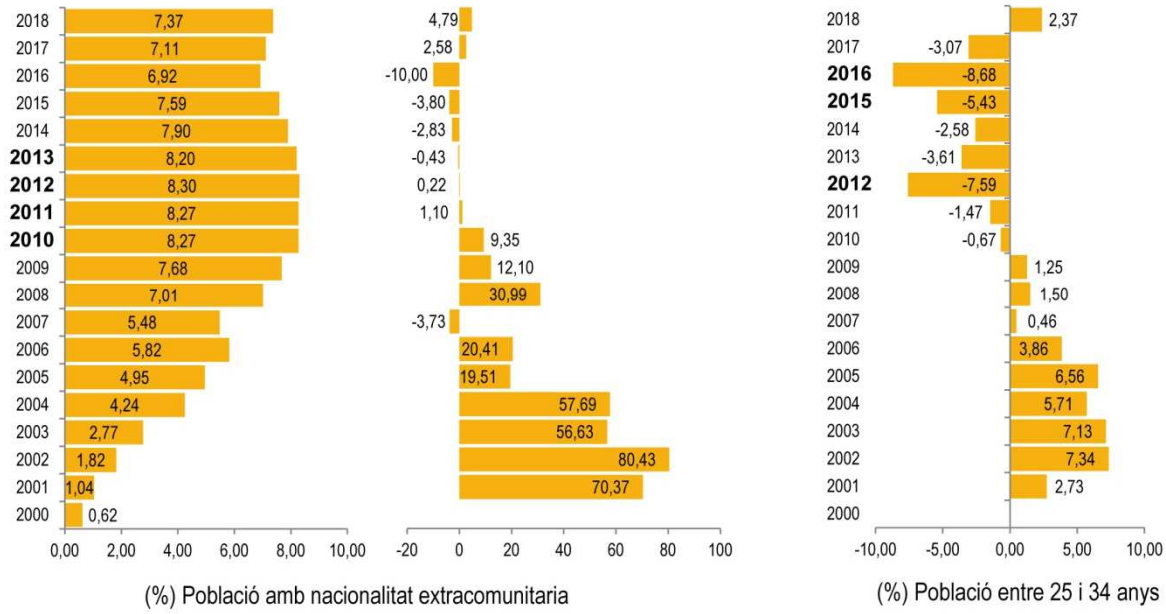
Els canvis en el perfil d'edats en poc més de 18 anys són ben visibles. L'increment de població ha estat protagonitzat per persones que en edat de treballar tanmateix han nodrit al municipi amb fills, enriquit el teixit veïnal i garantir el relleu generacional per als propers vint anys. No obstant, la població entre 25-34 anys és la que ha experimentat el retrocés més preocupant (a partir de 2008) , més encara quan es comparat amb la franja de població major de 65 anys que no ha parat de créixer.

Gràfica 16. Estructura d'edats per sexe i rellevància de població jove i major de 65 anys. Artés 2000-2018.
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

En aquest sentit cal advertir que en aquestes dues franges de població es produeixen dos situacions oposades. D'una banda, és en la jubilació quan una part significativa de la població que havia migrat a altres indrets del territori torna a la casa familiar per passar els darrers anys de la vida, que unit a la presència de població envellida, pot incrementar notablement la necessitat de una major dotació d'infraestructures per a la població gran.

D'altra banda, la marxa dels més joves molt sovint a la ciutat per qüestions de treball o estudis i que es tradueixen moltes vegades en la pèrdua del substrat i del talent clau per al manteniment de la cultura d'innovació al territori. En aquest sentit, la manca de perspectives de futur constitueix un repte a assumir pel territori com a propi, en un context de manca de recursos per afrontar-los. Aquesta inèrcia es replicada pel conjunt de població extracomunitària, que mostren la major vulnerabilitat davant de períodes d'incertesa, en aquest cas, econòmica

Gràfica 17. Evolució del pes de la població amb nacionalitat extracomunitària i evolució interanual de població extracomunitària i de població entre 25 i 34 anys. Artés 2000-2018
Font: PAMH. Elaboració: AVRA

5.2. Habitatges i parc residencial

5.2.1. Les llars

Una llar és definida per l'IDESCAT com a un conjunt de persones que resideixen habitualment en el mateix habitatge, podent ser distingides dos tipus de llars: les unipersonals, formades per una sola persona, i les multipersonals, formades per dues persones o més. El nucli familiar, és la "unitat jeràrquica intermèdia entre l'habitant i la família. Pot ser de quatre tipus: parella sense fills; parella amb un fill o més; pare amb un fill o més i mare amb un fill o més. Per formar part del nucli familiar dels seus pares, els fills no han d'estar aparellats ni tenir fills[4].

En el marc de redacció d'un nou POUM, la dimensió i dinàmiques de les llars tenen relació directa amb necessitats concretes en matèria d'habitatge (accés, dimensió, tipologia, ubicació, etc.), com també en el canvi de conductes relacionades amb l'apropiació de l'espai públic (espais lliures i equipaments). A continuació es farà un breu anàlisi de la situació de les llars en Artés.

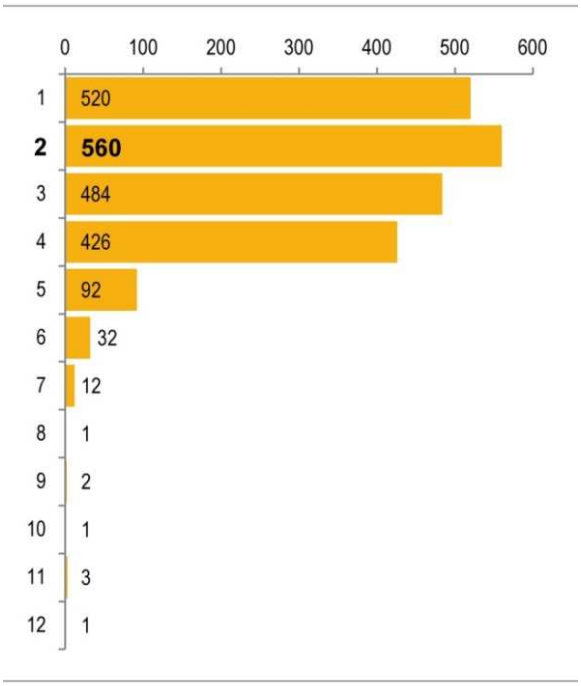
D'acord amb les darreres xifres del padró municipal d'habitants (2016), les llars més nombroses corresponen a llars formades per dues persones (560 llars), seguida per llars formades per una única persona –unipersonal- (520 llars). Si bé el pes de les llars d'una i dues persones assoleixen el 50,6% del total de llars, en nombre d'habitants, pel contrari, es limita al 29,21% del total d'Artés. Aquest fet permet assenyalar, encara que de manera aproximada, que la meitat del parc

4 Per a més informació, veure IDESCAT: https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=275&m=m

d'habitatges de primera residència d'Artés pot tenir una ocupació molt baixa. Com destaca el PAMH, hi ha una presència de gent gran que viu sola sobre tot, a l'àrea del casc antic i del raval.

Les llars amb tres persones (484 llars) i amb quatre persones (426 llars), pel contrari, solen ser llars amb fills, amb necessitats concretes en matèria d'habitatge i disponibilitat de serveis públics. Aquests dos grups sumen el 42,6% del total de llars d'Artés, no obstant, en nombre de persones, representen el 56,22% del total de la població d'Artés.

Finalment, les llars formades per més de cinc persones, en les que a banda de tres fills, solen ser tanmateix llars formades per tres generacions, amb la presència d'avis. Aquestes llars "nombroses", són cada vegada més minoritàries en el còmput global de la llar; de fet, representen un 6,75% del total de llars i el14,55% en nombre de població.

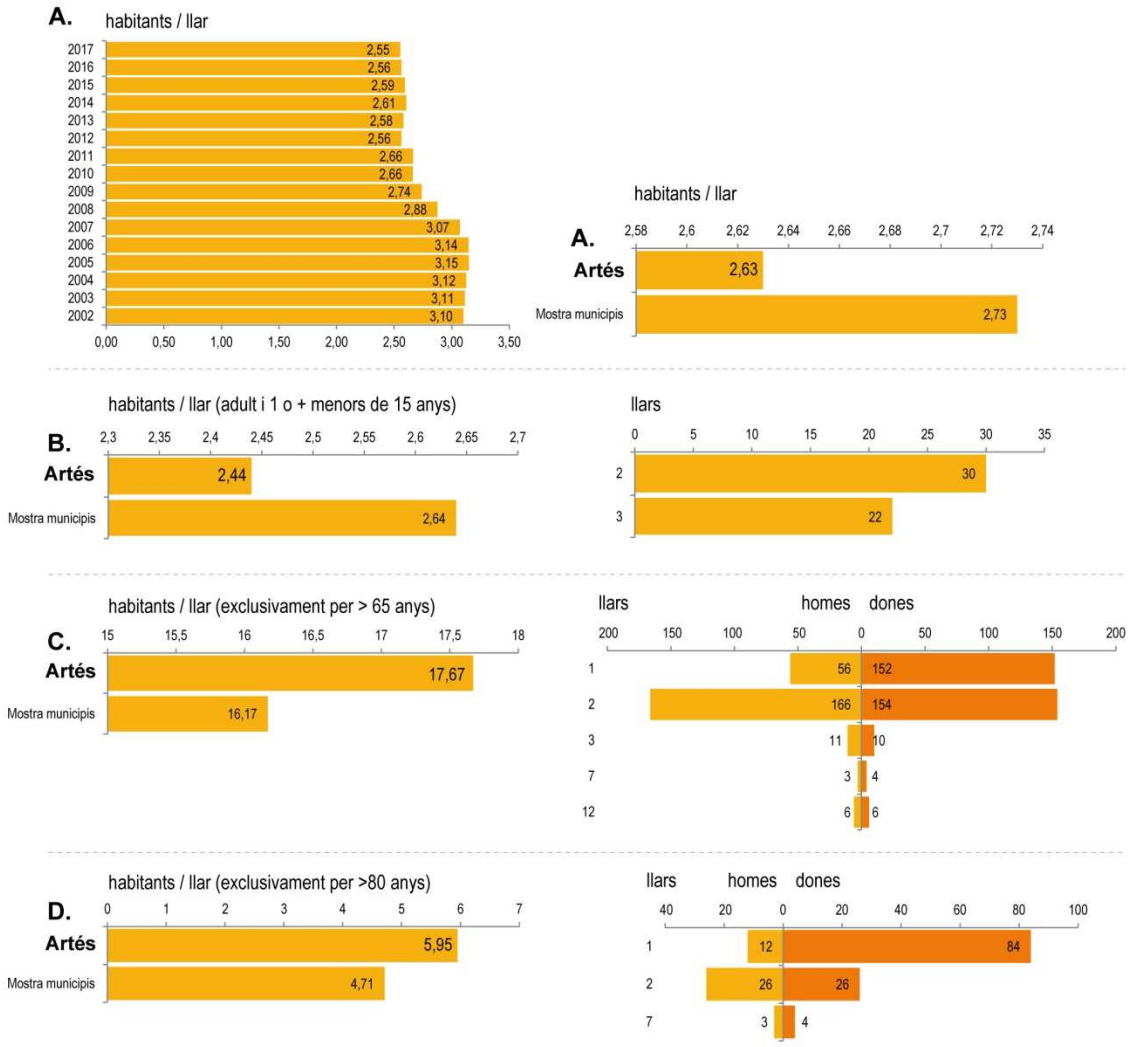

Gràfica 18. Llars segons nombre de persones empadronades. Artés 2016
Font: PAMH. Elaboració: AVRA

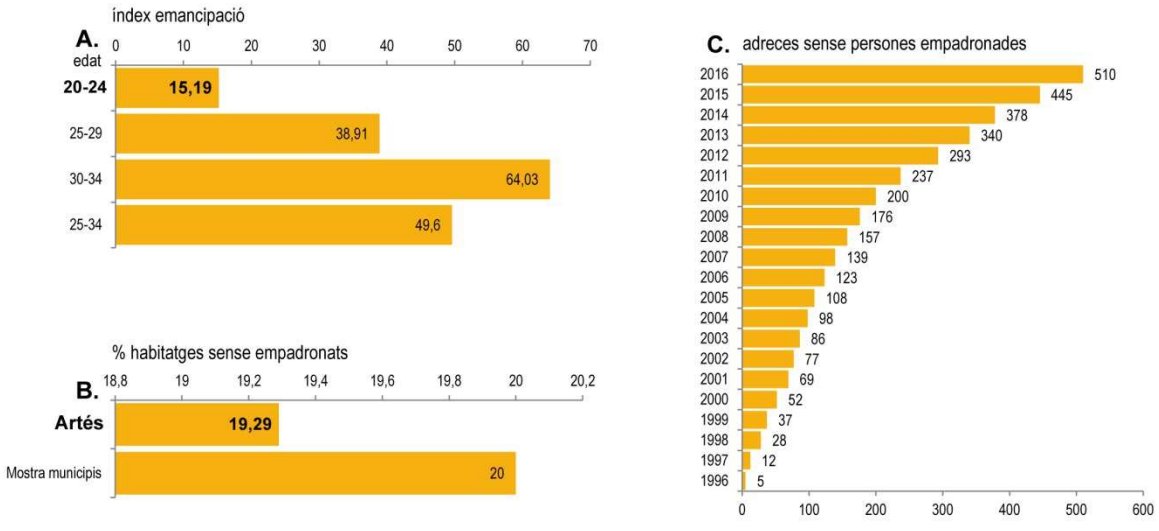
En quant a la dimensió de la llar, la reducció ha estat constant, des de les 3,10 persones / llar (2002) a les actuals 2,55 (2017), amb moviments bruscos com el dels anys 2007-2009, tot just a l'inici de la crisi, el els quals, la dimensió mitja de la llar decreix en un 11%.

Per franges d'edat (veure Gràfiques 19 B, C i D) es pot apreciar el pes de les llars formades exclusivament per població major de 65 anys respecte de les llars amb fills menors de 15 anys; però també el pes de la dóna en les llars formades per persones amb edat superior als 80 anys, en les que se dibuixa un perfil social i espacial d'Artés modelat per habitatges situats al casc antic ocupats per dónes soles i depenents, amb unes necessitats habitacionals molt concretes i moltes vegades excloses de les polítiques d'habitatge i d'espai públic.

En l'altre extrem, la situació dels més joves que en edat d'emancipació, veuen allargar la seva presència en la llar familiar per les dificultats de la seva integració en el mercat laboral i en el accés a un habitatge, dos vectors dels quals depèn, com en el passat, la possibilitat d'aventurar-se en la creació d'una unitat familiar pròpia. En el cas d'Artés, es veu clarament la dificultat de la població d'edat compresa entre els 20-24 anys respecte dels 25-29 anys. En aquest sentit, també destacar l'increment dels habitatges buits, i del paper que pot jugar el POUM en rescatar aquest parc per al conjunt de la població més vulnerable i amb majors necessitats d'allotjament.

Gràfica 19. Llars segons franges d'edat i sexe. Artés 2016
Font: PAMH. Elaboració: AVRA

Gràfica 20. Emancipació i disponibilitat d'habitatge. Artés 2016
Font: PAMH. Elaboració: AVRA.

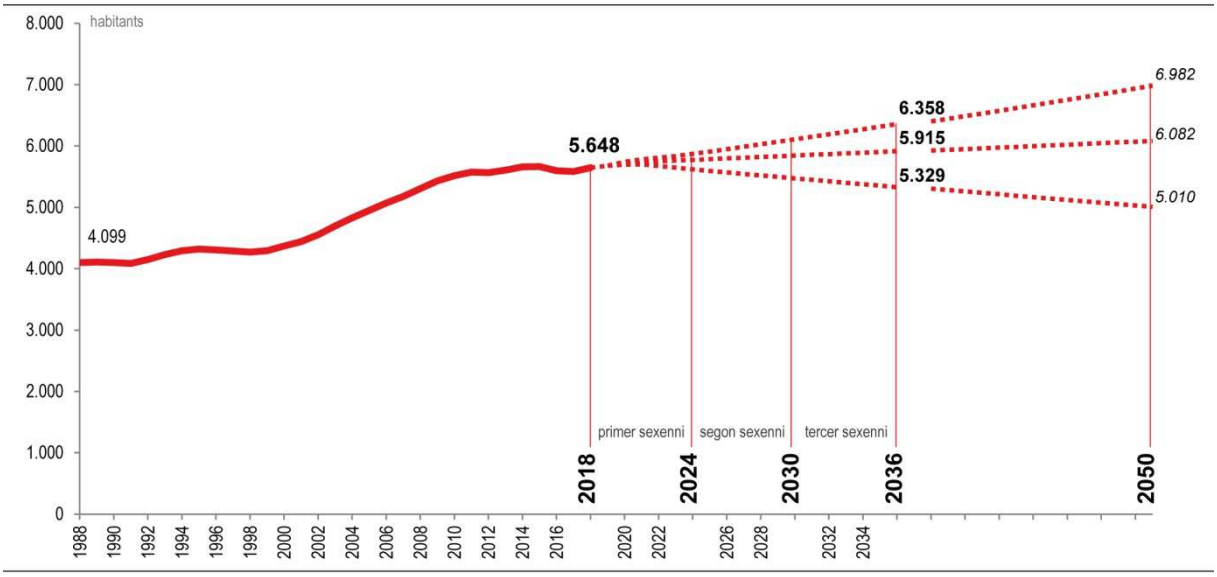
5.2.2. Projeccions de població i llars

Conèixer, encara que de manera aproximada, els horitzons de població i de llars a mitjà i llarg termini permet dimensionar els potencials que al seu moment prevegi el nou POUM d'Artés. En aquest sentit, el document d'avanç de POUM ha d'incorporar unes estimacions que podran ser avaluades al llarg del procés de redacció de la memòria social que s'integra al cos documental del POUM per a aprovació inicial. La present memòria d'informació del document d'avanç del POUM d'Artés ha efectuat unes estimacions fonamentades en les "Projeccions de població de Catalunya 2013–2051. Base 2013" [5], definint tres escenaris:

- Un **escenari mitjà**, que contempla una combinació de fecunditat mitjana, esperança de vida mitjana i migració mitjana i que pretén reflectir l'evolució que es considera més probable del creixement i l'estructura demogràfica a Catalunya, d'acord amb les dades recents.
- Un **escenari alt** que preveu una combinació de fecunditat alta, esperança de vida alta i migració alta.
- Un **escenari baix** que preveu una combinació de fecunditat baixa, esperança de vida baixa i migració baixa**.**

A partir del creuament de dades de les estimacions per a la comarca del Bages, i extrapolant les mitjanes històriques d'Artés i les darrers xifres actualitzades del padró de l'any 2018, la present memòria dibuixa varis escenaris alineats amb els sexennis de vigència del POUM (anys 2024, 2030 i 2036) amb un escenari a molt llarg termini situat a l'any 2050, encara que molt difícil de justificar.

Les estimacions parteixen de la població d'Artés a l'any 2018 (5.648 habitants), en un context comarcal de pèrdua generalitzada de població que apunta a unes expectatives demogràfiques més contingudes i sostingudes, en bona part, en la capacitat de la població del territori d'estimular el creixement natural a l'hora que consolidar la capacitat d'atracció de població d'altres indrets per fixar la seva residència al municipi. En tot cas, aquest dos aspectes depenen de molts factors que superen les competències estrictes de la gestió municipal, però per contra, qüestions com l'oferta d'habitatge focalitzat a determinats segments de població, polítiques inclusives a l'espai públic, adequació dels usos del sòl a les necessitats dels sectors d'activitat econòmica, poden actuar com a palanques en la captura i arrelament de població, clau per a la sostenibilitat econòmica, social i cultural del municipi. D'acord amb això, es detallen a continuació els escenaris potencials de població i llars als quals s'haurà de justificar l'ordenació del sòl que prevegi el nou POUM d'Artés.

Gràfica 21. Escenaris de població. Artés 1988-2018-2036-2050
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

- **L'escenari baix**, replica els escenaris comarcals, amb una pèrdua continuada de població, encara que per a Artés, menys acusat donat l'increment de població de l'any 2018 que es pot estendre als dos propers anys (5.619 habitants en 2024; 5.472 en 2028; 5.329 en 2036) de pràcticament 256 habitants. Aquesta és la situació, per exemple viscuda a Súria, que entre 2000 i 2017 va perdre 246 habitants.

5 Per a més informació, veure IDESCAT: https://www.idescat.cat/pub/?id=proj&n=7748&m=m

– Un **escenari mitjà** que dibuixa un lent creixement demogràfic com així ha estat en els darrers anys, amb lleugers increments de natalitat i l'arribada puntual de noves famílies al municipi, i que situa en 330 els nous habitants d'Artés per a l'any 2036.

– I finalment un **escenari alt** que se desmarca del context territorial i que preveu inèrcies demogràfiques justificades en la capacitat atractiva del municipi i en un increment robust del creixement natural. Aquest escenari preveu que Artés guanyi prop de 773 habitants per a l'any 2036; una xifra res desproporcionada si es té en consideració que Artés, entre 2002 i 2009 va incrementar la seva població en 990 habitants.

Pel que fa a l'escenari de l'any 2050 respecte de l'any 2018, els potencials incrementen la seva distància entre ells, amb un escenari baix en el que Artés ha perdut prop de 638 habitants, situant-se en els 5.000 habitants com a als anys 2005-2006; amb un escenari mitjà en el que la població ha crescut en 434 habitants situant-se en els 6.082 habitants; i un escenari alt en el que Artés consolida la seva posició al Bages amb un increment de 1.334 habitants i situant la població a la vora dels 7.000 habitants.

		Habitants			Llars		
		escenaris			escenaris		
		baix	mitjà	alt	baix	mitjà	alt
	2018	5.648	5.648	5.648	2.124	2.124	2.124
	2024	5.619	5.775	5.871	2.137	2.196	2.232
	2030	5.472	5.844	6.108	2.081	2.222	2.322
	2036	5.329	5.915	6.358	2.026	2.249	2.417
primer sexenni	2018-2024	-29	127	223	13	72	109
segon sexenni	2024-2030	-147	70	237	-56	26	90
tercer sexenni	2030-2036	-143	70	250	-54	27	95
POUM d'Artés	**2018-2036**	**-319**	**267**	**710**	**-97**	**125**	**294**
	2050	5.010	6.082	6.982	1.819	2.194	2.461
	2036-2050	-638	434	1.334	-305	71	337

Taula 09 . Estimacions de població i llars. Artés 2018-2050
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

En quant a les llars –indicador clau per dimensionar el potencial baix, mitjà i alt d'habitatges que ha de preveure el POUM- s'ha optat per mantenir la referència de 2,63 persones / llar de l'any 2011[6] amb l'objectiu de no esbiaixar més les xifres resultants. Aquest és un tema sensible, donat que la reducció de persones per llar podria implicar un increment injustificat (i innecessari) en el nombre d'habitatges del POUM. De la mateixa manera, un increment de la mitja, podria traduir-se en la reducció del nombre d'habitatges previst el els horitzons de vigència del POUM (2024-2028-2036). Dit això, les xifres resultants de llars, i del seu equivalent en habitatges és el següent (veure Taula):

– Un **horitzó baix**, en el que s'han reduït en 97 les llars al municipi d'Artés, i que implicaria pensar en un escenari d'habitatges desocupades i susceptibles d'erosionar el teixit urbà, econòmic i social.

– Un **horitzó mitjà**, en el que hi ha un increment de 125 noves llars al municipi i que poden accedir al potencial previst pel planejament vigent, sense impulsar noves extensions de sòl.

– I finalment un **escenari alt**, amb gairebé 294 noves llars al municipi, a una mitjana per sexenni de 98 noves llars, que implicaria, a més de edificar el potencial previst al planejament vigent, impulsar nous desenvolupaments de sòl per tal de garantir els estàndards urbanístics d'espai lliures com també d'equipaments.

En tot cas, cal assenyalar que aquests escenaris, d'acord amb l'estructura d'edats analitzada en el punt anterior d'aquesta memòria, preveuen una tendència cap a l'envelliment de la població que haurà de ser igualment tractada pel POUM a l'hora de justificar futures actuacions en matèria d'usos del sòl i funció social de l'habitatge i dels equipaments que puguin ésser dimensionats. En quant a dinàmica constructora, d'acord amb les projeccions caldria garantir per als escenaris els següents habitatges:

6 S'ha fet servir la dada del cens de 2011, encara que s'hagi calculat la dimensió de la llar per al 2018.

– Per a **l'horitzó baix**, en el que hi ha pèrdua de població a partir de la corba decreixent a partir de l'any 2021, únicament caldria garantir habitatges per a un total de 50 nous habitants, que d'acord amb la mitjana de llar de 2,63 persones, resultaria en un total de 19 nous habitatges, a raó d'una construcció de 7 habitatges per any. A partir d'aquest any, les necessitats d'habitatge quedarien cobertes amb el parc d'habitatges existents.

– Per a **l'escenari mitjà**, el creixement poblacional més acusat és en el primer sexenni (190 habitants), mentre que la corba de creixement s'atenua per als dos següents sexennis a raó de 70 nous habitants per al segon i tercer. El nombre de nous habitatges necessaris per al primer sexenni seria de 72, i de 26 i 27 per al segon i tercer sexenni respectivament. L'activitat constructora resultant seria de 12 nous habitatges/any fins al 2024, i d'entre 4 i 5 habitatges/any des de l'any 2024 fins al 2036.

– Finalment, per a **l'escenari de màxims**, es preveu per al primer sexenni un nombre d'habitatges de l'ordre de 109 unitats, que implicaria garantir el accés a 18 habitatges/any; pel que a al segon sexenni el nombre d'unitats necessàries per donar cobertura a la demanda se situaria en 15 habitatges/any, una xifra similar per al tercer sexenni.

5.2.3. El parc edificat d'habitatges

Un cop analitzada l'estructura de les llars, cal fixar l'atenció en l'estructura de l'habitatge, aspecte que permet copsar relacions com per exemple, el pes de l'habitatge secundari (buit durant una bona part de l'any), la tipologia de l'edificació (seguint models compactes o pel contrari dispersos i de gran consum de sòl), l'estat de les edificacions (si son susceptibles de contribuir a la qualitat de vida dels veïns, o pel contrari permeten observar patrons de vulnerabilitat sòcio-espacial), o el grau d'accessibilitat de les famílies a un habitatge (observant les dinàmiques en el règim de tinència).

El cas d'Artés, com en molts casos de la geografia urbana catalana, reflecteix el pes de la dinàmica constructiva entre els anys 2000-2007 que, a diferència dels períodes anteriors i posteriors, al menys va anar acompanyada d'un increment de població i de llars (veure Taula 10); en tot cas, el increment més acusat des de l'any 1991 s'ha produït en el nombre d'habitatges, pràcticament doblant en percentatge a l'increment poblacional. Un escenari repetit arreu de la geografia urbana catalana en el que la facilitat de l'accés al crèdit va animar al sector de la construcció a impulsar la transformació del sòl moltes vegades, sense preveure els riscos en la falla de l'economia, tant de l'estat com domèstica. Els efectes, son prou evidents i coneguts: "habitatges sense gent i gent sense habitatge". En aquest sentit, el POUM ha de contribuir, des de la mesura, a alinear les necessitats prioritàries amb una visió estratègica ben dimensionada i articulada sobre les lliçons apreses en els darrers anys.

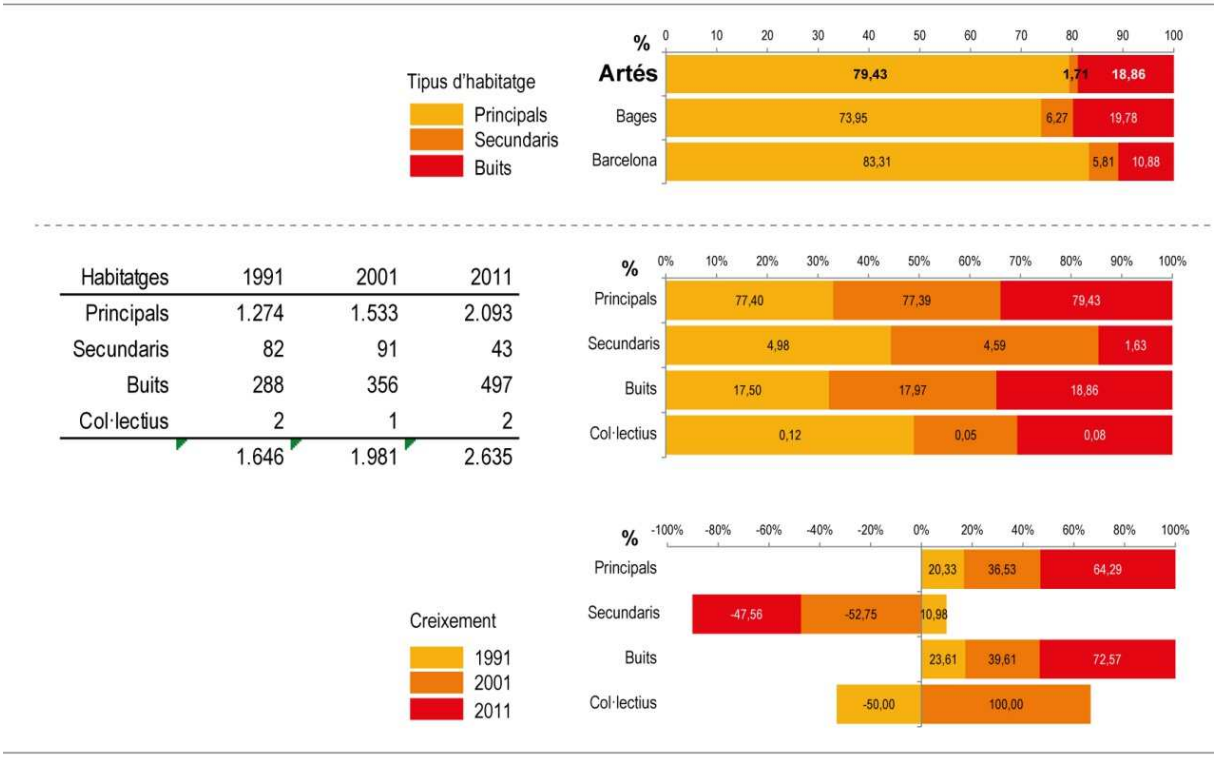
	1991	2001	2011	2017	1991-2001		2001-2011		2011-2017		**1991-2017**	
habitants	4.086	4.443	5.575	5.585	357	*8,74*	1.132	*20,30*	10	*0,18*	1.499	*36,69*
Llars	1.274	1.533	2.093	2.187	259	*20,33*	560	*26,76*	94	*4,49*	913	*71,66*
hab / llar	3,21	2,90	2,63	2,55	1,38		2,02		0,11		1,64	
Habitatges	1.644	2.011	2.635	2.801	367	*22,32*	624	*23,68*	166	*6,30*	1.157	*70,38*

Taula 10. Relació entre creixement del nombre d'habitatge, llars i població. Artés 1991-2017.
Font: IDESCAT (dades actualitzats fins al 2017). Elaboració: AVRA

En aquest punt de la memòria, es farà un anàlisi del tipus d'habitatge, del règim de tinència, de l'estat de conservació, de les tipologies existents i de l'antiguitat del parc edificat.

El tipus d'habitatge

Pel que fa al tipus d'habitatge segons el cens de 2011, el pes majoritari correspon a l'habitatge principal (79,43%) seguit pels habitatges buits (18,86%) i per l'habitatge secundari o vocacional (1,71%) (veure Gràfica 22). La realitat d'Artés és la d'una vila en la que hi viu gent tot l'any, i en el que el parc de segones residències es concentra en la urbanització Vista del Pirineu. També s'ha de destacar el pes dels habitatges buits, -una cinquena part del total- fonamentalment concentrada en el casc antic.

Gràfica 22. Tipus d'habitatge segons el cens. Artés 1991-2001, 2011
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

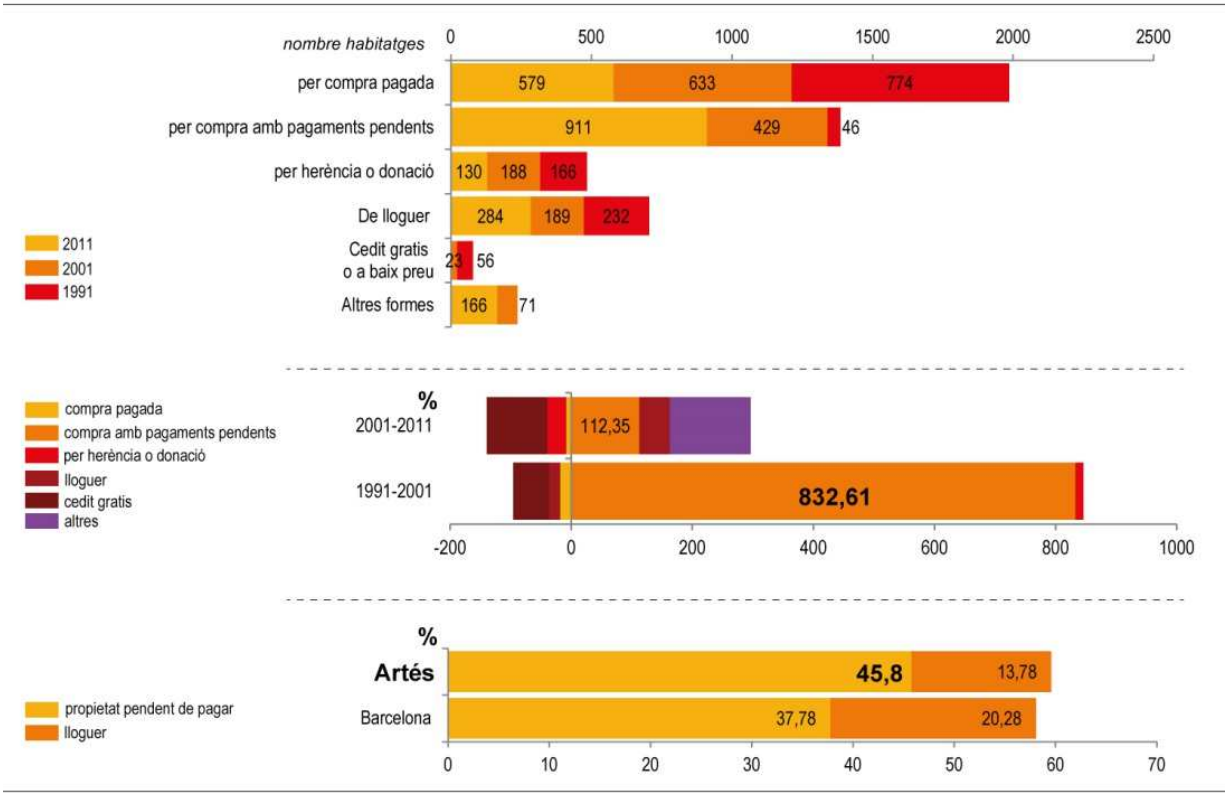
Aquestes xifres, però, cal observar-les amb prudència donat que corresponen al cens de l'any 2011 i no han estat actualitzades per a l'any 2018. En aquest sentit, també és cert que els moviments en la construcció d'habitatges s'han estancat des de pràcticament l'any 2008 i han estat molt pocs els municipis que han tramitat noves llicències.

El règim de tinència

En quant al règim de tinença, -és a dir si l'habitatge és en propietat, en lloguer o si ha estat transmès-, cal destacar la dominància de l'habitatge comprat, i directament lligat a l'increment d'oferta dels anys de major dinamisme constructiu (veure Taula 11); un aspecte que contrasta amb la pràctica del lloguer i que en aquests anys (2011) encara no estava tan estès com en l'actualitat en les llars catalanes. Cal prestar atenció al conjunt d'habitatges que en 2011 encara havien d'afrontar pagaments hipotecaris pendents (911) i que en molts casos, han pogut experimentar l'impacte directe de la crisi amb la pèrdua del treball o empitjorament dels ingressos de la llar.

		Total	per compra pagada	per compra amb pagaments pendents	per herència o donació	De lloguer	Cedit gratis o a baix preu	Altres formes
habitants	2011	5.480	1.415	2.510	270	755	40	490
habitatges	2011	2070	579	911	130	284		166
habitatges	2001	1533	633	429	188	189	23	71
habitatges	1991	1274	774	46	166	232	56	0

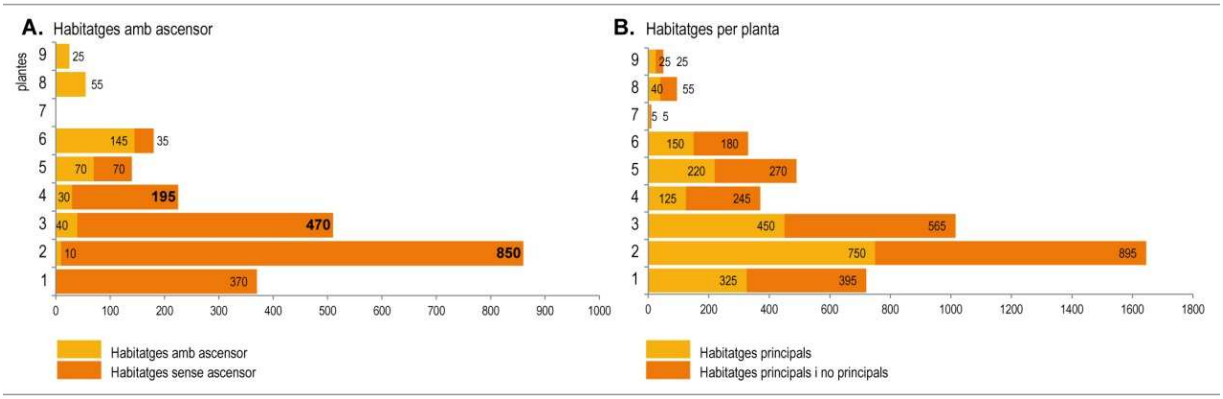
Taula 11. Tipus de tinença de l'habitatge principal. Artés 1991-2011
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

Gràfica 23. Tipus de tinença. Artés 1991-2001, 2011
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA.

Tipus d'edifici

Pràcticament, el tipus d'edificació dominant al municipi d'Artés, correspon a edificacions baixes, d'entre dos i tres plantes i amb tipologies d'edificació en alineació a vial, ben presents al casc antic i als creixements en raval de finals i començaments del segle XX, a on l'edificació correspon a un habitatge en el que hi resideixen una mateixa unitat familiar. En aquestes tipologies, la presència d'un ascensor és pràcticament inexistent, factor que, per exemple, condiciona l'accessibilitat de la població major de 65 anys que, en aquests moments, és el segment de població majoritària en aquesta tipologia.

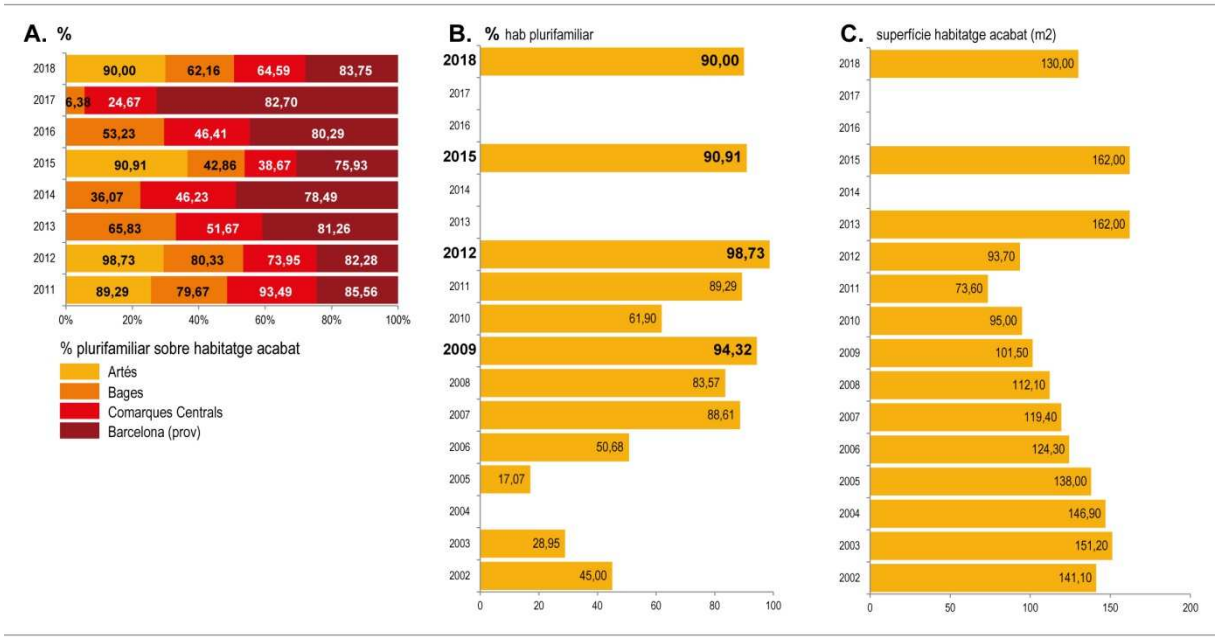
Gràfica 24. Tipus d'edificis i accessibilitat. Artés 2011
Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

Pel que fa a les edificacions amb més de tres plantes, cal destacar la presència nombrosa d'edificacions sense ascensor, aspecte que s'equilibra a partir de les edificacions de cinc plantes i que corresponen ja, a conjunts residencials plurifamiliars construïts a partir del darrer quart del segle passat fins a l'actualitat.

En aquest sentit, cal destacar el pes de les edificacions de tipologia plurifamiliar respecte de les tipologies d'habitatge unifamiliar (aparionat i aïllat), un aspecte clau de les polítiques urbanes que aposten per enfortir la compacitat de la taca i el consum racional del sòl.

Mentre que el pes de l'habitatge plurifamiliar respecte de l'unifamiliar va ser inferior fins a l'any 2005, és a partir de l'any 2006 a on definitivament els nous habitatges dins la tipologia plurifamiliar assoleixen plena dominància al paisatge urbà d'Artés. Cal destacar el pes de l'habitatge plurifamiliar entre els anys 2007 i 2009, a on assoleixen xifres de fins al 94,32% del total d'habitatges construïts; els anys 2015 i 2018 el 90% dels habitatges acabats seran en tipologia plurifamiliar.

Pel que fa a la superfície mitja de l'habitatge acabat, se constata una reducció continuada des de l'any 2003 (amb una mitja de 151 m2/habitatge) fins a l'any 2009 en el que s'assoleix una mitja de 95 m2/habitatge; aquesta relació cal contextualitzar-la en l'increment dels habitatges en edificacions de tipologia plurifamiliar, molt sovint compresos entre els 80 i els 120 m2, i en una reducció del ritme d'habitatge unifamiliar. En els anys 2013 i 2015, l'increment de la superfície mitja respon a l'absència de noves edificacions plurifamiliars, una realitat ben repetida arreu de la geografia catalana a on s'ha endurit, als anys postcrisi l'accés al crèdit als promotors.

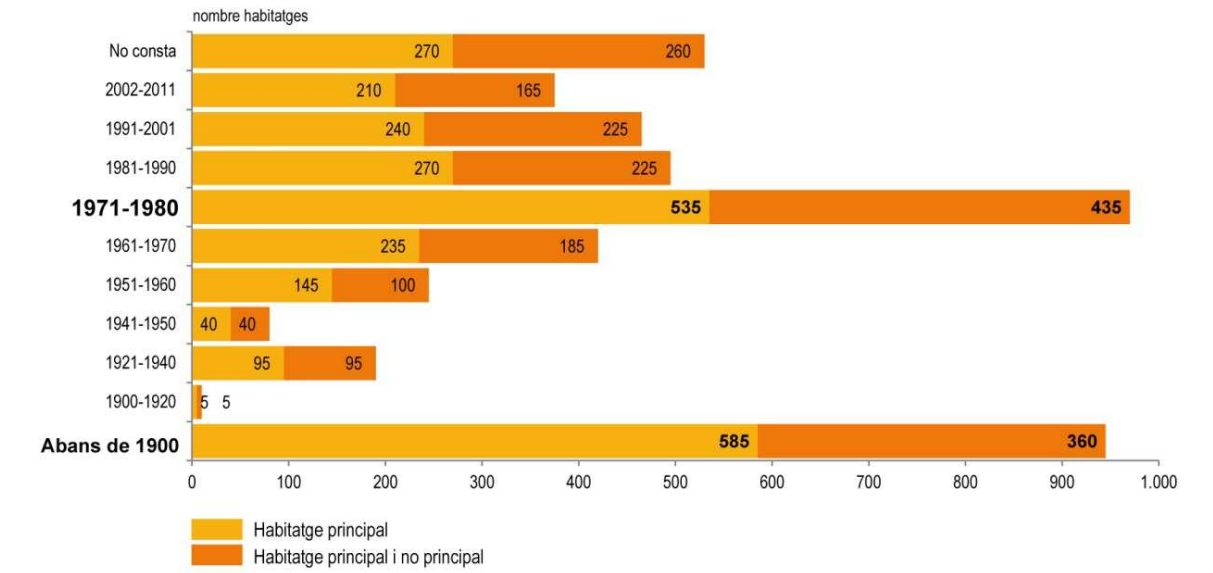

Gràfica 25. Rellevància de l'habitatge plurifamiliar. Artés 2002-2018
Font: INCASOL. Elaboració: AVRA

Antiguitat del parc d'edificis

Un dels objectius del POUM és avaluar les necessitats del teixit urbà consolidat en matèria d'espais lliures, d'equipaments i d'habitatge, vectors que permeten, entre d'altres coses, analitzar el grau d'integració i cohesió social de la població sobre el medi físic. Una mirada a l'edat de les edificacions permet incidir en la resposta de l'acció pública en la correcció de dèficits dels serveis i dotacions urbanes, i equilibrar funcionalment els diversos teixits que integren l'àrea urbana d'Artés. D'acord amb això, es pot apreciar el pes en la producció d'habitatge en dos períodes acotats; el primer correspon a les edificacions d'abans de l'any 1900, concentrades al casc antic i als ravals de ponent i de llevant que s'identifiquen per la tradicional casa de cos entre mitgeres, en un parcel·lari allargat que presenta l'espai lliure d'edificació al final; en aquest grup destaquen exemples dels segles XVII i XVIII que constitueixen una part significativa del patrimoni edificat d'Artés.

En segon lloc, cal destacar el grup d'edificacions construïdes en el context de creació del Polígon Industrial de Santa Maria d'Artés, entre els anys 1971-1980; aquestes edificacions, pràcticament s'estenen per tota l'àrea urbana ocupant solars i colmatant el teixit urbà, no obstant, amb exemples de escassa qualitat constructiva, sobre tot, aquells construïts als primers anys dels setanta. En aquest grup cal destacar l'increment en l'alçada de les edificacions, donant inici a l'ús de tipologies de bloc plurifamiliar. L'anàlisi de l'edat de les edificacions tanmateix permet apreciar el context social de cada època; des dels anys de postguerra i autarquia (1941-1950) on en 10 anys a dures penes es construeixen 80 habitatges, però també, i molt sorprenent, el ritme decreixent en la construcció d'habitatge des dels anys noranta fins a l'any 2011 malgrat els anys del boom del sector de la construcció.

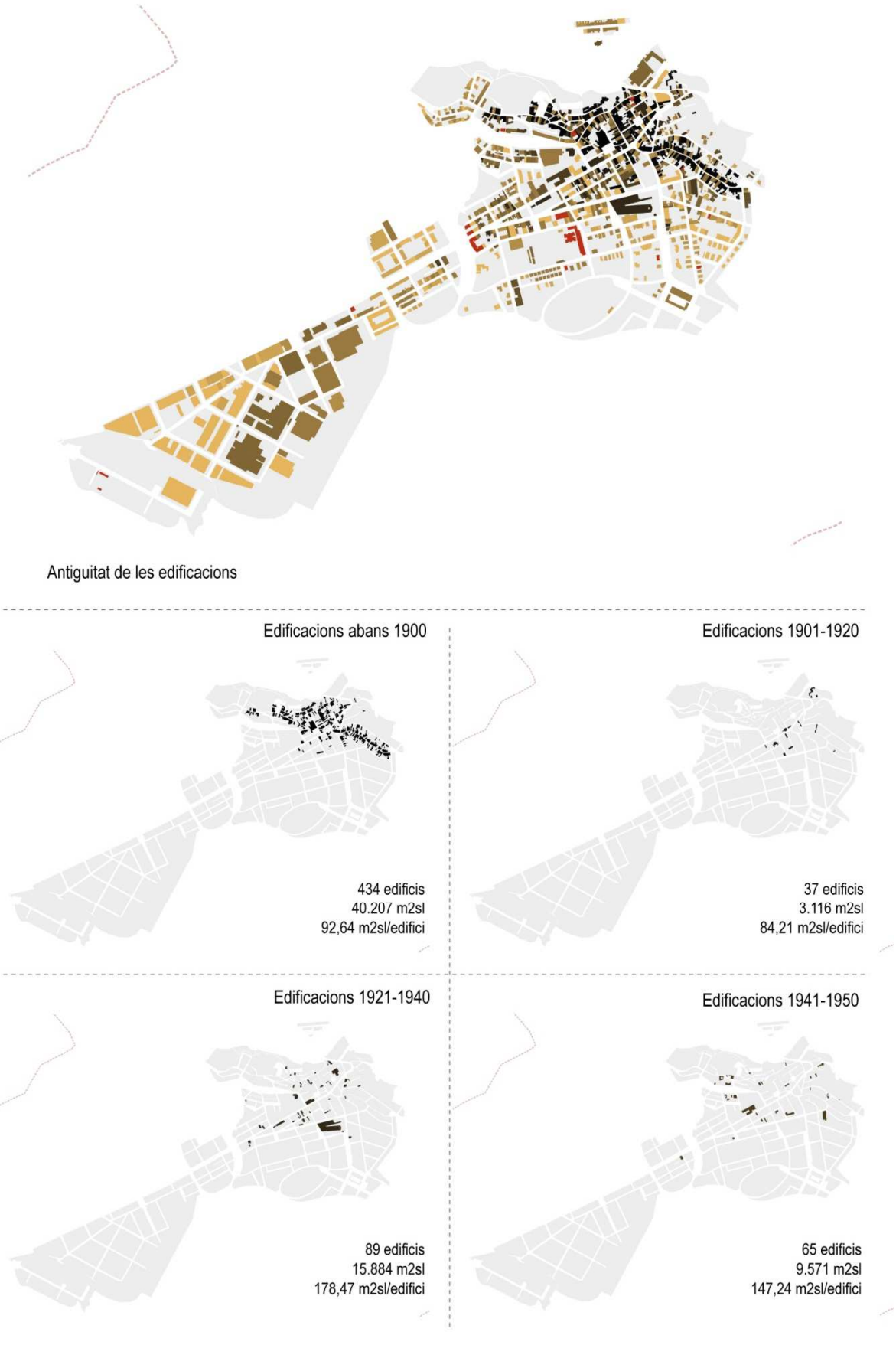

Gràfica 26. Antiguitat del parc d'habitatges principal i no principal. Artés Font: IDESCAT. Elaboració: AVRA

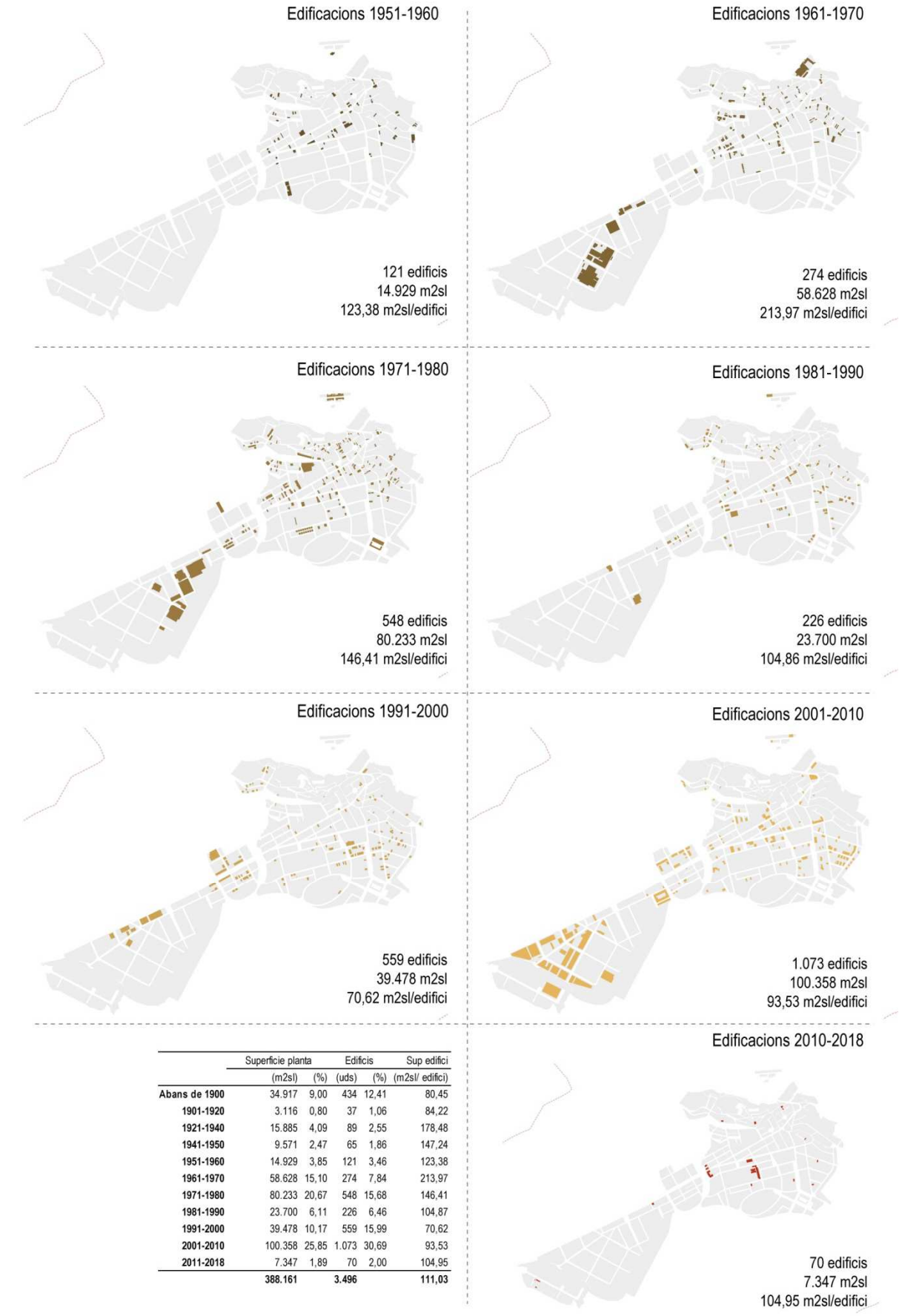
A nivell espacial, el POUM reconeix a partir de la base cadastral, una geografia de les edats dels teixits (veure Imatges 26, 27); d'aquesta manera es pot observar per períodes :

- **D'abans de 1900**: un àrea acotada al casc antic, amb un total de 434 edificacions, i amb els millors exemples d'arquitectura popular.
- **1901-1920**: poques edificacions, i situades al primer àmbit d'eixample, en el que cal destacar l'Ajuntament.
- **1921-1940**: una major intensitat edificatòria, sobre tot als anys vint, que quedarà tallada als anys trenta amb la Guerra Civil. En aquests anys es construeix Cal Sitges i altres exemples d'arquitectura fabril que amb el pas del temps han quedat integrades en el teixit urbà i que enriqueixen el patrimoni industrial del municipi.
- **1941-1950**: poques edificacions, i disperses arreu del casc antic i dels ravals, en molts casos impulsades per les rentes altes en un context de postguerra, autarquia i extremes dificultats per a una part significativa de la població.
- **1951-1960, i 1961-1970**: anys d'explosió suburbana, amb la construcció de les primeres naus industrials del Polígon de Santa Maria, i arribada de població immigrada de les províncies del sud de l'estat. Presència de pràctiques d'autoconstrucció en les perifèries del raval que s'han anat consolidant amb el pas del temps.
- **1971-1980**: tercer període amb major producció d'edificacions; es completa la primera fase del polígon de Santa Maria i apareixen les primeres promocions d'habitatge plurifamiliar en altura. S'aprecia un procés d'ocupació parcel·lària als sòls vacants del casc antic i dels ravals.
- **1981-1990**: alentiment en el ritme de construcció d'edificacions, amb ocupació de parcel·lari per a ús de tipologia unifamiliar entre mitgeres i les primeres edificacions de tipologia unifamiliar aïllada al límit sud-est de l'àrea urbana.
- **1991-2000**: segon període amb major intensitat constructiva, focalitzada en tres àmbits: el Puig de la Ponça, en les parcel·les de menor dimensió pendents d'edificar del polígon industrial de Santa Maria i al teixit de baixa densitat a tocar de Roquinyons i de Malla. S'aprecia tanmateix una bona concentració de noves edificacions en l'entrada nord-oest del nucli.
- **2001-2010**: període de major intensitat constructora, amb un total de 1.073 edificacions comptabilitzades d'acord amb el cadastre, i que suposen el 30% de tot el parc d'edificacions existents al municipi. En aquest període cal destacar la urbanització i edificació de pràcticament la totalitat del sòl urbanitzable previst per les NSP a l'àmbit del Polígon industrial de Santa Maria, les promocions d'habitatge als actuals carrers de Mallorca i Manresa, i la marcada concentració de noves edificacions als principals eixos del nucli, com ara el Passeig Diagonal i el carrer Barcelona. cal assenyalar tanmateix la consolidació del teixit de la urbanització de baixa densitat situada al sud-est del nucli, a l'àmbit de Malla. En tot cas, aquest període se caracteritza també per una molt baixa pressió sobre el casc antic.
- **2011-2018**: període representat per una reducció dràstica del ritme de construcció d'edificació respecte de les dècades prèvies, pràcticament a nivell dels anys de postguerra. Molt atomitzat pel conjunt de l'àrea urbana, les principals actuacions han estat la construcció de l'Escola Ferrer i Guardia, promocions a l'àmbit del parc del Torrent i l'ocupació de parcel·les vacants per a tipologia unifamiliar aïllada al sud-est del nucli.

Pel que fa a la superfície de les edificacions, cal destacar l'increment de la mitja per al **període 1961-1970** que correspon amb la construcció d'una part significativa del polígon industrial de Santa Maria.

Imatge 26. Antiguitat del parc d'habitatges principal i no principal. Artés
Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

	Superficie planta		Edificis		Sup edifici
	(m2sl)	(%)	(uds)	(%)	(m2sl/ edifici)
Abans de 1900	34.917	9,00	434	12,41	80,45
1901-1920	3.116	0,80	37	1,06	84,22
1921-1940	15.885	4,09	89	2,55	178,48
1941-1950	9.571	2,47	65	1,86	147,24
1951-1960	14.929	3,85	121	3,46	123,38
1961-1970	58.628	15,10	274	7,84	213,97
1971-1980	80.233	20,67	548	15,68	146,41
1981-1990	23.700	6,11	226	6,46	104,87
1991-2000	39.478	10,17	559	15,99	70,62
2001-2010	100.358	25,85	1.073	30,69	93,53
2011-2018	7.347	1,89	70	2,00	104,95
	388.161		**3.496**		**111,03**

Imatge 27. Antiguitat del parc d'habitatges principal i no principal. Artés
Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

5.2.4. Detecció d'indicis d'habitatges desocupats

Tot i les dades analitzades a l'apartat anterior a continuació se presenten les conclusions d'un estudi realitzat per la Diputació de Barcelona (Àrea de Territori i Sostenibilitat, Gerència de Serveis d'Habitatge, Urbanisme i Activitats, Oficina d'Habitatge) al gener de 2019, en relació a indicis de desocupació d'habitatges a partir dels diferents registres que l'Ajuntament té a la seva disposició.

Aquest estudi té l'objectiu de detectar situacions anòmales en relació a l'habitatge, ja que la desocupació permanent i injustificada d'un habitatge suposa un incompliment de la funció social que ha de complir l'exercici del dret a la propietat.

La Llei 18/2007 del dret a l'habitatge (en endavant, LDH) defineix l'habitatge desocupat – a efectes de desenvolupament dels instruments de foment i sanció previstos en la mateixa llei – com "l'habitatge que roman desocupat permanentment, sense causa justificada, per un termini de més de dos anys. A aquest efecte, són causes justificades el trasllat per raons laborals, el canvi de domicili per una situació de dependència, l'abandonament de l'habitatge en una zona rural en procés de pèrdua de població i el fet que la propietat de l'habitatge sigui objecte d'un litigi judicial pendent de resolució."

La Llei 14/2015, del 21 de juliol, de l'impost sobre els habitatges buits, i de modificació de normes tributàries i de la Llei 3/2012[7] ha profunditzat en la definició del que es pot considerar com a habitatge desocupat a efectes de l'impost previst. Així, en l'article 6 exposa que l'ocupació de l'habitatge es pot acreditar si el "seu propietari disposa d'un títol, com el d'arrendament o qualsevol altre d'anàleg, que habilita l'ocupació, i es justifica documentalment per qualsevol mitjà de prova admissible en dret." També proposa un sistema per a calcular el temps de desocupació establint que (art.7) "el còmput del període de dos anys (...) s'inicia a partir de la data en què l'habitatge està a disposició del propietari per a ésser ocupat o per a cedir-ne l'ús a un tercer, i no hi ha cap causa que en justifiqui la desocupació. Cal que durant aquests dos anys el subjecte passiu hagi estat titular de l'habitatge de manera continuada. (...) En el cas dels habitatges de nova construcció, s'entén que hi ha disponibilitat perquè l'habitatge sigui ocupat a partir de tres mesos a comptar de la data del certificat final d'obra (...) És causa d'interrupció del còmput dels dos anys l'ocupació de l'habitatge durant un període de, com a mínim, sis mesos continuats".

Finalment, també estableix un seguit de causes que poden justificar la condició de desocupació de l'immoble. En concret,

a) Que l'habitatge sigui objecte d'un litigi judicial pendent de resolució pel que fa a la seva propietat.

b) Que l'habitatge s'hagi de rehabilitar (...)

c) Que l'habitatge, prèviament a l'aprovació d'aquesta llei, estigui hipotecat amb clàusules contractuals que impossibilitin o facin inviable destinar-lo a un ús diferent al que s'havia previst inicialment, quan es va atorgar el finançament, sempre que el subjecte passiu i el creditor hipotecari no formin part del mateix grup empresarial.

d) Que l'habitatge estigui ocupat il·legalment i el propietari ho tingui documentalment acreditat.

e) Que l'habitatge formi part d'un edifici adquirit íntegrament pel subjecte passiu en els darrers cinc anys, per tal de rehabilitar-lo, i sempre que tingui una antiguitat de més de quaranta-cinc anys i contingui habitatges ocupats que facin inviable tècnicament iniciar les obres de rehabilitació.

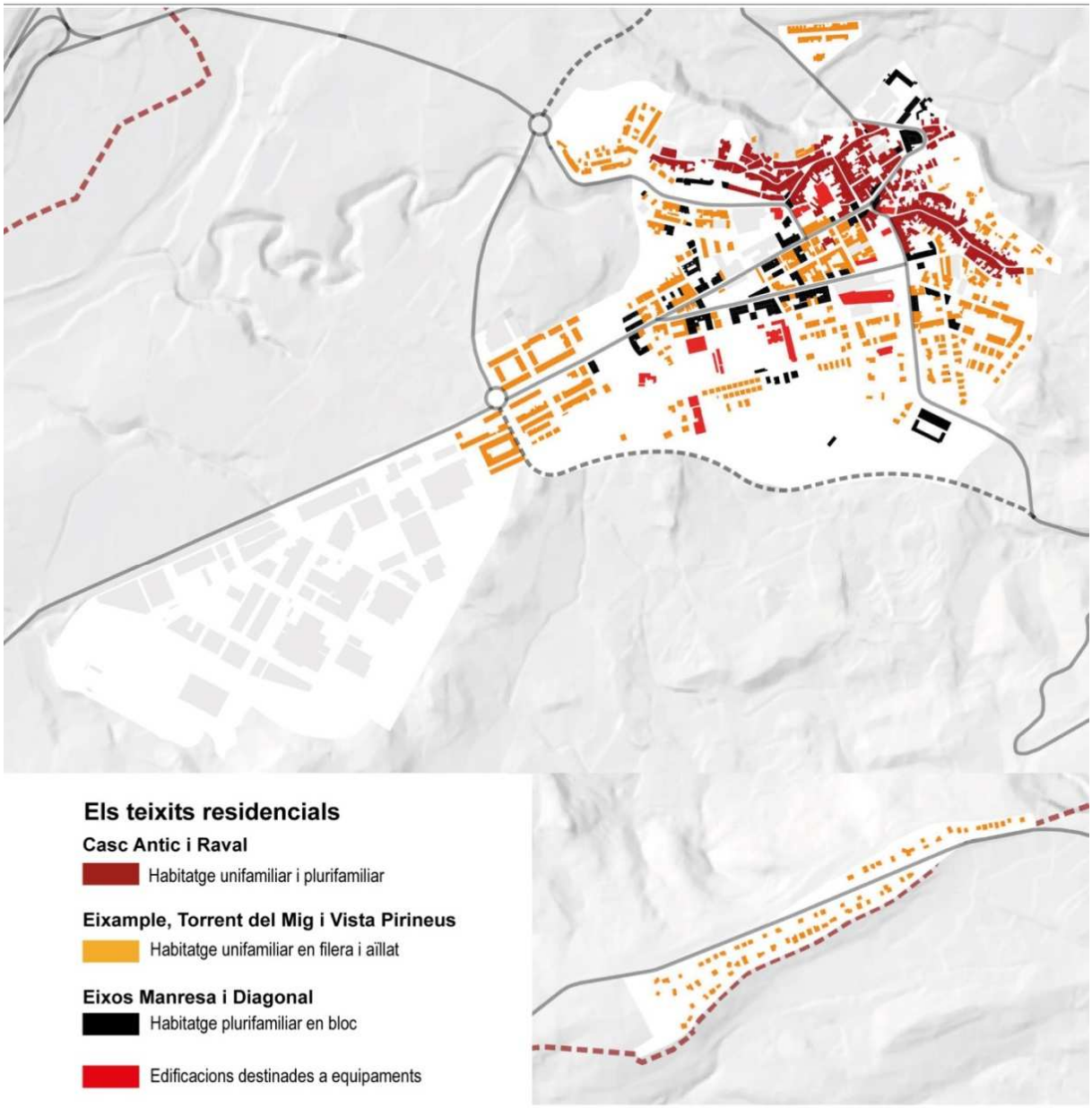
L'estudi conclou amb el següent quadre indicatiu sobre la relació entre nombre total d'habitatges i habitatges desocupats:

	Cens d'habitatges de 2011	Padró d'habitants a 2018	Direcció General del Cadastre de 2018
Nombre d'habitatges	Habitatges familiars *2635*	Total d'habitatges *2712*	Béns immobles amb ús residencial *2461*
Indicis generals d'habitatges desocupats	Habitatges vacants i secundaris *542*	Habitatges sense empadronament vigent *555*	

7 Pendent de resolució de recurs d'inconstitucionalitat publicat al Boletín Oficial del Estado núm. 109, de data 5 de maig de 2016, sobre els articles 1, 4, 9.1, 11 i 12.

5.2.5. Distribució i tipificació dels teixits residencials

La vila d'Artés presenta una estructura ben diferenciada a partir de l'eix del torrent del Mig, en direcció a Manresa amb un teixit industrial amb un paisatge de grans naus industrials, i cap al nord, un teixit residencial que permet relacionar les tipologies edificatòries en clau temporal. Amb tot, és el planejament vigent, el que amb l'assignació dels usos principals a cadascuna de les qualificacions del sòl, ha de ser tingut en consideració a l'hora d'analitzar els diferents teixits residencials del municipi.

Imatge 28. Teixits urbans residencials. Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

Pel que fa a les qualificacions que regulen les edificacions del casc antic (claus: 1a Casc antic de conservació; 1b Casc antic; 1c Casc antic de regulació especial) les normes urbanístiques de les NNSS-88 no diferenciaven entre els usos **d'habitatge unifamiliar i plurifamiliar**. En tot cas, aquest teixit s'identifica per la propietat familiar de les finques en les que l'edificació s'alinea a un vial força irregular d'origen medieval, i que, si bé mantenia una part significativa de la parcel·la lliure d'edificació, amb el temps i les necessitats de la unitat familiar, finalment ha estat ocupada en la seva totalitat, incrementant tanmateix l'alçada de l'edificació fins a les 3 i quatre plantes en determinats casos. Aquest teixit densificat es troba als carrers del Padró, del Mig, Sant Pere, al nucli fundacional de la vila. Pel contrari, els exemples que encara mantenen una part significativa de la parcel·la lliure d'edificació es troben al llarg dels carrers del Raval i Malla; aquest teixit identificat per l'estructura allargada de la parcel·la sol ser objecte d'interès arreu del territori, donat que a diferència del teixit més densificat, compten amb un espai interior que pot ser enjardinat.

Aquest teixit, el que l'ús majoritari és el d'habitatge unifamiliar, encara que amb una presència creixent de l'habitatge plurifamiliar, ocupa un total de 8,8 ha de sòl que equival al 18,36% de tot el sòl d'aprofitament privat del municipi amb ús d'habitatge. El sostre total d'aquesta clau 1 –amb les seves respectives subzones- arriba als 264.000 m2 i amb un potencial màxim de 1.291 habitatges, d'acord amb la densitat zonal de referència aproximada de 205 m2st/habitatge.

En quan al teixit **d'habitatge unifamiliar**, cal posar de relleu que el model consolidat al municipi no correspon amb el teixit de baixa densitat i dispers que s'ha estès com una taca arreu el territori des de mitjans del segle passat. En aquest sentit, les normes urbanístiques de les NNSS-88 defineixen dins la qualificació d'edificació en alineació a vial (clau 2), vàries subzones (clau 2a, d'edificació entre mitgeres; clau 2b, d'edificació en filera) que permeten tant la tipologia d'habitatge plurifamiliar com unifamiliar, aspecte que es pot apreciar, per exemple, al teixit delimitat pel carrer Rocafort i passeig Diagonal, a on comparteixen mitgeres, edificacions unifamiliars de planta baixa i pis, amb blocs amb més de 3 plantes. En tot cas, i pel que fa al model *canònic* de teixit d'habitatge unifamiliar aïllat dins una parcel·la (clau 4, Edificació aïllada unifamiliar), es troben exemples al sud-est del nucli, als carrers Arquitecte Gaudí, Vinya, Malla, i es preveuen més al sòl pendent de desenvolupar a Roquinyons. No obstant, és a la urbanització Vista Pirineus a on es poden apreciar les mancances d'aquest teixit amb més intensitat, atenent al fet que bona part d'aquestes propietats son segones residències. D'acord amb els càlculs, el teixit d'habitatge unifamiliar (en filera, entre mitgeres i aïllat) arriba a les 38 ha de sòl d'aprofitament, l'equivalent al 80% de tot el sòl residencial del municipi, i presenten un potencial màxim de 2.269 habitatges. No obstant, les tipologies d'habitatge unifamiliar aïllat, que en principi responen al model urbà dispers d'alt consum de sòl, tenen un pes minoritari al municipi, i aquest sòl únicament representa el 33% de tot el sòl residencial amb un potencial de 389 habitatges, el 14,6% del total d'habitatge amb ús unifamiliar. Aspecte aquest, que ha de ser valorat molt positivament en les estratègies de foment de compacitat i densitat que pugui impulsar l'Ajuntament en el marc de revisió del planejament general vigent que es porta a terme des del POUM.

Finalment, el teixit amb ús **d'habitatge plurifamiliar**, és pot ser el més evident d'observar pel seu impacte en el perfil edificat de la vila. Aquest és un model d'ocupació del sòl identificat per la seva densitat en el quals els habitatges, solen tenir una superfície útil d'entre 75 i 125 m2 (quan la densitat arriba als 250 m2 respon a la inclusió de trasters, aparcament i altres zones dins la propietat en planta baixa i soterrani, d'acord amb informació cadastral), i solen ser els dinamitzadors del mercat de compravenda i, sobre tot del lloguer. Aquesta tipologia resta definida, a priori, per la zona d'edificació aïllada plurifamiliar (clau 3), encara que a tots els efectes, aquest teixit de blocs en altura es concentra en els sòls qualificats pel planejament vigent com a zona d'edificació en alineació a vial entre mitgeres (clau 2a). Aquest és el cas de l'edifici de PB+7 situat a la plaça de Sant Pelegrí, o els edificis del Passeig Diagonal. El bloc de "La Caixa", de PB+6 i de marcada posició perifèrica respecte a la trama consolidada, és un dels clars exemples d'edificació densa i compacta que presenta el municipi, encara que la tipologia generalitzada correspon a PB+3 i PB+4.

Imatge 29. Teixits urbans residencials. Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

En conjunt, i d'acord amb el caràcter mixt de la qualificació amb més pes dins del sòl urbà del municipi –la subzona 2a, d'edificació entre mitgeres- que permet tant l'ús d'habitatge unifamiliar com plurifamiliar, cal destacar que el teixit plurifamiliar representa el 67% del total del potencial d'habitatges ocupant pràcticament la mateixa superfície del sòl que aquest (veure Taula 12). Un aspecte clau, és valorar fins a quin punt, la superfície dels habitatges –mitjana de 265 m2 per tipologia unifamiliar i de 149 m2 per plurifamiliar en aquest cas sense computar superfície de trasters i aparcaments- són claus que pugui contribuir a alinear les estratègies d'accés a l'habitatge de l'Ajuntament per a determinats segments de la població a l'oferta i demanda del mercat de compravenda i de lloguer de l'habitatge.

Transcripció de les NNSS-88 i planejament derivat executat		Superfície		Edificabilitat	Sostre	Densitat	Habitatges	Tipologia
Qualificacions en Sòl urbà consolidat (SUC)	Clau	(m2sl)	%	(m2st/m2sl)	(m2st)	(m2/hab)	(Uts)	
Casc antic de conservació	1a	69.179	14,43%	3,00	207.537,00	204,47	1.015	*unifamiliar i plurifamiliar*
Casc antic	1b	17.608	3,67%	3,00	52.824,00	204,74	258	*unifamiliar i plurifamiliar*
Casc antic de regulació especial	1c	1.247	0,26%	3,00	3.741,00	207,83	18	*unifamiliar i plurifamiliar*
Edificació entre mitgeres	2a	131.215	27,37%	2,50	328.037,50	250,03	1.312	*plurifamiliar*
Edificació en filera	2b	88.487	18,46%	2,51	221.716,05	249,96	887	*unifamiliar*
Edificació en filera	2c	1.577	0,33%	4,00	6.308,00	77,88	81	*unifamiliar*
Edificació aïllada plurifamiliar	3a	3.600	0,75%	1,96	7.040,38	251,44	28	*plurifamiliar*
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I	4a	82.725	17,26%	1,00	82.725,00	299,73	276	*unifamiliar*
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I'	4a'	5.715	1,19%	1,20	6.858,00	298,17	23	*unifamiliar*
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat II	4b	7.830	1,63%	0,60	4.698,00	361,38	13	*unifamiliar*
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat III	4c	5.047	1,05%	0,60	3.028,20	302,82	10	*unifamiliar*
Edificació segons volumetria específica	5	4.668	0,97%	1,50	7.002,00	72,94	96	*plurifamiliar*
Pla Parcial Vista Pirineu	6a	58.187	12,14%	0,60	34.912,20	521,08	67	*unifamiliar*
Verd privat. Can Berenguer	Vp	2.317	0,48%	-	-	-	-	
Total Qualificacions (SUC) Sòl privat residencial	**-**	**479.402**	**100%**	**-**	**966.427,33**	**-**	**4.086**	

Per tipologia de l'habitatge	Superfície		Densitat mitjana	Habitatges	
unifamiliar	249.568	52,06%	265,48	1.357	33,21%
plurifamiliar	229.834	47,94%	148,96	2.729	66,79%

Taula 12. Paràmetres urbanístics del teixit residencial en sòl urbà d'Artés. Transcripció del planejament vigent.
Font:: RPUC. Elaboració: AVRA

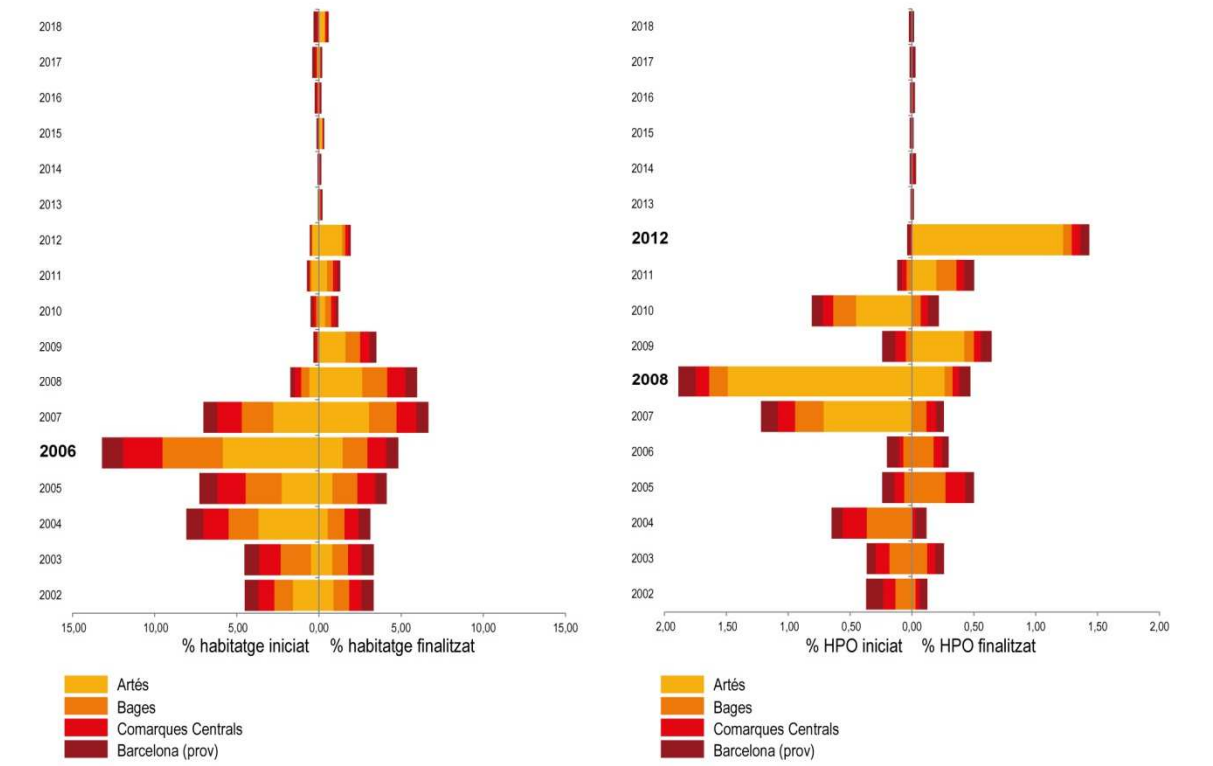
5.2.6.Dinàmiques constructives

Per explicar les dinàmiques constructives cal fixar l'atenció en els ritmes entre l'habitatge iniciat i l'habitatge finalitzat, com ara també en el grau de implementació de les polítiques d'habitatge públic, com a indicador del dinamisme del sector de la construcció.

D'acord amb dades estretes del Programa d'Actuació Municipal d'Habitatge (PAMH), el ritme en l'inici de promocions d'habitatge ha estat molt més alt que el ritme d'acabament fins a l'any 2007, moment en el que es produeix el daltabaix en el sector de la construcció i és deté l'inici a nous desenvolupaments de sòl. A partir de l'any 2008 el context generalitzat a Artés, com a la resta del Bages, de l'àmbit territorial de les Comarques Centrals i de la província serà el d'acabament de les promocions iniciades abans de l'esclat de la crisi, en molts casos, amb importants endarreriments en l'execució de les promocions d'habitatge (veure Gràfica 27). A partir de l'any 2012, tant l'inici com l'acabament de nous habitatges arreu el territori serà pràcticament inexistent, al menys en comparació amb els anys previs a 2008.

Pel que fa a la relació entre l'habitatge públic (HPO) iniciat i finalitzat, les diferències es redueixen entre els anys 2002 i 2006; no serà dins a l'any 2008 en que Artés, amb 79 habitatges de protecció iniciats, assoleixi una fita al territori que aniran sent acabats amb el pas dels anys següents, sent l'any 2012 quan es donen per acabats 68 habitatges de protecció. A partir del 2012, com passa amb la resta de l'habitatge lliure, es congela la producció d'habitatge públic.

En el marc de revisió d'un planejament vigent, més encara després d'un període de temps marcat per la caiguda dels preus dels habitatges, dels ingressos de la llar i de l'alentiment en els ritmes de construcció d'obra nova (respecte dels anys previs a l'any 2008), cal prestar atenció a les dinàmiques d'endeutament, al nivell d'absorció potencial de nous potencials d'habitatges i a les dinàmiques de renovació del parc edificat versus l'obra nova. Aquests aspectes permetran justificar la idoneïtat de la previsió de nous sòls d'extensió o pel contrari, apostar per la renovació del parc edificat introduint en la narrativa del POUM els instruments de planejament derivat en el sòl urbà consolidat.

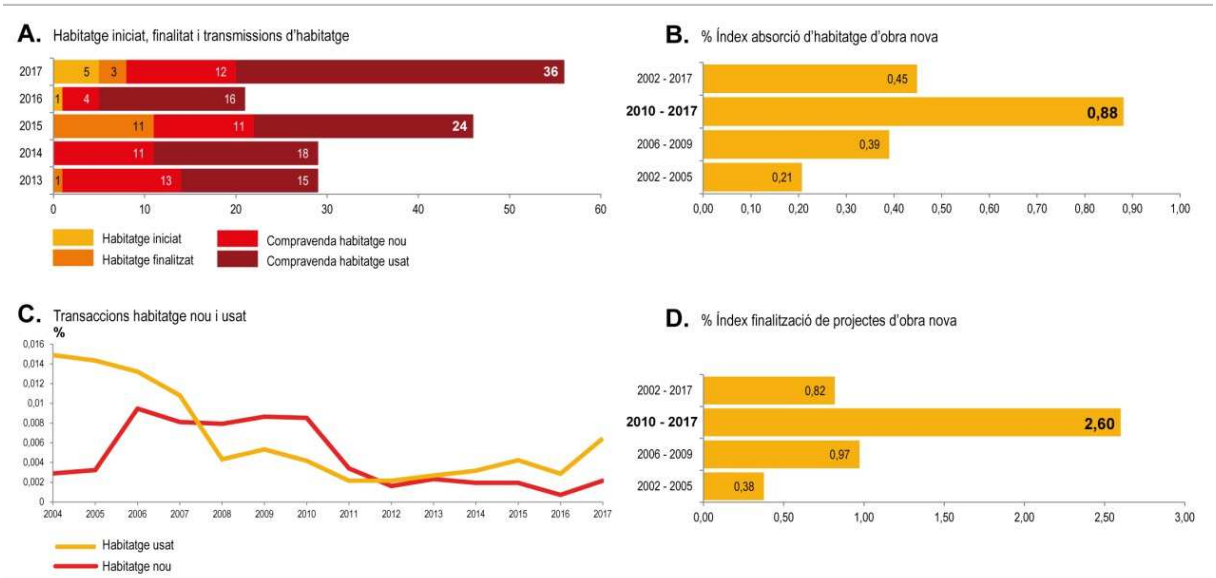

Gràfica 27. Dinàmiques d'inici i acabament d'habitatge i d'HPO. Artés, Bages, CC i Barcelona (prov) 2002-2018.
Font: INCASOL. Elaboració: AVRA

Compravenda

Pel que fa a les dinàmiques de compra i venda d'habitatge (nou i usat), i d'acord amb dades estretes del Programa d'Actuació Municipal d'Habitatge (PAMH), entre els anys 2013 i 2017 s'ha imposat la compravenda d'habitatge usat per sobre de l'habitatge nou, incidint novament en la paràlisi del sector de la construcció després de l'any 2008.

És a l'any 2017 a on la transmissió d'habitatge usat assoleix un major protagonisme, triplicant el seu pes respecte a la transmissió d'obra nova. Una major oferta i preus més assequibles poden ser algun dels detonants d'aquesta dinàmica, tal i com s'aprecia en l'índex d'absorció d'habitatge d'obra nova; aquest indicador mostra el temps en que es triga a vendre un habitatge, i que situa per al període 2010-2017 els anys de màxima dificultat. Pel contrari, entre 2002 i 2005, mostren els anys de compra intensiva d'habitatge d'obra nova.

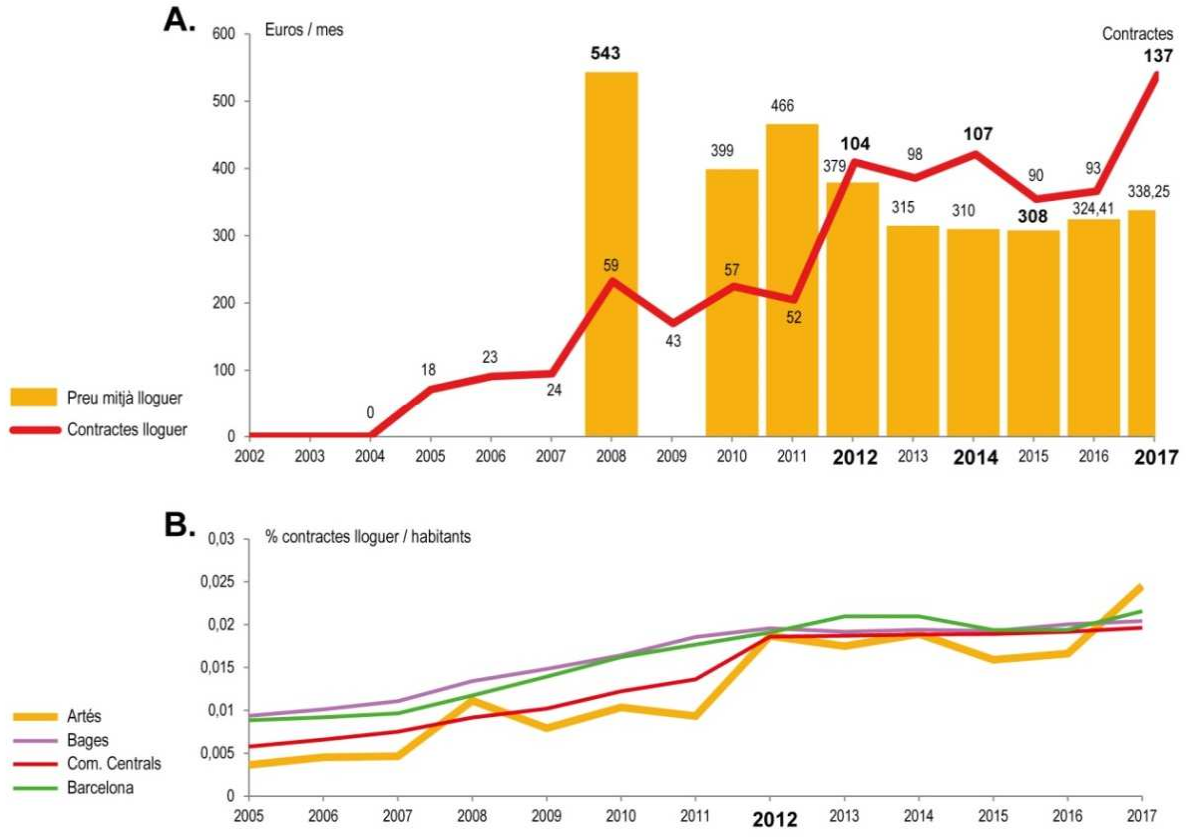
Gràfica 28. Relacions de compravenda entre habitatge nou i usat. Artés 2002-2017. Font: PAMH. Elaboració: AVRA

La dinàmica entre transaccions d'habitatge nou i usat entre 2004 i 2017 permeten apreciar varis punts d'inflexió. Per exemple, l'increment en la compra d'habitatge nou entre 2005 i 2006 any a partir del qual es mantindrà estable fins a l'any 2010 en que caurà a nivells mínims. Un altre aspecte a destacar és la caiguda de la compravenda d'habitatge usat fins a l'any 2008 explicat per l'oferta d'habitatge nou i la capacitat d'endeutament de la població en moments previs a la crisi. El tercer punt, és el creixement dels nivells de compravenda d'habitatge usat a partir de 2012 explicat en bona part per la manca d'habitatge nou i pels preus més ajustats de l'habitatge usat.

Finalment, l'índex de finalització d'obra nova permet entendre la relació entre les dinàmiques anuals dels habitatges iniciats i acabats. Aquest índex permet observar la salut del sector de la construcció: moltes expectatives quan més gran és el nombre d'habitatges iniciats que finalitzats, i per contra, els escassos horitzons de benefici que resulten de tenir un elevat estoc d'habitatge acabat que no arriba a ser objecte de transacció. Mentre que al període 2002-2005 es van iniciar 386 habitatges i es van acabar 145 (índex de 0,38%) el període 2010-2017 es van iniciar 55 habitatges i acabat 143 (índex de finalització del 2,6%).

Lloguer

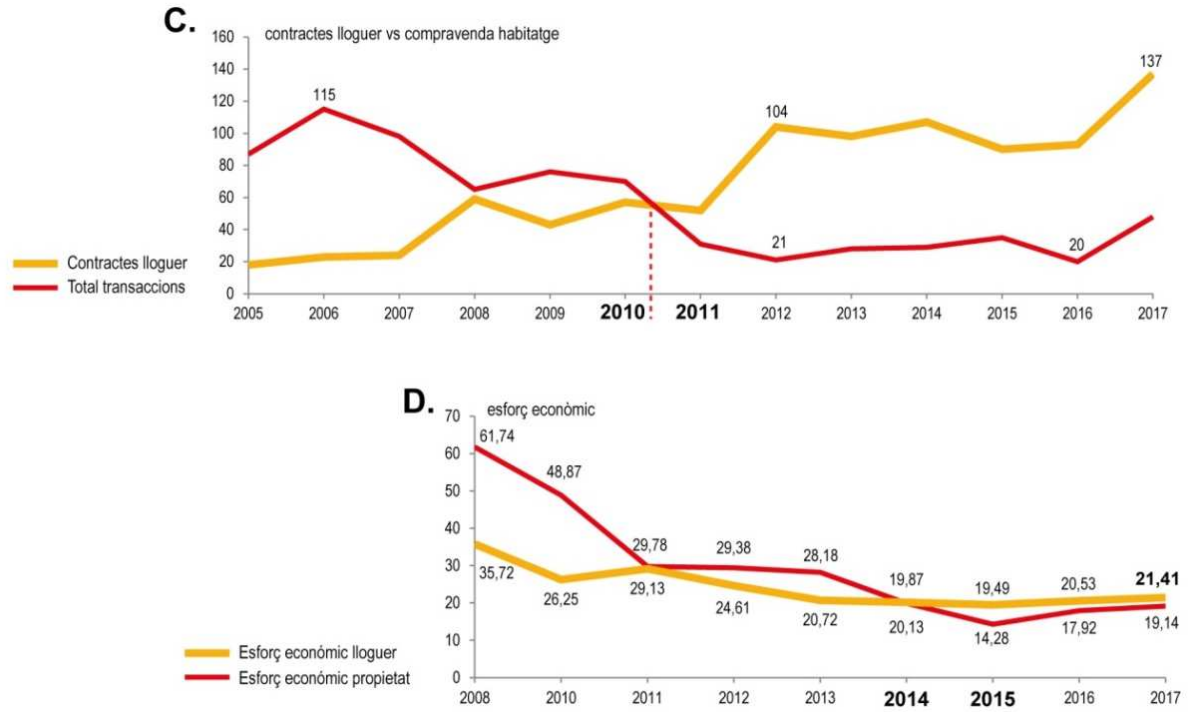
El mercat del lloguer ha emergit en els darrers anys com una alternativa real per a les llars d'accedir a un habitatge lluny de l'endeutament hipotecari, malgrat en determinats contextos com ara el de la ciutat de Barcelona i àrea d'influència directa, el mercat del lloguer ha rebut l'impacte de noves pràctiques disruptives (lloguer turístic, encariment de determinades àrees) que han condicionat igualment a les economies domèstiques. En tot cas, el municipi d'Artés, presenta un mercat molt ajustat en el preu, que el fa molt atractiu versus l'habitatge en propietat. En aquets sentit cal destacar l'increment en el nombre de contractes de lloguer des de l'any 2004 (any d'inici del recompte de la mostra del PAMH), amb increments notables com els dels anys 2007-2008 i 2011-2012 que doblen en número les xifres prèvies. Aquest increment ha anat acompanyat d'un descens progressiu del preu mitjà del lloguer, situant-se en 308 euros /mes (2015) el punt més baix i pujant lleugerament al 2017 fins els 338 euros.

Gràfica 29. Relacions de lloguer. Artés 2002-2017
Font: PAMH. Elaboració: AVRA

Aquesta dinàmica ha estat generalitzada arreu de la geografia de la comarca des de l'any 2005, amb increments destacats a partir de l'esclat de la crisi de 2008 i estabilitzada a partir de l'any 2012. Encara que és quan es compara la relació entre lloguer i compravenda d'habitatge a on es veu el canvi de tendència, sobre tot a partir de la primera meitat de 2010.

Pel que fa a l'esforç econòmic de les llars en garantir el seu dret a un habitatge digne cal destacar el descens abrupte en els habitatges de compra (anys posteriors a l'inici de la crisi) i el marc estable pel que fa al lloguer. En aquest sentit, cal destacar les baixades en els tipus d'interès de les hipoteques, que poden ajudar a explicar la reducció de la pressió sobre l'economia de les llars, inclús per sota de l'esforç destinat al lloguer des de l'any 2014.

Gràfica 30. Relacions de lloguer. Artés 2002-2017
Font: PAMH. Elaboració: AVRA

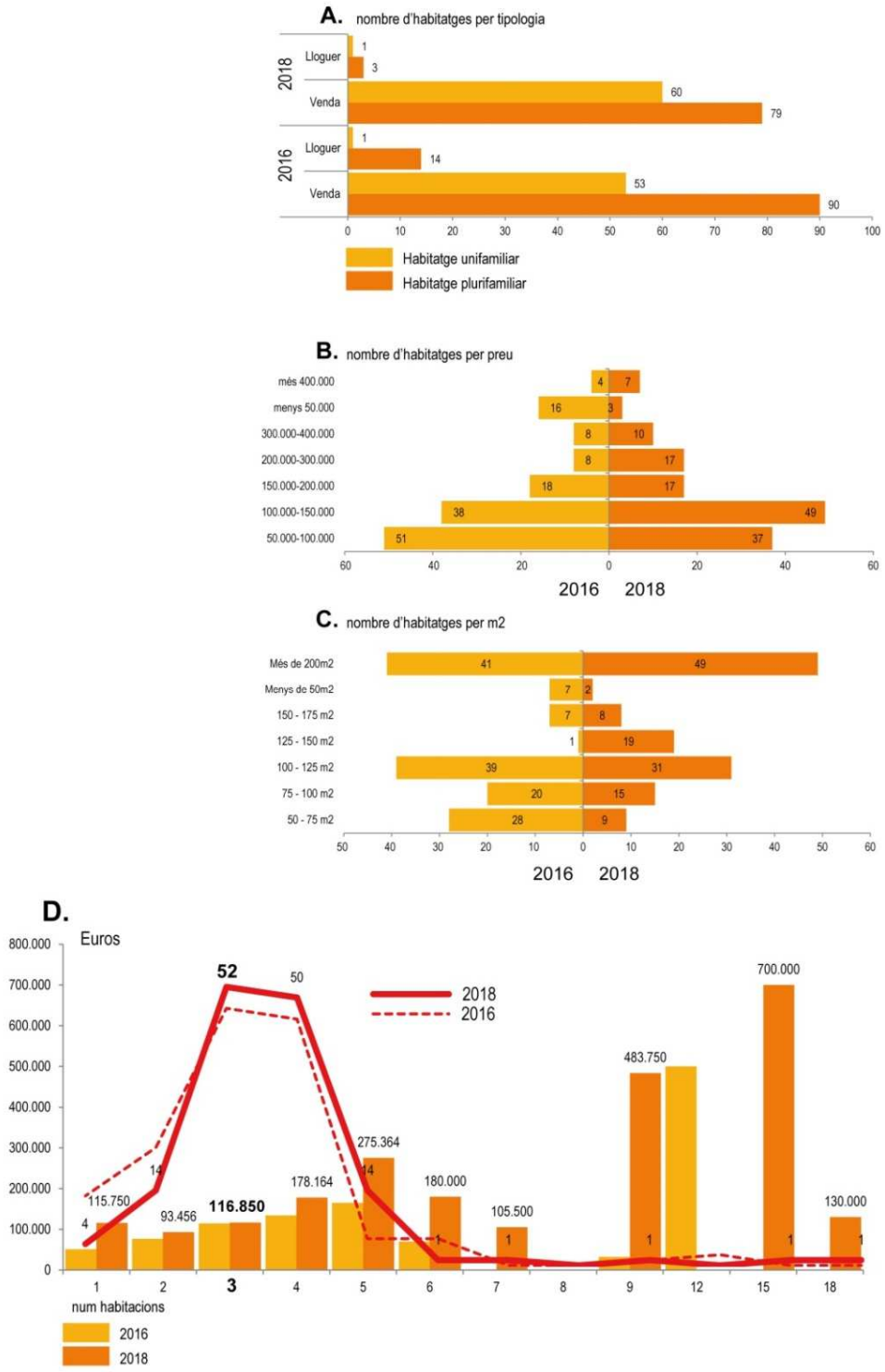
Microdades relatives a la compravenda i lloguer

Una mirada al mercat recent de compravenda i del lloguer permet afinar, encara més, l'anàlisi de l'oferta d'habitatge al municipi (veure Gràfica 31). Sobre la base del PAMH construïda a partir de l'extracció dels habitatges exposats al portal Idealista per al mes de desembre de 2016, s'ha ampliat la mostra amb dades d'octubre de 2018 amb l'objectiu de comprovar possibles variacions de l'oferta d'habitatge, tant per lloguer com per a compravenda.

El primer aspecte a destacar és la poca variació entre 2016 i 2018 pel que fa a la venda d'habitatges i no tant al lloguer, que experimenta una acusada reducció que pot indicar una elevada demanda sobre tot pel que fa a l'habitatge en edificacions de tipologia plurifamiliar.

Pel que fa a l'oferta d'habitatges de venda segons el preu, entre 2016 i 2018 s'ha reduït l'oferta d'habitatges entre 50 i 100 mil euros, mentre que ha crescut el nombre d'habitatges amb preu d'entre 100 i 150 mil euros, com també, encara que de manera més ajustada, en les franges de major preu. Pel que fa ala superfície dels habitatges, s'ha reduït l'oferta de pisos més petits (per sota dels 100 m2), mentre que s'ha incrementat l'oferta de habitatges grans, situant la major oferta en els habitatges amb superfície superior als 200 m2, molts d'ells, habitatges vacacionals situats en la urbanització Vista del Pirineu .

En quant a la relació de preu d'habitatge, unitats exposades i nombre d'habitacions de l'habitatge, la relació varia poc entre els anys 2016 i 2018. No obstant, s'aprecia un lleuger increment del preu per a l'any 2018, sent la franja d'habitatges d'entre 3 i 4 habitacions les més nombroses.

Gràfica 31. Microdades compravenda. Artés 2002-2018. Font: PAMH. Elaboració: AVRA

5.2.7.Estat de conservació i dinàmica rehabilitadora

El Programa d'Actuació Municipal d'Habitatge (PAMH) redactat a l'any 2017 per la Diputació de Barcelona va posar de relleu l'existència d'un parc d'habitatges envellit (42,6% amb més de 57 anys d'antiguitat) que concentrava en el casc antic els exemples en pitjor estat de conservació, i a on precisament predominava un paisatge de llars unifamiliars amb persones grans i amb evidents dificultats de mobilitat. La manca d'elements com ascensors en els edificis entre mitgeres de dues i tres plantes, l'existència d'una estructura de carrers amb importants pendents, o l'increment de les edificacions buides sobre les quals no es fan les mínimes obres de millora son alguns dels aspectes més destacats, encara que el PAMH també determina que "un 6% de les persones viu en edificis deficients, però cap d'elles en habitatge dolent ni ruïnós a diferència de les dades de la demarcació" (PAMH, 2017:10).

5.3. Necessitats socials d'accés a l'habitatge

El document d'avanç del POUM d'Artés incorpora les determinacions fixades per la llei 3/2012 de modificació del text refós de la Llei d'urbanisme (aprovada pel Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost) dirigides a garantir la reserva mínima de sostre per a habitatge protegit –art. 20, que modifica el art. 57-, com també les determinacions contemplades per la Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic.

En aquest sentit, el POUM preveu que al **document d'aprovació inicial** que es tramiti després de l'avanç de pla incorpori, a la seva **memòria social** les obligacions en matèria d'habitatge protegit, i reservi un mínim del 30% del sostre de nova implantació (20% en règim general, especial o tots dos, i un 10% per habitatge amb preu concertat) que el POUM qualifiqui amb ús residencial, tant en sòl urbà com en sòl urbanitzable.

En tot cas, aquesta reserva s'ha de garantir en la tramitació del POUM, donat que el municipi d'Artés no entra dins la categoria de municipis d'escassa complexitat urbanística (amb un planejament que no prevegi sòl urbanitzable), per tenir un sostre de població inferior als 5.000 habitants i unes dinàmiques minses en la construcció d'habitatges (I. atorgament de llicències inferior a 5 habitatges/1000 habitants i any en els 2 anys previs a l'aprovació inicial del POUM; II. Que el POUM no prevegi més de 200 habitatges de nova implantació en sòl urbà no consolidat i sòl urbanitzable).

En el cas d'Artés, el document d'avanç de POUM haurà de definir, encara que de manera aproximada, el potencial del **sostre de nova implantació**, de manera que el document d'aprovació inicial assumeixi, des d'un bon començament l'estratègia de reserva de sostre per habitatge protegit, d'acord amb el que estableix la legislació urbanística vigent. En aquest sentit, en aquesta fase d'avanç de POUM s'haurà de justificar la conveniència de mantenir l'ordenació prevista en aquells sòls urbanitzables amb projectes de reparcel·lació aprovats definitivament, i que pel seu pes en l'estratègia d'ordenació, puguin ser susceptibles de ser alineats a les necessitats del municipi; en el cas que el document d'avanç de POUM no prevegi la posada en qüestió d'aquests sectors, es mantindrà a tots els efectes les determinacions del planejament derivat aprovat definitivament, no computant el potencial del mateix com a sostre de nova implantació, i per tant restant exempt de fer reserva d'habitatge protegit.

El POUM d'Artés podrà incorporar a la seva ordenació del sòl el **sistema d'habitatge dotacional** públic, no computant en el compliment de les reserves mínimes de sostre d'habitatge protegit. Aquest sistema urbanístic haurà de ser desenvolupat en detall en la memòria social del POUM (document d'aprovació inicial).

La memòria social del POUM d'Artés, al document d'aprovació inicial, farà referència als següents aspectes:

- Necessitats quantitatives i de localització de sòl residencial i habitatge en relació amb el medi ambient urbà en que s'insereixen, amb estimació de les necessitats d'habitatge social d'acord amb les característiques socioeconòmiques de la població.
- Anàlisi de les possibles localitzacions alternatives de les reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública, atenent els objectius d'evitar la concentració excessiva d'habitatges d'aquest tipus i d'afavorir la cohesió social, impedint la segregació espacial dels ciutadans per raó de llur nivell de renda, i les possibilitats de la rehabilitació d'edificacions per destinar-les a aquests tipus d'habitatges.
- Quantificació de les reserves mínimes obligatòries d'acord amb l'article 66.3 del Reglament, i quantificació de la totalitat de les reserves previstes per a la construcció d'habitatges de protecció pública i de les modalitats corresponents, així com del sostre corresponent al sòl urbà qualificat amb aquesta destinació.
- Mecanismes previstos per a l'obtenció del sòl per a la construcció d'habitatge protegit promogut a iniciativa pública.
- Previsió de les necessitats d'habitatges dotacionals públics, si s'escau, amb indicació dels col·lectius als quals s'adrecen, als efectes d'establir les qualificacions i reserves adequades.
- Previsions temporals per a l'inici i l'acabament de la construcció dels habitatges protegits i dels sistemes urbanístics d'habitatge dotacional públic.
- Necessitats de reallotjament i mesures a adoptar per a garantir-ne el dret.
- Anàlisi de les necessitats d'equipaments comunitaris d'acord amb les previsions de nous habitatges i de l'adequació de l'emplaçament i dels usos previstos per a aquests equipaments.

Finalment, la llei 9/2011, del 29 de desembre, de promoció de l'activitat econòmica, (art. 164, que modifica l'art. 73 de la llei 18/2007, de dret a l'habitatge), substitueix l'obligatorietat dels municipis de més de 5.000 habitants de calcular l'OSU pels municipis identificats de demanda forta i acreditada al pla per al dret a l'habitatge (DECRET 75/2014, de 27 de maig). En aquest sentit, cal destacar que el municipi d'Artés no està recollit dins d'aquesta categoria.

5.4. Anàlisi de la Salut de les persones

La planificació urbanística i el model de ciutat influeixen directament en la salut de les persones. Aquesta és una raó poderosa per fer una aproximació a la influencia que en la *salut* de la població del municipi pot tenir l'entorn urbà mitjançant els cinc grans problemes de salut relacionats amb l'entorn urbà

- Sobrepès i obesitat
- Salut mental
- Lesions i accidents
- Malalties respiratòries
- Malalties cardiovasculars

Tot i no disposar de la valoració qualitativa de salut de les persones realitzada pels responsables dels sistema sanitari municipal (CAP) es detallen a continuació les Dades dels indicadors de l'àmbit d'atenció primària.

Indicador	Valor	Catalunya	Homes	Dones
Població assignada	10.697,00	7.348.275,00	5.427,00	5.270,00
Nombre de visites	69.226,00	46.183.435,00	31.238,00	37.988,00
Mediana dies per incapacitat laboral	5	5		
Mitjana dies per incapacitat laboral	34,89	32,44		
Despesa contractació	1.630.902,35	820.750.277,76		
Pacients de 0 a 2 anys amb més de 20 visites (%)	14,23	15,63	14,08	14,41
Pacients >74 anys amb més de 12 visites (%)	41,69	45,89	45,34	39,51
Taxa d'hospitalitzacions potencialment evitables (per ABS)	13,94	10,03		
Índex estandarditzat d'hospitalitzacions potencialment evitables (per ABS)	1,1	1		
Taxa d'hospitalitzacions per malaltia pulmonar obstructiva (per ABS)	2,49	2,3		
Índex estandarditzat d'hospitalitzacions per malaltia pulmonar obstructiva (per ABS)	0,99	1		
Taxa d'hospitalitzacions per insuficiència cardíaca (per ABS)	3,57	3,3		
Índex estandarditzat d'hospitalitzacions per insuficiència cardíaca (per ABS)	0,91	1		
Pacients polimedicats amb més de 10 principis actius (per 100.000)	1.147,32	1.305,00		
Índex de qualitat de la prescripció farmacèutica total	96	57		
Índex de qualitat de la prescripció farmacèutica d'antihipertensius	5	2		
Índex de qualitat de la prescripció farmacèutica d'hipolipemiants	8	1		
Índex de qualitat de la prescripció farmacèutica d'antidepressius de 1a línia	8	2		
Índex de qualitat de la prescripció farmacèutica d'antidepressius de 2a línia	2	1		
Índex de qualitat de la prescripció farmacèutica antidiabètics de 1a línia	8	-		
Índex de qualitat de la prescripció farmacèutica antidiabètics de 2a línia	2	2		
Prevalença atesa de diabetes en població de 15 anys o més (%)	9,52	9,33	12,02	7,39
Consumidors d'antidiabètics orals (%)	6,96	7,54	8,96	5,25
Taxa d'hospitalització per complicacions DM	4,38	6,5	4,34	4,43
Prevalença atesa d'hipertensió arterial (%)	25,58	22,52	25,76	25,43
Consumidors d'antihipertenssius (%)	27,11	26,59	29,16	25,35
Prevalença atesa de colesterol elevat(%)	21,02	21,6	20,93	21,11
Consumidors d'hipocolesteremiants (%)	12,3	16,45	14,94	10,05
Taxa d'hospitalització per ictus	3,62	2,56	1,95	5,31
Nombre de receptes per usuari (brut)	27,23	25,73		
Nombre de receptes per usuari (estandarditzat)	25,02	27,17		
Despesa farmacèutica pública per usuari (brut)	303	287,25		
Despesa farmacèutica pública per usuari (estandarditzat)	278,69	303,34		

Cost per pacient tractat amb antidiabètics (brut)	195,03	208,75		
Cost per pacient tractat amb antidiabètics (estandarditzat)	193,13	226,59		
Cost per pacient tractat amb antihipertensius (brut)	64,43	67,94		
Cost per pacient tractat amb antihipertensius (estandarditzat)	63,38	73,75		
Cost per pacient tractat amb hipolemiants (brut)	63,01	74,71		
Cost per pacient tractat amb hipolemiants (estandarditzat)	63,36	80,78		
Cost per pacient tractat amb antidepressius (brut)	102,52	91,56		
Cost per pacient tractat amb antidepressius (estandarditzat)	103,6	98,1		
Pacients consumidors d'antiulcerosos sense justificació farmaceútica (%)	22,99	25,47	23,4	22,67
Pacients consumidors de bifosfonats de 55 o més anys amb cinc anys o més de tractament (%)	1,21	1,4		
Ús inadequat de PSA	5,7	11,3		
Risc cardiovascular baix amb hipolimeants no indicats	2,77	6,5		
% Població major de 14 anys amb tractament antiagregant en CI/AVC	95,88	95,01		
% Poblacio d'entre 14 i 90 anys amb tractament amb IECA o ARAII en la ICC i en la HTA o DM amb nefropatia	80,05	78,17		
% Població d'entre 14 i 80 anys amb DM2: control HbA1C	76,92	70,04		
% Població d'entre 14 i 80 anys amb bon control de l'hipotiroïdisme	75,45	71,13		
% Població entre 14 i 18 anys amb cribratge del consum d'alcohol	75,58	73,95		
% Població major de 14 anys amb valoració integral de les persones en ATDOM	93,26	94,71		
% Població de 14 a 80 anys amb control de la tensió arterial acceptable	73,49	70,01		
Publicacions HC3	192.790,00	87.225.361,00		
Utilització eConsulta, raó de professionals	0,1	0,8		
Utilització eConsulta, raó d'usuaris	1,5	7,1		
Nombre d'especialitats diferents derivades	27	19		
Volumetria derivacions fetes	1.622,00	294.925,00		

Taula 13. Indicadors de l'àmbit d'atenció primària (2017). Font: Observatori del Sistema de Salut de Catalunya

Analitzant el resum executiu de la Central de Resultats de l'Àmbit d'atenció primària al 2017[8] s'extreuen les conclusions següents:

- A Catalunya, l'atenció primària constitueix el primer punt d'accés al sistema sanitari, amb 370 equips d'atenció primària (EAP). L'atenció primària es lliura principalment als centres d'atenció primària (CAP). Segons el lloc de residència, cada ciutadana i ciutadà té assignat un EAP i un CAP de referència. L'any 2017, la població assignada al CAP d'Artés va ser de 10.697,00 persones (49,3% dones i 50,7% homes).
- En conjunt, es van fer 69.226,00 visites, amb una mitjana de visites per persona atesa de 6,5 (7,2 visites en dones i 5,8 visites en homes) per sota de mitjana de Catalunya de 8,0 (8,4 visites en dones i 7,6 visites en homes). Aquesta xifra varia depenent de l'edat i el sexe del pacient: en els pacients menors de 15 anys, com més edat menys visites i, en pacients adults, com més edat més visites fins als 74 anys. Els resultats d'Artés són inferiors als de Catalunya.
- La incapacitat laboral temporal és la situació en què es troba un treballador a causa d'una malaltia comuna o d'un accident, amb caràcter temporal, que necessiti assistència sanitària i no pugui realitzar la seva feina. Els professionals dels serveis d'atenció primària realitzen la tramitació de la incapacitat laboral dels treballadors. L'any 2017, la durada mediana de les incapacitats va ser de 34,89 dies a Artés, lleugerament superior a la durada mediana de 32,4 dies a Catalunya.
- Les hospitalitzacions potencialment evitables són un indicador indirecte de la capacitat de resolució de l'atenció primària. Durant l'any 2017, aquest indicador va assolir el 10% del total dels ingressos hospitalaris a Catalunya, i del

8 http://scientiasalut.gencat.cat/handle/11351/3687

14% a Artés. Les taxes d'hospitalitzacions potencialment evitables específiques són del 3,3% (Catalunya) i del 3,57 (Artés) en el cas de la insuficiència cardíaca, i del 2,3% (Catalunya) i del 2,49 (Artés)en el cas de la Malaltia Pulmonar Obstructiva.

- L'índex de qualitat de la prescripció farmacèutica (IQF) està constituït per indicadors distribuïts en diferents dimensions (selecció de medicaments, hiperprescripció i nous medicaments) i ponderats d'acord amb la seva contribució a la millora global de la qualitat de la prescripció. El resultat és un indicador que mostra una relació inversa entre la qualitat de la prescripció i la despesa farmacèutica. La puntuació màxima que pot assolir l'IQF és de 100 punts més 2 punts addicionals, en què el valor màxim significa un nivell de qualitat excel·lent. La mitjana de Catalunya de l'IQF per a l'any 2017 va ser de 57 i a Artés va ser de 96, significativament superior a la mitjana de Catalunya.
- La diabetis mellitus és un factor de risc molt important per a la cardiopatia isquèmica, l'ictus, la malaltia vascular perifèrica i per altres complicacions microvasculars (retino, nefro i neuropatia). La diabetis en la població atesa de 15 anys i més presenta una prevalença del 9,33% (Catalunya) i 9,52% (Artés), i és major en els homes (11,3%-12,02) que en les dones (7,7%-7,39). En analitzar el percentatge de la població atesa en tractament farmacològic per aquesta malaltia, es troba que arriba a un 7,5% - 6,96% per a l'any 2017, major en els homes (9,3%-8,96) que en les dones (6,1%-5,25).La taxa d'hospitalitzacions per complicacions de la diabetis durant l'any 2017 va ser del 6,5 per cada 10.000 persones ateses de 15 anys o més, a Catalunya i 4,38 a Artés.
- La prevalença d'hipertensió arterial presenta l'any 2017 el 22,5% de població atesa a Catalunya i 25,58% a Artés. S'observa que la prevalença en els homes és lleugerament superior a la de les dones amb un 23,6%- 25,76 i 21,7-25,43%, respectivament. La població atesa amb tractament farmacològic per aquesta malaltia representa aproximadament un de cada quatre pacients, amb una prevalença del 26,6% l'any 2017 a Catalunya i 27,11% a Artés. La prevalença de consum de fàrmacs és lleugerament superior en els homes (28,3% - 29,16) respecte les dones (25,2%-25,35).
- El nombre d'hospitalitzacions per ictus en població de 15 anys o més va ser de 2,6 per cada 100.000 persones ateses a Catalunya i de 3,62 a Artés.

La missió d'aquests indicadors és generar el coneixement rellevant per contribuir a la millora de la qualitat, la seguretat i sostenibilitat del sistema de salut de Catalunya, però també ens ajuden a observar la salut de la ciutadania, i a construir arguments sòlids per a incorporar criteris de salut en el planejament urbanístic, i introduir objectius per a fomentar entorns urbans saludables que permetin a la població viure de forma saludable i que minimitzin aquells factors mediambientals que poden suposar un risc per a la salut de les persones. És una gran paradoxa que l'urbanisme que neix en part pel repte d'aconseguir millorar la salut de les ciutats, s'erigeix en la causa dels majors impactes actuals en la salut[9].

S'ha demostrat que anar en transport públic a treballar, redueix el risc de diabetis, sobrepès e hipertensió, així com que la contaminació acústica pot provocar pertorbació del son, efectes cardiovasculars, estrès i afectacions al sistema immune, i també interfereix en la comunicació oral, amb efectes sobre el rendiment de la població escolar així com sobre fetus i bebès; existeixen estudis centrats en l'impacte del soroll sobre la població docent i escolar que han mostrat que la exposició continuada a nivells de soroll elevats poden incidir de manera significativa en aptituds d'atenció i discriminació, auditiva, així com en determinats aprenentatges i de manera especial en la lectura.

Recentment s'ha publicat el resultat d'un estudi portat a terme pels investigadors del CREAL (recentment fusionat amb ISGLOBAL[10]) sobre el desenvolupament cognitiu dels nens que assisteixen a escoles exposades a la contaminació de l'aire per la seva proximitat al trànsit. L'objectiu de la investigació, emmarcada en el projecte europeu Breathe era avaluar si l'exposició als contaminants atmosfèrics relacionats amb el tràfic s'associava amb el desenvolupament cognitiu dels nens a les escoles de primària i la conclusió va ser contundent: la contaminació atmosfèrica deteriora les funcions cognitives, la qual cosa influeix negativament en el rendiment escolar.

Les conclusions del projecte europeu SOPHIE[11] liderat per cercadors de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, conclou que cal tenir en compte els efectes en salut quan es fa planificació urbana per varis motius: la manera en que les ciutats aborden la densitat, accessibilitat, seguretat i barreja social influeix en la salut de les persones residents; les dones i les persones grans estan més exposades a les característiques del barri i els afecta més la salut; i per últim, la regeneració urbana millora la salut.

---

9 Veure en detall a: https://www.diba.cat/es/web/seep/butlleti-territori-i-ciutat/-/newsletter/53616886/59/110589153/5-reptes-per-a-la-planificacio-urbanistica-d-entorns-urbans-saludables

10 Veure en detall a: https://www.isglobal.org/ca/

11 Veure en detall a: http://www.sophie-project.eu/partners1.htm

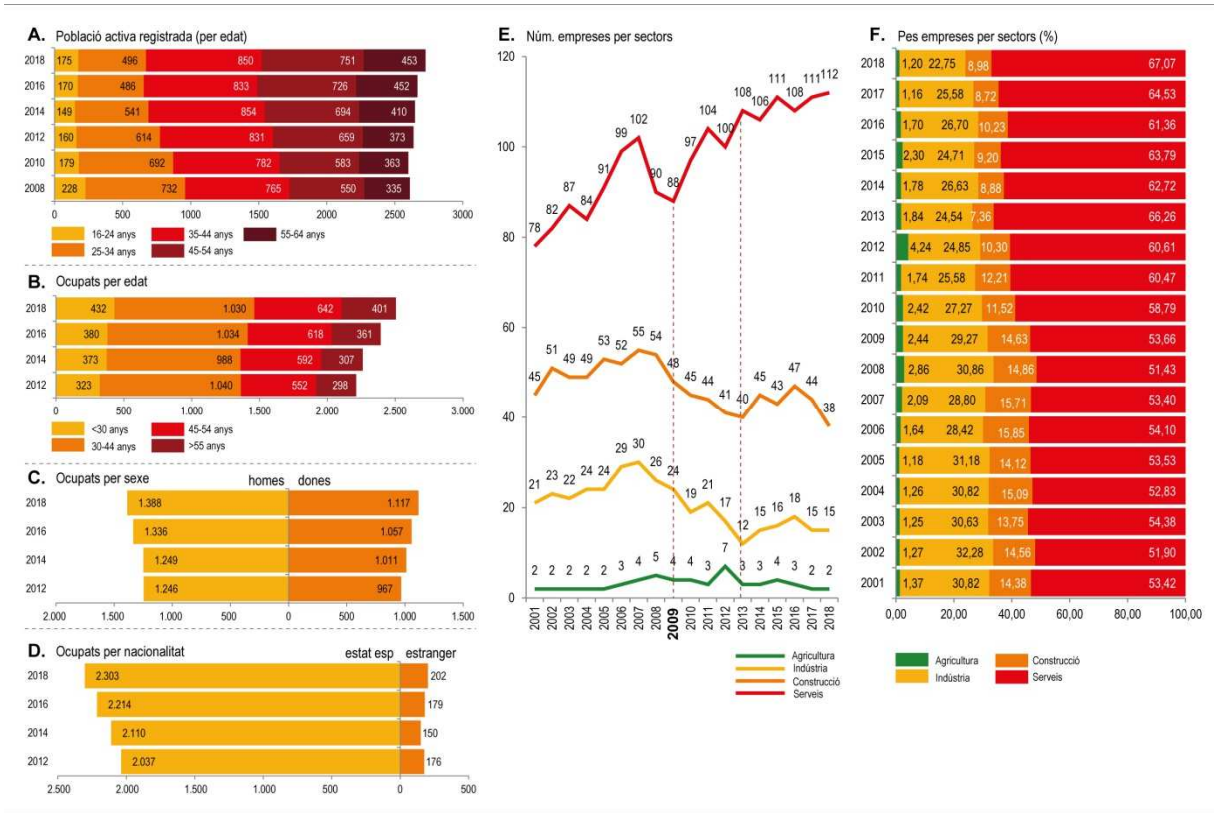
6. ACTIVITAT I CAPACITAT ECONÒMICA

6.1. Anàlisi econòmica de la població

Després d'analitzar les dades demogràfiques de població i llars, com les dinàmiques d'accés a l'habitatge, cal incidir en els indicadors econòmics de les llars amb l'objectiu d'obtenir una imatge el més nítida possible de l'economia domèstica. En aquest sentit, s'analitzarà la mobilitat obligada motivada pels desplaçaments de casa al lloc de treball, l'evolució de la taxa d'atur i la capacitat econòmica de les llars per accedir a un habitatge.

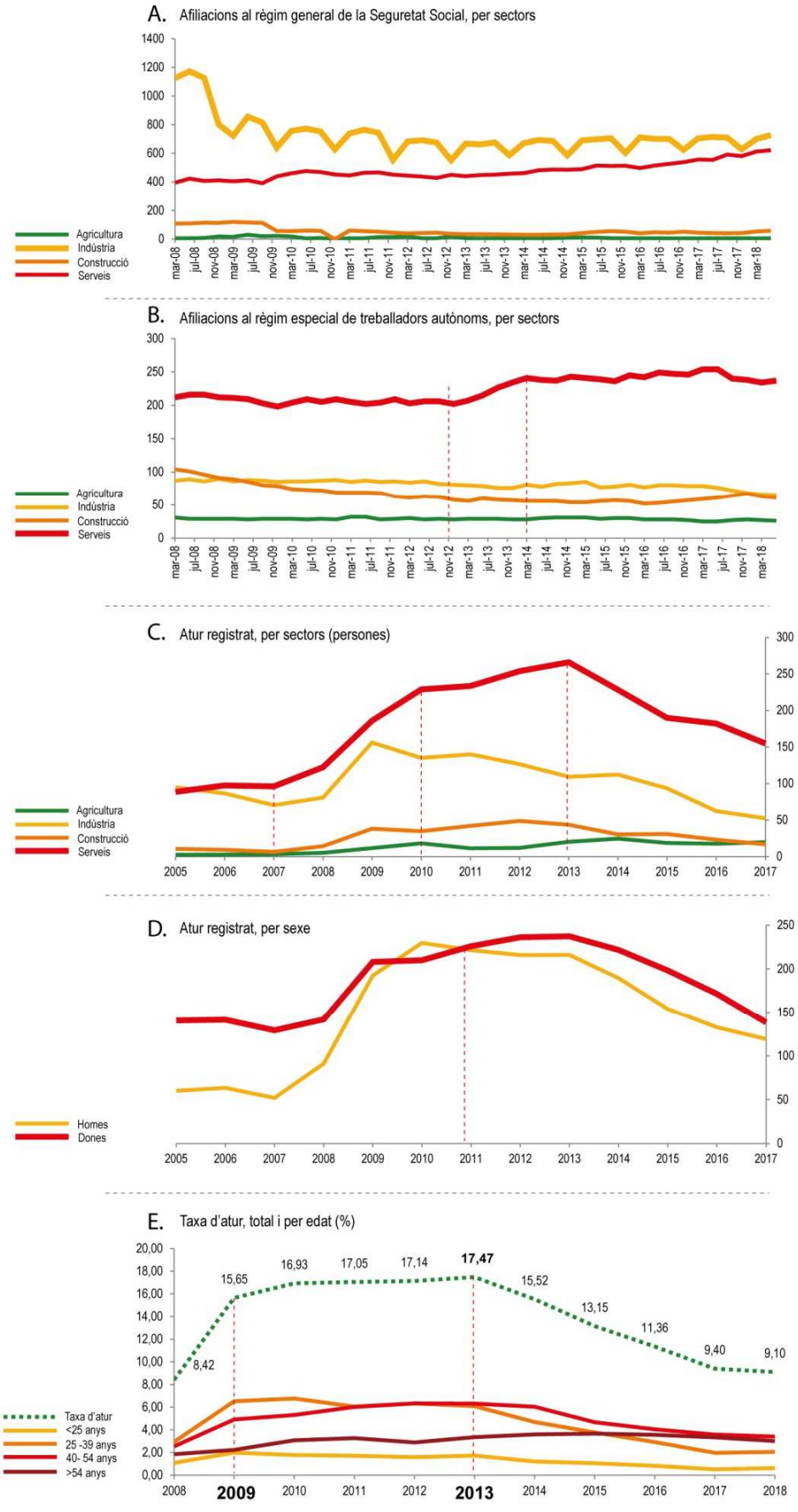
6.1.1.Evolució de la taxa d'atur

L'evolució de la població activa entre els anys 2008 i 2018 guarda relació directa amb els canvis explicats anteriorment en l'estructura d'edats. En aquest sentit, les dues franges de població més afectades per la crisi recent han estat els més joves (16-24 anys i 25-34 anys), mentre que s'ha incrementat la ràtio de població activa amb edat superior als 35 anys, en particular en la franja de 45-54 anys en gairebé un 25%.

Gràfica 32. Població activa, ocupació i teixit empresarial. Artés 2001-2018
Font: HERMES. Elaboració: AVRA

Agrupant aquestes franges en segments més amplis, no obstant, la lectura és una mica diferent. En aquest sentit, la franja de població de fins a 30 anys juntament amb la franja de població activa major de 55 anys son els que més han crescut, al voltant d'un 33 i 34% respectivament entre 2012 i 2018). En quant a l'ocupació per sexe es pot apreciar el major pes de l'ocupació dels homes respecte de les dones, en una proporció compresa entre el 28,85% de 2012 i el 24,26% de l'any 2018 que mostra, entre d'altres aspectes, la escletxa de gènere en quant a l'accés al mercat laboral generalitzada arreu del territori. Per origen de la població activa, el pes de la població activa nascuda fora de l'estat espanyol no passa de la xifra del 8,71% corresponent a l'any 2018.

Gràfica 33. Mercat de treball. Ocupació i atur per sector i sexe. Artés 2005-2017
Font: HERMES. Elaboració: AVRA

En quant a l'activitat econòmica, d'acord amb la base de dades d'HERMES, cal destacar el pes del sector serveis pel que fa al nombre d'empreses afiliades, que ha experimentat un increment constant menys en els anys immediats a l'esclat de la crisi, en el qual es produeix una pèrdua del teixit d'empreses vora del 10% En quant a empreses vinculades al sector de la indústria i de la construcció, els efectes de la crisis son prou evidents, iniciant una pèrdua generalitzada d'empreses fins a l'any 2013, moment a partir del qual es produeix un canvi de tendència a l'alça encara que sense arribar als màxims dels anys 2006 i 2007. Finalment, el nombre d'empreses relacionades amb el sector primari, cal destacar per una banda el seu pes minoritari dins del conjunt, encara que ha mantingut una constància entre l'any 2001 i 2018, amb pics destacats com el de l'any 2012 en el que es van crear quatre noves empreses respecte de l'any anterior, tornant a perdre aquest increment a l'any següent.

D'acord amb les afiliacions a la Seguretat Social és el sector de la indústria el que més població d'Artés concentra, encara que amb moviments pendulars molt marcats d'altes i baixes. Darrera la indústria, el sector serveis experimenta des de l'any 2008 un creixement continuat –encara que molt baix- fins quasi situar-se al mateix nivell que la indústria en el darrer trimestre de 2018 (727 persones afiliades a la indústria i 621 als serveis). Els nivells de persones afiliades al règim de la SS en els sectors de la construcció i agricultura son molt baixos en relació a la indústria i els serveis; una dada, el primer trimestre de 2018 únicament 6 persones constaven afiliades al règim de la SS dins del sector de la agricultura i 58 al sector de la construcció, quan els màxims havien estat de 30 persones al segon trimestre de 2009 (per a l'agricultura) i de 121 persones al primer trimestre de 2009 (pel que fa a la construcció).

En quant a les afiliacions al règim d'autònoms, les dades situen al sector serveis com la principal font d'ocupació respecte de la indústria i la construcció; menys important, encara que més constant, el sector de la agricultura manté estable al llarg dels anys als seus autònoms, sempre amb xifres compreses entre els 31 i les 26 persones.

Les xifres d'atur registrada per sectors d'activitat al municipi d'Artés mostren de manera nítida l'impacte de la crisi sobre tot en el sector serveis, passant de 97 persones desocupades (2006) a 266 (2013), moment a partir del qual les xifres d'atur baixen fins a nivells de l'any 2008 Pel que fa a la indústria, la inèrcia d'atur repeteix la pèrdua generalitzada de l'any 2008, encara que es redueix en el temps, millorant les dades d'atur prèvies a la crisi. Finalment, els sectors de la construcció i de l'agricultura, pel seu baix pes dins l'economia d'Artés, han experimentat increments poc significatius de la taxa d'atur, el més destacat l'increment de 14 a 38 persones que, dins del sector de la construcció, van perdre la seva feina entre l'any 2008 i 2009.

Per sexes, encara que les dinàmiques en la pèrdua de feina han estat similars, és en la dóna a on l'impacte ha estat més intens, més encara quan ja partia, en els anys previs, amb el doble de població desocupada que els homes. Únicament en l'any 2010, la taxa d'atur en els homes superava a la de les dones per 20 persones.

El balanç de la taxa d'atur al municipi d'Artés reflecteix en gran mida la realitat del mercat de treball de bona part de la geografia catalana, amb un increment després de l'esclat de la crisi que va doblar el nombre de persones desocupades fins assolir una taxa d'atur del 15,65% a l'any 2009. La debilitat del mercat de treball amb una pèrdua d'empreses generalitzada menys al sector agrícola incrementa de manera progressiva la taxa d'atur fins als nivells màxims de 2013 (17,47%), moment a partir del qual, les xifres comencen a remuntar, situant-se al primer trimestre de 2018 al voltant del 9,1% i lluny, encara dels nivells d'ocupació d'abans de la crisi. Pel que fa a edats, els nivells més alts de població en atur es concentra en la població amb edat compresa entre els 40-54 anys, franja amb risc de quedar fora del mercat del treball amb el greuge de tenir població dependent al seu càrrec. Per contra, l'atur juvenil (de menor de 25 anys) és molt baix, explicat pels seus condicionats i limitacions en l'accés al mercat laborat.

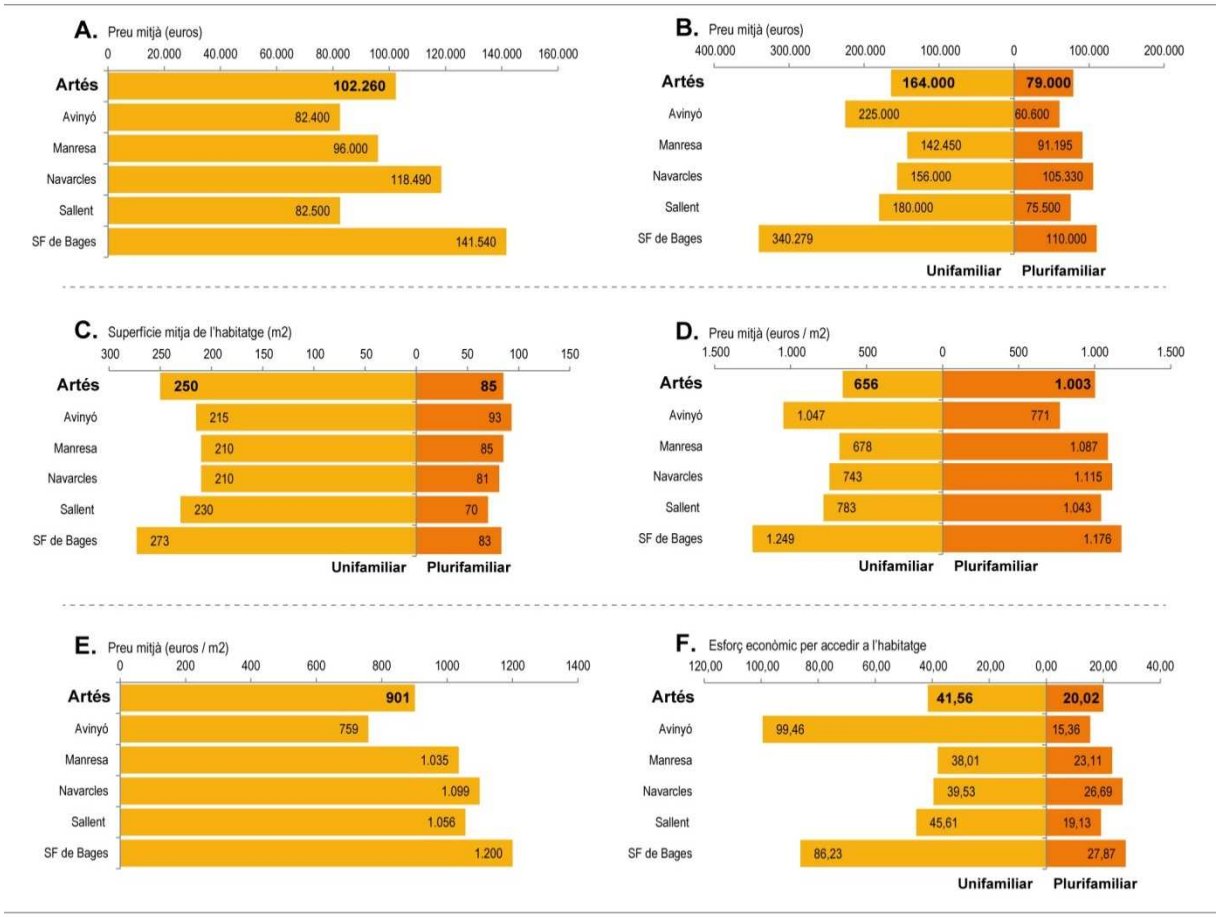
6.1.2. Mobilitat quotidiana

Les dades sobre mobilitat diària per motius de treball permeten identificar un mercat de treball principal, ubicat a la zona central de la comarca i els submercats de treball següents:

- Mercat de treball del Pla del Bages. Constitueix el mercat principal i exerceix una atracció clara a la majoria de municipis de la comarca. Se centra a Manresa, com a nucli central, juntament amb Santpedor i Sant Fruitós de Bages, com a nuclis secundaris, i Sallent i Sant Joan de Vilatorrada, d'una forma més difusa.
- Submercat de treball del Bages Nord. Integrat per Navàs, Balsareny i Gaià, amb una forta relació amb els municipis del sud del Berguedà, especialment Puig-Reig.
- Submercat de treball de la Gavarresa. És un submercat que pivota al voltant d'Artés i Avinyó i que exerceix la seva influència sobre Sant Feliu Sasserra, Calders i Monistrol de Calders.
- Submercat de treball del Bages Sud. S'organitza al voltant de Sant Vicenç de Castellet i Castellgalí i integra, amb diferents nivells d'influència, Castellbell i el Vilar, Marganell i Monistrol de Montserrat. Manté un alt nivell de relació amb l'àrea del Baix Llobregat nord, el Vallès Occidental i l'àrea metropolitana de Barcelona.
- Submercat de treball del Moianès. Inclou els municipis de l'Estany i Moià dins del Bages. Funciona com un mercat de treball autònom en un context més ampli que inclou altres municipis de les comarques veïnes de l'Osona i el Vallès Oriental.

6.1.3. Capacitat econòmica de la població

A l'hora de dimensionar el potencial d'habitatges i la tipologia que millor es pot ajustar a les necessitats de la població d'Artés i de la seva àrea d'influència, cal prestar atenció en la capacitat de les llars per afrontar l'accés a l'habitatge. D'acord amb el PAMH redactat en 2017, Artés disposa d'un parc d'habitatges atractiu en relació a una mostra de municipis veïns, entre els que figuren Avinyó, Manresa, Navarcles, Sallent i Sant Fruitós de Bages.

Gràfica 34. Esforç econòmic per accedir a l'habitatge. Artés i mostra de municipis (2016)
Font: PAMH. Elaboració: AVRA

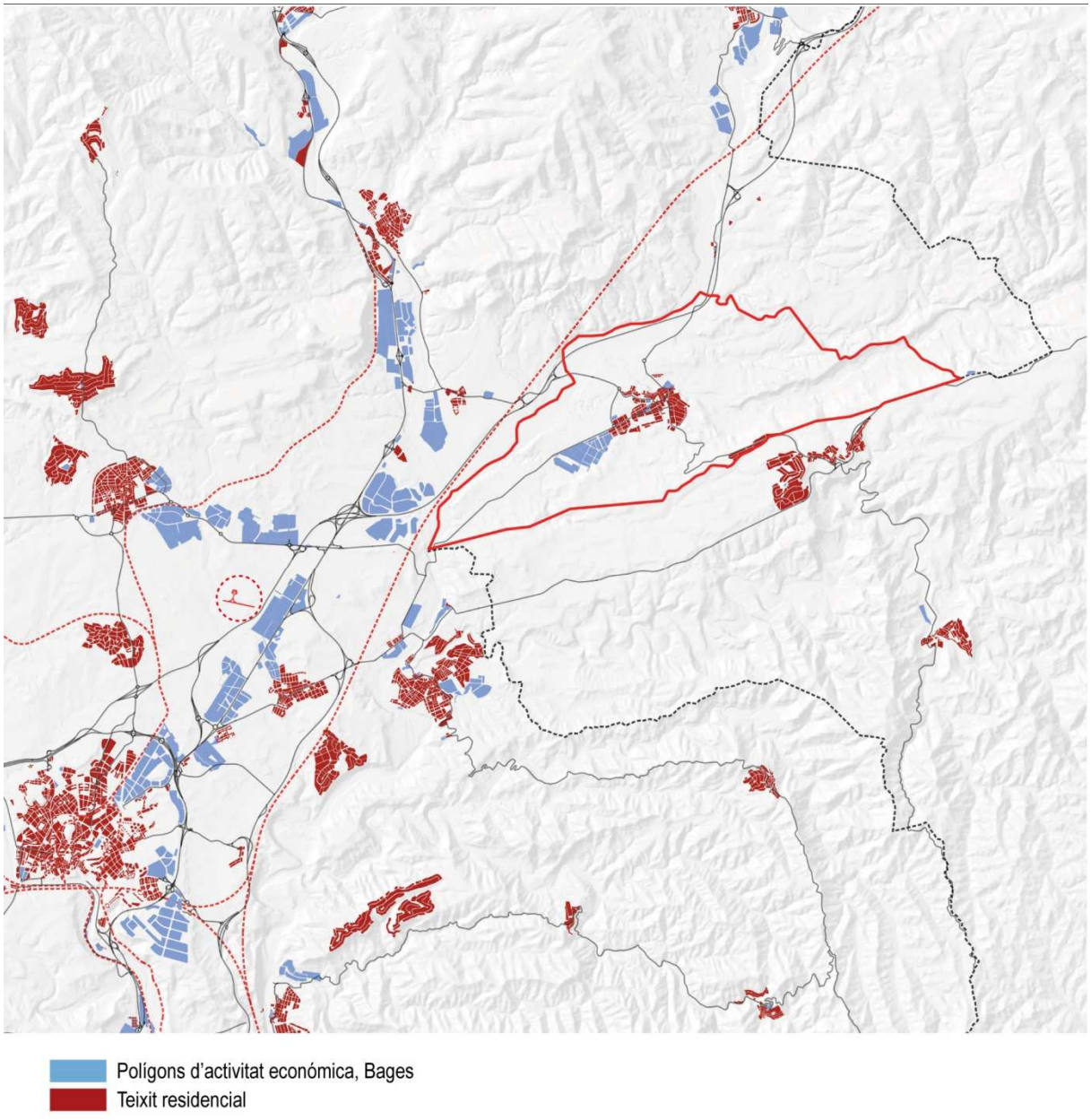
Pel que fa al preu mitjà de l'habitatge, Artés se situa per sota de municipis com Navarcles i Sant Fruitós de Bages que en els darrers anys han consolidat la seva posició com a municipis amb fortes demandes d'habitatge, molt sovint, integrada en tipologies d'habitatge unifamiliar i entre mitgeres. Per contra, municipis perifèrics de l'àmbit metropolità de Manresa com Avinyó o Sallent -a banda d'experimentar pèrdua de població en els darrers anys- presenten un preu mitjà de l'habitatge gairebé un 20% menor que Artés. En tota la mostra, les diferències en el preu mitjà segons tipologia de l'edificació – unifamiliar o plurifamiliar- son significatives; en el cas d'Artés pràcticament el preu mitjà d'un habitatge plurifamiliar és de la meitat d'un habitatge unifamiliar, xifra que s'incrementa fins a una tercera part en el cas de Sant Fruitós de Bages, no obstant amb una major pressió sobre el marcat d'habitatge unifamiliar.

En quant a la superfície mitja dels habitatges i el preu mitjà per m2, les dades d'Artés mostren una oferta d'habitatges grans (tant per a habitatge unifamiliar com plurifamiliar) i els preus més baixos per m2 (a excepció d'Avinyó en el cas de l'habitatge en edificació plurifamiliar). En aquest sentit cal destacar que l'esforç econòmic d'una família per accedir a un habitatge de compra es el menor de la mostra dels municipis veïns, pel que fa a l'habitatge unifamiliar, ocupant la tercera posició respecte a l'accés a l'habitatge en tipologia d'edificació plurifamiliar darrer Avinyó i Sallent, sent menor l'esforç que als municipis de Manresa i Navarcles i Sant Fruitós de Bages, amb una elevada pressió sobre el sòl.

6.2. Teixit productiu i les activitats econòmiques

6.2.1.El teixit d'activitat econòmica

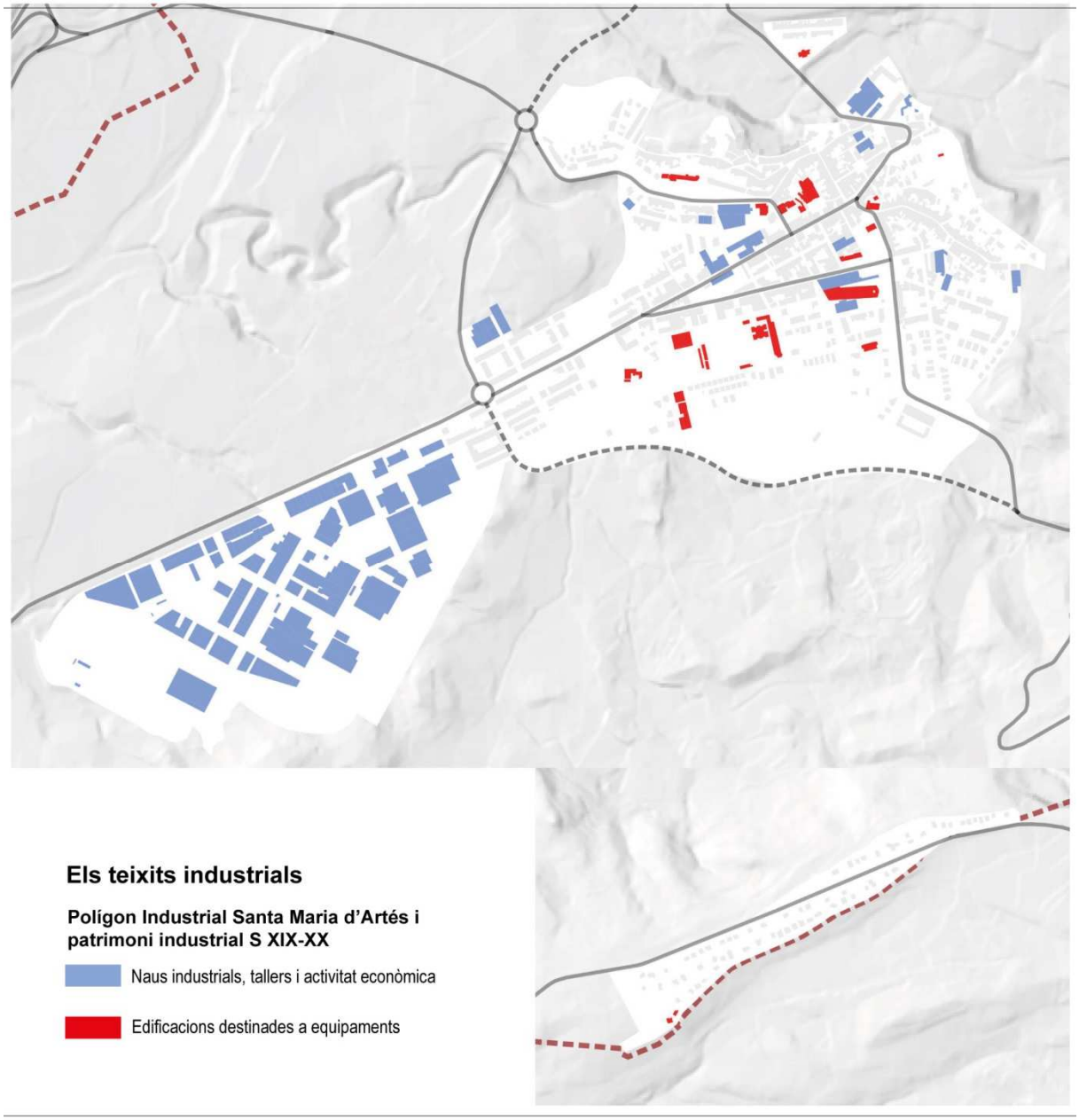
23 dels 30 municipis que integren la comarca del Bages comptaven amb un polígon d'activitat econòmica a l'any 2017, sumant un total de 130 polígons de diversa rellevància i 1.440,9 ha de sòl les quals, 911 ha corresponien a parcel·les amb ús industrial. D'acord amb xifres del Consell Comarcal, el 74,7% d'aquestes estaven funcionant a ple rendiment, un 15,2% estaven dins del mercat i del 10,1% restant no es tenia informació sensible sobre el seu estat. D'acord amb l'Informe "Sòl industrial i grans parcel·les al Bages" (Consell Comarcal del Bages, 2017), la distribució territorial del sòl industrial disponible és força heterogènia al territori: d'una banda, les grans extensions de sòl pendent d'edificar es troben a municipis com Sant Fruitós de Bages (Polígons Carretera de Berga i el Grau), Sallent (Pla del Mas i Plans de la Sala LogisBages), Manresa (Els Comptals II), Avinyó (El Soler), Navarcles (Solervicens) i Artés (Santa Maria d'Artés II). D'altra banda, els polígons que concentren una major oferta de naus disponibles es troben a Manresa (Bufalvent), Sallent (Plans de la Sala i Polígon Illa) i Sant Fruitós de Bages (Pla de Santa Anna, Sant Isidre i el Grau) (CCB, 2017:6). Una dotació, no obstant pendent d'ampliar amb 346,2 noves ha de sòl industrial a Balsareny (60 ha), Sant Joan de Vilatorrada (46 ha), o Sallent (41 ha) entre les més significatives.

Imatge 30 . El teixit per a activitat econòmica territorial. Font: PTPCC. Elaboració: AVRA

La plana del Bages s'articula en porta d'entrada a l'àrea metropolitana des de la Catalunya central i de les terres de ponent, vertebrada per un potent sistema de comunicacions viari (Eix Llobregat, Eix Transversal) densament carregat, per una xarxa ferroviària amb molts dèficits acumulats, i per un sistema aeroportuari representat pel petit aeròdrom de Sant Fruitós, i que troba en els polígons d'activitat un element cohesiu per a les polítiques de desenvolupament compartides al territori. Més enllà de les expectatives depositades en l'elevada oferta encara disponible del sòl industrial, les principals preocupacions que afronten aquests teixits passen justament per afrontar la modernització d'unes instal·lacions, que en la seva gran majoria són anteriors al 1978. La millora de la senyalització, de la connectivitat i de les condicions d'habitabilitat són algunes de les qüestions que haurà de ser assumides pel futur pla de modernització que està impulsant la Diputació de Barcelona des del juliol de 2018.

Pel que fa al teixit d'activitat econòmica al **municipi d'Artés**, cal destacar dues realitats ben diferenciades: D'una banda, i com a municipi de passat industrial, el teixit urbà consolidat concentra importants peces pendents d'aprofitar com les fàbriques de Cal Berenguer o Tebisa, i d'altres, com Cal Sitjes i el Celler cooperatiu recuperades pel conjunt de la ciutadania, la primera com equipament comunitari i la segona mantenint la seva condició de sòl industrial (clau 7), tal i com determinen les NNSS-88.

Imatge 31. Teixit per a activitat econòmica al sòl urbà d'Artés
Font: MUC, Cadastre. Elaboració: AVRA

Més enllà del patrimoni industrial, el polígon industrial de Santa Maria d'Artés, nascut als anys 60 del segle passat i ampliat de manera continuada al llarg dels anys 90 i dècada passada, concentra una superfície d'aprofitament privat de 28,4 ha de les quals, resten pendents d'ocupar per naus un total de 5,8 ha, l'equivalent al 20,54% de tot el sòl industrial així qualificat per les NNSS-88 i planejament derivat vigent (zones 6b i 10). Aquest teixit industrial ve identificat per les grans parcel·les i naus construïdes als primers estadis del polígon i que en data d'avui concentra empreses de renom internacional com Aneto i Skis Rossignol entre d'altres. Aquestes grans parcel·les tenen una superfície de 22.000 m2 i un sostre construït d'acord amb el cadastre d'entre 9.800 m2 i 15.000 m2.

Imatge 32. Teixit industrial a l'àrea urbana d'Artés Elaboració: AVRA

No obstant, les NNSS-88 van fixar uns paràmetres urbanístics prou flexibles com per poder integrar dins del polígon industrial l'activitat econòmica local de la petita empresa, identificada arreu del territori, per parcel·les d'entre 500 i 1.000 m2 de superfície definint un paisatge de naus aparionades i una façana continua al vial. Aquest és el cas de les naus situades, per exemple, al llarg del carrer Sant Antoni Maria Claret.

Les ampliacions del polígon industrial dels anys 90 i de la dècada passada, apostaran per un teixit de parcel·les de dimensions més petites (subzones 10.a1 i 10.a2) atenent a la demanda creixent d'aquest tipus de nau clau en el context de l'economia local i comarcal de petites empreses, d'altra banda, cada vegada més diversificades i no encabides dins d'activitats industrials (veure Taula 14). En l'actualitat, resten per ocupar, precisament aquest teixit de gra petit, un total de 37 parcel·les, de les quals 17 tenen una superfície de 500 m2, 13 parcel·les d'entre 500 i 1.000 m2, i les 7 restants presenten superfícies superiors al 1.000 m2, amb la parcel·la més extensa del conjunt que assoleix els 5.166 m2. Tenir en consideració els canvis en el teixit industrial, motivades per un coneixement de les demandes i necessitats del territori, han de servir de referència a l'hora de dimensionar les noves estratègies de desenvolupament de nou teixit d'activitat econòmica al municipi.

Clau	nom subzona	Parcel·la mínima	Ocupació màxima	Alçada màxima	Edificabilitat
		(m2sl)	(%)	(m)	(m2st/m2sl)
10.1	gran i mitjana indústria	1.500	70	11	0,8
10.2	petita indústria, tallers, magatzems	500	80	9	1
10.a1	Indústria aïllada	1.000	70	11	0,75
10.a2	Indústria entre mitgeres	500	gàlibs	11	-

Taula 14. Regulació de l'edificació industrial en la darrera fase de desenvolupament del Polígon de Santa Maria. Font: RPUC. Elaboració: AVRA

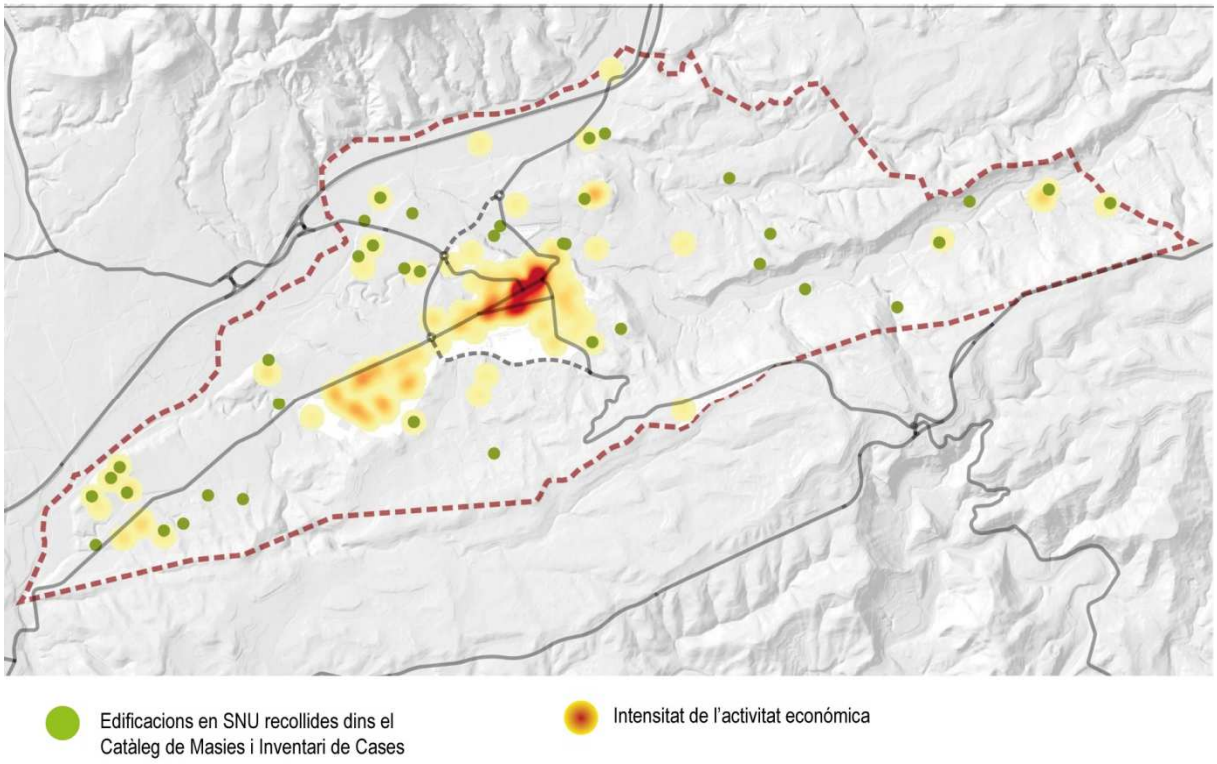
Pel que fa als usos vinculats a aquest teixit, cal prendre com a referència el Pla parcial que va desenvolupar la darrera fase d'ampliació del polígon, bàsicament per que s'adapta a la legislació urbanística i sectorial vigents que no han parat d'evolucionar en els darrers anys. En aquest sentit, aquests sòls tenen com a principal ús l'industrial que incorpora "indústria d'obtenció, transformació i transport; els magatzems vinculats a la indústria, els tallers de reparació i locals de rentat de vehicles i garatges". Aquest teixit també preveu l'ús comercial, d'oficines i de serveis. En tot cas, cal assenyalar que mica en mica, aquest teixit va diversificant el ventall d'activitats econòmiques, aspecte clau, per exemple en un municipi com Artés, a on manca espai per a oficines corporatives o per dependències municipals descentralitzades del teixit del casc antic i que, per exemple, poden contribuir a enfortir les relacions amb el teixit econòmic del polígon industrial.

6.2.2.L'activitat econòmica al territori

D'acord amb el cens d'activitats de l'any 2017 portat a terme per l'Ajuntament, Artés concentrava el major número d'activitats dins el sector serveis amb un total de 71 que suposava el 24,57% del total, seguida de l'activitat comercial (65 activitats i el 22,49% del total) i de l'activitat industrial (53 activitats i 18,34% del total). Aquestes tres branques d'activitat sumen el 65,39% de les activitats econòmiques del municipi, i que com es pot apreciar a la imatge inferior, es concentren de forma aclaparadora al sòl urbà: els serveis i el comerç al teixit residencial, i l'activitat industrial, al polígon de Santa Maria.

Altres sectors d'activitat com l'agroindustrial apareixen en el sòl no urbanitzable, en concret en granges dedicades a l'explotació bovina, d'aviram i de conills, com la Finca Sallés, Mas Casanovas, Mas Colomer, Mas Les Torres, Pujol Vell o la Masia La Ponsa. Relacionar l'activitat productiva, amb la protecció, per exemple del patrimoni rural que determina un Catàleg de Masies, per exemple, permet copsar fins a quin punt el medi rural pot ser un actiu en el desenvolupament de l'economia local, com així és al municipi d'Artés. No obstant, tanmateix s'observa que són les granges situades a prop de les infraestructures viàries territorials, les que concentren un major dinamisme, per exemple que aquelles situades en posicions perifèriques.

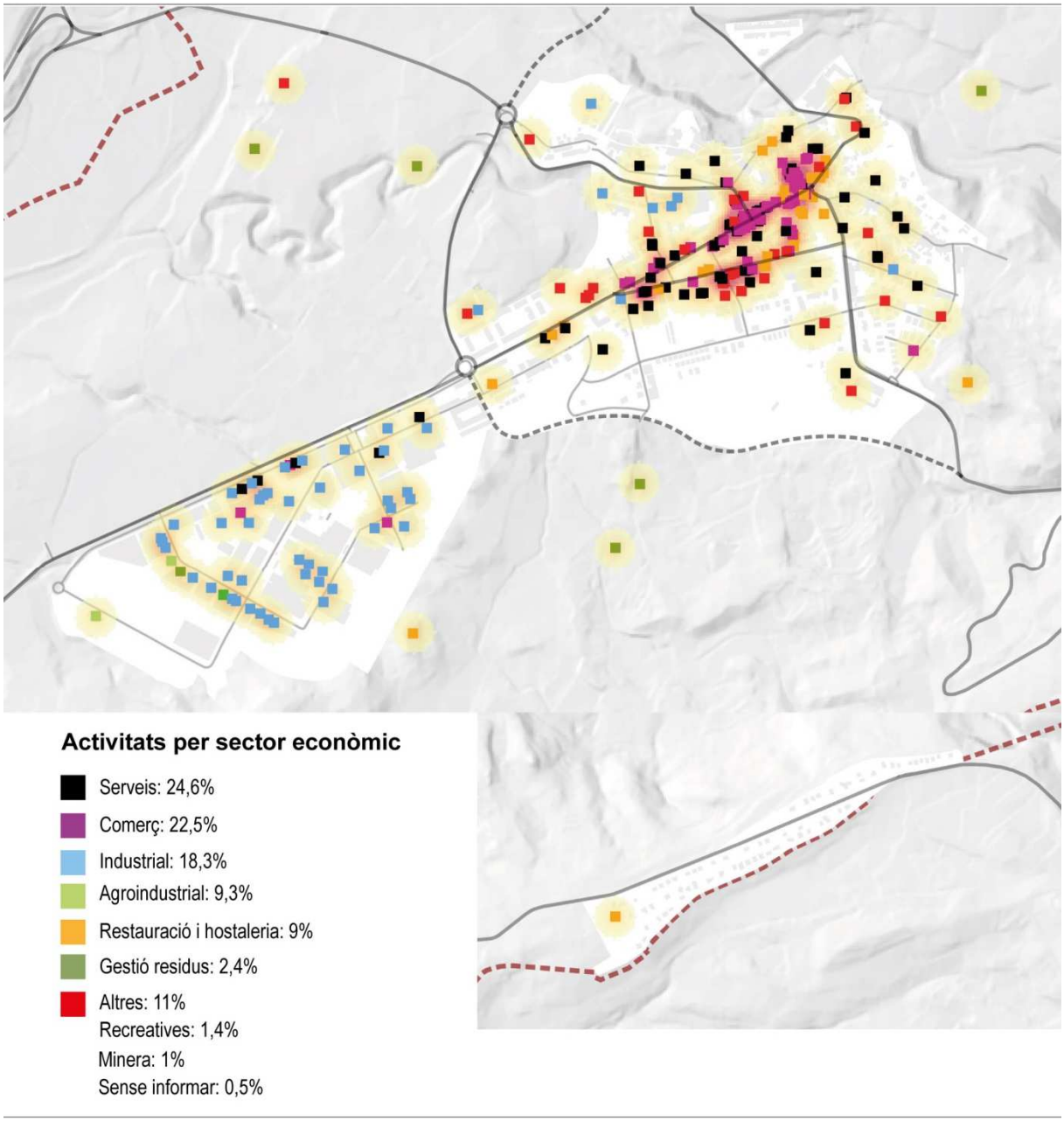
D'altra banda, cal destacar, a nivell comarcal la Denominació d'Origen Pla del Bages, en prestigi creixent, que inclou unes 550 ha de vinya i un centenar de viticultors (xifres de l'any 2004) . Val a dir que la creació d'aquesta denominació d'origen ha aconseguit remuntar un conreu en clar declivi fins els anys 90 dels segle XX, malgrat la gran importància històrica d'aquest conreu, i ha esperonat la creació de noves cooperatives (Artés, Avinyó , etc.) i la millora i modernització de les explotacions, incloent un augment apreciable de la superfície conreada de vinya en els darrers anys.

Imatge 33. Relació entre activitat econòmica ocupació del territori Font: PEM, Ajuntament Artés. Elaboració: AVRA

Pel que fa a les activitats econòmiques dins el teixit urbà, cal destacar el pes del sector serveis en els eixos del passeig Diagonal i carrer Rocafort, encara que amb un grau de dispersió a l'àmbit del raval, mentre que les activitats comercials, sobre tot petit comerç de proximitat, es concentren en el límit del carrer Rocafort amb el casc antic. En quant a la restauració i hostaleria, els establiments ocupen posicions similars en els principals eixos de la vila, amb una major concentració als carrers Barquera i voltants.

En quant a l'activitat industrial aquesta es concentra al polígon industrial, amb una major densitat, justament a on la dimensió de les parcel·les és menor, al llarg dels fronts del carrers Sant Antoni Maria Claret i Sant Jordi. Pel contrari, cal assenyalar que hi ha una part molt important del teixit urbà sense cap tipus d'activitat, i que correspon amb el teixit d'habitatge unifamiliar aïllat de la banda sud del nucli, al llarg del carrer Arquitecte Gaudí, encara que per la seva proximitat als eixos que concentren els serveis no comportaria cap problemàtica, a diferència de la urbanització Vista Pirineus, en la que únicament costa com a activitat el restaurant. Cal assenyalar que el municipi no disposa de delimitació de Trama Urbana Consolidada.

Imatge 34. Intensitat d'activitat econòmica a l'àrea urbana per sector d'activitat Font: Ajuntament d'Artés. Elaboració: AVRA

D'acord amb l'informe "El comerç d'Artés. Aproximació a la situació actual, 2017" elaborat per l'Àrea de Promoció Econòmica de l'Ajuntament d'Artés, mostra dades de gran valor obtingudes a partir d'una enquesta a 46 establiments comercials i que poden ser susceptibles de ser integrades en les polítiques d'usos del sòl que pugui determinar el POUM al seu moment (veure Imatge 34), per exemple:

- Gairebé la meitat dels establiments enquestats han iniciat l'activitat en els darrers 10 anys, i un 25 en els darrers 30 anys, que dona una mitjana similar a la dels establiments de Barcelona, de l'ordre dels 18,35 anys per al cas d'Artés. Aquest és un fet important que mostra la fortalesa del comerç de proximitat en un període com el que s'ha passat marcat per la incertesa i la precarietat dels ingressos de les llars.
- La propietat dels establiments correspon a microempresaris i autònoms, i la pràctica totalitat dels establiments (un 95,5%) no formen part de cap tipus de franquícia.
- Un 70% dels comerços enquestats, formen part de la Unió de Botiguers d'Artés, un nombre molt significatiu que mostra el grau de cooperació dins el teixit comercial.

– Els establiments comercials tenen una superfície mitja de 112,4 m2, dels quals, uns 69,68 m2 corresponen a l'espai de venda.

– El règim de lloguer dels establiments és majoritari, i arriba al 67,5% dels establiments enquestats. Pel que fa al preu de lloguer, un 50% dels establiments paguen entre 250 i 500 euros al mes, un 30% entre 500-1.000 euros i un 10% afirma pagar més de 1.000 euros al mes. En aquest sentit, l'informe constata que les zones amb lloguers més alts es concentren al carrer Rocafort i al passeig Diagonal, a on les superfícies dels establiments son majors, i que com s'ha vist en aquesta memòria d'informació del POUM són coincidents amb els baixos de les edificacions de tipologia d'habitatge plurifamiliar.

– Els enquestats consideren que les superfícies comercials superiors a 800 m2, juntament amb la liberalització horària i les comissions bancàries són factors clau que poden incidir en el tancament de l'activitat; pel contrari, mostren la seva plena satisfacció amb esdeveniments com la Festa de la Verema, la Fira d'Artés i el turisme en general.

Aquest informe aporta una acurada diagnosi i aporta una matriu DAFO que permet copsar de manera directa els reptes que afronta una part clau del teixit econòmic i associatiu de la vila com puguin ser els comerciants; no obstant, s'aporta a continuació les principals conclusions d'aquest estudi que poden tenir incidència en el POUM. En aquest sentit cal destacar els punts 3, 4 i 6:

– **3. Proposta de millora urbana de l'entorn comercial.** Es detecten alguns punts crítics, com pot ser la segona part del Barquera. Amb tot, a nivell d'il·luminació, neteja o bé de millora de l'entorn (com les jardineres del Rocafort) es veu que es necessita un conjunt d'accions d'adequació de l'espai.

– **4. Reflexió sobre la mobilitat dins de la trama comercial**. En aquest tema no hi ha un consens clar sobre quina direcció emprendre. En tot cas, també és evident que s'han de prendre decisions o almenys obrir un procés en el què també hi participi algun expert de manera que es plantegin alguns temes com: peatonalització de la zona de venda, aparcaments, zona blava, aparcaments de càrrega i descàrrega, zones d'accés restringit, discos d'horaris d'aparcament, etc. En aquest tema no només caldria consensuar punts de vista si no també l'aportació d'alguna visió qualificada i externa.

– **6. Analitzar algunes taxes municipals.** En alguns àmbits s'ha parlat de reajustar alguns trams d'algunes taxes municipals, com pot ser la de l'aigua i, especialment, la de la recollida de residus.

Finalment, fer esmena al paper del **mercat setmanal** i a la **Fira d'Artés** que, amb el pas dels anys, mantenen la seva funció catalitzadora sobre l'espai públic de la vila. Pel que fa al mercat setmanal aquest ocupa el tram del passeig Diagonal, des de Cal Sitjes fins a trobar-se amb el carrer Catalunya, amb un nombre aproximat de 30 parades que acosten als veïns, els productes de la terra i també productes de roba i de la llar cada dimecres. Pel que fa a la Fira D'Artés, aquesta ha anant guanyant espai amb el pas dels anys, fins a superar els 50.000 m2 de superfície d'exposicions i atraure a més de 30.000 persones en els dos dies que dura un dels esdeveniments més antics del país. L'espai de la Fira, es reparteix per la Pl. Sant Cristòfol, Pl. Sant Pelegrí, i els carrer Balmes, Pg. Diagonal, Catalunya i Jardí, amb un lloc preferencial al Complex Cultural Cal Sitjes per a les exposicions de maquinària agrícola i industrial, de vehicles usats, productes tecnològics, artesania entre un munt de coses.

Imatge 35 . Principals esdeveniments a l'espai públic d'Artés Elaboració: AVRA

6.3. Aproximació a la capacitat econòmica i financera municipal

En aquest punt s'analitza breument l'estat de les finances locals de les quals depèn en gran mesura la viabilitat de les actuacions previstes pel nou POUM; unes finances públiques que han de fer possible entre d'altres qüestions el manteniment en òptimes condicions de les infraestructures, equipaments i serveis necessaris, avaluant així mateix, les condicions del mercat d'habitatge. En tot cas, el document d'aprovació inicial del POUM haurà d'incorporar al seu cos documental una Agenda i avaluació econòmica i financera, de la qual, aquest punt recull únicament aspectes lligats amb la capacitat financera de l'Ajuntament.

En aquest punt de la present memòria analitza les **liquidacions pressupostàries** de l'Ajuntament d'Artés al període 2010-2018, ampliat amb la previsió de l'any 2019 i que permetran comprovar l'evolució recent de les assignacions en conjunt i per habitant.

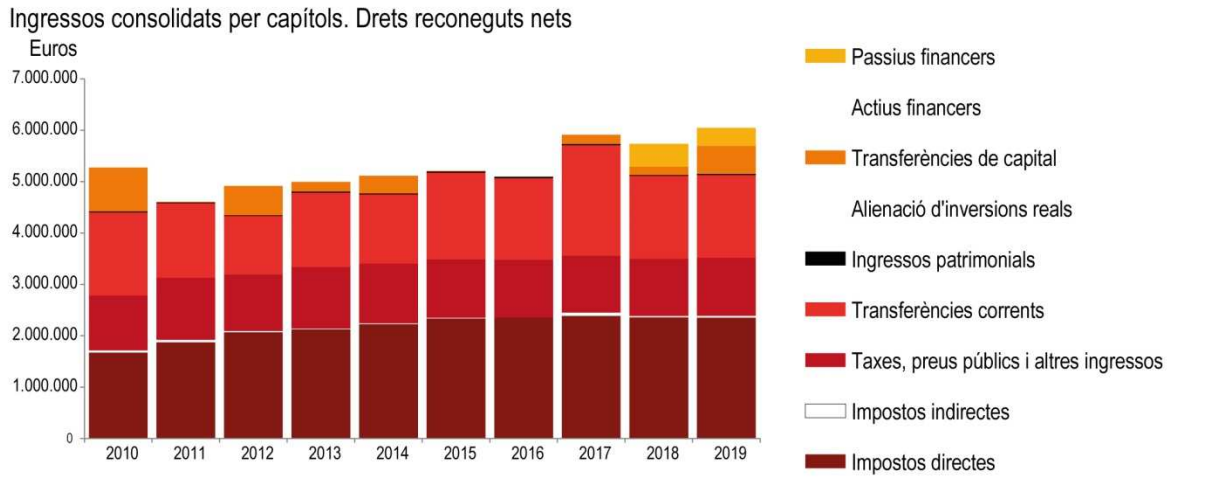
6.3.1.Partida d'ingressos

El capítol d'ingressos compren la següent estructura d'acord amb els següents capítols:

- **Ingressos corrents:** Impostos directes; Impostos indirectes; Taxes i altres ingressos; Transferències corrents; Ingressos patrimonials
- **Ingressos de capital:** Alienació d'inversions reals; Transferències de capital.
- **Operacions financeres:** Actius financers; Passius financers

De l'anàlisi dels **ingressos consolidats** entre 2010 i 2018 (veure Gràfica 35) es desprenen dos aspectes a valorar; d'una banda l'important sotrac en els comptes en 2011 respecte de 2010, en el que l'ingrés de transferències de capital van caure dels 856 mil euros fins als 6.000 a partir del 2011, no obstant els ingressos comencen a créixer de manera sostinguda en bona part pels impostos directes i en segon lloc per les transferències corrents.

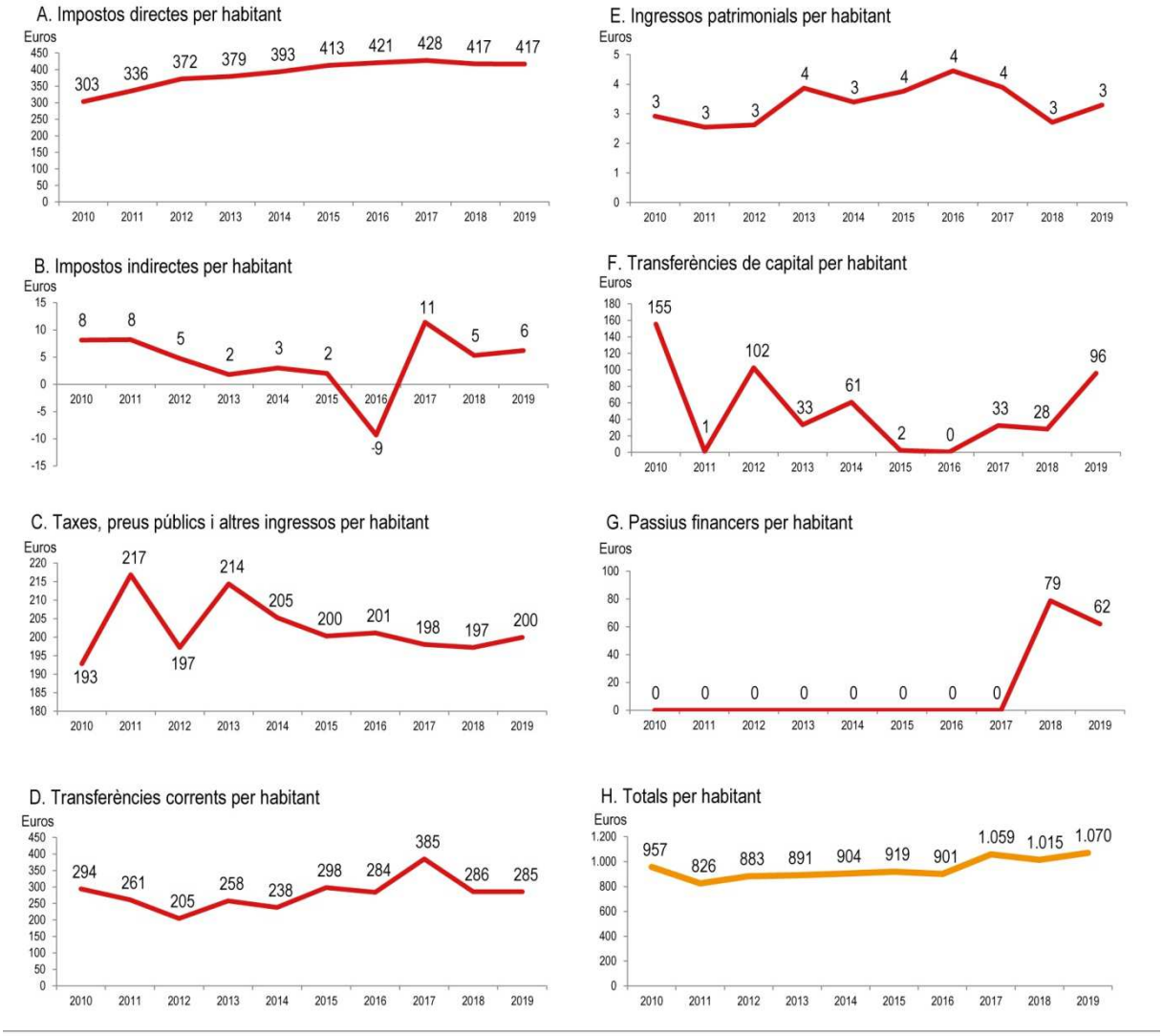
La previsió del capítol ingressos per a l'any 2019, se situa per sobre dels 6 milions d'euros seguint una tendència alcista que es preveu reforçar amb ingressos procedents de transferències de capital i passius financers.

Gràfica 35 . Liquidacions. Ingressos consolidats 2010-2017 (2018-2019). Font: MUNICAT. Elaboració: AVRA

Desglossant els diferents capítols dels ingressos per habitant (veure Gràfica 36):

- Els **Impostos directes (A)** posen de manifest la capacitat contributiva del subjecte passiu en impostos sobre el capital i les activitats econòmiques i en el cas d'Artés passa de 303 euros/habitant en 2010 als 428 de 2017, que es preveu lleugerament inferior per al 2018 i 2019.
- Pel que fa als **impostos indirectes (B)** com la recaptació de l'impost per la realització de qualsevol construcció, mantenen una tendència a la baixa fins a arribar al mínim de 2016 a partir del qual torna a marcar un màxim de 11 euros/habitant.
- Les **taxes, preus públics i d'altres (C**) resten estabilitzats des de l'any 2014 amb variacions de 3 euros/habitant entre els mínims (2018) i el màxim (2016).

Gràfica 36. Ingressos consolidats per habitant, 2010-2019. Font: MUNICAT. Elaboració: AVRA

– Les **transferències corrents (D)** o ingressos de naturalesa no tributària son percebuts per les entitats locals sense contraprestació directa i en bona mida destinats a finançar operacions corrents; en el període analitzat la variació és estable i únicament l'any 2017 acumula un increment del 35% respecte de l'any anterior situant un màxim de 385 euros/habitant.

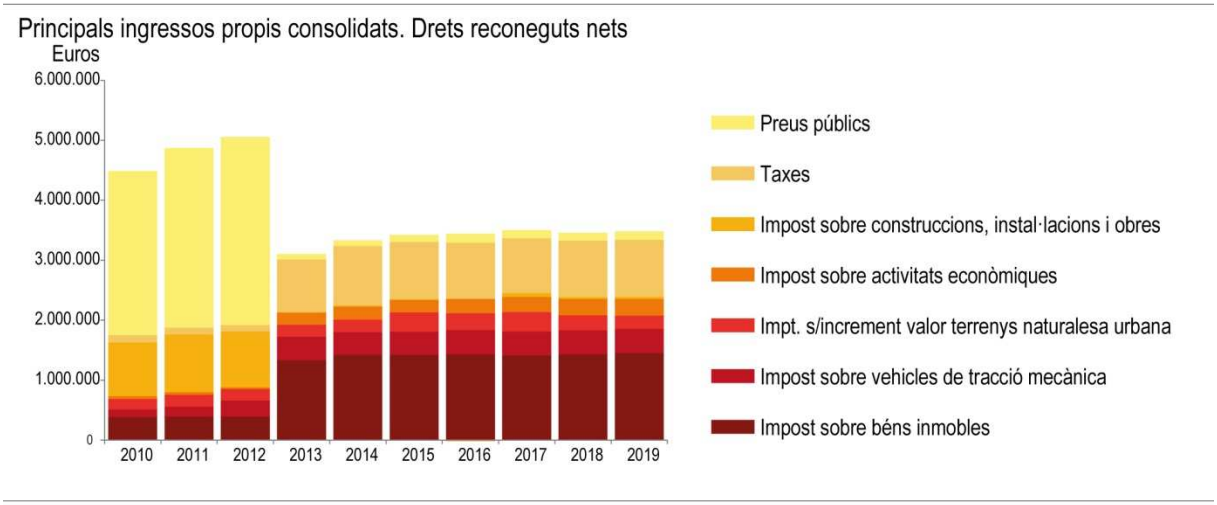
– Els **ingressos patrimonials (E)** mantenen una oscil·lació d'1 euro habitant marcant els màxims als anys 2013 i 2016.

– Relatiu a les **transferències de capital (F)** majoritàriament provinent de diputacions i consell comarcal, s'aprecia una tendència a la baixa des de l'any 2010 marcant dos mínims als anys 2011, 2015 i 2016, experimentant un increment continuat que es preveu accentuar a l'any 2019 a mb més ingressos.

– Els **passius financers (G**) recullen el finançament de les entitats locals i els seus organismes autònoms procedent de l'emissió de deute, préstecs rebuts, dipòsits i fiances rebuts; capítol sense aportacions, és a l'any 2018 quan s'acumula un pic de passius fins als 79 euros/hab.

– Els **ingressos totals (H)** per habitant tenen relació directa amb el context social; es pot apreciar una davallada del 2010 al 2011 de 957 a 826 euros/habitant, que comença a recuperar encara que molt lentament fins superar el llindar dels 1.000 euros habitant al 2017, mantenint-se un escenari optimista per al 2019 e el que s'incrementi la recaptació municipal.

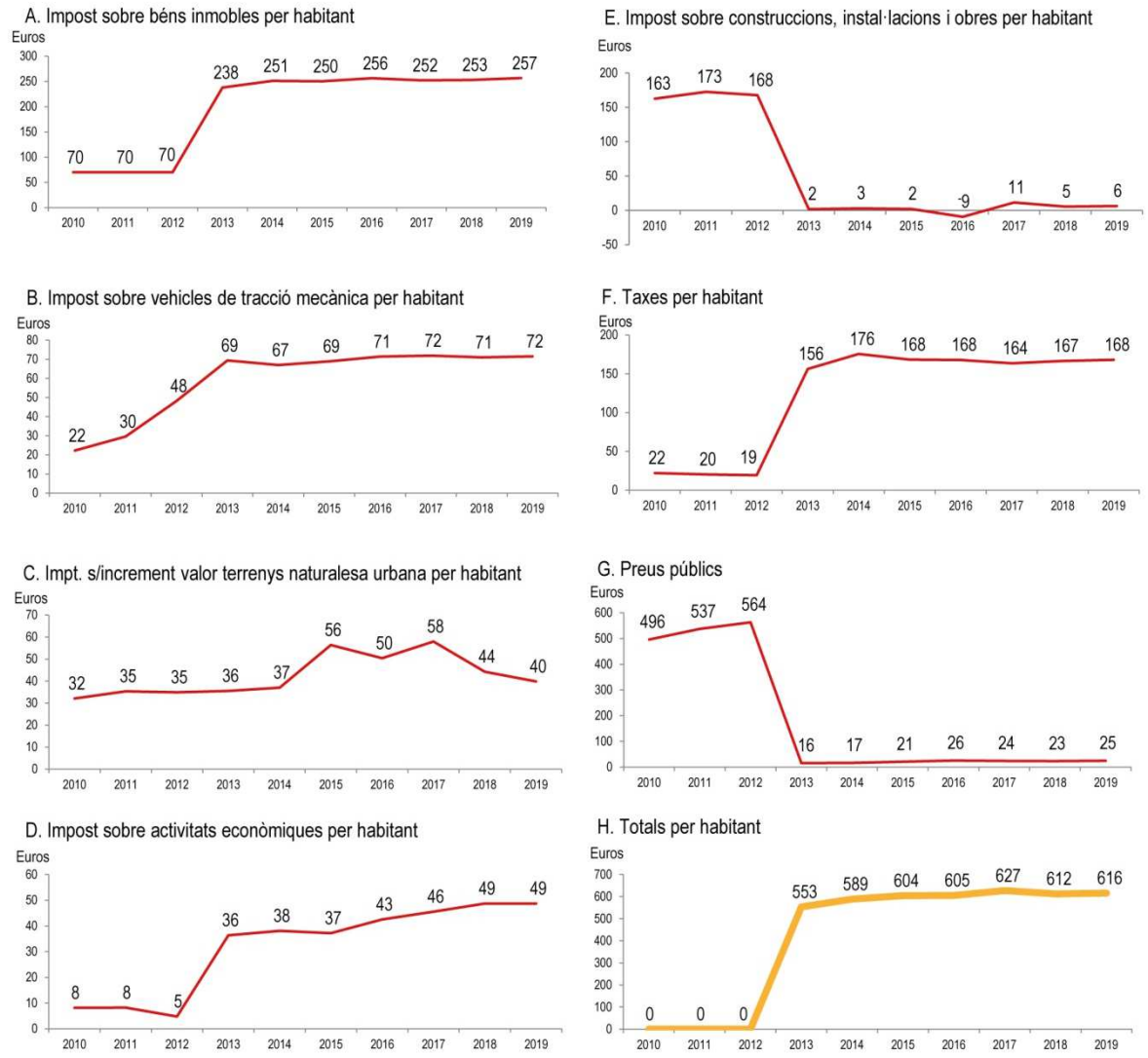
De l'anàlisi dels **ingressos propis consolidats** (veure Gràfica 37) destaquen dos aspectes a valorar: el primer la pèrdua d'ingressos de l'impost sobre construccions a partir de l'any 2012 que passa dels 933.551 euros a poc més de 10.000 i que no s'ha recuperat en anys posteriors i que explica la forta exposició de les finances locals als efectes de la crisi i baix dinamisme del sector de la construcció. Un altre aspecte a destacar correspon als ajustos a partir de 2013 en l'IBI i en els preus públics: el primer consolidant-se com a primera font d'ingressos propis i la segona pràcticament desapareixent dels pressupostos municipals.

Gràfica 37. Liquidacions. Ingressos propis consolidats 2010-2017 (2018-2019). Font: MUNICAT. Elaboració: AVRA

Desglossant els diferents capítols dels ingressos per habitant (veure Gràfica 38):

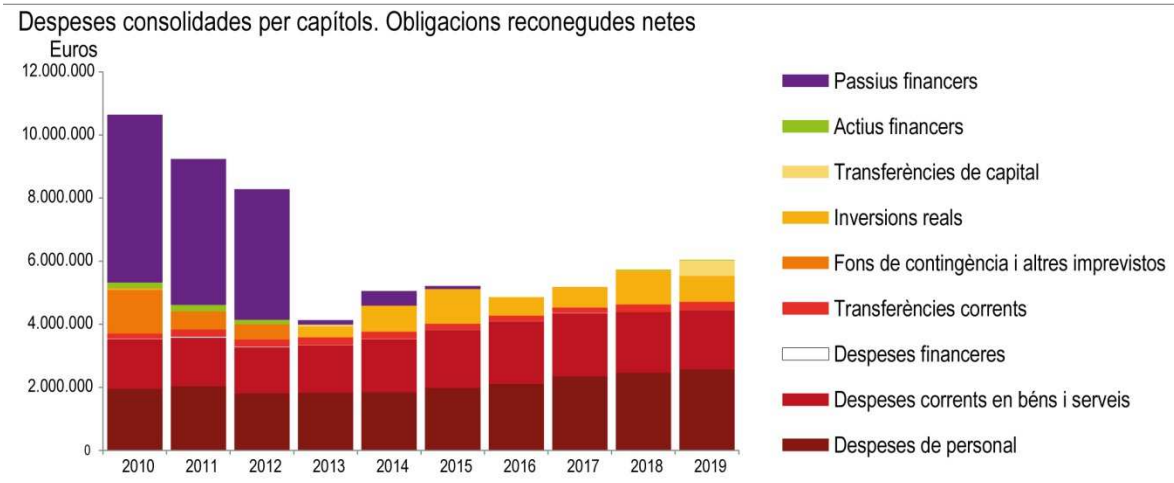
- **L'impost sobre béns immobles** (A) (Urbà i rústec) posa de manifest la capacitat contributiva del subjecte passiu en impostos sobre el capital, i en el cas d'Artés passa de 70 euros/habitant de l'any 2010 als 238 de 2013, mantenint-se fins al 2018 amb un mínim increment.
- Pel que fa a **l'impost sobre vehicles (B),** s'experimenta un important increment en la recaptació entre els anys 2010 i 2013, mantenint-se estable en anys posteriors entre els 69 i 72 euros/habitant.
- En quant a l'impost per **increment del valor del sòl (C)** s'aprecia un fort increment recaptatori als anys 2015 i 2017, encara que amb tendència decreixent amb una previsió per al 2019 un 31% menor que el màxim de 2017.
- L'impost sobre **l'activitat econòmica (D**) relacionat amb activitats empresarials, professionals o artístiques, experimenta un increment destacat a partir del 2013 i accentuat a partir del 2016 i que permet mesurar entre d'altres aspectes la millora del mercat laboral i de la salut del teixit empresarial.
- L'**impost indirecte sobre construccions (E)** permet evidenciar la caiguda en la recaptació per l'activitat constructiva entre l'any que va marcar un màxim (2011) amb 173 euros/habitant passant a l'any 2013 a una mitja de 2 euros/habitant i que s'ha mantingut fins a l'actualitat assolint en 2017 un màxim de 11 euros/habitant.
- En quant al capítol de **taxes (F)** que integra partides diverses com la prestació de serveis públics i d'altres, els ingressos s'incrementen de manera significativa a partir de l'any 2013, mantenint-se amb poques variacions en anys posteriors entre els 164 i 168 euros/habitant.
- Els **preus públics (G)** incorporen ingressos derivats de la prestació de serveis hospitalaris, educatius, esportius i culturals, experimentant una baixada molt important a l'any 2013 i que en anys posteriors es manté estable al voltant dels 25 euros/habitant. De tots els ingressos, els més important correspon als serveis esportius (2018) amb 55.000 euros.
- El còmput **total d'ingressos per habitant (H**), si bé la base de dades de MUNICAT no aporta dades per als anys 2010-2012, per anys posteriors es pot apreciar un increment lleuger però continuat que mostra la capacitat de l'Ajuntament per fer sostenible l'entrada de recursos, assolint en 2017 un màxim d'ingressos de 627 euros/habitant i que es redueix fins a 616 euros/habitant per a les previsions de 2019.

Gràfica 38. Liquidacions. Ingressos propis consolidats , per habitant, 2010-2017 (2018-2019). Font: MUNICAT. Elaboració: AVRA

6.3.2. Partida de despeses

De les despeses consolidades (veure Gràfica 39) destacar d'una banda un increment sostingut de la despesa de personal i despeses corrents i la dràstica reducció dels passius financers ja a l'any 2012; destacar així mateix la despesa en inversions reals amb màxims superiors al milió d'euros als anys 2015 i 2018.

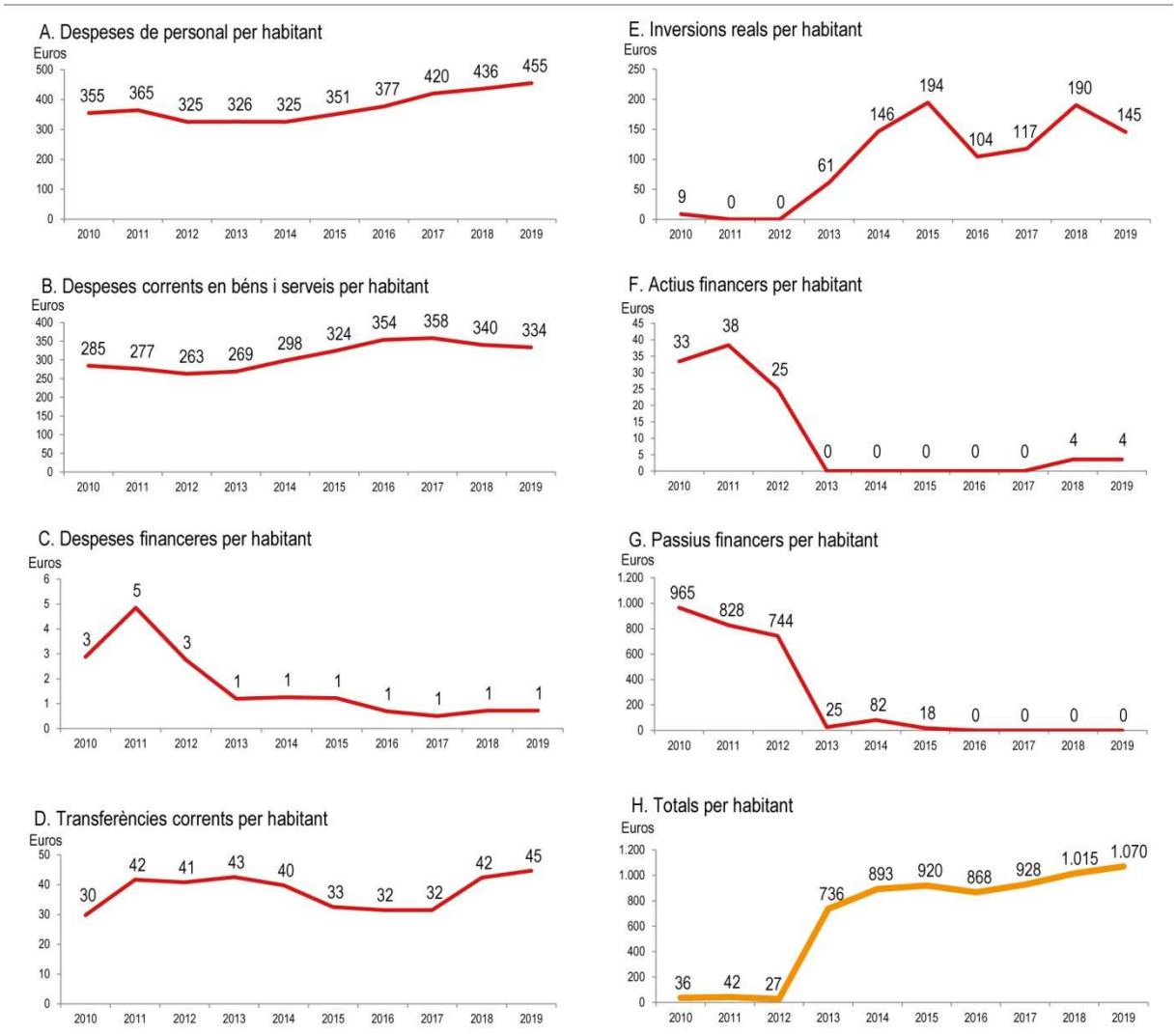

Gràfica 39. Liquidacions. Despeses per capítols, 2010-2017 (2018-2019). Font: MUNICAT. Elaboració: AVRA

Desglossant els diferents capítols dels de despeses per habitant (veure Gràfica 40):

– De les **despeses de personal (A)** apreciar la reducció en els anys immediats a l'esclat de la crisi amb un mínim de 325 euros/habitant que experimenta una tendència creixent fins als 436 euros/habitant i amb una previsió per al 2019 de despesa de 455 euros/habitant, 100 euros equivalents a un increment del 30%.

– En quant a les **despeses corrents en bens i serveis (B)** que integren seguretat i mobilitat ciutadana, habitatge i urbanisme, benestar comunitari i medi ambient, la despesa es redueix en els anys posteriors a la crisi fins trencar al 2013 i pujar fins els màxims de despesa de 2017 amb un llindar de 358 euros/habitant, corregit a la baixa fins al 2019; la major partida de despesa a l'any 2017 va ser la destinada al benestar comunitari (sanejament, gestió de residus, etc) capítol que va suposar una despesa de 1,3 milions d'euros.

Gràfica 40. Liquidacions. Despesa per habitant, 2010-2017 (2018-2019). Font: MUNICAT. Elaboració: AVRA

– En quant a les **despeses corrents en bens i serveis (B**) que integren seguretat i mobilitat ciutadana, habitatge i urbanisme, benestar comunitari i medi ambient, la despesa es redueix en els anys posteriors a la crisi fins trencar al 2013 i pujar fins els màxims de despesa de 2017 amb un llindar de 358 euros/habitant, corregit a la baixa fins al 2019; la major partida de despesa a l'any 2017 va ser la destinada al benestar comunitari (sanejament, gestió de residus, etc) capítol que va suposar una despesa de 1,3 milions d'euros.

– Pel que fa al capítol de **despeses financeres (C)** des del 2013 una mitjana d'1 euro/habitant.

– Les **transferències corrents (D)** que mesura les aportacions a d'altres entitats locals o empreses privades per finançar activitats o serveis els anys 2015-2017 s'acosten a la mitjana de 30 euros/habitant de l'any 2010, a partir del 2017 experimentant un creixement en la despesa del 31%.

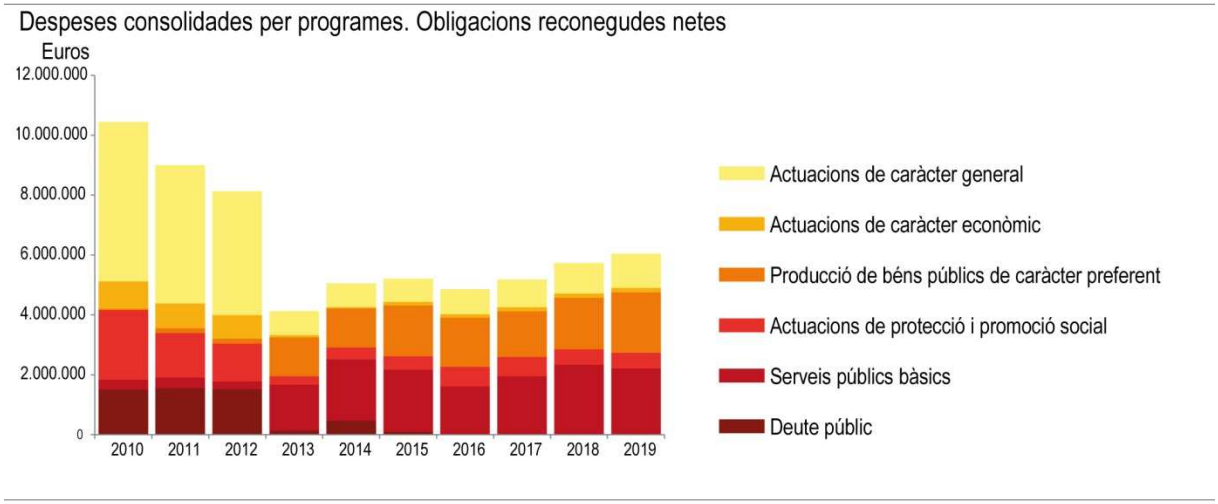
– El capítol **d'inversions reals (E)** que mesura la despesa municipal en la construcció o rehabilitació d'equipaments, adquisició de maquinària o de béns inventariables així com totes les actuacions que incrementin la vida útil del patrimoni municipal experimenta un important creixement a partir del 2013amb màxims de 194 euros/habitant en 2015 i 190 euros/habitant en 2018.

– Els **actius financers (F)** inclouen bestretes de personal i compra de valors financers, baixant dels 38 euros/habitant del 2011 fins a la despesa zero que es manté al període 2013-2017 amb un repunt al 2018 que es preveu mantenir en 2019 al voltant dels 4 euros/habitant.

– Pel que fa als **passius financers (G**) que integra amortització de préstecs i crèdits, es redueix la despesa de manera significativa a l'any 2013, passant de 744 euros/habitant a 25 euros/habitant; en 2016 deixa d'haver despesa mantenint-se fins al 2019.

– La **despesa total per habitant (H)** mostra una vegada més l'impacte en l'estalvi de les finances locals, amb un llindar de mínims entre els anys 2010 i 2012 amb un mínim de 27 euros/habitant que passa en 2013 a assolir els 736 euros/habitant i superant els 1.000 euros en 2018 en una tendència alcista motivada per la necessitat de l'Ajuntament de fer front a inversions i despeses que garanteixen el benestar de la seva població.

L'anàlisi de la despesa per programes (veure Gràfica 41) permet evidenciar la caiguda de la despesa destinada al deute públic a partir del 2013 i l'increment progressiu de la despesa en bens públics bàsics; cal destacar així mateix la reducció en la partida d'actuacions de caràcter general en la que s'inclouen les despeses relatives a activitats que afectin, amb caràcter general, a l'entitat local, i que consisteixin en l'exercici de funcions de govern o de suport administratiu i de suport lògic i tècnic a tota l'organització.

Gràfica 41. Liquidacions. Despeses pròpies consolidades 2010-2017 (2018-2019). Font: MUNICAT. Elaboració: AVRA

Desglossant els diferents capítols dels de despeses per habitant (veure Gràfica 42):

– Relatiu al **deute públic (A)** que comprèn les despeses d'interessos i amortització del deute i altres operacions financeres de naturalesa anàloga, cal destacar la dràstica reducció del 2013, arribat a la despesa zero en 2015 i que es manté en les previsions per al 2019.

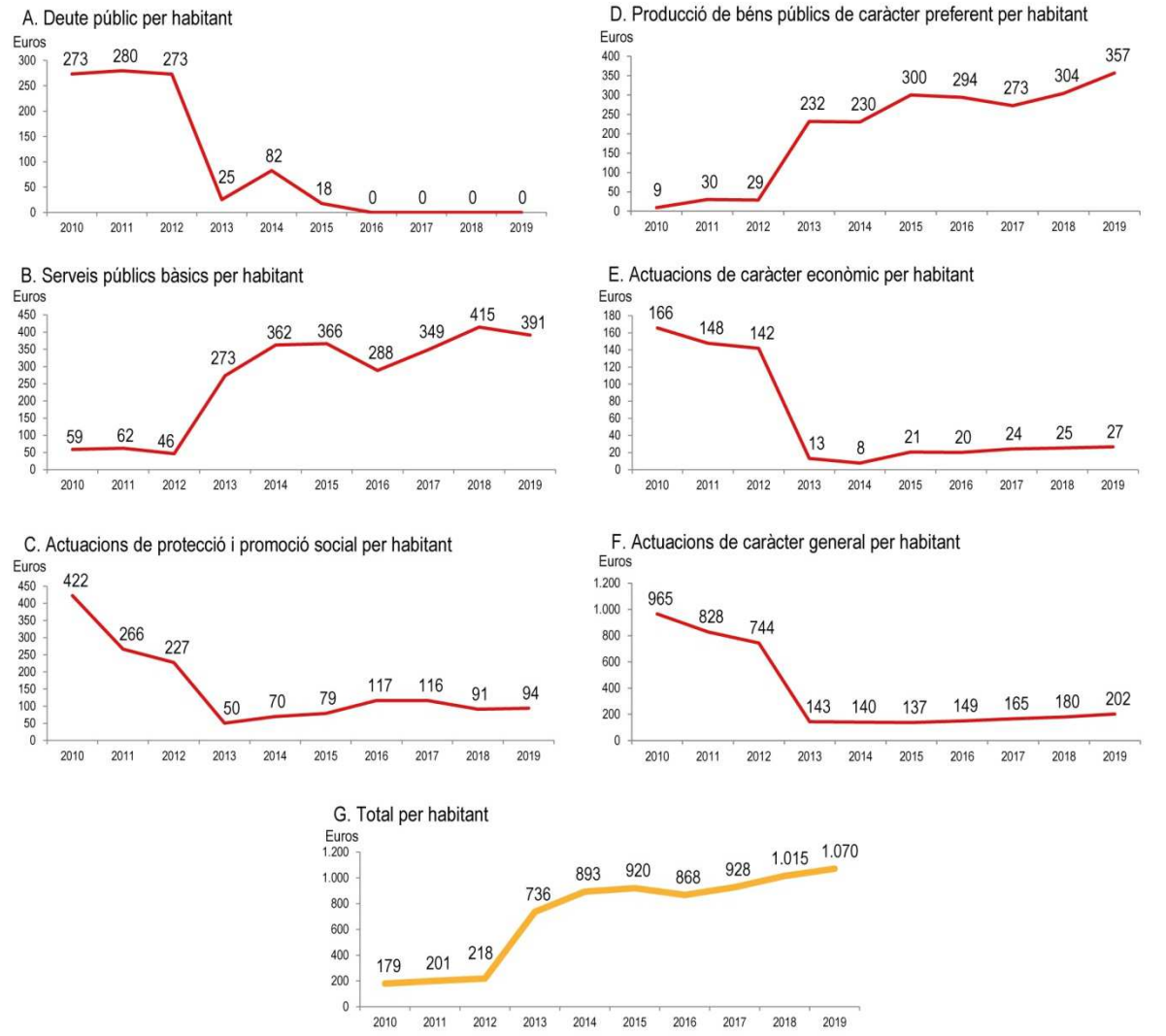
– Els **serveis públics bàsics (B)** cobreix les necessitats obligatòries del municipi: clavegueram, neteja, enllumenat, seguretat, i d'altres, sent la despesa més important que assumeix l'Ajuntament. Cal destacar el context d'estalvi de despesa dels anys immediatament posteriors a la crisi i el punt d'inflexió de 2013 que assoleix un pic màxim en 2018 amb una despesa per habitant de 415 euros en el que la partida al benestar comunitari i en concret sanejament i abastament generen la major despesa.

– Pel que fa a les **actuacions de protecció i promoció social (C)** com els serveis socials, el foment de l'ocupació, Rescat Social, etc, baixa dràsticament la despesa entre els anys 2010 i 2013, tornat de manera progressiva a recuperar tendència alcista fins al màxim de 2016 en el que hi ha una despesa de 117 euros/habitant, molt lluny encara dels 422 euros/habitant de 2010.

– La **producció de béns públics de caràcter preferent (D**) corresponen a despeses que realitzi l'entitat local en relació amb la sanitat, educació, cultura, amb l'oci i el temps lliure, esport, i, en general, tots aquells tendents a l'elevació o millora de la qualitat de vida; en aquest sentit es pot apreciar com a partir del 2013 l'Ajuntament afronta una major despesa que en 2015 arriba fins als 300 euros/habitant, amb una previsió per al 2019 de 357 euros/habitant. L'educació, i en concret la promoció educativa representa un 55% de la despesa de la partida, seguida de cultura i esports.

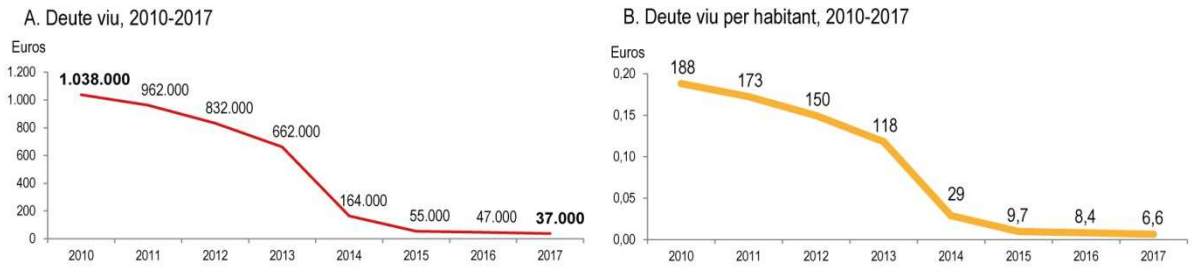
– Les **actuacions de caràcter econòmic (E)** inclou accions que ajuden a desenvolupar el potencial dels diferents sectors econòmics, com infraestructures i transports; en aquest sentit, cal destacar la baixada en la despesa a partir de 2012 que es manté amb nivells al voltant dels 25-27 euros/habitants fins a l'actualitat.

– El **total de la despesa per programes (G)** mostra la recuperació de la capacitat de l'Ajuntament d'incidir en la millora del benestar de la seva població després del període immediat a l'esclat de la crisi identificat en l'imaginar col·lectiu com anys de dràstica reducció de la inversió pública i de correcció de les finances locals dimensionades al voltant del sector de la construcció. En aquest sentit, que Artés mantingui una previsió de despesa per al 2019 de 1.070 euros/habitant permet afrontar amb garanties la correcció de dèficits i la millora generalitzada de les condicions de vida de les seves veïnes i veïns.

Gràfica 42. Liquidacions. Despeses per habitant, 2010-2017 (2018-2019). Font: MUNICAT. Elaboració: AVRA

6.3.3. El deute viu, 2010-2017

Gràfica 43. Deute viu 2010-2017. Font: HERMES. Diputació de Barcelona. Elaboració: AVRA

Les operacions de risc en crèdits financers, valors de renda fixa i préstecs o crèdits transferits a tercers experimenten una caiguda a partir del 2013 arribant a mínims històrics en 2017 de 37.000 euros equivalents a 6,6 euros/habitant.

7. PLANEJAMENT DE RANG SUPERIOR

7.1. Plans territorials parcials i plans directors territorials

Un instrument d'ordenació urbanística municipal com el que Artés dóna inici amb el document d'Avanç de POUM, ha de garantir el compliment de les determinacions fixades pel planejament de rang superior, pel cos d'instruments normatius d'escala territorial.

La **Llei 23/1983**, de 21 de novembre, de política territorial de Catalunya defineix els plans estructurals territorials a aplicar a Catalunya, que són el Pla territorial general, el Pla territorial parcial i el Pla territorial sectorial. Amb aquests nivells de planificació territorial es pretén potenciar i ordenar el creixement del territori i, a la vegada, coordinar les diferents Administracions que tenen competència sobre el territori.

El **Pla Territorial General de Catalunya (PTGC),** redactat per la Generalitat dins les seves competències en ordenació del territori, va ser aprovat per llei el **16 de març de 1995**. Classifica el territori segons la seva homogeneïtat i indica les zones congestionades, les de desenvolupament i les deprimides; estableix les normes per permetre el desenvolupament d'un sistema de ciutats equilibrades; indica les pautes a seguir per al manteniment dels recursos i mitjans naturals del territori, i preveu els grans sistemes d'infraestructures. El Pla defineix uns àmbits d'aplicació i de planificació dels plans territorials parcials, que, d'acord amb la Llei 23/1983, podrà agrupar unitats comarcals i en cap cas dividir-les. Els defineix segons criteris de funcionalitat del territori que no s'han de confondre amb els àmbits administratius que establirà la divisió territorial de Catalunya, en la definició dels quals intervindran, probablement, altres criteris, que són els de funcionalitat.

La **Llei del Pla territorial (1995)** va establir els sis àmbits funcionals territorials definits en el Pla territorial general de Catalunya com els àmbits d'aplicació dels futurs plans territorials parcials. L'any 2001 es va aprovar la Llei 24/2001, de reconeixement de l'Alt Pirineu i Aran, que va suposar la delimitació d'un nou àmbit de planificació territorial que es va formar d'acord amb les comarques que s'havien assignat a l'àmbit funcional de Ponent (l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran) i al de les Comarques Centrals (la Cerdanya) en el moment de l'aprovació del Pla.

L'any 2010 es va aprovar la Llei 23/2010 sobre la creació de l'àmbit funcional del Penedès. Aquest nou àmbit de planificació estarà format per les comarques de l'Alt Penedès, el Baix Penedès, el Garraf i aquells municipis de la comarca de l'Anoia que s'hi vulguin incorporar. Un cop definit l'àmbit en la respectiva totalitat es durà a terme a la redacció d'un pla territorial parcial específic[12].

Els àmbits funcionals dels plans territorials parcials son els següents:

- Alt Pirineu i Aran, amb les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran.
- **Comarques Centrals**, amb les comarques de l'Anoia, **Bages**, Berguedà, Osona i Solsonès
- Comarques Gironines, amb les comarques de l'Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa, Gironès, Pla de l'Estany, Ripollès i Selva.
- Camp de Tarragona, amb les comarques de l'Alt Camp, el Baix Camp, el Baix Penedès, la Conca de Barberà, el Priorat i el Tarragonès.
- Metropolità de Barcelona, amb les comarques de l'Alt Penedès, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental.
- Ponent, amb les comarques de les Garrigues, Noguera, Pla d'Urgell, Segarra, Segrià i l'Urgell.
- Terres de l'Ebre, amb les comarques de Baix Ebre, Montsià, Ribera d'Ebre i Terra Alta.

12 Informació transcrita del portal de planificació territorial del Departament de Territori i Sostenibilitat (GENCAT), més informació: http://territori.gencat.cat/ca/01_departament/05_plans/01_planificacio_territorial/plans_territorials_nou/pla_territorial_general/

Els **plans territorials parcials** incorporen un contingut similar al del Pla Territorial general, encara que amb major detall i ajustat als límits dels àmbits funcionals anteriorment esmenats. En aquest sentit, els plans territorials parcials poden:

- Definir els nuclis especialment aptes per a establir-hi equipaments d'interès comarcal.
- Assenyalar els espais d'interès natural.
- Definir les terres d'ús agrícola o forestal d'especial interès que cal conservar o ampliar per les seves característiques d'extensió, de situació i de fertilitat.
- Concretar l'emplaçament d'infraestructures.
- Definir les àrees de protecció de construccions i d'espais naturals d'interès històrico-artístic.
- Establir previsions de desenvolupament socioeconòmic.
- Establir determinacions per a la planificació urbanística.

En data de redacció de l'avanç de POUM d'Artés resten en vigor la totalitat de plans territorials parcials:

- PTP de l'Alt Pirineu i Aran, aprovat definitivament en data 25 de juliol de 2006.
- PTP de Ponent, aprovat definitivament en data 24 de juliol de 2007.
- **PTP de les Comarques Centrals**, aprovat definitivament en data 16 de setembre de 2008.
- PTP del Camp de Tarragona, aprovat definitivament en data 12 de gener de 2010.
- PTP Metropolità de Barcelona, aprovat definitivament en data 20 d'abril de 2010.
- PTP Metropolità de Barcelona, aprovat definitivament en data 20 d'abril de 2010.
- PTP de les Terres de l'Ebre, aprovat definitivament en data 27 de juliol de 2010.
- PTP de les Comarques Gironines, aprovat definitivament en data 14 de setembre de 2010.

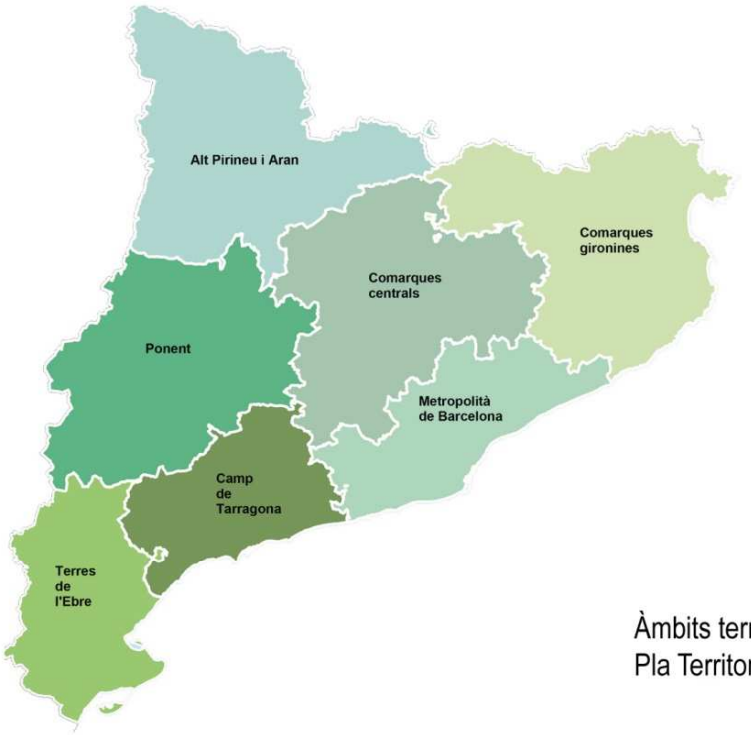
En el cos d'instruments de planejament territorial, apareixen els **plans directors territorials**. Pensats com instruments flexibles, la seva redacció està condicionada pel caràcter plurimunicipal de l'àmbit de planejament i que aquest sigui inferior al del Pla territorial parcial. En aquest sentit, el pla director territorial únicament té cabuda en absència d'un pla territorial parcial, o com instrument per a la modificació d'un pla territorial parcial. Actualment resta en vigor únicament el Pla director territorial de l'Alt Penedès, aprovat en data 16 de setembre de 2008.

Finalment, els **plans territorials sectorials** incideixen en determinats aspectes del territori, com ara la mobilitat o el medi ambient:

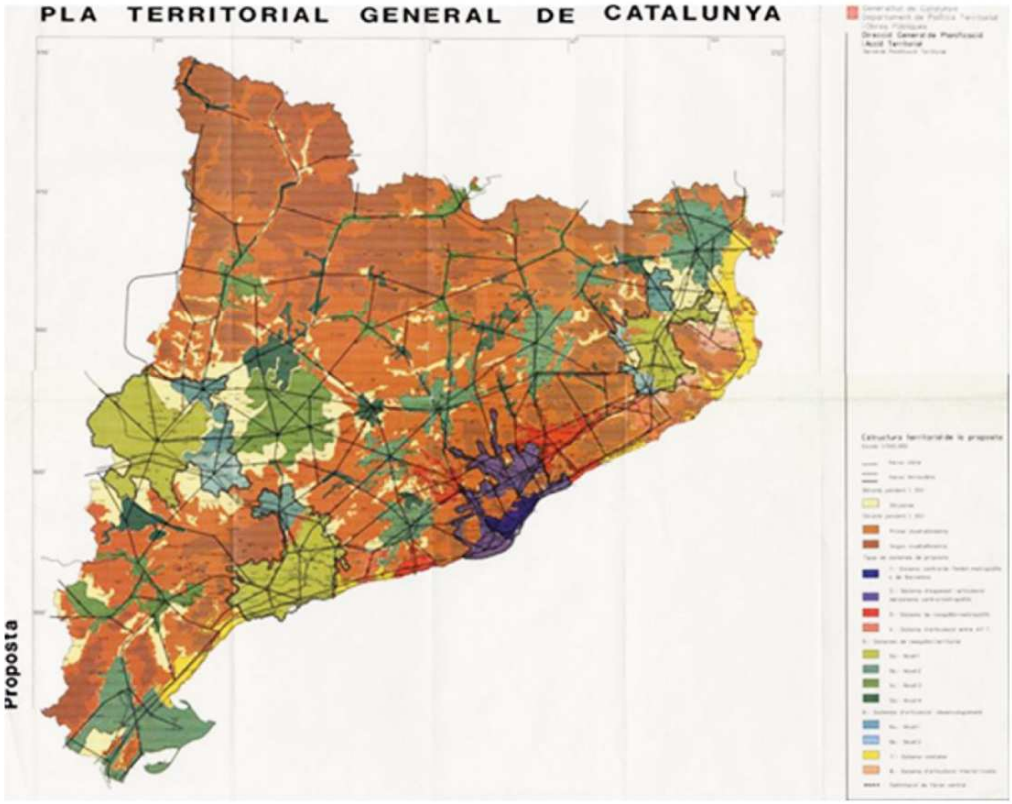
- Plans territorials sectorials de mobilitat:
  - Pla d'aeroports, aeròdroms i heliports de Catalunya, Aprovat pel Decret 8/2009, de 20 de gener.
  - Pla de transport de viatgers de Catalunya (2008-2012), Aprovat per Acord de Govern de 7 de gener de 2009.
  - Pla de ports de Catalunya (2007-2015), Aprovat pel Decret 41/2007, de 20 de febrer
  - Pla d'infraestructures del transport (2006-2026), Aprovat pel Decret 310/2006, de 25 de juliol.
- Plans territorials sectorials ambientals:
  - Pla d'espais d'interès natural (PEIN), Aprovat pel Decret 328/1992, de 14 de desembre.
  - Pla territorial sectorial de la implantació ambiental de l'energia eòlica a Catalunya, Aprovat pel Decret 174/202, d'11 de juny
  - Pla de l'energia i canvi climàtic de Catalunya 2012-2020, Aprovat per l'Acord de Govern GOV/97/2012, de 9 d'octubre
  - Pla general de política forestal 2014-2024, Aprovat per l'Acord de Govern GOV/92/2014, de 17 de juny
- Altres plans territorials sectorials:
  - Pla director d'instal·lacions i equipaments esportius de Catalunya, Aprovat pel Decret 95/2005, de 31 de maig.
  - Pla territorial sectorial d'equipaments comercials, Aprovat pel Decret 379/2006, de 10 d'octubre.

7.1.1. El Pla Territorial General de Catalunya (PTGC)

D'acord amb la Llei d'aprovació 1/1995, "el Pla territorial general ha d'esser l'instrument que defineixi els objectius d'equilibri territorial d'interès general per a Catalunya i, a la vegada ha d'esser el marc orientador de les accions que emprenguin els poders públics per a crear les condicions adequades per atreure l'activitat adequada als espais territorials idonis i per aconseguir que els ciutadans de Catalunya tinguin uns nivells de qualitat de vida semblants independentment de l'àmbit territorial on visquin. El Pla ha d'esser també l'instrument que defineixi els objectius per a aconseguir el desenvolupament sostenible de Catalunya, l'equilibri territorial i la preservació del medi ambient".

Àmbits territorials
Pla Territorial General de Catalunya

Imatge 36. Àmbits territorials i proposta d'ordenació del PTGC. Font: DTS, Generalitat de Catalunya.

El Pla Territorial General de Catalunya articula les propostes en tres línies d'actuació:

- la definició d'estratègies,
- la definició del model territorial i
- les directrius per a la formulació de plans.

En la línia de les estratègies, l'apartat sobre la qualitat de vida és el més rellevant ja que s'hi detallen les actuacions que s'hauran d'emprendre en temes com els equipaments o el medi ambient en la línia de fomentar la qualitat de vida al territori. En la definició del model territorial es presenta la imatge-objectiu de la població al 2026 i els sistemes de proposta com a eines per assolir objectius d'impuls, reequilibri o desenvolupament potenciat mentre que en l'apartat de directrius per a la formulació de plans es relacionen les determinacions que el Pla territorial assigna a les altres figures de planificació i que seran les que hauran de concretar les propostes del PTGC atès que aquestes no tenen una aplicació física directa sobre el territori. El PTGC ha d'establir les pautes necessàries per a la coherència dels plans territorials parcials i els plans territorials sectorials que l'han de desenvolupar.

Artés, municipi de la comarca del Bages, s'integra dins de l'àmbit funcional territorial de les Comarques Centrals, per al qual, entre d'altres aspectes, el PTGC determina la necessitat que el sistema urbà de Manresa centralitzi "les relacions amb el sistema Solsona-Cardona a partir de l'eix del Cardener, i amb els sistemes del Berguedà i de la Cerdanya a través de l'eix del Llobregat; aquest darrer, òbviament, a partir de l'obertura del túnel del Cadí" (PTGC,1995: 138).

7.1.2. Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals (PTPCC)

En data 16 de setembre de 2008, el Govern de Catalunya va aprovar definitivament el Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals. L'acord de Govern i la normativa del Pla van ser publicats en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 5241, de 22 d'octubre de 2008, a l'efecte de la seva executivitat immediata[13].

Si bé l'àmbit funcional de les Comarques Centrals previst al PTGC integrava en un principi a les comarques del Ripollès i la Cerdanya finalment, l'àmbit funcional va quedar limitat a l'Anoia, Bages, Berguedà, Osona i Solsonès. D'acord amb la memòria del PTPCC, aquestes comarques articulen una "gran unitat estructural de la Depressió central catalana" (PTPCC, 2008:3), que dibuixa un territori "morfològicament complex amb una gran diversitat fisiogràfica i paisatgística". Segueix la memòria del PTPCC:

> *Els cursos fluvials han modelat el territori, obrint-lo cap al mar sobre la part central del litoral català, privilegiant la posició que ha ocupat Barcelona, i dificultant les comunicacions transversals, que històricament només s'han pogut desenvolupar de forma fluïda pel corredor prelitoral. L'erosió fluvial ha format, però, algunes àmplies conques internes: la Plana de Vic, el Pla de Bages, la Conca d'Òdena, àmbits singulars on ha estat possible la formació d'unes unitats urbanes ben configurades, que han adquirit una notable complexitat i presenten un potencial de transformació encara molt significatiu.*

L'àmbit funcional del PTPCC abasta una extensió de 4.745,83 km2[14] –l'equivalent al 14,78% de la superfície de Catalunya- i una població de 398.767 habitants (2017) –equivalent al 5,27% de la població catalana i un total de 159 municipis. Aquest àmbit territorial ha experimentat una variació demogràfica significativa des de l'any 2000, incrementant la seva població en 93.277 habitants (22%) en el període 2000-2010, per a continuació perdre 111.805 habitants (-22%) en el període 2010-2017.

A continuació se resumeix els objectius generals i específics del PTPCC als quals, el document d'avanç del POUM d'Artés, ha de donar compliment. En aquest sentit, s'avaluaran les determinacions generals en matèria d'espais oberts, del sistema d'assentaments i de les infraestructures de mobilitat, incidint en aquells aspectes que esdevenen claus en el context de la comarca del Bages i, de manera especial aquells que tinguin incidència directa en el municipi d'Artés i en la seva àrea d'influència immediata.

El PTPCC, com la resta de plans territorials parcials, estructura les seves propostes en tres sistemes territorials: el sistema d'espais oberts, el sistema d'assentaments i el sistema d'infraestructures de mobilitat, a partir dels quals desenvolupa la seva estratègia.

13 Per a més informació sobre el PTPCC, veure:
http://territori.gencat.cat/ca/01_departament/05_plans/01_planificacio_territorial/plans_territorials_nou/territorials_parcials/ptp_de_les_comarques_centrals/

14 Dades d'IDESCAT. El PTPCC , a la seva memòria determina una extensió de l'àmbit de les Comarques Centrals de 5.607 km2.

– **El sistema d'espais oberts**

El PTPCC considera com a sistema d'espais oberts "tot aquell sòl sotmès, d'acord amb el planejament urbanístic vigent, al règim de sòl no urbanitzable" i en el qual "és possible i necessari" articular una sèrie de propostes com ara l'ordenació de les implantacions sobre el territori, l'atracció de l'activitat econòmica als espais idonis i garantir la qualitat de vida i el desenvolupament sostenible.

Per a aquesta finalitat, el PTPCC considera com a objectius clau:

- Afavorir la diversitat del territori, mantenint la referència de la seva matriu biofísica
- Protegir els espais naturals, agraris i no urbanitzables en general com a components de l'ordenació del territori.
- Preservar el paisatge com un valor social i un actiu econòmic
- Moderar el consum de sòl

D'acord amb això, el PTPCC estableix tres tipus bàsics de sòls segons el seu grau de protecció front les transformacions del sòl, i que son objecte de regulació en les normes d'ordenació territorial del PTPCC.

- Els sòls de protecció especial (art. 2.6 de les normes):

  Comprèn aquell sòl que pels seus valors naturals o per la seva localització en el territori, el Pla considera que és el més adequat per a integrar una xarxa permanent i contínua d'espais oberts que ha de garantir la biodiversitat i vertebrar el conjunt d'espais oberts del territori amb els seus diferents caràcters i funcions. El sòl de protecció especial incorpora aquells espais que han estat protegits per la normativa sectorial com el Pla d'Espais d'Interès Natural i la Xarxa Natura 2000.

- Els sòls de protecció territorial, incorporant els sòls d'alt valor agrícola (art. 2.8 de les normes):

  Comprèn aquell sòl que el Pla no considera necessari que formi part de la xarxa de sòl de protecció especial, però que té valors, condicionants o circumstàncies que motiven una regulació restrictiva de la seva possible transformació, atès que existeix en l'àmbit del Pla suficient sòl de protecció preventiva per donar resposta a totes les necessitats de desenvolupament urbanístic o d'edificació en sòl no urbanitzable que es donessin al llarg del seu període de vigència. El pla distingeix quatre motius pels quals el sòl ha d'ésser considerat sòl de protecció territorial i en conseqüència ha de ser preservat o se n'ha de condicionar la transformació a un suficient interès territorial:

  ***1. Interès agrari i/o paisatgístic.** Present a àrees d'activitats agràries d'interès per al territori, en aquells terrenys que aporten paisatges significatius o identitaris de l'àmbit territorial i també en terrenys que per estar molt poc contaminats per l'edificació convé mantenir en el període de vigència del pla com espais no urbanitzats estructuradors de l'ordenació del territori.*

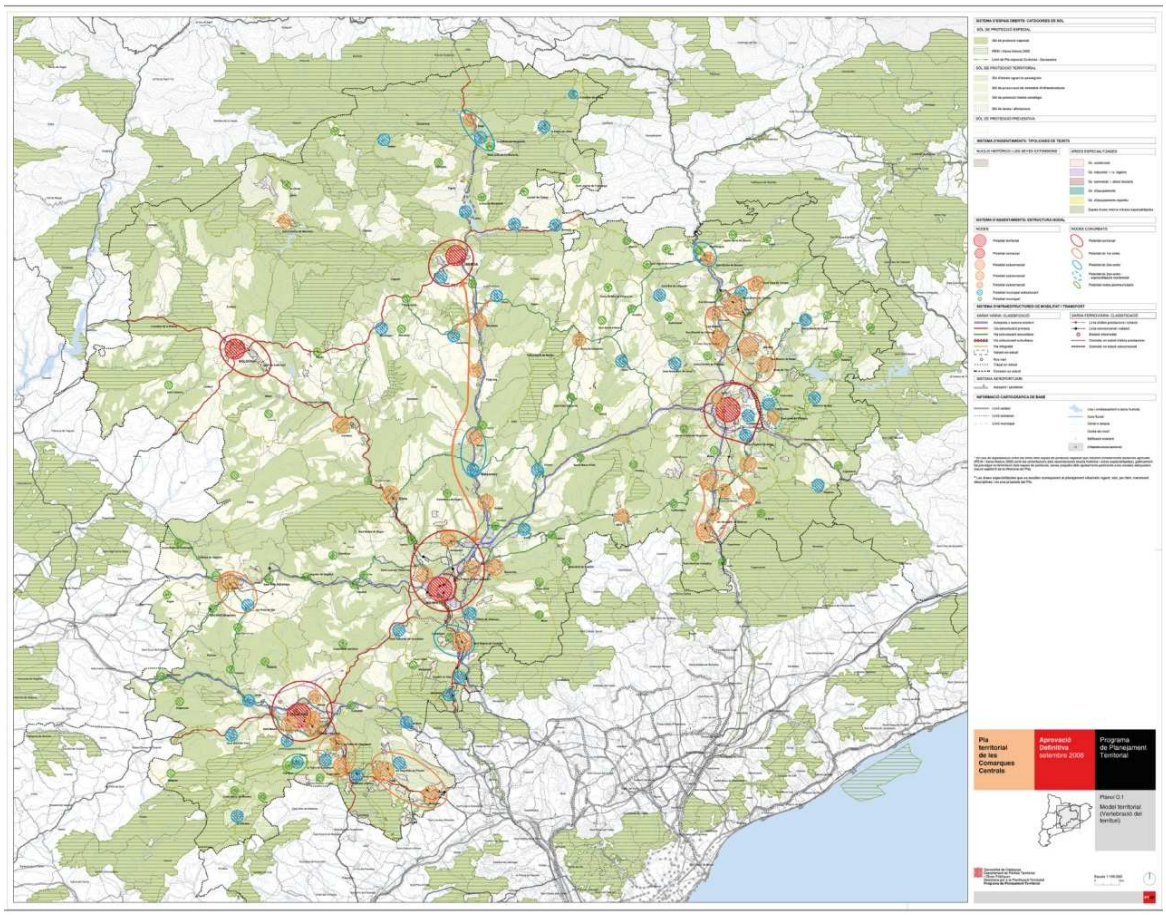
  ***2. Potencial interès estratègic.** Present en aquelles àrees de sòl que per raons de localització, connectivitat, topografia o altres condicions poden tenir en el futur un paper estratègic en l'estructuració territorial dels assentaments, les activitats i les infraestructures i, en conseqüència, cal condicionar la seva possible transformació a un reconeixement de l'interès estratègic d'aquesta.*

  ***3. Preservació de corredors d'infraestructures.** En àrees de sòl que, per raó de la seva situació al llarg de determinades infraestructures o en llocs crítics del territori, han de quedar excloses de transformacions urbanístiques amb la finalitat de no dificultar futures propostes de millora de la mobilitat territorial o de dotació d'infraestructures en general.*

  ***4. Riscos i afectacions**. Existència de riscos naturals o tecnològics o d'altres afectacions o de situacions de vulnerabilitat que afecten superfícies significatives del territori i que el Pla assenyala com una circumstància que pot impedir o condicionar la transformació urbanística i l'edificació del sòl.*

- Els sòls de protecció preventiva (art 2.10 de les normes):

  S'inclouen en aquest tipus els sòls classificats com a no urbanitzables en el planejament urbanístic que no hagin estat considerats de protecció especial o de protecció territorial. El Pla considera que cal protegir preventivament aquest sòl, sense perjudici que mitjançant el planejament d'ordenació urbanística municipal, i en el marc que les estratègies que el Pla estableix per a cada assentament, es puguin delimitar àrees per a ésser urbanitzades i edificades, si escau. També el Pla preveu la possibilitat que, més enllà de les estratègies establertes per a cada nucli, es puguin admetre, en casos justificats, implantacions d'activitats o instal·lacions de valor estratègic general i d'especial interès per al territori, a través del procediment que el Pla determina en l'article 1.14 per a garantir una avaluació suficient dels pros i contres de la iniciativa.

Imatge 37 . Model territorial. Plànol O.1_PTPCC
Font: DTS, Generalitat de Catalunya.

– **El sistema d'assentaments**

El PTPCC considera assentaments aquells àmbits classificats indistintament amb el règim jurídic de sòl urbà o urbanitzable pels planejaments urbanístics municipals vigents. Atenent la seva morfologia se'n distingeixen dos tipus bàsics: "nuclis històrics i extensions" i "àrees especialitzades".

Els objectius marcats per aquest sistema son els següents:

- Conjugar la vertebració urbana de les comarques de l'Anoia, el Bages, el Berguedà, Osona i el Solsonès amb la potenciació dels nodes que articulen Catalunya.
- Propiciar el desenvolupament urbà en les localitzacions de major aptitud.
- Facilitar la integració de la població immigrada.
- Assolir masses crítiques de població i llocs de treball que facilitin la dotació de transport públic.
- Fomentar la mixticitat d'usos dels teixits urbans.
- Evitar la dispersió d'usos i edificacions en el territori.
- Preservar el patrimoni urbanístic territorial.
- Racionalitzar la implantació d'àrees especialitzades aïllades en el territori

El PTPCC estableix dos tipus d'assentament sobre els quals s'apliquen estratègies de creixement diferenciades - **creixement, canvi d'ús i reforma interior, consolidació i millora urbana i manteniment del caràcter rural**- que seran explicades en detall en el context territorial del municipi d'Artés.

- Els nuclis històrics i les seves extensions,

  assentaments de naturalesa complexa, formats a partir dels nuclis històrics de les poblacions i les seves extensions per continuïtat, sense establir-hi jerarquies o sub-categories en funció de la magnitud, tipologia o complexitat urbana.

- Les àrees especialitzades,

  són el resultat d'implantacions aïllades per al desenvolupament d'usos específics: residencials, industrials, terciaris o d'equipaments. En certs casos en què implantacions especialitzades per a usos residencials s'han desenvolupat de forma adjacent als nuclis històrics, si es posa de manifest una evident desproporció entre les extensions del que és nou i del que preexistia o s'ha produït una clara ruptura morfològica o tipològica en relació al nucli inicial, la situació no s'ha considerat constitutiva d'un procés d'extensió urbana i si d'implantació d'una àrea especialitzada.

D'acord amb això, el PTPCC distingeix un total de 655 elements agrupats de la següent manera (dades corresponents a l'any 2008):

- 295 assentaments compartint la definició de nucli o àrea urbana complexa i ocupant 11.515 ha.
- 125 assentaments són àrees especialitzades residencials i ocupen 4.396 ha.
- 192 àrees especialitzades d'ús industrial i /o logístic, amb una extensió de 2.936 ha.
- 11 àrees especialitzades d'ús comercial i altres terciaris amb una extensió de 88 ha.
- 32 àrees amb ús d'equipament amb una extensió de 212 ha.

– **El sistema d'infraestructures de mobilitat**

El PTPCC analitza aquells aspectes clau per assolir una mobilitat territorial sostenible i equilibrada, analitzant entre d'altres aspectes la demanda en els desplaçaments "basant-se en la distribució territorial dels assentaments urbans, en el repartiment modal de la mobilitat obligada, en les intensitats de trànsit a la xarxa viària i en les càrregues de la xarxa ferroviària" (PTPCC, 2008: 8-1). Aquest esforç te com objecte tanmateix avaluar "les possibilitats de canvis o reorientació de la demanda de trànsit tal com existeix a l'actualitat per tal sobretot de fer-la compatible amb una sèrie de requisits territorials".

D'aquesta manera, el PTPCC analitza el sistema viari –Eixos interregionals, eixos internuclis- el sistema ferroviari i el sistema aeroportuari. En quant als objectius, el PTPCC es marca les següents fites:

- Integrar en el conjunt del Pla les propostes viàries i ferroviàries d'abast general.
- Aplicar criteris d'implantació de les carreteres i de les noves infraestructures ferroviàries de forma que es doni prioritat a les solucions que estructurin territorialment els desenvolupament urbans.
- Incorporar les propostes viàries que millorin la connectivitat global del territori.

L'àmbit d'actuació per a la comarca Bages delimitada al PTPCC a l'any 2008 integrava un total de 27 municipis amb una extensió de 985 km2; municipis com Santa Maria d'Oló, ara dins la "nova" comarca del Moianès, restaven incorporats dins del Pla. El document d'avanç de POUM d'Artés, en aquets sentit, fixa el nombre de 30 municipis i l'àrea total comarcal de 1.092,30 km2 tal i com es recull a l'IDESCAT a l'any 2018.

En tot cas, les xifres donades en aquest apartat seran transcrites dels diferents documents que integren el PTPCC en vigor. D'acord amb aquests aclariments, el PTPCC delimita dins de l'àmbit del Pla de Bages els municipis d'Artés, Avinyó, Balsareny, Callús, Castellfollit del Boix, Castellgalí, Castellnou de Bages, Gaià, Manresa, Navarcles, Navàs, Rajadell, Sallent, Sant Fruitós de Bages, Sant Joan de Vilatorrada, Sant Salvador de Guardiola, Santpedor i Súria.

El PTPCC estructura les seves estratègies diferenciant varis sistemes territorials dins de de l'àmbit del Bages. En tot cas, en aquesta memòria del document d'avanç de POUM d'Artés es deixa fora de l'anàlisi l'àmbit del Moianès, mantenint estrictament els àmbits que en data d'avui, resten integrats en la unitat administrativa de la comarca del Bages: l'Àmbit de Pla de Bages; l'Àmbit de Mura – Talamanca; l'Àmbit de Cardona i l'Àmbit de Sant Feliu Sasserra.

– **El sistema d'espais oberts al Bages**

El PTPCC enumera un seguit d'àrees que pel seu valor natural i ambiental han de ser posats en valor –sòls de protecció especial-, evitant l'impacte de les polítiques de transformació del sòl. En l'àmbit funcional del Bages, el PTPCC destaquen[15]:

15 Per a més informació, consultar Annex. Espais Oberts-Bages. PTPCC: http://territori.gencat.cat/web/.content/home/01_departament/plans/plans_territorials/plans_territorials_parcials/aprovats/ptp_de_les_comarques_centrals/documentacio_i_planols/ad_6b_espais_oberts_annex.pdf

Els Abadals, Serrat de la Llangotera; Riera de Calders; Riera de l'Om; Serrat de Riqueus, Torrent del Gomar, Baga de la Crespiera; Riera d'Oló; Riu d'Ases; Barranc de Vilanova, Torrent Salat, Barranc del Soler, Serrat de l'Abellar de baix, Torrent de Sobirana,Can Mateu, Riera de Taulet, Torrent de la Plana i Torrents de les Malesses, Obaga de Malagarriga, Serrat del Porquer i Bosc d'Aixegats, Obaga de Cal Rebolleda, Serra de les Garrigues, Serra de la Vall i Bosc de Casselles;Torrent de Can Canyelles, Torrent de Can Torre i bosc de Canyelles; Riera de Coaner;Pla del Regüant; Vall de la Riera de Rajadell; Riera de Joncadella;Les Torres; Estany de l'Agulla; Estanyol de la bòbila; Torrent de les Feixes; Bosc d'Olzinelles; La Corbatera; Torrent de la Sala; Roureda de la Malesa; Tram del riu Llobregat Navàs-Balsareny; Pla de Santa Maria de l'Estany; Torrent de les Graus; Riera de Sant Joan; Tram del riu Llobregat Sant Benet-Boades; Muntanyes russes de Sant Vicenç de Castellet i Castellgalí; Bosc d'Argençola; Sector sudest de Monistrol de Calders; Ampliació de les 3 subunitats del PEIN del Moianès (Serra del Soler, Puig-rodó i Vall de Marfà; Sector entre Calders i Monistrol de Calders; Zones de l'entorn de protecció del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat; Zona Aguilar de Segarra-Rajadell-Fonollosa; Bassa de la Grossa i zona forestal que l'envolta; Torrent del Ramonet a Rocafort-Talamanca; Cogulló de cal Torre (Castellfollit del Boix); Ampliació del PEIN de la Serra de Castelltallat.

El PTPCC, a banda d'identificar i incorporar els espais d'interès natural existents, estableix noves àrees de protecció natural claus pel "manteniment de la xarxa de fluxos naturals" i espais connectors. En el cas del Bages, el PTPCC determina la necessitat de prioritzar el manteniment dels eixos següents:

- Eix prelitoral,

  Eix est-oest que travessa la part Sud de l'Anoia i el Bages. Connecta les entitats de PEIN següents: massís del Montseny, el Moianès, Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Montserrat, Roques Blanques, serra de Miralles Queralt i Ancosa Montagut.

- Eix del Cardener,

  travessa les comarques del Bages i del Solsonès, de nord-oest a sud-est i connecta els sistemes prelitorals, de depressió central i prepirinenc. Els hàbitats dominants són els boscos de ribera.

- Eix del Llobregat,

  travessa les comarques del Bages i del Berguedà, de nord a sud, i connecta els sistemes prelitorals, de depressió central i prepirinenc. És un gran corredor per on passa l'eix de comunicacions de les dues comarques. Al llarg del seu curs, trobem un seguit de fàbriques que van aprofitar la força del riu com a font d'energia però que avui estan majoritàriament tancades. Els hàbitats més importants són els boscos de ribera. És també una zona de pas d'aus migratòries.

Respecte dels sòls de **protecció territorial** de l'àmbit funcional del Bages, en concret d'aquells amb valors agrícoles i paisatgístics, el PTPCC considera clau mantenir la seva funció econòmica, cultural i social al territori.

Malgrat que la superfície agrícola no és massa gran i malgrat la seva disminució, el pes de la població agrària ocupada es manté per sobre de la mitjana catalana, igual que el valor afegit brut (VAB) d'aquest sector. Per tant, l'agricultura té un pes important a les Comarques Centrals, a més del valor natural i territorial que pugui tenir.

Així mateix, alguns espais agrícoles periurbans, s'han considerat com a espai agrícola de funcionalitat ecològica amb funció tampó del nucli urbà adjacent, ja que es tracta d'àrees agrícoles de transició situades entre zones urbanes i zones d'ús exclusivament agrícola. És el cas de les hortes de Poal i de Viladordis a Manresa.

El PTPCC enumera un seguit d'àmbits que, atenent a diversos factors, han de ser integrats dins la categoria del sòl de protecció territorial, i que en el cas del Bages són:

- Per raó de l'existència de riscos naturals (inundabilitat) o de situacions de vulnerabilitat (explotacions mineres), afecten superfícies significatives del territori:

  Sòls inundables, delimitats per l'Agència catalana de l'aigua, per un període de retorn de 500 anys, en la part no inclosa dins d'espais oberts de protecció especial.

  Sòls que engloben àrees subjectes a explotacions mineres. Municipis de Balsareny, Cardona, Callús, Castellnou de Bages, Sallent, Súria. La delimitació d'aquest àmbits no pressuposa l'existència de riscos, però si l'alerta davant hipotètiques afectacions. En qualsevol cas, és a escala dels POUM on caldrà precisar les delimitacions i establir les mesures preventives adequades, si escau de fer-ho.

- Per raó de l'activitat agrària que sustenten o perquè aporten paisatges significatius o identitaris de l'àmbit territorial, es considera que convé mantenir com a espais no urbanitzats estructuradors de l'ordenació del territori:

  Àmbits de diversa magnitud als municipis d'Aguilar de Segarra, Artés, Avinyó, Cardona, Castellbell i el Vilar, Castellfollit del Boix, Fonollosa, Manresa, Moià, Rajadell, Sallent, Santpedor, Sant Fruitós de Bages, Sant Joan

de Vilatorrada, Sant Mateu de Bages.

- Sòls que, per raó de la seva posició geogràfica singular poden tenir en un futur un paper estratègic en l'estructuració territorial dels assentaments, les activitats i les infraestructures o la preservació d'àrees específiques.

  Sòls a l'entorn de les pistes de vol de Sant Fruitós de Bages i de Moià que han de permetre, en la proporció adequada a la importància de cada instal·lació, garantir el seu desenvolupament.

- Sòls que, per raó de la seva situació al llarg de determinades d'infraestructures cal preservar-los de transformacions urbanístiques, amb la finalitat de no dificultar futures propostes de millora de la mobilitat territorial o de dotació d'infraestructures en general.

  Municipis de Callús, Manresa, Sallent, Sant Fruitós de Bages.

En quant als sòls de **protecció preventiva**, el PTPCC no aporta aspectes concrets a l'àmbit del Bages; en tot cas, cal considerar la funció d'aquests sòls com espais lliures susceptibles de ser transformats en el marc de redacció d'un POUM. No obstant, sent majoritari en el conjunt del sòl no urbanitzable, el PTPCC recomana que :

El sòl de protecció preventiva que mantingui la seva classificació de sòl no urbanitzable continuarà subjecte a les limitacions pròpies d'aquest règim de sòl amb les especificacions que estableixi en cada cas el Pla d'ordenació urbanística municipal i altres instruments de planejament urbanístic, en el seu cas. Sense perjudici de les restriccions específiques per a determinades àrees establertes en el Pla d'ordenació urbanística municipal o altres instruments urbanístics, cal considerar en general el sòl de protecció preventiva com una opció preferent enfront del sòl de protecció territorial per a implantacions admeses en sòl no urbanitzable.

– **El sistema d'assentaments al Bages**

El PTPCC aporta una síntesi de l'estructura urbana i funcional del Pla de Bages:

El sistema urbà que es desenvolupa a l'àmbit del Pla de Bages, més extens que el definit en termes geogràfics, es caracteritza per les evidents continuïtats dels assentaments i implantacions industrials. Es pot considerar, però, estructurat al voltant del nucli central format per l'aglomeració de Manresa, Sant Fruitós de Bages, Sant Joan de Vilatorrada i Santpedor/Castellnou de Bages i les polaritats que es desenvolupen, amb diferents característiques i potencials:

- al llarg del Llobregat: el Pont de Vilomara/Sant Vicenç de Castellet/Castellgalí/Marganell i Castellbell/Monistrol de Montserrat, al sud; Sallent i Balsareny/Navàs/Gaià, al nord.
- al llarg del Cardener: Callús i Súria/Sant Mateu de Bages
- al llarg de l'Eix transversal: Fonollosa/Rajadell, Aguilar de Segarra, cap a ponent; Navarcles, Artés, Avinyó i Santa Maria d'Olò, cap a llevant
- al llarg de l'eix diagonal: Sant Salvador de Guardiola i Castellfollit del Boix

En total hi ha 179 assentaments, amb una superfície total de 5.164 ha classificades de sòl urbà o sòl urbanitzable, de les quals 1.347 tenen ús industrial.

El PTPCC distingeix al Bages un total de:

- 86 assentaments que comparteixen la definició de nucli o àrea urbana complexa i ocupen 3.148 ha.
- 30 assentaments identificades com àrees especialitzades residencials i ocupen 1.244 ha.
- 83 àrees especialitzades d'ús industrial, amb una extensió de 1.429 ha.
- 3 àrees especialitzades d'ús comercial o altres terciaris que ocupen 36 ha
- 10 àrees amb ús d'equipament, amb 72 ha d'extensió.
- En el conjunt del Bages, s'identifiquen fins a 50 entitats de població que no tenen assignat règim jurídic del sòl urbà o urbanitzable.

El PTPCC estructura la seva estratègia a la comarca del Bages diferenciant varis àmbits d'actuació, encara que posant en valor la "complexa àrea urbana de Manresa" i reforçant un dels nodes econòmics de Catalunya com ara el format juntament amb les àrees urbanes d'Igualada i Vic. Els aspectes més destacats de l'estratègia al Pla de Bages, àrea funcional a on s'integra el municipi d'Artés, són:

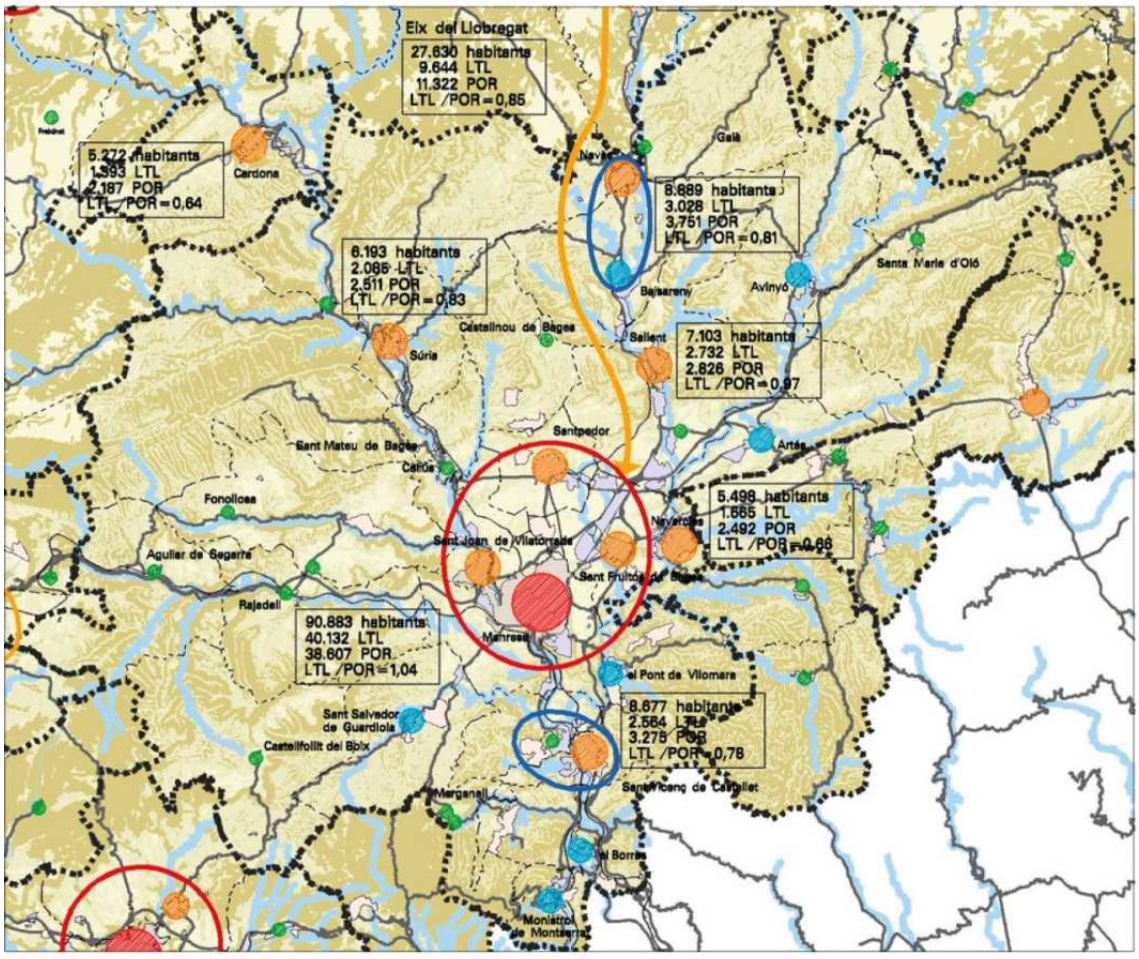
2. *Establir, d'acord amb el principi de la utilització racional del territori i el medi ambient, l'estratègia de "Reducció o extinció" a l'àrea d'"Urbisol", al municipi d'Avinyó, amb l'objectiu de reduir al màxim els efectes d'una antiga classificació urbanística que si es desenvolupés afectaria de manera greu els valors ambientals del territori dins el qual es troba immers.*

4. *La inclusió del projecte del tren transversal de Catalunya. La posta en funcionament d'aquesta infraestructura suposarà la incorporació del Pla de Bages, reforçant la seva posició estratègica de cruïlla de comunicacions, a la nova lògica territorial del país quan, d'una banda, els grans fluxos de mobilitat est oest tinguin un corredor de pas alternatiu o complementari a l'històric corredor del prelitoral, i d'altra banda, quedi relligat directament per ferrocarril el sistema de ciutats no costaneres, de Lleida a Girona.*

5. *L'estudi de la integració en un corredor únic a Sant Vicenç de Castellet dels traçats ferroviaris de RENFE i FGC. El Pla incorpora també la proposta d'utilització del traçats de FGC de Manresa a Súria i Sallent com a ferrocarril lleuger de caire suburbà.*

Amb l'horitzó de l'any 2026, el PTPCC defineix uns sistemes urbans, a partir dels "sistemes de reequilibri territorial de nivell 2" del Pla territorial general de Catalunya; pel que fa al relacionat amb el Pla de Bages, el PTPCC destaca el sistema format per les àrees urbanes de Manresa, Súria, Sant Vicenç de Castellet, Sallent, Artés i Balsareny (PTPCC, 2008:7,16)

Pel que fa als **sòls destinat a activitat econòmica**, el PTPCC situa al Bages (juntament amb les comarques de l'Anoia i Osona), com escenaris que apunten cap a la reducció del pes del sector industrial i l'augment del pes del subsector de logística i distribució, incidint en que "el 25% del llocs de treball que s'hauran de situar en polígons ho farien amb densitats de 50 llocs de treball per hectàrea, el 50% en localitzacions de 40 llocs de treball per hectàrea i el 25% restant amb densitat de 30 llocs de treball per hectàrea".

Àmbit del Pla de Bages

Imatge 38. Estratègia territorial. Àmbit Pla de Bages. PTPCC
Font: DTS, Generalitat de Catalunya.

L'Estudi econòmic i financer del PTPCC mostra que a la comarca del Bages

(...) el sector amb major pes són els serveis, amb gairebé un 50% del VAB. També cal assenyalar que el Bages és una comarca amb un pes molt important del sector d'indústria i energia, que va generar el 2001 el 45,9% del total, destacant la indústria que té una presència del 33,8%, però també l'energia, amb un 12,1%. L'agricultura té un pes molt petit en la comarca, representat el 1,1% del VAB. Per la seva part, la construcció té el mateix pes en aquesta comarca que al conjunt de Catalunya.

Al Bages els sectors industrial i de serveis tenen un pes en termes de VAB superior al seu pes en termes d'ocupació, el que suposa que la productivitat d'ambdós sectors és superior a la de l'economia en el seu conjunt. L'agricultura i la construcció tenen una productivitat inferior a la global i, per tant, el seu pes en VAB és inferior al pes en ocupació.

L'economia del Bages està especialitzada en el sector serveis, en el que destaquen el comerç i les immobiliàries i serveis a les empreses. Com es pot veure a la Taula 2.10, cal assenyalar també l'important pes de la indústria i energia. Els últims anys, la indústria ha perdut una mica de pes però encara continua tenint una presència important, i els seus principals subsectors són el cautxú i plàstic i el tèxtil.

Mentrestant, l'energia ha guanyat pes, especialment les indústries extractives, ja que en aquesta comarca es troben les mines de potassa de Sallent, Balsareny i Súria. Per la seva part, la construcció i l'agricultura han perdut una mica de pes.

Aquest mateix informe econòmic avalua les principals actuacions contemplades pel PTPCC:

La potenciació de la centralitat de Manresa implica unes taxes de creixement anual dels ocupats per sobre de la mitjana catalana, del 3,17% pel període 2001-2010 i de 2,54% del 2011 al 2026.

El pes dels ocupats en l'agricultura al 2026 es mantindrà constant en un 1,8%, consolidant aquest sector a la comarca.

En aquesta comarca també l'ocupació en el sector industrial experimenta una lleugera disminució per apropar-se a la mitjana catalana, arribant al 20% al 2026. Els requeriments de sòl industrial serien de 72 hectàrees, molt menors als previstos pel planejament.

El model fa una previsió de construcció de 60.718 nous habitatges, quantitat que supera l'escenari proposat d'habitatges principals. A més a més, es manté un alt pes relatiu de l'habitatge principal, per sobre del 50%, mantenint per tant allunyada la problemàtica associada a la segona residència.

Els nous llocs de treball que el model genera es reassignaran al sector de serveis, que en els darrers anys s'ha convertit en un dels motors de l'economia comarcal. Es suposa que el seu pes al 2026 arribarà al 64% de l'ocupació.

– **El sistema d'infraestructures de mobilitat al Bages**

El PTPCC recull a l'una sèrie d'actuacions al sistema viari i ferroviari, una sèrie d'actuacions dirigides a enfortir el sistema urbà de Manresa, a mig camí entre l'àmbit metropolità i l'àmbit de Ponent. En aquest sentit, cal destacar:

- Sistema **viari**:

  C-16/E-09: l'eix del Llobregat amb la connexió Abrera-Vacarisses (per donar continuïtat entre l'eix de la E-09 i el Port de Barcelona), en fase de potenciació gràcies al projecte de desdoblament de l'eix fins a Bagà.

  A escala interior de les Comarques Centrals, els eixos tradicionals nord-sud, C-16 i la C-17, juguen un paper molt important d'estructuració de les comarques del Berguedà i l'Osona respectivament. A futur, la C-25 ha de contribuir a millorar la mobilitat transversal dins de l'àmbit.

  La C-37: l'eix diagonal entre Montblanc-Igualada-Manresa, tram de connexió entre l'àmbit de Tarragona, de Comarques Centrals i l'àmbit de Girona

  La C-55/C-26: l'eix Martorell-Manresa-Solsona-Bassella, eix de llarg recorregut en quan a l'accessibilitat als Pirineus de la Seu d'Urgell

- Sistema **ferroviari**:

  (...) els projectes ferroviaris previstos a l'entorn de Manresa configuren un nou marc on es pot articular una xarxa de "Metro Regional" per al Bages. L'estació de Manresa Cardener esdevindrà el principal intercanviador dels serveis ferroviaris. En efecte, en aquesta estació confluiran els serveis de rodalies amb Barcelona, el tren transversal i les línies de Súria i Sallent.

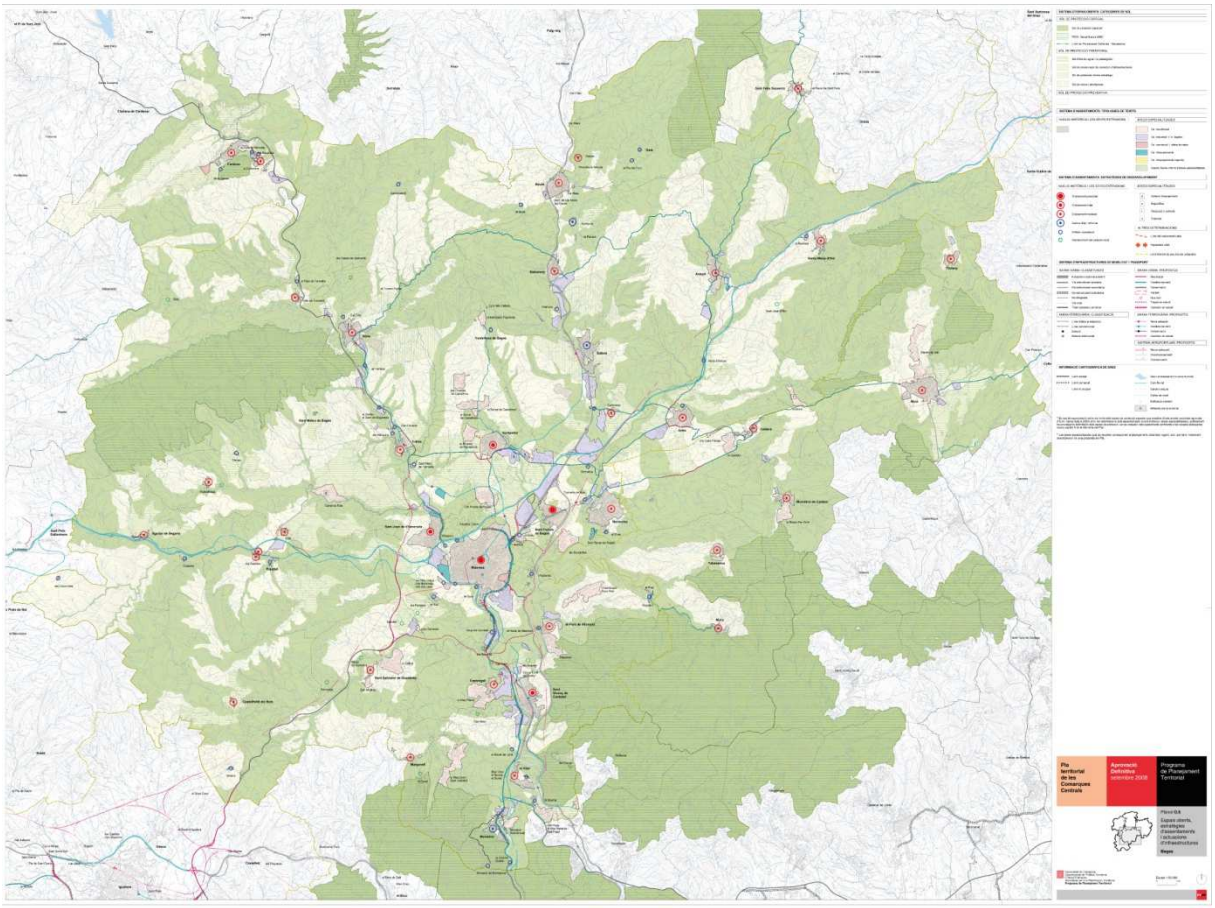
La xarxa ferroviària del Bages s'articularia, doncs, a tres nivells:

***Altes Prestacions**: Eix Transversal Ferroviari (Cervera-Igualada-Manresa-Vic-Girona) i la possible connexió a Martorell i el Port de Barcelona. Comptaria principalment amb una única parada a l'estació de Manresa Cardener. Tot i així, es podria plantejar, d'acord amb el PDU del Bages, una segona estació entre St. Fruitós de Bages i Navarcles per donar servei a aquests municipis i les zones de futur creixement.*

***Ferrocarril Convencional:** Configurat per les dues línies de rodalies cap a Barcelona, per Terrassa i per Martorell. Al marge de millorar freqüències i reduir els temps de recorregut cap a Barcelona, caldria analitzar la possibilitat de potenciar els serveis entre Monistrol de Montserrat i Manresa per un ús intern a la comarca. En particular, es proposa habilitar un intercanviador entre les línies de Renfe i FGC a St. Vicenç de Castellet.*

***Tren Tramvia:** Amb un major nivell d'integració urbana, correspondria d'una banda a les línies de Súria i Sallent, i de l'altre, a l'adaptació a aquest tipus de servei de la línia Manresa-Cervera per Calaf, desafectada pel nou tren transversal ferroviari. A nivell indicatiu el Pla dibuixa una primera proposta d'estacions coherent amb el PDU del Pla del Bages. La concreció de les actuacions i la ubicació definitiva de les estacions es definirà en el marc de l'estudi informatiu que al respecte la DGTT ha encarregat recentment a Ifercat. Així mateix, es recull la proposta del PITC d'analitzar la possible prolongació de la línia de Sallent fins a Berga.*

A una escala molt més urbana, caldria analitzar la viabilitat de potenciar els corredors de Manresa a St. Joan de Vilatorrada i de Manresa a Navarcles, que es podrien articular de manera independent o complementaria a la xarxa ferroviària.

Imatge 39 . Espais oberts, estratègia d'assentaments i infraestructures. Plànol O.6_PTPCC
Font: DTS, Generalitat de Catalunya.

El PTPCC integra les estratègies del municipi d'Artés dins el sistema urbà de Manresa, àrea formada per l'aglomeració de Manresa, Sant Fruitós de Bages, Sant Joan de Vilatorrada i Santpedor/Castellnou de Bages. No obstant són únicament Manresa i Sant Fruitós de Bages les úniques àrees urbanes susceptibles de desenvolupar una estratègia de creixement potenciat, seguides de les àrees urbanes de Santpedor, Sant Joan de Vilatorrada i Sant Vicenç de Castellet, a les quals el PTPCC assigna una estratègia de creixement mitjà. Finalment, a les àrees urbanes de l'entitat d'Artés sobre les quals el PTPCC assigna una estratègia de creixement moderat.

– **Les estratègies de creixement urbà**

En aquest punt de l'anàlisi, i com s'havia assenyalat prèviament, cal explicar que volen dir les estratègies de desenvolupament previstes pel PTPCC (veure art.3.5 de les Normes); els aspectes més destacats se resumeixen a continuació:

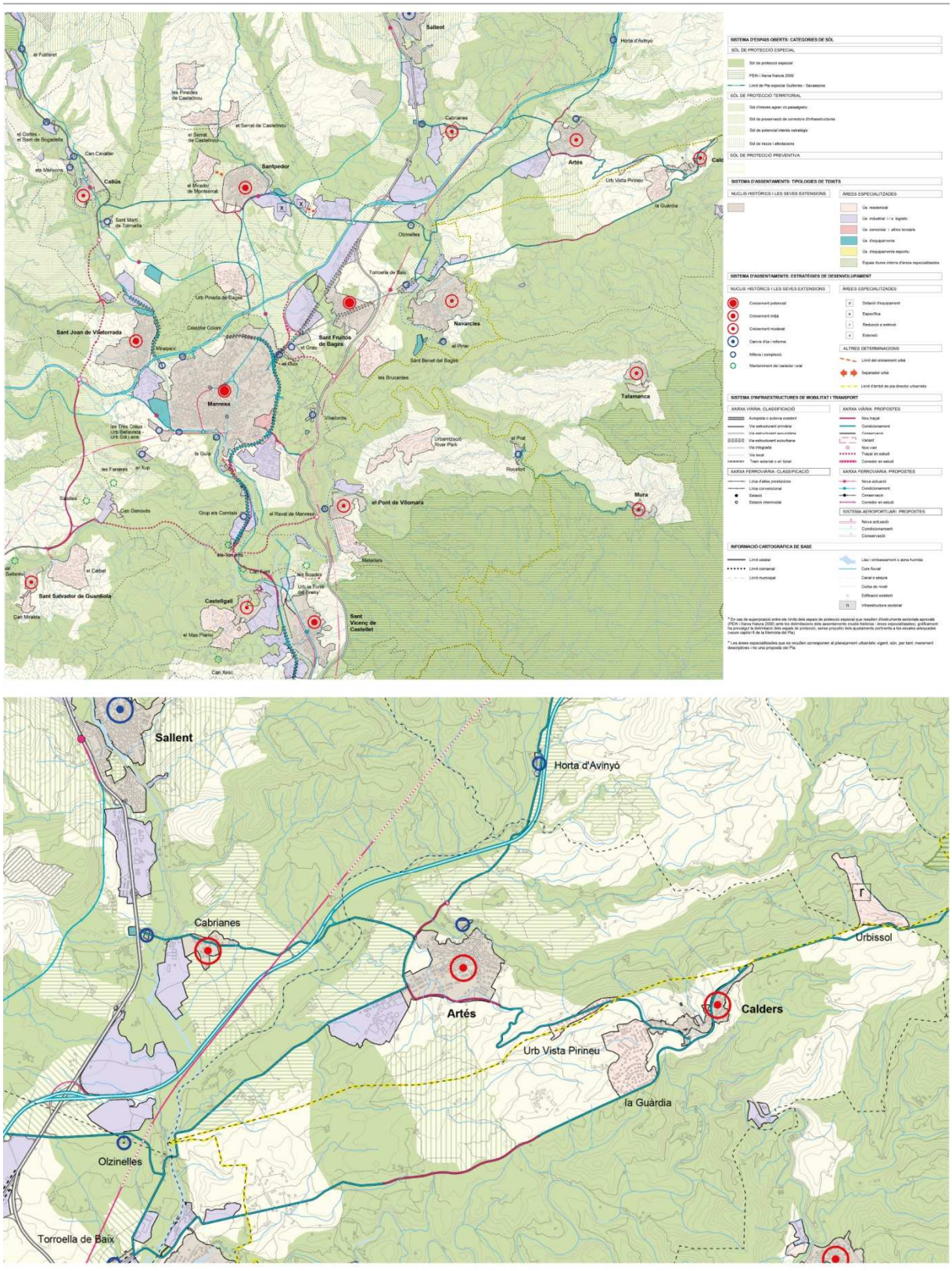
- Estratègia de **creixement potenciat** o estratègic, orientada a adreçar la major part del creixement urbà a les àrees en millors condicions per reforçar l'estructura de ciutats que vertebra el territori de Catalunya.
- Estratègia de **creixement moderat**, aplicada a aquells nuclis o àrees de mitjana o petita dimensió urbana que per les seves condicions de sòl i de connectivitat poden tenir un creixement proporcionat a la seva realitat física com a àrees urbanes. El PTPCC aporta una fórmula alfanumèrica que permet dimensionar el sòls d'extensió màxim que han de preveure els POUMs.

Moderat E= 30*A*f /100
Mitjà E= 60*A /100
E: *superfície de l'extensió urbana admissible*
A: *superfície de càlcul de l'àrea urbana existent*
f: *factor de correcció per a nuclis de petita dimensió*
*f = (18 + A – 0,005 * A²)/(A+5)*
f= 1 per a superfícies de càlcul iguals o superiors a 51 ha i
f= 2,43 per a superfícies de càlcul iguals o inferiors a 4 ha.

- Estratègia de **canvi d'ús i reforma interior** té per objecte fomentar la mixticitat d'usos de les àrees urbanes que afavoreixi el reequilibri residència-treball. Aquesta estratègia ha de permetre, per altra banda, el manteniment i reforçament del seu paper com a polaritat urbana que han assolit algunes àrees que avui ja no tenen possibilitats raonables d'expandir-se.
- Estratègia de **millora urbana i compleció**, en aquells nuclis que per la seva petita dimensió no tenen capacitat per a estructurar extensions urbanes o que no disposen de sòl físicament apte per a la urbanització o que tenen un baix nivell d'accessibilitat. L'objectiu d'aquesta estratègia és la recuperació i millora d'aquests nuclis com a patrimoni urbanístic, mitjançant el foment de la residència associada a les activitats rurals, a les activitats professionals desconcentrades, i a la segona residència de reutilització, i també als serveis turístics de qualitat i petita escala.

  Les extensions dels nuclis que es proposin en els POUM només es poden classificar com a sòl urbà i han de tenir una ordenació precisa de l'edificació definida en el mateix pla. Aquestes ordenacions poden ser constitutives de polígons d'actuació quan calgui algun procés de reparcel·lació per a la cessió del carrer o algun element públic. L'ordenació precisa que estableixi el POUM té com a criteri prevalent la integració morfològica i paisatgística en el nucli existent. Així mateix aquesta ordenació pot modificar-se mitjançant un Pla de millora urbana si esdevingués convenient sense disminuir el grau d'integració morfològica i paisatgística de l'ordenació anterior.
- Estratègia de **manteniment del caràcter rural** en aquells assentaments en el sòl no urbanitzable en els quals el planejament ha d'establir les normes adequades per al manteniment del seu caràcter. Tanmateix no s'exclou, quan estigui justificat per algun objectiu d'interès públic, que alguna d'aquestes àrees es pugui incloure en una delimitació de sòl urbà amb una ordenació que asseguri el manteniment del seu caràcter.

Pel que fa al municipi d'Artés, el PTPCC assigna **estratègies de creixement moderat a l'àrea urbana d'Artés i una estratègia de millora i compleció al barri de l'escorxador.** En aquest sentit, cal destacar que el PTPCC no assigna cap estratègia a la Urbanització Vista Pirineu, aspecte que apunta a no preveure cap tipus de noves extensions i a consolidar el teixit de baixa densitat edificant les parcel·les vacants. Tampoc el PTPCC preveu cap tipus d'estratègia concreta al polígon de Santa Maria d'Artés més enllà de la consolidació i edificació de les parcel·les vacants en sòl urbà.

L'ordenació territorial del sistema urbà de Manresa i del municipi d'Artés

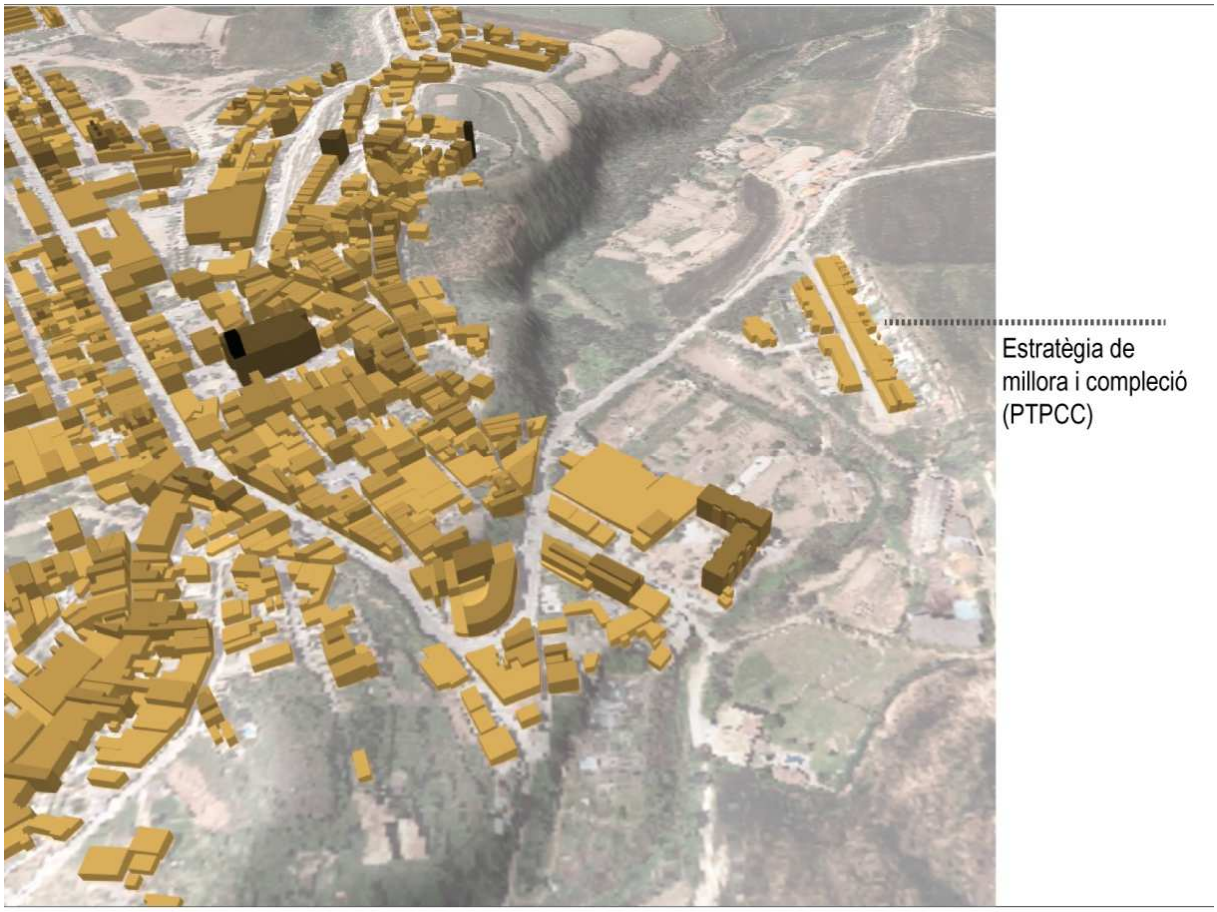
Imatge 40 . Espais oberts, estratègia d'assentaments i infraestructures_Manresa i Artés. Plànol O.6_PTPCC
Font: DTS, Generalitat de Catalunya. Elaboració: AVRA

Pel que fa a l'estratègia de **creixement moderat** que el PTPCC aplica al nucli d'Artés es fa una primera aproximació als límits màxims dels sòls d'extensió que podrien ser susceptibles de ser integrats en el POUM d'Artés. D'acord amb la fórmula ***E= 30*A*f /100***, a on "E" és la superfície màxima permesa per als sòls d'extensió, "A" la dimensió actual del sòl urbà, i "f" un factor que en el cas d'Artés és igual a 1, l'extensió màxima de sòl urbanitzable amb ús residencial seria de **38,34 Ha.**

E=	***30*A*f /100***	
A=	127,80	Ha
f=	1 si A> 51 Ha	
E=	**38,34**	**Ha**

D'acord amb la transcripció del planejament vigent feta per l'equip redactor sobre base topogràfica 1:1000 de l'ICGC es considera una superfície de sòl urbà consolidada amb ús residencial i d'activitat econòmica conjunta donat que formen un continu urbà de 127,8 Ha. D'acord amb la fórmula alfanumèrica anterior i justificada en la memòria d'ordenació (Alternativa 2), es considera un potencial al sòl d'extensió que no arriba al llindar màxim previst pel PTPCC, i que se situa en 36,76 Ha i un nombre aproximat de 616 habitatges que, amb la ràtio de 2,55 persones/llar (2017) dibuixarien una població de 1.570 nous habitants als que afegir als potencials en sòl urbà del planejament vigent (veure en detall avaluació del potencial del planejament territorial dins l'Alternativa 1, en la memòria d'ordenació del document d'avanç de POUM).

Pel que fa a **l'estratègia de millora i compleció** que el PTPCC assigna al barri de l'escorxador, cal tenir en consideració la petita rellevància física de l'entitat, en la que el POUM podrà delimitar un polígon de gestió o un pla de millora molt acotat, incorporant en aquests àmbits sòl per a sistemes que permetin millorar determinats aspectes de la vida quotidiana del veïnat.

Imatge 41. Model 3d d'edificacions i estratègia al Barri de l'Escorxador.
Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

– **Les estratègies de mobilitat territorial**

Més enllà de les grans infraestructures viàries lligades a connectar els fluxos logístics del sistema urbà de Manresa cap a la resta del territori, el PTPCC defineix, al terme municipal d'Artés, unes actuacions sobre les carreteres B-431 i C-642 orientades a generar una anella perimetral que permeti treure del centre de l'àrea urbana d'Artés el transit vehicular cap al Moianès (Calders i Moià).

- Pel que fa al tram de "connexió nord" entre la rotonda d'accés al nucli d'Artés i la carretera B-431 a l'àmbit de Les Ferreres, cal destacar que creua els sòls de protecció especial de la Riera de Malrubí, podent incidir en la fragmentació de sòls especialment sensibles.
- Pel que fa a la "variant sud" cal destacar que resta condicionada al desenvolupament del sector de sòl urbanitzable S3 Roquinyons Sud previst al planejament vigent, com també a resoldre la connexió amb el sòl urbà pendent d'edificar situat al carrer de salvador Espriu.

El Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals (PTPCC) estableix al seu cos normatiu tres tipus de categories de sòl no urbanitzable segons el seu grau de protecció front les transformacions del sòl:

– Els sòls de **protecció especial**

Comprèn aquell sòl que pels seus valors naturals o per la seva localització en el territori, el Pla considera que és el més adequat per a integrar una xarxa permanent i contínua d'espais oberts que ha de garantir la biodiversitat i vertebrar el conjunt d'espais oberts del territori.

– Els sòls de **protecció territorial**

Comprèn aquell sòl que el Pla no considera necessari que formi part de la xarxa de sòl de protecció especial, però que té valors, condicionants o circumstàncies que motiven una regulació restrictiva de la seva possible transformació. El pla distingeix quatre motius pels quals el sòl ha d'ésser considerat sòl de protecció territorial:

- Interès agrari i/o paisatgístic.
- Potencial interès estratègic.
- Preservació de corredors d'infraestructures.
- Riscos i afectacions.

– Els sòls de **protecció preventiva**

El Pla considera que cal protegir preventivament aquest sòl, sense perjudici que mitjançant el planejament d'ordenació urbanística municipal, i en el marc que les estratègies que el Pla estableix per a cada assentament, es puguin delimitar àrees per a ésser urbanitzades i edificades, si escau.

La quantificació de cadascuna de les categories de sòl no urbanitzable d'acord amb l'ordenació contemplada pel PTPCC resulta en una superfície al municipi d'Artés de 830,7 ha de "Sòl de protecció especial", 484 ha de "Sòl de protecció territorial" (repartides en 367,7 ha de "Sòl d'Interès agrari i/o paisatgístic" i 116,3 ha de "Sòl Prevenció de riscs i/o afectacions") i 447,6 ha de "Sòl de protecció preventiva", com es mostra a la taula següent:

Artés. Tipus de sòl no urbanitzable segons el PTPCC	**Superfície (ha)**	**Superfície sòls respecte la superfície municipal (%)**
Sòls de protecció especial (Interès natural i/o connexió)	830,7	45,9
Sòls de protecció territorial (Interès agrari i/o paisatgístic)	367,7	20,3
Sòls de protecció territorial (Prevenció de riscs i/o afectacions)	116,3	6,4
Sòls de protecció preventiva	447,6	24,7

Taula 15. Superfícies i percentatges dels tipus de sòls d'Artés segons el PTPCC.
Font: PTPCC. Elaboració: Solucions

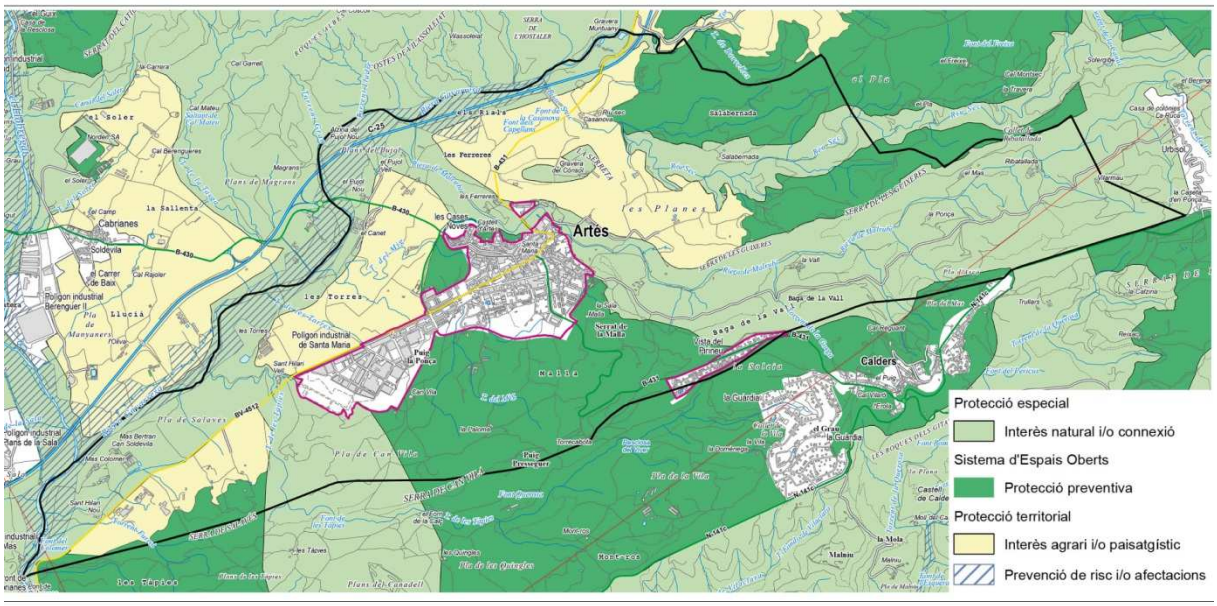
El sòl dotat de **protecció especial** ocupa un 45,9% de la superfície municipal i es correspon amb el "Sòl d'interés natural i/o connexió" que envolta la Riera Gavarresa i el torrent de les Tàpies, la Riera de Malrubí i el Riu Sec en tot el seu recorregut degut a que es tracta d'eixos fluvials d'elevat interès per a la connectivitat biològica.

El sòl dotat de **protecció territorial d'interés agrari i/o paisatgístic** ocupa un 20,3% de la superfície municipal i es correspon amb les àrees on s'hi cultiven conreus herbacis, vinyes i altres conreus llenyosos, concretament a l'entorn del Pla de Salavés, del Torrent de les Torres i del Mig, i les Planes.

El sòl dotat de **protecció territorial de prevenció de riscs i/o afectacions** ocupa un 6,4% de la superfície municipal i es correspon amb els sòls que envolten la Riera Gavarresa en tot el seu recorregut degut al risc d'inundacions i al risc d'erosionabilitat del sòl.

El sòl dotat de **protecció preventiva** ocupa un 24,7% de la superfície municipal i es correspon amb la resta del sòl municipal, a priori sense valors de protecció especial i/o territorial, tot i que les àrees d'interès patrimonial històric-arqueològic al Serrat de la Malla i d'interès patrimonial de la vinya al Pla de Can Vila quedarien incloses dins d'aquest tipus de sòl, i atenent als seus valors d'interès agrari i arqueològic no haurien d'estar com a sòl de protecció preventiva en el planejament territorial.

El PTPCC inclou bona part del sòl no urbanitzable del municipi d'Artés dins la categoria dels **sòls de protecció especial**; en aquest sentit, l'eix de la riera de Malrubí i del Riu Sec, com el tram de la riera Gavarresa que resta dins del terme municipal adquireixen rellevància com a connectors ecològics i ambientals d'escala territorial (veure articles 2.6 i 2.7 de les Normes del PTPCC). Pel que fa als sòls de **protecció territorial**, el PTPCC qualifica com a **sòls d'interès agrari i/o paisatgístic** els conreus de Les Torres i Les Ferreres, situats en la plana entre el nucli d'Artés i el sòl de protecció especial de Riera de Malrubi i riera Gavarresa. Així mateix, el PTPCC qualifica com a **sòl de riscos i afectacions** l'àmbit del torrent del mig de la Serra de Can Vila. Finalment, la resta del sòl no urbanitzable té la consideració de **sòl de protecció preventiva**, en el que destaquen els àmbits que envolten al nucli d'Artés pel seu límit sud, a banda i banda de la carretera a Calders.

Imatge 42. Sistema d'Espais Oberts del Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals
Font: DTS, Generalitat de Catalunya. Elaboració: Solucions

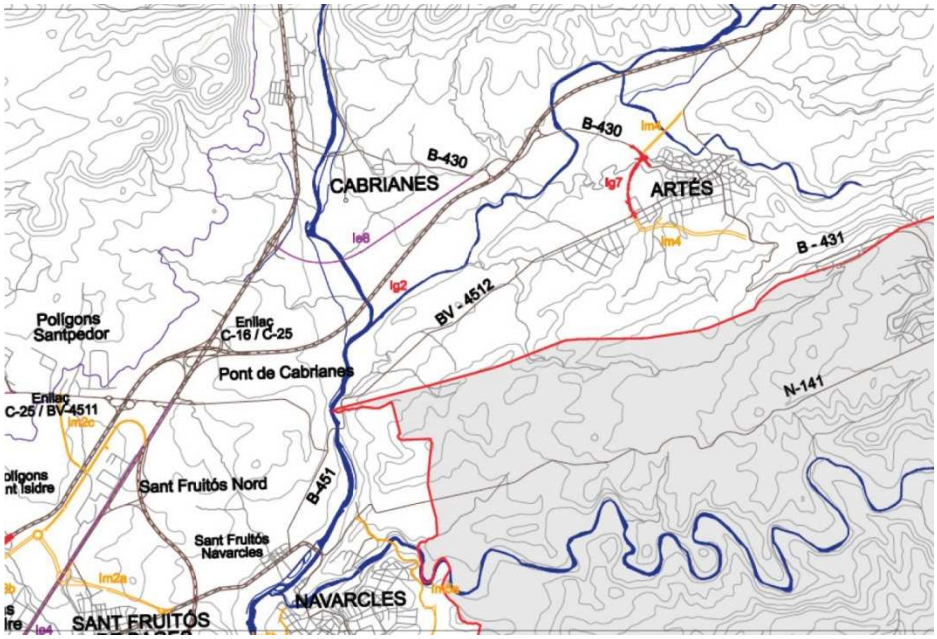
7.1.3. Pla Director Urbanístic del Bages

En data 10 d'octubre de 2006, la Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona va aprovar definitivament el Pla Director Urbanístic del Pla de Bages, amb els municipis de Aguilar de Segarra, Artés, Avinyó, Balsareny, Callús, Castellbell i el Vilar, Castellfollit del Boix, Castellgalí, Castellnou de Bages, Fonollosa, Gaià, Sant Salvador de Guardiola, Monistrol de Montserrat, Navarcles, Navàs, Rajadell, El Pont de Vilomara i Rocafort, Sallen , Santpedor, Sant Fruitós de Bages, Sant Joan de Vilatorrada, Sant Mateu de Bages, Marganell, Santa Maria d'Oló, Sant Vicenç de Castellet i Súria.

Redactat amb caràcter previ als Plans territorials parcials, el PDU del Bages, genera un anàlisi robust del medi físic i dels recursos territorials –agrícoles, ramaders, forestals, geològics, culturals- incidint en la qualitat i potencialitats dels hàbitats naturals i del planejament urbanístic. Tanmateix, el PDU del Bages, introdueix la qüestió dels riscos –incendi forestal, geològic i hídric- a escala territorial. Finalment, el PDU estableix un marc d'ordenació territorial per a les infraestructures viaries i ferroviàries.

Com aspecte clau, el PDU destaca la necessitat d'afrontar la construcció "d'un enllaç entre el nus de la ronda Manresa Nord i la C-16" (PDU, 2006: 96), amb "la possibilitat de crear un recorregut de circumval·lació al Sud i Oest de Manresa". Pel que fa als polígons industrials, el PDU planteja "una reordenació de la seva estructura viaria que garanteixi no només la seva vertebració interna, ans també la seva articulació amb la resta d'assentaments urbans de l'entorn".

Pel que fa a Artés, el PDU considera que "l'eix Callús-Santpedor-Artés, que correspon a les carreteres BV-4511 i BV-4512 existents, ha de jugar un paper fonamental" en les comunicacions transversals, complementàries als corredors fluvials. En aquest sentit, el PDU fa esmena a la variant d'Artés, en aquell moment en construcció. En quant a previsions en matèria d'infraestructura ferroviària, el PDU "assumeix la construcció del ferrocarril transversal com una infraestructura estratègica tant pel que fa a la interconnexió dels sistemes urbans de la Catalunya interior, com al desenvolupament de la xarxa de transport de mercaderies, dos aspectes essencials per assolir una mobilitat més sostenible" (ibídem: 107).

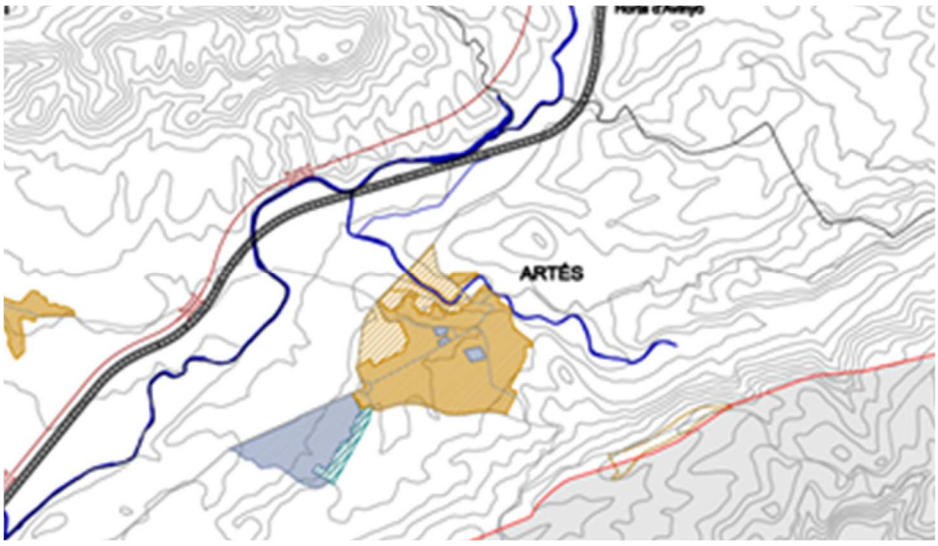
Imatge 43. Projectes d'infraestructures viàries-PDU Bages. I.04. Font: DPTOP, RPUC

El PDU estableix opcions de creixement residencial a ponent de l'àrea urbana consolidada i una àrea per acollir activitats econòmiques a sud-est del polígon industrial. Cal tenir com a referència la recomanació del PDU relativa a que el planejament urbanístic i sectorial estableixi que el nombre d'unitats d'habitatge amb protecció oficial arribi fins al 50 % del total en els sectors de nova urbanització, sempre que es doni alguna de les següents circumstàncies:

a. Municipis amb una dinàmica de creixement superior a la mitjana del Bages.

b. Municipis on la demanda pressiona el mercat a l'alça i el fa inabastable per a les noves llars autòctones.

c. En els àmbits on el PDU proposa Eixamples residencials o iniciatives liderades per l'administració pública.

Imatge 44. Proposta de creixement urbà. PDU Bages. Font: DPTOP, RPUC

7.2. Planejament sectorial vigent

7.2.1.Pla Director Urbanístic Aeroportuari Aeròdrom Barcelona / Bages

En data 7 de desembre de 2016 és va aprovar definitivament el Pla Director Urbanístic Aeroportuari Aeròdrom Barcelona/Bages, àmbit situat al terme municipal de Sant Fruitós de Bages (al centre geogràfic del Pla de Bages), a aproximadament 1 km al nord-oest del seu nucli urbà, entre l'eix transversal C-25 i el riu d'Or que conforma el límit amb el terme municipal de Santpedor.

Aquest instrument d'ordenació cal integrar-ho en l'estratègia del **Pla d'Aeroports, Aeròdroms i Heliports de Catalunya** (PAAHC 2009-2015) que indica, entre les actuacions pendents a l'aeròdrom de Sant Fruitós de Bages, la redacció d'un Pla director que defineixi amb precisió les possibilitats de desenvolupament d'aquesta infraestructura. D'acord amb això, "El desenvolupament de les instal·lacions aeronàutiques actuals que configuren l'aeròdrom de Sant Fruitós de Bages com a element de l'estructura del territori i com a peça del sistema general de comunicacions comporta, per tant, l'aprovació d'un Pla Director Urbanístic Aeroportuari (PDUA) conforme a l'article 5.2 de la Llei 14/2009, de 22 de juliol, d'aeroports, heliports i altres infraestructures aeroportuàries per delimitar i definir la seva zona de servei".

El PDUA de l'Aeròdrom Barcelona/Bages planeja com a primer objectiu "dotar a l'aeròdrom de Barcelona / Bages a Sant Fruitós de Bages de l'instrument regulador adequat per tal de donar una resposta coherent i unitària a la iniciativa privada de consolidar i desenvolupar l'activitat aeronàutica que històricament s'ha dut a terme a la instal·lació, a la vegada que donar resposta a la voluntat de l'administració competent d'integrar la infraestructura en la xarxa aeronàutica del territori definida pel planejament sectorial" (PDUA-ABB, 2016: 28). Altres objectius fixats en la memòria del PDUA:

- Garantir unes òptimes condicions operatives de la pista de vol per tal de que les diferents activitats aeronàutiques per les que es defineix l'aeròdrom es realitzin amb seguretat.
- Completar les edificacions, els serveis i l'ordenació general del centre d'activitats paracaigudistes de l'aeròdrom com a mesura de consolidació de l'activitat aeronàutica existent actualment.
- Definir les unitats d'edificacions necessàries per donar resposta a les necessitats d'hangaratge d'aeronaus estimades, de forma ordenada i continuada, en funció de la demanda del territori i de la conjuntura de l'avaluació sectorial.
- Reordenar el sistema d'accessos i aparcament, plantejant les actuacions que permetin garantir l'adequada funcionalitat de les diferents activitats previstes.
- Potenciar la component com a destí turístic, lúdic i recreatiu del Pla de Bages, explorant el potencial de l'interès públic de l'aeròdrom i permetent la participació al seu programa funcional a les diferents entitats i operadors de la zona no necessàriament aeronàutics.
- Plantejar les infraestructures necessàries que completin, tant el centre de paracaigudisme com la resta d'implantacions, per tal de que l'aeròdrom esdevingui un referent social comarcal, responent així a les demandes culturals, d'activitat econòmica i de serveis derivades del seu intrínsec interès públic.
- Ordenar les successives implantacions al voltant d'una imatge unitària de la instal·lació, de manera que la seva materialització permeti donar una resposta de manera conjunta a la integració en el paisatge.
- Explorar i detectar les possibilitats de relació entre l'aeròdrom i la resta d'usos de l'entorn, vinculant-ho a les activitats del teixit industrial i al desenvolupament d'equipaments públics en el sòl urbà situat a l'est de l'eix transversal C-25, de manera que pugui identificar-se com un element estructurant dels serveis municipals i del sòl públic.

Encara que sense impacte directe al terme municipal d'Artés, aquesta infraestructura territorial permet reforçar la polaritat funcional del Pla de Bages i obrir nous escenaris de desenvolupament i empoderament al territori amb peces d'equipaments estratègics.

7.2.2.Pla Director Urbanístic de l'Activitat Minera al Bages

En data 19 de setembre de 2018 és va aprovar definitivament el Pla Director Urbanístic de l'Activitat Minera al Bages, en concret a l'àmbit territorial integrat pels 12 municipis següents: Cardona, Súria, Sallent, Balsareny, Callús, Manresa, el Pont de Vilomara i Rocafort, Sant Fruitós del Bages, Talamanca, Sant Joan de Vilatorrada i Santpedor.

Aquest instrument de planejament territorial es marca com a objectius prioritaris (Document comprensiu, 4):

- Garantir un encaix urbanístic, ambiental i infraestructural adequat de la segona planta de sal vacuum a Súria i la conca del Cardener, i obtenir una producció de potassa mediambientalment sostenible.
- Establir les cauteles necessàries a Sallent i la conca del Llobregat per una retirada ordenada de l'activitat minera actual i la creació de nous espais d'oportunitat econòmica, si s'escau.

– Possibilitar i establir els mitjans per a l'assoliment dels objectius ambientals i, en especial, la progressiva eliminació dels dipòsits salins i la restauració dels espais que ara ocupen

– Establir les determinacions i previsions necessàries per a garantir el desenvolupament sostenible de l'activitat minera i la indústria associada en el futur.

Malgrat no tenir incidència directa al terme municipal d'Artés, aquest PDU té aplicació al municipis amb els que limita i com en el cas de Sallent te incidència directa en el paisatge visible del dipòsit de sal d'El Cogulló. En aquest sentit, el PDU estableix per a Sallent un seguit de recomanacions que es transcriuen a continuació:

– 1. Considerar la pervivència (d'alguns) dels espais lligats a l'explotació minera com a part de la memòria històrica del municipi, més enllà del manteniment d'aquells edificis i estructures que es considerin d'interès arquitectònic i/o patrimonial. En aquest sentit es recomana l'elaboració d'un Pla del Patrimoni Miner de Sallent.

– 2. Plantejar la posta en valor dels elements patrimonials i identitaris a conservar mitjançant la seva reutilització tant per usos lligats al lleure com per activitats econòmiques relacionades amb usos turístics i d'altres. També amb la inclusió a recorreguts i itineraris d'interès.

– 3. Estudiar amb visió de conjunt tota la zona central del municipi més enllà de l'àmbit del PDU amb l'objecte de dinamitzar-la: relligar els diferents espais afectes a la mineria amb el barri de l'Estació (propera zona verda) i el nucli urbà mitjançant itineraris cívics i usos de lleure compatibles amb propostes turístiques lligades a l'explotació de la muntanya de sal i al passat miner del municipi. Estudiar la possibilitat de mantenir la cinta transportadora reconvertint-la a passera per a vianants. Fer un seguiment de l'evolució de les propostes de reconversió del barri de l'Estació.

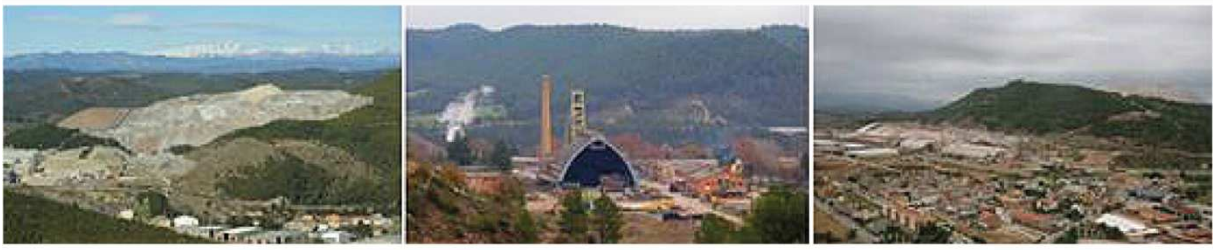
– 4. Reduir el front construït del sector torrent Mas de les Coves a continuació del polígon Illa, mitjançant l'acumulació dels espais lliures a l'extrem sud de l'àmbit i la construcció d'espais/edificis emblemàtics per acollir noves activitats econòmiques.

– 5. Deixar algun espai lliure d'edificació a la façana de l'autovia per tal de dignificar la imatge de la porta d'entrada al nucli de Sallent des de Manresa.

– 6. Reconsiderar el futur del sector de sòl urbà consolidat SMU-09, corresponent al barri de la Botjosa, antiga colònia vinculada a l'explotació minera, com a sòl de transformació per acollir activitat econòmica determinada pel planejament vigent i estudiar l'oportunitat de mantenir-hi l'ús residencial, en tot o part del conjunt, compatible amb usos de lleure, turístics i comercials o inclús d'activitat en petit format lligats al seu valor patrimonial.

– 7. Estudiar la recuperació ambiental i paisatgística del torrent de Soldevila i la possible ordenació com a espai de lleure i espai frontissa entre els usos industrial i d'activitat econòmica i el nucli urbà.

– 8. Establir directrius per una ordenació unitària del front oest de l'autovia, des de la benzinera fins el torrent de Soldevila.

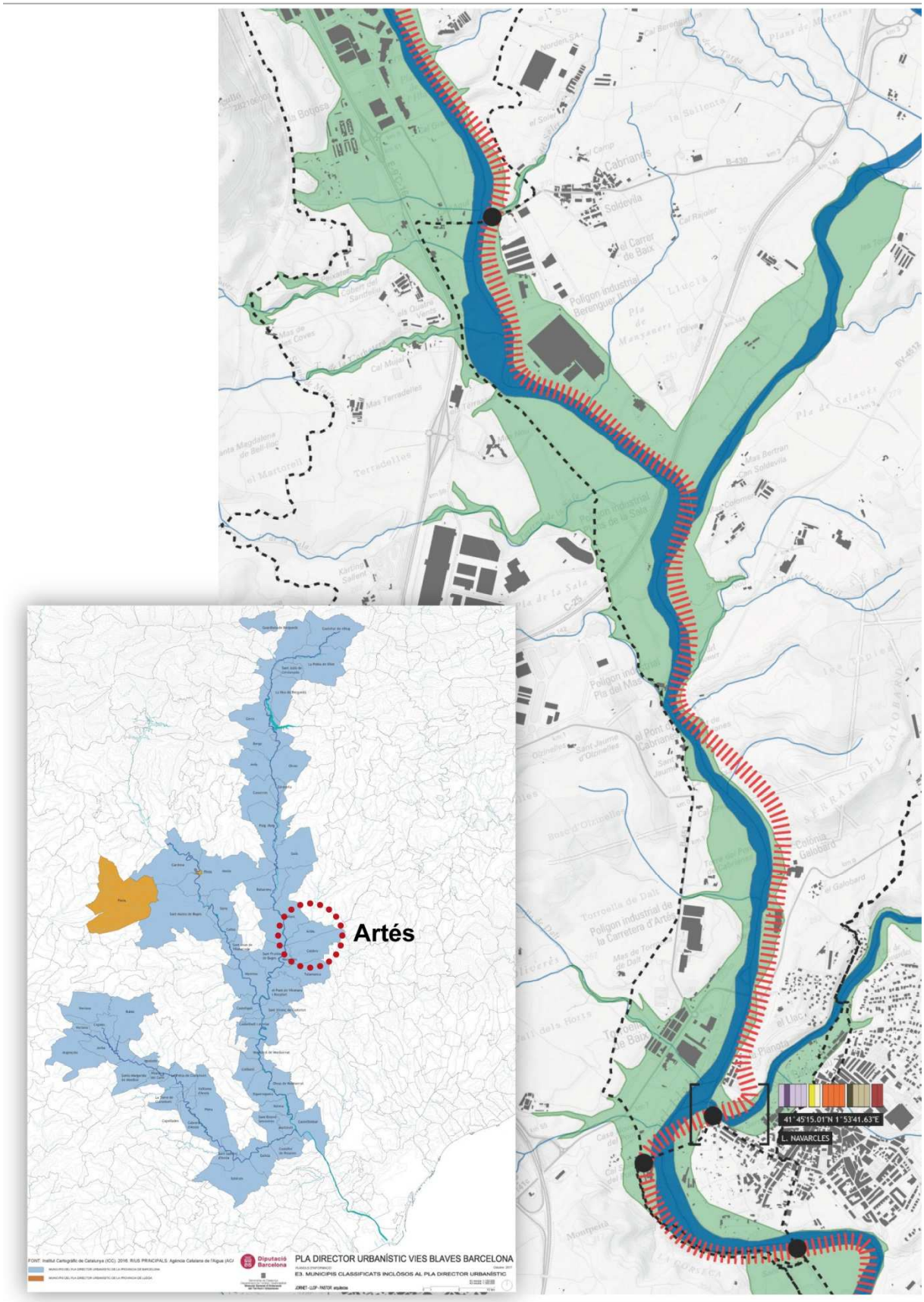

Imatge 45. Àrees d'actuació. Font: Memòria PDUAMB

7.2.3. Pla Director Urbanístic de les Vies Blaves

El Departament de Territori i Sostenibilitat juntament amb la Diputació de Barcelona impulsen el projecte Vies Blaves que discorreran per una de les àrees més dinàmiques d'Europa, amb un urbanisme de gran complexitat i que aplega 65 municipis. Un total de 5,2 milions de persones, el 70% dels catalans, hi viu o es troba a menys de mitja hora de distància. Per la dimensió del projecte, és una actuació inèdita al sud d'Europa.

La Comissió de Política Territorial d'Urbanisme de Catalunya (CPTUC) va aprovar en data 22 de març de 2019 inicialment el Pla director urbanístic (PDU) de les Vies Blaves, que permetrà crear 283 quilòmetres de camins per a vianants i ciclistes al llarg dels rius Llobregat, Anoia i Cardener.

Imatge 46 E3_Municipis_inclosos dins l'àmbit de PDUVB; O1_ Estratègies d'ordenació. Font: PDUVB

Les Vies Blaves s'estructuraran en tres branques:

- **Via Blava Llobregat**: recorrerà els 186 quilòmetres al llarg de les comarques del Berguedà, el Bages, el Baix Llobregat, el Vallès Occidental i el Barcelonès. S'iniciarà a les fonts del riu, a Castellar de N'Hug, i finalitzarà a la desembocadura d'El Prat de Llobregat, unint indrets com Sant Benet de Bages, Montserrat i 15 colònies tèxtils. El recorregut principal es podrà completar amb fins a 100 quilòmetres més de possibles variants i enllaços. La Via Blava Llobregat suposarà una inversió de 14 milions d'euros.
- **Via Blava Cardener**: en aquest cas, s'habilitaran 50 quilòmetres d'itineraris pel Bages, entrant a la demarcació de Barcelona per Cardona i confluint amb la Via Blava Llobregat a Castellgalí. La inversió prevista és de 5 milions d'euros.
- **Via Blava Anoia**: seguirà el riu al llarg de 70 quilòmetres per l'Anoia, l'Alt Penedès i el Baix Llobregat. Començarà a la confluència dels camins de Calaf, Sant Matí Sesgueioles, Montmaneu i Argençola; continuarà per Jorba i s'unirà a la Via Blava Llobregat a Martorell. Requerirà una inversió de 6 milions d'euros.

A més del patrimoni cultural situat a tocar dels rius, les Vies Blaves travessaran tres parcs naturals, 12 espais naturals protegits i vuit espais turístics.

Els objectius del PDUVB són:

- Esdevenir una eina prioritària per a la dinamització turística, compatibilitzant aquestes finalitats amb els interessos i les necessitats dels diferents municipis i comarques que formen part del PDU.
- Aconseguir la màxima integració i coherència amb els valors ambientals i paisatgístics dels entorns fluvials.
- Dotar les poblacions riberenques d'infraestructures de lleure de qualitat.
- Posar en valor camins històrics, elements patrimonials i paisatgístics i fer accessibles espais naturals desconeguts o descuidats.

El **municipi d'Artés** podrà obrir noves connexions per recuperar camins històrics i elements patrimonials i tot plegat contribuirà a la cohesió del territori, la recuperació de la història i de les seves lleres.

El municipi d'Artés està inclòs en el **Tram L5- Riu Llobregat. Sallent – Sant Vicenç de Castellet**. El tram entre Sallent i Sant Vicenç de Castellet ve marcat pels espais fluvials, amb tres aiguabarrejos importants que modulen el recorregut: la riera de la Gavarresa, la riera i llac de Navarcles i el riu Cardener. Les zones d'aiguamolls de la Corbatera entre Sallent i Navarcles, els tres salts del Llobregat entre Navarcles i el Pont de Vilomara, aporten al camí paisatges fluvials canviants i de gran interès ecològic i paisatgístic, on l'erosió fluvial és el principal protagonista.

L'àrea del monestir de Sant Benet de Bages es pot considerar com la fita cultural del camí. Els diversos ponts històrics que creuen el riu i els elements industrials com les xemeneies d'Els Carbusos" complementen el recorregut.

7.3. Instruments de protecció, gestió i ordenació del paisatge

7.3.1.Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals

El principal instrument de protecció, gestió i ordenació del paisatge del municipi d'Artés és el Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals elaborat per l'Observatori del Paisatge, lliurat al Departament de Territori i Sostenibilitat el 31 d'agost de 2015 i aprovat definitivament el 27 de juliol de 2016 (EDICTE de 29 de juliol de 2016, sobre una resolució del conseller de Territori i Sostenibilitat d'aprovació definitiva del Catàleg de paisatge de les comarques centrals).

El Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals és un instrument amb un enorme potencial per a la planificació territorial. Estableix pautes, criteris i accions destinades a integrar el paisatge en el planejament territorial, urbanístic i sectorial i proporciona objectius de qualitat paisatgística i informació paisatgística.

A les Comarques Centrals es distingeixen 27 unitats de paisatge (paisatges), que contribueixen a l'elevada riquesa i diversitat paisatgística de Catalunya, que té un total de 135 paisatges.

Els objectius de qualitat paisatgística formulats per a les Comarques Centrals són els següents:

- 1. Uns assentaments urbans amb un creixement ordenat, respectuós amb la seva singularitat, amb perímetres nítids, dimensionats d'acord amb les necessitats reals i que no comprometi els valors del paisatge dels espais circumdants, amb unes entrades als nuclis urbans ordenades i projectades en relació amb el paisatge i amb les característiques del relleu general.
- 2. Unes infraestructures lineals (xarxa viària i ferroviària, línies elèctriques, etc.) i de telecomunicacions integrades en el paisatge i que millorin la interconnexió del territori sense comprometre la continuïtat paisatgística.

– 3. Unes àrees especialitzades d'ús industrial, logístic, comercial, d'oci o d'altres usos terciaris, ubicades en zones visuals no preferents o notòries i dissenyades o redissenyades tenint en compte la integració en l'entorn, els tractaments de façana i les tipologies constructives, i que respectin els espais identitaris i patrimonials dels indrets on s'ubiquen.

– 4. Uns paisatges miners d'extracció de sal i carbó gestionats adequadament fent compatible la seva producció industrial amb la seva funció pedagògica i d'espai freqüentat pel turisme (Súria, Balsareny, Cardona, Fígols, etc.).

– 5. Un paisatge fabril de colònies tèxtils situades principalment al llarg dels rius Llobregat i Ter, amb un sistema de canals i infraestructures hidràuliques preservat com a element configurador i estructurant del paisatge.

– 6. Uns paisatges fluvials, principalment del Ter, Llobregat i Anoia ben conservats que potenciïn el seu paper de connectors paisatgístics i d'espais d'oci i gaudi.

– 7. Un sistema d'urbanitzacions ordenat i integrat en el paisatge, de manera que es minimitzi el seu impacte visual i es valori la seva imatge.

– 8. Un patrimoni arquitectònic en relació amb l'antiga frontera de la «Marca Hispànica» (castells, torres de guaita, masies fortificades) i un patrimoni arquitectònic romànic, lligat a la repoblació medieval del territori de les Comarques Centrals, posat en valor pels seus valors estètics, històrics i identitaris.

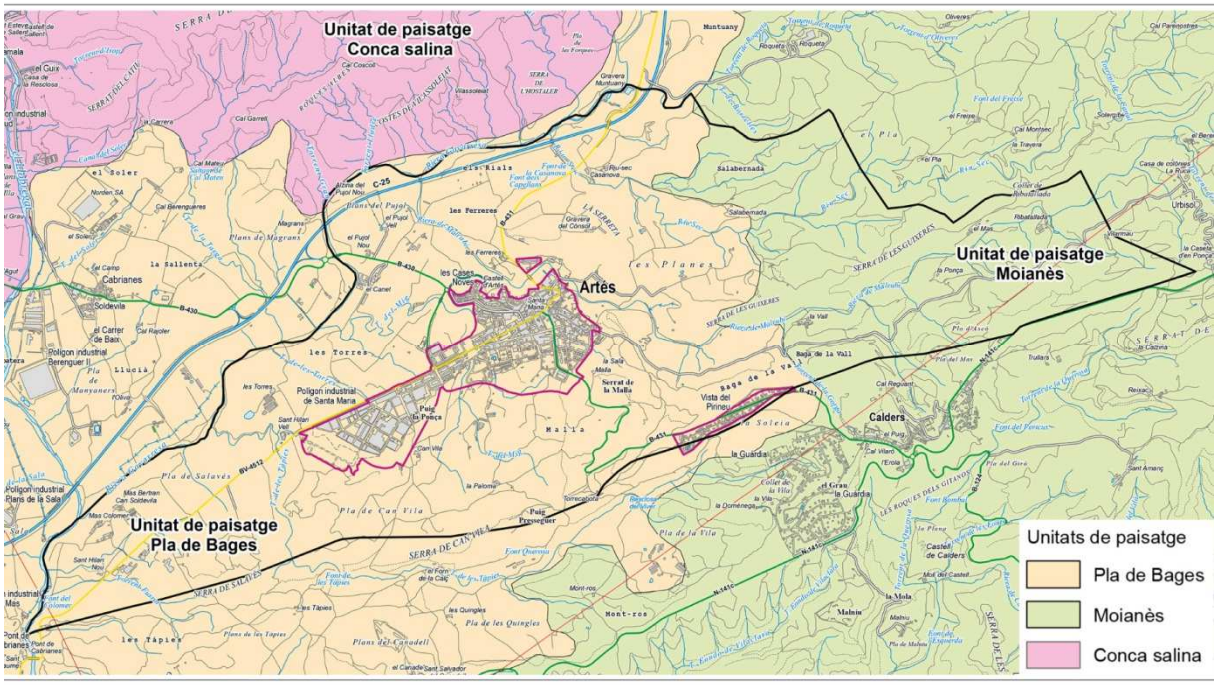
– 9. Uns paisatges naturals ben conservats, amb qualitat paisatgística, viables ecològicament i que compaginin l'activitat agropecuària, l'extracció de recursos naturals i l'ús turístic i de gaudi.

– 10. Un paisatge agroforestal preservat i ben gestionat, que mantingui a cada lloc la diversitat d'elements que el caracteritzen (masies, coberts, cabanyes, murs i construccions de pedra seca, etc.) i el doten d'identitat pròpia, preservant la distribució en mosaic i garantint el bon encaix de les noves construccions i infraestructures.

– 11. Un sistema d'itineraris i miradors que subratllin les panoràmiques més rellevants i permetin descobrir i interactuar amb la diversitat i els matisos dels paisatges de les Comarques Centrals.

– 12. Unes fites i fons escènics preservats i revalorats que es mantinguin com a referents visuals i identitaris de qualitat, així com unes singularitats geomorfològiques preservades com a elements configuradors i emblemàtics del paisatge.

El municipi d'Artés està emmarcat dins de les unitats de paisatge de "Pla de Bages" i de "Moianès".

Imatge 47. Unitats de Paisatge.
Font: DTS, Generalitat de Catalunya. Elaboració: Solucions

Unitat de paisatge Pla de Bages

Al municipi d'Artés, la unitat de paisatge dominant correspon a Pla de Bages, identificada per:

- Una plana sedimentària, altament antropitzada, situada a cotes baixes amb replans als seus límits i la forta presència dels eixos fluvials del Llobregat i Cardener que creuen i estructuren aquest paisatge.
- Un teixit periurbà molt densificat, amb presència d'assentaments urbans, d'àrees d'activitat i d'un ric entorn rural lligats a la polaritat urbana de Manresa.
- Una extensa superfície de sòls d'espais agrícoles, principalment conreus herbacis de secà i vinya, estructurats a les zones més planes, amb una presència de pinedes de pi blanc als costers adjacents. Cal destacar dins la xarxa hidrològica la Sèquia de Manresa, que va permetre el desenvolupament de conreus de regadiu al seu entorn, l'Horta de Manresa.
- La presència de vies d'alta capacitat que fragmenten el territori, com ara l'eix transversal (C-25), l'eix del Llobregat (C-16), la C-37 i la C-55. Una infraestructura acompanyada des del segle XIX per les colònies industrials, per les bòbiles, per ponts i vies de comunicació sobre els cursos fluvials. També pel seu ric patrimoni artístic i religiós, amb conjunts històrics com el monestir de Sant Benet del Bages i la Seu de Manresa.
- Un ric patrimoni rural lligat al conreu de la vinya i el cereal que es pot apreciar en les feixes, murs de pedra seca, barraques, cups, tines, eres i corrons escampats pel territori; tot això amb un fons escènic de referència pel país: Montserrat i el Montcau.

En els valors naturals i ecològics de la unitat Pla de Bages hi apareix en el municipi d'Artés un espai catalogat com a zona d'interès natural, la Corbatera.

La Corbatera és una plana al·luvial integrada en el relleu del Pla de Bages en l'aiguabarreig de la riera Gavarresa amb el Llobregat, bàsicament als termes de Sallent i Artés, encara que també abasta terrenys de Calders i Navarcles. Es composa de 100 ha, en part recuperat des d'un antic circuit de motos, on hi destaca el bosc de ribera, que ha esdevingut un dels principals punts de nidificació o aturada d'ocells migradors. Hi podem citar el corriol petit (Charadrius dubius), el cames llargues (Himantopus himantopus), xivites (Tringa ochropus), xivitones (Actitis hypoleucos), gambes roges (Tringa totanus), agrons (Ardea purpurea), esplugabous (Bubulcus ibis), el teixidor (Remiz pendulinus), etc. També s'hi han observat tortugues de rierol (Mauremys leprosa).

Unitat de paisatge Moianès

Els trets distintius de la unitat de paisatge Moianès són:

- Altiplà basculat cap a l'oest, amb drenatge cap al Llobregat, que enllaça les cingleres de la part baixa d'Osona amb els contraforts muntanyosos del Bages.
- Relleu ondulat, amb pujols allomats, únicament exceptuats en el pla de Moià.
- Coberta forestal densa i ufanosa, dominada pel pi roig i el roure martinenc.
- Moltes poblacions s'assenten en pendents inclinats orientats cap a la solana. Per exemple, Moià i Calders.
- Presència d'urbanitzacions de baixa densitat, com a Collsuspina, a Calders, a Moià o a Monistrol de Calders.
- L'aïllament respecte zones veïnes més poblades, en part per la sinuosa xarxa viària, ha preservat un paisatge tradicional de pagès, que propicia una imatge de continuïtat històrica.
- Forta identitat territorial que s'ha vist traduït en la creació d'una nova comarca catalana
- Existència d'espais d'interès geològic i ambiental: coves del Toll, zona humida de l'Estany.La coberta forestal densa i ufanosa ha propiciat la inclusió de diversos espais al PEIN, com ara Moianèsvall de Marfà, Moianès-Puig-rodó, Moianès-Bussanya, o Moianès-baga del Soler-serra de l'Estany-bagues del Perer.
- Conjunts arquitectònics de gran interès patrimonial: Santa Maria de l'Estany, nucli antic de Moià, castells de Calders.
- Existència d'espais d'interès geològic i ambiental: coves del Toll, zona humida de l'Estany, meandre fòssil de Calders i riera de Calders.
- La llarga filera arbrada de plataners que ressegueixen la carretera C- 59 abans d'arribar al nucli de l'Estany.

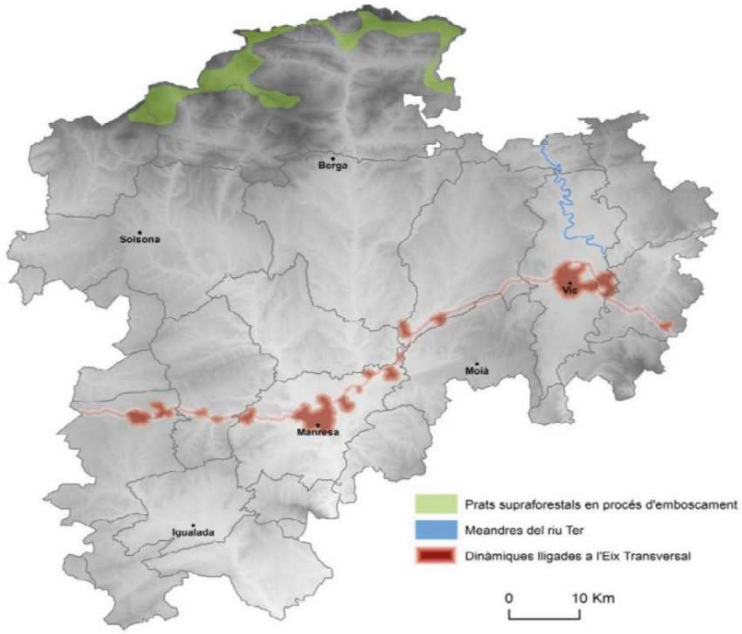
Aquestes unitats comprenen parcialment el paisatge d'atenció especial de «l'eix Transversal».

El paisatge d'atenció especial (PAE) de l'Eix Transversal

El prototipus de catàleg de paisatge preveu que, en aquells casos en què sigui necessari recollir l'existència d'espais amb trets molt singulars, es puguin identificar uns paisatges d'atenció especial (PAE), que permeten el seu tractament individualitzat. Aquests espais són sectors de territori que presenten una determinada heterogeneïtat, complexitat o singularitat des d'un punt de vista paisatgístic, per exemple, els indrets amb una intensa i ràpida transformació dels usos.

El paper dels paisatges d'atenció especial permet donar pautes per altres objectius de planejament que no siguin el merament territorial, com és el cas de l'urbanístic. Les decisions preses en l'àmbit urbanístic són, de fet, les que acaben tenint més incidència sobre el paisatge, o almenys les que són més fàcils de percebre per part de la població.

En el conjunt de les Comarques Centrals s'han identificat tres paisatges d'atenció especial, entre els que a l'àmbit d'Artés es troba el paisatge de l'eix Transversal.

Imatge 48. Paisatge d'Atenció Especial Eix Transversal. Font: DTS, Generalitat de Catalunya.

El paisatge d'atenció especial de l'eix Transversal inclou els diferents espais a banda i banda de la via dins un radi de 3 km però, sobretot, els espais més exposats visualment. En aquest cas s'inclouen tots els components del territori vinculats a la carretera; molt especialment, els assentaments urbans i les àrees especialitzades.

El Paisatge d'atenció especial inclou, poc o molt, escenaris de les unitats Costers de la Segarra, Rubió – Castelltallat – Pinós, Pla de Bages, Conca Salina, Replans del Berguedà, Lluçanès, Moianès, Plana de Vic, Guilleries i, finalment, Montseny. Aquesta àrea comprèn bàsicament les terres planes del Bages i d'Osona i pel extrems les terres més elevades de la Segarra i de les Guilleries. Aquests escenaris són majoritàriament de caràcter rural a excepció dels escenaris urbans i periurbans de Manresa i Vic. Els escenaris rurals estan conformats per espais forestals amb valor natural i estètic i per espais de mosaic agroforestal amb valor estètic; per contra, els dos grans escenaris urbans tenen un valor estètic, històric, social, productiu i identitari.

Els espais forestals es localitzen als serrats i serres ubicats entre la plana del Bages i la de Vic però, també, als serrals i serres de les Guilleries. El primer sector es caracteritza per una coberta forestal formada per pinedes, alzinars i rouredes i, el segon, per , boscos d'alzines i suros.

Els espais amb mosaic agroforestal es localitzen a les terres dels Costers de la Segarra, de Rubió – Castelltallat – Pinós, del Pla de Bages (exceptuant l'illa de la conurbació urbana de Manresa) i, també, a la plana de Vic (a excepció de l'àrea urbana de Vic). El mosaic del sector del Bages es caracteritza per una modelació agrària de conreus herbacis de secà i per nombroses construccions aïllades. El mosaic del sector d'Osona el formen camps de cereals i farratges pel bestiar, així com nombroses construccions aïllades associades a la industria ramadera.

L'eix Transversal travessa dues àrees d'escenaris urbans i periurbans. La primera la formen els nuclis de Manresa, Sant Joan de Vilatorrada, Santpedor, Sant Fruitós de Bages i, la segona, els nuclis de Vic, Gurb, Calldetenes i Santa Eugènia de Berga. En el cas de Manresa l'eix Transversal arriba, des de Lleida, pel costat oest i s'allunya, direcció Vic, pel nord-est. Des de la via, tot i que travessa l'àrea en bona part entre talussos, es veuen fronts urbans, nuclis conformant fons escènics, fronts i cobertes de naus industrials, nombroses construccions aïllades i àmplies panoràmiques de camps de secà amb la muntanya de Montserrat al fons.

En el cas de Vic l'eix Transversal arriba, des de Manresa. pel costat oest, voreja l'àrea i s'allunya, direcció a Girona, pel costat sud-est. Des de la via es veu el front d'una extensió urbana de Vic però, també, turons testimoni, camps, construccions aïllades i alguns fronts de naus industrials.

Alguns dels valors principals són els següents:

- Els valors estètic i identitari de les formes de relleu de la **muntanya de Montserrat** com a fons escènic del Pla de Bages i els turons testimonis de la Plana de Vic perquè constitueixen destacats elements configuradors de la imatge d'aquestes terres planes.
- El valor estètic dels grans **espais forestals** que l'eix Transversal permet apreciar perquè els diferents boscos ofereixen una imatge de lloc inhòspit i poc poblat i, a més a més, els boscos d'alzines i suros ofereixen un espectacle de color a la tardor i a la primavera.
- El valor estètic dels diferents **mosaics agroforestals** que l'eix Transversal travessa perquè la combinació dels diferents elements del territori es capaç de transmetre als usuaris de la via estímuls, sensacions o impressions de relaxació i de benestar.

En conjunt, els elements del territori han experimentat els efectes de diferents dinàmiques de transformació com a conseqüència de la funció, no prevista inicialment, de l'eix Transversal com a mirador lineal.

Aquesta via ha permès descobrir i accedir a escenaris fins al moment desconeguts per a gran part de la població en general. Aquest fet comporta, per exemple, la visió d'alguns fronts urbans, d'edificacions i d'instal·lacions mai pensats per a conformar la façana del davant; com també, una sobrefreqüentació de determinats llocs fins al punt de restar qualitat als valors d'aquests escenaris.

En relació amb els assentaments urbans, Manresa, Vic i els respectius nuclis vinculats han experimentat un augment del seu valor social i productiu com a conseqüència de la millora de l'accessibilitat que suposa aquesta via. Aquest fet constitueix una dinàmica de transformació que repercuteix en els antics vials d'accés i en el creixement urbanístic d'aquests nuclis. Sobre els antics vials d'accés, el fet d'enllaçar-los amb l'eix Transversal potencia la seva condició de portes de Manresa i Vic. Pel que fa al creixement urbanístic, alguns petits nuclis, com ara Espinelves, Rajadell, o Aguilar de Segarra, han vist créixer les primeres residències.

La construcció de l'eix Transversal i les obres posterior de desdoblament han suposat l'aparició d'un element sobre el territori que no sempre s'adapta a les necessitats locals ni a les característiques dels llocs travessats. En general, existeixen nombrosos espais segregats per el pas de la via que han quedat sense ordenar la qual cosa accentua encara més l'efecte barrera. En el cas concret de Manresa, per exemple, talla les relacions entre el nucli, la zona d'horta del Poal i el parc de l'Agulla.

Els valors i les dinàmiques de transformació d'aquest paisatge d'atenció especial fan recomanables l'adopció d'unes estratègies que garanteixin la preservació dels seus valors. Així doncs, es proposen les estratègies següents:

- **Estratègia 1. Ordenar els espais segregats.** Adequar els espais lliures, que pel pas de la via han perdut el seu ús original, amb la finalitat de millorar la integració de l'eix Transversal en el lloc. En aquest sentit, caldria identificar prèviament cadascun dels intervals paisatgístics que travessa la via i els espais susceptibles de ser ordenats. En cadascun d'aquests casos, la vegetació és un recurs eficient que, disposat de manera estratègica, permet fer més amè i agradable el recorregut i, alhora, potenciar el valor dels escenaris percebuts i afitar els enllaços. Cal insistir en la importància de prendre com a model les formacions vegetals de l'entorn.
- **Estratègia 2. Integrar les noves façanes del davant.** Vetllar per la bona integració dels fronts urbans, edificacions i instal·lacions que han passat a identificar els nuclis o les àrees de Manresa i Vic. En aquest sentit, caldria millorar la visió llunyana dels volums amb la definició d'una paleta de colors per a cada lloc. Així mateix, caldria remarcar el parcel·lari i les construccions aïllades del mosaic agrícola periurbà amb alineacions o masses vegetals però, també, assenyalar els eixos amb alineacions d'arbres; especialment, els que acompleixen una funció de portes.
- **Estratègia 3. Augmentar la lectura del mosaic agroforestal.** La major exposició visual del parcel·lari agrícola situat a banda i banda de l'eix exigeix una major integració dels elements en el lloc. En relació amb el parcel·lari caldria remarcar-lo amb alineacions i diversificar la coberta vegetal de les zones ermes o abandonades. Pel que fa a les construccions aïllades sense valor històric, com ara granges, magatzems, coberts, caldria que adoptessin una paleta de colors adequada al lloc i unifiquessin el color de les cobertes.
- **Estratègia 4. Potenciar la capacitat de comunicació de l'eix.** Convertir l'eix en un suport per a divulgar els valors dels escenaris, dels elements, dels itineraris i dels miradors existents al seu entorn. En conseqüència caldria una bona senyalització per a millorar la imatge del territori i, alhora, potenciar la mobilitat dels usuaris a descobrir els paisatges que s'amaguen més enllà de les formes de relleu del primer pla del territori i, alhora, potenciar la mobilitat dels usuaris a descobrir els paisatges que s'amaguen més enllà de les formes de relleu del primer pla.

8. PLANEJAMENT URBANÍSTIC

8.1. El planejament general vigent als municipis veïns

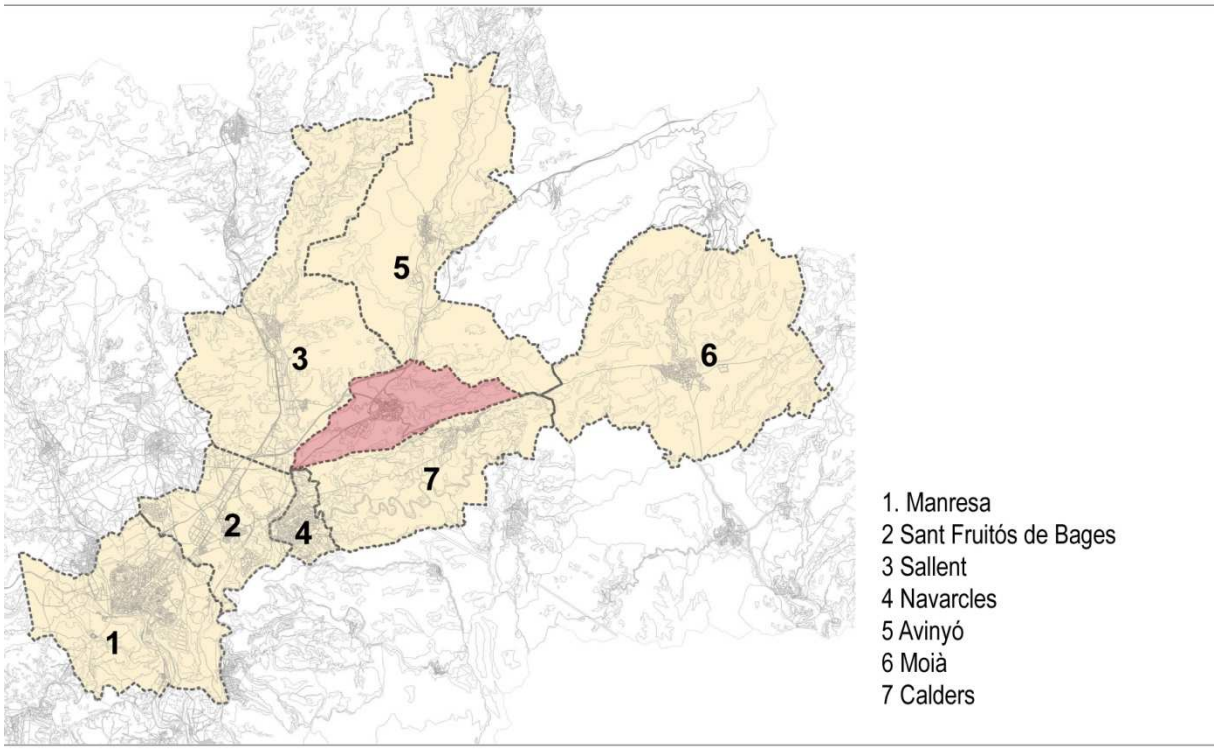
Amb l'objectiu de coordinar de manera òptima el marc de propostes en matèria d'ordenació del sòl al municipi d'Artés previst en aquest document d'avanç de POUM, cal fer un esforç en analitzar el planejament vigent als municipis veïns, encara que no en detall, sí de manera que permeti obtenir una imatge nítida dels seus potencials. Els municipis que seran analitzats a continuació són al Bages (Manresa, Sant Fruitós de Bages, Sallent, Navarcles i Avinyó) i al Moianès (Calders i Moià).

El primer aspecte que s'ha de destacar és el context actual de revisió del planejament municipal. Dels municipis analitzats, dos d'ells es troben en el procés de redacció dels documents d'avanç de POUM, i Manresa, capital del Bages, ha estat un dels darrers grans municipis en aprovar definitivament el seu planejament general (veure Taula 16). Cal destacar a Navarcles, d'una entitat territorial similar a Artés, que encara manté com a planejament vigent les seves NNSS des de l'any 1995.

D'altra banda, cal destacar a Sant Fruitós de Bages i Artés com a municipis que en els propers anys aniran desenvolupant els seus respectius instruments de planejament general tenint en consideració les tres dècades de vigència del seu planejament en un període de grans transformacions econòmiques i socials.

	Artés	Manresa	SF Bages	Sallent	Navarcles	Avinyó	Moià	Calders
Població (habs 2017)	5.585	75.152	8.512	6.594	5.950	2.240	5.957	953
Sup municipi (km2)	17,87	41,49	22,26	64,77	5,60	63,84	75,58	32,83
INSTRUMENT ORDENACIÓ	NNSS	POUM	PGO	POUM	NNSS	POUM	PGO	POUM
ENTRADA EN VIGOR	1988	2013	1989	2006	1995	2009	1984	2010
Expedients RPUC	31	53	56	11	26	19	38	8
TRAMITACIÓ (2018)	**AV POUM**	**TR-POUM**	**AV POUM**	-	-	-	**AV POUM**	-
ANY APROVACIÓ	**2019**	**2017**	**2017**	-	-	-	**2015**	-

Taula 16 Estat del planejament municipal, Font: MUC. Elaboració AVRA.

Imatge 49. Municipis de l'àrea d'influència directa d'Artés.Font: MUC. Elaboració: AVRA

D'acord amb el MUC, el planejament general als municipis veïns va establir reserves de sòl urbanitzable molt significatives, en tots casos, a excepció de Calders, equivalents entre una quarta part i un terç de la superfície del sòl urbà. Artés, en aquest sentit és el tercer municipi després Sant Fruitós i Manresa amb una major proporció de sòl urbanitzable respecte del sòl urbà (veure Taula 17). En quant a la disponibilitat de sòl no urbanitzable cal destacar la petita dimensió dels municipis de Manresa, Sant Fruitós i Navarcles, i l'extensa superfície de les seves àrees urbanes, factors que expliquen el percentatge tan baix –entre 65% i 75%- si son comparats amb la resta, amb un pes superior al 90% dins el territori municipal.

	BAGES						MOIANÉS	
	Artés (ha)	Manresa (ha)	SF de Bages (ha)	Sallent (ha)	Navarcles (ha)	Avinyó (ha)	Moià (ha)	Calders (ha)
Total municipal (MUC)	**1.778,47**	**4.149,09**	**2.225,73**	**6.477,03**	**559,57**	**6.384,08**	**7.558,01**	**3.282,60**
Total sòl urbà	**117,52**	**729,98**	**314,90**	**344,55**	**152,77**	**122,12**	**227,02**	**83,66**
SUC Sòl urbà consolidat	116,26	700,74	313,85	327,06	152,77	114,62	225,71	81,07
SNC Sòl urbà no consolidat	1,26	29,24	1,05	17,49	0,00	7,50	1,31	2,59
Total sòl urbanitzable	**42,49**	**325,10**	**256,87**	**76,92**	**43,20**	**38,63**	**70,43**	**15,29**
SUD Sòl urbanitzable delimitat	42,49	192,95	192,25	76,92	43,20	38,63	56,50	11,99
SND Sòl urbanitzable no delimitat		132,15	64,62	0,00	0,00	0,00	13,93	3,30
SNU Sòl no urbanitzable	**1.618,47**	**3.094,01**	**1.653,96**	**6.055,56**	**363,60**	**6.223,33**	**7.260,56**	**3.183,65**
% sup. sòl urbà	6,61	17,59	14,15	5,32	27,30	1,91	3,00	2,55
% sup. sòl urbanitzable	2,39	7,84	11,54	1,19	7,72	0,61	0,93	0,47
% sup. sòl urbanitzable respecte al sòl urbà	36,16	44,54	81,57	22,32	28,28	31,63	31,02	18,28
% sup. sòl no urbanitzable	91	74,57	74,31	93,49	64,98	97,48	96,06	96,99

Taula 17. Municipis de l'àrea d'influència directa d'Artés.
Font: MUC. Elaboració AVRA.

Altres factors a considerar dins d'aquest anàlisis són (veure Taula 18): l'elevada densitat d'Artés en termes d'habitants (48,06) i d'habitatges (23,83), únicament superada per Manresa. Pel que fa al pes del sòl amb ús residencial les majors xifres les concentra Navarcles (13,71%) i per als sòls d'activitat econòmica, els municipis tractors són Manresa, Sant Fruitós i Sallent, seguits a gran distància per Artés. Pel que a als sistemes, el MUC considera com a espais lliures part dels connectors del sòl no urbanitzable, fet que incrementa la ràtio de zona verda per habitant fins als 213,57 m2/hab.

	BAGES						MOIANÉS	
	Artés	Manresa	SF de Bages	Sallent	Navarcles	Avinyó	Moià	Calders
Població (habs)	5.648	76.250	8.593	6.636	5.966	2.250	6.190	946
Sup municipi (km2)	17,87	41,49	22,26	64,77	5,60	63,84	75,58	32,83
Densitat neta (habitants/ha de sòl urbà)	48,06	104,45	27,29	19,26	39,05	18,42	27,27	11,31
Densitat d'habitatges (hab. estimats/ha de sòl urbà)	23,83	55,43	11,88	12,10	19,88	8,70	15,55	7,02
% sup. sòl urbà residencial	2,70	5,00	5,00	0,76	13,71	0,44	1,97	1,57
% sup. sòl urbà d'activitat econòmica	1,00	3,37	3,37	2,25	2,67	0,55	0,25	0,01
% sup. sòl urbà de mixtos i altres	0,00	0,21	0,13	0,11	0,09	0,03	0,05	0,07
% sup. sòl urbanitzable delimitat ús residencial	0,65	1,77	2,23	0,24	1,80	0,15	0,43	0,06
% sup. sòl urbanitzable delimitat ús act. econòmica	0,99	1,84	4,39	0,43	1,28	0,26	0,23	0,00
% sup. sòl urbanitzable delimitat ús mixt	0,00	0,00	0,00	0,00	1,54	0,00	0,00	0,13
% sup. sòl destinat a sistemes	12,81	27,11	13,18	7,17	18,68	4,36	1,03	4,76
% sup. zona verda	6,78	12,95	4,32	1,41	5,08	0,51	0,19	0,47
M2 de zona verda per habitant (m2/hab)	213,57	70,47	111,78	137,33	47,65	145,42	23,07	61,63
% sup. equipaments	0,56	3,57	1,62	0,44	1,89	0,19	0,12	0,12
M2 d'equipaments per habitant (m2/hab)	17,80	19,82	42,98	42,75	17,63	54,07	15,51	41,13
% sup. serveis tècnics i ambientals	0,09	1,95	0,46	0,04	0,24	0,05	0,06	0,41
M2 de serveis tèc. i ambientals per habitant (m2/hab)	2,94	10,81	12,22	3,92	2,28	13,08	7,51	142,74

Taula 18. Municipis de l'àrea d'influència directa d'Artés. Font: MUC. Elaboració AVRA.

8.1.1. Els potencials del sòl urbà amb ús residencial i per a activitat econòmica

El conjunt de municipis de l'àrea d'influència directa d'Artés són precisament municipis integrats en un dels corredors industrials i logístics més importants del país –C16-; 100 polígons d'activitat econòmica en 1.700 Ha de sòl amb més de 5.000 empreses formen un teixit robust tot just delimitant la *porta d'entrada* de la Catalunya Central a l'àrea metropolitana de Barcelona. D'acord amb el Consell Comarcal del Bages, encara hi ha disponible i pendent d'edificar un 25% dels polígons, i amb la possibilitat d'impulsar 30 nous polígons d'activitat en un futur proper[16].

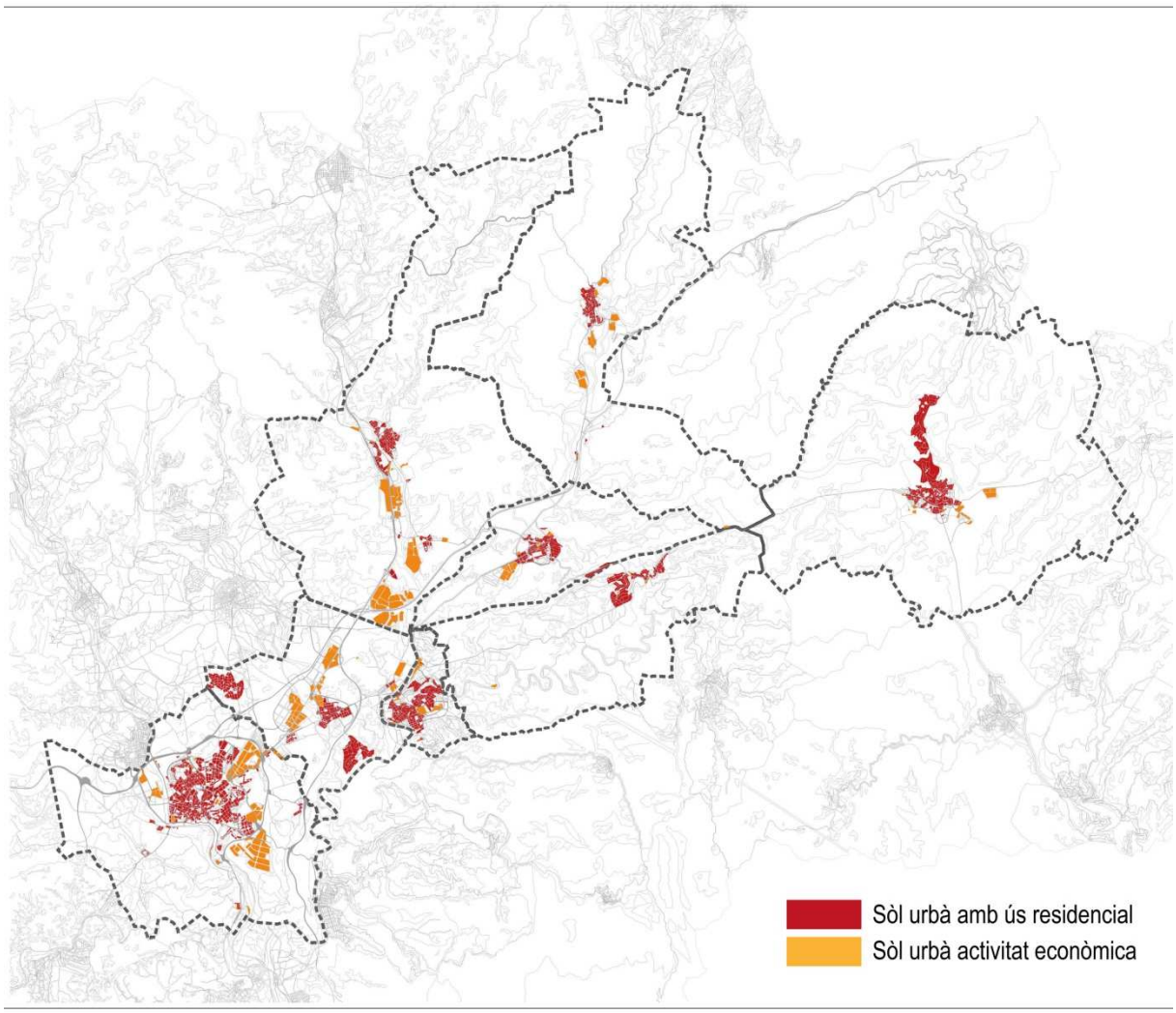
Pel que fa als municipis comparats en aquesta mostra, destaca per sobre de tots Sallent, municipi focalitzat en la indústria extractiva, en el que la reserva de sòl per a activitat econòmica triplica al sòl amb ús residencial. En el extrem oposat, apareixen municipis monopolitzats per l'ús residencial com Navarcles o Calders, aquest darrer sense pràcticament sòl per a activitat econòmica. Artés, presenta un bon equilibri (27% respecte del sòl amb ús d'habitatge), malgrat el cert aïllament del seu polígon industrial en relació a l'eix de la C-16, i més lligat a l'Eix Transversal.

Per tipologies d'ús d'habitatge, la qualificació de sòl urbà més nombrosa resta representada per la qualificació d'Urbà tradicional (R2) que es poden trobar als creixements compactes en alineació a vial al llarg del segle XIX i XX, molt sovint en forma de ravals i petits eixamples compactes i densificats amb el temps. En tots els casos, s'aprecia l'existència d'un casc antic en la qualificació R1 de Nucli Antic, que en Sallent s'aproxima a Manresa. Pel que fa a les tipologies suburbanes de baixa densitat, representades per la qualificació R6 de Cases Aïllades, cal destacar el pes que aquesta té al municipi de Sant Fruitós la urbanització Pineda de Bages, d'una extensió superior a l'àrea urbana de la vila. En aquest sentit cal destacar el pes del sòl destinat a habitatge unifamiliar en Moià que arriba al 84% del total.

Imatge 50. Evolució del mosaic territorial del Bages, 1997-2018
Font: ICGC. Elaboració: AVRA

16 Per a més informació, veure: http://www.poligonsbages.cat/

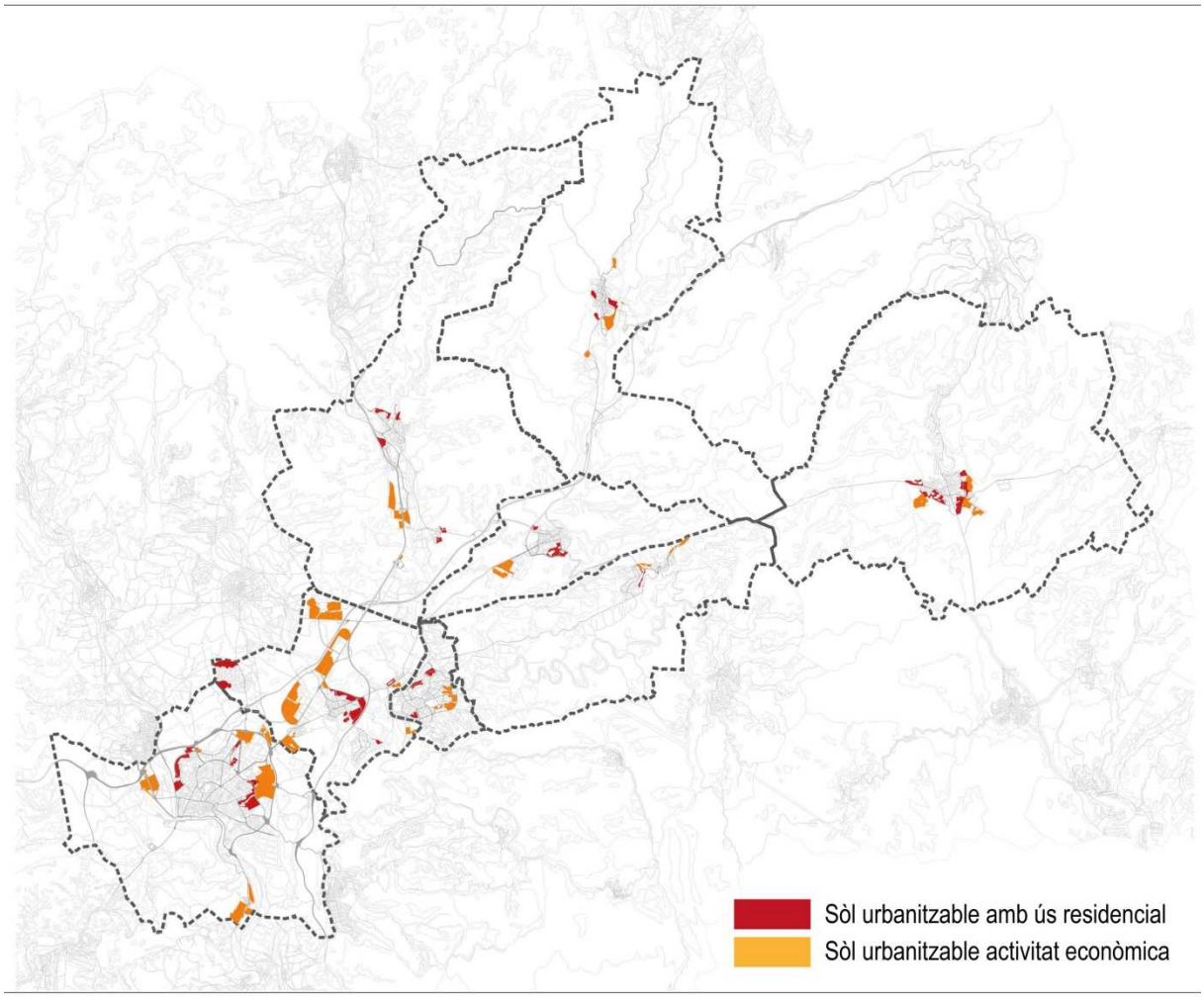
Imatge 51 . L'ús residencial i d'activitat econòmica.
Font: MUC. Elaboració: AVRA

	BAGES						MOIANÉS	
	Artés (ha)	Manresa (ha)	SF de Bages (ha)	Sallent (ha)	Navarcles (ha)	Avinyó (ha)	Moià (ha)	Calders (ha)
Total zones Sòl Urbà	**65,76**	**341,67**	**188,98**	**202,48**	**92,16**	**65,34**	**171,55**	**54,07**
Total sòl residencial	**48,00**	**207,46**	**111,19**	**49,50**	**76,73**	**28,37**	**148,87**	**51,56**
R1 nucli antic	8,81	18,18	4,40	15,88	7,93	3,82	11,88	5,24
R2 Urbà tradicional	13,06	131,75	0,00	24,50	31,22	3,46	3,67	1,00
R3 Ordenació tancada	9,82	21,93	16,64	0,00	0,00	4,33	8,39	0,00
R4 Ordenació oberta	1,21	33,11	3,51	6,32	0,14	1,38	3,99	1,40
R5 Cases agrupades	0,00	0,00	8,62	0,00	0,00	6,39	24,57	0,33
R6 Cases aïllades	15,12	2,49	78,02	2,80	37,44	8,99	96,37	43,59
Total sòl activitat económica	**17,76**	**125,56**	**74,97**	**145,69**	**14,94**	**35,29**	**19,03**	**0,17**
A1 Industrial	17,76	125,56	74,97	145,69	14,94	34,06	10,72	0,00
A2 Serveis	0,00	14,29	0,00	0,00	0,00	1,23	8,31	0,17
A3 logística	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Total sòl mixtos i altres	**0,00**	**8,65**	**2,82**	**7,29**	**0,49**	**1,68**	**3,65**	**2,34**
M1 Transformació	0,00	8,65	2,03	7,09	0,00	0,00	1,13	2,34
M2 Conservació	0,00	0,00	0,79	0,20	0,49	0,35	2,52	0,00
M3 Mixtos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,33	0,00	0,00

Taula 19. L'ús residencial i d'activitat econòmica en sòl urbà.
Font: MUC. Elaboració AVRA

8.1.2. Els potencials del sòl urbanitzable amb ús residencial i per activitat econòmica

En quan als sòls previstos als respectius instruments de planejament general en vigor, cal novament destacar el pes del sòls destinats a activitat econòmica per sobre del sòls previstos per a us d'habitatge. Únicament els municipis de Navarcles i de Moià van preveure més superfície per a ús d'habitatge que d'activitat econòmica. La resta d'aquests municipis oscil·len entre el 65% del sòl urbanitzable destinat a activitat econòmica a Sant Fruitós -vint hectàrees més que Manresa- i el 60% d'Artés, aquest ja amb la pràctica totalitat de les seves reserves urbanitzades o amb instruments de planejament derivat aprovat definitivament.

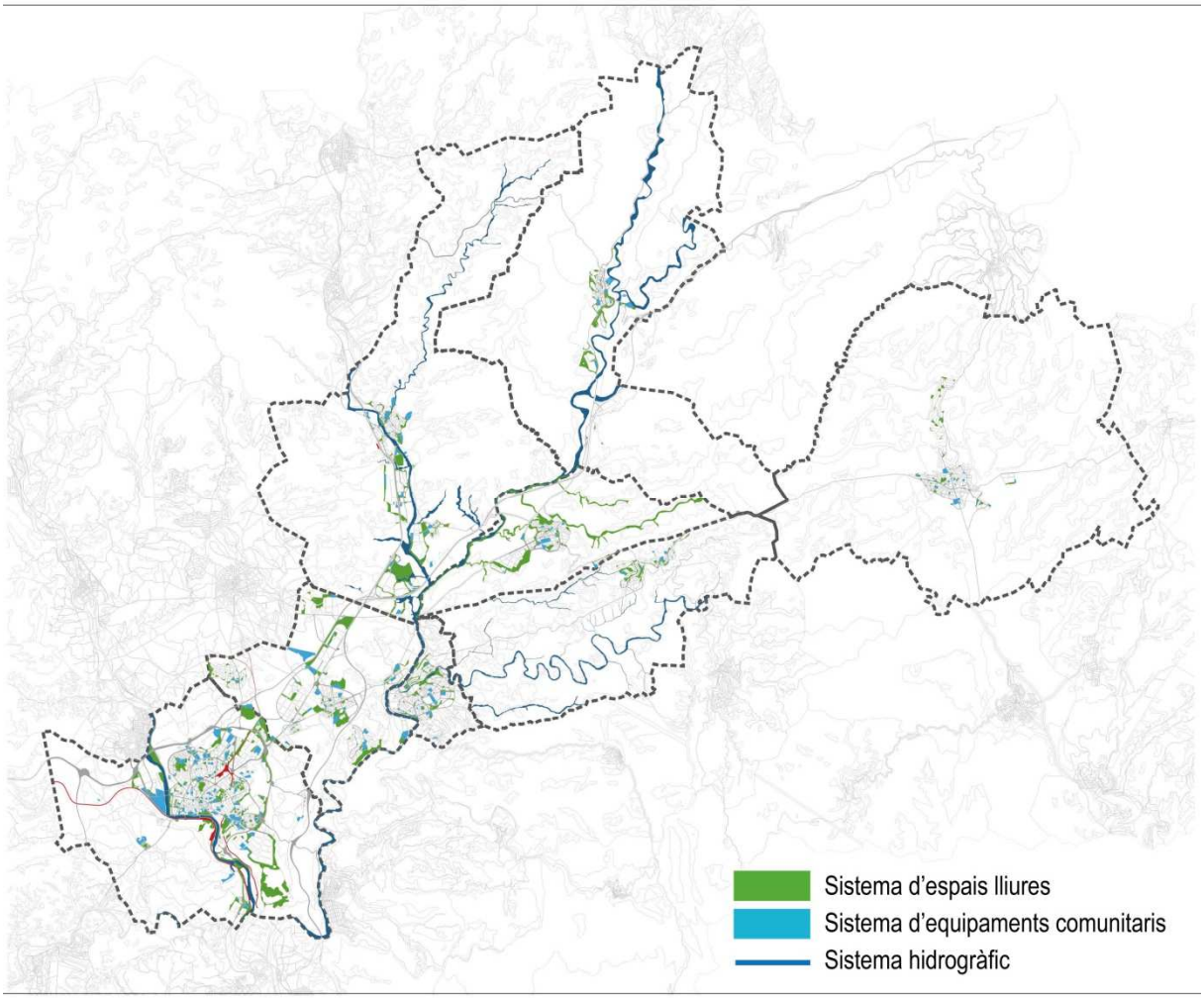
Imatge 52 . Sòl urbanitzable per a ús residencial i d'activitat econòmica.
Font: MUC. Elaboració: AVRA

	BAGES						MOIANÉS	
	Artés (ha)	Manresa (ha)	SF de Bages (ha)	Sallent (ha)	Navarcles (ha)	Avinyó (ha)	Moià (ha)	Calders (ha)
Total desenvolupament sòl urbanitzable	**29,08**	**255,52**	**194,82**	**43,43**	**25,89**	**26,40**	**63,60**	**9,50**
total sòl urbanitzable delimitat	**29,08**	**150,09**	**151,79**	**43,43**	**25,89**	**26,40**	**49,99**	**6,20**
D1 Desenvolupament residencial	11,50	73,41	50,35	15,67	10,10	9,66	32,66	1,88
D2 Desenvolupament d'activitat econòmica	17,59	76,27	97,70	27,76	7,17	16,74	17,33	0,00
D3 Desenvolupament mixt	0,00	0,00	0,00	0,00	8,62	0,00	0,00	4,32
D4 altres desenvolupaments	0,00	0,41	3,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Total sòl urbanitzable no delimitat	0,00	105,43	43,03	0,00	0,00	0,00	13,61	3,30
D5 Urbanitzable no delimitat	0,00	105,43	43,03	0,00	0,00	0,00	13,61	3,30

Taula 20. Sòl urbanitzable per a ús residencial i d'activitat econòmica.
Font: MUC. Elaboració pròpia

8.1.3. Els sistemes generals

L'estructura territorial dels sistemes mantenen en cadascun dels municipis comparats un pes significatiu dels espais lliures i no tant pel que fa als equipaments. No obstant, cal precisar que el MUC considera com a sistema d'espais lliures part del sòl no urbanitzable estructurant; en el cas d'Artés, aquesta reserva és coincident amb l'eix fluvial de la riera de Malrubí. D'acord amb això, i per tal d'ajustar l'anàlisi a les ràtios per habitant que fixa la legislació urbanística vigent, es fa molt difícil generar un marc comparatiu fiable entre aquests municipis, al menys pel que fa a l'acompliment dels estàndards urbanístics.

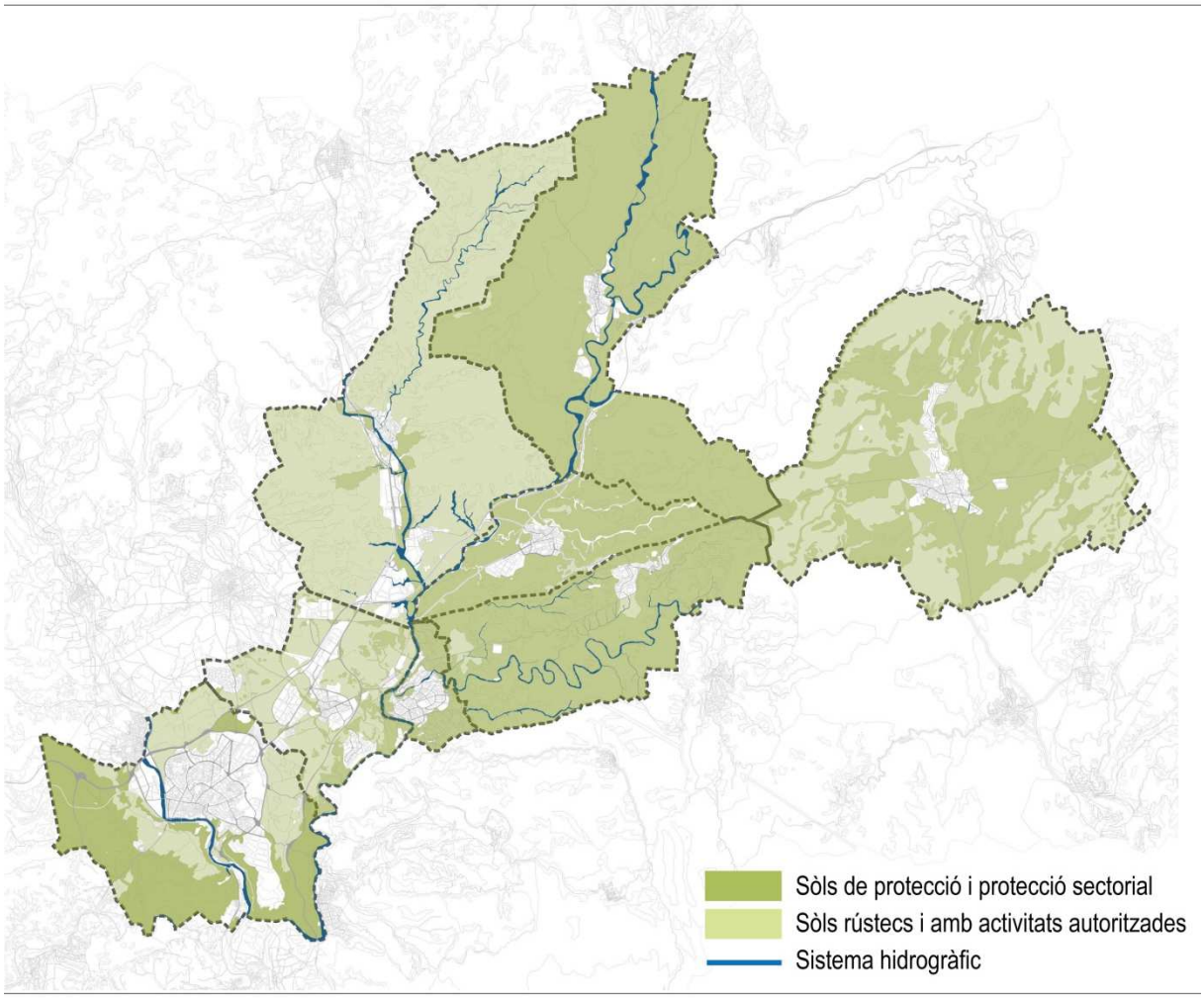

	BAGES						MOIANÉS	
	Artés (ha)	Manresa (ha)	SF de Bages (ha)	Sallent (ha)	Navarcles (ha)	Avinyó (ha)	Moià (ha)	Calders (ha)
Total sistemes	**227,73**	**1.124,74**	**293,30**	**464,10**	**104,50**	**278,02**	**77,56**	**156,28**
Total sistema de comunicacions	**38,60**	**319,61**	**130,22**	**93,64**	**47,82**	**40,78**	**48,18**	**24,64**
SX Viari	38,60	298,26	128,15	93,00	47,82	40,78	48,18	24,64
SF Ferroviari	0,00	21,35	2,07	0,64	0,00	0,00	0,00	0,00
Total sistema d'espais lliures	**177,53**	**576,00**	**116,79**	**339,65**	**44,67**	**222,32**	**15,67**	**114,00**
SS Protecció	56,91	13,97	0,54	74,29	0,00	31,00	0,83	0,08
SH Hidrogràfic	0,00	24,66	20,20	174,23	16,24	158,60	0,56	98,57
SV Espais lliures, zones verdes	120,63	537,37	96,05	91,13	28,43	32,72	14,28	15,35
Total sistema d'equipaments comunitaris	**11,60**	**228,90**	**46,29**	**30,76**	**11,91**	**14,85**	**13,71**	**17,52**
SE Equipaments	9,96	148,13	36,04	28,18	10,55	11,96	9,24	3,92
ST Serveis tècnics i ambientals	1,64	80,77	10,25	2,58	1,36	2,89	4,47	13,60
Total sistema d'habitatge dotacional públic SD	**0,00**	**0,23**	**0,00**	**0,05**	**0,10**	**0,07**	**0,00**	**0,12**
Habitatge dotacional públic	0,00	0,23	0,00	0,05	0,10	0,07	0,00	0,12

Imatge 53 i Taula 21 Sòl destinat a sistemes generals. Font: MUC. Elaboració: AVRA

8.1.4. El sòl no urbanitzable

En quant a la categorització dels espais oberts dels municipis analitzats cal destacar el pes dels sòls de protecció fora de l'àrea d'influència del corredor de la C-16. En aquest sentit, mentre que els municipis de Sallent i Sant Fruitós la qualificació dominant correspon al sòl rústec amb una major flexibilitat per encabir activitats autoritzades, els municipis d'Artés, Avinyó i calders, pràcticament tenen -d'acord amb el seu planejament general-, la major part del sòl no urbanitzable sota protecció i protecció sectorial. En el cas d'Artés, la revisió del sòl no urbanitzable previst al planejament vigent, va permetre copsar una realitat molt estesa en la redacció de planejament dels anys 80, en el que la qualificació del sòl s'ajustava a la coberta del sòl, i no com per exemple marca el planejament territorial, com a escenari flexible a on fer compatibles nous usos amb una protecció proactiva del territori.

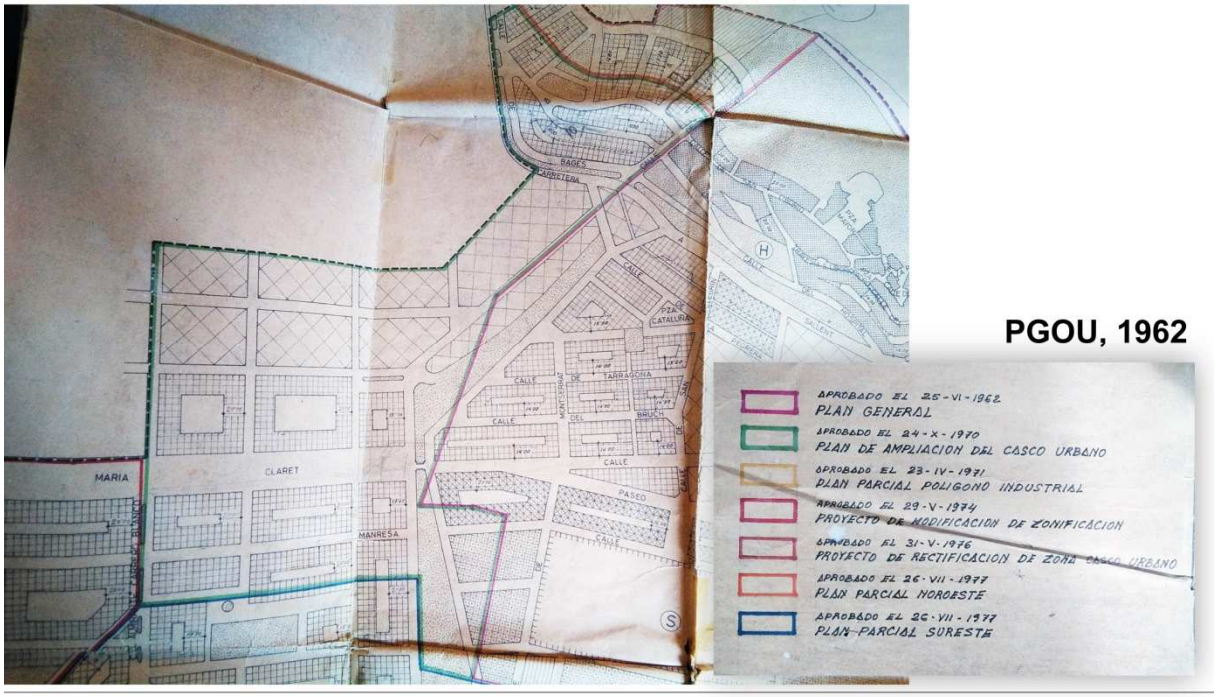
Imatge 54 . Sòl no urbanitzable.
Font: MUC. Elaboració: AVRA

	BAGES						MOIANÉS	
	Artés (ha)	Manresa (ha)	SF de Bages (ha)	Sallent (ha)	Navarcles (ha)	Avinyó (ha)	Moià (ha)	Calders (ha)
Total tipus sòl no urbanitzable	**1.455,89**	**2.412,82**	**1.548,64**	**5.767,00**	**336,99**	**6.014,25**	**7.245,22**	**3.062,68**
N1 Rústic	45,45	1.047,26	1.163,39	5.486,15	0,00	0,00	3.491,62	93,93
N2 Protecció	1.402,29	1.347,19	385,25	219,73	336,97	3.113,15	3.744,67	2.968,17
N3 Protecció sectorial	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.882,20	8,93	0,00
N4 Activitat autoritzada	8,15	18,37	0,00	61,12	0,02	18,90	0,00	0,58

Taula 22. Sòl no urbanitzable
Font: MUC. Elaboració AVRA

8.2. Antecedents del planejament general vigent. El PGOU-62

El instrument de planejament general vigent al municipi d'Artés són les Normes Subsidiàries de Planejament, aprovades definitivament per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona en data 3 de febrer de 1988 i publicades al DOGC en data 9 de maig de 1988. Aquestes normes subsidiàries (en endavant NNSS-88), tenien per objecte revisar el planejament anterior (*Plan General de Ordenación Urbana*, PGOU) redactat a l'any 1962 per Manuel de Solà-Morales Rosselló, en aquells temps, arquitecte municipal d'Artés -des del final de la Guerra Civil fins a l'any 75-, i que va constituir un dels pocs exemples de planejament urbà municipal de l'època[17]

Imatge 55. Plànol d'ordenació del PGOU-62 Font: Ajuntament d'Artés

8.3. Planejament urbanístic general vigent

Les Normes Subsidiàries de Planejament d'Artés (NNSS-88) estan integrades pels documents[18] següents:

- Memòria d'ordenació
- Normes urbanístiques i Disposicions transitòries.
- Plànols d'ordenació
  - 01.Estructura general i orgànica del territori (e:1/5000)
  - 02.Classificació del sòl (e:1/5000)
  - 03.Règim urbanístic del sòl (e:1/5000)
  - 04.Infraestructures de serveis tècnics (e:1/5000)
  - 05.Precisió dels àmbits dels sectors de planejament i de les unitats d'actuació (e:1/2000)
  - 06.Qualificació urbanística del nucli urbà (e:1/2000)
  - 07.Paràmetres de l'ordenació (e:1/2000)
  - 08.Alineacions i rasants (e:1/2000)
  - 09.Esquema de xarxes de serveis. Aigua (e:1/2000)

17 Únicament es disposa de còpia en paper del PGOU-62 dipositat a l'Arxiu administratiu de l'Ajuntament d'Artés. Com a comentaris a fer, cal destacar l'enorme qualitat d'aquest document que va anticipar moltes de les previsions que recolliran dues dècades després les NNSS-88, les principals, el desenvolupament del Polígon industrial de Santa Maria d'Artés.

18 Per a més informació, veure Registre de Planejament Urbanístic de Catalunya (RPUC): http://ptop.gencat.cat/rpucportal/AppJava/cercaExpedient.do?reqCode=veureDocument&codintExp=130621&fromPage=load

- 10.Esquema de xarxes de serveis. Clavegueres (e:1/2000)
- 11.Annexe.Àmbit de suspensió de llicències (e:1/5000)
- 12.Annexe.Inventari de bens d'especial protecció (e:1/2000)

8.3.1. Els criteris d'ordenació de les NNSS-88

La revisió del planejament redactat a l'any 62 (PGOU) fou motivada principalment per l'adaptació de les condicions de desenvolupament del sòl a la legislació urbanística i sectorial vigents. D'acord amb la memòria d'ordenació de les NNSS-88, "L'entrada en vigor de la reforma de la Llei del Sòl a través del text articulat de 9 d'abril de 1976" determinà la inclusió d'una Disposició transitòria Primera que "fixà el termini de quatre anys per a l'elaboració de les propostes d'adaptació". Una altra raó de pes serà l'aprovació de la Constitució de 1978 i de l'Estatut de Catalunya que fixa les competències legislatives exclusives en matèria urbanística. Cal de totes maneres assumir que Artés, encara estarà 10 anys desenvolupant aquestes NNSS.

Més enllà de les justificacions legals, les NNSS-88 tenen per objecte alinear una **diagnosi** robusta de la realitat urbanística amb les potencialitats dels usos del sòl. En aquest sentit, es van detectar determinades "disfuncionalitats" que hauran de corregir les NNSS-88, entre les quals destacar:

- La pràctica ocupació i desenvolupament del sòl apte per urbanitzar, amb unes previsions del PGOU-62 molt difícil d'adaptar a la topografia i que podrien causar un impacte negatiu al territori.
- Les obres d'infraestructures per cobrir torrents i salvar accidents topogràfics van generar expectatives en determinades àrees que no haurien d'haver perdut mai la condició de sòls no edificables.
- Els reiterats avisos de la Comissió d'Urbanisme de Barcelona de "redefinir la trama urbana en el sector dels torrents de manera que els terrenys d'ús i domini públic no es trobin travessant, de forma irregular les àrees edificables".
- La revisió de la xarxa viaria amb l'objectiu de descongestionar de vehicles el centre de la vila.
- Reconduir un model urbanístic que ha generat "fets negatius" amb tipologies inadequades com el bloc de la Caixa.
- Reconduir el procés urbanitzador cap a sectors més racionals, defugint les actuacions en llocs sense vocació ni qualitat d'ésser urbanitzats; en aquest sentit es parla de determinats plans parcials aprovats que poden desvirtuar les expectatives de creixement urbanístic.
- Carència de sòl industrial que en aquell moment estava pràcticament esgotat.
- Estancament demogràfic sense impacte del fenomen migratori.
- Necessitat de racionalitzar les previsions en quan a reserva de sòl per a futures necessitats, especialment de tipus sanitari i assistencial.
- Dèficit de serveis urbans en determinades àrees de la Vila.
- Una manca de protecció del casc antic, en particular del patrimoni edificat, i necessitat d'aprofundir en la rehabilitació.
- Inexistència de mesures de protecció per al paisatge i dels conreus, com de les masies i del seu paisatge cultural.

Les NNSS-88 plantegen un seguit **d'objectius**, entre els quals:

- Definir una estructura urbana ajustada a la realitat del territori i coherent, que consolidi els teixits urbans existents, reforçant eixos i evitant el fenomen de la dispersió.
  - Millorant la connectivitat interna de la xarxa viària i l'accessibilitat entre els diversos sectors.
  - Garantir una política de sòl que corregeixi les tensions especulatives.
  - Lligar els futurs creixements al nucli de població.
  - Definir normativament els usos i paràmetres del sòl.
- Corregir els dèficits d'urbanització, infraestructures i serveis.
  - Fent servir els mecanismes d'actuació i gestió del sòl, evitant acumulació de càrregues i despesa municipal.
  - Establint actuacions concretes de millora en funció dels dèficits de cada sector i atenent a prioritats fixades per les Normes urbanístiques.
  - Adequant la xarxa viària i les infraestructures de serveis a la realitat física del territori, fent propostes racionals i abaratint la repercussió dels costos d'urbanització.

– Corregir els dèficits d'equipaments, dotacions públiques i d'espais lliures.
  - Establint reserves de sòls en una proporció adequada mitjançant l'acompliment dels estàndards quan aquestes actuacions restin subjectes a operacions de reforma interior o unitats d'actuació.
  - Garantir que els sectors de sòl urbanitzable que prevegin les NSP determinin els sòls de cessió pública i gratuïta.
  - Fent servir mecanismes d'actuació i gestió per a l'obtenció, transmissió i utilització dels sòls, garantint l'acompliment dels drets i deures de la propietat.
– Adequar el procés d'urbanització a les condicions físiques del territori, establint les mesures per al tractament adequat de les barreres naturals.
  - Evitant l'ocupació de sòls no adequats per a la urbanització, garantint l'aplicació de la disciplina urbanística.
  - Determinant les àrees més aptes per a la urbanització justificades en un creixement urbanístic racional i viable.
– Establir canals de relació intermunicipal i multisectorial entre els agents del nucli urbà.
  - Delimitant traçat de la xarxa viaria segons la seva categoria local, municipal, comarcal i territorial.
  - Coordinant el traçat de la xarxa viaria amb l'administració encarregada de la seva implementació.
– Protegir el patrimoni artístic, cultural i ambiental, en concret del casc antic.
  - Desenvolupant un catàleg municipal amb un inventari dels elements amb valors arquitectònics, històrics o artístics.
  - Regulant normativament la protecció dels bens susceptibles de protegir.
  - Protegint les àrees d'interès ecològic i paisatgístic delimitant àmbits d'actuació.
  - Preservant l'àmbit de casc antic dels processos de densificació.
– Protegir les àrees d'especial ús agrícola, ramader i forestal del procés d'urbanització, garantint el seu manteniment com a sòls no urbanitzables.
  - Definint una regulació normativa acurada que defineixi la compatibilitat d'usos.
  - Regulant els diferents paràmetres urbanístics que puguin incidir en les construccions en sòl no urbanitzable.

8.3.2.Regulació dels sistemes

Les NNSS-88 estableixen els **sistemes generals** següents:

– Xarxa viària bàsica (clau B)
– Parcs urbans (clau P)
– Equipaments comunitaris (clau E)
– Serveis tècnics (clau T)
– Proteccions i servituds (clau S)
– Espais lliures permanents (clau L)

Pel que fa als **sistemes locals**, les NNSS defineixen:

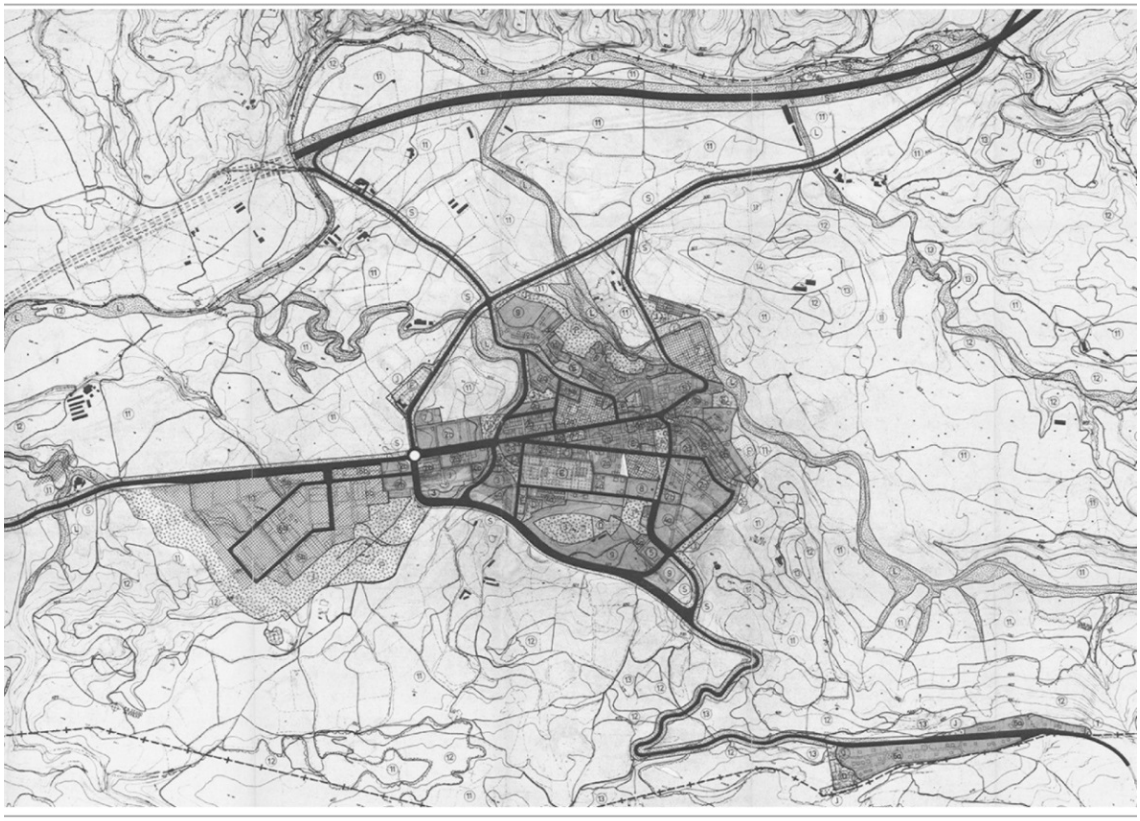
– Jardins urbans (clau J)
– Dotacions (clau D)
– Viari local (clau V).

Comunicacions

Les NNSS recullen de manera bastant detallada les propostes d'articulació i d'integració entre els sistemes general i local de comunicacions. En aquest sentit, cal destacar de la lectura de la memòria d'ordenació de les NNSS:

– Una xarxa viària bàsica que recull la previsió del desplegament de l'Eix Transversal, indicant el seu greu impacte en la vall de la Gavarresa.
– Pel que fa al nucli urbà, la proposta de xarxa viària local "pretén descarregar al carrer Rocafort, Passeig Diagonal i carrer de les Parres del seu caràcter de carreteres de suport al trànsit de travessia", definint per això noves vies.

– La proposta de traçat d'una nova "ronda" coherent topogràficament que "passa vorejant un turó a l'oest del torrent de Can Vila" connectant amb la carretera de Sallent i salvant la riera de Malrubí, i enllaçant amb la carretera d'Avinyó. Una ronda que, d'acord amb les NNSS, "permetria requalificar el carrer Rocafort com eix intern comercial i de serveis potenciat per un trànsit rodat lent, arbrat i en un futur, voreres més amples a fi de facilitar el caminar a peu". Aquesta ronda, serà incorporada des de l'entrada en vigor de les NNSS als instruments de planejament territorial que s'han anat redactant, restant pendent d'execució el tram nord, des dels accessos al nucli urbà –les Cases Noves- i la carretera B-431 a l'alçada de Les Ferreres, i el tram sud, comprés entre la B-431 a l'alçada de Malla i el carrer de Salvador Espriu, i condicionat al desenvolupament de la UA4_Torrent del Mig i del sector de sòl urbanitzable S3_ Roquinyons Sud.

Imatge 56 . Plànol 5. Precisió dels àmbits dels sectors de planejament i de les unitats d'actuació Font: RPUC

Les normes urbanístiques de les NNSS-88, defineixen a l'article 49 el sistema general de Xarxa viaria bàsica (clau B) i el sistema local de Xarxa viaria local (clau V). El primer fa referència als "espais" reservats per garantir els "adequats nivells de mobilitat i accessibilitat del municipi" amb el seu entorn i el segon a la xarxa viària que ha d'estructurar la mobilitat dins les diferents àrees del terme municipal, aquest grup, integrat a més per la xarxa de camins d'interès turístic, agrícola o forestal.

Les NNSS ajusten la regulació de la xarxa viaria bàsica al marc legal vigent en aquell moment: la Llei 51/1974 de Carreteres i el seu Reglament de 8 de febrer de 1977.

Les normes urbanístiques de les NNSS recullen al seu article 51.3 la prohibició expressa d'obertura de nous camins al medi agrícola o forestal sense prèvia autorització municipal i informe favorable de la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Tanmateix, prohibeix de manera expressa la pavimentació d'aquestes vies amb materials "que no siguin els tradicionals", admetent-se excepcions "en punts d'encreuament amb cursos d'aigua o trams de fort pendent que puguin quedar greument afectats per les aigües de pluja".

Les normes urbanístiques, també recullen, al seu article 51.bis la possibilitat de redactar un "pla Especial Viari" per tal d'ajustar les determinacions recollides pel cos normatiu de les NNSS a la realitat de la xarxa viaria bàsica.

Espais lliures

Les NNSS-88 van definir la dimensió, estructura formal i funció d'aquelles peces d'espai públic que millor havia de contribuir a vertebrar el teixit urbà de la vila:

– Un **corredor lineal al llarg del torrent del Mig**, dimensionat com una "rambla" i situada en un àmbit amb gran densitat de població, i per tant segons la memòria d'ordenació de les NNSS amb susceptible de rebre "una intensa utilització".

- El **Parc de les Muralles**, situat a l'extrem nord del casc antic i el cingle de la riera de Malrubí, segons les NNSS aquest parc "ha de constituir el pulmó del casc antic", connectant pel nord-oest amb la reserva de sòl prevista al sector de sòl urbanitzable S2.
- Un **mirador-carena del penyasegat de la riera de Malrubí**, a l'àmbit del petit turó del Serrat de la Sala, situat en la banda alta del Raval i a l'est del carrer Joan Maragall.
- El **Parc camí de Can Vila**, a l'àmbit nord-oest del camí, que des del carrer Mallorca porta a Can Vila i connecta amb la zona verda del polígon industrial, contribuint a garantir la protecció paisatgística del turons.
- El **jardí de Can Cruselles**, encara que part és propietat municipal ha de connectar amb la rambla que condueix al bloc d'habitatges de "La Caixa".
- **Zona verda de l'Escorxador**, de propietat municipal, que ha de contribuir a protegir l'edificació.
- **Zona verda annexa al Cementiri**, com a zona de protecció.
- **Zona verda a la urbanització Vista Pirineu**, que amplia i completa la reserva de sòl destinada a zona verda esportiva privada.

Les normes urbanístiques de les NNSS-88 recullen al seu article 52 la definició del sistema de "Parcs urbans" (clau P) i de "Jardins urbans" (clau J), que a tots els efectes constitueixen el sistema d'espais lliures del municipi d'Artés. Pel que fa al sistema d'espais lliures permanents (clau L), bàsicament fa referència als eixos fluvials de torrents i rieres en sòl no urbanitzable i als turons propers a l'àrea urbana que cal mantenir lliure d'edificacions.

D'acord amb els plànols d'ordenació de les NNSS-88, el sistema de Jardins urbans (clau J) es fa servir indistintament tant per al sòl urbà com per al sòl urbanitzable i no urbanitzable. Aquest fet té a veure amb el seu caràcter indicatiu, de projecte, i com tal, susceptible de ser obtingut mitjançant els mecanismes de transformació de sòl si finalment son integrats en alguna figura de gestió o planejament, o si son susceptibles d'ésser expropiats. Dins d'aquesta qualificació queden integrats els jardins de Can Cruselles (en data d'avui, per exemple, susceptible de ser qualificat com Parc urbà amb clau P), i la resta de projectes analitzats al punt anterior, que com el Parc de les Muralles o la reserva de verd del sector S3 Roquinyons Sud, encara es troben pendents de definir i desenvolupar.

Equipaments

La memòria d'ordenació de les NNSS van constatar al seu moment que no s'apreciaven "greus dèficits" al municipi en matèria d'equipaments, si de cas, la manca d'un Centre d'Atenció Primària (CAP) que ja ha estat resolt . En aquest sentit, la mateixa memòria sosté que "en el camp escolar, esportiu i lleure, residència i llar d'avis, activitats culturals, església i comercial no es detecten canvis en l'horitzó de vigència de les Normes". Cal destacar la incoherència d'aquesta sentència atenent als importants potencials que preveien les NNSS en quant habitatge i creixement de població.

No obstant, han estat les modificacions puntuals de planejament les que han permès al municipi anar guanyant espais de qualitat per al conjunt de població. Així ha estat el cas de Cal Sitges, que d'acord amb la delimitació d'un Pla de millora urbana ha donat nous usos culturals i associatius a l'antic recinte de la fàbrica incrementant la reserva de sistema d'equipaments en 3.883,60 m2. Un recinte convertit en el Complex Cultural de Cal Sitjes a on tenen cabuda la Biblioteca Municipal, l'Auditori, l'Escola municipal de música i altres espais d'elevada qualitat arquitectònica.

Les normes urbanístiques de les NNSS-88 recullen al seu article 54 la regulació del sistema d'equipaments comunitaris (clau E) i de Dotacions (clau D). La definició d'aquest sistema diferencia entre sistema general (clau E) relatiu a les peces edificades i consolidades, de la local (clau D) prevista en el marc de desenvolupament del sòl. Les NNSS-88 estableixen la classificació següent del sistema d'equipaments:

- Clau Ea, Públic administratiu.
- Clau Ee, Escolar.
- Clau Ec, Cultural.
- Clau Et, Assistencial.
- Clau Es, Esportiu.
- Clau El, Recreatiu.
- Clau Ep, Aparcaments
- Clau Ez, Cementiri.

Les NNSS-88 estableixen els paràmetres de l'edificació següents: una edificabilitat màxima de 1 m2st/m2sl i una alçada màxima de 9,5 metres sobre la cota natural del terreny. Aquests paràmetres son revisats per a aquelles edificacions existents en sòl urbà que el planejament pugui qualificar com a nou equipaments, i que podran incrementar l'edificabilitat fins a 1,5 m2st/m2sl. Pel que fa als sòls qualificats com equipaments i que no tinguin un ús assignat, les NNSS estableixen l'obligatorietat de definir un Pla especial que haurà de tenir en consideració la compatibilitat dels nous usos amb les zones veïnes.

8.3.3. Regulació del sòl urbà

Les NNSS-88 defineixen qualificacions en sòl urbà a partir de l'ordenació recollida en el PGOU amb els objectius de:

- Introduir el mínim de variacions respecte al pla anterior.
- Resoldre de manera clara situacions no contemplades al planejament anterior.
- Integrar de manera racional els diferents teixits urbans que no s'ajustin a la realitat física.
- Adequar l'edificabilitat a la demanda real, reduint el nombre màxim de plantes autoritzables a les necessitats reals d'Artés.
- Fomentar l'edificació d'habitatges unifamiliars en filera, aparellades o aïllades, com a principal tipologia demandada en aquell moment.
- Protegir els sectors més interessants del casc antic de la degradació.

D'acord amb aquests objectius, les NNSS-88 estableixen les següents qualificacions en sòl urbà:

- **Edificació en nucli antic, clau 1.**
  - Casc antic de conservació, **clau 1a**

    correspon al nucli més antic d'Artés, nascut al voltant del castell, amb carrers de traça i parcel·lació medieval, i amb una forta presència d'edificació del segles XVIII i XIX, amb edificis d'interès. L'ordenació dominant és entre mitgeres.

    A l'any 1988, d'acord amb les normes urbanístiques de les NNSS, s'assenyala que l'estat de conservació "no es massa bo", encara que es fa desitjable la seva conservació. Aquesta qualificació preveu la **substitució** de l'edificació quant sigui impossible la seva rehabilitació amb les condicions de mantenir alçada, ocupació i façanes (NNSS, art 68); així mateix preveu noves edificacions quan s'acompleixen les condicions fixades a l'art.69.

  - Casc antic, **clau 1b**

    comprèn els primers creixements del nucli històric, caracteritzats per un traçat viari i una parcel·lació anterior a l'any 1900 que es conserva amb edificació entre mitgeres i una certa quantitat d'edificació recent.

  - Casc antic de regulació especial, **clau 1c**

    Per acord de la Comissió d'Urbanisme (Sessió de 25 de març de 1987) constitueix aquesta subzona el conjunt format per l'edifici primitiu de la torre de Can Felipet i el seu jardí al carrer Rocafort, així com els quatre habitatges situats a la cruïlla del carrer Rocafort i el Passeig Diagonal, atès que es tracta d'un petit conjunt característic que és digne d'esser conservat.

    Les condicions d'edificació es regulen com la subzona 1a de "Casc antic de conservació".

- **Edificació segons alineació de vial, clau 2**

  Comprèn els sectors del casc urbà desenvolupats per creixement natural que s'ordenen segons alineació de vial amb o sense pati d'illa segons la subzona.

  - Edificació entre mitgeres, **clau 2a**, Comprèn majoritàriament illes ja existents qualificades anteriorment com a eixample.
  - Edificació en filera, **clau 2b**, Comprèn illes de construcció relativament recents segons la tipologia de cases unifamiliars de planta baixa i un o dos pisos, entre mitgeres, i amb patis anterior i/o posterior.

- **Edificació aïllada plurifamiliar, clau 3**

  Es tracta de zones del casc urbà que s'ordenen en edificació aïllada separades dels límits de parcel·la.

parcel·la mínima	Densitat màxima	Ocupació màxima	Edificabilitat neta	Alçada màxima
(m2)		(%)	(m2st/m2sl)	(m)
250	1 hab / parcel·la	40	1	9,00

- **Edificació aïllada unifamiliar, clau 4**

  Comprèn els sectors de sòl urbà destinats a habitatge unifamiliar aïllat envoltat de jardí, que s'ordena com a edificació aïllada sotmesa a una parcel·la mínima, ocupació màxima i alçada reguladora.

  Les normes urbanístiques preveuen dues subzones (4a i 4b) amb els paràmetres següents:

clau	subzona	parcel·la mínima (m2)	Ocupació màxima (%)	Edificabilitat neta (m2st/m2sl)	Alçada màxima (m)
4a	**Intensitat I**	300	40	1	9,00
4b	**Intensitat II**	600	30	0,6	9,00

– **Edificació segons volumetria específica, clau 5**

Correspon a l'illa situada en front a la carretera de Calders coneguda com l'illa de "La Caixa".

Els paràmetres de l'edificació es resumeixen en els següents punts:

Ocupació màxima (%)	Edificabilitat neta (m2st/m2sl)	Alçada reguladora màxima (m)
70	1,5	12,00

– **Ordenació segons Plans Parcials aprovats, clau 6**

Es qualifiquen en aquesta zona els àmbits d'aquells plans Parcials aprovats i desenvolupats, amb infraestructura i edificis construïts i que per l'estat de gestió i/o realització i ocupació han de ser inclosos directament al sòl urbà.

- Pla Parcial Vista Pirineu, clau 6a, aprovat definitivament per la CPU en data 24 de juny de 1967, així com la seva modificació i ampliada aprovada definitivament en data 24 d'abril de 1985.
- Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria, clau 6b, aprovat definitivament per la CPU en data 4 d'abril de 1971 i modificat en data 22 de juny de 1971.

– **Edificació industrial, clau 7**

Correspon a les diverses instal·lacions industrials del nucli urbà d'Artés, llevat de les existents en el Polígon Industrial, les seves extensions i de les industries aïllades en el sòl no urbanitzable, a les que s'assigna un règim d'usos específics.

Els paràmetres de l'edificació es resumeixen en els següents punts:

Parcel·la mínima (m2)	Façana mínima (m)	Ocupació màxima (%)	Edificabilitat neta (m2st/m2sl)	Alçada màxima (m)
500	10	70-100 (*)	1	10,00

(*) *L'ocupació màxima serà del 70% menys a l'illa industrial entre Passeig Diagonal, carrers de Sant Cristòfol, Girona i carretera de Calders que serà del 100%.*

D'acord amb la memòria d'ordenació de les NNSS-88 (pàg. 57), les qualificacions –subzones- en sòl urbà se reparteixen de la manera següent:

subzones	clau	superfície (ha)	(%)
Casc antic de conservació	1a	7,756	9,41
Casc antic	1b	1,952	2,37
Casc antic de regulació especial	1c	0	0,00
Edificació entre mitgeres	2a	17,998	21,84
Edificació en filera	2b	11,436	13,88
Edificació aïllada plurifamiliar	3	1,232	1,50
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I	4a	9,139	11,09
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat II	4b	1,512	1,83
Edificació segons volumetria específica	5	0,660	0,80
Pla Parcial Vista Pirineu	6a	8,020	9,73
Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria	6b	16,019	19,44
Edificació industrial	7	6,675	8,10
		82,399	**100**

Imatge 57. Plànol 6. Qualificació urbanística del nucli urbà d'Artés.NNSS-88
Font: RPUC. Elaboració: AVRA

8.3.4.Àmbits de gestió i sectors de planejament de les NNSS-88

Les NNSS-88 van delimitar un total de cinc (5) Unitats d'Actuació al sòl urbà i tres (3) sectors de sòl urbanitzable programat amb diversos objectius, el principal, vertebrar entre si el teixit residencial i el industrial, com també resoldre la connectivitat mitjançant la previsió d'una ronda periurbana que serà recollida pels diferents instruments de planejament territorial desenvolupats a partir de l'entrada en vigor de les NNSS. També va incidir en la major protecció del sòl no urbanitzable amb una bateria de propostes d'ordenació que posava en valor el patrimoni agrícola i paisatgístic del municipi. Aquests aspectes seran explicats a continuació.

Unitats d'actuació urbanística (UA)

Les NNSS-88 van delimitar un total de cinc (5) Unitats d'actuació, **totes elles amb ús residencial**, en les que es preveia una superfície total de 256.420 m2 i que havia de garantir l'obtenció de 63.130 m2 de sòl per a vials, 39.690 m2 per a jardins i espais lliures, i en menor mida, 3.660 m2 per a dotacions, amb un nombre màxim de 534 habitatges, fonamentalment en tipologia plurifamiliar i en filera i entre mitgeres (veure Taula 23).

	Superfície	Vials (Clau V)	Jardins (Clau J)	Dotacions (Clau D)	**Sòl públic**		**Sòl privat**		Habitatges	Subzones
	(m2)	(m2)	(m2)	(m2)	**(m2)**	**(%)**	**(m2)**	**(%)**	(uts)	(claus)
U1_Sector Malla	49.440,00	11.320,00	6.720,00	0,00	**18.040,00**	*36,49*	**31.400,00**	*63,51*	120	2a i 4a
U2_Sector c/Núria	33.280,00	9.600,00	2.790,00	0,00	**12.390,00**	*37,23*	**20.890,00**	*62,77*	135	2b
U3_Urb.Vista Pirineu	109.690,00	25.230,00	24.560,00	1.620,00	**51.410,00**	*46,87*	**58.280,00**	*53,13*	93	6a
U4_Torrent del Mig	36.320,00	9.200,00	3.320,00	2.040,00	**14.560,00**	*40,09*	**21.760,00**	*59,91*	67	3 i 4a
U5_Sector c/Mallorca	27.690,00	7.780,00	2.300,00	0,00	**10.080,00**	*36,40*	**17.610,00**	*63,60*	119	2b i 3
Total (m2)	**256.420,00**	**63.130,00**	**39.690,00**	**3.660,00**	**106.480,00**	*41,53*	**149.940,00**	*58,47*	**534**	
(%)		*24,62*	*15,48*	*1,43*	*41,53*		*58,47*			

	Superfície	Vials (Clau V)	Jardins (Clau J)	Dotacions (Clau D)	**Sòl públic**	**Sòl privat**	Habitatges	Subzones
	(%)	(%)	(%)	(%)	**(%)**	**(%)**	(uts)	(claus)
U1_Sector Malla	19,28	22,90	13,59	0,00	**36,49**	**63,51**	120	2a i 4a
U2_Sector c/Núria	12,98	28,85	8,38	0,00	**37,23**	**62,77**	135	2b
U3_Urb.Vista Pirineu	42,78	23,00	22,39	1,48	**46,87**	**53,13**	93	6a
U4_Torrent del Mig	14,16	25,33	9,14	5,62	**40,09**	**59,91**	67	3 i 4a
U5_Sector c/Mallorca	10,80	28,10	8,31	0,00	**36,40**	**63,60**	119	2b i 3
Total (%)	**100,00**	**24,62**	**15,48**	**1,43**	**41,53**	**58,47**	**534**	

Taula 23. Relació de UA delimitades per les NNSS-88. Font: RPUC

D'acord amb aquestes previsions, es pot apreciar la rellevància dels sòls destinats a vials (clau V), que suposen una quarta part de tota la superfície de les unitats d'actuació (24,62%), amb un pes dels sòls públics del 41,53% del total. Pel contrari, els sòls destinats a dotacions (clau D) se situen molt per sota, amb 1,43% del sòl a desenvolupar. Pel que fa a reserva de sòl per a espais lliures -Jardins (clau J)- destaca la UA3, a la urbanització Vista Pirineu, amb el 22,39% de l'àmbit de la unitat d'actuació, seguida de la UA1 a l'àmbit de Malla, totes dues, amb predomini del teixit de baixa densitat d'habitatge unifamiliar aïllat (veure Taula 23). D'altra banda, durant el desenvolupament de les NNSS-88 s'han aprovat mitjançant modificació puntual 3 àmbits de planejament derivat en sòl urbà (PERI) no contemplats inicialment (veure Taula 24).

	Superfície	Vials (Clau V)	Jardins (Clau J)	Dotacions (Clau D)	**Sòl públic**		**Sòl privat**		Habitatges	Subzones
	(m2)	(m2)	(m2)	(m2)	**(m2)**	**(%)**	**(m2)**	**(%)**	(uts)	(claus)
PERI Can Berenguer	6.496,19	0,00	3.456,25	129,50	**3.585,75**	*55,20*	**2.910,44**	*44,806*	47	3a
PERI Cal Sitjes	12.451,00	0,00	3.219,35	3.883,60	**7.102,95**	*57,05*	**5.348,05**	*42,95*	125	3a
PERI Celler Cooperatiu	16.344,40	3.671,80	3.867,60	0,00	**7.539,40**	*46,13*	**8.805,00**	*53,87*	170	2a,3a,2b
Total (m2)	**35.291,59**	**3.671,80**	**10.543,20**	**4.013,10**	**118.228,10**	*51,65*	**17.063,49**	*48,35*	**342**	
(%)	*100*	*10,40*	*29,87*	*11,37*	*51.65*		*48,35*			

	Superfície	Vials (Clau V)	Jardins (Clau J)	Dotacions (Clau D)	**Sòl públic**	**Sòl privat**	Habitatges	Subzones
	(%)	(%)	(%)	(%)	**(%)**	**(%)**	(uts)	(claus)
PERI Can Berenguer	18,41	0,00	32,78	3,23	**19,67**	**17,06**	47	3a
PERI Cal Sitjes	35,28	0,00	30,53	96,77	**38,97**	**31,34**	125	3a
PERI Celler Cooperatiu	46,31	100,00	36,68	0,00	**41,36**	**51,60**	170	2a,3a,2b
Total (%)	**100,00**						**342**	

Taula 24. Relació de UA delimitades mitjançant modificació puntual. Font: RPUC

Els sectors de sòl urbanitzable programat (SUP)

Les NNSS-88 van delimitar un total de quatre (4) àmbits de sòl urbanitzable programat (SUP) amb l'objectiu de definir les àrees de transformació del sòl que haurien d'acompanyar al creixement demogràfic i urbanístic del municipi:

- **S1_Ampliació Polígon Industrial**, plantejat com ampliació de la primera fase de la zona industrials dels anys 70, aprofitant l'accés existent i connectant amb l'estructura viaria. Aquest sector preveu una important reserva d'espais lliures com espais de transició al sòl no urbanitzable amb el qual limita.
- **S2_Residencial Nord**, justificat pel fet de substituir al Pla Parcial Nord-oest previst al planejament anterior (PGOU) i gestionat de manera "molt deficient" com s'assenyala en la Memòria d'ordenació de les NNSS-88. En aquest sentit, les NNSS proposen un sistema viari en cul de sac amb reserva d'espais lliures a la banda nord que connecti amb el "parc urbà de la Plaça Vella".
- **S3_Roquinyons Sud**, àmbit provinent del Pla Parcial Sud-Sudest contemplat al planejament anterior identificat pel seu "traçat viari irrealitzable" i per ignorar de manera flagrant la realitat física del sòl. Les NNSS proposen desenvolupar aquest àmbit amb tipologies "de xalets i de cases en filera amb pati, mes adequades a l'actual estructura del mercat immobiliari".
- **S4_Roquinyons Est**, justificat per la necessitat de fer un ús racional del territori, deixant lliure d'edificació els turons i cotes del terreny més elevades i proposant el seu ús públic.

Així mateix, les Normes urbanístiques de les NNSS recullen, al seu article 102, una categorització de les zones de desenvolupament d'aquests sectors:

- **Clau 8**, Sòl de desenvolupament residencial, Intensitat I.

clau	zones de desenvolupament	Tipologia edificació	Parcel·la mínima	Ocupació màxima	Edificabilitat màx	Índex d'edificabilitat	Alçada màxima	Condicions d'ús
			(m2)	(%)	(m2st)	(m2st/m2sl)	(m)	
8	**Residencial. Intensitat I**	Unifamiliar en filera	150	-	195 m2st / parcel·la	-	9,00	clau 2b

- **Clau 9**, Sòl de desenvolupament residencial, Intensitat II.

clau	zones de desenvolupament	Tipologia edificació	Parcel·la mínima	Ocupació màxima	Edificabilitat màx	Índex d'edificabilitat	Alçada màxima	Condicions d'ús
			(m2)	(%)	(m2st)	(m2st/m2sl)	(m)	
9	**Residencial. Intensitat II**	Unifamiliar aïllada, fins agrupació de 6 unitats	300	40	300 m2st / parcel·la	1,5	9,00	clau 4a

- **Clau 10**, Sòl de desenvolupament industrial.

clau	zones de desenvolupament	límits a vials i parcel·les	Parcel·la mínima	Ocupació màxima	Façana mínima	Índex d'edificabilitat	Alçada màxima	Condicions d'ús
		(m)	(m2)	(%)	(m)	(m2st/m2sl)	(m)	
10	**Industrial**							
10-1	Gran i mitjana indústria	8 m, 3m	1.500	70	15	0,8	11,00	1a, 2a, 3a, 4a, 5a
10-2	Petita indústria, tallers, magatzems	alineació a vial	500	80	10	1	9,00	1a, 2a, 3a, 4a, 5a

Les NNSS van equilibrar molt les previsions entre ús residencial i industrial pel que fa als sòls delimitats dins de sectors de sòl urbanitzable (veure Taula 25); el sector industrial (S1) te una superfície de 17,57 ha mentre que la resta de sectors amb ús residencial sumen 17,53 ha. En quant als equilibris entre sistemes i sòls d'aprofitament privat, les proporcions es mantenen gairebé constants: al voltant del 21% per a vials (clau V), d'un 13,5% per a espais lliures (clau J) i d'un 5,84 per a dotacions (clau D); aquest darrer, diferenciant entre el 8,69 de mitja en sector amb ús residencial i d'un 3% al sector urbanitzable amb ús industrial.

Per la seva rellevància física, cal destacar, a banda del sector S1, el sector S3 Roquinyons Sud que preveu garantir la continuïtat de la ronda sud d'Artés que recollirà, des de l'entrada en vigor de les NNSS, el posterior planejament territorial.

Dit això, cal destacar al sector S2 Residencial Nord com un sector de difícil executivitat, donat que el planejament el porta arrossegant des dels anys seixanta amb el planejament anterior. Amb tot, passat 30 anys de vigència de les NNSS aquest sector tampoc s'ha desenvolupat.

	Superfície	Vials (Clau V)	Jardins (Clau J)	Dotacions (Clau D)	**Sòl públic**		**Sòl privat**		Habitatges	Subzones
	(m2)	(m2)	(m2)	(m2)	**(m2)**	**(%)**	**(m2)**	**(%)**	(uts)	(claus)
S1_Ampliació Pol. Ind.*	175.760,00	38.667,20	26.364,00	5.272,80	**70.304,00**	*40,00*	**105.456,00**	*60,00*	-	10
S2_Sector Residencial Nord	27.120,00	5.424,00	3.254,40	1.898,40	**10.576,80**	*39,00*	**16.543,20**	*61,00*	61	9
S3_Roquinyons Sud**	126.300,00	25.260,00	15.156,00	11.367,00	**51.783,00**	*41,00*	**74.517,00**	*59,00*	280	4a, 9
S4_Roquinyons Est***	21.910,00	4.382,00	2.629,20	1.971,90	**8.983,10**	*41,00*	**12.926,90**	*59,00*	54	4a, 8
Total (m2) ús Industrial	**175.760,00**	**38.667,20**	**26.364,00**	**5.272,80**	**70.304,00**	*40,00*	**105.456,00**	*60,00*	**-**	
Total (m2) ús Residencial	**175.330,00**	**35.066,00**	**21.039,60**	**15.237,30**	**71.342,90**	*40,69*	**103.987,10**	*59,31*	**395**	
Total (m2)	**351.090,00**	**73.733,20**	**47.403,60**	**20.510,10**	**141.646,90**	*40,34*	**209.443,10**	*59,66*	**395**	
(%)		*21,00*	*13,50*	*5,84*	*40,34*		*59,66*			

	Superfície	Vials (Clau V)	Jardins (Clau J)	Dotacions (Clau D)	**Sòl públic**	**Sòl privat**	Habitatges	Subzones
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	**(%)**	(uts)	(claus)
S1_Ampliació Pol. Ind.	50,06	22,00	15,00	3,00	**40,00**	**60,00**	-	10
S2_Sector Residencial Nord	7,72	20,00	12,00	7,00	**39,00**	**61,00**	61	9
S3_Roquinyons Sud*	35,97	20,00	12,00	9,00	**41,00**	**59,00**	280	4a, 9
S4_Roquinyons Est	6,24	20,00	12,00	9,00	**41,00**	**59,00**	54	4a, 8
Total (m2) ús Industrial	**50,06**	**22,00**	**15,00**	**3,00**	**40,00**	**60,00**	**-**	
Total (m2) ús Residencial	**49,94**	**20,00**	**12,00**	**8,69**	**40,69**	**59,31**	**395**	
Total (m2)	**100,00**	**21,00**	**13,50**	**5,84**	**40,34**	**59,66**	**395**	

Taula 25. Relació de sectors de sòl urbanitzable programat delimitat per les NNSS-88
Font: RPUC

** En relació al Sector S1-Ampliació Polígon Industrial, l'aprovació definitiva del pla parcial en data 22 d'agost de 1990 va ajustar l'àmbit a 173.763 m2*

*** En relació al Sector S3- Roquinyons Sud cal afegir que en data 14 de juny de 2006 es va aprovar definitivament una modificació puntual que va reconèixer l'errada existent en les NNSS en relació a la densitat màxima del sector, establint un potencial de 280 habitatges, i l'aprovació definitiva del planejament derivat en data 29 de març de 2007 va ajustar l'àmbit a 115.493 m2*

**** En relació al Sector S4- Roquinyons Est, l'aprovació definitiva del pla parcial en data 4 de febrer de 1994 va ajustar l'àmbit a 21.917,27 m2.*

D'altra banda, al llarg del període de vigència de les NNSS-88 s'ha aprovat 1 àmbit de planejament derivat mitjançant modificació puntual de planejament.

	Superfície	Vials (Clau V)	Jardins (Clau J)	Dotacions (Clau D)	**Sòl públic**		**Sòl privat**		Subzones
	(m2)	(m2)	(m2)	(m2)	**(m2)**	**(%)**	**(m2)**	**(%)**	(claus)
Ampliació 2 Pol. Ind.	76.984,00	12.422,00	12.507,00	5.176,00	**30.105,00**	*39,11*	**46.879,00**	*60,89*	10a1, 10a2

	Superfície	Vials (Clau V)	Jardins (Clau J)	Dotacions (Clau D)	**Sòl públic**	**Sòl privat**	Subzones
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	**(%)**	(claus)
Ampliació 2 Pol. Ind.	100,00	16,14	16,25	6,72	**39,11**	**60,89**	10a1, 10a2

Taula 26. Relació de sectors de sòl urbanitzable programat delimitat mitjançant modificació puntual
Font: RPUC

8.3.5. El sòl urbanitzable no programat (SUNP)

Les NNSS-88 **no van preveure la delimitació de cap sector de sòl urbanitzable no programat**, l'equivalent d'acord amb la legislació urbanística vigent, de la figura del sòl urbanitzable no delimitat. En tot cas, al títol següent s'analitzarà l'execució del planejament vigent, i la tramitació de nous sectors a l'àmbit del Polígon Industrial, justament, posant en evidència, la manca de previsió de sòl industrial recollides a les NNSS.

8.3.6. La regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Les NNSS-88, a diferència del planejament anterior molt focalitzat en els creixements urbans, va introduir una regulació orientada a posar en valor el patrimoni agrícola i paisatgístic del municipi. En aquest sentit, la regulació es va marcar com a objectius:

- Regular les actuacions en les àrees forestals, com la tala, aclariment o substitució d'espècies.
- Afavorir la repoblació amb espècies forestals endèmiques, com l'alzinar i les rouredes, en aquells conreus de vinya abandonats.
- Preservar els boscos de ribera.
- Vetllar per mantenir lliure d'edificacions destinades a segones residències el sòl no urbanitzable.
- Reforçar la imatge visual de les masies, incidint en el control arquitectònic de les construccions auxiliars i ampliacions.
- Reforçar el control sobre l'abocament industrial, agrícola i d'aigües residuals.
- Obligar a l'elaboració de plans de regeneració de la coberta de sòl a les àrees extractives per quan finalitzin la seva activitat.
- Prohibir noves edificacions en àrees susceptibles d'inundació.

D'acord amb això, les NNSS-88 determinen quatre (4) categories de sòl no urbanitzable:

- **Clau 11, Interès agrícola** (Art 134)

  comprèn els sectors de sòl no urbanitzable que constitueixen les millors terres de conreu del terme municipal. La finalitat de l'ordenació és la protecció, per tal d'assegurar la continuïtat de les explotacions agrícoles.

  Aquesta categoria de sòl permet els usos a) agrícola i forestal; b) habitatge unifamiliar; c) granges; d) cellers; e) magatzems agrícoles.

- **Clau 12, protecció natural** (Art 135)

  Comprèn les àrees ocupades pel bosc, i en alguns casso pel seu entorn. La finalitat de l'ordenació és establir una protecció sobre aquells elements naturals que defineixen l'aspecte global del territori, en front dels usos que poden donar lloc a la seva transformació i degradació.

  En aquesta categoria de sòl no és permet a) cap tipus d'edificació; b) cap ús que no sigui l'aprofitament agrícola i forestal, prohibint l'ús extractiu i els abocaments; c) la tala d'arbres que no estiguin previstos en els plans d'explotació forestal; d) la repoblació de boscos amb pi com a monocultiu, que en tot cas anirà acompanyat en una proporció del 30% per alzines i roures.

- **Clau 13, ordinari** (Art. 136)

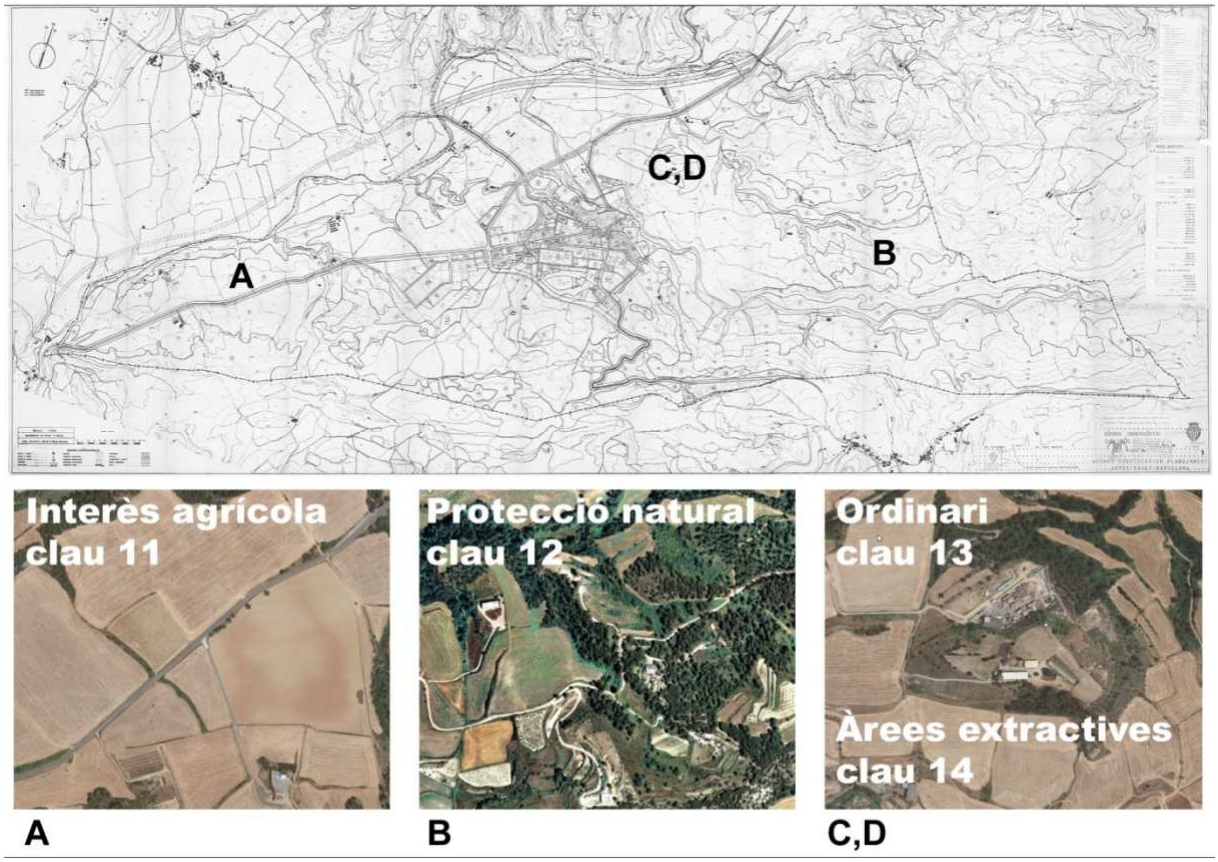
  Comprèn els sectors de sòl no urbanitzable que no tenen un especial valor agrícola i en els quals es permet una major ocupació per a les construccions autoritzades en SNU i s'amplien els usos compatibles amb el seu caràcter rural.

  Aquesta categoria de sòl permet els usos a) agrícola i forestal; b) habitatge unifamiliar; c) granges; d) cellers; e) magatzems agrícoles; f) indústries agrícoles; g) usos vinculats a la declaració d'utilitat pública i d'interès social; h) extractiu.

- **Clau 14, àrees extractives** (Art. 137)

  Comprèn el sòl no urbanitzable en el qual se *realitzen activitats d'extracció o de moviment de terres, àrids o qualsevol tipus de roca, i sempre amb caràcter temporal i provisional.*

  Aquesta categoria està subjecta a l'obtenció d'autorització municipal prèvia.

Imatge 58. Plànol 3. Règim urbanístic del sòl. NNSS-88 Font: RPUC. Elaboració: AVRA

zones SNU	clau	superfície (ha)	(%)
Interès agrícola	11	997,939	65,25
Protecció natural	12	515,458	33,70
Ordinari	13	15,24	1,00
Àrees extractives	14	0,84	0,05
Total SNU		1.529,477	100,00

Taula 27. Categories de sòl no urbanitzable. NNSS-88
Font: RPUC

D'acord amb la taula anterior, cal destacar la rellevància física dels sòls categoritzats per les NNSS susceptibles de ser protegits pel seu valor agrícola (clau 11), que representa el 65,25% de tot el sòl no urbanitzable del municipi. L'altra categoria amb més pes –un 33,7% del total- és la de protecció natural (clau 12), sobre tot representada en les àrees forestals de la banda est del municipi. Finalment, en quant a les categories de SNU Ordinari (clau 13) i d'àrees extractives, la seva localització és molt puntual al territori.

En quant a les edificacions en SNU, les normes urbanístiques de les NNSS determinen les condicions d'ordenació per a) habitatges, b) granges, c) magatzems, d) cellers, e) castes d'eines, f) hivernacles, g) indústries agràries, h) per a usos no agrícoles, i) instal·lacions d'obres públiques.

D'altra banda, les NNSS no defineixen cap inventari amb les edificacions en SNU, com tampoc dels camins o d'altres elements susceptibles de ser catalogats dins d'aquest tipus de sòl. L'article 143 de les normes urbanístiques de les NNSS recull un total de 37 elements susceptibles d'ésser protegits, encara que molts d'ells situats dins del sòl urbà. Alguns dels espais que han estat recollits són el Bosc de ribera, la Gavarresa, els turons propers al nucli urbà, i vàries masies –que seran objecte de pla especial en anys posteriors.

8.3.7.Inventari de Patrimoni

Les normes urbanístiques de les NNSS-88, al seu capítol 8, article 138, relatiu a "Plans Especials i Catàleg", estableixen al punt 2 l'obligatorietat que l'Ajuntament, en el termini de dos anys des de l'aprovació definitiva de les NNSS formulés un Pla especial de protecció i Catàleg de patrimoni històric. Aquesta Disposició Transitòria mai es va executar. En tot cas, aquestes normes recollien un primer inventari definint uns criteris mínims de protecció i d'intervenció sobre les edificacions susceptibles d´ésser protegides. L'article 143 de les Normes urbanístiques de les NNSS-88 recull l'inventari integrat per 37 elements:

> ***1.*** *Runes de l'absis romànic i l'església paleocristiana;* ***2.*** *Edifici antic Ajuntament;* ***3.*** *Elements de l'antic castell d'Artés;* ***4.*** *Muralles;* ***5.*** *Portes d'accés al recinte emmurallat;* ***6.*** *Can Quingles;* ***7.*** *Església parroquial;* ***8.*** *Antigues edificacions Can Berenguer;* ***9.*** *Finca Can Cruselles;* ***10.*** *Nau i oficines Can Jaume Sitjes;* ***11.*** *Cruz de los Caídos;* ***12.*** *Antiga fàbrica Dometall;* ***13.*** *Carrer del Mig;* ***14.*** *Carrer del Fort;* ***15.*** *Plaça Vella;* ***16.*** *Carrer Padró;* ***17.*** *Carrer Sant Llibori;* ***18.*** *Cementiri municipal;* ***19.*** *Can Vila.* ***20.*** *Casa Malla;* ***21.*** *Can Canet;* ***22.*** *Pujol Vell;* ***23.*** *Pujol Nou;* ***24.*** *Les Torres;* ***25.*** *Salabernada;* ***26.*** *Ribatallada;* ***27.*** *La Vall;* ***28.*** *La Sala;* ***29.*** *La Paloma;* ***30.*** *Ruïnes romanes de "Matacans";* ***31.*** *Elements megalítics;* ***32.*** *Entorn de cadascuna de les 29 fonts grafiades al plànol d'informació núm. 4;* ***33.*** *Bosc de ribera a la Gavarresa;* ***34.*** *Turons pròxims al sòl urbà entre Malla i Can Vila;* ***35.*** *Fontana al jardí de Jaume Sitjes, SA.* ***36.*** *Escorxador;* ***37.*** *La Balcera al peu del Casc Antic.*

8.4. Estat de desenvolupament i execució del planejament urbanístic

En les tres dècades transcorregudes des de l'entrada en vigor de les NNSS a l'any 1988, s'han tramitat i aprovat definitivament un total de 31 expedients en els termes següents i d'acord amb el Registre de Planejament Urbanístic de Catalunya (RPUC): 3 instruments de planejament territorial, 2 instruments de planejament general municipal, 19 modificacions puntuals de planejament al sòl urbà, urbanitzable i no urbanitzable (2 pendents d'aprovació definitiva en data de redacció de l'avanç de POUM), i 14 instruments de planejament derivat (2 pendents d'aprovació definitiva en data de redacció de l'avanç de POUM).

8.4.1. El planejament general i territorial

A l'àmbit municipal d'Artés, i d'acord amb el RPUC, apareixen 3 expedients de planejament territorial amb incidència al municipi. Aquests instruments de planejament territorial tenen per objectiu reforçar determinats aspectes de les infraestructures de mobilitat i de la gestió de residus a nivell comarcal i de Catalunya.

RELACIÓ DEL PLANEJAMENT VIGENT			
Referència CTU	**Figura de planejament territorial**	**Dates**	
		Aprov definit	**Publica DOGC**
2003 / 006781	Pla director urbanístic del Pla del Bages	10.10.2006	07.12.2006
2005 / 018852	Pla director urbanístic de la reserva de sòl per a l'eix transversal ferroviari	08.01.2010	27.01.2010
2018 / 065912	Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals de Catalunya 2020	06.04.2018	16.04.2018

Com a figures de planejament general vigent al municipi d'Artés, consten d'acord amb el RPUC les NNSS-88 i el Text refós de les normes urbanístiques a l'any 2005, com en molts municipis de Catalunya que, com Artés, disposaven de Normes Subsidiàries de planejament.

Referència CTU	**Figura de planejament general inicial**	**Dates**	
		Aprov definit	**Publica DOGC**
1988_005002	NORMES SUBSIDIÀRIES DE PLANEJAMENT	03.02.1988	09.05.1988
2005_020313	Text refós de les normes urbanístiques del planejament general	22.12.2005	04.04.2006

8.4.2. Modificacions puntuals i planejament derivat vigent

En quant a modificacions puntuals de planejament (MP), els 16 expedients tramitats al llarg de tres dècades mostren una baixa dinàmica en la revisió de l'ordenació del sòl, al menys en relació amb altres municipis a menys població i més condicionats per la pressió del sòl i/o la qualitat dels instruments en vigor. A banda de revisions en l'articulat normatiu relacionat amb les alçades reguladores de les edificacions, d'ordenació volumètrica del casc antic, o relacionades amb determinats aspectes de les construccions en SNU com les granges, cal destacar la MP relativa a la segona ampliació del

Polígon Industrial de Santa Maria d'Artés (2003) que va permetre desenvolupar un nou Pla parcial en 2006. Tanmateix destacar la MP a l'àmbit de Cal Sitges.

En quant a la tramitació d'instruments de planejament derivat, cal destacar el Pla Especial de catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable (2012) i els plans parcials desenvolupats a l'àmbit del polígon industrial des de l'any 1990.

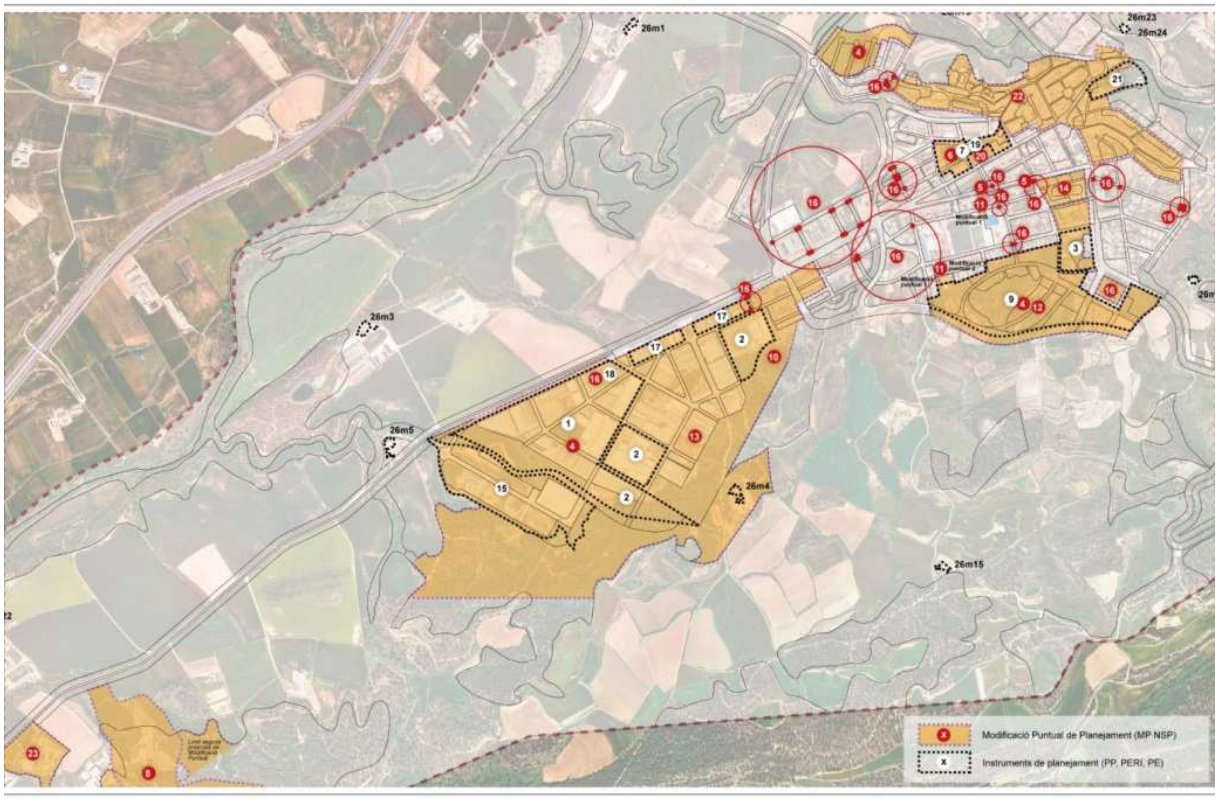
RELACIÓ DE LES MODIFICACIONS PUNTUALS DEL PLANEJAMENT I TRAMITACIÓ DE PLANEJAMENT DERIVAT

Referència CTU / Ajuntament	Modificació puntual del planejament general	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
1992_002993	Modificació puntual de l'article 90 de les Normes subsidiàries de planejament	19.01.1993	07.04.1993
1993_003010	Modificacions puntuals NSP referent augment alçades reguladores carrer Sant Cristòfol, Barcelona i passeig Diagonal	16.02.1994	18.04.1994
1991_002522	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament referent a les fondàries edificables	16.02.1994	06.05.1994
1995_001752	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa del Celler Cooperatiu	13.09.1995	13.10.1995
1997_001610	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament	15.12.1999	13.04.2000
1998_001635	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament al Polígon industrial Santa Maria d'Artés i illa veïna	09.06.2000	13.09.2000
2001_001976	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament	14.11.2001	14.03.2002
1996_001047	Modificació puntual de les Normes subsidiàries en el sector Can Berenguer	21.05.2003	03.06.2003
2003_008960	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament referent a la segona ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés	19.05.2004	15.07.2004
2002_000431	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament al sector del Pla parcial d'ordenació Roquinyons	22.09.2005	14.06.2006
2007_029560	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament	03.07.2008	24.11.2008
2004_011593	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa urbana industrial de cal Sitges	21.12.2010	28.03.2011
2013_050274	Modificació de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa del Celler cooperatiu	27.05.2013	11.11.2013
2015_057799	Modificació puntual de les normes subsidiàries al sector del nucli antic (claus 1a i 1b) per a l'ordenació volumètrica de les edificacions	23.09.2016	07.11.2016
2015_058233	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament per un canvi de qualificació de terrenys en sòl no urbanitzable a la zona de l'antiga granja Morell	02.12.2016	10.03.2017
2015_058279	Modificació puntual de normes subsidiàries relativa a construccions en sòl no urbanitzable: granges	02.12.2016	13.03.2017
2017_063369	Modificació puntual 1/2017 de les Normes Subsidiàries de Planejament d'Artés relativa a la introducció en la qualificació de SISTEMA D'EQUIPAMENTS COMUNITARIS el subsistema (clau tu), turístic de nova creació i canvi de qualificació d'una parcel·la urbana ocupada per un edifici situat a la Pl. Major, núm.4, amb qualificació de CASC ANTIC DE CONSERVACIÓ (clau 1a) i d'una petita porció de 19m2 de terreny qualificat com a XARXA VIÀRIA LOCAL (clau V), a SISTEMA D'EQUIPAMENTS COMUNITARIS (clau Ec, tu)	05.04.2019	Pendent

RELACIÓ TRAMITACIÓ DE PLANEJAMENT DERIVAT

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
1988_004773	P.P. AMPLIACIÓ POLÍGON INDUSTRIAL SANTA MARIA	30.05.1990	22.08.1990
1990_001411	MODIF. P.P. POLÍGON INDUSTRIAL SANTA MARIA	13.02.1991	08.04.1991
1990_001792	Pla parcial del sector Roquinyons Est S-4	09.12.1993	04.02.1994
1995_001753	Pla especial de reforma interior a l'illa del Celler Cooperatiu	13.09.1995	13.10.1995
1997_001557	Pla especial de reforma interior Can Berenguer	17.07.1997	

2006_023250	Pla parcial urbanístic del sector S-5 segona ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés	14.12.2006	02.03.2007
1997_002471	Pla parcial d'ordenació S-3 (sector Roquinyons Sud)	25.01.2007	29.03.2007
2008_035150	Modificació puntual del Pla parcial urbanístic d'extensió del nucli urbà a la zona del polígon industrial Santa Maria d'Artés	04.02.2009	22.04.2009
2009_035397	Modificació puntual del Pla parcial d'ordenació per a l'ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés	10.03.2009	05.06.2009
2011_046216	Modificació puntual del Pla especial de reforma interior el Celler Corporatiu	25.01.2012	22.03.2012
2010_041247	Pla especial urbanístic del catàleg de masies i cases rurals i inventari de cases en sòl no urbanitzable	21.09.2012	01.02.2013
2014_054011	Pla especial urbanístic en sòl urbà - carrer la Fassina	17.07.2015	18.11.2015

Imatge 59 . Localització de modificacions puntuals i instruments de planejament, 1988-2018
Font: RPUC. Elaboració: AVRA

A continuació es descriuen breument el contingut i objectius de cadascuna de les **modificacions puntuals** de les NNSS-88 per ordre de publicació al DOGC.

Referència CTU / Ajuntament	**Títol**	**Dates**	
		Aprov definit	**Publica DOGC**
1992_002993	**Modificació puntual de l'article 90 de les Normes subsidiàries de planejament**	19.01.1993	07.04.1993
Les NNSS contenien una contradicció entre els usos admesos segons l'article 90 de la normativa per a la zona 5 de volumetria específica i els regulats per a la mateixa zona, amb caràcter general, per l'article 34.f. En efecte, mentre l'article 34.f regula que els usos admesos són els d'habitatge, hoteler, comercial i magatzem sense limitacions, oficines, públic administratiu, sanitari-assistencial i de forces i cossos de seguretat, essent prohibits tots els altres, a l'article 90, apareix l'ús industrial, que la present modificació va eliminar, indicant que els usos d'aquesta zona vindran regulats per l'esmentat article 34.f amb caràcter general. La modificació resol adequadament aquesta contradicció normativa amb l'eliminació de l'ús industrial, el qual no es considera compatible amb altres usos admesos a la zona			

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates Aprov definit	Publica DOGC
1993_003010	**Modificacions puntuals NSP referent augment alçades reguladores carrer Sant Cristòfol, Barcelona i passeig Diagonal**	16.02.1994	18.04.1994

Modificació puntual referent a l'increment d'altura edificable entre la zona consolidada que dona front a la Plaça Sant. Cristòfol i C. Barcelona. L'augment d'altura de PB+2 a PB+3 es demana en el front d'illa que dona a la Pça. St. Cristòfol , entre el Passeig Diagonal i el c. Barcelona, degut al fet real en matèria de construccions existents. Els solars que apareixen en el cadastre amb la numeració 02 i 24 (darreres), estan ubicats entre dos edificis, l'un de 4 altures i l'altre de 5 altures. L'acabament d'aquest espai intenta defugir els alts i baixos, deixant per aquests solars la possibilitat de realitzar PB+3.

L'altra modificació puntual fa referència a l'anul·lació de l'error d'altures edificables en l'edifici que dona al front del Passeig Diagonal, de B+1 a B+3; en la zona compresa entre el c. Sant Pelegrí i el c. Enric Guadayol. L'augment d'altura es basa en el fet de que tot el front esmentat hi apareix PB+3 i per tant la constatació de PB+1 en base al fet de reflectir la existència de l'edifici actual (Garatge, sense cap tipus de valor arquitectònic) i que com a mínim pot induir a error.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates Aprov definit	Publica DOGC
1991_002522	**Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament referent a les fondàries edificables**	16.02.1994	06.05.1994

Recull de vàries modificacions puntuals que plantegen:

- Canvi de zonificació, terrenys inclosos en l'UA4, carrers Gaudí, Ronda Torrent, Montserrat i zona de Dotació. Passa de clau 3 a Dotacions. Canvi de zonificació franja linear del carrer del Pinetar clau 7 passa a 1b (pb+1) i ample carrer 6m.Canvi de traçat viari als carrer Serra del Cadí, Gaudí i passatge del torrent per a donar sortida al carrer Serra del Cadí anul·lant la placeta de gir (passatge 4 m a carrer de 10 m). Canvi de tipologia per 4a en la zona compresa entre els carrers Serra del Cadí, Gaudí i vial de la modificació 3. Exclusió dels terrenys de petits horts prop de la riera de Malrubí del caràcter urbà. Passa de la clau 7 a Sòl no urbanitzable, clau 11. Variació de la qualificació de l'illa carrer Rocafort, Balmes i Jardí d'Equipament (caserna) a la clau 2a.Obertura del passatge al carrer Barcelona. Incloure la planta baixa en interior de l'illa carrers Diagonal, plaça Sant Cristòfol, carrer Barcelona. Variació de la profunditat edificable de l'illa carrers Barcelona, Plaça Sant Cristòfol i Girona (12+2)

Modificacions puntuals que afecten el pla parcial d'ampliació del Polígon Industrial

- Canvi de zonificació de la subzona 2 (petita indústria), agrupant-la en les illes F i G (18.813 m2). Adaptació alineacions del final del carrer Can Vila, adaptació topogràfica. Adaptació de l'illa A a la forma de trapezi, compensant superfícies per a no acostar la indústria al bosc.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates Aprov definit	Publica DOGC
1995_001752	**Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa del Celler Cooperatiu**	13.09.1995	13.10.1995

La present Modificació proposa un canvi de la qualificació urbanística d'una part de l'illa de la Cooperativa Agrícola d'Artés, destinada actualment a sòl industrial (clau 7) que es proposa de transformar en sòl residencial. Aquest canvi de qualificació del sòl queda justificat per la manca de sòl residencial urbanitzat a prop del centre urbà, l'existència d'un mercat potencial suficient, i el fet que l'actual ús industrial del sector que fem referència tendeix a desaparèixer o a canviar d'ubicació, desplaçar-se cap a d'altres zones del terme municipal mes aptes per aquest ús. Els objectius d'aquesta modificació són:

- Canviar la qualificació urbanística del sector delimitat, substituint l'ús industrial pel residencial.
- Establir una ordenació coherent amb l'entorn i amb el nou ús que es proposa.
- Fixar uns nous paràmetres urbanístics que facin viable el desenvolupament del futur sector pel que fa a l'assignació d'aprofitaments i càrregues, facilitant al mateix temps el reequipament del sector.
- Completar la xarxa viària d'aquest sector de la ciutat.
- Donar continuïtat als recorreguts de vianants que relacionen les diferents parts de la ciutat en sentit est-oest, des de la plaça del mercat, passant per la plaça de l'Església i rematant en el futur parc de ponent.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
1997_001610	**Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament**	15.12.1999	13.04.2000

Modificació d'alguns paràmetres referents a edificació de granges en sòl no urbanitzable clau 11 i clau 13. En concret es modifiquen:

- l'article 125.2: sostre màxim de granges:
  - 1000m2 per finques en única extensió de 1,5 a 3 Ha de conreu.
  - 2000m2 per finques en única extensió de 3 a 10 Ha de conreu.
  - 5000m2 per finques en única extensió de més de 10 Ha de conreu.
- l'article 125.3. separacions:
  - 500 m al sòl urbà del nucli d'Artés
  - 500 m entre granges sense distinció entre porcí i aviram

D'altra banda es modifica la delimitació de la clau 11 i 12 d'un àmbit en sòl no urbanitzable (Serrat del Morell)

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
1998_001635	**Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament al Polígon industrial Santa Maria d'Artés i illa veïna**	09.06.2000	13.09.2000

L'objecte de la Modificació és possibilitar l'ampliació de l'àmbit qualificat de zona industrial clau 6 b, per tal de permetre l'ampliació d'una indústria existent que està en fase d'expansió obligada. S'aprofita la modificació per adaptar-se millor a la topografia existent així com per reordenar el sector residencial que forma part de l'àmbit i que en les NN.SS. apareix amb la qualifiació 2b.

Aquesta Modificació Puntual, és de molt interés per part de l'Ajuntament d'Artés, ja que amb la seva operació, les zones qualificades de Jardins Urbans clau J, se cediran gratuïtament (5000 m2. per part d'Indecasa i 1.400m2 per part de Jacint Puig i altres = 6.600 m2.), estalviant al municipi els cost de l'expropiació.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
2001_001976	**Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament**	14.11.2001	14.03.2002

La Modificació puntual 1 té per objecte canviar la qualificació dels terrenys marcats en el plànol que s'adjunta (pl. nº7 de les NN.SS.) que actualment estan qualificats amb la clau Ee EQUIPAMENT ESCOLAR i es proposa que passin a tenir la qualificació de Ea EQUIPAMENT PÚBLIC ADMINISTRATIU. La necessitat d'obtenir uns terrenys cèntrics per encabir-hi el servei de Correus, va fer que es pensés en aquest lloc, al tenir accés directe al carrer i no interferir l'equipament escolar existent.

La Modificació puntual 2 té per objecte canviar la qualificació dels terrenys marcats en el plànol que s'adjunta, que donen front al carrer Serra del Cadí i que actualment estan qualificats amb la clau 4a EDIFICACIÓ UNIFAMILIAR AÏLLADA i es proposa que passin a tenir la qualificació de Ee EQUIPAMENT ESCOLAR. Els terrenys en qüestió tenen la forma de rectangle de 44,20 m amb façana al carrer Serra del Cadí i 26m de fondo, d'una superfície total de 1149 m2.

Finalment, la tercera Modificació puntual és complementària a la modificació nº 2, i a la fi de dotar de continuïtat la zona de Ee, es veu convenient anular el vial marcat en el plànol que s'adjunta i es proposa que passi a tenir la qualificació de Ee EQUIPAMENT ESCOLAR. Això possible, doncs aquest vial és prescindible, ja que no gaudeix de sortida i per tant no forma part d'una trama necessària de la xarxa de carrers. Els terrenys motiu de la modificació tenen la forma d'un rectangle de 10m. que donen al carrer Serra del Cadí 26m de fondo, d'una superfície total de 260m2.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2003_008960	**Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament referent a la segona ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés**	19.05.2004	15.07.2004

La Vila d'Artés actualment compta amb una població de 4.400 habitants, amb tendència a incrementar-se en una línia pausada però continuada. Les NN.SS. d'Artés, han de disposar de sòl industrial suficient per pensar en una futura població màxima de 10.000 habitants.

Aquesta seria la fita ideal per un municipi de les dimensions d'Artés, ja que permet augmentar els serveis a oferir als ciutadans sense caure en una despersonalització pròpia de creixements desordenats. En aquest sentit, hi ajuda el fet que aquests increments de població que es produeixen van estretament lligats a la primera residència, i amb caràcter molt residual el fet de la segona residència.

Això implica, per tant, que aquest creixement pausat ha de trobar referents en la possibilitat de creació de llocs de treball i nous filons d'ocupació preferentment a la mateixa població.

Amb aquesta finalitat i tenint en compte que el sòl industrial del Pla Parcial del Polígon de Santa Maria d'Artés està pràcticament ocupat en un 80%, restant el 20% sense possibilitat de segregar-se (per possibles ampliacions de les diferents indústries), i que el sòl industrial del Pla Parcial d'Ampliació del polígon Industrial està ocupat en més del 70% i ja està pràcticament venut el 95% ; això fa que sigui convenient pensar en una segona ampliació, que per la seva disposició i la previsió de futur s'ha de considerar com a definitiva per la demanda i necessitats d'Artés.

Seguint les pautes marcades per la comissió d'Urbanisme de Barcelona sobre la conveniència de no situar el creixement que es necessiti, sigui industrial o residencial, a l'altre banda de la carretera BV-4512, s'ha considerat com a més convenient continuar el paquet compacte de sòl industrial en l'únic lloc possible com a continuació de la primera ampliació, donant-li un final d'acabament que s'adapta a l'entorn. Aquesta 2ona ampliació del polígon Industrial, representa un increment del sòl industrial en unes 4,8 hectàrees, qüestió que ha de considerar-se de forma cabdal atès que representarà quasi un 50% del sòl industrial posat al mercat en la 1era ampliació i un 20% de tot el sòl industrial d'Artés.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2002_000431	**Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament al sector del Pla parcial d'ordenació Roquinyons**	22.09.2005	14.06.2006

La Modificiació puntual 1, referent a l'adaptació del límit extrem Est, preveu deixar un triangle de terreny d'uns 1.900 m2, fora de l'àmbit del Pla Parcial, sempre amb la prèvia conformitat del propietari. Aquesta exlusió es proposa degut a que la realitat física ha mostrat que es tracta d'uns terrenys dedicats al conreu de la vinya, que està protegida per les NNSS (Veure Art. 117.2).

La Modificació puntual 2, recull que "per la qual es pren nota de l'informe de la Direcció General de Carreteres de 20 de gener de 2003 i en el seu compliment per tant s'accepta no exloure de l'àmbit del PP.S-3 la franja de 20m d'amplada per on es preveu el pas de la futura ronda sud del nucli urbà. (connexió de les carreteres B-43 i BV-4512), com un sòl d'obtenció per compensació mitjançant indemnització amb càrrec al conjunt dels integrants de l'àmbit del Pla Parcial (veure CONVENI que s'adjunta)". D'aquestes; 11,55 Ha correspodran a terrenys amb aprofitament urbanísitc i per tant amb dret a la distribució de càrregues i beneficis, i les 1,29 Ha referents a la franja de 20m. d'amplada per on es preveu el pas de la futura ronda sud del nucli urbà, (connexió de les carreteres B-431 i BV-4512), s'obtindran mitjançant l'executivitat del CONVENI d'adquisició subscrit amb la totalitat dels propietaris que hi tenen terrenys afectats pel traçat d'aquesta Ronda Sud i amb càrrec al conjunt dels integrants de l'àmbit del Pla Parcial.

Així mateix, es farà constar en l'estudi econòmic-financer la obtenció d'aquests terrenys a favor de l'Ajuntament d'Artés, per a cedir-els en el su moment únicament per al traçat de la futura Ronda Sud del nucli urbà, (connexió de les carreteres B-431 i BV-4512), aixi com que l'execució de la seva urbanització serà a càrrec del Departament corresponent de la Generalitat de Catalunya, atés el caràcter de sisteme general viari de l'esmentada ronda.

La Modificació puntual 3 té per objecte corregir l'error que apareix a les NNSS, concretament en l'article 104 en l'enumeració dels sectors del sòl urbanitzable, on per les directrius del PP s-3 hi ha dos paràmetres si més no contradictoris. Per una part es fica una densitat bruta de 22hab. /Ha. X 12.63 = 277. Aquesta diferència tant elevada de 93 habitatges no es pot admetre, doncs si es mira els demés sectors on apareixen Plans Parcials, es veu que aquests dos paràmetres sempre resulten més equilibrats. Per tot lo exposat, i tenint en compte la baixa densitat edificatòria que representa aquesta previsió: 62.241/128.393 m2 = 0.4848 m2 sostre/m2 sòl, en referència a la totalitat de l'àmbit; es demana que es modifiqui aquest paràmetre referent al nombre màxim d'habitatges i que es limiti a 280 habitatges, equivalent a 21,8 habitatges/Ha. La proposta és plenament justificada també pel fet de que a l'introduir la tipologia 3a vora l'edifici de "La Caixa", en els moments actuals fa que la tendència és la de combinar l'habitatge de superfície mitjana amb el de superfície petita.

Continua en la pàgina següent

La **Modificació puntual 4**, referent a la diversificació de la tipologia edificatoria de manera que s'adapti millor a la topografia existent i a les característiques reals de la zona vora l'edifici "La Caixa", així com ofereixi al mercat una millor riquesa de sòl residencial, deixant un teixit més urbà. No obstant la concreció definitiva de la tipologia i ordenació de l'edificació es precisarà en el corresponent Pla Parcial que desenvoluparà el sector.

La Modificació puntual 5 referent a l'adaptació dels sistemes locals i l'ordenació de l'edificació segons la trama viària estudiada en el Pla Parcial, en tot el que pugui variar respecte el dibuixat en el plànol 7 de les NNSS. La concreció definitiva de la vialitat que haurà d'ajustar la dimensió del cul-de-sac amb que acaba un dels nous vials d'acord amb l'establert a la normativa sobre condicionants urbanístics i d'incendis; es precisarà en el Pla Parcial que desenvolupi el sector, a excepció del que fa referència al vial de ronda previst en el límit sud.

La modificació puntual 6, redibuixa la zona de Jardins Urbans Clau J, tot ajustant-se al màxim a la figura del plànol d'ordenació núm. 7, de les NNSS però adaptant-se a la topografia real del territori. Es presenta com a modificació puntual en tot el que variï en el seu dibuix, tot i que les NNSS com a sistema local que és. Remarcava en el sòl urbanitzable, solament era indicativa.

Finalment, la **Modificació puntual 7** agrupa la zona de Dotacions, en un únic espai vora el Col·legi Sant Josep, on s'hi ubica actualment l'Institut.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
2007_029560	**Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament**	03.07.2008	24.11.2008

Modificació 1 Alçades. En el moment de l'aprovació de les NNSS d'Artés per la CUB el 25-3-1987 aquesta norma general de planejament va deixar unes alçades reguladores màximes clarament insuficients. Al observar-se aquest mancança, es va procedir immediatament a interposar Recurs d'Alçada contra l'aprovació definitiva de les NNSS d'Artés, de manera que en general s'augmentava en 50 cm totes les diferents casuístiques previstes a les NNSS. Aquest Recurs d'Alçada va estimar-se pel Conseller en data 9 de març de 1990. Tot i haver-se augmentat en conjunt 50 cm. Els paràmetres de les alçades reguladores màximes: aquest augmment va quedar curt i no respon a la realitat constructiva actual. Aquesta mancança solament es fa evicent en el cas d'edificació plurifamiliar per la qualificació EDIFICACIÓ ENTRE MITGERES (clau 2a) i EDIFICACIÓ SEGONS VOLUMETRIA ESPECÍFICA (clau 5) corresponent a l'eixample de la població.

Modificació 2 Densitat. Artés com la majoria de poblacions de Catalunya no disposa en les seves normes urbanístiques una regulació clara que limiti la densitat d'habitatges en les zones de sòl urbà amb edificació plurifamiliar. Solament en els sòl desenvolupats per Unitats d'Actuació, Plans Parcials i PERIs aquest paràmetre resta suficientment delimitat i fixat. D'acord amb l'anàlisi exhaustiva de la casuística més corrent, es proposa establir per totes les zones de sòl urbà amb edificació plurifamiliar, una densitat per a cada promoció que respongui a una mitjana de **75 m2 construïts /habitatge**.

Modificació 3 Xamfrans. S'han observat que amb el pas del temps que en alguna zona les NNSS varen deixar petits xamfrans en determinades illes de la població. La disposició dels xamfrans provoca que la distribució interior dels habitatge resulti molt afectada sense que suposi una millora substancial de la vialitat i quasi se pres representa un empobriment de la composició de la façana. Es proposa que solament es consolidin els xamfrans següents:

a. Els de les construccions o patis amb tanca existent i consolidada la desaparició dels quals suposaria un sobrant de via publica.
b. Els que en sol urbà no consolidat d'edificació s plurifamiliars resten dibuixats i corresponen a unes mides iguals o superiors a 3x3 metres.

Modificació 4 Tanatori. En el moment de l'aprovació de les NNSS no es va tenir en compte ubicacions d'activitats que sense resultar molestes poden representar una problemàtica per encabir les dins les zones residencials, tant per la mateixa activitat com per la necessitat de tenir un accés adequat amb aparcament sufucient per un mínim de 6 o 8 vehicles. Es proposa introduir dins els usos admesos per a la subzona 2 petita industria una variant en les parcel·les que donen al carrer Sant Antoni Maria Claret entre el cruïlles dels carrers can Vilai Anselm clavé, incloent l'ús de: Serveis que per les seves característiques i necessitats sigui difícil encabir dins el teixit residencial com per exemple Sala de vetlla (tanatori privat) i altres usos que tot i ser privats s'assimilin a un caràcter social diferenciat del purament comercial.

Modificació 5. Ús restauració. Les NNSS varen deixar en l'article 34 per les qualificacions de les zones urbanes de casc antic, edificació segons alineació a vial i edificació aïllada plurifamiliars l'ús hoteler en alguns casos i l'ús recreatiu en altres o tots dos inclosos. Aquests usos servien de referència per informat convenientment sobre les activitats derivades de la restauració. Es proposa introduir l'ús concret de restauració.

Modificació 6 Usos edificació segons volumetria específica. Les NNSS varen deixar per illa coneguda com Illa de La Caixa la qualificació d'edificació segons volumetria especifica clau 5. Aquests illa es la única amb clau 5 existent a la trama urbana. Igual que en el cas anterior tot i admetre l'ús hoteler no estava descrit l'ús de restauració . Així mateix tot i no estar qualificat d equipament s admet l'ús de forces i cossos de seguretat. Es proposa incloure l'ús de restauració i anul·lant l'ús de forces i cossos de seguretat.

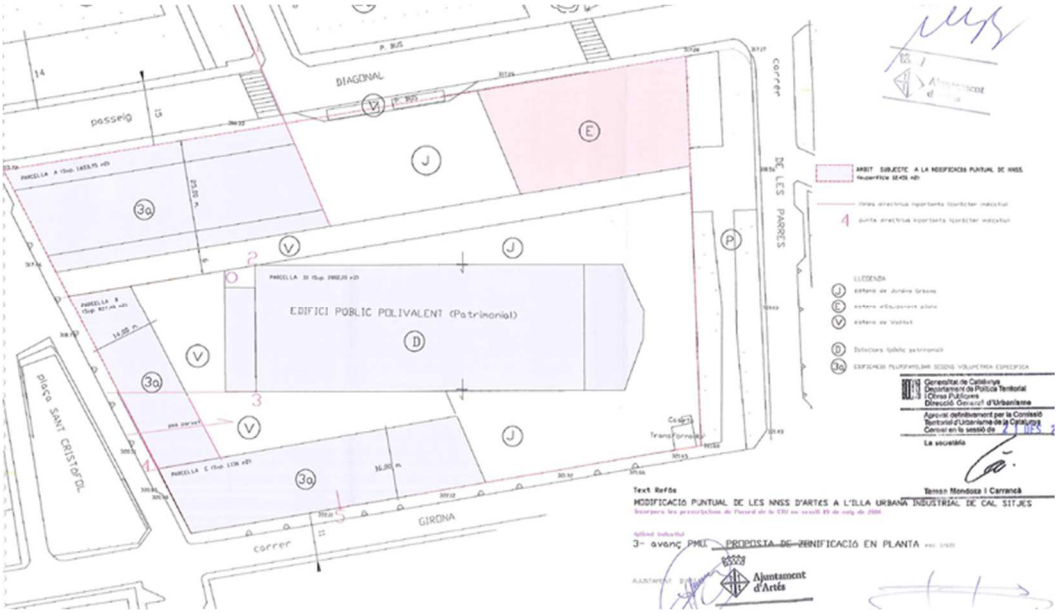
Continua en la pàgina següent

Modificació 7 Aparcament. Les NNSS varen deixar per al sol urbà la regulació de les places mínimes d'aparcament a reservar en l'interior dels edificis de maneta que no garanties el nombre d'una plaça d'aparcament per habitatge. Es proposa modificar l'article 45.3.a de maneta que el nombre mini de places d'aparcament en tota promoció d'habitatges respongui a un mínim de 1,33 places/habitatge per excés.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
2004_011593	**Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa urbana industrial de cal Sitjes**	21.12.2010	28.03.2011

Aquesta modificació es refereix al canvi de qualificació urbanística per a l'illa de l'antiga industria tèxtil de cal Sitjes.

La modificació proposa transformar aquesta illa fins el moment clau 7 (industrial) en sol residencial i de dotacions a desenvolupar mitjançant un pla de millora urbana. Superfície aproximada 12.451 m2.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
2013_050274	**Modificació de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa del Celler cooperatiu**	27.05.2013	11.11.2013

Es va observar una errada en relació a la clau 7 de la illa del celler cooperatiu . Es defineix una nova qualificació d'edificació industrial 7b, per a regularitzar una activitat complementaria de restauració o degustació excloent les activitats musicals. Així mateix es limiten els usos industrials en general, a la industria agrària, agroalimentària i del vi.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates	
		Aprov definit	Publica DOGC
2015_057799	**Modificació puntual de les normes subsidiàries al sector del nucli antic (claus 1a i 1b) per a l'ordenació volumètrica de les edificacions**	23.09.2016	07.11.2016

L'àmbit de la modificació correspon amb el sol classificat com sol urbà zona se casc antic de conservació 1a i zona de casc antic 1b. La superfície afectada es de 11248 m2. La modificació consta de la refosa de les normes, transcripció dels Plànols d'ordenació sobre topografia digital i Transcripció de la cartografia cadastral.

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2015_058233	**Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament per un canvi de qualificació de terrenys en sòl no urbanitzable a la zona de l'antiga granja Morell**	02.12.2016	10.03.2017
Aquesta modificació no implica variar l'articulat de les NNSS i solament comporta canviar la línia del límit del plànolqm1 d' estructura general i orgànica del territori per a la zona de sol no urbanitzable anomenada antiga granja morell, passant de la clau 11 a la 13. Alhora es proposa l'admissió en casos puntuals l'ús d'aparcament de caravanes, autocaravanes i remolcs tenda. Així mateix s'estableix la modificació de l'article 136 i la delimitació d'un àmbit de pla especial urbanístic per a desenvolupar l'ús d'aparcament de caravanes, autocaravanes i remolcs tenda en la zona de la granja morell.			

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2015_058279	**Modificació puntual de normes subsidiàries relativa a construccions en sòl no urbanitzable: granges**	02.12.2016	13.03.2017
Aquesta modificació introdueix canvis en el redactar de l'article 125 referit a les condicions d'ordenació i edificació de les construccions en sol no urbanitzable, granges per a permetre que algunes de les finques existents superiors a 20 ha de conreu tinguin continuïtat i puguin arribar a incrementar la superfície de granja fins a 8.000 m2 en cas de noves implantacions i 10000 m2 per a possibles ampliacions, limitant la llargada màxima de les naus segons tipus de bestiar: ▪ Per a granges de porcí i vacum de llet un límit de 100 metres ▪ Per a granges avícoles un límit de 120 metres ▪ Per a granges de boví d'engreix i altres un límit de 75 metres. Es preveu poder encadenar varies naus separant-se un mínim de 8 metres amb la limitació de criteris d'ordenació paisatgística.			

Referència CTU / Ajuntament	Títol	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2017_063369	**Modificació puntual 1/2017 de normes subsidiàries**	05.04.2019	Pendent
Modificació puntual 1/2017 de les Normes Subsidiàries de Planejament d'Artés relativa a la introducció en la qualificació de SISTEMA D'EQUIPAMENTS COMUNITARIS el subsistema (clau tu), turístic de nova creació i canvi de qualificació d'una parcel·la urbana ocupada per un edifici situat a la Pl. Major, núm.4, amb qualificació de CASC ANTIC DE CONSERVACIÓ (clau 1a) i d'una petita porció de 19m2 de terreny qualificat com a XARXA VIÀRIA LOCAL (clau V), a SISTEMA D'EQUIPAMENTS COMUNITARIS (clau Ec, tu)			

A continuació es descriuen breument el contingut i objectius de cadascuna dels diferents **instruments de planejament derivat** que han permès desenvolupar i adaptar les previsions de les NNSS-88.

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
1995_001753	**Pla especial de reforma interior a l'illa del Celler Cooperatiu**	13.09.1995	13.10.1995
A continuació es fa esment als criteris generals de l'actuació: (1) Dur a terme una ordenació que s'adigui amb el seu entorn, conformant tot un barri amb identitat pròpia. (2) Concloure la xarxa viària com a continuació de la ja existent. (3) Emprar diverses tipologies edificatòries i de parcel·lació que enriqueixen les possibilitats d'oferta i de gestió. (4) Creació d'una zona verda combinada amb un passeig al llarg del sector, en el sentit est-oest, mantenint així la connexió dels recorreguts peatonals del casc antic fins a la zona verda de nova creació situada a l'oest del sector.			

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2010_041247	**Pla especial urbanístic del catàleg de masies i cases rurals i inventari de cases en sòl no urbanitzable**	21.09.2012	01.02.2013

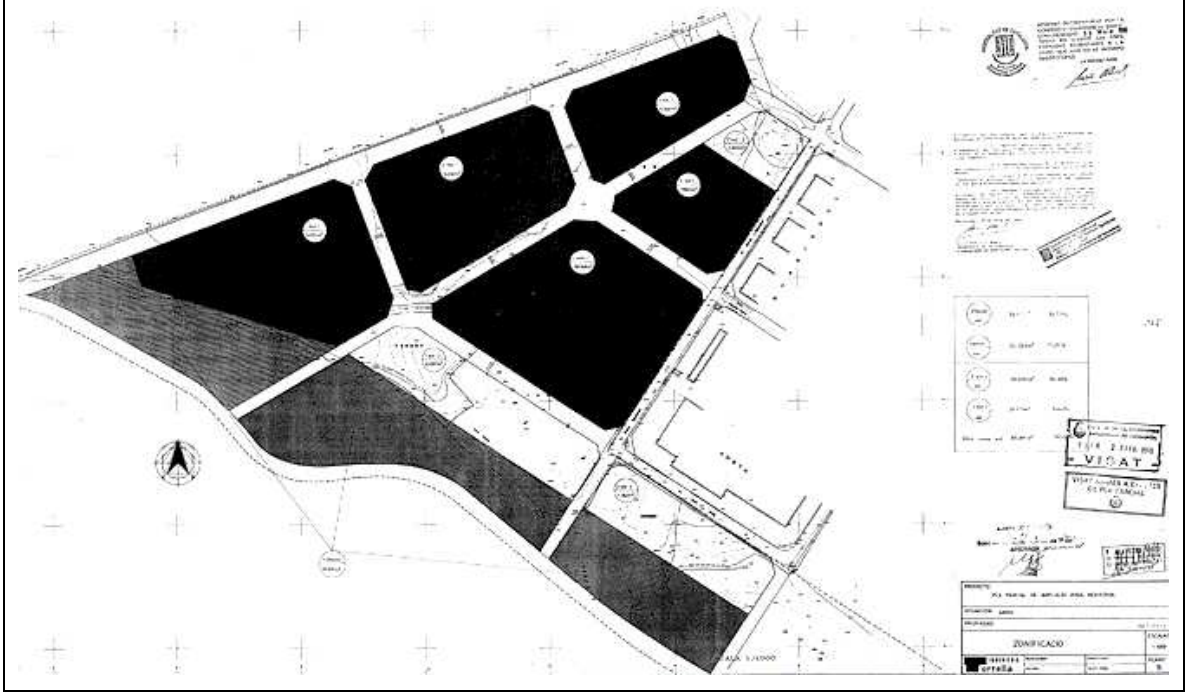
Instrument que té per objecte identificar i recupera les masies i les cases rurals d'Artés d'acord amb la legislació urbanística i sectorial vigents. Aquest pla especial enumera un total de 26 masies en sòl no urbanitzable, i a més inventaria un total de 13 habitatges o cases rurals en sòl no urbanitzable.

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2014_054011	**Pla especial urbanístic en sòl urbà - carrer la Fassina**	17.07.2015	18.11.2015

El pla especial urbanístic el carrer Fassina es desenvolupa per iniciativa de l'Ajuntament sobre un àmbit delimitat pel carrer de la fassina, el carrer pla del calvari, la carretera a Prats i la riera se malrubí. L'objecte del pla especial es la confirmació de l'ordenació de l'edificació compresa en aquest àmbit, la concreció d'algunes alineacions i rasants interiors i la definició de la titularitat i usos a l'equipament que hi es incorporat. L'àmbit està format per 11.833 m2. Es mantenen les qualificacions de les NNSS incorporant una nova subclau pel que fa a l'equipament. L'equipament que està situat en terrenys de titularitat privada, se li assigna la clau Ecl , com equipament o dotació comunitària.

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
1988_004773	**P.P. AMPLIACIÓ POLÍGON INDUSTRIAL SANTA MARIA**	30.05.1990	22.08.1990

El desenvolupament d'aquest Pla Parcial ve marcat en les Normes Subsidiàries del Planejament d'Artés com a sòl urbanitzable; "Zona de desenvolupament industrial (clau 10)".

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
1990_001411	**MODIF. P.P. POLÍGON INDUSTRIAL SANTA MARIA**	13.02.1991	08.04.1991

Aquest expedient modifica les condicions d'edificació de les illes industrials limitades pels carrers de Sant Jordi, Diputació, Narcís Monturiol i Anselm Clavé i Diputació, Prat de la Riba, Manresa i Batlle: Sempre que es tracti de solars de superfície mínima de 10.000 m2 destinats a la implantació d'una sola empresa:

- Ocupació:70%
- Índex d'edificabilitat:1m2 st/m2 sòl
- Volum edificable: 8 m3/m2
- Alçada màxima: 10.5 m. Podran superar aquesta alçada elements tècnics inherents al procés productiu de l'empresa (torres de refrigeració, sitges, etc.)
- Separació a vials: 6, 5 m

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
1990_001792	**Pla parcial del sector Roquinyons Est S-4**	09.12.1993	04.02.1994

El Pla Parcial S- 4 es va assenyalar a les NN.SS i L'àmbit del Pla Parcial està grafiat en el plànol n2 com a Sòl urbanitzable programat 1er. Quadrienni. Sup: 2,19 Ha; Ús Residencial; Màxim nº d'habitatges 54; Densitat bruta 28 hab /ha; Cessió vialitat 20%; Cessió Jardins Urbans 12%; Cessió Equipaments 9%; Sistema d'actuació preferent COMPENSACIÓ.

La resolució d'aquest pla parcial ve com a conseqüència lògica del creixement que va mantenir la vila cap aquesta zona. La urbanització de la plaça Sant Cristòfol, junt amb l'actuació de l'arribada per la carretera de Sabadell i la resolució de la UA número 1 Sector Malla, va fer del tot congruent, acabar aquest teixit de la població. Aquest moviment va tenir un fet positiu, revitalitzant la zona dels edificis de La Caixa i del Passeig que uneix aquests amb el carrer de les Parres. En la memòria del pla parcial es justifica aquesta actuació amb la redacció següent:

> *Artés, a l'igual que moltes de les poblacions del Bages, s'han de convertir amb aquesta dècada amb ciutats que ratllin els 10. 000 habitants; la diàspora de la indústria que es desplaça de la Gran Barcelona, de segur que influirà en un assentament important a tota la comarca. A la vegada el fet que Manresa hagi desplaçat la seva residència cap a llocs com Santpedor, arribant a una massificació que pot ser contraproduent pel seu fi intrínsec, pot ajudar a descobrir noves zones que ofereixin un nivell de qualitat vivencial més alt i interessant. Això és al meu entendre el que ha de buscar la Vila d'Artés i sembla que s'està sobre aquest camí amb actuacions urbanístiques que poden ajudar a transformar i potenciar la imatge del conjunt de la població. Aquesta actuació que en la seva totalitat assentarà un de 54 famílies, en una primera i 2 ª fase, en un termini de uns dos anys pot encabir 37 habitatges, i això és perfectament assolible amb un creixement alentit.*

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
1997_002471	**Pla parcial d'ordenació S-3 (sector Roquinyons Sud)**	25.01.2007	29.03.2007

La superfície de l'àmbit de la totalitat del Pla Parcial S-3, és una zona àmplia de desenvolupament residencial que representa en extensió quasi un 10% del total de la zona residencial d'Artés. Aquesta superfície de l'àmbit ajustada a la realitat és de 128.393 m2. D'aquests, una superfície de 115.493 m2 tenen la consideració de terrenys amb aprofitament urbanístic i la resta 12.9800 m2 corresponen als terrenys qualificats com a sistema general viari bàsic d'obtenció mitjançant conveni amb càrrec als integrants adjudicataris del sector. Aquest àmbit té una configuració molt diferenciada entre la part vora de l'edifici de La Caixa, relativament plana, i la part que envolta el turó del Roquinyó. La part dels terrenys de vora l'edifici de La Caixa es desenvolupa en un espai lleugerament pla que va des de la cota 112 a la cota 107.50 m tot i que la zona extrema Est arriba a la cota 116 m. Els terrenys de vora el Roquinyó tenen el seu punt més alt en la cota 114 m i s'estén cap a Sud fins arribar a una zona planera lleugerament inclinada a Ponent surcada per un torrent molt ben definit i també cap a Nord seguint la pendent tot buscant el creixement actual de la vida d'Artés i molt concretament al llarg del carrer Arquitecte Gaudí.Aquest turó del Roquinyó, té unes característiques molt pròpies que es repeteixen en algunes zones d'Artés (Roquinyons Est, Malla, Roquinyons Sud, etc.) de formació d'hortets amb alguns marges molt ben conservats i de vegades extremadament petits.L'ordenació general del sòl urbanitzable segons les NNSS només té l'exigència d'arribar a un cert nivell de concreció, és el Pla Parcial el que determina detalladament l'ordenació i la forma de les zones i sistemes. Per tant l'objectiu és portar a terme el desenvolupament de les NNSS de manera que es posi al mercat sol suficient que actuï de regulador del preu i permeti un creixement diversificat d'habitatges unifamiliars i plurifamiliars.

Amb aquesta qualificació de sòl urbanitzable a Artés, també es contribuirà a concloure el conjunt d'una part important de la vialitat de la vila, així com a dotar de zones de comerç i d'aparcaments per a vehicles en una part on hi ha un edifici de volum excessiu "La Caixa", mancat d'aquests serveis i també contribuirà a obtenir pel conjunt de la població una important zona d'equipaments vora l'existent col·legi públic de Sant Josep on s'hi construeix actualment l'Institut, així com la més gran zona de jardins urbans lligada a l'ús residencial, s'ha aprofitat la potestat d'ordenar el territori tot relligant-lo amb l'urbà existent, per disposar d'un gran eix

seguint el Carrer Pau Casals de manera que uneixi el conjunt actual de l'edifici "La Caixa" amb la zona més residencial dels Roquinyons. Aquí la població guanyarà un gran espai urbà característic de totes les viles de Catalunya a mode de Rambla o Passeig i ajudarà a dotar d'un nou centre urbà amb força, una zona de la vila que corria el risc de convertir-se en un espai dispers de l'extraradi. Aquesta voluntat de traçar un eix amb una gran força urbana, és un dels objectius principals del Pla Parcial.

El Pla Parcial incorpora el que especifica el text Refós en la Modificació Puntual núm 2 per la qual es pren nota de l'informe de la Direcció General de Carreteres de 20 de gener de 2003 i en el seu compliment per tant s'accepta no excloure de l'àmbit del PPS3 ala franja de 20 m d'amplada per on es preveu el pas de la futura ronda sud del nucli urbà (connexió de les carreteres B-431 i BV-4512), com un sòl d'obtenció per compensació mitjançant indemnització amb càrrec al conjunt dels integrants de l'àmbit del Pla Parcial (CONVENI adjunt)

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2008_035150	**Modificació puntual del Pla parcial urbanístic d'extensió del nucli urbà a la zona del polígon industrial Santa Maria d'Artés**	04.02.2009	22.04.2009

En el moment de l'aprovació del pla parcial de extensió del terme municipal, zona del polígon industrial Santa Maria per la CPU el 4-4-71 no es va deixar en l'articulat cap referència al concepte de parcel·la mínima per a cap tipus de qualificació. Però tant, es veu necessari regular de manera racional les característiques que han de complir la parcel·la mínima.

Es defineix la parcela mínima amb els paràmetres següents: Superfície mínima de parcel·la 500 m2; Longitud mínima de façana 12,50 m.

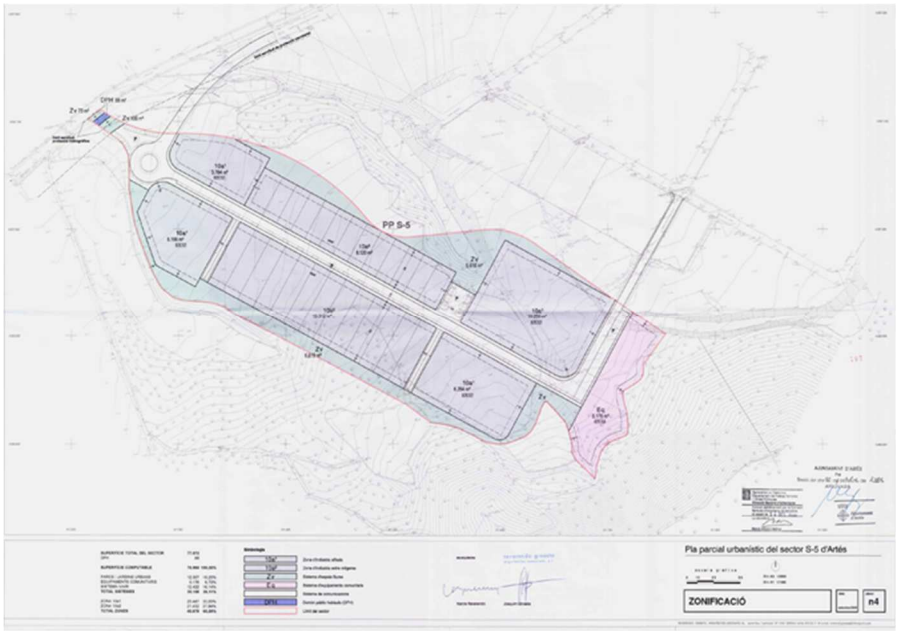
Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2009_035397	**Modificació puntual del Pla parcial d'ordenació per a l'ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés**	10.03.2009	05.06.2009

La CTU en sessió de 24 de gener de 2008 en l'acord d'aprovació definitiva de les modificacions puntuals va expressar la recomanació següent:

Atès que es proposa l'ús de tanatori concretament en una zona inclosa en el pla parcial d'ampliació del polígon industrial es recomana la conveniència de tramitar la corresponent modificació puntual del planejament derivat.

Aquesta modificació fa efectiva aquella recomanació.

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2006_023250	**Pla parcial urbanístic del sector S-5 segona ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés**	14.12.2006	02.03.2007

Referència CTU / Ajuntament	Planejament derivat	Dates Aprov definit	Publica DOGC
2011_046216	**Modificació puntual del Pla especial de reforma interior el Celler Corporatiu**	25.01.2012	22.03.2012
Aquesta modificació especifica l'ús recreatiu en l'àmbit del celler corporatiu, excloent l'activitat de bar musical.			

Finalment, es troben en tramitació els expedients següents:

Expedients en tràmit		**Expedient**
20/04/2017	BOPB	Modificació puntual de les Normes Subsidiàries de Planejament d'Artés relativa a la introducció en la qualificació de SISTEMA D'EQUIPAMENTS COMUNITARIS el subsistema (clau tu), turístic de nova creació i canvi de qualificació d'una parcel·la urbana ocupada per un edifici situat a la Pl. Major, núm.4, amb qualificació de CASC ANTIC DE CONSERVACIÓ (clau 1a) i d'una petita porció de 19m2 de terreny qualificat com a XARXA VIÀRIA LOCAL (clau V), a SISTEMA D'EQUIPAMENTS COMUNITARIS (clau Ec, tu) (AI 23/03/2017, BOPB 20/4/2017)
11/04/2018	DOGC	Modificació puntual núm. 2-2017 de les Normes subsidiàries de planejament per a l'adaptació a la realitat física existent de les diferents classes de sòl no urbanitzable de l'entorn de la Serreta fins al límit amb el riu Sec, al terme municipal d'Artés (exp. OTAACC20170071). RESOLUCIÓ TES/732/2018, d'11 d'abril, per la qual s'emet l'informe ambiental estratègic.
27/04/2018	DOGC	Pla especial de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals, al terme municipal d'Artés (exp. OTAACC20170072). (AI 12/7/2017, DOGC 2/11/2017) RESOLUCIÓ TES/844/2018, de 20 d'abril, per la qual s'emet l'informe ambiental estratègic
11/07/2018	BOPB	Pla especial urbanístic relatiu a l'àmbit de l'antiga Granja Morell, implantació aparcament de caravanes (AI 29/6/2018 BOPB 11/7/2018)

8.5. Execució del planejament vigent, 1988-2018

8.5.1. La transformació del sòl urbà i urbanitzable

En les tres dècades de vigència de les NNSS-88, s'han desenvolupat gairebé totes les unitats d'actuació i sectors de sòl urbanitzable programat, a excepció d'una part de la UA- Mallorca i dels sectors de sòl urbanitzable S2 Residencial Nord i S3 Roquinyons Sud; aquest darrer sector, malgrat no està desenvolupat físicament encara que disposa de planejament derivat i de projecte de reparcel·lació aprovats definitivament. D'acord amb això, el sòl urbà consolidat s'ha incrementat en 55,78ha, el que suposa un increment del 51,51% de la taca de sòl urbà existent a l'any 1988.

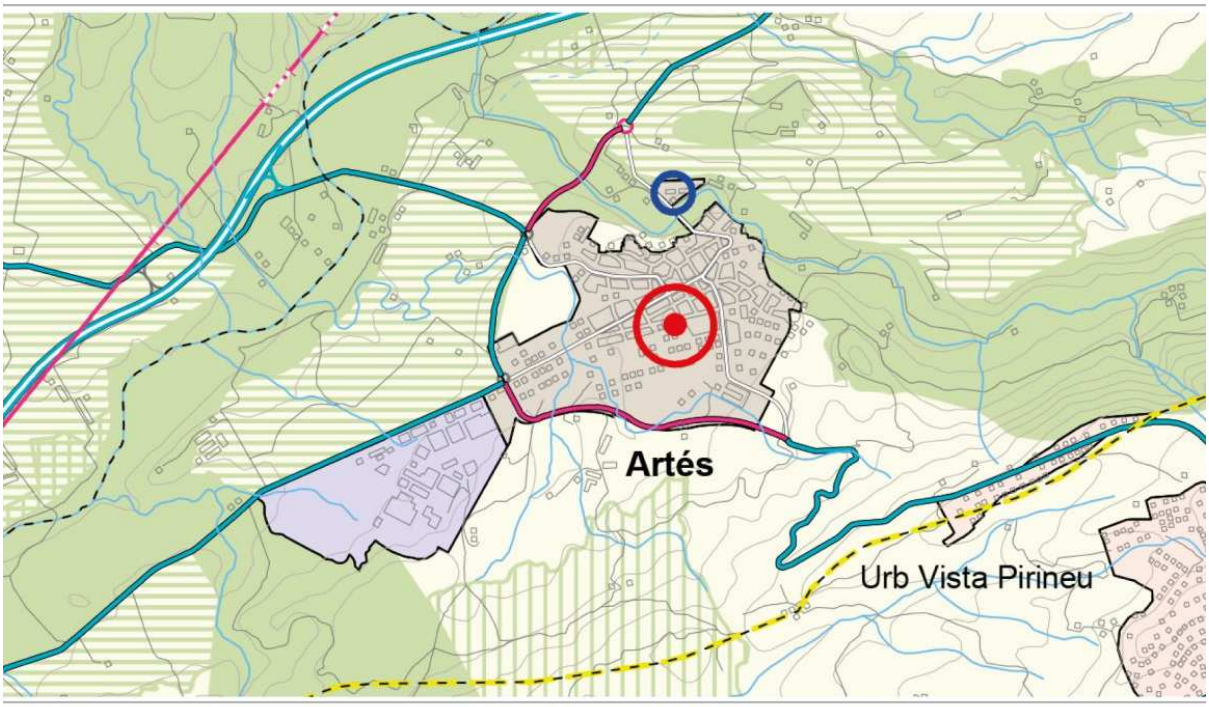
Pel que fa al sòl urbà no consolidat, s'ha reduït els sòls que han d'afrontar una delimitació poligonal per a garantir l'obtenció de sòl per a sistemes en 21,94 ha, l'equivalent al 85,57% dels sòls no consolidats de l'any 1988.

Pel que fa als sectors de sòl urbanitzable programats, cal destacar la reducció de 19,56 Ha principalment pel desenvolupament de la segona fase i posterior ampliació del polígon industrial. Pel que fa al sòl no urbanitzable, aquest s'ha reduït en poc més de 6 ha degut sobre tot a l'ampliació del polígon, no contemplada a l'any 1988 i tramitada i aprovada als anys 2003 i 2006 respectivament.

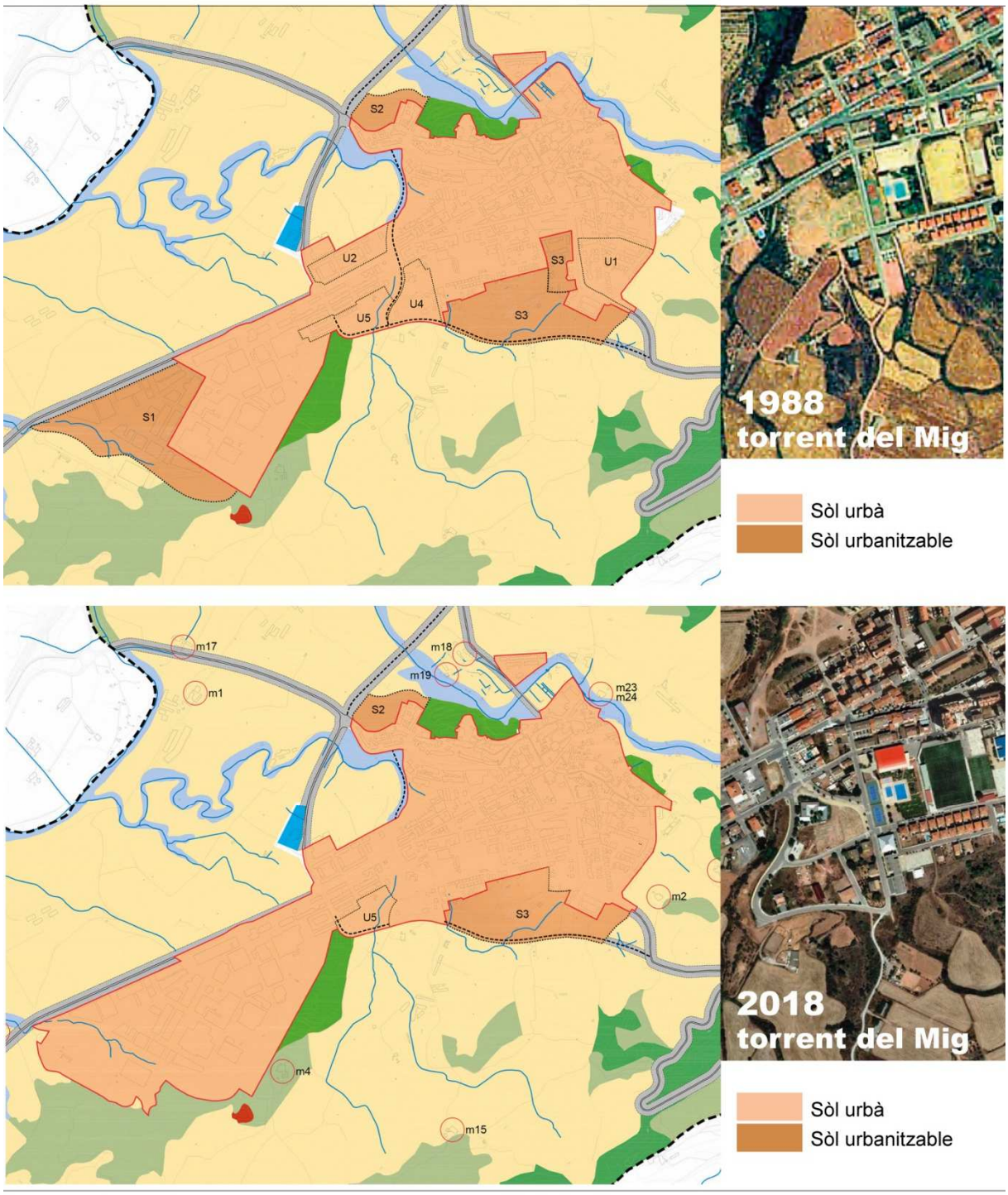
Planejament general vigent	Sòl Urbà		Sòl Urbanitzable		Sòl No Urbanitzable	Municipi
	Consolidat (m2)	No consolidat (m2)	Programat (m2)	No programat (m2)	(m2)	(m2)
1.988	923.606,30	256.419,70	349.093,00		16.331.972,00	17.861.091,00
2.018	1.399.392,00	37.007,00	153.420,00		16.271.272,00	17.861.091,00
2018-1988	**475.785,70**	**-219.412,70**	**-195.673,00**		**-60.700,00**	
%	**51,51%**	**-85,57%**	**-56,05%**		**-0,37%**	

Taula 28 . relació de canvis en el règim de sòl, 1988-2018
Font: RPUC

En quant a la consideració del sector S3 Roquinyons Sud com a sòl urbanitzable, té a veure, tot i l'existència del projecte de reparcel·lació aprovat definitivament; en la manca del seu desenvolupament urbanístic físic (projecte de urbanització no aprovat definitivament).

Imatge 60 . Estratègia d'assentaments al nucli d'Artés del PTPCC. Font: PTPCC

Imatge 61 . Relació de canvis en el règim de sòl, NNSS, 1988-2018
Font: RPUC. Elaboració: AVRA

Pel que fa a la construcció d'habitatges, en els trenta anys de vigència de les NNSS s'ha construït aproximadament el 35% del parc dimensionat en polígons i sectors, sobre tot en els anys de major dinamisme entre els anys 2005 al 2007. Del total de 1.271 habitatges previstos en polígons i sectors, s'han construït un total de 450. Cal destacar l'elevat grau de construcció superior al 70% en les UA 1, 2 i 3, en les que encara s'aprecien solars pendents d'edificar. No obstant, a l'extrem contrari, destaca el poc grau de desenvolupament de la UA 4 en la que únicament s'han edificat 8 dels 67 habitatges previstos. Aquesta unitat d'actuació sembla condicionada pel desenvolupament del sector S3 Roquinyons Sud i la forta càrrega de vialitat que hauria de garantir la ronda sud del nucli d'Artés.

En quant als sectors de sòl urbanitzable programat, únicament el sector S4 Roquinyons Est s'ha pogut desenvolupar i consolidar fins al 54%, integrant en el sòl urbà 29 nous habitatges dels 54 contemplats a les NNSS.

El sector S2 Residencial Nord, amb antecedents al PGOU anterior a les NNSS apareix com un sector no sostenible que des dels anys 60 no ha desenvolupat ni els instruments de planejament derivat necessaris previs per a la transformació del sòl, per la qual cosa, el manteniment dels 61 habitatges previstos al planejament vigent hauran de ser convenientment justificats pel POUM que tot just ara comença a caminar.

Pel que fa al sector S3 Roquinyons Sud, cal destacar el seu important potencial d'habitatges 280; en l'actualitat el desenvolupament del sector s'atura en el projecte de reparcel·lació sense indicis d'un desenvolupament físic de l'operació. En aquest sentit el POUM s'haurà de justificar per mantenir les condicions previstes al planejament vigent o de millorar-les en benefici de l'interès general en un context social i econòmic molt diferent al moment en que aquest sector va ser dimensionat (veure Taula 29).

Figura de gestió tramitada	**Total habitatges**	**Construïts**	**Nombre d'habitatges executats**		
			Plurifamiliar	**Unifamiliar**	**HPO**
	(uts)	(%)	(uts)	(uts)	(uts)
UA **U1**_Sector Malla	120,00	80%	-	96,00	0
UA **U2**_Sector c/Núria	135,00	76%	-	103,00	0
UA **U3**_Urb Vista Pirineu	93,00	70%	-	65,00	0
UA **U4**_Torrent del Mig	67,00	12%	-	8,00	0
UA **U5**_Sector c/Mallorca	119,00	34%	-	41,00	0
PERI Can Berenguer	47,00	100%	47,00		0
PERI Cal Sitjes	125,00	0%	-	-	0
PERI Celler Cooperatiu	170,00	36%	22,00	39,00	0
Sector **S2**_Residencial Nord	61,00	0%	-	-	0
Sector **S3**_Roquinyons Sud 1997 / 002471 / N	280,00	0%	-	-	0
Sector **S4**_Roquinyons Est 1990 / 001792 / N	54,00	54%	-	29,00	0
total	**1.271,00**	**35%**	**69,00**	**381,00**	**0**

Taula 29. Grau d'execució del parc d'habitatges previst al planejament vigent
Font: RPUC. Elaboració: AVRA

Un altre aspecte a considerar en els trenta anys d'execució del potencial previst a les NNSS és el domini de les tipologies d'habitatge unifamiliar per sobre del plurifamiliar.

En un context com el d'Artés amb una bona oferta d'habitatge unifamiliar aïllat i en filera i aparionat, cal prestar atenció en les tipologies plurifamiliars per a col·lectius com la gent gran o els joves amb unes necessitats específiques d'habitabilitat lluny de tipologies més pròpies de famílies.

Pel que fa a les llicències de nova edificació, i d'acord amb les fonts tretes de l'Institut Català del Sòl[19], cal destacar no obstant el nombre d'habitatges que es van acabar des de l'any 90 (no es disposen de dades anteriors), i que suposen 1.041 habitatges per a un increment de població de 1.550 habitants, relació que se situa en 0,67 habitatges/habitant, no obstant inferior a les xifres entre 1998-2018 per al Bages, en els que es van construir més habitatges que l'increment d'habitants.

En quant a la ràtio de nous habitatges per cada 1.000 habitants, Artés destaca per sobre del conjunt de la comarca i del país amb una mitja per al període 1998-2018 de 8,92 habitatges/1000 habitants. Cal posar de relleu els anys 2006, 2007 i 2008 en els que les mitjanes arriben a doblar i triplicar les ràtios per al Bages i Catalunya, moment a partir del qual es va aturar l'edificació (veure Taula 30).

19 Per a més informació consultar les bases de dades:
http://habitatge.gencat.cat/ca/dades/estadistiques_publicacions/indicadors_estadistiques/estadistiques_de_construccio_i_mercat_immobiliari/construccio_d habitatges/habitatges_iniciats_acabats_a_catalunya/

Any	Catalunya			Bages			Artés			Any
	habitants	habitatges nous	habitatges /1000 habitants	habitants	habitatges nous	habitatges /1000 habitants	habitants	habitatges nous	Habitatges /1000 habitants	
2018	7.543.825	7.492	0,99	176.485	74	0,42	5.648	20	3,54	2018
2017	7.496.276	6.892	0,92	175.095	47	0,27	5.585	3	0,54	2017
2016	7.448.332	5.534	0,74	174.381	62	0,36	5.596	0	0,00	2016
2015	7.424.754	4.034	0,54	174.604	70	0,40	5.665	11	1,94	2015
2014	7.433.894	5.624	0,76	184.403	61	0,33	5.661	0	0,00	2014
2013	7.478.968	6.305	0,84	185.718	120	0,65	5.607	1	0,18	2013
2012	7.515.398	13.003	1,73	186.084	361	1,94	5.566	79	14,19	2012
2011	7.501.853	18.704	2,49	185.865	659	3,55	5.575	28	5,02	2011
2010	7.462.044	20.292	2,72	185.117	677	3,66	5.515	21	3,81	2010
2009	7.416.605	37.871	5,11	184.642	1.628	8,82	5.433	88	16,20	2009
2008	7.298.313	71.007	9,73	181.346	2.740	15,11	5.305	140	**26,39**	**2008**
2007	7.146.734	79.580	11,14	176.846	2.958	16,73	5.179	158	**30,51**	**2007**
2006	6.994.937	77.309	11,05	173.236	2.616	15,10	5.072	73	**14,39**	**2006**
2005	6.846.692	74.706	10,91	169.114	2.557	15,12	4.949	41	8,28	2005
2004	6.693.297	71.101	10,62	165.123	1.668	10,10	4.830	26	5,38	2004
2003	6.558.740	68.798	10,49	161.561	1.573	9,74	4.696	38	8,09	2003
2002	6.398.166	65.538	10,24	157.870	1.520	9,63	4.552	40	8,79	2002
2001	6.253.305	65.556	10,48	155.118	1.472	9,49	4.443	46	10,35	2001
2000	6.174.547	57.638	9,33	153.776	1.444	9,39	4.368	38	8,70	2000
1999	6.147.717	49.875	8,11	153.123	1.120	7,31	4.293	18	4,19	1999
1998	6.125.339	47.449	7,75	152.635	983	6,44	4.271	34	7,96	1998
1997							4.290	36	8,39	1997
1996							4.308	11	2,55	1996
1995							4.318	16	3,71	1995
1994							4.293	12	2,80	1994
1993							4.232	22	5,20	1993
1992							4.147	9	2,17	1992
1991							4.086	14	3,43	1991
1990							4.098	18	4,39	1990
1998-2018	**1.418.486**	**854.308**	**6,34**	**23.850**	**24.410**	**7,23**	**1.377**	**903**	**8,92**	**1998-2018**
1990-2018							**1.550**	**1.041**	**7,54**	**1990-2018**

Taula 30 . Llicències d'edificació i ràtio per 1000 habitants, Artés, Bages i Catalunya
Font: INCASOL. Elaboració: AVRA

D'acord amb els potencials de les NNSS-88 en aquestes tres dècades, cal recordar que s'han executat 450 habitatges previstos dins de les unitats d'actuació en sòl urbà no consolidat i sectors de sòl urbanitzable programat, que resultarien el 44% dels habitatges construïts, aspecte a remarcar i que situa en el sòl urbà de llicència directa la resta del 56%, equivalent a un nombre de 571 habitatges.

8.5.2. La gestió del sòl no urbanitzable. El Catàleg de masies (PEM)

El Text refós del Pla especial urbanístic del catàleg de masies i cases rurals i inventari de cases en sòl no urbanitzable (PEM) aprovat per la CUCC en data 21 de setembre de 2012 i publicat al DOGC en data 1 de febrer de 2013 és a banda d'un instrument de planejament que regula les condicions de l'ús d'edificacions que, pel seu valor arquitectònic, paisatgístic, mediambiental, social o històrica cal protegir i potenciar dins el règim del sòl no urbanitzable .

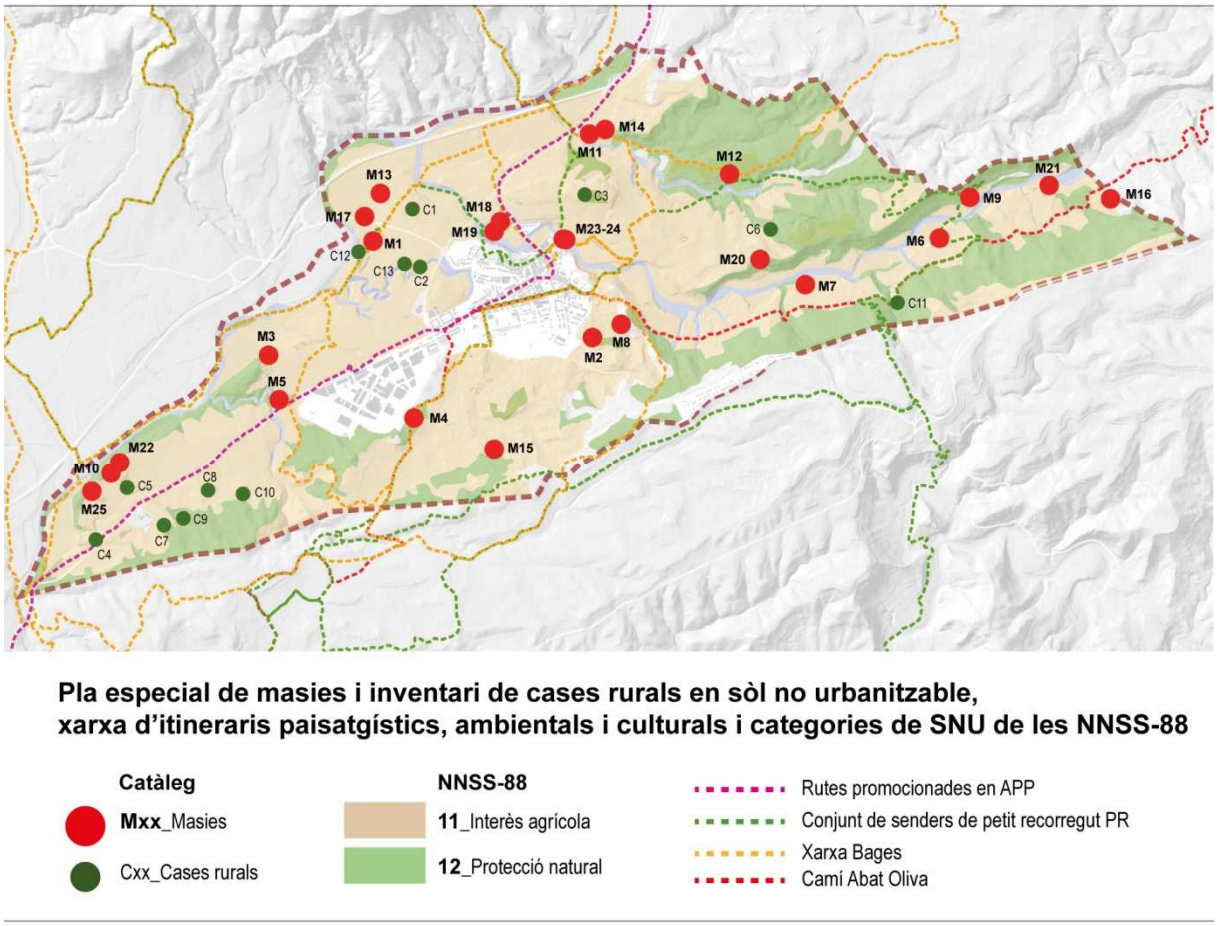
Un dels objectius marcats pel PEM va ser "garantir la continuïtat i viabilitat de les masies" incorporant usos complementaris als usos agrícoles, ramaders i forestal de bona part d'elles com els usos vinculats al lleure, a establiments hotelers o establiments de turisme rural, prohibint expressament la modalitat d'hotel apartament, tot donant estricte compliment a la legislació urbanística vigent.

Dins d'aquest document, es va incloure l'Inventari de cases rurals amb l'objectiu d'identificar les edificacions existents i garantir un control exhaustiu que dificultés tant l'ampliació de les mateixes com l'aparició de noves edificacions al marge de les determinacions de la llei i del marc normatiu previst per les NNSS-88 al sòl no urbanitzable. El cos normatiu del PEM, com s'assenyala al preàmbul, fa "especial èmfasi en el manteniment de les condicions naturals i el caràcter rural de les àrees de sòl no urbanitzable, en les que no es permeten els processos d'urbanització de caràcter urbà ni els usos incompatibles amb la continuïtat de l'aprofitament agrícola o forestal del territori".

En el cas concret d'Artés, com s'indica en el PEM, "per norma general no es preveu l'ampliació de noves construccions en volum, si be s'especifica en la normativa que es podrà ampliar la superfície de sostre en aquells volums annexos (coberts o pallisses, etc) que per les seves característiques d'alçada permetin algun desdoblament dels forjats".

El PEM detecta del total de masies catalogades 5 exemples que poden ser susceptibles d'admetre els màxims usos permesos per la legislació urbanística vigent: l'habitatge familiar, l'establiment hoteler (exclosa la modalitat d'hotel apartament), restauració, establiment de turisme rural i activitats d'educació en el lleure. Aquestes 5 masies de referència al territori són Can Canet (M1), Malla (M2), Les Torres (M3), Can Vila (M4) i Sant Hilari Vell (M5).

Per la resta, les fitxes (veure Taules 31 i 32) incorporen tota la informació necessària per garantir una òptima gestió dels usos d'habitatge en un context com el del sòl no urbanitzable, des de fa unes dècades, escenari de marcada complexitat a l'hora de garantir la disciplina urbanística i la gestió eficient dels recursos naturals, culturals i paisatgístics que fan singular al territori.

Imatge 62 . Relació entre PEM, qualificació del SNU NNSS-88 i xarxa d'itineraris.
Font: PEM, RPUC. Elaboració: AVRA

Catàleg de masies					
Codi	**Nom**	**Any construcció**	**Sup Const (m2st)**	**SNU_NNSS-88**	**Ús**
M1	Can Canet	XVI	1.023	11_Interès Agrícola	Habitatge
M2	Malla	XVIII	956	11_Interès Agrícola	Habitatge
M3	Les Torres	XIV	1.747	11_Interès Agrícola	Habitatge
M4	Can Vila	XVI	1.839	11_Interès Agrícola	Habitatge
M5	Sant Hilari Vell	XVI	1.969	11_Interès Agrícola	Habitatge
M6	La Ponsa	XVII	314	11_Interès Agrícola	Habitatge
M7	La Vall	XVII	354	11_Interès Agrícola	Habitatge
M8	La Sala	XVII	665	11_Interès Agrícola	Habitatge
M9	Mas de les Valls	XII	906	11_Interès Agrícola	Habitatge
M10	Can Soldevila	XVII	942	11_Interès Agrícola	Habitatge
M11	Casanova	XIV	1.158	11_Interès Agrícola	Habitatge
M12	Salabernada	XIV	786	11_Interès Agrícola	Habitatge
M13	El Pujol Vell	XVI	588	11_Interès Agrícola	Habitatge
M14	Riusec	XII	1.181	11_Interès Agrícola	Habitatge
M15	La Paloma	XVI	1.200	11_Interès Agrícola	Habitatge
M16	Mas Vilarnau	XVII	315	11_Interès Agrícola	Habitatge
M17	El Pujol Nou	1900	523	11_Interès Agrícola	Habitatge
M18	Les Farreres	XVII	838	11_Interès Agrícola	Habitatge
M19	Molí de Farreres	XVII	166	11_Interès Agrícola	Habitatge
M20	El Grifoller	XVII	614	11_Interès Agrícola	Habitatge
M21	Ribatallada	XVI	525	11_Interès Agrícola	Habitatge
M22	Mas Bertran	XVII	257	11_Interès Agrícola	***Deshabitat***
M23	Can Codinac	XIV	642	11_Interès Agrícola	Habitatge
M24	El Tint	XIX	835	11_Interès Agrícola	Habitatge
M25	Mas Colomer	XVI	793	11_Interès Agrícola	Habitatge
			21.136		

Taula 31 . Índex de masies catalogades.
Font: PEM, RPUC. Elaboració: AVRA

Inventari de cases en SNU				
Codi	**Nom**	**Ús**	**Subtipus**	**SNU_NNSS-88**
C1	Puigbó	Altres edificacions	Granja ramadera	11_Interès Agrícola
C2	Sant Antoni	Habitatge	Residencial	11_Interès Agrícola
C3	La Serreta	Habitatge	Residencial	11_Interès Agrícola
C4	Sant Hilari Nou	Habitatge	Residencial	11_Interès Agrícola
C5	Salabés	Habitatge	Residencial	11_Interès Agrícola
C6	La Guixera	Habitatge	Residencial	12_Protecció natural
C7	Morell	Habitatge	Residencial	11_Interès Agrícola
C8	Atangia	Habitatge	Residencial i educació en el lleure	11_Interès Agrícola
C9	Can Macià	Habitatge	Residencial	11_Interès Agrícola
C10	El Turonet	Habitatge	Residencial	11_Interès Agrícola
C11	El Bosquet	Habitatge-Ruïna	Residencial-Ruïna	11_Interès Agrícola
C12	Can Canet 2	Habitatge	Residencial	11_Interès Agrícola
C13	Folgosa	Habitatge-Deshabitat	Residencial-Deshabitat	11_Interès Agrícola

Taula 32 . Índex de l'inventari de cases rurals.
Font: PEM, RPUC. Elaboració: AVRA

8.6. Validesa i potencialitat del planejament vigent

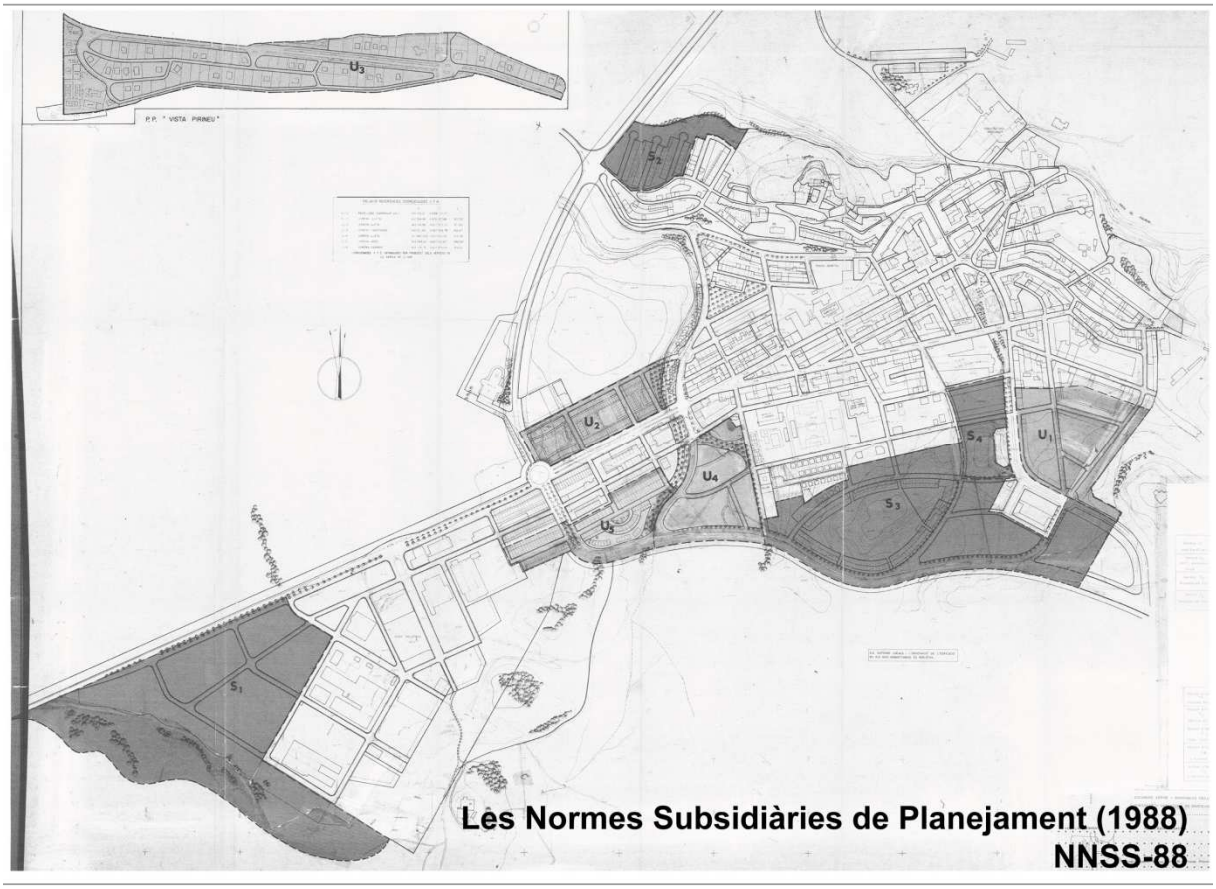
8.6.1.Els potencials del sòl amb ús residencial

En el procés de revisió de l'ordenació del sòl urbà que contempla la fase de redacció del document d'avanç de POUM d'Artés l'equip redactor ha detectat importants desajustos en la delimitació de les zones i sistemes, i es fa necessari advertir d'aquest fet amb l'objectiu de fer evidents els reptes que al seu moment va assumir la redacció de les NNSS a l'any 1988 amb instruments de mesura directa sobre paper, a diferencia de l'actualitat amb processos d'anàlisis integrats en potents programaris.

L'ordenació proposada al sòl urbà defineix un potencial de 3.972 habitatges, als quals caldrà afegir-hi una reserva de sòl urbanitzable programat amb un potencial màxim de 299 habitatges equivalents. En resum, la proposta de **les NNSS-88 presenta un potencial de 4.271 habitatges equivalents a una població màxima de 15.930 habitants** resultat d'aplicar una densitat mitja de 3,73 habitants/habitatge; aquesta ràtio, es justificada en la memòria de les NNSS "atesa l'actual dinàmica i expectatives d'edificació". Cal destacar l'enorme potencial previst, encara que molt condicionat per la mitjana de la llar estimada en aquell moment; aplicant, per exemple, la mitjana de l'any 2011, de 2,6 habitants/habitatge, el potencial baixaria fins els 11.103 habitants.

Data	**Àmbit**	TOTAL SUPERFÍCIE m2	TOTAL m2st	SOSTRE No residencial m2st	Residencial m2st	Habitatges nombre màx.	Població Habitants
09/05/1988	NNSS-88	17.861.091,00	1.286.433,78	228.844,91	1.057.588,87	4.271	11.103

Nota: Dades MEMORIA NNSS-88. S'ha corregit el nombre d'habitatges previst en quadre. En la memòria pàg. 58 preveu 283 habitatges en Sòl urbanitzable i en la taula de la pàgina 55 el total resultant és 299. S'han calculat les superfícies i els sostres a partir de la transcripció de les NNSS-88 sobre cartografia oficial actualitzada.

Imatge 63 . Plànol 5. Precisió dels àmbits dels sectors de planejament i de les unitats d'actuació. Font: RPUC

Pel que fa a les unitats d'actuació en sòl urbà (UA), les NNSS defineixen un total de 8 polígons d'actuació (5 UA + 3 PERI) amb una superfície total de 29,17 ha i un potencial de 876 habitatges. Tres d'aquests àmbits (UA-2, UA-4 i UA-5) se situaven a l'àmbit del torrent del Mig amb l'objectiu de consolidar el buit entre el polígon industrial i el teixit residencial afrontant la millora de les infraestructures de connectivitat. La UA-1, situada a llevant del nucli, a l'àmbit de Malla, és el de més entitat al nucli d'Artés i introdueix la tipologia d'habitatge unifamiliar aïllat. La restant UA correspon a l'àmbit de la urbanització Vista Pirineu i té per objecte garantir la cessió de sòl pendent d'urbanitzar.

	Sòl	Habitatges
U1_Sector Malla	49.440,00	120,00
U2_Sector c/Núria	33.280,00	135,00
U3_Urb.Vista Pirineu	109.690,00	93,00
U4_Torrent del Mig	36.320,00	67,00
U5_Sector c/Mallorca	27.690,00	119,00
PERI Can Berenguer	6.496,19	47,00
PERI Cal Sitjes	12.451,00	125,00
PERI Celler Cooperatiu	16.344,40	170,00
	291.711,59	**876,00**

En quant als sòl urbanitzable programat (SUP) amb ús d'habitatge, les NNSS preveuen 4 sectors amb una superfície de 17,53 ha i 395 habitatges, d'entre els quals s'ha de destacar el sector S3-Roquinyons Sud amb una superfície de 12,63 ha i un nombre màxim de 280 habitatges.

	Sòl	Habitatges
S1_Ampliació Pol. Ind.*	173.763,00	
S2_Sector Residencial Nord	27.120,00	61,00
S3_Roquinyons Sud**	126.300,00	280,00
S4_Roquinyons Est***	21.910,00	54,00
Ampliació 2 Pol. Ind.	76.984,00	
	426.077,00	**395,00**

A grans trets, les NNSS-88, fan una revisió a la baixa de l'horitzó previst dues dècades enrere al PGOU-62, encara que, com s'ha vist al llarg dels 30 anys des de l'entrada en vigor de les NNSS, tant l'àmbit de Roquinyons com del sector S2 previst a l'accés al nucli per l'oest, no han estat desenvolupats, al menys d'acord amb les expectatives generades. Pel contrari, les unitats d'actuació en sòl urbà han estat totes desenvolupades a excepció de part de la UA-5, que resta condicionada pel desenvolupament, precisament del sector de sòl urbanitzable de Roquinyons. El model d'edificació en edificació unifamiliar entre mitgeres, amb una important superfície per habitatge, han estat el model que millor a afavorit el desenvolupament del sòl i vertebrant façanes a la via pública, al menys pel que fa al grau d'execució de les UA previstes pel planejament. Pel contrari, les importants càrregues de vialitat, i d'espais lliures que presenten aquells àmbits de gestió com també els sectors de planejament amb tipologies d'habitatge unifamiliar aïllat, en molts casos, han condicionat el desenvolupament d'aquests sòls precisament per la seva escassa viabilitat financera.

En el transcurs dels 30 anys des de l'entrada en vigor de les NNSS-88, les dinàmiques demogràfiques no han assolit els potencials previstos. Resulta difícil de justificar un potencial que acostava la població d'Artés als 20.000 habitants quan a l'any 1988 la població se situava en 4.099 habitants. En 1998, la població d'Artés s'havia incrementat en poc més de 172 habitants (4.271 habitants), i s'haurà d'esperar a l'esclat del sector de la construcció dels anys 2005 quan la població experimentarà un increment significatiu fins assolir els 5.305 habitants a l'any 2008. Amb un màxim de població que arriba en 2015 fins als 5.665 habitants, les xifres previstes trenta anys abans resulten poc creïbles, més encara quan hi ha una important bossa de sòl urbà de llicència directa encara pendent d'edificar i sectors de sòl urbanitzable que, com Roquinyons, resten pendents de desenvolupar i urbanitzar.

8.6.2. Els potencials del sòl amb ús industrial

La memòria d'ordenació de les NNSS-88 deixa constància de la necessitat que el nou planejament incrementi la reserva de sòl per a ús industrial atenent al fet que la implantació d'aquest tipus d'activitat econòmica ha estat clau per a la població d'Artés des de la creació del Polígon de Santa Maria d'Artés als anys 60. En aquest sentit, les NNSS estableixen una diferenciació entre "les 5,26 ha industrials en sòl urbà i de les 16,04 ha del Polígon Industrial".

Pel que fa a la zona d'Edificació industrial (clau 7) en sòl urbà, correspon a les grans fàbriques edificades a finals del segle XIX i primera meitat del segle XX com Can Berenguer, Can Sitjes, Sindicat Agrícola, Tebisa, i d'altres que, amb el pas del temps, han quedat envoltades pel propi teixit urbà residencial. En quant al sòl urbanitzable programat, les NNSS defineixen el sector S1 amb una superfície de 6,76 ha per tal d'ampliar la capacitat del polígon, considerant que "atenent el tipus d'instal·lació de petites i mitjanes indústries és raonable pensar en una oferta o capacitat laboral industrial de més de 2.700 persones, equilibrada amb la població prevista i amb la capacitat d'ocupació de ma d'obra a la comarca del Bages".

Amb el pas del temps, ha estat necessari tramitar una modificació puntual de les NNSS (2003) amb l'objectiu d'ampliar la capacitat del Polígon industrial de Santa Maria, fins arribar a l'actualitat en el que la superfície de sòl destinada a activitat econòmica assoleix una superfície de 31,68 ha. Amb tot, encara hi ha un important superfície de parcel·les pendents d'edificar, sobre tot en els sòls desenvolupats per la modificació puntual d'ampliació del Polígon.

Pel que fa a les zones industrials en sòl urbà identificades per les grans instal·lacions fabrils del segle XIX i començaments del XX (clau 7), s'han desenvolupats modificacions de planejament que han permès obtenir per al conjunt de la ciutadania importants equipaments culturals com ha estat el cas del Complex Cultural de Cal Sitges, que en data de 2018 concentra l'Escola Municipal de Música, la Biblioteca Municipal, sales de reunió i un ampli Auditori. Amb tot, encara hi ha recintes com Can Berenguer i Tebisa, pendents d'afrontar la seva transformació d'acord amb les necessitats del conjunt de la ciutadania, tant per habitatge com per a dotacions públiques, qüestió que ha d'afrontar el nou POUM d'Artés.

En quan al sòl urbà industrial al llarg de la vigència de les NNSS-88 cal destacar la transformació d'un total de 3,53 ha de sòl industrial a sòl residencial.

	Sòl (m2)
PERI Can Berenguer	6.496,19
PERI Cal Sitjes	12.451,00
PERI Celler Cooperatiu	16.344,40
	35.291,59

8.6.3.Solars vacants

En relació al potencial existent en sòl urbà, cal destacar que una part significativa d'aquest se situa en sòl urbà directe, és a dir, en sòls que tenen, d'acord amb la legislació urbanística vigent, la condició de solar. Aquest és un fet clau per valorar l'oportunitat de desenvolupar i apuntalar en el marc de revisió del planejament vigent noves estratègies d'extensió urbana, o pel contrari, apostar per la compleció i colmatació dels diferents teixits existents (veure en vermell a la Imatge). Cal assenyalar que la imatge inferior recull el parcel·lari resultant del projecte de reparcel·lació de l'àmbit S3 Roquinyons Sud, que ha estat comptabilitzat dins dels sòls urbans pendents de desenvolupar. D'acord amb la transposició entre sòls vacants i les qualificacions del sòl assignades pel planejament vigent, destaquen vàries qüestions.

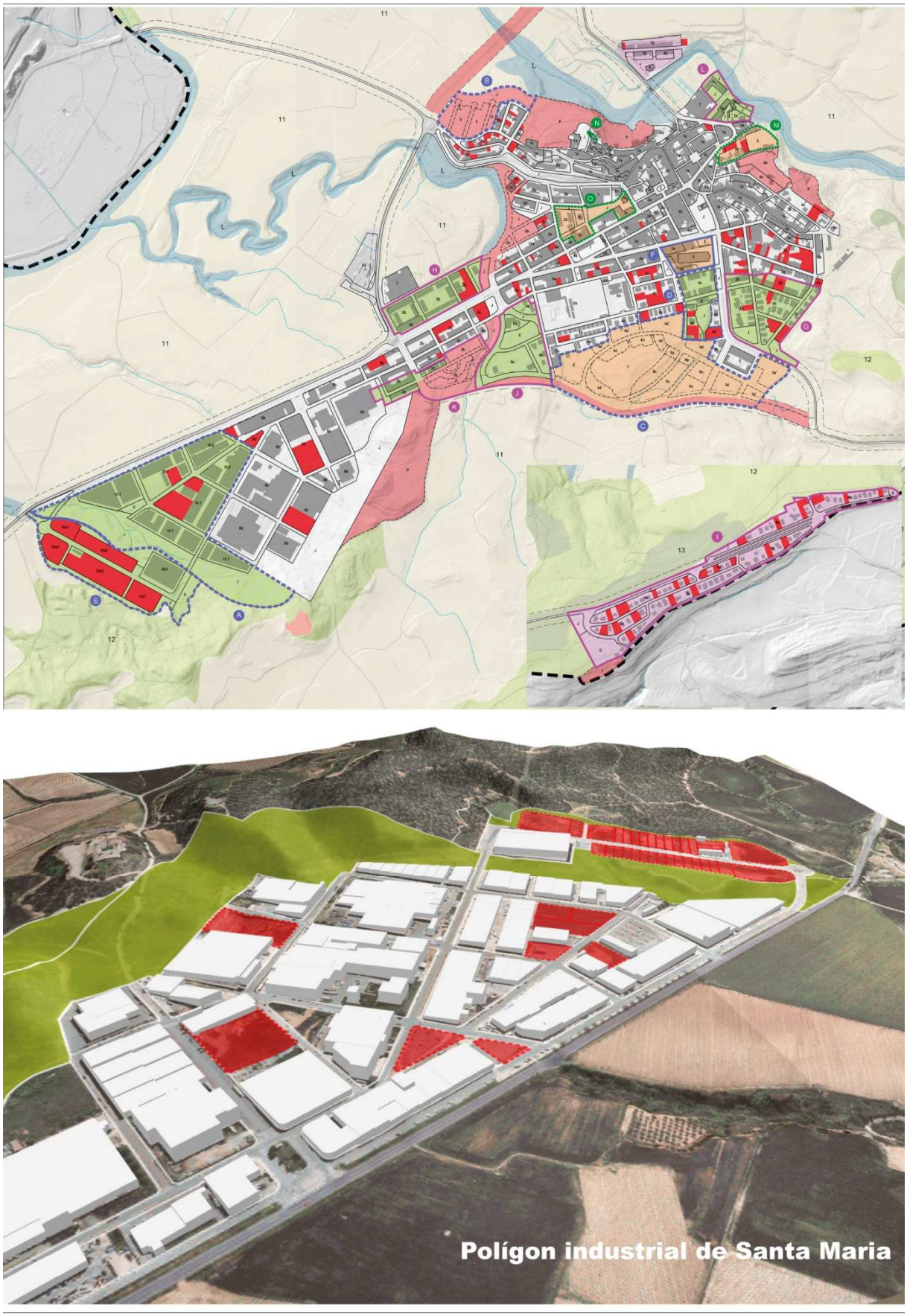
Pel que fa als sòls qualificats com a casc antic (subzones 1a, 1b i 1c), cal destacar que els solars sense edificar suposen únicament el 2,82% del total dels sòls així qualificats, i que corresponen a 5 parcel·les, aspecte que permet constatar l'elevat grau de consolidació d'aquesta banda de l'àrea urbana de la vila d'Artés.

En quant a les qualificacions d'edificació entre mitgeres i en filera (subzones 2a, 2b i 2c) el grau de consolidació baixa respecte al casc antic, i el sòl pendent d'edificar assoleix el 21,77% del total de la zona, i que correspon a 127 parcel·les. En aquest sentit, l'ús unifamiliar i plurifamiliar no permet fixar una correlació directa entre parcel·les i habitatges, però destaca l'àmbit de llevant i l'àmbit del torrent del Mig com àrees amb menor grau de consolidació d'aquest teixit.

Pel que fa a la zona d'edificació aïllada plurifamiliar, cal destacar l'elevat sòl pendent d'edificar, i en aquets cas d'urbanitzar prèviament. Les 4 parcel·les que apareixen recollides en la taula resten condicionades al desenvolupament de la UA5 Mallorca .

Relatiu a les qualificacions d'habitatge unifamiliar aïllat (4), aquest teixit presenta un baix grau de consolidació, i el 82,4% del sòl així qualificat està pendent de ser edificat. Assenyalar que un total de 49 parcel·les resten per ser edificades, principalment al torrent del Mig i en menor grau a la banda est de l'àrea urbana, a on el teixit pràcticament està exhaurit. Pel que fa a la urbanització Vista Pirineus (subzona 6a), el 25,6% del sòl així qualificat resta pendent d'edificar, l'equivalent a 24 parcel·les i habitatges de tipologia unifamiliar aïllada.

Pel que fa als sòls per a activitat econòmica industrial (subzona 6b i zona 10) es pot apreciar el grau de consolidació entre la primera fase del polígon (6b) i les futures ampliacions (10). Pel que fa a la part més antiga del polígon, únicament resta el 9,7% dels sòls per edificar, corresponent a 4 parcel·les de gran superfície. En quant a la part més recent del polígon (zona 10), encara resten per ser ocupades una tercera part dels sòls qualificats en les 41 parcel·les petites d'entre 500 i 800 metres de superfície situades a l'extrem sud-oest del polígon.

Imatge 64 . Sòls pendents d'edificar (en vermell) i grau de consolidació del sòl i del planejament vigent. Artés.
Font: MUC, Cadastre. Elaboració: AVRA

Zones	clau	superfície	Sòl vacant			
		(m2)	m2	Parcel·les	ús	habitatges
Casc antic de conservació	1a	69.179,00				
Casc antic	1b	17.608,00	2.492,00	5	*ús residencial*	42
Casc antic de regulació especial	1c	1.247,00				
Edificació entre mitgeres	2a	131.215,00				
Edificació en filera	2b	88.487,00	48.546,00	127	*ús residencial*	485
Edificació en filera	2c	1.577,00				
Edificació aïllada plurifamiliar	3a	3.600,00	5.142,00	4	*ús residencial*	21
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I	4a, 4a'	88.440,00	38.295,15	58	*ús residencial*	131
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat II	4b, 4c	12.877,00				
Edificació segons volumetria específica	5	4.668,00	-	-	*ús residencial*	-
Pla Parcial Vista Pirineu	6a	58.187,00	14.791,00	24	*ús residencial*	24
Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria	6b	145.577,00	14.127,00	4	*ús industrial*	-
Edificació industrial	7, 7a	25.525,00	-	-	*ús industrial*	-
Sòl de desenvolupament industrial	10	137.586,00	44.390,00	41	*ús industrial*	-
Total		**785.773,00**	**167.783**	**263**		**703**

Sòl vacant				
Sòl Residencial	477.085,00	109.266,15	22,90%	% del total del sòl urbà residencial
Sòl No residencial	308.688,00	58.517,00	18,96%	% del total del sòl urbà industrial

Taula 33 . Sòls pendents d'edificar previstos al planejament vigent. Artés.
Font: Cadastre. Elaboració: AVRA

Com a conclusió, destacar que el 22,90% del sòl qualificat amb ús residencial pel planejament vigent és sòl vacant, una xifra superior als dels sòls industrials que encara es disposa del 18,96 % del sòls per edificar naus de diversa mida, sobre tot, petita inferior als 1.000 m2.

En el sòl vacant residencial s'estima un potencial de 703 habitatges.

En el sòl vacant industrial s'estima un potencial de 58 naus de 1.000 m2.

8.6.4.Potencial obtingut a partir de la transcripció del planejament vigent

A continuació es transcriu el planejament vigent format per les NNSS-88 més el planejament derivat executat fins a l'any 2018 i que servirà per dimensionar els potencials en sòl urbà consolidat (SUC) que constituirà el punt de partida per dimensionar les propostes d'ordenació d'aquest document d'avanç de POUM; en aquest sentit, la relació entre les taules de les NNSS-88 i de desenvolupament del planejament vigent ha permès evidenciar desajustos en els potencials de sostre i habitatge que han estat causades per identificades en les superfícies de determinades qualificacions.

D'acord amb això, es proposa estimar els potencials aportats en aquest punt i que han estat obtinguts a partir de l'aixecament de les qualificacions del planejament vigent sobre la base topogràfica 1:1.000 de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC) juntament amb el reconeixement visual sobre el terreny de les edificacions, aspectes que han permès ajustar de manera detallada la delimitació zonal prevista pel planejament vigent a la realitat física existent i que es recollida a continuació (veure Taula 34).

Per fer el més comprensible possible la revisió dels potencials previstos front els finalment consolidats, es començarà aportant una taula que recull les qualificacions i sistemes del sòl urbà i urbanitzable fixades pel planejament general vigent (transcrites de les NNSS-88, pàgina 57-58 de la Memòria) i que servirà com a base per a la revisió del potencial del sòl urbà desenvolupat al llarg de les tres dècades de vigència de les NNSS:

NORMES SUBSIDÀRIES DE PLANEJAMENT, 1988		Superfície			Edificabilitat	Sostre	Sostre Residencial		Densitat	Habitatges	naus
Qualificacions en Sòl urbà (SU)	Clau	(m2sl)	(Ha)	%	(m2st/m2sl)	(m2st)	%	(m2st)	(m2/ut)	(Uts)	(uts)
Casc antic de conservació	1a	77.560,00	7,76	7,64	3,0	232.680	100%	232.680	204,40	1.138	0
Casc antic	1b	18.364,00	1,84	1,81	3,0	55.092	100%	55.092	204,40	270	0
Casc antic de regulació especial	1c	1.156,00	0,12	0,11	3,0	3.468	100%	3.468	204,40	17	0
Edificació entre mitgeres	2a	179.980,00	18,00	17,72	2,5	449.950	100%	449.950	250,00	1.800	0
Edificació en filera	2b	118.193,40	11,82	11,64	2,5	296.149	100%	296.149	250,00	1.264	0
Edificació en filera	2c	397,00	0,04	0,04	4,0	1.588	100%	1.588	78,00	20	0
Edificació aïllada plurifamiliar	3	23.162,04	2,32	2,28	2,0	45.297	100%	45.297	250,00	251	0
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I	4a	89.990,00	9,00	8,86	1,0	89.990	100%	89.990	300,00	300	0
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat II	4b	15.120,00	1,51	1,49	0,6	9.072	100%	9.072	360,00	25	0
Edificació segons volumetria específica	5	6.600,00	0,66	0,65	1,5	9.900	100%	9.900	72,79	136	0
Pla Parcial Vista Pirineu	6a	80.200,00	8,02	7,90	0,6	48.120	100%	48.120	517,42	93	0
Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria	6b	160.190,00	16,02	15,77	0,7	112.133	0%	0	3.114,81	0	36
Edificació industrial	7	15.174,41	1,52	1,49	0,7	10.622	0%	0	208,28	0	51
Sistemes urbanístics		229.704,55	22,97	22,61							
Total Qualificacions (SU) NNSS-88		**1.015.791,40**	**101,58**	**100**		**1.364.062**		**1.241.307**		**5.313**	**87**

NORMES SUBSIDÀRIES DE PLANEJAMENT, 1988		Superfície			Edificabilitat	Sostre	Sostre Residencial		Densitat	Habitatges	naus
Qualificacions en Sòl urbanitzable programat (SUP)	Clau	(m2sl)	(Ha)	%	(m2st/m2sl)	(m2st)	%	(m2st)	(m2/ut)	(Uts)	(uts)
Sòl de desenvolupament residencial intensitat 1	8	12.926,90	1,29	3,98	0,9	11.056	100%	11.056	204,74	54	0
Sòl de desenvolupament residencial intensitat 2	9	91.060,20	9,11	28,05	0,9	85.689	100%	85.689	251,29	341	0
Sòl de desenvolupament industrial	10	220.642,00	22,06	67,97	0,5	115.365	0%	0	744,29	0	155
Total Qualificacions (SUP) NNSS-88		**324.629,10**	**32,46**	**100**		**212.110**		**96.745**		**395**	**155**

Potencial NNSS-88		**1.340.420,50**	**134,04**			**1.576.172**		**1.338.052**		**5.708**	**242**

Taula 34. Potencial en sòl urbà i urbanitzable de les NNSS-88. Elaboració: AVRA

De l'anàlisi dels paràmetres de les qualificacions urbanístiques determinades a les NNSS-88 es desprenen els següents punts:

- Les NNSS van preveure un potencial de 5.708 habitatges, dels quals 5.313 en el sòl urbà (SU) i 395 habitatges en sòl urbanitzable programat (SUP). Prenent com a referència per a la justificació dels potencials la ràtio de 2,55 persones per llar de l'any 2017 el potencial de les NNSS es va dimensionar per a una població aproximada de 14.555 habitants. En aquest sentit, cal assenyalar que horitzons demogràfics contemplats per les NNSS no s'han complert, i que dels 5.708 habitatges potencials (5.313 en sòl urbà) , únicament 2.801 habitatges (49%) estaven edificats en 2018.
- Dins el règim de sòl urbà previst a les NNSS-88 cal destacar dins del sòl d'aprofitament privat tres qualificacions per la seva superfície i potencials de sostre i habitatges: la qualificació de casc antic de conservació (clau 1a), l'edificació entre mitgeres (clau 2a) i l'edificació en filera (clau 2b).
  - **Casc antic de conservació (clau 1a):** amb una superfície de sòl equivalent al 7,64% del sòl urbà, aquesta qualificació majoritària al casc antic té un important sostre (232.680 m2) resultat d'aplicar una edificabilitat elevada (3 m2st/m2sl) i que, d'acord amb una densitat mitja de 204,4 m2st per habitatge dona un potencial de 1.138 habitatges que, de mantenir la ràtio de persones per llar actuals implicaria un potencial de 2.900 persones, el 51% de la població actual d'Artés.
  - **Edificació entre mitgeres (clau 2a):** correspon a la qualificació amb ús residencial més estesa dins el municipi i la segona darrera la qualificació de desenvolupament industrial (clau 10). Amb una superfície de sòl equivalent al 17,72% de tot el sòl urbà, aquesta qualificació correspon amb creixements suburbans del segle XX molt heterogenis pel que fa a la presència de tipologies unifamiliars i plurifamiliars. Aquesta qualificació és la que més sostre aporta del conjunt de zones (449.950 m2st) resultat d'una edificabilitat elevada (2,5 m2st/m2sl) i que, d'acord amb una densitat de 250 m2st per habitatge resulta en un potencial de 1.800 habitatges i un horitzó de 4.590 habitants, equivalent al 81% de la població actual d'Artés.

- **Edificació en filera (clau 2b)**: correspon a la segona qualificació amb ús residencial més estesa al municipi darrera l'edificació entre mitgeres (clau 2a); amb una superfície equivalent al 11,64% del sòl urbà, aquesta qualificació es concentra entre el polígon industrial i la trama suburbana de la vila. Aquesta qualificació genera un sostre potencial molt important (296.149 m2st) resultat d'una edificabilitat elevada (2,5 m2st/m2sl), encara que amb una densitat baixa (250 m2st/ habitatge) que resulten en un potencial de 1.264 habitatges i un escenari de 3.223 habitants (57% de la població d'Artés en 2018).

– Pel que fa al polígon industrial cal destacar el pes que van donar les NNSS a la gran indústria, reconeixent les edificacions implantades una dècada abans, i que resta definida per la qualificació que transcriu les condicions del Pla Parcial Industrial Pla de Santa Maria (clau 6b); amb una extensió de 16 ha (equivalent al 15,77% de la superfície del sòl urbà), preveu un potencial màxim de 36 naus, amb parcel·les que en alguns casos superen als 20.000 m2 (Indecasa, per exemple).

– Els sòls de desenvolupament previstos per les NNSS (claus 8, 9 i 10) sumen un total de 32,46 Ha, l'equivalent al 31,96% del sòl urbà.

La taula següent ja recull la transcripció i actualització de les qualificacions del sòl urbà en suport digital sobre la base topogràfica 1:1.000 de l'ICGC i el reconeixement visual sobre el terreny de la realitat física urbanitzada i edificada; aquesta taula posa de relleu els desajustos en la quantificació del potencial del sòl urbà previst a l'any 1988 que d'altra banda, es corregit amb la vectorització del planejament vigent que forma part intrínseca del procés de revisió del planejament que té per objecte un POUM, i en concret, el document d'avanç. D'acord amb això, es considera que el potencial del sòl urbà és el següent, incidint, a més, en el fet que l'únic indicador que varia entre 1988 i 2019 correspon a la superfície de qualificació, mantenint a tots els efectes els paràmetres urbanístics de cadascuna de les qualificacions (veure Taula 35).

Transcripció de les NNSS-88 i planejament derivat executat		Superfície			Edificabilitat	Sostre	Sostre Residencial		Densitat	Habitatges	naus
Qualificacions en Sòl urbà consolidat (SUC)	Clau	(m2sl)	(Ha)	%	(m2st/m2sl)	(m2st)	%	(m2st)	(hab-nau/m2)	(Uts)	(uts)
Casc antic de conservació	1a	69.179,00	6,92	5,15	3,0	207.537	100%	207.537	204,40	1.015	0
Casc antic	1b	17.608,00	1,76	1,31	3,0	52.824	100%	52.824	204,40	258	0
Casc antic de regulació especial	1c	1.247,00	0,12	0,09	3,0	3.741	100%	3.741	204,40	18	0
Edificació entre mitgeres	2a	131.215,00	13,12	9,76	2,5	328.038	100%	328.038	250,00	1.312	0
Edificació en filera	2b	88.487,00	8,85	6,58	2,5	221.716	100%	221.716	250,00	887	0
Edificació en filera	2c	1.577,00	0,16	0,12	4,0	6.308	100%	6.308	78,00	81	0
Edificació aïllada plurifamiliar	3	0,00	0,00	0,00	2,0	0	100%	0	250,00	0	0
Edificació aïllada plurifamiliar	3a	3.600,00	0,36	0,27	2,0	7.040	100%	7.040	250,00	28	0
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I	4a	82.725,00	8,27	6,16	1,0	82.725	100%	82.725	300,00	276	0
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I'	4a'	5.715,00	0,57	0,43	1,2	6.858	100%	6.858	300,00	23	0
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat II	4b	7.830,00	0,78	0,58	0,6	4.698	100%	4.698	360,00	13	0
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat III	4c	5.047,00	0,50	0,38	0,6	3.028	100%	3.028	300,00	10	0
Edificació segons volumetria específica	5	4.668,00	0,47	0,35	1,5	7.002	100%	7.002	72,79	96	0
Pla Parcial Vista Pirineu	6a	58.187,00	5,82	4,33	0,6	34.912	100%	34.912	517,42	67	0
Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria	6b	145.577,00	14,56	10,83	0,7	101.904	0%	0	3.114,81	0	33
Edificació industrial	7	22.158,00	2,22	1,65	0,7	15.511	0%	0	208,28	0	74
Edificació industrial	7a	3.367,00	0,34	0,25	0,7	2.357	0%	0	208,28	0	11
Sòl de desenvolupament residencial intensitat 1	8	0,00	0,00	0,00	0,9	0	100%	0	204,74	0	0
Sòl de desenvolupament residencial intensitat 2	9	0,00	0,00	0,00	0,9	0	100%	0	251,29	0	0
Gran i mitjana indústria	10.1	71.684,00	7,17	5,33	0,8	57.347	0%	0	1200,00	0	48
Petita indústria, magatzems i tallers	10.2	19.112,00	1,91	1,42	1,0	19.112	0%	0	500,00	0	38
Zona d'indústria aïllada	10a1	25.400,00	2,54	1,89	0,8	19.050	0%	0	750,00	0	25
Zona d'indústria entre mitgeres	10a2	21.390,00	2,14	1,59	0,9	19.251	0%	0	443,00	0	43
Verd privat. Can Berenguer	Vp	2.317,00	0,23	0,17	0,0	0	0%	0	0,00	0	0
Sistemes urbanístics (SUC)		611.302,00	61,13	45,48							
Total Qualificacions (SUC)		**1.399.392,00**	**139,94**	**104**		**1.200.959**		**966.427**		**4.086**	**273**

Taula 35. Transcripció del sòl urbà del planejament vigent. Elaboració: AVRA

La qüestió mes rellevant obtinguda de la transcripció del planejament vigent portada a terme te a veure amb el potencial resultant d'habitatges en el sòl urbà consolidat, i que se situa en 4.086 habitatges, un nombre sensiblement inferior a les 5.313 habitatges en sòl urbà que preveien les NNSS. Cal destacar que el sòl urbà consolidat a l'any 2019 a més recull part dels sòls que les NNSS-88 integraven dins de les qualificacions de sòl urbanitzable programat, com és el cas de les claus del polígon industrial i de l'illa situada al sud de Cal Sitjes. En la taula següent s'exposen les diferències entre els potencials previstos a les NNSS-88 i la transcripció del planejament vigent, destacant que l'únic paràmetre amb incidència en els potencials de sostre i habitatges és el relatiu a la superfície de les qualificacions.

Sòl urbà consolidat (SUC)		**Potencial SU, NNSS-88**				**SUC 2019**				**Diferència**	
		Superfície		Hab	naus	Superfície		Hab	naus	Superfície	Hab
Qualificacions potencial NNSS-88 i transcripció del planejament vigent	Clau	(m2sl)	(Ha)	(Uts)	(uts)	(m2sl)	(Ha)	(Uts)	(uts)	(m2sl)	(uts)
Casc antic de conservació	1a	77.560	7,76	1.138	0	69.179	6,92	1.015	0	*-8.381,00*	*-123*
Casc antic	1b	18.364	1,84	270	0	17.608	1,76	258	0	*-756,00*	*-11*
Casc antic de regulació especial	1c	1.156	0,12	17	0	1.247	0,12	18	0	*91,00*	*1*
Edificació entre mitgeres	2a	179.980	18,00	1.800	0	131.215	13,12	1.312	0	*-48.765,00*	*-488*
Edificació en filera	2b	118.193	11,82	1.264	0	88.487	8,85	887	0	*-29.706,40*	*-377*
Edificació en filera	2c	397	0,04	20	0	1.577	0,16	81	0	*1.180,00*	*61*
Edificació aïllada plurifamiliar	3	23.162	2,32	251	0	0	0,00	0	0	*-23.162,04*	*-251*
Edificació aïllada plurifamiliar	3a	0	0,00	0	0	3.600	0,36	28	0	*3.600,00*	*28*
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I	4a	89.990	9,00	300	0	82.725	8,27	276	0	*-7.265,00*	*-24*
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat I'	4a'	0	0,00	0	0	5.715	0,57	23	0	*5.715,00*	*23*
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat II	4b	15.120	1,51	25	0	7.830	0,78	13	0	*-7.290,00*	*-12*
Edificació aïllada unifamiliar. Intensitat III	4c	0	0,00	0	0	5.047	0,50	10	0	*5.047,00*	*10*
Edificació segons volumetria específica	5	6.600	0,66	136	0	4.668	0,47	96	0	*-1.932,00*	*-40*
Pla Parcial Vista Pirineu	6a	80.200	8,02	93	0	58.187	5,82	67	0	*-22.013,00*	*-26*
Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria	6b	160.190	16,02	0	36	145.577	14,56	0	33	*-14.613,00*	*0*
Edificació industrial	7	15.174	1,52	0	51	22.158	2,22	0	74	*6.983,59*	*0*
Edificació industrial. Celler Cooperatiu	7a	0	0,00	0	0	3.367	0,34	0	11	*3.367,00*	*0*
Sòl de desenvolupament residencial intensitat 1	8	12.927	1,29	54	0	0	0,00	0	0	*-12.926,90*	*-54*
Sòl de desenvolupament residencial intensitat 2	9	91.060	9,11	341	0	0	0,00	0	0	*-91.060,20*	*-341*
Sòl de desenvolupament industrial	10	220.642	22,06	0	155	0	0,00	0	0	*-220.642,00*	*0*
Gran i mitjana indústria	10.1	0	0,00	0	0	71.684	7,17	0	48	*71.684,00*	*0*
Petita indústria, magatzems i tallers	10.2	0	0,00	0	0	19.112	1,91	0	38	*19.112,00*	*0*
Zona d'indústria aïllada	10a1	0	0,00	0	0	25.400	2,54	0	25	*25.400,00*	*0*
Zona d'indústria entre mitgeres	10a2	0	0,00	0	0	21.390	2,14	0	43	*21.390,00*	*0*
Verd privat. Can Berenguer	Vp	0	0,00	0	0	2.317	0,23	0	0	*2.317,00*	*0*
Sistemes urbanístics		229.705	22,97			611.302	61,13			*381.597,45*	*0*
Total qualificacions potencial NNSS-88 i transcripció del planejament vigent		**1.340.421**	**134,04**	**5.708**	**242**	**1.399.392**	**139,94**	**4.086**	**273**	***58.971,50***	***-1.623***

Taula 36. Diferència entre NNSS-88 i planejament vigent en 2019 al sòl urbà. Elaboració: AVRA

De l'anàlisi d'aquesta taula es desprenen vàries qüestions que afecten a ajustos en les superfícies de determinades qualificacions:

- Les qualificacions de casc antic (claus 1a, 1b i 1c) redueixen en conjunt una superfície de 9.046 m2 i un potencial de 133 habitatges.
- Les qualificacions d'edificació en alineació a vial (claus 2a, 2b i 2c) redueixen en conjunt una superfície de 77.291 m2 i un potencial de 804 habitatges; cal destacar la qualificació d'edificació entre mitgeres (clau 2a) que redueix el potencial en 488 habitatges.
- La qualificació d'edificació aïllada plurifamiliar (clau 3) redueix a zero el seu potencial en l'actualitat donat resta integrada en el PERI-Cal Sitjes i en la U5 Mallorca tots dos sectors en sòl urbà no consolidat (SUNC).

– Les qualificacions d'edificació aïllada unifamiliar (clau 4 i subzones) ajusten el potencial d'habitatges amb ajustos en les seves superfícies i amb la incorporació de noves qualificacions provinents de planejament derivat executat.

– La qualificació de Vista Pirineu (clau 6a) presenta un desajust de 22.013 m2 que es tradueix en una reducció del seu potencial en 26 habitatges.

– Finalment, pel que fa a les qualificacions del polígon industrial la taula recull la previsió de les NNSS-88 i les noves qualificacions aportades pel planejament derivat executat en les dues ampliacions portades a terme, desapareixent com a tal la qualificació de sòl de desenvolupament industrial (clau 10). Cal destacar el canvi en la modalitat d'ocupació del sòl industrial pel que fa a les ampliacions posteriors de la dècada passada en el que hi ha una major preferència per naus petites dimensionades per afrontar els reptes de l'economia local (tallers, magatzems, seus de petites empreses de serveis, etc) i que es pot apreciar en el sumatori de parcel·les potencials. Mentre que en la primera fase del polígon industrial el nombre màxim de naus és de 33 (amb un pes destacat de grans parcel·les), la darrera fase (clau 10) presenta un potencial màxim de 155 naus de petita dimensió, en una tendència a generar més teixit productiu amb menor ocupació del sòl. Pel que fa a la qualificació Industrial (clau 7) delimitada per les NNSS-88 als recintes fabrils construïts a finals del segle XIX i primer terç del segle XX, cal assenyalar que la decisió de mantenir els paràmetres urbanístics d'aquesta zona, o d'activar àmbits i sectors de transformació amb paràmetres i usos alineats a les expectatives del teixit social i econòmic, és una de les més rellevants que pren el POUM, en el sentit de pensar les estratègies per a aquesta clau més enllà de les determinacions fixades tres dècades enrere.

A continuació es presenten els quadres resum en què s'han avaluat tanmateix els potencials urbanístics pendents en les unitats d'actuació i sectors de sol urbanitzable, així com s'han calculat els potencials màxims de les zones del sòl urbà.

Les taules contenen una aproximació del sostre edificable i el nombre màxim d'habitatges establert pel planejament vigent i el càlcul del que encara resta per executar, tant en les unitats amb ús residencial residencials com amb ús destinat a activitat econòmica industrial. Es considera sòl urbà no consolidat el sòl provinent de UA no desenvolupades o de sectors de sòl urbanitzable amb planejament derivat aprovat definitivament i efectivament urbanitzats. El sector Roquinyons Sud es considera com a sòl urbanitzable a tots els efectes.

SÒL URBÀ CONSOLIDAT (SUC)

Àmbit	Superfície SUC (m2)	Vials (Clau V) (m2)	Zones Verdes (Claus P,J, L i S) (m2)	Equipaments (Claus D, T, E) (m2)	Sòl privat (m2)	Sostre Total	Sostre No Residencial	Sostre Residencial	Hab. (uts)
SUC	**1.399.392,00**	**333.116,45**	**192.977,45**	**85.208,10**	**611.302,00**	**1.200.958,93**	**234.531,60**	**966.427,33**	**4.086,00**

SÒL URBÀ NO CONSOLIDAT (SUNC)

Àmbit	Superfície SUNC (m2)	Vials (Clau V) (m2)	Zones Verdes (Claus P,J, L i S) (m2)	Equipaments (Claus D, T, E) (m2)	Sòl privat (m2)	Sostre Total	Sostre No Residencial	Sostre Residencial	Hab. (uts)
U5_Sector c/Mallorca	23.100,00	7.780,00	2.490,00	-	12.830,00	26.999,00	-	26.999,00	78,00
PERI Cal Sitjes	6.988,00	-	1.099,35	1.121,60	4.767,05	15.563,75	-	15.563,75	125,00
PERI Celler Cooperatiu	6.919,30	1.524,20	1.782,20	-	3.612,90	7.723,95	-	7.723,95	79,00
SUNC	**37.007,30**	**9.304,20**	**5.371,55**	**1.121,60**	**21.209,95**	**50.286,70**	**-**	**50.286,70**	**282,00**

SÒL URBANITZABLE (SUD)

Àmbit	Superfície SUP (m2)	Vials (Clau V) (m2)	Zones Verdes (Claus P,J, L i S) (m2)	Equipaments (Claus D, T, E) (m2)	Sòl privat (m2)	Sostre Total	Sostre No Residencial	Sostre Residencial	Hab. (uts)
S2_Sector Residencial Nord	27.120,00	5.424,00	3.254,40	1.898,40	16.543,20	24.814,80	-	24.814,80	61,00
S3_Roquinyons Sud	126.300,00	25.260,00	15.156,00	11.367,00	74.517,00	60.874,56	-	60.874,56	280,00
SUD	**153.420,00**	**30.684,00**	**18.410,40**	**13.265,40**	**91.060,20**	**85.689,36**	**-**	**85.689,36**	**341,00**

Taula 37. Potencial del planejament vigent en 2019. Font: RPUC. Elaboració: AVRA

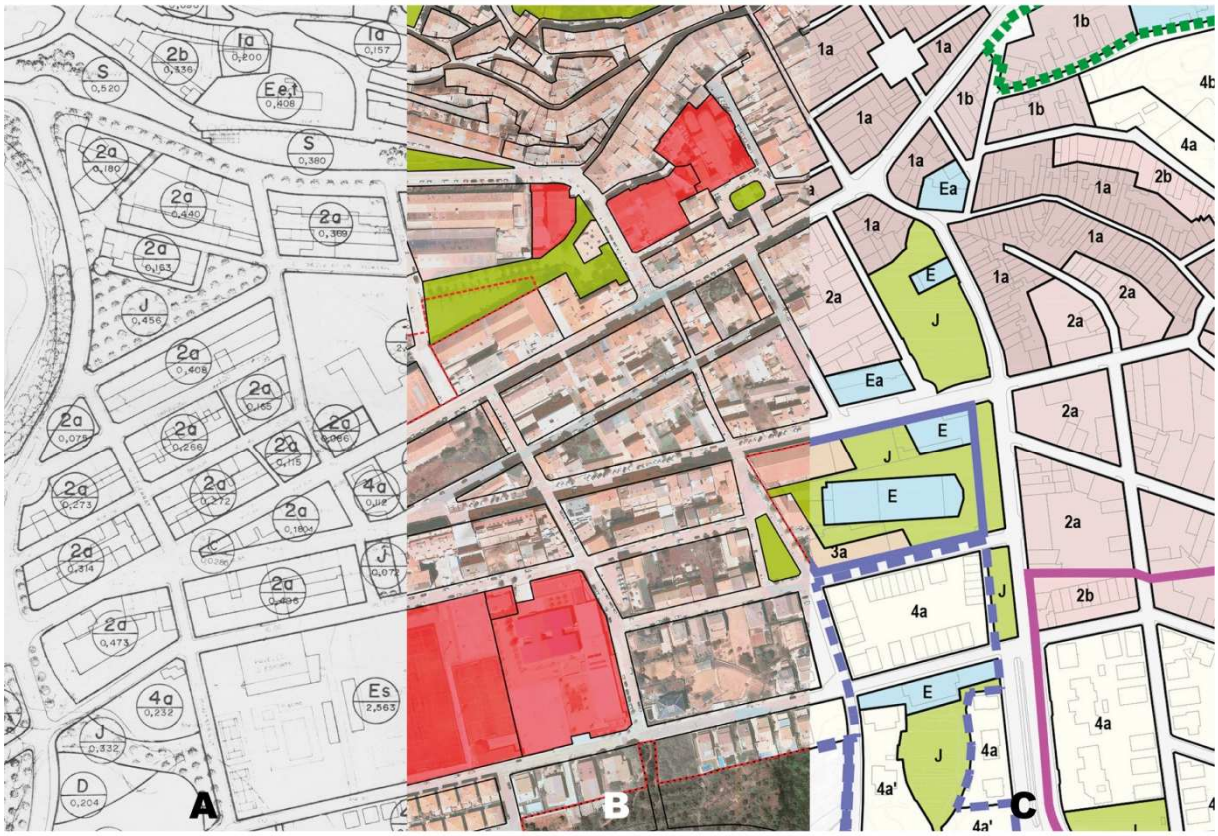
Artés d'acord amb les dades estadístiques disposava l'any 2018 de 2.801 habitatges, que suposa un 68,55 % del potencial d'habitatges establert per les NNSS en sòl urbà.

El romanent en sòl urbà del 30% del potencial correspon a solars encara buits (que equival a un potencial de 703 habitatges) o no totalment edificats (amb usos i volums disconformes, nombre de plantes inferior a l'admès o altres paràmetres que deixen un marge potencial a les edificacions existents). També caldria restar els volums disconformes que excedeixen de l'envolvent volumètrica regulada per la normativa. Les dificultats d'avaluar aquest potencial són evidents i cal dir que s'estima que el sòl urbà edificat permet mitjançant rehabilitació i reforma un potencial de 582 habitatges.

POTENCIAL transcripció planejament vigent, 2019	Habitatges	%
Habitatges existents 2018	2.801	59,48%
Sòl urbà edificat	582	12,36%
Solars vacants	703	14,93%
Sòl urbà no consolidat	282	5,99%
Sòl urbanitzat per desenvolupar	341	7,24%
Total	**4.709**	100,00%

Taula 38. Potencial del planejament vigent en 2019. Font: RPUC. Elaboració: AVRA

Del càlcul del que resta encara per executar, en unitats residencials, s'extreu que els potencials en unitats d'actuació i sector de sòl urbanitzable són apreciables, que representen un total de 623 habitatges, poc més del 13% del potencial total.

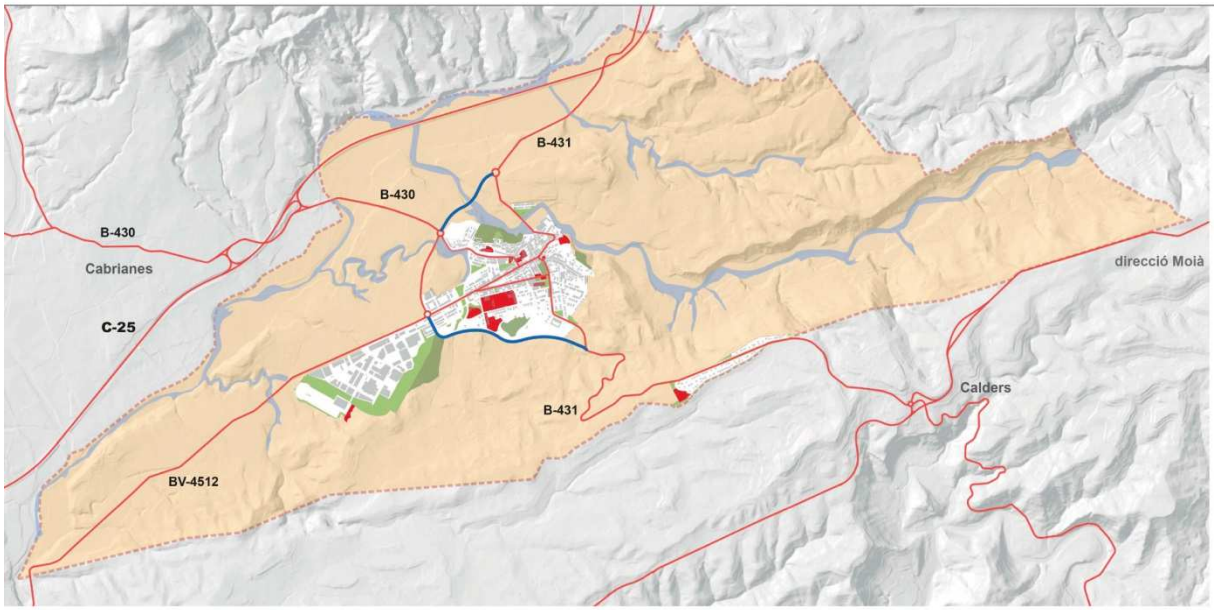
Imatge 65. Procés de transcripció del planejament vigent.. Elaboració: AVRA

9. INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT I MOBILITAT

9.1. Xarxa d'infraestructures de mobilitat

En quant a la xarxa viària territorial amb incidència en Artés, cal destacar la **C-25** (Eix Transversal), que discorre a través del terme d'oest a est, i compta amb una connexió amb Artés en direcció Vic, i dues en direcció Lleida. També cal ressaltar, malgrat no discorre per dins del terme d'Artés, l'eix del Llobregat (**C-16**), que es troba a escassos quilòmetres de la població, enllaçant-s'hi des de la sortida 57 a través de l'Eix Transversal. Amb l'obertura de l'Eix Transversal, la millora de l'Eix del Llobregat i la connexió de l'Eix Transversal amb el polígon Santa Maria d'Artés, el municipi i, en general, la comarca, ha vist millorar de manera important les seves comunicacions amb l'exterior, afavorint el desenvolupament econòmic, social i cultural. Artés se relaciona amb el territori amb una xarxa viaria local que permeten una comunicació directa del nucli amb les carreteres principals i amb totes les àrees urbanes de la rodalia:

- **B-431**, que comunica, pel sud, amb la Urbanització Vista Pirineu i amb Calders per acabar a la N-141 i, pel nord, amb Horta d'Avinyó i Avinyó i la sub-comarca del Lluçanès.
- **B-430**, que enllaça amb Cabrianes i Sallent, i enllaça també amb l'Eix transversal C-25.
- **BV-4512**, que comunica amb Manresa.

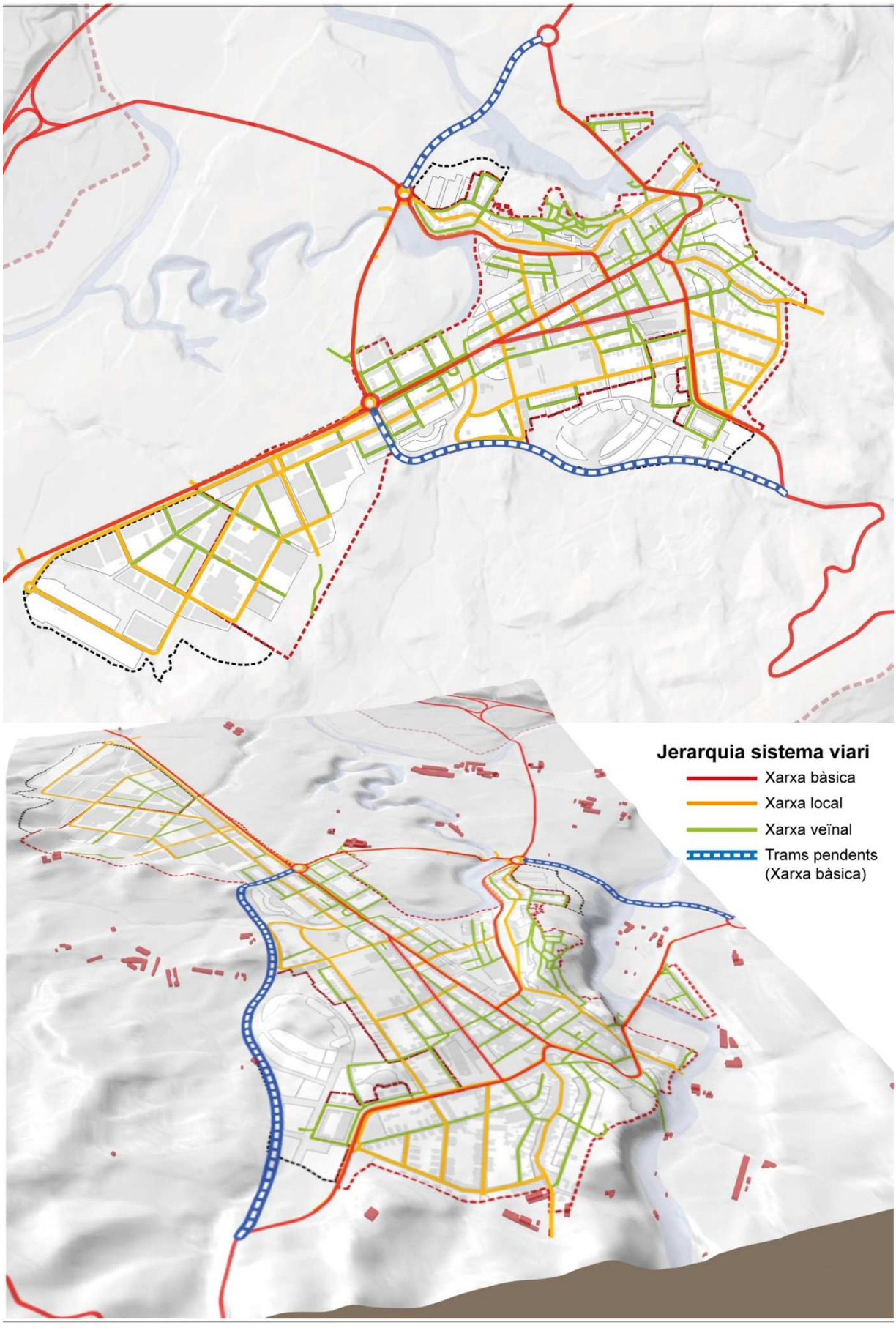

Imatge 66 Xarxa viària territorial Font: IGCG. Elaboració: AVRA

Actualment, l'Ajuntament d'Artés no disposa d'un Catàleg de Camins d'Artés, document que té per objectiu recopilar la documentació existent sobre aquests camins (tot aclarint la titularitat dels mateixos), recollir dades sobre el seu estat actual (amb especial incidència en els aspectes tipològics, constructius, etc.) i sistematitzar tota aquesta informació de manera que resulti útil quant al planejament urbanístic. Tot i això, des del Consell Comarcal del Bages es va elaborar i presentar el desembre de 2008 un inventari de camins rurals i pistes forestals de la comarca del Bages. En aquest, hi surten cartografiats tots els camins del terme de 2 m o més d'amplada, i se n'hi recull les seves característiques físiques i de funcionalitat.

A grans trets, les previsions en matèria de xarxa viaria estructurant contemplades a les NNSS-88 s'han anant desenvolupant amb el pas del temps. De fet, l'obertura de determinats trams com ara la ronda oest, ha permès treure de la carretera de Sallent el transit vehicular del polígon industrial, i afavorint una relació directa de les mercaderies amb l'Eix Transversal.

D'acord amb l'Estudi de Mobilitat d'Artés (en endavant EMA) la jerarquització de la xarxa viària d'Artés es classifica en Xarxa Bàsica, Xarxa Local i Xarxa Veïnal.

Imatge 67 . Xarxa viària local. Font: EMA. Elaboració: AVRA

No obstant cal posar de relleu pel que fa a la xarxa viaria territorial (Bàsica) les qüestions següents:

- La primera qüestió té a veure amb el traçat de l'Eix Transversal, que és recollit als plànols d'ordenació de les NNSS-88 de manera indicativa i que no s'ajusten a l'estat real d'aquesta infraestructura territorial. Cal recordar que aquesta via serà inaugurada a l'any 1997, gairebé 10 anys després l'entrada en vigor del planejament general d'Artés. Tanmateix, cal assenyalar l'evolució del marc legal sectorial en matèria de carreteres de titularitat catalana i provincial, i que en l'actualitat està regulat pel Decret 293/2003, de 18 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament general de carreteres, Decret Legislatiu 2/2009, de 25 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de carreteres i per la demarcació de Barcelona, l'Ordenança reguladora de les carreteres de titularitat de la Diputació de Barcelona, publicada en el BOPB de 22 de març de 2018. Tots aquest marcs preveuen afectacions al llarg d'aquestes infraestructures que tenen incidència en les edificacions i sòls amb les quals poden limitar.
- En quant als trams de xarxa viària bàsica en forma de "ronda perimetral" prevista per les NNSS-88 i pendents de desenvolupar cal destacar:
  - Al nord, la **connexió entre les carreteres B-430 –a l'àmbit de les Cases Noves- amb la carretera B-431** –a l'àmbit de Les Ferreres i que manté el pas del transit vehicular dins el teixit urbà en direcció a Calders i Moià.
  - Al sud, el **tram que connecta la B-431 amb el carrer de Salvador Espriu i des d'aquest amb la carretera B-430 fins a les Cases Noves**. Aquest tram, resta condicionat pel desenvolupament de dos àmbits previstos per les NNSS-88: la unitat d'actuació UA4_Torrent del Mig en sòl urbà i el sector de sòl urbanitzable programat S3_Roquinyons Sud, una de les peces de major rellevància per superfície i nombre d'habitatges contemplada pel planejament vigent.
  - Cal destacar també la manca de desenvolupament d'un tram de **vial paral·lel al torrent del Mig** que hauria de connectar l'actual Ronda del Torrent amb la travessia urbana de la Carretera de Sallent. En aquest sentit, les NNSS-88 no van integrar el desenvolupament d'aquests sòls dins de cap unitat d'actuació ni tampoc sector de planejament, factor que ha impossibilitat el seu desenvolupament al tenir consideració de sòl urbà de llicència directa susceptible d'expropiació. En tot cas, l'obertura del tram de ronda entre el carrer Rocafort i les Cases Noves –delimitant el Puig de la Ponça-, obre la possibilitat que el POUM justifiqui noves propostes per a aquest àmbit.

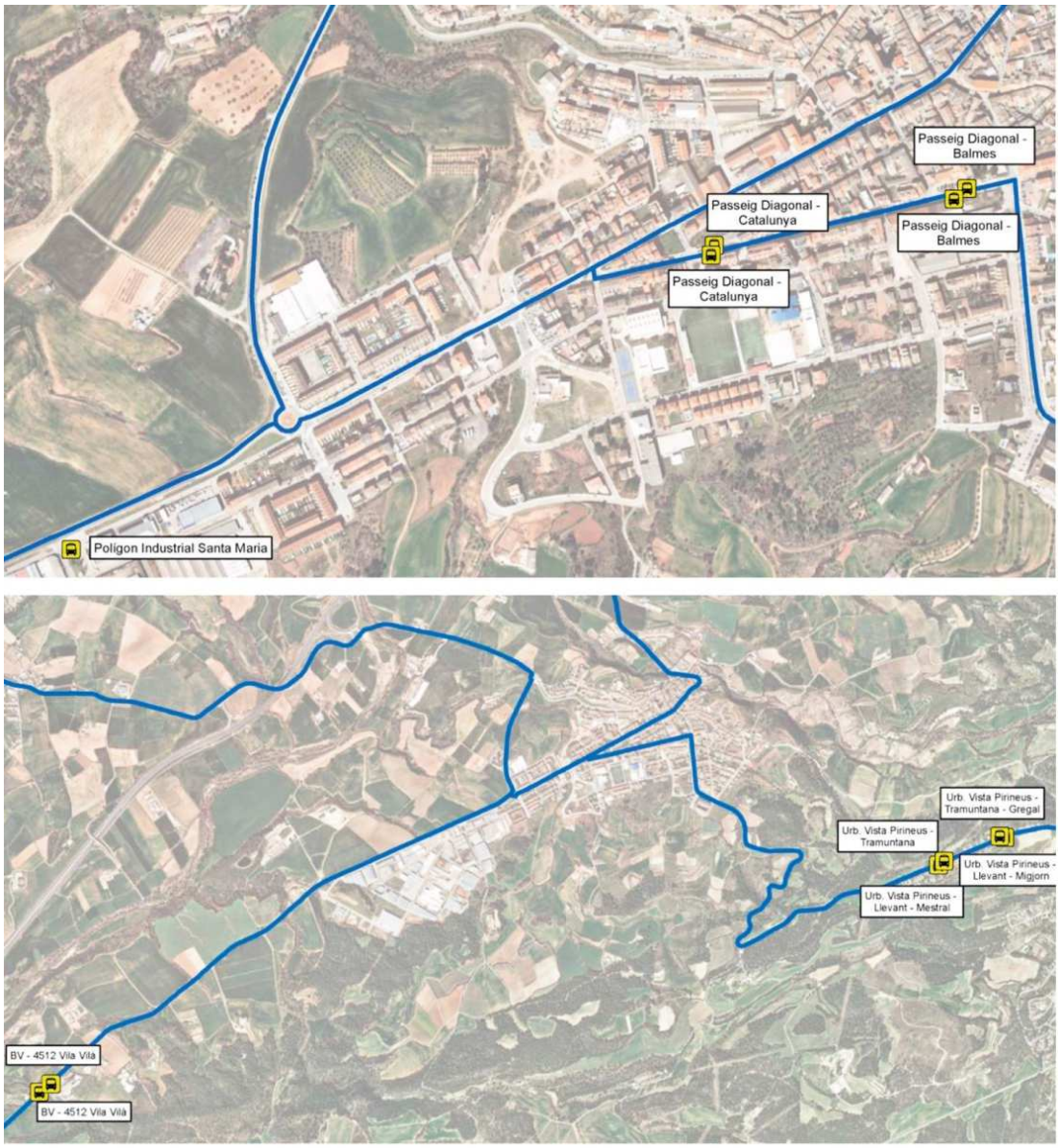
Pel que fa a la **xarxa viaria urbana (Local)** destaquen 5 àmbits amb problemes de mobilitat:

- Condicionada pel desenvolupament dels trams pendents de la "ronda sud", la xarxa urbana continua fortament articulada per l'eix del carrer Rocafort i del Passeig Diagonal. No obstant, d'acord amb l'Estudi de Mobilitat d'Artés (en endavant EMA), hi ha una forta pressió vehicular sobre la carretera de Manresa i la carretera de Prats.
- A l'àmbit del Polígon Industrial de Santa Maria d'Artés, la xarxa viaria ha desenvolupat les previsions contemplades al planejament derivat. En aquest sentit, la secció dels vials afavoreixen el transit vehicular pesat com també d'una bona borsa d'aparcaments lliures. D'acord amb l'EMA, es detecten varis punts crítics en la xarxa viaria del polígon (EMA, 2018: 29):
  a) una manca de senyalització dels accessos;
  b) absència de regulació de l'aparcament que genera problemes de convivència amb el vehicle privat i
  c) la impossibilitat de tenir circuits tancats i/o establir itineraris per la configuració dels sentits de circulació.
- En l'eix central conformat pels carrers Barcelona i Manresa, l'EMA constata una forta densitat vehicular donat que aquest eix uneix l'àrea residencial amb el polígon industrial sense necessitat d'agafar la carretera BV-4512. Tanmateix, en aquest eix, en la banda del carrer Barcelona, es concentra la major reserva de sòl per a equipaments públics del municipi, amb presència d'un complex esportiu i d'equipaments escolars. Els punts crítics observats a l'EMA destaquen:
  a) una manca de continuïtat de l'eix i
  b) el fet que la funcionalitat d'aquest eix no correspon amb la seva jerarquització.
- L'àmbit de l'àrea urbana delimitat pels Passeig Diagonal, carrer Les Parres i la carretera BV-4512 que concentra una part significativa dels establiments comercials, com també d'equipaments culturals i socials i les "dues parades de transport públic del nucli urbà" (ibídem, 33). D'acord amb l'EMA, són varis els punts crítics que el POUM haurà d'integrar en les seves estratègies per una mobilitat sostenible:
  a) la cruïlla dels carrers Enric Guadayol i Catalunya registra la major taxa d'accidents del municipi;
  b) la cruïlla entre els carrers de Catalunya i Diagonal presenta una baixa maniobrabilitat per a determinats vehicles, amb passos per a vianants poc funcionals, i
  c) la intersecció de les carreteres BV-4512 i B-431 com un dels punts crítics en matèria de seguretat viària.
- L'àmbit delimitat pel Passeig Diagonal, la carretera B-431 i els carrers Montserrat i Arquitecte Gaudí concentra els accessos al Centre d'Atenció Primària del municipi i a les instal·lacions esportives municipals. Amb una bona secció viària, el punt crític detectat per l'EMA té a veure amb el seu grau de jerarquització que condiciona la pacificació vehicular de l'àmbit.

9.2. Xarxa de transport col·lectiu

Pel que fa al **transport públic**, el municipi disposa de set (7) línies de transport públic, i de dues (2) parades dins del nucli d'Artés i de sis (6) a les afores, en concret a l'àmbit de la Urbanització Vista Pirineus. D'acord amb l'EMA, totes les línies estan operades per l'empresa Sagalés: "Quatre d'aquestes línies donen servei de dilluns a divendres, mentre que les altres tres ho fan els caps de setmana o dies molt puntuals com és el cas de la línia 720 que només circula 2 dies l'any (dissabte anterior a Nadal i dissabte anterior a diumenge de Rams). En total Artés té 60 expedicions en dia feiner (31 en sentit nord i 29 en sentit sud) i totes elles connecten amb Manresa a més d'altres municipis. També compta amb 14 expedicions els dissabtes (7 en cada sentit) i 8 en festiu (4 en cada sentit). Artés connecta amb Barcelona amb 3 expedicions de pujada i 1 de baixada els feiners i 1 expedició en cada sentit els dissabtes". A més, hi ha les parades d'autobús escolar de l'IES Miquel Bosch i Jover i de l'escola Vedruna.

Parades dins del nucli d'Artés	Parades a les afores del nucli d'Artés
pg. Diagonal – c. Catalunya (ambdós sentits)	BV – 4512 Vila Vilà
pg. Diagonal – c. Balmes (ambdós sentits)	Urb. Vista Pirineus – Llevant – Mestral
Polígon Industrial Santa Maria	Urb. Vista Pirineus – Llevant – Migjorn
	Urb. Vista Pirineus – Tramuntana
	Urb. Vista Pirineus – Tramuntana - Gregal

Imatge 68. Parades d'autobús a Artés. Font: EMA 2018

9.3. Xarxa d'itineraris per a vianants i bicicletes

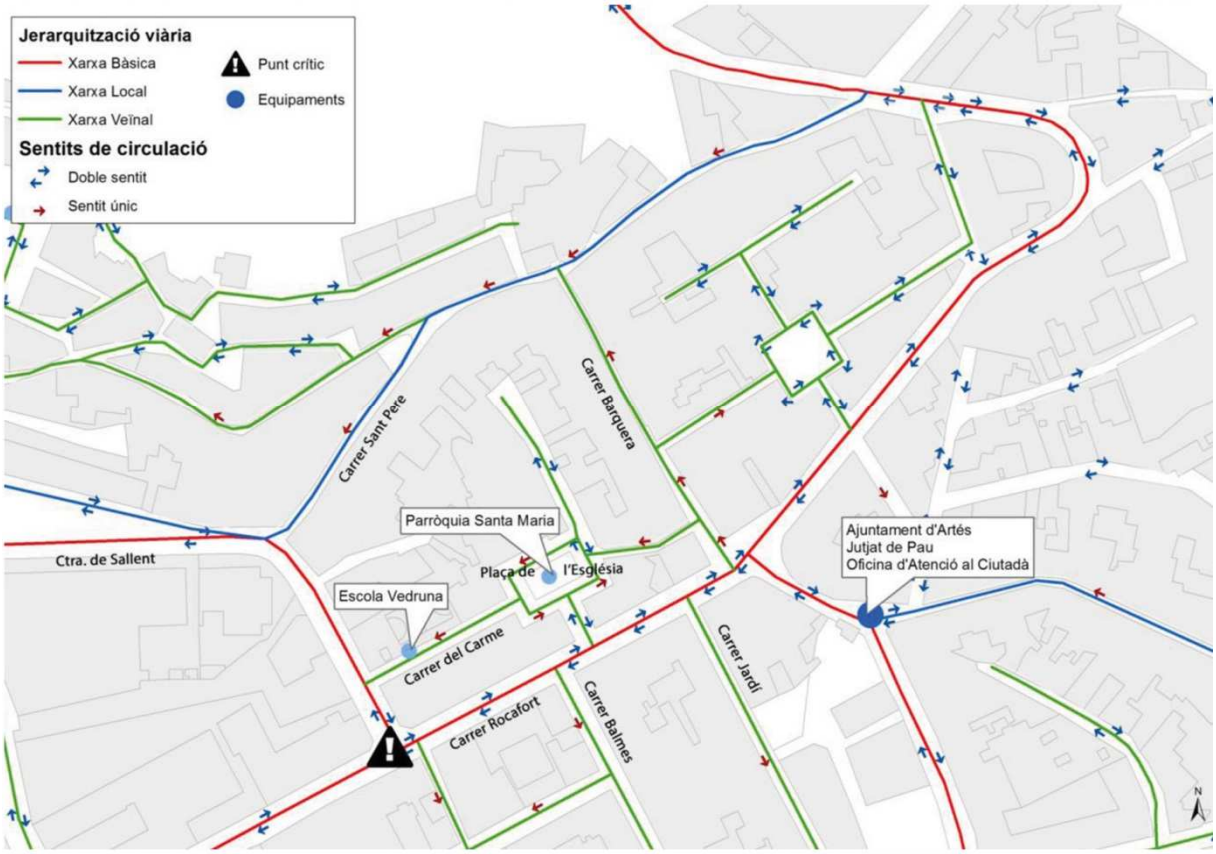
Al municipi destaca la zona de vianants a l'entorn de la plaça de l'Església, els carrers de la qual estan inclosos a la xarxa veïnal. En aquest àmbit es troben carrers de paviment únic com el carrer Barquera i a l'entorn de la parròquia de Santa Maria.

En aquest àmbit es concentren les taxes de mobilitat a peu més importants del municipi donat que s'hi troba la zona comercial del municipi i dotacions escolars i religioses. D'acord amb l'EMA, els principals punts de conflicte tenen relació amb:

a) la permeabilitat de la carretera BV-4512 amb la carretera de Sallent a l'alçada de la cruïlla entre totes dues i

b) l'ampliació de la superfície de carrers pacificats.

Imatges 69. Carrers de plataforma única. Jerarquització viària Font: Estudi de mobilitat Gener 2018

9.4. Xarxa de camins rurals i ramaders

Les NNSS-88 encara que els van recollir als plànols d'ordenació, no els van detallar ni inventariar en les normes urbanístiques. Cal destacar la necessitat de dotar al municipi d'Artés d'un catàleg de camins tal i com altres municipis han desenvolupat amb l'ajuda dels consells comarcals i de la Diputació de Barcelona. En el context de redacció del POUM d'Artés, aquest integraria el catàleg i reforçaria des de les seves normes urbanístiques la seva regulació urbanística compatible amb la posada en valor dels vectors ambientals, culturals i paisatgístics del sòl no urbanitzable d'Artés.

Artés disposa de 62,1 km de camins, segons l'inventari de camins rurals i pistes forestals de la comarca del Bages elaborat pel Consell Comarcal del Bages el desembre de 2008. Cal destacar com a xarxa bàsica, el camí de la Vall, Camí de la Torre Cabota, Camí de les Tàpies i el Camí de Fucimanya.

Els camins ramaders que transcorren pel Bages encara no han estat objecte d'estudi. És poca la documentació escrita i només se'n té constància o indicis a través de l'estudi i el mapa de Llobet i Vilà Valentí, o a través d'algun document escrit. En aquest sentit cal destacar el camí que transcorre pels nuclis del Bruc, Sant Salvador de Guardiola, Navarcles, Artés, Prats de Lluçanès, etc.; Camí que transcorre pels nuclis de Rubí, Navarcles, Artés, i va cap a Prats de Lluçanès.

Pel terme municipal transcorren dos senders de petit recorregut: el **PR-C 135** ruta d'Artés i el **PR-C 136** ruta de Montcogull-la Gavarresa d'excepcionalitat bellesa geològica amb la formació Artés de color rogenc intens que li confereixen una singularitat orogràfica amb turons i balços erosius. En quant a senders de gran recorregut, destaquen el **GR 177-1** circular i de 12,10 km i el **GR 151**, camí del Bisbe i de l'Abat Oliva, conformant una excel·lent xarxa per impulsar el senderisme al municipi. Tot i això, el terme no disposa encara de Catàleg de camins. Cal destacar la presència així mateix, el **Camí de Sant Jaume**, en concret la ruta Figueres a Montserrat circula en la seva etapa novena de l'Estany fins Artés i en la desena d'Artés a Manresa, recorrent una part important del terme municipal d'Artés per la riba esquerra del torrent Sec i després la riera de Malrubí.

Altres itineraris excursionistes que s'estan treballant des de l'Ajuntament són: a) la **Ruta d'Artés-Ribatallada**, d'uns 15 km, majoritàriament de poc pendent, està formada pels camins rurals que uneixen la vila d'Artés amb el mas de Ribatallada. Des del nucli d'Artés es ressegueixen els conreus al sud de la riera de Malrubí fins arribar al mas de Ribatallada, des del qual es pot travessar la riera i enfilar-se cap a la serra de Les Guixeres, per finalment retornar cap a la vila; i b) la **Ruta històrica de La Balcera**, un petit recorregut d'anada i tornada al campanar vell que baixaria pel centre històric d'Artés fins a la riera de Malrubí, s'endinsaria cap al revolt de La Balcera tot passant per la runa del pou de glaç i la font del Molí i s'enfilaria novament fins al parc de la Muralla.

9.5. Qualitat de les vies urbanes

L'estudi de mobilitat (EMA, Gener 2018) en relació a la xarxa d'itineraris de vianants va identificar els trams de carrer que no compleixen amb les amplades lliures mínimes establertes per la normativa vigent (Orden VIV/561/2010 a nivell estatal i Codi d'Accessibilitat a Catalunya) i els quals cal intervenir:

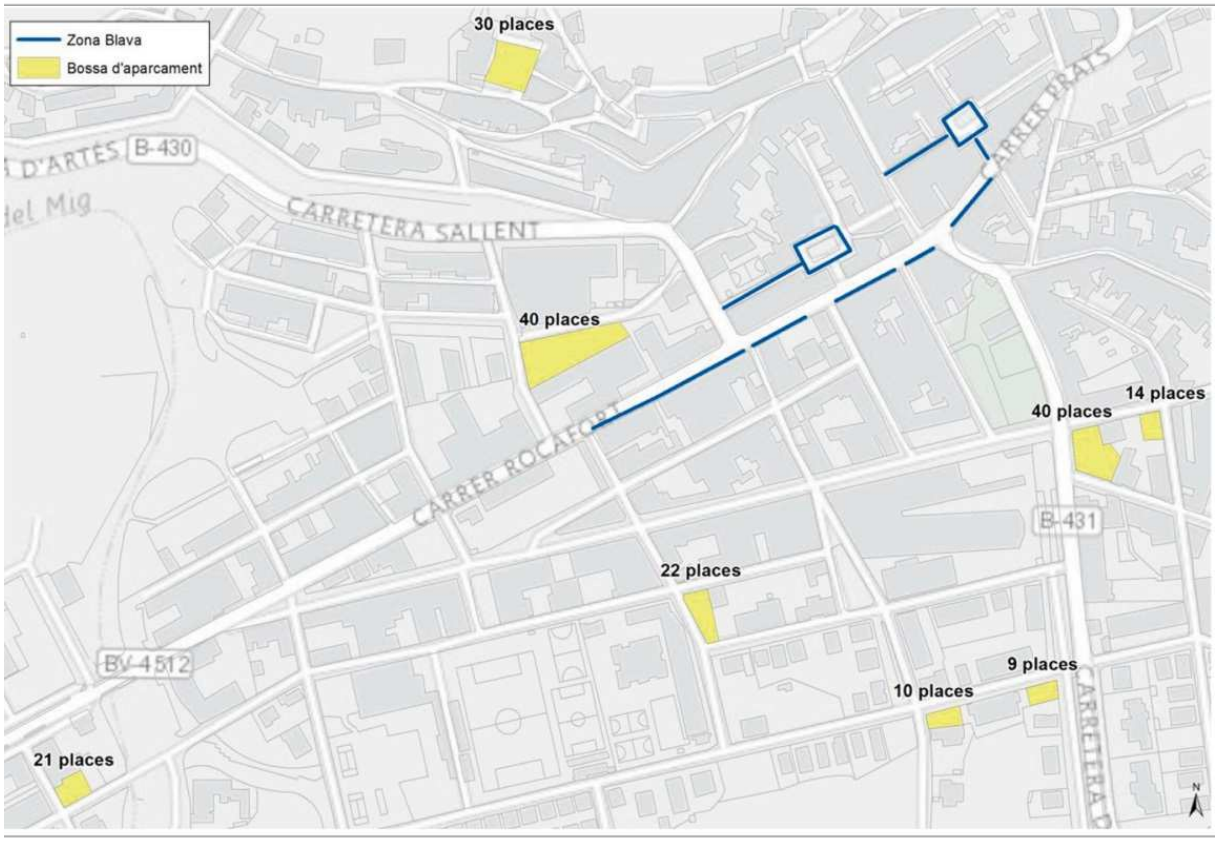
Via	Tram	Actuació
c. Les Parres	Tot	Vorera edificis: tapar escocells. L'altra vorera: trasllat dels fanals
c. Diputació	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Manresa	Tot	Eixamplament voreres
c. Montserrat	Tot	Eliminació d'un sentit de circulació i cordó d'aparcament per eixamplar voreres
c. Enric Guadayol	Tot	Eixamplament voreres
c. Arquitecte Gaudí	Tot	Eliminació d'un sentit de circulació i cordó d'aparcament per eixamplar voreres
c. Barcelona	Tot	Eixamplament voreres
c. Joan Vila del Soles	Tot	Urbanització de les dues voreres
c. Sant Pelegrí	Entre passeig Diagonal i carrer. Rocafort	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Narcís Monturiol		Eixamplament vorera est
c. Sant Cristòfol	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Carme	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
pl. Església	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Casanova	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i urbanització

		de voreres
c. Indústria	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Catalunya	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Montserrat	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
pl. Sant Pelegrí	Tot	Eixamplament voreres
c. Can Vila	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
ctra. de Sallent	c. Hospital fins la rotonda	Urbanització del costat muntanya i eixamplament de l'altre vorera traient cordó d'aparcament
ctra. de Prats	c. Sant Victor fins ctra. BV-4512	Eliminació d'espais d'aparcament
c. Dr. Claudio Sala	Tot	Eixamplament vorera
c. Sant Victor	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Sant Llibori	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Sant Pere	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Terrassa	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
	c. Bages fins mig tram	Eixamplament vorera sud
c. Hospital	ctra. de Sallent fins c. Hospital	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Lleida	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
pl. Faura	Tot	Eixamplament de voreres
c. de la Roca	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Fort	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Sabadell	Tot	Urbanització de la vorera nord
c. Padró	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Cardoner	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Pirineu	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Bassa d'en Serola	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. les Muralles	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Verge de Fussimanya	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Jaume I	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Bages	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Llobregat	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. del Mig	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. del Pinetar	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Fasina	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Berga	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Callaris	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Bruc	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Menorca	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. Pau Casals	Tot	Treure aparcament en bateria i posar-lo en cordó per poder eixamplar voreres
c. Malla	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i eixamplament de voreres
c. General Prim	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Tarragona	Tot	Urbanització del carrer
c. Doctor Ferrer i Solervicens	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Prat de la Riba	Tot	Eliminació de cordó d'aparcament i urbanització de les voreres
c. Montserrat Roig	Tot	Tapar escocells i desplaçar fanals
c. Raval	Tot	Plataforma única. Secció molt petita
c. Santiago Rusiñol	Tot	Plataforma única. Secció molt petita

Taula 39. xxx

9.6. Aparcament

Pel que fa a la dotació d'aparcaments, d'acord amb l'EMA, la majoria se situa en la via pública o en bosses d'aparcament en solars pendent d'edificar, amb una capacitat de l'ordre de 186 places d'aparcament. En l'actualitat hi han 3 àrees de zona blava a on s'aparca amb limitació horària sense cost i que resten situades al carrer Rocafort, la plaça de l'Església i la Plaça Faura.

Imatge 70. Bosses d'aparcament i zona blava d'Artés Font: EMA

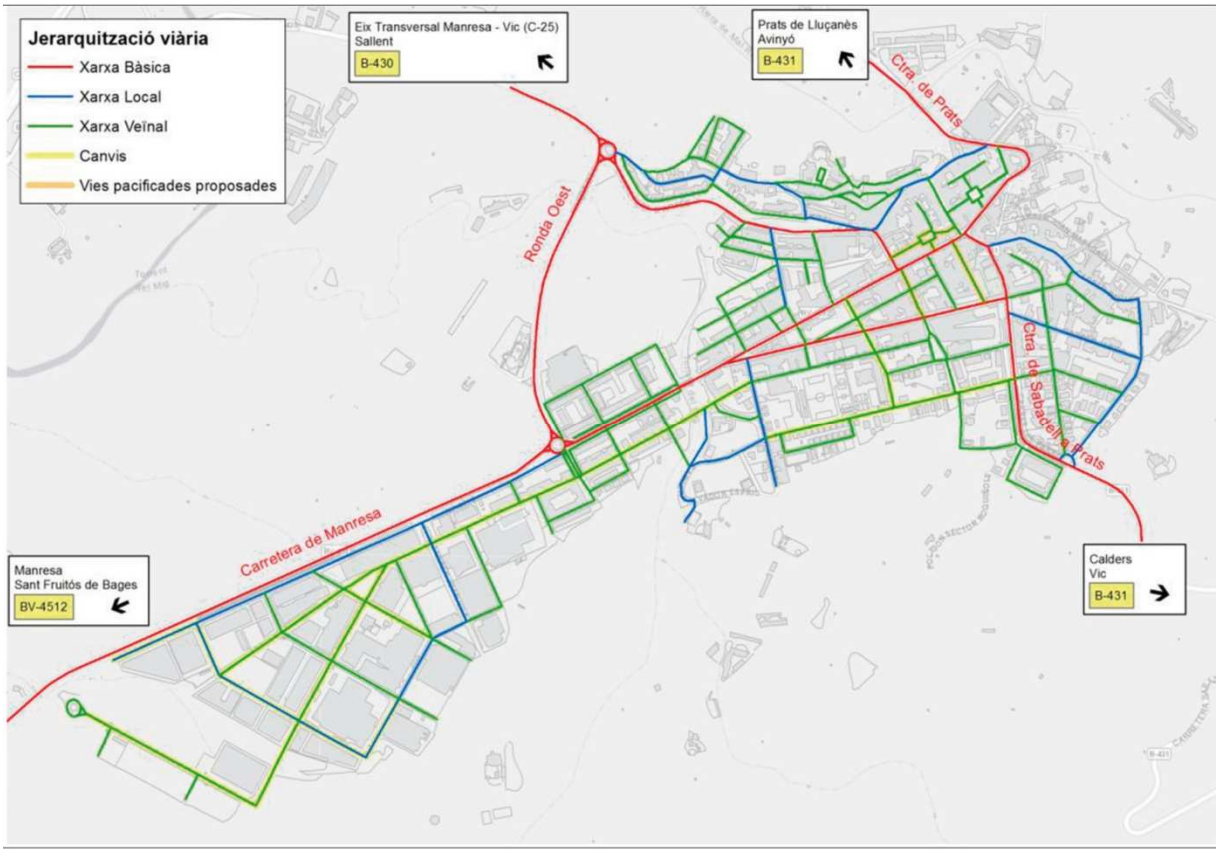
A continuació es mostra una taula amb la classificació de les diverses tipologies d'aparcaments existents al municipi:

A LA VIA PÚBLICA	**No regulat**	**Aparcament lliure en superfície:** es tracta d'espais destinats a l'estacionament de vehicles sense cap restricció. Aquests aparcaments, en calçada, no són vigilats. *Foto: c. Barcelona i c. Batlle*	

A LA VIA PÚBLICA	**Regulat**	**Aparcament en zona blava**: aparcaments en superfície en rotació. Està regulat per disc horari o anotació manual, i el temps màxim d'estada és d'una hora i mitja, sense cost. *Foto: c. Balmes*	
		Reserves per a vehicles amb targeta de PMR (Persona amb Mobilitat Reduïda): aparcament reservat a persones amb mobilitat reduïda. Poden ser nominals o generals. *Foto: c. Rocafort*	
		Reserves per a càrrega i descàrrega: places reservades a estacionaments de curta durada destinades a la càrrega i descàrrega de mercaderies. *Foto: ctra. BV.-4512*	
FORA DE LA VIA PÚBLICA	**Privat**	**Aparcament en finca privada:** es tracta de places d'aparcament ubicades a l'interior de les finques privades i que disposen de guals individuals o comunitaris. *Foto: c. Núria*	
	Públic	**Bosses d'aparcament públic en superfície:** es tracta de reserves de sòl destinades a l'estacionament gratuït. *Foto:* *c. Barcelona / c. Enric Guadayol* *c. Callaris*	

9.7. Model de mobilitat

D'acord amb l'EMA, com a aspecte destacable en les polítiques de promoció d'una mobilitat sostenible a l'àrea urbana d'Artés, cal incidir en els projectes de millora de trams de carrers, regulació de l'aparcament a Cal Sitges, la urbanització de la Plaça del Padró, l'ampliació de la vorera del carrer Enric Guadayol, la implantació d'elements reductors de la velocitat al carrer Rocafort i de aparcaments per a bicicletes en diversos punts de l'àrea urbana Amb tot, encara hi ha una feina molt important d'arranjament en determinats trams de vials que, per la seva poca densitat de trànsit, poden ser susceptibles de ser tractats per a l'ús exclusiu del vianant, com pugui ser el cas dels carrers de Joan Maragall i d'altres de l'àrea del raval. En aquest sentit, l'avanç de POUM estableix una estructura de vials pacificats que, vehiculats per peces d'espai lliure, d'equipaments i comerç esdevinguin motors del desenvolupament local i de cohesió social.

Imatge 71.. Proposta de nova jerarquització viària Font: EMA

En quant al model de mobilitat cal posar de manifest la importància dels trams de xarxa viària bàsica en forma de "ronda perimetral" prevista per les NNSS-88 i pendents de desenvolupar: al nord, la connexió entre les carreteres B-430 amb la carretera B-431; i al sud, el tram que connecta la B-431 amb el carrer de Salvador Espriu. Cal destacar també la manca de desenvolupament d'un tram de vial paral·lel al torrent del Mig que les NNSS-88 no van integrar dins de cap sector de planejament, factor que ha impossibilitat el seu desenvolupament al tenir consideració de sòl urbà susceptible d'expropiació i que la redacció POUM permet obrir el debat de la seva conveniència i tractament.

Pel que fa a la xarxa viaria urbana (Local) destaquen àmbits amb problemes de mobilitat com l'eix carrer Rocafort - Passeig Diagonal, Carretera de Manresa - Carretera de Prats, el Polígon Industrial de Santa Maria, l'Eix central format pels carrers Barcelona i Manresa, i el carrer Les Parres i la carretera BV-4512. Pel que fa a l'estructura interna del nucli, les principals mancances que es detecten són les següents:

- Carrer Rocafort sobrecarregat: el pas excessiu de vehicles, en especial el pas de vehicles pesats, genera una barrera urbana.
- Necessitat de vies de pas alternatives: Els vials de ronda, nord i sud, incomplerts no permeten altres recorreguts que no passin pel carrer Rocafort/carretera de Sallent i la carretera B-431.
- Manca d'un mallat de l'estructura de carrers: La circulació interna és poc clara, manca una estructura d'anells que permetin sentits únics i la pacificació de les vies.
- Necessitat de nodrir el nucli d'itineraris verds: Les actuals mancances en l'accessibilitat per a vianants i bicicletes no faciliten la mobilitat sostenible.

Pel que fa la xarxa de camins rurals i ramaders en sòl no urbanitzable, les NSP-88 no els van detallar ni inventariar

10. SISTEMA D'ESPAIS LLIURES

Els espais verds són considerats per la Organització Mundial de la Salut (OMS) com a imprescindibles pels beneficis que reporten al benestar físic i emocional de la població fent les àrees urbanes més habitables i saludables. La OMS recomana que els nuclis i ciutats disposin com a mínim de 10-15 m2 d'àrea verda per habitant. Més enllà d'aquesta ràtio de 10-15 m2 de zona verda per habitant, la legislació urbanística vigent, mitjançant l'article 58.1, estableix la necessitat de justificar l'acompliment dels estàndards mínims d'espais lliures. Aquest article fixa que el POUM ha de reservar un mínim de 20 m2 de zona verda per cada 100 m2 de sostre residencial edificable. Aquest fet, per exemple en un municipi que no hagi portat a terme una política de mínims en el seu espai lliure, haurà d'afrontar en el marc de redacció del seu instrument de planejament general un esforç important en definir càrregues molt elevades de zones verdes en els sòls de nova extensió que pugui plantejar; amb tot, es pot donar el fet que sigui tanta la necessitat de sòl per a zones verdes que ni així, el municipi pugui garantir aquest estàndard.

En el cas d'Artés, la reserva de sòl qualificat pel planejament general i derivat vigent com a espais lliures és bastant elevat, sumant un total de 20,4 ha en sòl urbà consolidat; pel que fa al sostre residencial en sòl urbà consolidat la suma resulta en 966.427,33 m2st. La relació entre totes dues xifres dóna un estàndard de 33,84 m2 de verd públic per cada 100 m2 de sostre residencial no inclòs en cap sector, xifra superior als mínims exigibles de 20 m2/100 m2st residencial (veure Taula 40).

Espais lliures urbanitzats	Clau	Tipus de sòl	Nivell urbanització (%)	Superfície (m2)	Sòl públic (m2)
Jardins urbans	J	Sòl Urbà Consolidat	39,74%	221.008,00	204.012,05
Parcs urbans	P	Sòl Urbà Consolidat	42,15%	96.495,40	10.927,40
Proteccions	S	Sòl Urbà Consolidat i Sòl no urbanitzable	31,11%	9.524,00	9.524,00

Total m2 sistema general espais públics públic	**327.027,40**
M2 sostre residencial no inclòs en cap sector de planejament	**966.427,33**

33,84	m2 verd públic / 100 m2 de sostre residencial no inclòs en cap sector (mínim 20 m2)

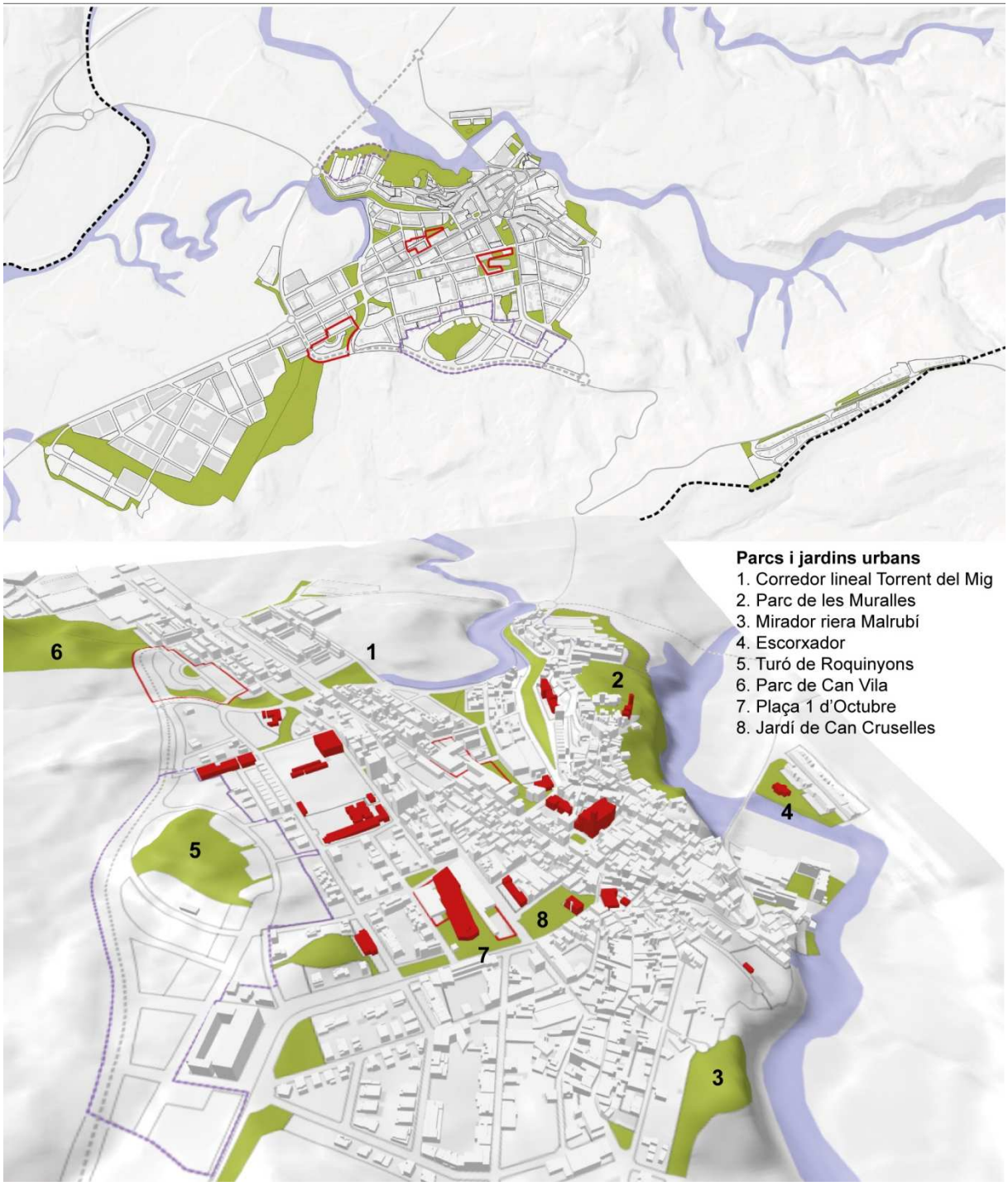
Espais lliures pendents de gestió urbanística	Clau	Tipus de sòl	Nivell urbanització (%)	Superfície (m2)	Sistema d'actuació previst
Jardins urbans	J	Sòl urbanitzable programat	0%	3.254,40	COMPENSACIO
Jardins urbans	J	Sòl urbà no consolidat	0%	5.481,55	COMPENSACIO
Jardins urbans	J	Sòl urbà consolidat	0%	8.260,00	EXPROPIACIO
Parcs urbans	P	Sòl no urbanitzable	0%	85.568,00	EXPROPIACIO

Total m2 futur espais públics	**102.563,95**

Taula 40 Dimensió del sistema d'espai lliures. Font: RPUC. Elaboració: AVRA

L'anàlisi de les diferents bosses de zones verdes que integren el sistema d'espais lliures a l'àrea urbana d'Artés permet apreciar vàries qüestions. D'una banda, la presència d'importants reserves al Polígon Industrial definides com a espais de transició entre las naus i el sòl no urbanitzable, però amb poc impacte en el benestar quotidià de la ciutadania; i d'altra, l'atomització excessiva de les peces de verd dins el teixit urbà que resten poc lligades entre elles a través d'un sistema viari poc arboritzat. Així mateix, cal assenyalar que les peces més rellevants i ambicioses previstes per les NNSS-88 no han estat desenvolupades i resten condicionades precisament pel planejament derivat.

Aquestes peces són les localitzades a l'àmbit de les Muralles del Castell, al límit de llevant del polígon industrial i de Can Vila, al turó de Roquinyons i a l'àmbit del torrent del Mig. Altres peces que han estat clau en la vida de la població d'Artés és sense dubte el Jardí de Can Cruselles, un pulmó tot just en una àrea central de la vila i íntimament lligada als equipaments socials i culturals del municipi.

Imatge 72 . Sistema d'espais lliures previstos a les NNSS-88 i planejament derivat, i relació amb el sistema d'equipaments
Font: RPUC. Elaboració: AVRA

Finalment, el sistema d'espais lliures d'edificació (clau L) defineix eixos com el de la riera de Malrubí, que amb els seus horts conformen espais de transició front els paisatges agrícoles i forestals del sòl no urbanitzable, contribuint a esborrar els límits dels sistemes d'espais lliures urbans i territorials. En relació a les característiques dels espais lliures del municipi (veure Taula 41 i Imatge 73) cal posar de manifest que un 17,10% del total d'espais lliures està situat en l'entorn de sòl no residencial, un 10,02% és sòl en pendent de més del 20% i el 30,81% està en sòl no urbanitzable. Així mateix cal destacar que 5.155 m2 d'espais utilitzats com a places i jardins estan en integrats en el sistema viari.

LA DIMENSIÓ I QUALITAT DEL SISTEMA D'ESPAI LLIURE

	Places	Clau	Tipus de sòl	Nivell urbanització (%)	Superfície (m2)	Sòl públic (m2)	Qualitat
1	Plaça Major	J	SUC	100%	330,00	330,00	Qualitat Bona, Pavimentat
2	Mirador parc muralles	J	SUC	100%	2.520,00	2.520,00	Qualitat Bona, Enjardinat
3	Plaça Faura	V	SUC	100%	870,00	870,00	Aparcament / Contenidors
4	Plaça Església	V	SUC	100%	1.210,00	1.210,00	Espai enjardinat +Aparcament
5	Plaça Catalunya	J	SUC	100%	4.560,00	4.560,00	Espai enjardinat en part
6	Plaça de la Font / Plaça dels Martirs	V	SUC	100%	460,00	460,00	Cruïlla de carrers
7	Pl. Francesc Blancher / Plaça del Raval	V	SUC	100%	515,00	515,00	Qualitat Bona, Pavimentat
8	Pl. Sant Cristòfol	V	SUC	100%	2.100,00	2.100,00	Pavimentat
9	Pl. Sant Pelegrí	J	SUC	100%	720,00	720,00	Pavimentat
10	Pl. Telers i entorn	J	PERI	100%	3.456,25	3.456,25	Pavimentat. Jocs infantils
	Total m2 places				**16.741,25**	**16.741,25**	

	Parcs i jardins	Clau	Tipus de sòl	Nivell urbanització (%)	Superfície (m2)	Sòl públic (m2)	Qualitat
11	Parc de les muralles	P	SNU	11%	36.000,00	3.866,00	Rústic
12	Jardins de l'antic escorxador	J	SUC	0%	7.531,00	7.531,00	Bosquet
13	Parc Riera Malrubí carrer General Prim	P	SNU	0%	8.100,00	-	Rústic
14	Parc Can Cruselles	P	SUC	100%	4.938,40	4.938,40	Jardí, Parc Infantil
15	Plaça 1 d'Octubre, Cal Sitjes	J	PERI	56%	3.133,00	1.759,00	Espais lliure pavimentat i aparcament
16	Jardins del carrer Montserrat Roig	J	SUP	0%	3.735,75	3.735,75	Rústic, Difícil accés.
17	Parc Roquinyons	J	SUP	0%	20.234,65	20.234,65	Rústic
18	Jardins UA Torrent del Mig	J	SUNC	100%	2.380,00	2.380,00	Pavimentat. Enjardinat
19	Carrer les Parres	P	SUC	100%	2.123,00	2.123,00	Pavimentat Vorera ample
20	Jardins UA Malla	J	SUNC	43%	8.481,00	8.481,00	Pavimentat, enjardinat i rústic
21	Jardins Celler Cooperatiu	J	PERI	39%	3.867,60	3.867,60	Pavimentat i Aparcament
22	Escales Carretera de Prats	S	SUC	20%	524,00	524,00	Mur de contenció i escales
23	Escales Carretera de Sallent	S	SUC	42%	9.000,00	9.000,00	Talussos enjardinats i escales
24	Jardins UA Mallorca	J	SUNC	0%	2.600,00	-	Rústic
25	Jardins Torrent del mig	J	SUC	0%	8.260,00	-	Rústic i torrent
26	Parc Puig la Ponça	P	SNU	0%	45.334,00	-	Rústic i bosc
27	Parc de can Vila	J	SUC	0%	63.448,00	63.448,00	Rústic i bosc
28	Jardins Indecasa	J	MP	100%	1.400,00	1.400,00	Placeta enjardinada
29	Jardins 1a Ampliació Polígon	J	SUP	0%	55.907,00	55.907,00	Rústic, Bosc
30	Jardins 2a Ampliació Polígon	J	MP SUP	0%	12.507,00	12.507,00	Residual. Rústic, Bosc
31	Perímetre cementiri	J	SNU	0%	7.800,00	7.800,00	Residual. Rústic
32	Sector Nord	J	SUP	0%	3.254,40	-	Rústic
33	Vista Pirineus	J	SUNC	0%	21.050,00	21.050,00	Residual. Rústic
34	Vista Pirineus	J	SNU	0%	3.510,00	3.510,00	Residual. Rústic
	Total m2 parcs i jardins				**335.118,80**	**234.062,40**	
				Cessions / expropiacions pendents		*30,16%*	

Taula 41 Qualitat de l'espai lliure existent. . Elaboració: AVRA

Imatge 73 Inventari dels parcs i jardins integrats en el sistema d'espai lliure. Elaboració: AVRA

11. SISTEMA D'EQUIPAMENTS

El planejament vigent va posar en valor la necessitat de resoldre els greus dèficits acumulats durant les dècades anteriors, en molt casos, lligats a una xarxa viaria poc estructurada, a la manca de serveis urbans d'abastament, sanejament i energia en determinades àrees del nucli urbà i en quant a l'espai públic, en concret a l'obtenció de noves peces d'equipaments públics i espais lliures de qualitat que incidissin en la millora del benestar del conjunt de la població. En aquest sentit, les Normes Subsidiàries redactades als anys 80 -com ha estat el cas d'Artés-, va permetre a molts municipis donar inici a una disciplina urbanística clau per fer compatibles nous creixements urbans amb l'obtenció de sòls públics destinats a l'interès comú.

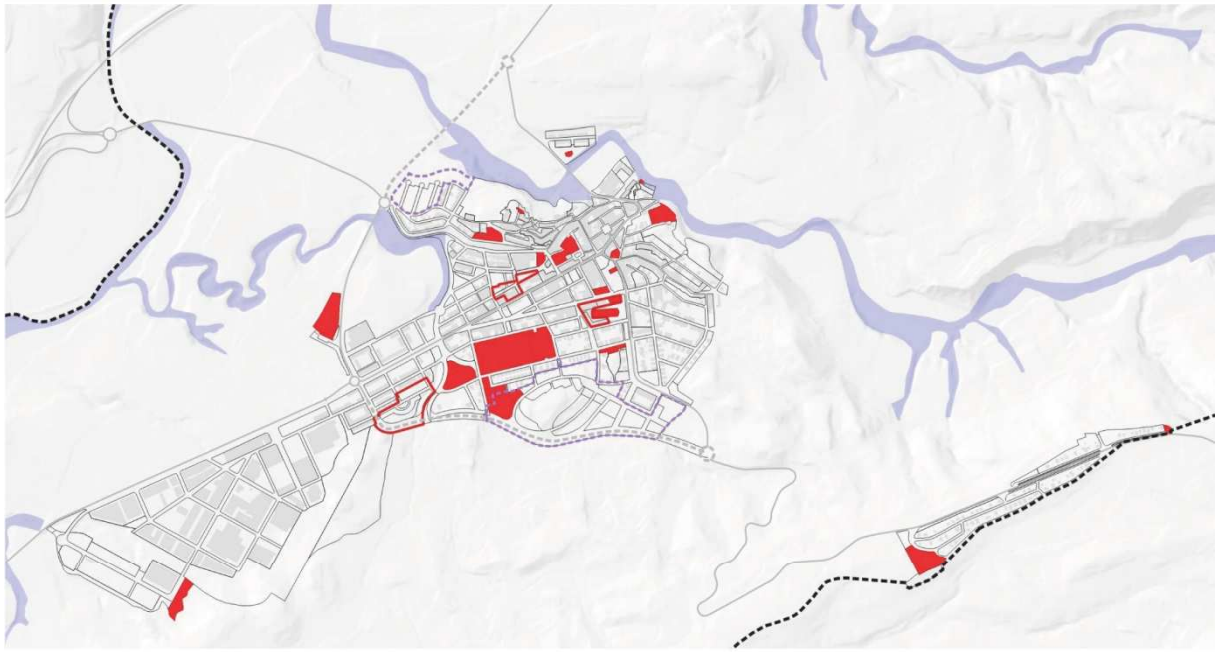
D'acord amb això, les NNSS-88 van establir una regulació ambiciosa dels sòls públics –sistemes urbanístics- amb l'estructura següent:

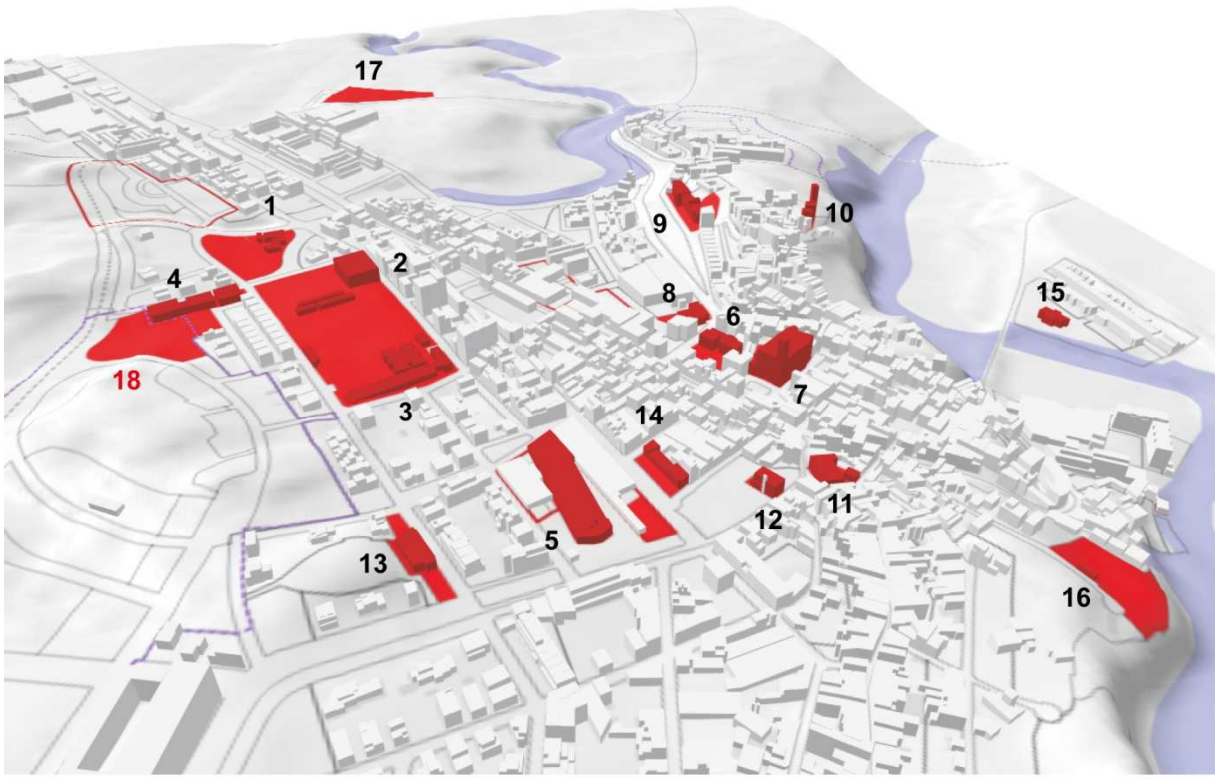
- Sistemes generals:
    - Clau B, Xarxa viària bàsica.
    - Clau P, Parcs urbans.
    - Clau E, Equipaments comunitaris
    - Clau T, Serveis tècnics
    - Clau S, Proteccions i servituds
    - Clau L, Espais lliures permanents
- Sistema locals:
    - Clau J, Jardins urbans
    - Clau D, Dotacions
    - Clau V, Xarxa viària local.

En tot cas, cal posar en valor que els sòls qualificats pel planejament general constitueixen el patrimoni municipal i del conjunt de la ciutadania, i que el POUM d'Artés que tot just ara s'inicia, ha d'alinear a les necessitats i expectatives de la població de l'any 2018, però també, al "projecte de territori" que de manera racional, viable, sostenible i resilient es pugui desplegar en el marc de vigència del POUM fixat per a l'any 2036.

El sistema d'equipaments comunitaris d'un municipi representa el conjunt de reserves de sòl i d'edificacions de titularitat pública que permeten reforçar la cohesió, integració i empoderament social de la seva població amb uns usos ben definits: des de dotacions escolars, a infraestructura sanitària, passant pels mercats, centres socials, biblioteques, esglésies i dotacions esportives, el dimensionat dels nous equipaments va íntimament lligat al context social del moment i als potencials que pugui preveure el planejament vigent en matèria d'habitatge o d'activitat econòmica. En aquest sentit, la demanda de determinats equipaments també té a veure amb les necessitats concretes de la població: en uns casos, per exemple, aquestes necessitats podran anar orientades a dotar al municipi de sòl per a desenvolupar noves instal·lacions escolars, en altres, per aconseguir espais administratius, o d'altres, per consolidar una xarxa de centres socials i culturals per a determinats segments de la població. En tot cas, el sistema d'equipaments, juntament amb el sistema d'espais lliures, constitueix l'espai natural de negociació de l'ajuntament versus la propietat del sòl en el context de redacció del planejament general i l'administració ha de tenir, en aquest sentit, una estratègia robusta amb l'objectiu de desenvolupar les edificacions que hauran de fer possibles els usos programats en paral·lel al desenvolupament del sòl privat.

Les previsions del planejament vigent en matèria d'equipaments han estat superades amb el temps i motivades per la realitat social i econòmica de cada moment. Si bé en quant a reserva de sòl destinada a equipaments el municipi presentava una bona dimensió, les mancances apareixen a l'hora d'assignar els usos a cada equipament. Així mateix, cada tipus d'equipament requereix uns paràmetres urbanístics propis que garanteixi que la futura edificació pugui donar els serveis desitjats. Tampoc és lo mateix un mercat d'abast que una biblioteca, una escola o un equipament esportiu. Cal assenyalar que en un context generalitzat arreu de donar una segona vida al patrimoni industrial, com en el cas d'Artés, la inversió pot ser superior al d'un equipament d'obra nova; en aquest sentit cal tenir clar quins han de ser els equipaments que més impacte generin en el benestar de la ciutadania i evitar el malbaratament dels diners públics amb una infraestructura costosa i difícil d'amortitzar en el temps. En tot cas, el planejament hauria de recollir amb cert marge de flexibilitat els usos de cada peça d'equipament únicament si se té la plena certesa del seu paper en les estratègies de cohesió i empoderament del teixit social i econòmic del municipi.

Equipaments comunitaris

1. Llar d'infants municipal
2. Complex Esportiu
3. CEIP Francesc Ferrer
4. IES Miquel Bosch i Jover
5. Complex Cultural Cal Sitjes
6. Escola Vedruna
7. Església de Santa Maria
8. Casal Artesenc
9. Residència d'avis
10. Museu d'Història d'Artés
11. Casa de la Vila
12. Centre Civic Can Cruselles
13. Centre d'Atenció Primària (CAP)
14. Casal de Joves, El Kanal
15. Escorxador
16. La Fassina
17. Cementiri
18. Reserva de sòl

Imatge 74 . Sistema d'equipaments comunitaris previstos a les NNSS-88 i planejament derivat
Font: RPUC. Elaboració: AVRA

D'acord amb el planejament general i derivat vigent i amb el reconeixement cartogràfic portat a terme per l'equip redactor de la realitat construïda, es poden apreciar vàries qüestions. La primera, el canvi de codi d'alguns tipus d'equipament que no havien estat reconeguts a les NNSS-88, en concret l'equipament social (clau Es) i l'equipament privat (clau Ecl).

La segona qüestió, i més important pel que afecta a l'acompliment dels estàndards mínims, està relacionada amb la ràtio de 16,02 m2 d'equipament per habitant; aquesta xifra permet constatar que el municipi d'Artés disposa d'una bona cobertura pel que fa als equipaments ja existents. Cal destacar però, la peça d'equipament esportiva ja iniciada als anys 60 que ha anat de manera progressiva adaptant-se als nous temps i alineant l'oferta a les demandes de la població; aquesta peça per si mateixa representa el 26,4% de tot el sòl destinat a equipaments municipals (veure Taula 42).

Planejament vigent	**Clau**	**Superfície**	**Població en 2018**	**Estàndard**	**Comparativa Equipaments existents**
Tipus		(m2)	(habitants)	(m2 eq / hab)	(m2)
Escolar	Ee	17.470,20	5.648	3,09	*17.082,90*
Esportiu	Es	24.016,30	5.648	4,25	*32.380,40*
Assistencial	Eat	5.132,30	5.648	0,91	*5.819,30*
Cultural	Ec	4.199,50	5.648	0,74	*6.079,70*
Públic administratius	Ea	2.364,20	5.648	0,42	*1.272,90*
Equipaments socials	Er	2.682,70	5.648	0,47	*2.682,70*
Equipaments funeraris-cementiri-	Ex	10.495,80	5.648	1,86	*10.495,80*
Serveis tècnics	E		5.648	0,00	*2.033,30*
Reserva i dotacions	D	11.033,30	5.648	1,95	*2.669,20*
Equipament privat	Ecl	4.866,80	5.648	0,86	*4.866,80*
Equipaments en SUNC		8.236,80	5.648	1,46	*8.236,80*
Total equipaments existents		**90.497,90**	**5.648**	**16,02**	***93.619,80***

Taula 42 . Superfície d'equipaments segons NNSS-88 i realitat física
Font: RPUC. Elaboració: AVRA

A continuació s'analitzarà cada tipus d'equipament.

Equipaments docents o escolars

Pel que fa als equipaments docents, en l'actualitat el municipi disposa de totes es línies d'educació pública, des de l'escola bressol fins a l'institut, a més concentrades espacialment en la peça d'equipament central delimitada pels carrers Barcelona, Arquitecte Gaudí, Enric Guadayol i Montserrat.

Equipaments existents	**Clau**	**Nivell d'ensenyament**	**Superfície**	**Sostre**	**nombre alumnes**
EDUCATIUS			(m2)	(m2st)	(curs 2015-2016)
Escola Pública Doctor Ferrer	Ee	Educació infantil i primària	8.626,30	5.730,00	395
Escola Vedruna Privada	Ee	Educació infantil i primària + secundària obligatòria	2.076,50	2.367,00	272
Institut Miquel Bosch i Jover	Ee	Educació secundària obligatòria + Batxillerat	3.915,60	4.462,00	427
Moixaines	Ee	Escola bressol	2.464,50	812,00	82
	Total equipaments educatius existents		**17.082,90**	**13.371,00**	**1.176**

Taula 43 . Equipaments educatius existents. Font: RPUC. Elaboració: AVRA

Pel que fa a les primeres etapes de l'infant, el municipi disposa de l'escola bressol Moixanes, amb una capacitat per 82 nenes i nens de fins a 2 anys. Per l'etapa d'educació infantil i de primària, el municipi disposa d'una escola pública –CEIP Doctor Ferrer- amb una capacitat per a 395 alumnes de fins a 11 anys. Finalment, i donant continuïtat al cicle formatiu, el municipi també compta amb un institut d'educació secundària obligatòria i batxillerat -IES Miquel Bosch i Jover- amb una capacitat per a 427 alumnes (veure Taula 43).

Pel que fa a educació concertada, el municipi compta amb l'escola Vedruna –de la congregació Germanes Carmelites de la Caritat Vedruna- amb cicle d'infantil, primària i secundària i una capacitat per a 272 alumnes; aquestes instal·lacions se

situen al bell mig del casc antic d'Artés. En quant a accessibilitat als centres, com s'ha explicat anteriorment, els centres de titularitat pública es concentren als voltants del complex esportiu municipal, generant una important peça d'equipaments. Les distàncies curtes en el teixit afavoreixen una mobilitat a peu fins a aquestes instal·lacions. En quant a la demanda de noves reserves per a equipaments educatius, cal destacar que Artés, com a capçalera subcomarcal, ha de donar serveis als municipis veïns, sobre tot en la franja de educació secundària obligatòria i batxillerat. Aquest fet és clau per facilitar la mobilitat dels alumnes al territori i evitar que acabin a Manresa. Dit això, cal tenir en consideració, més que les demandes internes motivades per increments demogràfics, el manteniment de serveis de qualitat i la seva ampliació buscant l'interès dels municipis veïns.

Fent una aproximació a les necessitats actuals i futures en matèria d'equipaments docents, cal posar de relleu les dificultats molt concretes de cadascun dels segments de població en edat escolar. Atenent a la piràmide demogràfica actual i als potencials màxims de l'escenari Alt, amb major creixement demogràfic i urbanístic, s'ha procedit a fer una aproximació a les demandes futures, fixant els terminis en cadascun dels sexennis programats -2024, 2030, 2036- de vigència del POUM. Així mateix, es deixa sense modificar l'oferta actual per tal d'observar de manera nítida els dèficits acumulats en el cas que l'ajuntament no fes cap nova instal·lació d'aquest tipus en els propers 16 anys.

D'acord amb l'estat actual (2017), ja s'aprecia una manca de places en la franja d'escola bressol que implicaria ja doblar l'oferta actual per tal d'encabir la població compresa entre 0-2 anys. Pel que fa a la educació infantil i primària, els càlculs s'han ajustat a l'ensenyament públic, donat que l'Ajuntament no disposa de capacitat per interferir en el projecte de les escoles Vedrunes. D'acord amb això, les xifres encara no justificarien la construcció d'un nou CEIP, com tampoc d'un nou IES, per a la franja de 13-18 anys, al menys prenen com a població objectiu els infants i adolescents d'Artés. No obstant, cal tenir en consideració la procedència de l'alumnat dels municipis veïns (veure Taula 44).

2017		alumnes	places	places/hab	Dèficit (%)		
Escola bressol	franja 0-2 anys	170	82	0,48	207,32	demanda	1 nova escola bressol
CEIP	franja 3-12 anys	623	395	0,63	157,72	demanda	
CEIP privat			200	0,32	-	-	
IES	franja 13-18 anys	319	427	1,34	74,71	oferta	
IES privat			72	0,23	-		
		1.112	**1.176**				

Taula 44 . Equipaments educatius existents per franja de població escolar. Font: RPUC. Elaboració: AVRA

El aspecte més significatiu dels escenaris plantejats per als anys 2024, 2030 i 2036 (veure Taula 45), d'acord amb el creixement harmonitzat amb els potencials previstos en l'horitzó alt, és la demanda de noves escoles bressol al llarg dels anys. En el cas que l'Ajuntament no materialitzes cap nova escola bressol fins a l'any 2036, el dèficit podria arribar fins a les 4 escoles. Dit això, i mantenint la proporció actual, es podria arribar a plantejar un horitzó mínim de una nova escola bressol en els propers anys i comprovar, sense risc, les tendències demogràfiques i socioeconòmiques del municipi.

Pel que fa a noves demandes de CEIP, s'ha deixat al marge dels càlculs l'oferta d'escola concertada, però també s'ha exclòs –per la seva complexitat- la proporció d'alumnes de fora del municipi; aspectes que poden esbiaixar les projeccions. En tot cas, atenent a la ràtio d'alumnes d'escola pública i conjunt de població entre la franja de 3-12 anys s'observa un dèficit significatiu que implicaria sobre tot a partir de l'any 2030 la construcció d'una nova dotació escolar o si més no, l'ampliació de línies.

Finalment, pel que fa a la demanda de IES, i atenent al pes que genera Manresa en la població objectiu, no s'observa la necessitat d'afrontar la construcció d'un nou centre, si més no, a partir de l'any 2030 afrontar una possible ampliació de línies si les projeccions se mantenen a l'alça.

2024_escenari ALT		alumnes	places	places/hab	Dèficit (%)		
Escola bressol	franja 0-2 anys	236	82	0,35	287,80	demanda	1 nova escola bressol
CEIP	franja 3-12 anys	689	395	0,57	174,43	demanda	1 nou CEIP
CEIP privat			200	0,29	-	-	
IES	franja 13-18 anys	385	427	1,11	90,16	oferta	
IES privat			72	0,19	-		
		1.310	**1.176**				

2030_escenari ALT		alumnes	places	places/hab	Dèficit (%)		
Escola bressol	franja 0-2 anys	291	82	0,28	354,88	demanda	3 noves escola bressol
CEIP	franja 3-12 anys	744	395	0,53	188,35	demanda	1 nou CEIP
CEIP privat			200	0,27	-	-	
IES	franja 13-18 anys	440	427	0,97	103,04	equilibri	
IES privat			72	0,16	-		
		1.475	**1.176**				

2036_escenari ALT		alumnes	places	places/hab	Dèficit (%)		
Escola bressol	franja 0-2 anys	349	82	0,23	425,61	demanda	4 noves escola bressol
CEIP	franja 3-12 anys	802	395	0,49	203,04	demanda	2 nous CEIP
CEIP privat			200	0,25	-	-	
IES	franja 13-18 anys	498	427	0,86	116,63	-	Ampliació de línies
IES privat			72	0,14	-		
		1.649	**1.176**				

Taula 45. Escenaris d'oferta i demanda de dotacions escolars, 2018-2036
Font: RPUC. Elaboració: AVRA

Cal, doncs, posar en valor la reserva de sòl per a equipaments prevista en el sector de sòl urbanitzable S3_Roquinyons Sud, a tocar, justament, de les bosses de sòl que concentren actualment les infraestructures escolars del municipi i que el nou POUM haurà de justificar d'acord amb les necessitats de la població.

Equipaments esportius

Artés disposa d'un complex esportiu nascut als anys 60 que ha anat incrementant la seva oferta d'espais per a la pràctica esportiva fins assolir dos camps de futbol, piscines i un pavelló cobert. Aquesta gran peça suposa el 26% de tot el sistema d'equipaments del municipi i està físicament en contacte dins la mateixa illa amb el CEIP i a la vora de l'IES i de l'escola bressol, configurant una centralitat difícil de superar. A banda, cal tenir en consideració altres espais igualment públics condicionats per l'Ajuntament per a la pràctica esportiva encara que no tinguin la qualificació d'equipament esportiu. Aquest és el cas, per exemple de la cistella de la plaça del Telers a Can Berenguer, o l'skate park que encara dins de sòl previst com equipament al torrent del Mig, no consta com equipament esportiu.

Amb una superfície de 32.380 m2 en sòl urbà consolidat, la ràtio d'equipament esportiu per habitant resulta en 5,79 m2 per persona, molt per sobre de l'estàndard orientatiu del Pla Director d'Instal·lacions d'Equipaments Esportius de Catalunya (PIEC-2005) per a municipis amb població compresa entre 5.000 i 10.000 habitants d'entre 4-4,5 m2/hab (PIEC, 333).

Equipaments existents **ESPORTIUS**	**Clau**	**Descripció**	**Superfície** (m2)	**Sostre** (m2st)
Complex esportiu municipal, format pel Camp Futbol Municipal, Pavelló Municipal d'Esports, Piscines Municipals i Zona Esportiva Municipal	Es	Camp Futbol Mun: 2 Camp, 1 Pista poliesportiva Pavelló Mun: Pista Triple poliesportiva Piscines Mun: 2 piscines aire lliure i 1 piscina petita Zona Esport. Mun: Pistes petites, 2 petanca, Rocòdrom i pista de tennis	24.016,30	3.416,00
Club Condominio Vista Pirineus	D-Privat	Frontó, Piscina, pista poliesportiva, 3 pistes tennis, altres	8.364,10	3.395,00
		Total equipaments esportius existents	**32.380,40**	**6.811,00**

Taula 46 . Equipaments esportius existents. Font: Cens d'equipaments esportius de Catalunya. Elaboració: AVRA

Cal preguntar-se fins a quin punt el valor de l'esport en la realitat d'Artés des de fa moltes dècades ha estat un element de cohesió i d'integració social al llarg de les darrers dècades, amb entitats com el Club Bàsquet Artés (1984), el Futbol Club Artés (1922) o el mateix Club Petanca Artés (1996) ben recolzades sobre unes bones instal·lacions.

Sanitari assistencial

En un context de progressiu envelliment demogràfic al territori, Artés disposa de centres de dia, i residències d'avis amb una capacitat per a 197 llits distribuïts en 5 centres (veure Taula 47). En quant al Centre d'Atenció Primària –CAP- llargament reivindicat durant anys, sembla una infraestructura que haurà de ser revisada i ampliada d'acord amb les projeccions, encara que la proximitat a Manresa pot frenar noves inversions. Cal que el POUM, quan prevegi una reserva de sòl per aquest tipus d'equipament una bona accessibilitat, sobre tot, per a una cada vegada major proporció de gent amb dificultats en la seva mobilitat, com ara la gent gran; tanmateix, el petit grau d'aquests instal·lacions en comparació amb els equipaments esportius permet introduir aquest equipaments en teixits urbans densos sempre i quan es pugui accedir en vehicle i serveis d'ambulància. En quan a les residències, cal mesurar les demandes reals, però també les que puguin venir en els propers anys.

Equipaments existents **SANITARI-ASSISTENCIAL**	**Clau**	**Descripció**	**Superfície** (m2)	**Sostre** (m2st)	**Capacitat** (llits)
Centre de dia. Residència Sant Victor	1b	Residència Aldama, SL	687,00	2.323,00	15
Residència Sant Victor					54
Fundació Patronat de la Vila d'Artés - Centre de dia	Eet	Fundació Patronat de la Vila d'Artés	3.548,00	2.964,00	20
Fundació Patronat de la Vila d'Artés - Llar residència					10
Fundació Patronat de la Vila d'Artés - Residència assistida					98
Atenció continuada CAP Dr. Agustí Garriga d'Artés	Eat		1.820,00	620,00	
Total equipaments sanitari-assistencial existents			**6.055,00**	**5.907,00**	**197**

Taula 47 . Equipaments sanitari-assitencial existents. Elaboració: AVRA

Culturals

Els equipaments culturals concentren aquells espais de qualitat a on la població pot exercitar el seu dret a l'intercanvi de coneixement gaudint d'un ambient de respecte i de dignitat. Els equipaments culturals, encara que molt costosos d'impulsar, un cop en funcionament son ràpidament apropiats pel conjunt de la ciutadania. Aquest ha estat el cas de Cal Sitjes: fàbrica construïda a partir dels fets del *2 de janer* per contrarestar el monopoli de Can Berenguer, i amb el pas del temps, motiu de modificació puntual de planejament i epicentre de la vida cultural del municipi, avui integra sota un mateix edifici Auditori, sales de conferències, la Biblioteca i Escoles de musica municipals i espais per exposicions. Aquesta infraestructura cultural representa el 45% de tots els equipaments culturals del municipi (Veure Taula 48).

Equipaments existents **CULTURALS**	**Clau**	**Descripció**	**Superfície** (m2)	**Sostre** (m2st)
PIJ El Kanal	Ea	Activitats: Tallers, jocs de taula, sessions de cinema, orientació laboral,…	1.521,00	965,00
Espai socioeducatiu d'Artés	Ea	Servei de centre obert		
Complex Cultural Cal Sitjes	E	Auditori, Sala conferencies	2.762,00	587,00
		Sala 2 de gener		1.284,00
		Biblioteca Mun		2.252,00
		Esc. Mun de Música		
Museu de la Història d'Artés	Ec		167,00	342,00
Centre Cívic, Can Cruselles	P		401,60	954,00
Casal Artesenc (privat)	Ec		1.275,20	1.202,00
	Total equipaments culturals existents		**6.126,80**	**7.586,00**

Taula 48 . Equipaments culturals existents Font: Elaboració: AVRA

El POUM haurà de justificar la idoneïtat d nous espais per a equipaments culturals; cal destacar la intenció de l'Ajuntament d'ampliar, per exemple el Museu de la Història d'Artès a les finques veïnes. Replicar novament el procés de millora portat a terme a l'àmbit de Cal Sitjes pot ser molt interessant en la resta de grans recintes fabrils de finals del segle XIX i primer terç del XX, com ara Can Berenguer, o Tebisa. Calibrar tanmateix les necessitats d'habitatge públic pot ser molt recomanable per donar una segona vida a aquest patrimoni.

Administratius

Pel que fa als equipaments administratius, aquests es concentren a la Casa de la Vila, a l'edifici a on té la seu l'Ajuntament d'Artés des de l'any 1907 (veure Taula 49).

Equipaments existents **ADMINISTRATIUS**	**Clau**	**Superfície** (m2)	**Sostre** (m2st)
Policia Local d'Artés			
Ajuntament d'Artés	Ea	670,00	1.006,00
Jutjat de Pau d'Artés			
Correus	Es	387,3	151
Telefònica	Ea	237,00	84
Total equipaments administratius existents		**1.294,30**	**1.241,00**

Taula 49 . Equipaments culturals existents Font: Elaboració: AVRA

Poc demandat aquest tipus d'equipament en petits municipis i viles, sòl ser objecte de desig pel contrari en ciutats de determinada rellevància, a on les dependències municipals solen estar distribuïdes pel teixit, amb una peça central per a la seu de l'Ajuntament. No obstant això, Artés, en concret l'àmbit del Polígon Industrial, podria ser susceptible de reservar sòl per a dependències municipals, molt a prop d'un nucli d'activitat econòmica territorial, acostant la gestió pública a les necessitats del teixit empresarial del municipi.

Socials, Funeraris, serveis tècnics i futures dotacions

Els tipus d'equipaments descrits a continuació presenten uns condicionants propis que els fa molt difícil d'acostar a les previsions de sòl públic del municipi; únicament els cementiris, arribats el cas de necessitar una ampliació de la seva superfície per implementar nous usos compatibles hauria de redactar un Pla especial, per la seva condició de sòl no urbanitzable. En quant als equipaments socials, únicament les necessitats expresses de l'administració local poden ser claus per justificar la seva conveniència en l'estratègia de protecció de la població més vulnerable.

Equipaments existents **SOCIALS**	**Clau**	**Descripció**	**Superfície** (m2)	**Sostre** (m2st)
Càritas Parroquial de Santa Maria d'Artés Pça. Església, 9	Er	Servei de suport social als serveis socials especialitzats	2.682,70	2.321,00
	Total equipaments socials existents		**2.682,70**	**2.321,00**

Equipaments existents **FUNERARIS**	**Clau**	**Descripció**	**Superfície** (m2)	**Sostre** (m2st)
Cementiri	Ex		**10.495,80**	**0,00**

Equipaments existents **SERVEIS TÈCNCIS**	**Clau**	**Descripció**	**Superfície** (m2)	**Sostre** (m2st)
Deixalleria	Industrial	C/ SANT JORDI S/N	1.829,00	135,00
Dipòsit vista pirineus	J		204,30	
		Total serveis tècnics existents	**2.033,30**	**135,00**

Taula 50 . Equipaments culturals existents Font: Elaboració: AVRA

Finalment, pel que fa a la reserva pendent d'executar i urbanitzar en sòl urbà consolidat, no consolidat i sòl urbanitzable, i que suma un total de 19.810 m2 (el 19,2% de tot el sistema d'equipaments) pot, per la seva situació al teixit urbà, esdevenir clau, per exemple en futures ampliacions dels equipaments escolars (en el cas de l'equipament del sector S3 Roquinyons Sud).

Equipaments Reserva Sol	**Clau**	**Superfície** (m2)
Carrer Arquitecte Gaudi-Ronda del Torrent	D	5.570,00
Roquinyons	D	7.987,00
En ampliació 2 Polígon industrial	D	5.176,00
Cal Sitjes	D	1.077,00
Total		**19.810,00**

Taula 51. Equipaments culturals existents Font: Elaboració: AVRA

12. XARXES BÀSIQUES DE SERVEIS

12.1. Anàlisi i localització de les xarxes bàsiques de serveis

En el present capítol es descriuen els serveis d'aigua, energia, telecomunicacions i gestió de residus.

12.1.1. Infraestructures hidràuliques

El 7 de setembre de 2015 es va obrir el pas que porta les aigües del Llobregat (la Sèquia) des de la captació de Sallent fins al municipi d'Artés. L'aigua és captada a la Sèquia, en un punt proper a Sallent, després és tractada a la planta potabilitzadora situada a prop de la captació i, finalment, portada a l'estació de bombament de Cabrianes, des d'on és impulsada al dipòsit de distribució Can Vila. En aquest dipòsit, l'aigua del Llobregat es combina amb aigua procedent del pou Colomer (propietat del municipi d'Artés), en un percentatge aproximat del 70% d'aigua de la Sèquia i un 30% del Pou el Colomer. Tot i la combinació de l'aigua de les dues procedències, la barreja resultant té una qualitat clarament superior a l'aigua que es rebia fins al moment.

Aquesta nova captació, gestionada per l'empresa Sorea, ha contribuït a millorar notablement la qualitat de l'aigua servida als usuaris, gràcies a que s'ha reduït la concentració de sulfats, clorurs, sodi i conductivitat. Si bé aquest paràmetres s'inclouen dins dels paràmetres anomenats indicadors, ja que no tenen incidència sanitària, les concentracions superaven els valors recomanats a la normativa sanitària i afectaven a les característiques organolèptiques de l'aigua (gust de l'aigua).La nova aportació permet continuar garantint la qualitat sanitària de l'aigua subministrada a Artés, així com millorar els aspectes relacionats amb el gust de l'aigua subministrada. En la taula comparativa següent es pot comprovar la millora en els principals valors de referència.

Paràmetre	Actual	Anterior	Unitats	VP (*)
Clorurs	**85.8**	433	mg Cl/l	<= 250
Conductivitat a 20 ºC	**781**	2497	µS/cm	<= 2500
Sulfat	**139**	580	mg SO4/l	<= 250
Sodi	**60**	243	mg/l	<= 200

Paràmetre	Actual	Anterior	Unitats	VP (*)
Calci	**111**	249	mg/l	
Magnesi	**21**	81	mg/l	
Duresa total	**364**	956	mg CaCO3/l	

(*) VP: valor paramètric fixat al "*Real Decreto 140/2003, por el que se establecen los criterios sanitarios de la calidad del agua de consumo humano*" o els complementaris establerts al document "*Vigilància i control sanitaris de les aigües de consum humà de Catalunya*".

Taula 52. Taula comparativa dels principals paràmetres quantitatius de l'aigua d'Artés. Font: Ajuntament d'Artés, nov. 2015.

L'arribada definitiva de l'aigua del Llobregat a Artés és un fet important que s'assoleix després de més de 20 anys de projectes, negociacions, convenis, obres i aturades en els que han intervingut moltes persones i institucions.

Referent a l'abastament podem cal destacar que el sistema d'abastament d'aigua en alta Bages Llobregat, capta l'aigua de la Sèquia de Manresa, la potabilitza a l'ETAP Bages-Llobregat ubicada al municipi de Sallent i la condueix fins a diferents nuclis dels municipis de Sallent, Artés, Avinyó i Calders. El sistema compta, a banda de la captació i l'estació potabilitzadora, 4 estacions de bombament i 25,3 Km de canonades.

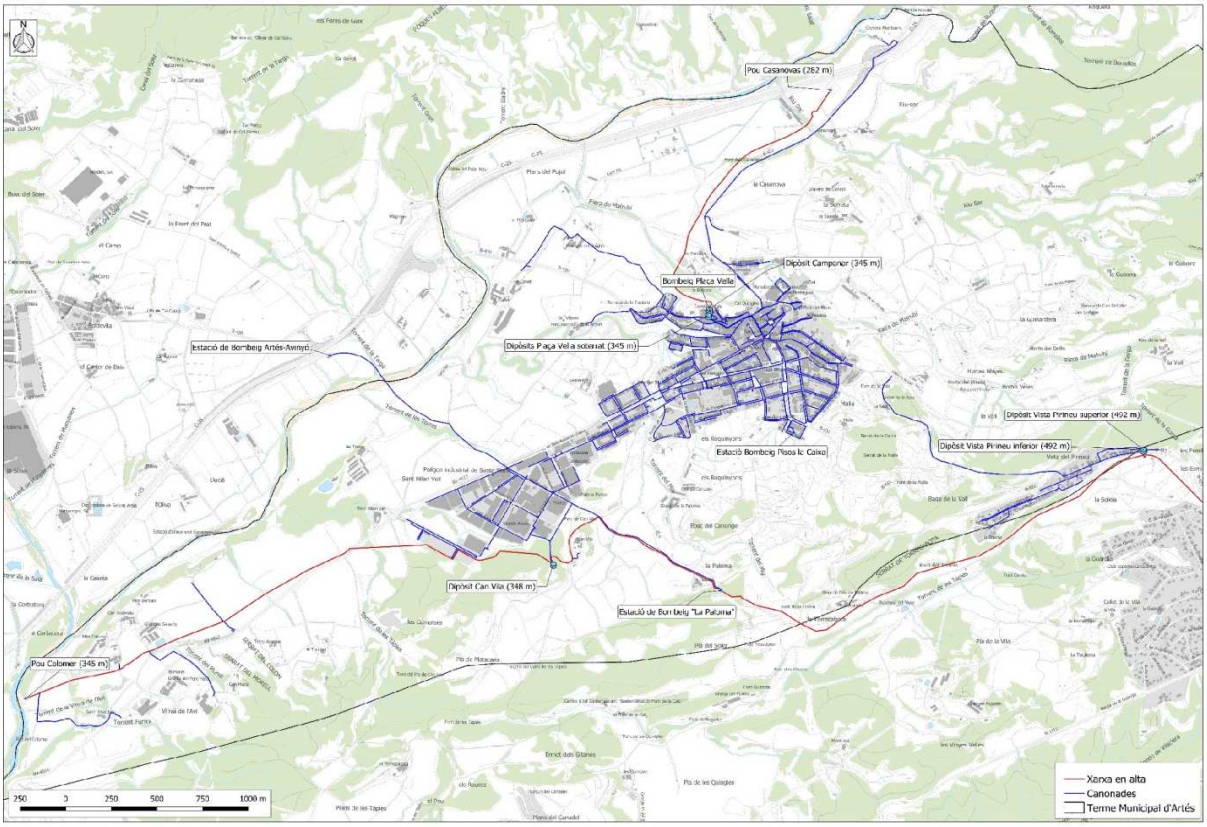
D'acord amb el Pla Director d'abastament de juliol de 2018, la xarxa d'abastament del municipi d'Artés es presenta majoritàriament ramificada. Compta amb 370 abonats industrials i 2.374 abonats domèstics, amb un total de 2.744 l'any 2017. El consum industrial és molt representatiu, ja que el 13,5% dels abonats industrials consumeixen el 35% de l'aigua distribuïda anualment.

La xarxa està en bones condicions, amb una alta eficiència (86,3%). Té una longitud total de 46,67 km, majoritàriament compost de fibrociment (49,32%), seguit de PVC (21,82%) PE (17,64%) i FUD (11,21%).

El municipi d'Artés disposa d'una xarxa de abastament integrada per 4 dipòsits d'aigua situats en diferents punts de la xarxa municipal. Els dipòsits Vista Pirineu (10 + 500m3) alimenten la urbanització del mateix nom. El dipòsit de Can Vila (1000m3) subministra primer el polígon industrial de Santa Maria, i posteriorment alimenta la resta de la xarxa urbana. Els dipòsits restants es troben a la Plaça Vella (2x500m3, soterrats) i el Dipòsit Campanar (10m3, elevat).

L'aigua subministrada a Artés prové de dues fonts principals, que són el pou de Colomer i l'ETAP Mancomunada de Sallent. El municipi també té una captació anomenada “pou Casanovas”, que actualment no està en servei. La xarxa té connexió amb la xarxa d'Avinyó i un punt de compra de Calders. Tant els punts de venda d'Avinyó com els punts de compra de Calders estan actualment fora d'ús a causa de l'entrada en servei de l'ETAP Mancomunada de Sallent.

La xarxa té 2 sistemes d’impulsió (Pou Colomer i Campanar) i un grup de pressió (Pisos La Caixa) en funcionament i 1 una bomba en reserva (Pou Casanovas). A excepció dels abonats que actualment estan connectats a les canonada d'aigua en alta procedent de Pou Colomer i dels abonats situats al voltant de la plaça Vella, la resta de la xarxa s'alimenta per gravetat i no es necessari la instal·lació de grups de pressió.

Imatge 75. Esquema horitzontal de la xarxa actual Font: PLA DIRECTOR D'ABASTAMENT D'ARTÉS

El Consell Comarcal del Bages va aprovar a principis de 2018 el conveni de col·laboració amb l’Agència Catalana de l’Aigua (ACA) per establir les condicions de promoció i execució de les obres corresponents al projecte “Dipòsit de 1.000 m3, canonada general i connexions amb la xarxa d’aigua en alta per a l’abastament d’Artés”. Les obres consistiran en la construcció d’un nou dipòsit de reserva comarcal a la zona de Mas La Paloma, situat al costat del petit dipòsit de trencament de càrrega comarcal existent del sistema Bages Llobregat, i en la construcció d’una canonada general d’uns 1.500 metres de longitud des del dipòsit fins a l’entrada de la trama urbana a la zona sud-est del poble.

Aquesta intervenció permetrà augmentar la reserva dels sistemes comarcal i municipal, donant una major seguretat al servei d’abastament davant incidències que puguin esdevenir-se, i millorarà la pressió de l’aigua al nucli d’Artés. Aquesta infraestructura, a més, també servirà com a dipòsit pulmó per alimentar l’estació de bombament cap a Vista Pirineus i Calders.

Cal destacar que Artés disposa de **tres basses** per a l’extinció d’incendis forestals, situades a la Ponça, al Grifoller i a les Torres. A més, el municipi també disposa d’un total d’11 d’hidrants.

Artés té **tres comunitats de regants**, dues a la riera de Malrubí i una a la riera Gavarresa. Les dues comunitats de regants de Malrubí són gestionades pel **Celler cooperatiu**. Les formen persones que disposen de parcel·les al llarg de la llera de la riera, les quals paguen una quota pel manteniment de camins i recs.

Els regants poden regar lliurement si la riera porta aigua, mentre que quan baixa amb poc cabal s'estableixen torns per regar. Quan la riera s'asseca (mesos de juliol i agost) deixen de regar. En tots els casos es tracta de camps de regadiu amb horts i arbres fruiters.

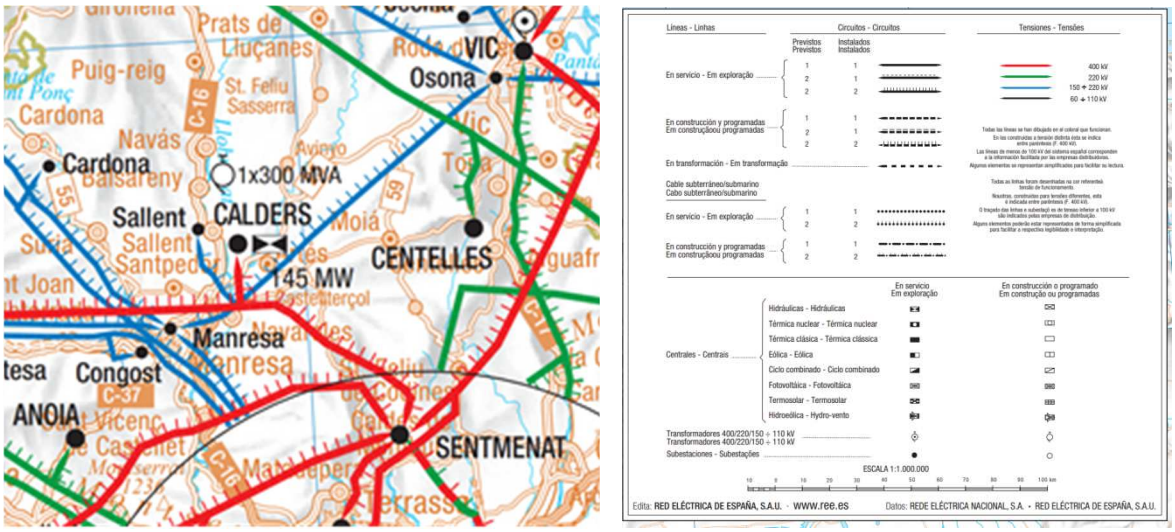
- **Zona de la riera Malrubí** (unes 16 ha): utilitzen l'aigua que acumulen en tres recloses i la canalitzen mitjançant recs fins als camps. S'hi troben fortes zones d'horta: Hortes del Mig, Hortes del Raval, Hortes Noves, Hortes del Mireta, Hortes Velles i Hortes del Dolfo.
- **El Molí** (unes 2 ha): es troba situat riera avall per sota de la comunitat de la riera Malrubí. Aprofiten l'aigua que baixa per la riera Malrubí, no utilitzada pels regants de la zona de Malrubí, per regar els seus horts. Quan no baixa aigua per la riera o en baixa poca, utilitzen l'aigua subterrània procedent d'un pou excavat a la finca del Molí. El pou té uns 30 m de fondària i l'aigua s'extreu per bomba.
- **Magrans-Artés** (unes 15 ha): Aquesta comunitat agafa l'aigua de la riera Gavarresa.

12.1.2.Infraestructures d'energia

El municipi d'Artés importa energia de tipus: electricitat, GLP (propà i butà) i combustibles líquids (gasolines i gas-oil).

Mitja tensió

EL municipi disposa d'una instal·lació d'una línia directa de mitja tensió a la població des de la subestació de Calders (Bages).

Imatge 76. Font: Mapa-transporte-electrico-España-2015

Les fonts renovables utilitzades són la biomassa i l'energia solar (tèrmica i fotovoltaica). En són un exemple les instal·lades a edificis com:

- Escola Doctor Ferrer: Instal·lació fotovoltaica de 6 kW de potència. Consta de 24 panells REC wp i 1 equip inversor.
- Edifici Cal Sitjes: Instal·lació fotovoltaica de 6 kW. Consta de 24 panells REC de 250 wp.
- Generació i xarxa de calor interna a la fundació patronat de la vila d'artés, Serveis Assistencials, Caldera d'Estelles Potència Instal·lada en Biomassa: 500 kW, Energia produïda: 300.000 kWh/any, Consum de Biomassa estimat: 95,23 Tn estella /any. Emisions de CO2 estalviades: 102,27 Tn Co2/any

Per últim, cal destacar que també hi ha alguna instal·lació particular, com és el cas de la de **Pujol Nou**: Instal·lació fotovoltaica de 5.000 W connectats a la xarxa.

Gas

12.1.3. Infraestructures de telecomunicacions

Dins del terme d'Artés hi ha diferents **antenes de telefonia mòbil** ubicades en diferents punts com La Serreta, Mas Soldevila, Enric Guadayol, Les Planes i Sant Hilari Nou.

12.2. Gestió de residus

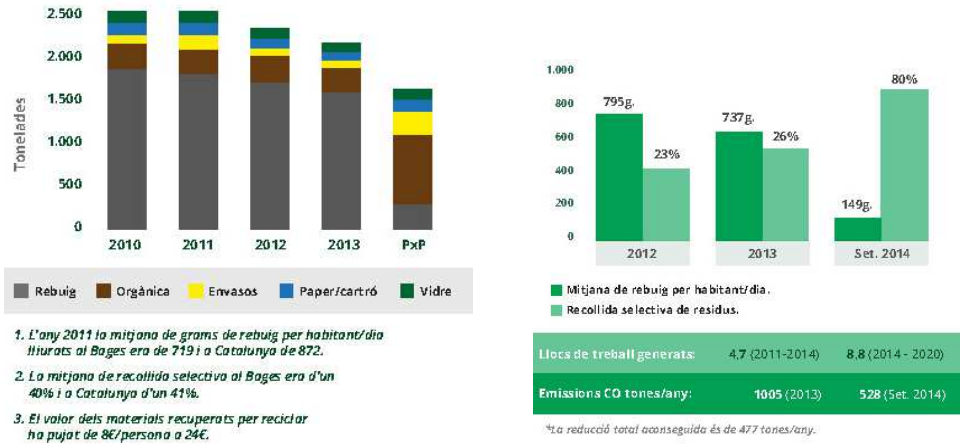
Deixalles

Artés compta amb contenidors per a la recollida selectiva i de rebuig gestionats pel Consorci del Bages per la Gestió de Residus, tot i així, l'Ajuntament d'Artés ha decidit tirar endavant el sistema de recollida selectiva porta a porta per intentar millorar els actuals indicadors del municipi, per sota de la mitjana de la comarca del Bages. El nou sistema permet avançar en la línia d'allò que fixa la normativa europea.

Les dades oficials de l'exercici 2011 reflecteixen que cada artesenc generava, de mitjana, 467 kg/any, mentre que l'objectiu del porta a porta haurà de permetre reduir aquesta quantitat als 372 kg/any.

El porta a porta no comporta l'increment de la taxa municipal actual d'escombraries, congelada des del 2009, que és de 104,4 euros/any. La recollida porta a porta significa recuperar hàbits propis de dècades passades quan les escombraries es deixaven a la porta de cada casa abans que les passessin a recollir. La principal diferència és que, a partir del moment que s'implanta el sistema, els veïns han de baixar, segons el dia de la setmana, un tipus de residu o un altre. El porta a porta permet eliminar molts dels contenidors que hi ha a la via pública.

Al Bages, Santpedor i Santa Maria d'Oló s'han col·locat al capdavant del rànquing comarcal de reciclatge gràcies al porta a porta.

Imatge 77. Tríptic Resultats porta a porta Font Ajuntament

Producció i tractament de residus (t)	Producció de residus municipals				Gestió residus municipals ordinaris				
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016
Nom	Matèria orgànica	Poda i jardineria	Paper i cartró	Vidre	Envasos lleugers	Deposició controlada	Incineració	Compostatge	Tractament mecànic biològic
Artés	642,56	40,96	183,22	155,28	211,06	416,48	0,00	683,52	0,00

A més, Artés també disposa d'una **deixalleria municipal fixa** i d'una **deixalleria mòbil** gestionades ambdues pel Consorci.

Al municipi d'Artés hi han 4 gestors de residus industrial i 1 gestor de residus municipals. A la taula següent es detallen els gestors de residus industrials.

	CODI	NOM	MUNICIPI	PLANTA	RESIDUS
1	E-647.99	JAUME ESCAYOLA I CIL	ARTES	VALORITZACIO	FUSTA
2	E-1284.11	DESFERRES CATALUNYA, SL	ARTES	VALORITZACIO	-
3	E-1502.14	UNION BERMEO, SL	ARTES	VALORITZACIO	-
4	E-800.02	DESFERRES CATALUNYA, SL	ARTES	VALORITZACIO	-
5	E-1516.14	CONTAINERS DEL BERGUEDA, SL	SALLENT	VALORITZACIO	-

Taula 53. Gestors de residus industrials. Elaboració: Solucions

A la taula següent es detallen els gestors de residus municipals.

	NOM	MUNICIPI	PLANTA
6	DEIXALLERIA D'ARTES	ARTES	DEIXALLERIA
7	DEIXALLERIA DE SALLENT	SALLENT	DEIXALLERIA

Taula 54. Gestors de residus municipals. Elaboració: Solucions

Aigües residuals

Les aigües residuals del municipi d'Artés són depurades a **l'EDAR Sallent-Artés**, situada al Polígon industrial Berenguer s/n, al municipi de Cabrianes. Aquesta instal·lació depura les aigües provinents de les poblacions de Sallent i Artés i d'una part del nucli de Cabrianes. A la taula següent es detalla la depuradora d'aigües residuals.

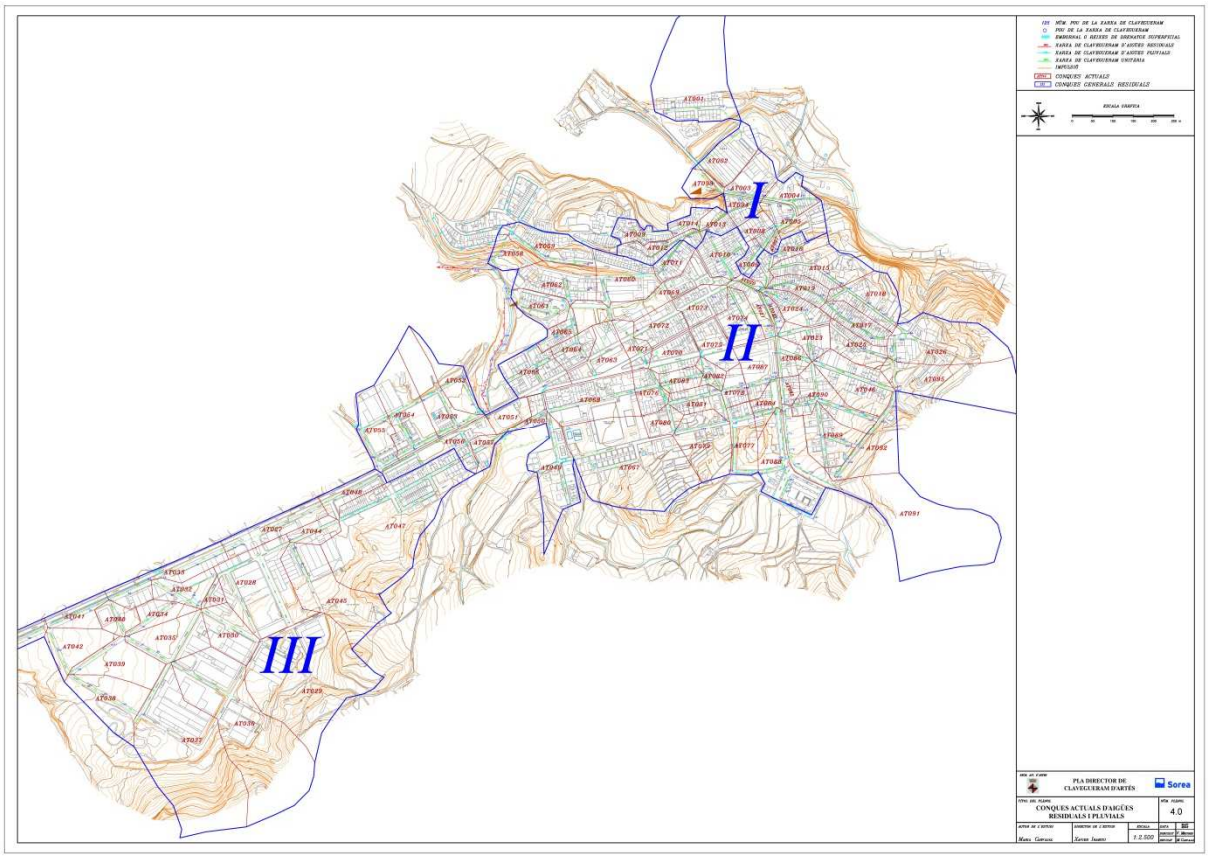
NOM	MUNICIPI	PLANTA
DEPURADORA SALLENT-ARTES	CABRIANES	EDAR

Taula 55. Depuradora d'aigües residuals. Elaboració: Solucions

Pel que fa a la xarxa de clavegueram, les estacions de bombament i col·lectors, igual que l'EDAR, és l'empresa SOREA qui les gestiona.

El tractament de les aigües residuals es realitza mitjançant un sistema biològic amb tecnologia d'aireació prolongada, amb eliminació de nutrients. Està dissenyada per tractar un cabal mig diari de 3.800 m3/dia, totalitzant una població equivalent de disseny de 27.043 habitants.

Assenyalar que el Programa de mesures del Pla de gestió del districte de conca fluvial de Catalunya 2016-2021, preveu l'actuació de "Sanejament i depuració de Vista Pirineu".

12.3. Consums energètics i d'aigua

A continuació es presenten els consums energètics a escala municipal, per fonts i per sectors. Les fonts originals de dades són ICAEN, ARC, CORES, ACA, ENDESA distribución, Electradistribució Centelles, Estabanell Energia, Electrocaldense, DGT, IDESCAT, el programa Hermes de la Diputació i l'Ajuntament (adherit al Pacte dels alcaldes pel medi ambient.)

Les dades de consums de gasoil de calefacció, les de propà butà (GLP) i les de consum de combustible per automoció són estimacions fetes a partir de dades d'escala provincial

Llars amb Gasoil C (GC)	Llars amb Gasos Liquats de Petroli (GLP)
2017 Llars GC	2017 Llars GLP
1.173	200

Consum gas natural (kWh i kWh/hab.)		2016	2016	2016	2016	2016
Nom	Zona climàtica	Comercial	Domèstic	Industrial	TOTAL MPI	TOTAL PAES
Artés	CENTRAL	1.600.476	8.075.166	12.669.361	22.345.003	9.675.642

Consum elèctric (kWh i kWh/hab.)	2016	2016	2016	2016	2016	2016
Nom	Primari	Industrial	Serveis	Domèstic	TOTAL MPI	TOTAL PAES
Artés	0	0	6.725.338	7.577.997	14.303.335	14.303.335

Consum GC (kWh i kWh/hab)	2016	2016	2016
Nom	Domèstic	Serveis	PAES
Artés	6.437.302	478.636	6.915.939

Consum GLP (kWh i kWh/hab)	2015	2015	2015
Nom	Domèstic	Serveis	PAES
Artés	93.631	223.950	317.581

Consum transport (kWh i kWh/hab)	2015	2015	2015
Nom	Gasolina	Gasoil	Biodièsel
Artés	6.059.042	40.221.215	371.474

Vehicles (nre vehicles) (nre vehicles ponderats)	2015	2015	2015
Nom	Gasolina	Gasoil	Biodièsel
Artés	1.858	2.658	

Consum biomassa (kWh i kWh/hab.)	2014	2014	2014	2014	2014	2014
Nom	Ajuntament	Terciari (no Ajuntament)	Domèstic	Industrial	TOTAL MUNICIPI	TOTAL PAES
Artés	89.965				89.965	89.965

Consum SOLAR TÈRMICA (kWh i kWh/hab.)	2018	2018	2018	2018	2018	2018
Nom	Ajuntament	Terciari (no Ajuntament)	Domèstic	Industrial	TOTAL MUNICIPI	TOTAL PAES
Artés	0				0	0

Consum geotèrmia (kWh i kWh/hab.)	2018	2018	2018	2018	2018	2018
Nom	Ajuntament	Terciari (no Ajuntament)	Domèstic	Industrial	TOTAL MUNICIPI	TOTAL PAES
Artés	0				0	0

Consum aigua (m3, kWh i kWh/hab)	2016	2016	2016	2015	2015	2015	2015	2015	2015
Nom	Domèstic	Industrial	Total	Domèstic	Industrial	Total	Domèstic	Industrial	Total
Artés	222.448	200.778	423.226	78.869	64.809	143.679	13,92	11,44	25,36

	AMB EMISSIONS				SENSE EMISSIONS	PEL sí/no
Producció energètica local PEL (kWh) (kWh/hab)	2015	2015	2015	2015	2015	2015
Nom	Cogeneració i grups electrògens	Eòlica	Fotovoltaica	Hidràulica	PEL sense emissions	TOTAL
Artés	0	0	533.539	0	533.539	533.539

Mix elèctric local (tCO2/kWh)	
Nom	2016
Artés	0,000360

Distribuïdores electricitat	Perfil ciutat/dades pròpies		Punts de recàrrega VE
		superfície km2	2016
Endesa		17,9	0

2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
Equipaments i instal·lacions municipals								Enllumenat i semàfors	Flota de vehicles		
Electricitat	Gas Natural	Gasoil C	GLP	Biomassa	Solar tèrmica	Geotèrmica	Fotovoltaica (autoconsum)	Electricitat	Gasoil	Benzina	Biodièsel
330195,285	350714,9931	426353,14	0	89965,07	0	0	0	930443,1429	0	0	0

CONSUM ENERGÈTIC EQUIPMENTS MUNICIPALS, CONSUMS TÈRMICS PONDERATS PER GRAU DIA 15_15													
	Electricitat		(kWh/m2) ponderat grau dia15_15										
	kWh/m2	n	Gas natural	n	Gasoil	n	GLP	n	Biomassa	n	Tèrmic (kWh/m2)	n	Global (kWh/m2)	n
Edifici administratiu i oficines	55,4	135	80,6	85	47,4	39	75,1	9	43,2	6	133,3	135	133,3	135
Escola	23,4	340	72,8	257	52,8	71	38	18	79,7	3	93	340	93	340
Escola bressol	31,8	98	101,8	72	77,9	14	64,2	8	108,6	5	126,2	98	126,2	98
Centre cívic, casal, local d'entitats	38,6	129	74,3	76	46,3	45	76,5	8	67,2	1	114,2	129	114,2	129
Biblioteca	43,4	12	36,5	10	95,2	1	94,1	1	SD	0	89,4	12	89,4	12
Centre sanitari	49,2	15	109,9	6	88	7	73,2	2	SD	0	171,5	15	171,5	15
Pavelló poliesportiu	28,3	104	62,2	76	49,9	24	34,1	6	364,7	1	96,2	104	96,2	104
Camp de futbol	104,1	43	103,7	23	70,7	18	59,4	6	SD	0	191,7	43	191,7	43
Piscina coberta	202,6	18	393,9	17	202,6	1	SD	0	SD	0	539,8	18	539,8	18
Piscina descoberta	84,5	10	100,9	7	138,2	2	90,5	1	SD	0	213,4	10	213,4	10
Pistes	104,1	43	103,7	23	70,7	18	59,4	6	SD	0	191,7	43	191,7	43

Si s'analitzen les dades de consum energètic per fonts, s'observa com els combustibles líquids són els que major consum representaven el 2016 amb un 67,8%, seguits de l'electricitat amb un 18,77%. D'acord amb les dades, el transport és de lluny el sector que més energia consumeix, amb un 60,63%. En relació al consum energètic dels equipaments municipals destaquen els consums de la piscina coberta (electricitat, gas i gasoil), el consum de biomassa del pavelló poliesportiu i el de GLP de la biblioteca.

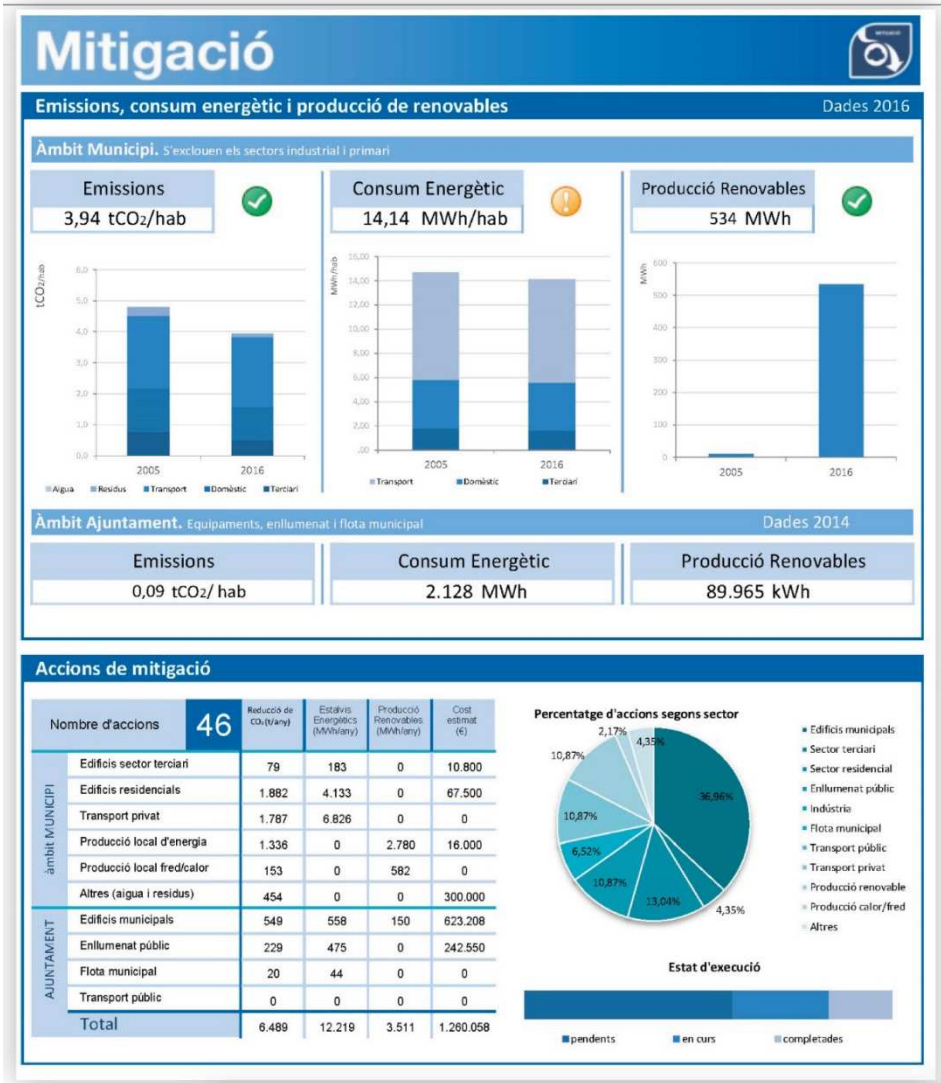
La Diputació de Barcelona, en el marc del suport als municipis adherits al Pacte d'Alcaldes per l'energia sostenible local, una iniciativa a Europa per canalitzar i reconèixer la participació del món local en la lluita contra el canvi climàtic, ha desenvolupat una nova eina de comunicació tècnica: el Perfil climàtic.

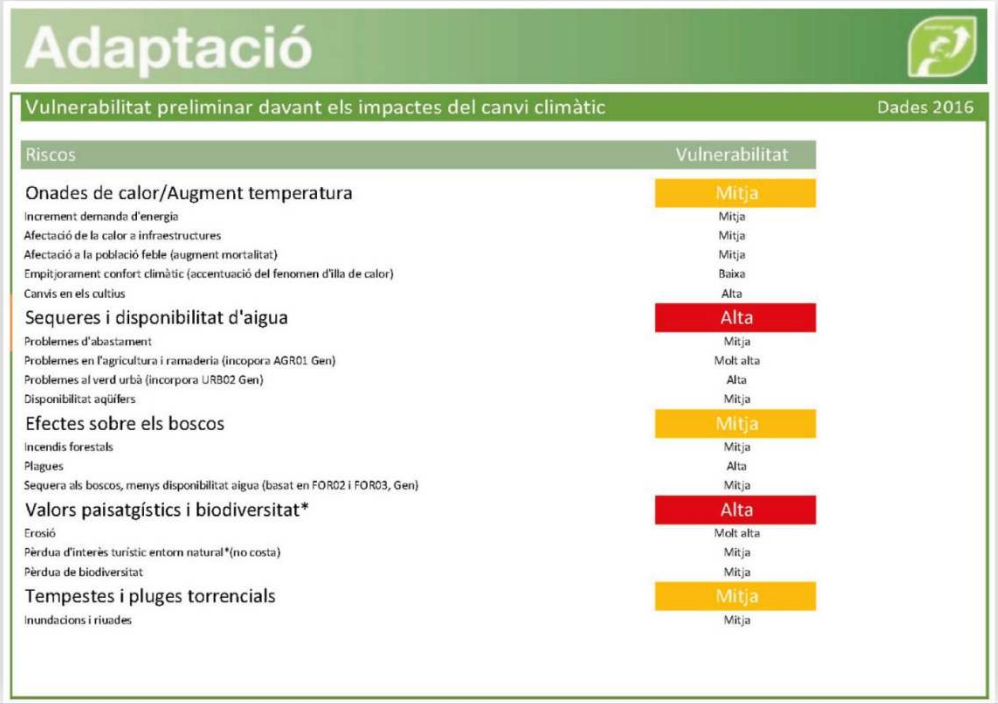

Imatge 78. Alcaldes de municipis catalans pel Clima i l'Energia. Font: Diputació de Barcelona

El **Perfil climàtic** és una síntesi gràfica i numèrica de la situació del municipi envers el canvi climàtic. El perfil inclou quin és el compromís assumit pel municipi per lluitar contra el canvi climàtic. Consta de dues parts diferenciades: una relativa a la mitigació del canvi climàtic (reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle) i una altra associada a l'adaptació als impactes del canvi climàtic.

A continuació es mostra el perfil climàtic del municipi d'Artés.

Imatge 79. Perfil climàtic d'Artés. Font: https://www.diba.cat/es/web/alcaldespelclima/el-pacte

13. PATRIMONI

13.1. El Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPA)

L'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPA) forma part des dels seus inicis (1982) de l'Inventari del Patrimoni Cultural Català d'acord amb la Llei 9/1993. Aquest inventari recull "edificis i construccions d'interès artístic, arquitectònic o històric, sectors i elements d'edificis, elements arquitectònics aïllats, petits conjunts i nuclis d'interès històric-artístic, tant de caràcter monumental com popular i tradicional". Els elements patrimonials, s'agrupen en 3 categories de protecció d'acord amb la Llei 9/1993: Béns culturals d'interès nacional (BCIN), Béns culturals d'interès local (BCIL), i Béns patrimoni cultural.

Aquest Inventari reconeix a Artés els següents elements:

> ***1.*** *Castell d'Artés BCIN;* ***2.*** *Masia Les Torres BCIN;* ***3.*** *La Fassina;* ***4****.Soldevila;* ***5.*** *Sant Hilari Vell;* ***6.****Mas de les Valls;* ***7.*** *El Colomer;* ***8.*** *Casanova;* ***9****. Mas Canet,* ***10.*** *Ca la Pauleta o la Paulina;* ***11.*** *Ajuntament o Casa de la Vila;* ***12.*** *Can Cruselles;* ***13.*** *carrer del Doctor Francesc Ferrer i Solervicenç;* ***14****. Església parroquial de Santa Maria d'Artés;* ***15.*** *carrer Fort;****16.*** *Plaça Major;* ***17.*** *Cal Gibert o Cal Posa;* ***18.*** *Sndicat Agrícola;* ***19.*** *Fàbrica de Cal Berenguer;* ***20.*** *Can Pujol Vell;* ***21.*** *Mas Riusec;* ***22.*** *Mas Salabernada;* ***23.*** *restes de l'església romànica de Santa Maria;* ***24****. Mas Les Ferreres;* ***25****. carrer del Mig;* ***26.*** *Can Jan;* ***27.*** *carrer del Padró;* ***28.*** *Cal Teixidor;* ***29.*** *Antic Hospital;* ***30.*** *habitatge al carrer del Padró, 20;* ***31.*** *la Cooperativa El Casino;* ***32.*** *torre del Felipet;* ***33.*** *carrrer de Sant Víctor o del pou;* ***34.*** *capella del cementiri o del fossar;* ***35.*** *panteó de la família Berenguer;* ***36.*** *panteó de Josep Gili i Riera;* ***37.*** *Cal Quingles o Cal Bonamic;* ***38.*** *Can Vila;* ***39.*** *barraca de vinya;* ***40.*** *Mas la Ponsa;* ***41.*** *Mas Malla;* ***42.*** *masia de Ribatallada.*

13.1.1. Inventari del Patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya (IPAP)

Una part significativa del nostre patrimoni encara resta fora de la vista i calen molts esforços tècnics i econòmics per a garantir que les troballes siguin susceptibles de rebre el grau de protecció que les pertoca; d'acord amb e el Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, formen part del patrimoni arqueològic català els béns mobles i immobles que reuneixen els requisits següents:

- Aquells que poden servir com a instruments per al coneixement de la història o la cultura de Catalunya, sempre que per obtenir aquest coneixement calgui estudiar-los amb metodologia arqueològica.
- Per la seva situació, situats o procedir del sòl, del subsòl o d'aigües interiors del territori de Catalunya, o bé del mar territorial o de la plataforma continental corresponents a la seva franja litoral.
- També formen part del patrimoni arqueològic català els béns mobles per a l'estudi dels quals cal utilitzar metodologia arqueològica i que han estat declarats béns culturals d'interès nacional o catalogats, o bé que formen part dels fons de museus o de col·leccions de Catalunya, encara que no reuneixin els requisits abans indicats.

En el cas d'Artés, l'inventari de l'IPAP considera que, pel seu valor arqueològic i paleontològic, mereixen una protecció especial els següents 5 elements:

> ***1.*** *Plaça Major;* ***2.*** *El pati del Castell d'Artés;* ***3.*** *La Torre del turó del Pla de Can Vila****; 4.*** *La Torre del Serrat de la Cabra d'Or;* ***i 5.*** *La vila romana de Matacans.*

13.1.2. El PEU del Catàleg de Masies i Cases rurals en sòl no urbanitzable

El Text refós del Pla especial urbanístic del catàleg de masies i cases rurals i inventari de cases en sòl no urbanitzable (PEM) aprovat per la CUCC en data 21 de setembre de 2012 i publicat al DOGC en data 1 de febrer de 2013 és a banda d'un instrument de planejament que regula les condicions de l'ús d'edificacions que, pel seu valor arquitectònic, paisatgístic, mediambiental, social o històrica cal protegir i potenciar dins el règim del sòl no urbanitzable. En molts casos, el PEM estableix determinats graus de protecció que, com en el cas del PEM d'Artés son enunciats breument a continuació.

> ***M1*** *Can Canet (BCIL-AEA);* ***M2****. Malla;* ***M3****. Les Torres (BCIN-AEA);* ***M4****. Can Vila (BCIL-AEA);* ***M5****. Sant Hilari Vell (BCIL-AEA);* ***M6****. La Ponsa (AEA);* ***M7****. La Vall (AEA);* ***M8****. La Sala (AEA);* ***M9****. Mas de les Valls (AEA);* ***M10****. Can Soldevila (AEA);* ***M11****. Casanova (AEA);* ***M12****. Salabernada (AEA);* ***M13****. El Pujol Vell;* ***M14****. Riusec (AEA);* ***M15****. La Paloma (AEA);* ***M16****. Mas Vilarnau (AEA);* ***M17****. El Pujol Nou;* ***M18****. Les Farreres;* ***M19****. Molí de Farreres;* ***M20****. El Grifoller;* ***M21****. Ribatallada (AEA);* ***M22****. Mas Bertran;* ***M23****. Can Codinac (AEA);* ***M24****. El Tint;* ***M25****. Mas Colomer.*
>
> (BCIN, Bé cultural d'interès nacional); (BCIL, Bé cultural d'interès local); (AEA, Àrea d'expectativa arqueològica).

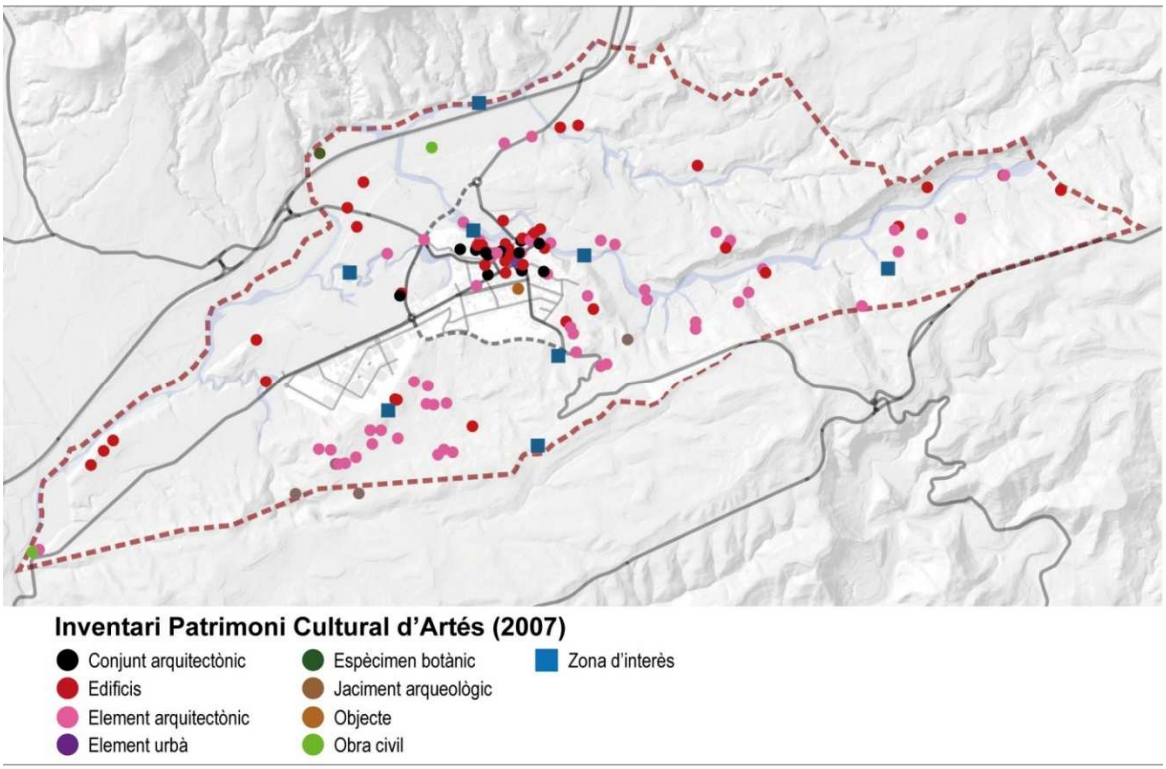
13.1.3. L'Inventari del patrimoni cultural d'Artés, 2007

El mapa cultural del municipi fou elaborat per la Diputació de Barcelona l'any 2007 i va identificar com elements patrimonials de l'entorn natural diverses fonts no urbanes, com ara la font de la Terme, la font d'en Jordi, la font de l'Hort de Malla o la font de l'Esquerrà, els turons de can Vila, la riera de Malrubí i la riera Gavarresa. L'any 2016 el Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona va elaborar un Pla Especial per a la protecció del patrimoni cultural que actualitzava l'inventari fet l'any 2007. L'objectiu d'aquest primer inventari del patrimoni va ser precisament treure a la llum tots aquells elements que pel seu valor, encara pendent de quantificar, fossin susceptibles d'ésser reconeguts com a singulars pel conjunt de la ciutadania d'Artés. d'acord amb això, es va procedir, amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona[20] a l'aixecament documental i redacció de fitxes per a un total de 175 elements. Cal destacar que les NNSS-88 havien reconegut un nombre molt inferior (37 elements), i l'IPAP un total de 42.

Aquest primer inventari destaca per introduir el patrimoni documental, l'immaterial i un detallat anàlisi de les àrees que potencialment caldrien ser protegides dins el règim del sòl no urbanitzable. Amb tot, és el **patrimoni immoble**, amb 124 fitxes (el 70,86% de tot l'inventari) el que assoleix major protagonisme. D'aquests, 57 fitxes corresponen a elements arquitectònics i 47 a fitxes d'edificis. Dins d'aquesta categoria cal destacar les 6 fitxes de jaciments arqueològics i 1 fitxa per obra civil: el Salt del Colomer, al riu Llobregat que fa de límit entre Artés i Sallent.

Pel que fa al **patrimoni moble**, -el 4,57% del total de fitxes de l'inventari- assenyalar la fitxa relativa a la col·lecció del Fons del Museu d'Història d'Artés amb la "sivella visigòtica del segle VII, trobada en superfície a Salabernada". El **patrimoni documental**, amb el 5,14% del total de fitxes, fa referència a fons documentals susceptibles de protegir, com ara l'Arxiu Francesc Blancher, l'Arxiu Municipal, el parroquial o l'Arxiu Pere Feliu. En quant al **patrimoni immaterial** -13,71% del total de fitxes- destacar dos categories: d'una banda les manifestacions festives, amb l'Aplec de la Sardana (1966), El Sarau (1984), la Festa de la Verema (1996), Festa de Sant Joan, Festa dels Tres Tombs, Festa Major i Fira d'Artés (1961). La **tradició oral** també es recollida amb cura dins d'aquest inventari: la cabra d'Or, la campana Victòria, la gruta de la presó d'Artés, o la llegenda del vi entre d'altres moltes.

Finalment, pel que fa al **patrimoni natural**, -5,71% del total de fitxes- destaquen les fonts, -ja protegides per les normes urbanístiques de les NNSS-88-, o els turons de Can Vila. Cal destacar que les 32 barraques de vinya recollides en aquest inventari, formen part de la categoria de patrimoni immoble –element arquitectònic. Cal estacar que aquestes 32 barraques, són segons l'autor d'aquest informe el 15% del total existent, xifra que dóna una idea de la rellevància d'aquesta petita construcció al medi natural del municipi.

Imatge 80 . Inventari de patrimoni cultural d'Artés, 2007 Font: DIBA. Elaboració: AVRA

20 Per a una major informació sobre aquets document, consultar: http://patrimonicultural.diba.cat/uploads/08010/memoria.pdf

A continuació es descriuen els elements més destacats del patrimoni natural, les àrees d'interès arqueològic més rellevants i les fonts naturals d'Artés, tots ells inventariats i catalogats com elements del patrimoni cultural i natural d'Artés.

Patrimoni Natural

S'han inventariat 10 elements dins del Patrimoni Natural d'Artés, i es diferencien en dues categories: **els espècimens botànics** i **les zones d'interès natural**. El primer grup engloba qualsevol individu o espècie vegetal que destaqui per les seves singularitats, ja sigui raresa o àrea de distribució, vulnerabilitat o fragilitat, singularitat o port general de l'individu; mentre que les àrees d'interès són zones d'alt valor ecològic, paisatgístic o cultural.

- **Espècimens botànics**

  Dins d'aquesta tipologia, només s'ha inventariat **l'Alzina de Can Pujol**, que està catalogada dins els arbres d'interès local i comarcal i també declarada arbre monumental per la Generalitat, segons el Decret 214/1987 de Declaració d'arbres Monumentals. Es tracta de l'Alzina (*Quercus ilex subsp. ilex*) del Mas Pujol Nou.

Imatge 81. Alzina de Can Pujol. Font: web de l'Ajuntament d'Artés

  Cal destacar també els exemplars de pi (**Pi de les tres branques**) i de roure (**Roure de Salabernada**) que hi ha a prop de la masia de Salabernada i l'exemplar de roure que hi ha al costat de la font del Molí, els quals se'ls ha proposat com a "*arbres d'interès local*". El Pi de les tres branques és un exemplar de pi blanc (*Pinus halepensis*) i es troba situat a 400 m al nord-est de la masia de Salabernada, en una petita clariana de la part alta d'un turonet boscós. El Roure de Salabernada és un exemplar de roure (*Quercus cerrioides*) i està situat a la finca de Salabernada, al mig de la vall del Riu Sec, juntament amb altres roures.

- **Espais d'interès natural**

  En aquest apartat s'han catalogat dos tipus de zones. D'una banda les **fonts naturals** que brollen directament del sòl com la Font de la Terma, la Font d'en Jordi, la Font de l'Hort de Malla o la Font de l'Esquerrà; per diferenciar-les de les fonts urbanes o les que han patit alguna mena d'antropització. La segona tipologia correspon a unes zones més extenses i molt més importants des d'una perspectiva del paisatge i de la biodiversitat, catalogades com a espais d'interès natural (**Turons de Can Vila**) o corredors biològics (**Riera Gavarresa** i **Riera de Malrubí**), segons el Pla de protecció del medi natural i paisatge del Bages realitzat pel Consell Comarcal del Bages.

Àrees d'interès arqueològic

Les àrees d'interès arqueològic més rellevants del municipi d'Artés són les següents:

- **Torre del Serrat de la Cabra d'Or.** És un dels jaciments més importants de la regió, datat de l'època medieval, que encara s'està estudiant actualment. Es tracta d'unes restes notables que es poden considerar úniques, en la mesura que no hi ha cap altre jaciment que comparteixi la mateixa tipologia constructiva i la seqüència cronològica d'ús. Aquest jaciment reclama que sigui protegit adequadament juntament amb el seu entorn natural.
- **La teuleria del mas de La Sala.** Es tracta d'un forn d'obra a tocar del mas de la Sala que va tenir un paper remarcable en la fabricació de teules i totxos a principi del segle XX. Aquesta runa es pretén incorporar-la en una ruta cap a les restes medievals del serrat de la Cabra d'Or.
- **Feixes de la Sala: premsa o trull medieval.** En un turonet situat al sud-est del Serrat de la Malla (a uns 400m) s'ha posat al descobert una construcció rural d'uns 4 a 6 m compartimentada en dos àmbits, la qual es pot datar, molt probablement, com a anterior a l'any 1000. Aquestes runes encara es troben en fase d'estudi arqueològic, i estan delimitades, però no disposen de cap figura legal de protecció.

– **El camí dels Calls.** Es tracta d'un camí rural que surt del bell mig del carrer Pau Casals i s'enfila cap a la Torrecabota. És un camí estret flanquejat pels marges d'una zona de conreus i que segons els experts locals és un camí medieval enllosat. Actualment, aquest enllosat està majoritàriament amagat pels sediments que el tapen, tanmateix, per les seves característiques caldria contemplar-lo com un indret cultural, però també escènic i identitari. El camí dels Calls és un indret que no ha estat inventariat i que segons els experts locals és un camí empedrat medieval.

– **La cultura del vi.** De l'activitat del vi en resta un important patrimoni arquitectònic en forma de barraques de vinya de les quals n'hi ha inventariades més de 300, segons els experts locals. A Artés, diverses d'aquestes construccions rurals destaquen per les dimensions considerables en proporció al que era habitual. Una de les més notables, amb un diàmetre de prop de 5 m, es troba a uns 75 m a l'oest de la premsa o trull medieval, i és l'anomenada Barraca Monumental.

Imatge 82. Barraca de vinya a Can Vila (Fitxa 75).
Font: PEPiC, Catàleg de béns, Diputació de Barcelona. Elaboració: AVRA

– **Plans de can Vila** - jaciment de Matacans. Es tracta de dos turonets d'una llargada total d'uns 500m i amb una amplada d'uns 200m. En conjunt, 1km2, com a màxim, de baixa alçada (només superen en 15m l'altura mitjana de la vall). A la seva part més alta s'hi observen uns interessants paleocanals en els quals es troben mineralitzacions cupríferes. Es tracta, per tant, d'exemples de relleus invertits. A tocar d'aquesta zona s'hi troba també l'indret assenyalat amb el topònim **Matacans**, inventariat també com a jaciment arqueològic per diverses investigacions arqueològiques que s'hi feren sobre l'ocupació sobreposada, ibèrica, romana i medieval, des del segle III a.C. fins el segle XVI. Les darreres prospeccions es feren el 1991 i després es va colgar el jaciment. Així doncs, el principal interès de la zona és actualment per raons geològiques. El fet que aquests turons es trobin envoltats del paisatge de la vinya, fa interessant que es conservin com a part del paisatge ecocultural del conreu de la vinya.

Les Fonts d'Artés

A Artés hi han 25 **fonts naturals**, segons els inventaris realitzats. Una bona part de les fonts es localitza a la vessant sud (esquerra hidrogràfica) de la riera de Malrubí, ja que l'obaga forestal, des del coll de la Sala fins el Mas de Vilarmau, és molt apte per a la filtració de l'aigua cap al subsòl, on es troben nivells impermeables. Els cabals d'aquestes fonts són escassos i estacionals. Segons l'article 118 de les Normes Subsidiàries d'Artés que en regulen el Planejament Municipal, "les fonts naturals existents i els seus entorns es consideraran zones protegides i hauran de mantenir la seva estructura i el bon funcionament".

Per mantenir en les millors condicions les petjades de la història al paisatge de les nostres viles i ciutats, camps i muntanyes, cal primer haver descobert aquests elements, i un cop inventariats, analitzats, i sotmesos a diagnòstic, establir les proteccions més adients d'acord amb la seva singularitat, funció actual i potencialitats en el territori. En aquest sentit, el POUM està obligat a incorporar en la seva tramitació, -a partir de l'aprovació inicial- un Catàleg de bens a protegir en el cas que l'Ajuntament no hagi tramitat cap Pla especial de Protecció.

Aquest no ha estat el cas d'Artés, que ja des del primer inventari de béns recollit a les NNSS-88 ha desenvolupat diversos instruments de gestió patrimonial, sobre tot, a partir de l'any 2007 en que és redacta la Memòria de Béns Culturals amb el recolzament de la Diputació de Barcelona; un primer document molt ambiciós que amplia l'inventari contemplat per les

NNSS-88 i que constitueix la llavor del que serà una dècada després el Pla Especial De Patrimoni, actualment en tramitació del document per a aprovació definitiva.

El POUM d'Artés, que tot just ara comença a definir-se, haurà d'integrar en la seva documentació normativa aquells aspectes també normatius, però també de recomanacions definides al PEU, fent compatible les estratègies de desenvolupament del sòl que li són pròpies amb el màxim del rigor i cura davant d'aquells elements, conjunts arquitectònics, bens naturals i jaciments que constitueixen a tots els efectes el patrimoni de les veïnes i veïns d'Artés, d'aquesta i de les properes generacions.

En aquest punt de la present memòria es contextualitzarà el marc legal que té incidència en la protecció dels bens, recollint els antecedents al planejament general i derivat vigent com de marcs sectorials, para finalment resumir el PEU de protecció en tràmit d'aprovació definitiva.

13.1.4. El Catàleg de protecció d'Artés: el PEPiC

A l'any 2014, l'Ajuntament d'Artés va sol·licitar a la Diputació de Barcelona suport tècnic i econòmic per a la "Redacció del Pla especial de protecció del patrimoni i Catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals d'Artés", el PEPiC en endavant. Actualment, aquest instrument ha estat informat en nota emesa pel Departament de Territori i Sostenibilitat relativa a l'aprovació definitiva de l'expedient (DOGC, 27 d'abril de 2018). En tot cas, es recullen a continuació les principals determinacions d'aquest Pla que el POUM, en fases posteriors haurà d'integrar en el seu cos normatiu.

El PEPiC presenta el següent cos documental:

a. Antecedents.
b. Memòria informativa.
c. Memòria justificativa, que recull la metodologia i els criteris de redacció del Pla.
d. Normativa general.
e. Quadre resum amb el llistat de tots els elements que s'han de protegir. Inclou les dades bàsiques de cada bé: número d'identificació, tipus de bé, tipologia funcional, denominació, referència cadastral, coordenades UTM/ETRS89, data/època/estil, autor, localització, classificació i qualificació urbanística i planejament derivat (si s'escau), categoria i nivell de protecció existents, categoria i nivell de protecció proposats i una fotografia.
f. Fitxes del Catàleg que contenen la descripció exhaustiva de cada element i la regulació específica de la intervenció o actuació possible d'acord amb el que estableix PEPiC.
g. Plànols d'informació i plànols normatius.

El PEPiC estableix a l'article 19 de la seva normativa la categorització dels diferents tipus de béns catalogats d'acord amb el següent:

- **Béns Arquitectònics (CA i EA)** integrat per aquells elements o conjunts amb valor cultural, històric o identitari dels municipis. Aquests béns es poden dividir en:
    - Conjunts Arquitectònics (CA): com ara conjunts històrics, ambients de carrers i fronts edificats.
    - Elements Arquitectònics (EA): formats per monuments arquitectònics historicoartístics declarats. Elements singulars: escuts, pedres heràldiques, creus de terme, etc. Fragments: portalades, tanques, tribunes, relleus, pintures murals o esgrafiats a una façana, etc. Obra civil: camins, vies de transport, ponts i túnels, obres d'abastament d'aigua o electricitat, mines, o Arquitectura popular: cases de cós, cases de camp.
- **Béns Arqueològics i Paleontològics (BARP)** integrats pels béns mobles i immobles de caràcter històric situats o procedents de la superfície, del subsòl o de sota l'aigua que poden servir com a instruments per al coneixement de la història o la cultura, sempre que per obtenir aquest coneixement calgui estudiar-los amb metodologia arqueològica. Constitueixen el patrimoni arqueològic i paleontològic d'Artés:
    - Jaciments Arqueològics (JA)
    - Àrees d'Expectativa Arqueològica (AEA)
- **Béns Naturals (BN)** ve definit pels indrets i/o elements naturals i els espais geològics significatius del municipi, així com els referents a la biodiversitat del territori. Inclou: Els espais d'interès geològic: coves, abrics, singularitats naturals (geòtops), etc. Les zones de recàrrega d'aqüífers. Els boscos singulars. Els arbres monumentals. Les fonts i les dolls. Altres elements naturals i/o ecològics.

- **Béns Ambientals i Paisatgístics (BAMP)** format per aquelles àrees el valor de les quals és el resultat de la interacció dinàmica entre els factors naturals (geologia, climatologia, hidrologia) i els humans (activitat econòmica, assentaments). En aquest tipologia s'hi inclouen: les àrees i entorns d'interès paisatgístic. Els recorreguts: camí ral, itineraris paisatgístics. Els entorns fluvials (riberals, penya-segats, torrents i rieres). Els miradors. Els elements caracteritzadors: cabanes, feixes, marges, etc.

L'article 21 de la normativa del PEPiC determina les diferents categories de protecció dels béns catalogats:

- **Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN):** són els béns immobles més rellevants del patrimoni cultural català inclosos en el Registre de Béns Cultural d'Interès Nacional.
- **Béns Culturals d'Interès Local (BCIL):** Són els béns que tot i la seva significació i importància, no compleixen les condicions pròpies dels béns culturals d'interès nacional, inclosos al Catàleg del Patrimoni Cultural Català, però que cal preservar com a identificadors del municipi.
- **Béns amb Protecció Urbanística (BPU**): Són altres béns catalogats per aquest Pla que no estiguin inclosos a cap de les categories anteriors i que reuneixen valors dels quals responen a un nivell suficient d'interès cultural i d'identitat pel municipi d'Artés.
- **Espais de Protecció Arqueològica (EPA):** Són llocs on, per evidències materials, per antecedents històrics o per altres indicis es presumeix l'existència de restes arqueològiques o paleontològiques.

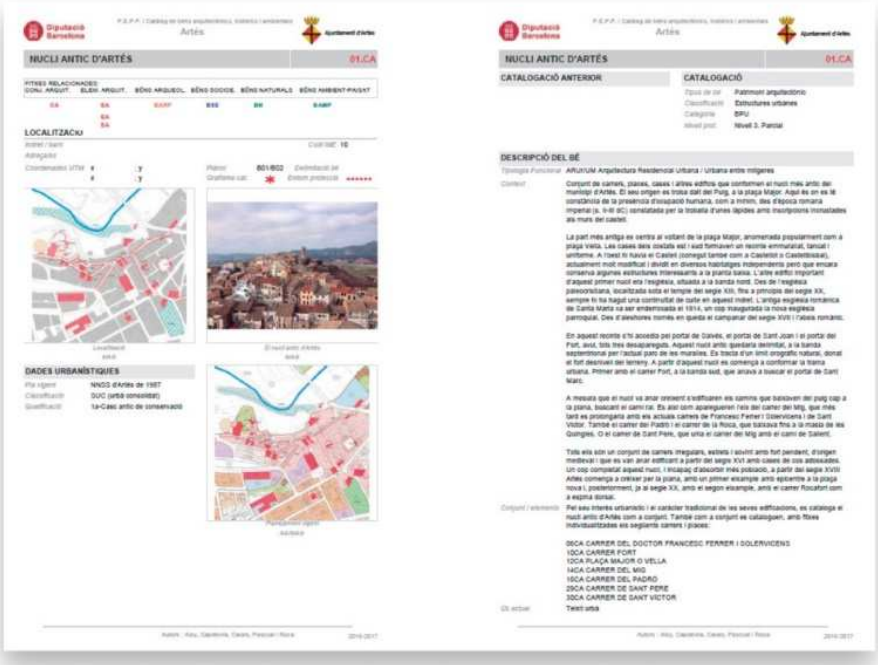
L'article 22 de la normativa del PEPiC estableix la definició dels 6 diferents nivells de protecció dels béns catalogats:

1. **Integral**, protegeix íntegrament la volumetria, l'estructura portant, l'estructura funcional i la tipologia i les façanes.Només es permeten actuacions de consolidació i restauració que no malmetin, perjudiquin o desvirtuïn el bé o que vagin encaminades a la recuperació dels aspectes originals que s'hagin vist alterats.
2. **Conservació**. Nivell de protecció per als elements o conjunts lliures de modificacions substancials que els desfigurin, i que cal preservar i revalorar globalment. A tots els elements adscrits a aquest nivell es protegeix la volumetria, la composició i elements constitutius de les façanes visibles des del carrer, i aquells espais interiors que tinguin un interès especial. En aquests edificis i elements, les actuacions permeses aniran encaminades a la conservació i recuperació dels aspectes que s'hagin vist alterats per tal de recuperar els seus valors originals.
3. **Parcial**, per als béns on interessa preservar i revaloritzar algun dels seus elements. A tots els elements adscrits a aquest nivell, es protegeix l'estructura portant principal, l'estructura funcional (nivells de forjat, posició de la caixa d'escala, vestíbul, patis interiors, celoberts, etc.) i les façanes. La concreció dels elements que es protegeixen i les condicions d'intervenció s'especifiquen a la fitxa individual de cada bé protegit.
4. **Ambiental**, per a béns i/o conjunts, el valor dels quals resideix principalment en la configuració d'un paisatge urbà, rural, natural o paisatgístic de notable valor ambiental. A aquest nivell s'adscriu la protecció d'ambients, conjunts i fronts edificats on es protegeix especialment la composició, ritme o estil de les façanes, que permeten identificar uns valors homologables en tot el l'ambient o front i es regulen les condicions d'integració de les noves intervencions.
5. **Documental**, permet les intervencions de conservació, restauració, reforma o rehabilitació, ampliació i, fins i tot, enderroc, condicionades a deixar constància documental (planimètrica i fotogràfica) que garanteixi la permanència de la seva memòria històrica.
6. **Àrea d'expectativa arqueològica**. S'aplica a espais urbans, rurals o naturals que són susceptibles de contenir elements o jaciments d'interès arqueològic en el subsòl. Qualsevol intervenció en aquests espais, incloent-hi el subsòl d'elements immobles, haurà d'anar precedida d'exploracions i dels pertinents informes arqueològics que justifiquin l'oportunitat de l'obra projectada.

La resta de la normativa desenvolupa en detall i amb rigor cadascuna de les diferents proteccions, i és a partir del capítol 5 a on se desenvolupen les condicions d'intervenció en els elements arquitectònics, els conjunts arquitectònics (capítol 6), normativa pròpia sobre el patrimoni arqueològic i paleontològic (Capítol 7), normativa particular per al patrimoni natural (Capítol 8), i finalment unes Disposicions Transitòries a tenir en consideració pel que fa a "volums disconformes".

Pel que fa a les fitxes de cada bé catalogat, cal destacar l'elevada qualitat i detall de la informació aportada per l'equip redactor, integrat per arquitecte, advocat, historiador, arqueòleg i ambientòleg, amb un equip de suport d'administració de la base de dades i de treballs administratius. El volum que indexa les fitxes del catàleg ocupa 326 pàgines i constitueix un instrument clau per al futur desenvolupament del POUM que haurà de tenir en consideració les determinacions fixades per a cadascuna de les fitxes.

Fitxa tipus del PEPiC

NUCLI ANTIC D'ARTÉS 01.CA

FITXES RELACIONADES

LOCALITZACIÓ

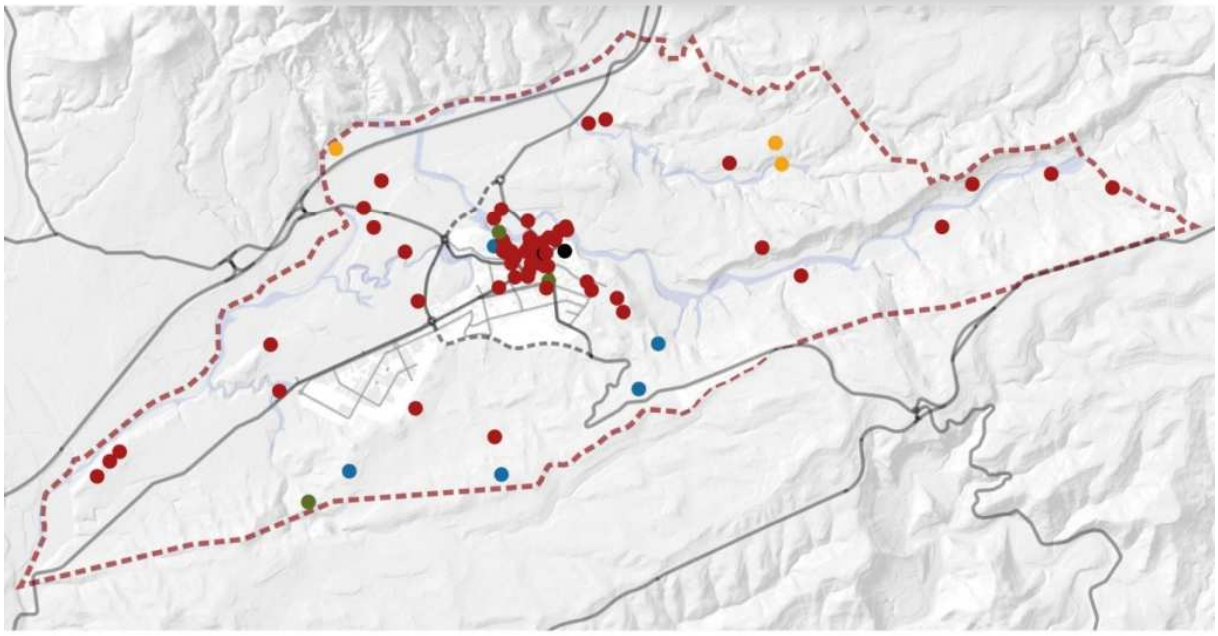
DADES URBANÍSTIQUES

NUCLI ANTIC D'ARTÉS 01.CA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

CATALOGACIÓ

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

Pla especial de protecció del patrimoni i Catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals, PEPiC (2018)

EA_Element arquitectònic
CA_Conjunt arquitectònic
BN_Bé Natural
BAMP_Bé Ambiental i Paisatgístic
BARP_Bé Arqueológic i Paleontològic

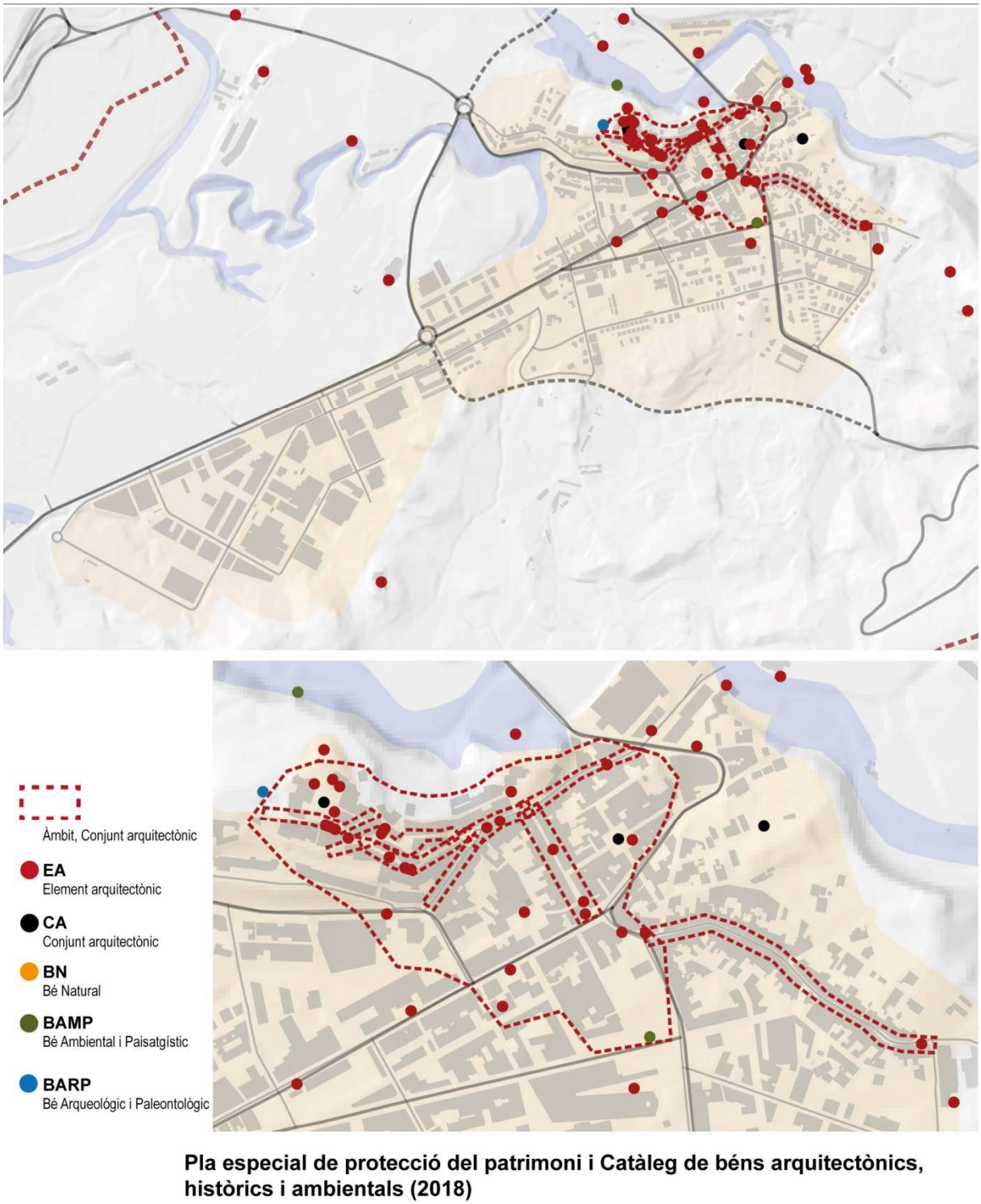
Per categoria de protecció	
tipus	béns
BCIN	6
BCIL	15
BPU	78
EPA	0
	99

Per nivell de protecció	
tipus	béns
1. Integral	23
2. Conservació	6
3. Parcial	44
4. Ambiental	21
5. Documental	4
6. Àrea d'expectativa arqueológica	55
	153

Per tipus de bé	
tipus	béns
CA_Conjunts arquitectónics	14
EA_Elements arquitectónics	67
BARP_Béns arqueológics i paleontológics	8
BAMP_Béns ambientals i paisatgístics	7
BN_Béns Naturals	3
	99

Imatge 83 . PEPiC, fitxa tipus del catàleg i béns a protegir. Font: PEPiC. Elaboració: AVRA

El PEPiC recull un total de 99 béns repartits en 75 fitxes d'acord amb l'estructura que es presenta a continuació (veure Taula). Els aspectes més destacats respecte de l'inventari de patrimoni cultural redactat a l'any 2007 es troba en la delimitació detallada de conjunts arquitectònics d'entitat, com ara el nucli antic d'Artés o els eixos urbans històrics com Barquera, o conjunts com el de la Plaça Vella Així mateix, s'aprecia que els elements al sòl no urbanitzable, a diferencia de l'inventari de 2007, simplifica pel que fa a les fonts i a les barraques de vinya, amb una fitxa per a cadascuna.

Imatge 84. Relació de béns a protegir
Font: PEPiC. Elaboració: AVRA

Si bé a la fitxa de les fonts es detalla la descripció de cada bé, amb les barraques de vinya es fa referència a les "trenta barraques" de l'estudi de l'any 2007, sense entre en més detall, aspecte que pots ser, cal ser resolt dins del POUM en fases posteriors i pel que fa a l'ordenació del sòl no urbanitzable.

A continuació se sintetitza cadascuna de les fitxes del PEiC amb la protecció proposada per a cada bé catalogat.

	Fitxa Catàleg	Tipus bé	Denominació	Època	NNSS-88	Protecció proposada
1	1	CA	Nucli Antic d'Artés	XIII-XVIII		BPU + 4.Ambiental
2	2	CA	Carrer de la Barquera	XVIII-XIX	1a	BPU + 4.Ambiental
3	2.1	EA	Ca la Pauleta, Cal Vila	XIX-XX	1a	BPU+ 3.Parcial
4	2.2	EA	Cal Quintana	XIX-XX	1a	BPU+ 3.Parcial
5	2.3	EA	Cal Solanes	XIX	1a	BPU+ 3.Parcial
6	3	EA	Can Solergibert	XIX	1a	BPU+ 3.Parcial
7	4	EA	Ajuntament - Casa de la Vila	XX-1907	Ea	BPU+ 3.Parcial
8	5	CA	Cementiri Municipal	XX-1906	Ex	BPU+2.Conservació
9	5.1	EA	Capella del Cementiri o del Fossar	XX-1939	Ex	BPU+1.Integral
10	5.2	EA	Panteó Família Berenguer	XX-1907	Ex	BPU+1.Integral
11	5.3	EA	Panteó Família Gili	XX-1908	Ex	BPU+1.Integral
12	6	CA	Carrer del Doctor Francesc Ferrer i Solervicens	XVI	1a	BPU+4.Ambiental+6.AEA
13	6.1	EA	Cal Gili, Cal Barber Elíes	XIX-1885	1a	BPU+ 3.Parcial
14	6.2	EA	Caves Givert, Cal Posa	XVII-XIX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
15	7	EA	Església parroquial de Santa Maria d'Artés	XX-1912	Er	BCIL+2.Conservació
16	8	CA	La Fassina	XIX-XX	E	BPU+5.Documental
17	9	CA	Plaça Faura, Plaça Nova	XIX	1a	BPU + 4.Ambiental
18	9.1	EA	Capella Sant Josep	XIX	1a	BPU+1.Integral
19	10	CA	Carrer Fort	XVI-XVIII	1a	BPU+4.Ambiental+6.AEA
20	10.1	EA	Cal Carlets	XVI-XX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
21	10.2	EA	Cal Berengueras	XVII-XX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
22	10.3	EA	Cal Call	XVII-XX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
23	11	BARP	Plaça Major, Plaça Vella	VI-XIII	1a	BPU+6.AEA
24	12	CA	Plaça Major, Plaça Vella	XIII-XIX	1a	BPU+4.Ambiental+6.AEA
25	12.1	EA	**Restes de l'antiga església de Santa Maria d'Artés**	XIII-XVII	J	**BCIL**+1.Integral+6.AEA
26	12.2	EA	Museu d'Artés	XVI-XX	Ec	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
27	12.3	EA	Cal Xilat	XVII-XIX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
28	12.4	EA	**Castell d'Artés**	XIII-XX	1a	**BCIN**+1.Integral+6.AEA
29	13	BARP	Pati del Castell d'Artés	VIII-XIV	P	BPU+6.AEA
30	14	CA	Carrer del Mig, Carrer Major	XVI-XVIII	1a	BPU+4.Ambiental+6.AEA
31	14.1	EA	Cal Gall	XVI-XVIII	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
32	14.2	EA	Cal Miqueló	XVI-XIX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
33	14.3	EA	Cal Santaeugènia	XVII-XIX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
34	14.4	EA	Cal Jan	XVI-XIX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
35	15	CA	Carrer del Padró	XVII-XVIII	1a	BPU+4.Ambiental+6.AEA
36	15.1	EA	**Cal Teixidor**	XV-XX	1a	**BCIN**+1.Integral+6.AEA
37	16	BAMP	Parc Municipal Can Cruselles	XX	P	BPU+ 3.Parcial
38	17	EA	Cal Sitjes	XX-1917	PMU	BPU+ 3.Parcial
39	18	EA	Cal Berenguer. Casa del Director	XX-1910	7	BPU+ 3.Parcial
40	19	EA	Cal Berenguer. Casa de l'Amo	XX-20s	7	BPU+ 3.Parcial
41	20	EA	Antic Escorxador	XX-1936	J	BPU+ 3.Parcial
42	21	CA	Carrer del Raval	XVII-XIX	1a	BPU+4.Ambiental+6.AEA
43	21.1	EA	Capella de Sant Antoni	XIX	1a	BPU+1.Integral
44	21.2	EA	Cal Casanova	XVIII	1a	BPU+2.Conservació+6.AEA
45	22	EA	Les Quingles	XVII-XX	1a	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
46	23	EA	**Portal de Sant Marc**	XIII	1a	**BCIN**+1.Integral+6.AEA
47	24	EA	**Muralla**	XIII-XV	1a	**BCIN**+1.Integral+6.AEA
48	25	EA	**Torre del Felipet**	XX-1914	1c	**BCIL**+2.Conservació

49	26	EA	Celler cooperatiu, Sindicat	XX-1935	7	BPU+ 3.Parcial
50	27	EA	Capella de Sant Pelegrí	XX-1940	4a	BPU+1.Integral
51	28	EA	Ca l'Aguilar, Antiga fàbrica Dometal	XX-1929	7	BPU+ 3.Parcial
52	29	CA	Carrer de Sant Pere	XVIII-XIX	1a	BPU+4.Ambiental+6.AEA
53	30	CA	Carrer de Sant Víctor	XVIII-XIX	1a	BPU+4.Ambiental+6.AEA
54	30.1	EA	Capella de Sant Víctor	XIX-1856	1a	BPU+1.Integral
55	31	EA	Nau de Cal Berenguer	XIX	7	BPU+2.Conservació
56	32	EA	El Pujol Vell	XVIII	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
57	33	BN	Alzina del Mas Pujol		11	BPU+1.Integral+4.Ambiental
58	34	EA	El Pujol Nou	XX-1900	11	BPU+ 3.Parcial
59	35	EA	El Canet	XVI	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
60	36	EA	La Folgosa	XX	11	BPU+5.Documental
61	37	EA	Malla	XVII	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
62	38	EA	**Pou de glaç**	XVIII-XIX	11	**BCIL**+1.Integral+6.AEA
63	39	EA	Les Ferreres	XX	11	BPU+5.Documental
64	40	EA	Molí de les Ferreres	XV-XVIII	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
65	41	EA	**Les Torres**	XI-XIX	11	**BCIN**+1.Integral+6.AEA
66	42	EA	**Sant Hilari Vell**	XVI	11	**BCIL**+ 3.Parcial+6.AEA
67	43	EA	El Colomer	XVI	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
68	44	EA	**Cal Soldevila**	XVII	11	**BCIL**+ 3.Parcial+6.AEA
69	45	EA	Mas Bertran	XVII	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
70	46	EA	**Can Vila**	XVI-XIX	11	**BCIL**+ 3.Parcial+6.AEA
71	47	BARP	Torre del Turó del Pla de Can Vila	V-XV	11	BPU+6.AEA
72	48	BAMP	Turons del Pla de Can Vila		11	BPU+4.Ambiental
73	49	EA	La Paloma	XVI	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
74	50	EA	Cal Codinac, El Sobrebalç	XVI-XXI	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
75	51	EA	El Tint	XIX	11	BPU+ 3.Parcial
76	52	EA	El Grifoller	XVII-XXI	11	BPU+5.Documental
77	53	EA	**Mas de les Valls**	XII	11	**BCIL**+ 2.Conservació+6.AEA
78	54	EA	**Casanova**	XIV	11	**BCIL**+ 3.Parcial+6.AEA
79	55	EA	**Riusec**	XII	11	**BCIL**+ 3.Parcial+6.AEA
80	56	EA	**Salabernada**	XIV	11	**BCIL**+ 3.Parcial+6.AEA
81	57	BN	Roure de Salabernada		11	BPU+1.Integral+4.Ambiental
82	58	BARP	Jaciment de Salabernada		11	BPU+6.AEA
83	59	BN	Pi de les Tres Branques		11	BPU+1.Integral+4.Ambiental
84	60	BARP	Forn de calç del Pla del Soler		11	BPU+6.AEA
85	61	EA	**La Sala**	XIV-XX	11	**BCIL**+ 3.Parcial+6.AEA
86	62	EA	**Forn de maons de La Sala**	XIX-1895	11	**BCIL**+1.Integral+6.AEA
87	63	BARP	**Torre del Serrat de la cabra d'Or**	V-XV	11	**BCIN**+1.Integral+6.AEA
88	64	EA	La Vall	XVI-XX	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
89	65	EA	La Ponsa	XVII-XX	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
90	66	EA	Ribatallada	XVI-XX	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
91	67	EA	Mas Vilarmau	XVII-XX	11	BPU+ 3.Parcial+6.AEA
92	68	BARP	Vil·la romana de Matacans	III aC-XVI	11	BPU+6.AEA
93	69	BARP	Feixes de la Sala, Baga de la Vall	III aC-XV	11	BPU+6.AEA
94	70	BAMP	La Balsera, La Roca		L	BPU+4.Ambiental
95	71	BAMP	Riera Gavarresa		L	BPU+4.Ambiental
96	72	BAMP	Vall de Malrubí-Ribatallada		L	BPU+4.Ambiental
97	73	BAMP	Aiguabarreig Gavarresa-Llobregat		L	BPU+4.Ambiental
98	74	BAMP	Fonts d'Artés			BPU+1.Integral+4.Ambiental
99	75	CA	Barraques de vinya			BPU+1.Integral

Taula 56. Índex de béns a protegir i grau de protecció
Font: PEPiC. Elaboració: AVRA

13.2. Integrant les xarxes d'itineraris al patrimoni cultural

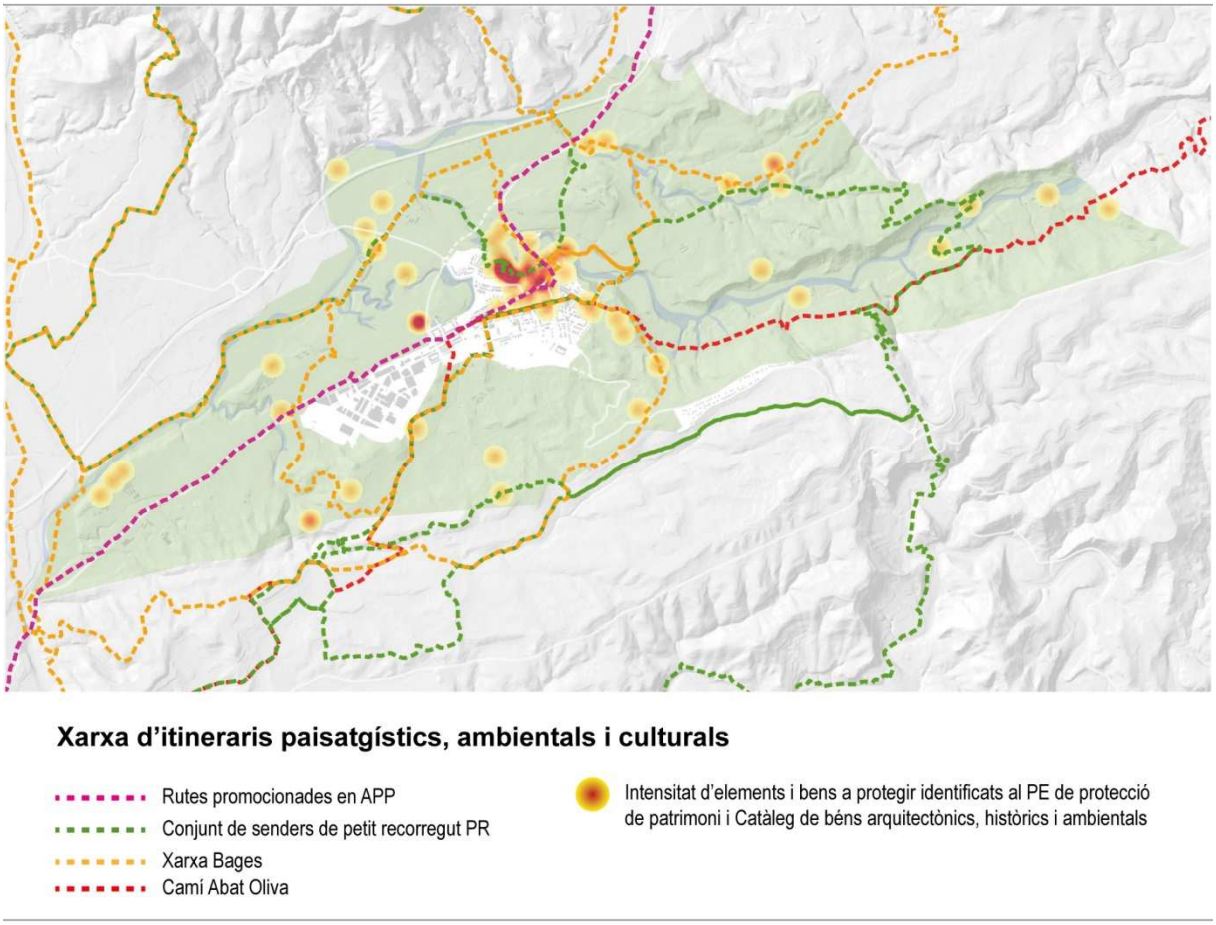
El paisatge és un recurs valuós, un actiu econòmic i un element de benestar i qualitat de vida.

Les Comarques Centrals atresoren un extens patrimoni arquitectònic en relació amb l'antiga frontera de la «Marca Hispànica» (castells, torres de guaita, masies fortificades) i un patrimoni arquitectònic romànic, lligat a la repoblació medieval del territori, de gran interès històric, social i simbòlic, alguns dels quals en molt bon estat de conservació, en aquest sentit cal esmentar l'església d'Artés.

El patrimoni rural, històric i cultural a les Comarques Centrals és ric, divers. Camins ramaders, construccions de pedra seca, etc. signifiquen un llegat històric i cultural molt ric. Les fires i els aplecs són també part important d'aquesta vinculació de la població amb el paisatge i una oportunitat de desenvolupament econòmic lligat a un turisme respectuós amb el paisatge.

La present memòria posa de relleu, en relació a les estratègies de protecció i dinamització del béns a protegir pel PEPiC, la necessitat de dotar de protecció a la xarxa de camins que han estructurat la geografia econòmica i social d'Artés al llarg de la història.

Amb aquesta intenció, la imatge inferior (Imatge) mostra la relació directa entre els béns que proposa protegir el PEPiC i els senders de Petit Recorregut –també de Gran Recorregut que se solapen amb altres itineraris dins d'Artés- i camins de dinamització turística creats a partir de l'estudi del passat, com ara el Camí Abat Oliva o com la Xarxa Bages de camins que pretén connectar tots els municipis de la comarca aprofitant la xarxa històrica. Pel que fa als camins ramaders, cal posar en valor el seu valor etnogràfic com vies de transhumància cabdals d'un passat no gaire llunyà i que connecta al vianant amb la terra. En tot cas, cal identificar i detallar, com si fos un bé més a protegir, aquest actiu que permet connectar bona part del patrimoni del municipi.

Imatge 85. Itineraris i relació amb el patrimoni cultural d'Artés
Font: PEPiC i varis. Elaboració: AVRA

14. DIAGNOSI

14.1. Interpretació relacional DAFO

La present memòria recull en aquest apartat debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats incidint en aquells aspectes rellevants en el marc de revisió del planejament general del municipi d'Artés.

14.1.1.Matriu DAFO Encaix territorial i municipal

- **Debilitats** pel que fa a l'encaix territorial i municipal
    - La posició perifèrica d'Artés dins el corredor industrial de la C-16 i de l'àrea d'influència de Manresa respecte d'altres municipis millor integrats en aquest àmbit pot condicionar el desenvolupament de noves estratègies d'activitat econòmica i d'habitatge.
    - La manca d'espais PEIN dins el terme municipal, malgrat tenir-les molt a prop, pot condicionar la protecció d'espais d'alta vulnerabilitat com el forest o els eixos fluvials que travessen el municipi.
- **Amenaces** pel que fa a l'encaix territorial
    - La consolidació de municipis de l'entorn -més enllà de Manresa-, amb avantatges competitives apuntalades sobre l'economia d'escala i l'acumulació d'usos d'alt valor afegit, com és el cas dels municipis de l'òrbita metropolitana de Manresa, com Sant Fruitós de Bages –en el cas dels sòls industrials- i de Navarcles pel que fa al sòl residencial.
    - Tots aquells àmbits territorials adaptats a les necessitats del sector industrial i d'activitats econòmiques (competitivitat a nivell tecnològic, flexibilitat de producció i logística, digitalització, industria 4.0...)
    - Els teixits d'habitatge unifamiliar que encara resten pendents de desenvolupar pel planejament vigent que poden constituir un model territorial no sostenible (dispers i de gran consum de sòl i de recursos)
- **Fortaleses** pel que fa a l'encaix territorial
    - Unes dimensions del municipi molt acotades que permeten dissenyar i implementar, de manera més àgil, polítiques de desenvolupament urbà i de protecció natural que altres municipis més extensos.
    - La posició dins l'eix transversal C-25 nexe entre el Bages, Vic i Moià.
    - Un cos instrumental de plans territorials urbanístics i sectorials actualitzats que proposen actuacions a curt, mitjà i llarg termini.
    - Un teixit social molt cohesionat, amb una història viva compartida i coneguda pels veïns i veïnes, i un realitat física existent que conserva els escenaris industrials i agrícoles que han modelat la identitat del municipi.
    - Un procés d'urbanització ordenat que ha mantingut la compacitat i la densitat d'acord amb una estratègia urbana plantejada ja als anys 60.
- **Oportunitats** pel que fa a l'encaix territorial
    - Integrar les estratègies de desenvolupament del sòl municipal dins l'estratègia comarcal, ben definint usos poc presents al territori, revisant el traçat d'infraestructures i la mobilitat intermunicipal, o ampliant les proteccions als sòls no urbanitzables.
    - Delimitar i protegir el mosaic de paisatges ben definits i poc barrejats, consolidar una àrea urbana densa i compacta, un teixit agrícola dinàmic a la plana i d'un territori que manté una elevada qualitat ambiental.
    - Integrar en les estratègies de desenvolupament del POUM nous aspectes relacionats amb la sostenibilitat, el consum racional de sòl, l'energia i d'altres, després de 3 dècades de planejament general vigent.

14.1.2.Matriu DAFO del medi

- **Debilitats** pel que fa al medi
    - Presència de sòls agrícoles en desús i avanç del bosc, aspectes derivats del despoblament del medi rural i que en Artés s'evidencia en la banda de llevant del municipi.
    - Existència d'un nombre important d'elements a protegir que s'estenen per la pràctica totalitat del terme municipal. S'aprecia la debilitat en la impossibilitat d'afrontar l'inventari de les més de 300 barraques de vinya de les quals es té constància, aspecte reflectit al mateix pla especial de protecció de patrimoni.
- **Amenaces** pel que fa al medi
    - Masses fronts oberts en la gestió municipal del medi natural, i manca de recursos per afrontar la implementació d'estratègies de protecció i valorització.
    - Baix relleu generacional al medi rural, i marcs normatius poc flexibles pel que fa als usos permesos en les masies catalogades.
    - L'avanç del bosc, i del canvi de les condicions climàtiques fan, -tot recordant els incendis de fa pocs anys-, necessari millorar la gestió forestal.
- **Fortaleses** pel que fa al medi
    - L'Ajuntament s'ha dotat en els darrers anys d'instruments orientats a posar en valor el patrimoni natural del municipi. En aquest sentit, valorar molt positivament eines com SitXell que permeten als ajuntaments obtenir una diagnosi detallada i clara de l'estat del seu medi natural.
    - Els avantatges de viure en un municipi ple d'elements naturals fàcilment accessibles des de l'àrea urbana.
    - Esdeveniments com la Festa de la Verema enforteixen els vincles dels artesencs amb la terra i permeten posicionar el municipi al territori.
- **Oportunitats** pel que fa al medi
    - Protegir els conreus de vinya i les barraques, les hortes, les fonts, els eixos fluvials, etc,
    - Fer l'inventari detallat del camins ramaders per garantir la gestió d'aquests elements cohesius del patrimoni rural i natural.
    - La inclusió del sector més occidental del Moianès a la Denominació d'Origen Pla del Bages, és un aspecte important a l'hora d'afavorir i valorar el conreu de la vinya. Municipis com Artés poden treure profit d'aquest conreu i del valor afegit que se li associa.

14.1.3.Matriu DAFO del planejament territorial i urbanístic

- **Debilitats** pel que fa al planejament territorial i urbanístic
    - Dificultat per afrontar determinats projectes estratègics lligats al sòl no urbanitzable a nivell plurimunicipal.
    - El planejament general vigent no preveu cap mecanisme per obtenir sostre per a habitatge públic, i s'ha d'obtenir desenvolupant modificacions puntuals de planejament.
- **Amenaces** pel que fa al planejament territorial i urbanístic
    - El potencial de sostre i habitatges del planejament general vigent pot limitar l'estratègia de desenvolupament del sòl per als propers anys.
    - La dificultat per obtenir reserves de sòl públic sense la tramitació d'una modificació puntual del planejament vigent.
    - Dificultat per urbanitzar i desenvolupar els sòls pendents pel planejament vigent, en un context de baix dinamisme del sector de la construcció i elevat potencial dins el sòl urbà de llicència directa.
- **Fortaleses** pel que fa al planejament territorial i urbanístic
    - La dinàmica municipal en la gestió dels instruments urbanístics que ha permès adaptar el planejament a les necessitats de cada moment.
    - La compacitat i la densitat urbana establerta pel planejament vigent, que ha evitat la fragmentació del territori i fent molt minoritari el sòl amb tipologia d'habitatge unifamiliar de baixa densitat.

- **Oportunitats** pel que fa al planejament territorial i urbanístic
    - Revisar les prioritats i garantir una regulació òptima dels usos del sòl.
    - Examinar els sòls pendents de desenvolupar pel planejament vigent solucionant les mancances en relació als espais lliures i la mobilitat.
    - Ampliar els usos permesos per tal d'enriquir el teixit empresarial i afavorir la consolidació d'un paisatge d'usos mixtos i complementaris a l'industrial.
    - L'existència d'un model consensuat del sistema territorial fluvial ha de permetre al conjunt dels municipis contemplar la transformació contínua com una oportunitat en la que cada infraestructura, lluny de des-estructurar encara més el territori i els seus valors naturals, contribueixi a aconseguir millores ambientals i no hipotequi el model sostenible d'espai fluvial com a ecosistema.
    - Aquelles localitzacions on el paisatge és actualment d'escàs interès, esdevenen punts d'oportunitat de millora per tal de que la intervenció projectual dugui a terme una revalorització i doti de nova identitat.

14.1.4.Matriu DAFO Sistemes urbanístics

- **Debilitats** pel que fa als sistemes urbanístics
    - El planejament general vigent que s'ha mostrat incapaç de garantir la cessió i urbanització d'alguns sòls qualificats de sistemes.
    - La dependència de la gestió privada o de l'estratègia territorial fixada per d'administracions no locals per implementar els trams pendents de les rondes nord i sud.
    - Una configuració urbanística no adaptada per implantar estratègies de mobilitat sostenibles que redueixin la dependència a l'ús del vehicle privat i que comporta un baix nivell d'accessibilitat.
    - Un elevat grau de fragmentació i baix nivell de cohesió entre els espais lliures existents.
- **Amenaces** pel que fa als sistemes urbanístics
    - El desequilibri entre zones en relació a la qualitat d'espais lliures i de disponibilitat d'equipaments, estableix models urbans poc cohesionats i poc saludables.
- **Fortaleses** pel que fa als sistemes urbanístics
    - Alt nivell de consolidació i ús de l'espai lliure, que veu en les infraestructures escolars, esportives i culturals del municipi uns espais que contribueixen a millorar la seva qualitat de vida.
- **Oportunitats** pel que fa als sistemes urbanístics
    - Planificar estratègies robustes sobre l'espai públic per a consolidar un model de ciutat saludable.

14.1.5.Matriu DAFO Població i llars

- **Debilitats** pel que fa a població i llars
    - Perspectives de creixement demogràfic minses, acompanyades d'un context d'incertesa econòmica que pot condicionar l'assoliment de determinades estratègies plantejades en el marc de redacció del POUM.
    - Envelliment progressiu de la població i aparició de factors d'exclusió.
    - Dificultats per arrelar noves generacions al municipi. Presència de Manresa com a destí preferent dels més joves, juntament amb Barcelona.
    - Necessitats residencials focalitzades en l'habitatge de petita dimensió que no troben encaix en l'actual teixit urbà.
    - Parc d'habitatge envellit, sobre tot en el casc antic, que necessita afrontar inversions.
- **Amenaces** pel que fa a població i llars
    - Els moviments pendulars de l'economia, i en concret de les dinàmiques del sector de la construcció, que puguin condicionar negativament la implementació de les polítiques d'accés a l'habitatge digne.

- **Fortaleses** pel que fa a població i llars
    - Artés, a diferència d'altres municipis de la seva àrea d'influència ha mantingut població en els pitjors moments de la crisi, aspecte que permet posar en valor l'elevada qualitat de vida del municipi.
    - La demanda de habitatge plurifamiliar en detriment d'altres tipologies com l'habitatge unifamiliar.
- **Oportunitats** pel que fa a població i llars
    - Delimitar àrees de transformació de teixits envellits i obsolets per obtenir habitatge social, espai públic i equipaments, i contribuir a revitalitzar el teixit.
    - Afavorir l'aparició de noves modalitats d'habitatge com el cooperatiu.
    - Definir l'estratègia d'habitatge públic.

14.1.6.Matriu DAFO Usos del sòl i dels teixits urbans

- **Debilitats** pel que fa als usos i teixits
    - Els desajustos per manca de definició normativa en els usos d'habitatge unifamiliar i plurifamiliar al casc antic i en les zones d'edificació en alineació a vial.
    - Manca de tipologia d'habitatge plurifamiliar que permeti garantir l'accés a determinades franges de població com joves i gent gran.
    - Excessiva oferta de sòl industrial al corredor del Bages que pot afectar negativament l'edificació del teixit industrial romanent al polígon industrial.
    - Manca de qualitat ambiental a l'espai públic del polígon d'Artés que pot afectar l'entrada de nous usos aliens a l'industrial i més lligats als serveis.
    - Manca d'espais adequats en dimensió i preu per al comerç de proximitat.
- **Amenaces** pel que fa als usos i teixits
    - Pèrdua generalitzada de qualitat ambiental al paisatge urbà per la manca tant d'estratègies d'ordenació d'usos i condicions de l'edificació.
    - Degradació de l'espai públic lligat al teixit industrial si no s'activen els mecanismes i recursos financers necessaris per fer-los atractius a activitats que es vulguin instal·lar, sobre tot donada l'amplia oferta existent dins el corredor industrial del Bages i les perspectives de nous desenvolupaments.
- **Fortaleses** pel que fa als usos i teixits
    - El teixit d'habitatge plurifamiliar se situa en els principals eixos viaris i per tant, el planejament vigent ha canalitzat la densitat cap a àrees que poden ser susceptibles d'assumir-la.
    - El teixit d'habitatge unifamiliar (aparionat i aïllat) genera ciutat i en el cas d'Artés no ha contribuït a dispersar la taca urbana, base d'un model territorial saludable.
    - Un teixit del casc antic consolidat amb valor patrimonial, suport d'instruments de transformació que reverteixin l'estat de degradació.
    - El teixit econòmic del medi rural és actiu i dinàmic i l'activitat econòmica a l'àrea urbana és robusta garantint serveis de qualitat a la ciutadania.
- **Oportunitats** pel que fa als usos i teixits
    - Assignar, d'acord amb la legislació urbanística i sectorial vigent, els usos del sòl per afavorir el desplegament de les potencialitats del municipi de manera coherent, rigorosa i compromesa amb l'interès general.
    - Delimitar àmbits de transformació que incloguin nous usos alineats a les expectatives del teixit econòmic local i al model de ciutat sostenible, saludable i amb perspectiva de gènere.

14.2. Identificació dels elements claus

14.2.1.Encaix territorial

- Artés s'inscriu en una posició tangencial dins del corredor industrial del Bages i l'àrea metropolitana de Manresa, amb una forta presència d'infraestructura territorial i polígons d'activitat d'entitat que capitalitzen una part important de la riquesa de la comarca.
- En quant al medi natural, malgrat no tenir reconeixement dins el terme municipal d'Espais PEIN, Artés presenta sòls de qualitat, amb paisatges ben diferenciats que actuen com a connectors ecològics, sobre tot a la banda de llevant del municipi. La zona est del municipi d'Artés està relativament a prop dels límits de les subunitats del PEIN del Moianès: *Bussanya* i la *Serra del Soler*. La riera Malrubí i el riu Sec afluents de la riera Gavarresa actuen com a connectors ecològics d'aquests espais PEIN i cal preservar-los i dotar-los d'algun tipus de protecció. L'espai fluvial és un dels paisatges de major valor biològic, patrimonial i econòmic. En altres punts l'extracció de graves ha propiciat la desaparició dels torrents. Les hortes són de gran valor, tant de preservació com cultural, i se situen com un element de debat en el planejament urbanístic municipal per tal d'analitzar i valorar la seva catalogació.

14.2.2.Encaix municipal

- La geografia física, econòmica i social i social d'Artés reflecteixen la realitat d'un municipi de poca superfície, però densament poblat que al llarg del tems ha cohesionat el seu teixit veïnal primer amb l'activitat agrícola, després amb l'industrial, per tornar a la terra en èpoques recents dins de les potencialitats que afavoreix l'economia local i de proximitat.
- La història d'Artés, com en molts altres indrets al nostre país és rica i diversa, però en el cas particular d'Artés es manté viva en el imaginari col·lectiu, com així demostra el record que es fa al passat vitivinícola en la Festa de la Verema, l'estudi i celebració del centenari de la Revolta dels Burots, o el dinamisme dels moviments veïnals nascuts en els anys 60 entre d'altres.
- L'àrea urbana d'Artés ha evolucionat compacta i ordenada, resseguint les traces històriques, -com la carretera de Manresa-, integrant als anys 70 un gran desenvolupament industrial que no ha condicionat el desenvolupament del sòl residencial.

14.2.3.Medi

- **Respecte el medi físic** destacar la riera de Malrubí pel seu paper de connector ecològic entre la serra de Montcogul i Fussimanya amb el PEIN de la Serra del Soler. De tot el seu recorregut, cal ressaltar la cinglera de La Roca–La Balcera, com una àrea d'especial interès geològic. Destacar que el planejament general vigent establia normativament la protecció de les 25 fonts inventariades dins el municipi.
- **Respecte el medi natural,** destacar que Artés disposa d'espais, connectors i elements d'elevat interès natural: la baga de Vilarmau, l'aiguabarreig de la riera Gavarresa amb el riu Llobregat, el Torrent del Mig, l'entorn de la font de Colomer, els turons pròxims al sòl urbà entre Malla i Can Vila, la vall de la riera de Malrubí, l'Estratotipus de la Formació Artés forma part de la definició estratigràfica de tot el conjunt del Terciari continental català i té transcendència internacional. La Sala, Roquinyons, les hortes familiars, les barraques de vinya, i més elements, densifiquen el sòl no urbanitzable d'Artés, concentrant en distàncies curtes paisatges i ambients variables i ben diversos.
- **Respecte el medi cultural,** Artés disposa d'elements protegits per la Generalitat, com l'Alzina del Mas Pujol Nou, però també un important patrimoni que ha estat inventariat -primer a l'any 2007- i desenvolupat en el Pla especial de protecció actualment a punt d'entrar en vigor. Aquest punt serà desenvolupat en capítols següents.
- **Respecte els serveis ecosistèmics** destacar la producció vitivinícola –DO Pla de Bages- , la presència d'horts familiars amb una llarga tradició als marges de la riera de Malrubí, i el poc impacte dels boscos en la captura del carboni aeri.
- **Respecte la infraestructura verda**, s'apunten vàries propostes orientades a reforçar el paper de les zones d'especial interès del municipi, introduint aportacions al nivell de protecció del catàleg de bens a protegir. Pel que fa a zones d'interès ecocultural, reforçar la relació entre activitat econòmica i protecció i difusió dels valors patrimonials. Un aspecte clau, per exemple a l'àmbit d'interès arqueològic de La Sala, o geològic de La Roca-La Balcera. Pel que fa a les àrees agrícoles, s'observa la necessitat de millorar les condicions dels espais d'horta, regulant les condicions de les construccions auxiliars per tal de millorar el paisatge. A nivell forestal, inventariar les barraques de vinya, protegir el bosc de manera proactiva i controlar l'impacte negatiu dels purins al subsòl, son alguns dels punts que el POUM haurà d'integrar dins el seu cos normatiu.

- Artés compta amb un patrimoni natural i ambiental ric i divers. En aquest sentit, són essencials les **recomanacions contemplades pel SitXell** en la gestió dels sòls especialment vulnerables.

  - *Ordenar l'espai d'aiguabarreig de la riera Gavarresa i el riu Llobregat a fi que les funcions socials que realitza no comprometin els valors naturals inherents, per a permetre millorar l'hàbitat de ribera al llarg del tram final de la riera donant continuïtat i/o revisar el Projecte Riu Verd.*
  - *Incloure la zona de l'aiguabarreig al Pla especial de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals d'Artés (PEPP en endavant) com a Bé Ambiental i Paisatgístic (BAMP).*
  - *Elaborar un pla especial per ordenar els usos i per a recuperar la vegetació de ribera autòctona del tram de la riera Gavarresa que circula paral·lela a l'eix viari de la C25 i que està marcada per la cinglera de sediments vermellosos atès que també és el tram més visible i, a l'hora, és el paisatgísticament més rellevant. Els objectius d'aquest pla especial són:*
    - *Detectar els punts de major debilitat a la inundació i les zones que ofereixen major estabilitat hidràulica per tal de poder desenvolupar correctament les accions ambientals posteriors.*
    - *En el tram entre el pont de la C25 fins a l'aiguabarreig, preveure la revegetació dels marges a fi d'atorgar major estabilitat fluvial i erradicar les espècies al·lòctones invasives (com els canyars d'Arundo donax), substituint-les per espècies autòctones (alocs, oms, alzines, roures, etc.).*
    - *Reforçar l'important paper d'aquest element lineal com a corredor ecològic, adaptant i coordinant les estratègies adoptades amb les fixades pels municipis veïns.*
  - *Afavorir la millora forestal a partir d'incentivar la gestió forestal (plans tècnics) necessària a fi que les propietats millorin l'estructura i composició de les masses arbrades i optimitzin els seus serveis ecosistèmics (rellevants especialment en la regulació climàtica, amb la captura de CO2) i la seva resiliència davant de possibles pertorbacions com ara la sequera o els incendis forestals.*
  - *Impulsar uns criteris comuns de gestió dels boscos, específics per a la zona, en especial a les zones planificades com a ZAP (Zones d'Actuació Prioritària) per part de l'Oficina Tècnica de Prevenció Municipal d'Incendis Forestals:*
    - *els voltants del Torrent de la Groga,*
    - *Tota l'Obaga de la Vall*
    - *els voltants de la Ponça i el Mas, la Serrota i la Baga de la Ponça.*
  - *Fomentar serveis d'allotjament als peregrins en els masos de la vall de la riera de Malrubí al llarg del Camí de Sant Jaume. El Camí de Sant Jaume circula pel marge perimetral de zona boscosa entre el mas de la Vall i Vilarmau en la seva etapa cinquena de l'Estany – Artés. Aquesta massa forestal situada a l'esquerra del camí contrasta amb la banda dreta del camí amb predomini del paisatge agrari. És precisament aquest contrast el que atorga a tot l'indret un valor complementari cultural important.*
  - *Reconèixer l'àrea de cultiu de vinya i especialment de la varietat picapoll com una zona d'interès cultural preferent a conservar, tant pel valor escènic lligat al paisatge de la vinya com per la singularitat patrimonial (elaboració de vins i caves de qualitat) a partir del producte de conreu d'aquesta varietat de raïm. Identificar aquelles àrees agrícoles que podrien ser qualificades d'interès per al cultiu de la vinya de la D.O. Pla de Bages, més enllà de les actualment ocupades i promoure un pla estratègic de promoció de la vila per l'interès enològic dins d'un paisatge geològic ric.*
  - *Promoure la conservació del mosaic de conreus llenyosos arboris, d'ametllers i oliveres que es troben especialment a la zona anomenada de Els Roquinyons no afectada per la planificació d'urbanització. La preservació d'aquest paisatge tradicional ubicat en una zona rica de restes de paleocanals eocènics, contribueix a mantenir la qualitat escènica del municipi i diversifica el producte agrari del mosaic agrícola on predominen els cultius herbacis. Un dels accessos al sector paisatgístic de Els Roquinyons, el camí medieval dels Calls, s'ha valorat com un recurs d'interès cultural a conservar.També hi ha un accés des del carrer Montserrat Roig que permet observar paleocanals.*
  - *Promoure un itinerari específic que permeti observar les característiques principals de la "Formació Artés" per tal de destacar el patrimoni geològic. Els valors geològics del municipi, reconeguts per formar part de l'àmbit del GeoParc de la Catalunya Central, s'han de distingir, atès que es tracta d'una figura amb reconeixement mundial, emparada per la UNESCO. El GeoParc és un territori amb uns límits ben definits que busca el desenvolupament sostenible al volant d'un patrimoni geològic excepcional. No és un parc temàtic ni un museu a l'aire lliure, sinó que és una eina de prestigi sota la qual es poden desenvolupar accions de recerca, educació i desenvolupament econòmic.Un dels avantatge que tenen els Geoparcs és que vinculen la història del substrat litològic d'un territori amb els elements històrics, culturals, naturals, agronòmics i immaterials que s'hi han desenvolupat. Per tant, són una excusa per fer palès el caràcter propi d'un lloc.*
  - *Reconèixer la importància de l'àrea del turons de can Vila des del punt de vista de la divulgació geològica de la Formació Artés i incorporar-los en el disseny d'un futur itinerari geològic. En aquest sentit, el juny de 2016, l'editorial bagenca Farell va publicar el llibre "Paisatges Geològics de la Catalunya Central" de l'autor artesenc Josep Girabal Guitart, on es descriuen diferents itineraris i visites pel Geoparc. Dos d'aquests són íntegrament pel terme d'Artés i un d'ells és específic dels anomenats paleocanals d'aquest sector del terme proper a can Vila i lligat al paisatge de la vinya, que alhora és un dels principals valors ecoculturals a destacar. Prop d'aquest hi trobem també alguns forns de calç.*
  - *Dissenyar un itinerari que uneixi el nucli d'Artés amb el tram del PCR-136 situat a l'aiguabarreig de la riera Gavarresa amb el riu Llobregat, amb l'objectiu d'apropar la població a l'espai fluvial, i així, la gent d'Artés pugui gaudir d'un espai saludable on esbargir-se o fer esport en la direcció Est del municipi. Aquest itinerari podria ser clau en la connexió amb el GR-270 o camí del Llobregat per tal que aquesta via ecoturística tingués una opció cap a Artés. Un recorregut ben senyalitzat per la riera Gavarresa i també cap a la riera de Malrubí ofereix a Artés la possibilitat de tenir una significació territorial en l'àmbit ecoturístic més rellevant. El valor vinícola d'Artés és prou significatiu com perquè s'inclogui en la difusió d'aquests itineraris de connexió entre la Via Blava del riu Llobregat i Artés.*
  - *Regular la conservació de les barraques de vinya inventariades a fi d'evitar que es puguin annexar construccions modernes a aquestes edificacions tradicionals. Aquests afegits constructius no només suposen malbaratar un patrimoni cultural sinó que també suposen una afectació al paisatge rural tradicional.*
  - *Incloure com a objectiu estratègic cabdal l'ordenació, millora i conservació de l'espai d'horta, per enfortir la vila en front una crisi alimentaria o ambiental.*
  - *Promoure un pla de dinamització per adaptar les tècniques emprades en el cultiu hortícola de la vila a les de l'agricultura integrada o ecològica i, posteriorment, convertir les zones d'horta del municipi en àrees lliures de plaguicides, fertilitzants químics i varietats transgèniques.*
  - *Dinamitzar la comercialització local de la producció de les hortes que empren mètodes més respectuosos amb l'entorn (agricultura integrada o ecològica). La comercialització de verdura ecològica de l'horta d'Artés podria tenir un important potencial socioeconòmic i ser un atractiu fins i tot turístic com a producte del Bages, de la mateixa manera que ja ho és el vi de la població.*
  - *Potenciar zones d'horts familiars de promoció pública com a línia de gestió de l'espai hortícola. Facilitar, en cas d'abandonament d'aquesta activitat que l'ajuntament pugui rescatar les parcel·les per impulsar horts socials.*
  - *Valorar actuacions de gestió del cabal de l'aigua de la riera de Malrubí atès que l'estacionalitat a la qual està sotmès el cabal d'aquesta riera podria afectar a la viabilitat futura d'aquesta important zona hortícola i, per tant, del servei ecosistèmic a favor de la resiliència municipal.*

- *Regular i controlar el nombre de guals i captacions d'aigua de la riera del Malrubí. En el tram de la riera que ocupa l'horta es poden observar tot un seguit de guals que permeten travessar la riera amb un vehicle motoritzat i accedir als diferents horts i barraques de la zona. També hi ha diverses rescloses preparades per captar l'aigua i canalitzar-la mitjançant recs fins els camps. Caldria inventariar aquests punts a fi d'evitar modificacions a la llera pública sense l'autorització corresponent.*
- *Regular en tots els espais d'horta del municipi les dimensions i la tipologia de les construccions auxiliars (casetes d'horta) i tancaments, a fi que aquestes siguin útils per a l'activitat agrària actual però a l'hora permetin que el paisatge hortícola no acabi dominat per edificacions que no s'ajusten a la normativa. Clarament, caldria inventariar totes aquelles "barraques" hortícoles que són edificis no ajustats al seu ús agrícola. Algunes d'elles clarament il·legals per la seva exagerada volumetria. Caldria definir un model estàndard d'estructures annexes a l'activitat agrícola no superior, per exemple, als 4 m2. Això no treu que com a complement a l'activitat hortícola es permetin estructures per ramaderia extensiva (galliners) d'un màxim de 15 m2.*
- *Estudiar la qualificació de tota l'àrea d'horta de la riera de Malrubí com a Bé de Protecció Urbanística (BPU) en el Catàleg.*
- *Elaborar un projecte de conservació ecològica i del paisatge del tram del torrent del Mig des del parc del Torrent fins a la riera Gavarresa. Aquest torrent té un potencial connector important ja que enllaça amb tot el sector est de la serra de Can Vila i el vessant del torrent de les Tàpies del municipi veí de Calders. No obstant, per a que sigui funcional cal millorar la seva continuïtat en aquest indret que inclou àrees com el Puig de la Ponça i l'espai entre els plans del Canet i els de les Torres.*
- *Elaborar un projecte de conservació ecològica i del paisatge en el tram final de la riera de Malrubí des de la font del Molí fins al seu aiguabarreig amb la riera Gavarresa.*
- *Estudiar el potencial de les granges i instal·lacions ramaderes intensives existents actualment en el terme municipal en el sentit d'avaluar les possibilitats de reduir la càrrega ambiental dels purins que produeixen, d'introduir tècniques de la ramaderia ecològica, així com d'oferir productes ramaders de quilòmetre zero (llet, derivats làctics, carn, etc.).*
- *Assegurar, a través del planejament municipal, i dels instruments de gestió a l'abast, que es garanteix el manteniment i la millora d'aquest interessant mosaic agrícola i forestal disposant dels mecanismes de disciplina urbanística i la col·laboració amb la propietat, a fi que no s'estableixin usos i activitats incompatibles amb aquest espai agroforestal (edificacions, tancaments, abocaments, etc.), que facin disminuir els seus valors i serveis.*
- *Fomentar el manteniment i la millora de l'agricultura intersticial que es troba enmig de la zona forestal, incorporant, sempre que sigui possible, els principis de l'agricultura integrada o ecològica i, si és possible, amb l'atorgament de l'acreditació del CCPAE (organisme que regula la producció de ramaderia i agricultura ecològica).*
- *Afavorir la millora forestal a partir d'incentivar la gestió forestal (plans tècnics) necessària a fi que les propietats millorin l'estructura i composició de les masses arbrades i optimitzin els seus serveis ecosistèmics (rellevants especialment en la regulació climàtica, amb la captura de CO2) així com la seva resiliència davant de possibles pertorbacions com ara la sequera o els incendis forestals.*
- *Regular la conservació de les barraques de vinya inventariades a fi d'evitar que es puguin annexar construccions modernes a aquestes edificacions tradicionals. Aquests afegits constructius no només suposen malbaratar un patrimoni cultural sinó que també suposen una afectació al paisatge rural tradicional.*
- *Atendre les recomanacions recollides en el Catàleg de Masies i Cases Rurals de 2012 que preveuen que aquestes edificacions puguin, tant en l'edifici principal com en els volums annexos catalogats, admetre els usos de restauració, establiment de turisme rural (inclòs en la modalitat d'allotjament rural independent assimilable a habitatge) i activitats d'educació en el lleure. Aquestes també admeten tot tipus d'ús artesanal vinculat a l'habitatge familiar com la transformació artesanal de recursos naturals i la seva comercialització (elaboració de formatges i productes ramaders, etc..). També considerant compatibles totes aquelles activitats relacionades amb professions liberals que no suposin anar en contra del caràcter rural de l'entorn (escultors, pintors, músics, estudis de gravació, etc...). En aquest sentit, es remarca que aquest valuós patrimoni edificat ho és també per ser el bressol de les famílies i les persones que treballen la terra i conserven aquest interessant paisatge agroforestal del qual el municipi en pot fer senyera.*

14.2.4.Planejament territorial i urbanístic

- Pel que fa al municipi d'Artés, el PTPCC assigna **estratègies de creixement moderat a l'àrea urbana d'Artés i una estratègia de millora i compleció al barri de l'escorxador.** En aquest sentit, cal destacar que el PTPCC no assigna cap estratègia a la Urbanització Vista Pirineu, aspecte que apunta a no preveure cap tipus de noves extensions i a consolidar el teixit de baixa densitat edificant les parcel·les vacants. Tampoc el PTPCC preveu cap tipus d'estratègia concreta al polígon de Santa Maria d'Artés més enllà de la consolidació i edificació de les parcel·les vacants en sòl urbà.

- Pel que fa al **planejament dels municipis veïns**, cal destacar el pes del desenvolupament del sòl industrial a l'àrea d'influència de Manresa com ara Sant Fruitós, o del monocultiu d'habitatge en altres municipis com Navarcles.

- Pel que fa a **l'anàlisi del planejament vigent** d'Artés, les NNSS-88, cal destacar l'important potencial que es va preveure tot just fa tres dècades i que encara no ha estat exhaurit. Dit això, cal alinear el nou potencial del POUM als moments actuals, apostant per certa flexibilitat en els d'increment demogràfic, si més no tant destacats com als anys 80 i 90, si els suficients com per garantir cert marge d'actuació en la delimitació de nous sòls de transformació. Cal també destacar la presència d'un sector de sòl urbanitzable S2 de difícil execució i que, per no condicionar el futur creixement urbanístic al municipi, es recomana desclassificar.

- Pel que fa al **sòl no urbanitzable**, la qualificació prevista pel planejament vigent ha reflectit la realitat de la coberta del sòl i dels seus usos directes, amb dos grans zones, agrícola i de protecció natural. Cal veure la integració de les categories d'espais oberts previst pel PTPCC.

- Malgrat aquests anys de ralentització econòmica i demogràfica, pel que fa a arribada de nova població, cal posar en valor que Artés és un dels pocs municipis de la comarca que manté una **tendència a l'alça**. Aquest fet permet cert grau d'optimisme a l'hora de justificar els potencials previstos per a cadascun dels sexennis de vigència del POUM.

- Pel que fa al **potencial d'habitatge** tant en sòl urbà com en sòl urbanitzable, parteix d'un total de 4.709 habitatges amb la següent distribució:

POTENCIAL	Habitatges	%
Habitatges existents 2017	2.801	59,48%
Sòl urbà edificat	582	12,36%
Solars vacants	703	14,93%
Sòl urbà no consolidat	282	5,99%
Sòl urbanitzat per desenvolupar	341	7,24%
Total	**4.709**	100,00%

  Cal tenir en compte no només les dades dels potencials romanents en solars buits, sòl urbà no consolidat i sòl urbanitzable pendent de desenvolupar, sinó que, tenint en compte que el sòl consolidat i edificat recull el 28,60% del potencial d'habitatge és important definir possibilitats de compactació o densificació dels teixits existents en funció de la prospectiva de població o per demanda d'habitatges de diferents característiques, entre ells els habitatges de protecció oficial, dels quals el municipi d'Artés resulta deficitari.

- Pel que fa a l'estructura de la propietat rústega, hi ha un pes majoritari (40,37%) de la petita propietat inferior a 3 ha, la major part repartida als voltants de l'àrea urbana i amb presència significativa d'horts.

14.2.5.Sistemes urbanístics

- El planejament vigent estableix una classificació adient dels sistemes generals i locals que han de ser revisats i adaptats en el mac de revisió del POUM.
- Pel que fa al **sistema de comunicacions** es determina la necessitat d'implementar una ronda periurbana que garanteixi una correcta mobilitat pel territori; una proposta de ronda incorporada pels diferents instruments de planejament territorial vigents. Dins l'àrea urbana apareixen trams de carrer pendents de desenvolupar no inclosos en àmbits de gestió ni sectors de millora, casos que fan molt complexa la seva cessió i urbanització com en el cas del vial paral·lel al torrent del Mig.
- Pel que fa a la **mobilitat**, hi ha un pes significatiu del vehicle privat respecte del transport públic, exclusivament en línies d'autobús regular. La secció del viari i la presència de solars condicionats com a aparcaments fan que el municipi no tingui dèficits d'aparcaments, encara que el POUM haurà de regular el seu ús de d'acord a la legislació urbanística vigent.
- Pel que fa al **sistema d'espais lliures**, les NNSS-88 van ser molt ambicioses en introduir reserves d'espai lliure de certa entitat en àmbits com les muralles del castell o al llarg del torrent del Mig. No obstant han estat desenvolupades les integrades en àmbits de gestió i transformació a partir de la modificació puntual del planejament.
- L'estàndard de verd públic per habitant és de **33,84 m2 per cada 100 m2 de sostre residencial** no inclòs en cap sector de planejament, xifra superior al mínim exigit de 20 m2 per la legislació urbanística vigent, però en relació a les característiques dels espais lliures del municipi cal posar de manifest que un 17,10% del total d'espais lliures està situat en l'entorn de sòl no residencial, un 10,02% és sòl en pendent de més del 20% i el 30,81% està en sòl no urbanitzable. Així mateix cal destacar que 5.155 m2 d'espais utilitzats com a places i jardins estan en integrats en el sistema viari.
- Pel que fa als equipaments, el planejament vigent estableix una classificació que el POUM haurà de revisar i adaptar a la legislació urbanística vigent.
- La ràtio de 18,13 m2 d'equipament per habitant és molt superior a la mitjana, però una bona part correspon a equipament esportiu (23,45% del total d'equipaments), apreciant-se dèficits d'altres categories d'equipaments com l'administratiu, l'assistencial o el docent.
- Pel que fa a l'equipament educatiu, s'han definit escenaris de futur que poden implicar prioritzar reserves per a aquest tipus d'equipament respecte d'altres, en concret, pel que fa a escoles bressols principalment.
- Cal destacar la importància del Complex Cultural de Cal Sitjes en la vida quotidiana del municipi, concentrant la biblioteca, l'escola de música, l'auditori i sales de conferència en unes instal·lacions carregades d'història.

- Pel que fa a les xarxes de serveis urbans, Artés presenta una xarxa de dipòsits pel territori, d'una EDAR situada a Cabrianes, i comunitats de regants, les de la riera de malrubí gestionades pel Celler Cooperatiu. Pel que fa a energia i fonts renovables, la llenya té una certa importància al municipi i tant l'Institut com Cal Sitjes disposen d'instal·lacions fotovoltaiques.

14.2.6. Població i llars

Socialment, hi ha un canvi de paradigma, degut per una banda, a una nova concepció del model de família, amb l'aparició d'una diversitat de tipologies de llars: nuclears, homoparentals, sens fills, monoparentals reconstituïdes, extenses, adoptives, d'avis, d'acollida, etc., , i per altra banda a la baixada en la capacitat d'endeutament de la població, que comporta que bona part de les noves generacions ja no es planegen un habitatge en propietat, ni assolir la possibilitat d'una segona residència.

Aquest nou model comporta la necessitat de crear nous models d'habitatges.

Pel que fa als moviments demogràfics, destacar a Artés com un dels municipis de la comarca a on la població s'ha mantingut estable malgrat l'impacte de la crisi de 2008. Destacar la pèrdua de població en el disseminat d'Artés (habitatges en SNU), possiblement per les dinàmiques de creixement natural.

- Pel que fa les dinàmiques de mobilitat de la població, destacar que ha estat major l'arribada que la marxa de persones al llarg de les darreres dues dècades; la proximitat a Manresa i als polígons industrials de l'eix C-55 i C-16 son alguns dels factors que han afavorit l'arrelament de la població al territori. En aquest sentit destacar a la població de fora de Catalunya com el principal segment de població que ha marxat del municipi en els contexts de desacceleració de l'economia.
- Destacar el paper de Manresa com a principal polaritat en les baixes i les altes del padró.
- Pel que fa a l'estructura d'edats, destacar el procés d'envelliment en que es troba el municipi i que ha de ser valorat pel POUM a l'hora de dimensionar polítiques de millora de l'accessibilitat a l'habitatge i regeneració del teixit. Encara que hi ha hagut millores en quant a l'increment de la base de la piràmide, els potencials no permeten garantir el relleu generacional, encara que no de manera tan dramàtica com en altres municipis del Bages.
- En quan a les llars, cal destacar l'aprimament en nombre de persones respecte als anys previs a la crisi. L'envelliment demogràfic dibuixa un teixit al casc urbà amb predomini de gent gran vivint sola, com també un increment dels habitatges sense persones empadronades.
- Cal avaluar les projeccions aportades i situar-les en un context repetit arreu la comarca, amb escenaris baixos identificats per pèrdua de població, escenaris mitjans amb increment lleuger de població i amb escenaris alts amb increments significatius però encara lluny de dècades passades. Cal avaluar el potencial previst al planejament vigent en sòl urbà i urbanitzable i determinar si cal que el POUM prevegi noves extensions de sòl.
- Pel que fa a l'habitatge, destacar el pes de l'habitatge principal per sobre de l'ocasional o secundari, aspecte que incideix en l'arrelament de la població al territori al llarg de l'any.
- Pel que fa al règim de tinència, destacar el pes de l'habitatge de compra encara que s'ha de prestar atenció a l'increment dels contractes de lloguer en un canvi de tendència en l'accés a l'habitatge.
- Pel que fa a tipologia i edat de l'edificació Artés presenta una geografia a on predominen les edificacions de PB+2 i PB+3 realitzades al llarg de les dècades; únicament presenta edificacions puntuals en altura construïdes al tercer quart del segle XX. Pel que fa al casc antic, Artés pot presumir de tenir bons exemples d'arquitectura popular dels segles XVII-XVIII i XIX, encara que una part significativa en un estat millorable.
- En quant a dinàmiques constructives Artés replica els processos de desacceleració en l'inici i acabament dels habitatges que en la resta de la geografia urbana, sobre tot a partir de l'any 2008. Malgrat tot ha pogut desenvolupar habitatges protegits.
- Destacar el baix esforç de les llars en accedir a un habitatge, al menys, en el context dels municipis veïns.
- En quant a l'economia i la població, destacar el pes dels sectors serveis i industrial com a sectors d'activitat clau que han permet recuperar dinàmiques positives en la creació de treball. Destacar la desigualtat de gènere i per edats (joves i gent de més de 50 anys) en l'accés al mercat laboral. En aquest sentit, lligar la narrativa amb una piràmide demogràfica envellida i poc relleu generacional respecte de la franja de població activa.

14.2.7.Usos del sòl i dels teixits urbans

En relació a les àrees per a activitats econòmiques, la concepció general està experimentant importants canvis, el model de ciutat funcional en que l'activitat industrial s'havia de situar allunyada dels llocs residencials i que les activitats se segregaven per tipologies conformant un mosaic de sectors monofuncionals està mudant cap a un model de creixement urbà que aposta per a la sostenibilitat urbanística a través de complexitat d'usos que es complementen.

Entre els aspectes habitualment destacats per la ciutadania positivament, més enllà de les que poden ser obvis com la presència i qualitat d'espais verds, equipaments, i habitatge, cal fer especial esment a tres. El primer és la mixticitat d'usos ja que a més a més de generar espais ciutadans "actius" propicia també la presència i proximitat de serveis sanitaris (farmàcies, dentistes, ...) en un radi proper, però també la presència de comerç de proximitat on trobar productes frescos propis d'una dieta saludable. El segon és la existència d'aparcaments dissuasius, que fomentin una mobilitat activa i per tant sana. I el tercer i últim és el fet de viure en una ciutat atractiva que contribueixi a la consolidació del sentit d'identitat i benestar dels seus ciutadans.

Per contra entre els aspectes habitualment detectats per la ciutadania en negatiu, destaquen, el model de creixement basat en la baixa densitat, tot remarcant 3 aspectes vinculats. El primer és que la ciutadania percep com a molt perjudicials per la seva salut, però també com a molt perillosos, els carrers derivats de la dispersió suburbana sense activitat, però també sense il·luminació en determinades franges horàries. El segon és la forta dependència del vehicle privat, però també la contaminació de l'aire derivada. I per últim la falta d'identitat del conjunt urbà, en part provocada per la presència d'edificis vells i degradats per manca de manteniment, però també es percep per part de la població com una amenaça per la seva salut, la presència d'edificis i solars buits.

- Pel que fa a l'estructura de la propietat urbana, són les parcel·les compreses entre els 100 i 400 m2 de superfície les que concentren l'aprofitament del sòl (un 19,4% del total). No obstant, són les grans parcel·les de més de 5.000 m2 les que ocupen una major superfície del sòl (tant públic amb espais verds o equipaments, com privat al polígon industrial).
- Pel que fa a les alçades de l'edificació, Artés presenta un paisatge generalitzat d'edificacions d'entre 2 i 3 plantes, amb presència molt puntual de blocs plurifamiliars que trenquen el perfil de la ciutat.
- Pel que fa als solars vacants, cal destacar els sòls qualificats amb clau 3 situats al costat del bloc de "La Caixa", o les 127 parcel·les en sòls qualificats d'alineació a vial entre mitgeres i en filera (clau 2) amb el 21,77% del total dels sòls així qualificat pel planejament vigent. Destacar tanmateix els sòls pendents d'edificar en l'ampliació més recent del polígon industrial amb tipologia de nau petita.
- Destacar que el 22,90% del sòl amb ús residencial dins el sòl urbà resta pendent d'edificar, i el 18,96% pel que fa al sòl industrial.
- El planejament vigent no fa una distinció molt clara dels usos d'habitatge unifamiliar i plurifamiliar, qüestió que es fa molt evident a la clau 2, en la que conviuen les edificacions tradicionals unifamiliars entre mitgeres amb blocs plurifamiliars de fins a 7 plantes.
- L'habitatge unifamiliar aïllat no te un pes significatiu dins el teixit urbà, i per tant, el municipi no pateix els efectes negatius d'aquest model d'alt consum de sòl i recursos públics pel que a al manteniment de les xarxes de serveis urbans. El teixit existent, a banda de la urbanització Vista Pirineus, forma part de la taca urbana de la vila.
- Cal definir les densitats màximes de cada qualificació, un aspecte no desenvolupat al planejament vigent i que condiciona el càlcul dels potencials d'habitatge al POUM.
- El teixit d'activitat econòmica del Polígon industrial d'Artés cal que sigui analitzat a escala territorial, dins l'estratègia del corredor industrial del Bages; no obstant, el canvi en les mides de les naus amb tipologies de naus inferiors a 1.000 m2 permet generar una oferta d'espais ajustats a les necessitats de l'economia local monopolitzada per microempreses i autònoms.
- En les estratègies de desenvolupament econòmic, cal tenir en consideració el paper del mon rural i les seves necessitats que el POUM ha d'afrontar amb el mateix interès que les activitats realitzades al sòl urbà.
- Pel que fa a l'activitat dins el sòl urbà, observar la concentració segons sector d'activitat en molts pocs eixos, sobre tot carrer Rocafort i passeig Diagonal; tanmateix, considerar les necessitats suggerides pels comerciants a l'informe elaborat per l'Ajuntament en 2017 d'una millora de l'entorn comercial, d'una reflexió sobre la mobilitat en la trama comercial i de repensar determinades taxes municipals.

14.2.8.Paisatge

Un paisatge de qualitat és un actiu imprescindible per al futur. La qualitat del paisatge (tant si és urbà com rural) incrementa la qualitat de vida de la ciutadania i el seu benestar, i està intrínsecament unida a la imatge que projecta un municipi.

L'atenció no és només per als paisatges singulars i excepcionals, sinó també i sobretot per als de la vida quotidiana. No compta tant la protecció, sinó la gestió i l'ordenació dels paisatges amb els quals convivim diàriament.

Els paisatges significatius i amb personalitat tenen més possibilitats de prosperar que els homogenis o banalitzats, i reforcen alhora el sentiment de pertinença a un territori i l'autoestima pel lloc.

En el context de globalització actual, on els territoris competeixen entre ells per singularitzar-se, la qualitat del paisatge (urbà, periurbà o rural) és un factor de competitivitat econòmica.

El paisatge genera oportunitats econòmiques i és un agent d'emprenedoria i de creació d'ocupació a escala local (paisatgisme, planificació, agricultura periurbana, etc.), també en els sectors més creatius (cinema, publicitat, moda, gastronomia, disseny, etc.).

Oportunitat per a la cooperació entre el sector públic i el privat en l'àmbit local (empreses, fundacions, etc.) per a la conservació, la millora i la recuperació del paisatge, a través de sistemes de mecenatge.

Els valors dels paisatges locals poden contribuir a la reconfiguració i la transició cap a un nou model de valors col·lectius (cohesió, solidaritat, bellesa, etc.).

El paisatge actua com a factor de cohesió i integració social, sobretot en entorns quotidians.

Els valors naturals i culturals, així com la seva herència simbòlica i identitària, han de ser mantinguts i transmesos a les generacions futures per mitjà de l'educació.

En aquest sentit l'avanç de POUM proposa en general, evitar la desfiguració dels fons escènics i de les fites paisatgístiques amb barreres visuals que malmetin, impedeixin o dificultin considerablement la percepció de les imatges més interessants del municipi des de llocs accessibles i trams viaris transitats. En concret, es proposen aplicar les mesures següents en els entorns de la riera de Malrubí, la Balcera, el Puig de la Ponça i Els Roquinyons.

- Ordenar els nous creixements urbans atenent la presència de fons escènics i fites.
- Evitar que les noves construccions desfigurin els fronts urbans de qualitat i els perfils singulars.
- Limitar la construcció de nous edificis alts i singulars en aquells indrets del nucli que afectin àmbits de visió o línies d'horitzó i afavorint aquells projectes que s'integrin en l'entorn i tinguin qualitat en el disseny.
- Buscar traçats alternatius per a implantar les infraestructures i altres elements barrera, i establir àrees i franges amb paràmetres limitatius d'edificació o de no edificació.
- Establir les zones on caldrà la redacció de plans especials urbanístics per a preservar les fites visuals i els fons escènics més emblemàtics del municipi.

Una de les maneres de contemplar els paisatges urbans i rurals és a través dels miradors. Aquests espais privilegiats ens inviten, sedueixen, estimulen i, evidentment, ens faciliten la contemplació i l'estima pels paisatges. No es tracta, doncs, d'una contemplació merament visual, sinó també sensorial, emocional i vivencial. Els millors miradors acostumen a localitzar-se en llocs elevats, accessibles, de major amplitud escènica i amb vistes atractives i variades que permeten captar tots els matisos dels paisatges, identificar-ne els valors, les dinàmiques i, fins i tot, interactuar-hi. Aquests llocs són al mateix temps molt coneguts per la població local i tenen una forta càrrega simbòlica. En el cas d'Artés cal destacar el Castell i Els Roquinyons.

En aquest sentit, l'avanç de POUM proposa les eines i mesures següents:

- Identificar i relligar els punts i trajectes des dels quals s'aconsegueixin unes millors perspectives del paisatge local i dels seus valors naturals i patrimonials, potenciant els miradors des dels quals es poden contemplar.
- Identificar els itineraris paisatgístics i miradors situats al voltant del nucli i crear una xarxa d'espais lliures en el teixit urbà per accedir-hi.

Els accessos als nuclis urbans són la porta d'entrada i de sortida de les poblacions i, per tant, és la primera i l'última impressió que se'n rep. Aquest tipus de paisatge no només condiciona la qualitat de vida de la població que hi viu o s'hi desplaça, sinó també la imatge del municipi que es projecta. Consegüentment, la qualitat d'aquests espais és clau per reforçar el caràcter i la identitat de cada població.

En els accessos urbans del nucli d'Artés s'hi han anat ubicant alguns elements amb una gran diversitat funcional aprofitant els avantatges d'estar situats davant la carretera i en llocs de pas obligat i, per tant, molt visibles. La disposició d'aquests elements ha estat dispersa, incoherent, generant vials d'accés poc atractius, poc interessants, que han alterat la imatge i el

caràcter de la localitat.

En aquest sentit l'avanç de POUM preveu:

- Impulsar projectes de millora paisatgística dels accessos als nuclis urbans en els trams de menor qualitat.
- Establir criteris d'ocupació i de tipologia d'edificació adjacent als principals eixos viaris d'accés amb l'objectiu de garantir uns accessos als nuclis urbans ordenats, que facilitin la transició entre els espais oberts i els paisatges urbans, que millorin les seves condicions estètiques, que potenciïn els valors inherents del mateix nucli urbà i que reforcin la identitat i el caràcter propis de la localitat.
- Impulsar l'elaboració de plans d'ordenació paisatgística de les activitats comercials i de serveis associades als eixos viaris de les entrades al nucli amb més incidència visual, mitjançant mesures de requalificació de l'espai, vetllant per les seves dimensions, localització, retolació o cromatisme, i a través d'estratègies d'ocultació o harmonització.

L'agricultura és un dels principals factors de modificació dels paisatges de Catalunya al llarg de la història. Els camps, la seva parcel·lació, els camins, els murs de pedra seca, les construccions agrícoles tradicionals, les diverses espècies conreades o els canvis estacionals relacionats amb la seva explotació són alguns dels principals elements que caracteritzen els paisatges agraris, tots amb un elevat valor paisatgístic des de l'òptica productiva, històrica, estètica i simbòlica. Aquests espais agraris tenen també una gran importància ecològica per la funció de connectors que exerceixen entre els espais naturals.

Per aquest motiu, l'avanç de POUM persegueix els objectius següents en relació amb els paisatges agraris:

- Fomentar una estructura del paisatge en mosaic que compagini diferents activitats econòmiques i usos
- Conservar el patrimoni arquitectònic vinculat a les activitats agrícoles i ramaderes (murs de pedra seca, masies, cabanes, sèquies, canals i recs...), als dominis de camins tradicionals i a la història del territori
- Integrar paisatgísticament les noves edificacions ens els paisatges agraris i evitar la seva banalització

15. QUADRES RESUM

Quadre 1

RELACIÓ DEL PLANEJAMENT VIGENT

Referència CTU / Ajuntament	Figura de planejament territorial	Sòl que afecta	Dates	
			Aprov definitiva	Publicació DOGC
2003 / 006781 / N	Pla director urbanístic del Pla del Bages	Municipi	10/10/2006	07/12/2006
2005 / 018852 / C	Pla director urbanístic de la reserva de sòl per a l'eix transversal ferroviari	Municipi	08/01/2010	27/01/2010
2018 / 065912 / C	Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals de Catalunya 2020	Municipi	06/04/2018	16/04/2018

Referència CTU	Figura de planejament general	Sòl que afecta	Dates	
			Aprov definitiva	Publicació DOGC
1988 / 005002 / N	NORMES SUBSIDIÀRIES DE PLANEJAMENT	Municipi	03/02/1988	09/05/1988
2005 / 020313 / N	Text refós de les normes urbanístiques del planejament	Municipi	22/12/2005	04/04/2006

Referència CTU - Ajuntament	Modificació puntual del planejament general	Sòl que afecta	Dates	
			Aprov definitiva	Publicació DOGC
1992 / 002993 / N	Modificació puntual de l'article 90 de les Normes subsidiàries de planejament"	SU	19/01/1993	07/04/1993
1993 / 003010 / N	Modificacions puntuals NSP referent augment alçades reguladores carrer Sant Cristòfol, Barcelona i passeig Diagonal"	SU	16/02/1994	18/04/1994
1991 / 002522 / N	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament referent a les fondàries edificables"	SU - SNU	16/02/1994	06/05/1994
1995 / 001752 / N	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa del Celler Cooperatiu"	SU	13/09/1995	13/10/1995
1997 / 001610 / N	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament"	SNU	15/12/1999	13/04/2000
1998 / 001635 / N	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament al Polígon industrial Santa Maria d'Artés i illa veïna	SU	09/06/2000	13/09/2000
2001 / 001976 / N	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament	SU	14/11/2001	14/03/2002
1996 / 001047 / B	Modificació puntual de les Normes subsidiàries en el sector Can Berenguer	SU	21/05/2003	03/06/2003
2003 / 008960 / N	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament referent a la segona ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés	SNU	19/05/2004	15/07/2004
2002 / 000431 / N	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament al sector del Pla parcial d'ordenació Roquinyons	SUD	22/09/2005	14/06/2006
2007 / 029560 / N	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament	SU	03/07/2008	24/11/2008
2004 / 011593 / N	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa urbana industrial de cal Sitges	SU	21/12/2010	28/03/2011
2013 / 050274 / N	Modificació de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa del Celler cooperatiu	SU	27/05/2013	11/11/2013
2015 / 057799 / N	Modificació puntual de les normes subsidiàries al sector del nucli antic (claus 1a i 1b) per a l'ordenació volumètrica de les edificacions	SU	23/09/2016	07/11/2016
2015 / 058233 / N	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament per un canvi de qualificació de terrenys en sòl no urbanitzable a la zona de l'antiga granja Morell	SNU	02/12/2016	10/03/2017
2015 / 058279 / N	Modificació puntual de normes subsidiàries relativa a construccions en sòl no urbanitzable: granges	SNU	02/12/2016	13/03/2017
2017 / 063369 / N	Modificació puntual 1/2017 de les Normes Subsidiàries de Planejament d'Artés. Pl. Major.	SU	05/04/2019	10/05/2019
2- 2017	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament, entorn de la Serreta fins al límit amb el riu Sec, informe ambiental estratègic DOGC 18/04/2018	SNU	Pendent	

Referència CTU - Ajuntament	Planejament derivat	Sòl que afecta	Dates	
			Aprov definitiva	Publicació DOGC
1988 / 004773 / N	P.P. AMPLIACIÓ POLÍGON INDUSTRIAL SANTA MARIA	SUD	30/05/1990	22/08/1990
1990 / 001411 / N	MODIF. P.P. POLÍGON INDUSTRIAL SANTA MARIA	SUD	13/02/1991	08/04/1991
1990 / 001792 / N	Pla parcial del sector Roquinyons Est S-4	SUD	09/12/1993	04/02/1994
1995 / 001753 / N	Pla especial de reforma interior a l'illa del Celler Cooperatiu	SU	13/09/1995	13/10/1995
1997 / 001557 / N	Pla Especial de reforma interior del sector Can Bereguer	SU	17/07/1997	
2006 / 023250 / N	Pla parcial urbanístic del sector S-5 segona ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés"	SUD	14/12/2006	02/03/2007
1997 / 002471 / N	Pla parcial d'ordenació S-3 (sector Roquinyons Sud)	SUD	25/01/2007	29/03/2007
2008 / 035150 / N	Modificació puntual del Pla parcial urbanístic d'extensió del nucli urbà a la zona del polígon industrial Santa Maria d'Artés"	SUD	04/02/2009	22/04/2009
2009 / 035397 / N	Modificació puntual del Pla parcial d'ordenació per a l'ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés	SUD	10/03/2009	05/06/2009
2011 / 046216 / N	Modificació puntual del Pla especial de reforma interior el Celler Corporatiu	SU	25/01/2012	22/03/2012
2010 / 041247 / N	Pla especial urbanístic del catàleg de masies i cases rurals i inventari de cases en sòl no urbanitzable"	SNU	21/09/2012	01/02/2013
2014 / 054011 / N	Pla especial urbanístic en sòl urbà - carrer la Fassina	SU	17/07/2015	18/11/2015
	Pla especial de protecció del patrimoni i Catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals d'Artés (AI 12/7/2017, DOGC 2/11/2017)	Municipi	Pendent	
	Pla especial urbanístic relatiu a l'àmbit de l'antiga Granja Morell, implantació aparcament de caravanes (AI 29/6/2018 BOPB 11/7/2018)	SNU	Pendent	

Quadre 2

QUADRE NUMÈRIC DEL PLANEJAMENT GENERAL. DIMENSIÓ DELS TIPUS DE SÒL

data	Planejament general	m2 Sòl Urbà Consolidat	m2 Sòl Urbà No consolidat	m2 Sòl Urbanitzable Programat	m2 Sòl Urbanitzable No programat	m2 Sòl no Urbanitzable	m2 Total terme municipal
09/05/1988	NORMES SUBSIDIÀRIES DE PLANEJAMENT	923.606,30	256.419,70	349.093,00	-	16.331.972,00	17.861.091,00

MODIFICACIONS PUNTUALS DE PLANEJAMENT GENERAL QUE HAN AFECTAT AL QUADRE ANTERIOR

data	Expedients de Modificació Puntual de Planejament general		m2 Sòl Urbà Consolidat	m2 Sòl Urbà No consolidat	m2 Sòl Urbanitzable Programa	m2 Sòl Urbanitzable No programa	m2 Sòl no Urbanitzable	m2 Total terme municipal
06/05/1994	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament referent a les fondàries edificables"		16.284,00				16.284,00	
13/10/1995	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa del Celler Cooperatiu"		16.344,40	16.344,40				
03/06/2003	Modificació puntual de les Normes subsidiàries en el sector Can Berenguer		-6.496,19	6.496,19				
15/07/2004	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament referent a la segona ampliació del polígon				76.984,00		-76.984,00	
28/03/2011	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa urbana industrial de cal Sitges		-12.451,00	12.451,00				
		Total	51.575,59	35.291,59	76.984,00	-	-60.700,00	-
		%	*-6%*	*14%*	*22%*		*0%*	

data	Planejament general Resultant	m2 Sòl Urbà Consolidat	m2 Sòl Urbà No consolidat	m2 Sòl Urbanitzable Programat	m2 Sòl Urbanitzable No programat	m2 Sòl no Urbanitzable	m2 Total terme municipal
28/03/2011	NNSS-88+Mod	872.030,71	291.711,29	426.077,00	-	16.271.272,00	17.861.091,00

DESENVOLUPAMENT DE POLÍGONS I SECTORS

data	Instrument de gestió	m2 Sòl Urbà Consolidat	m2 Sòl Urbà No consolidat	m2 Sòl Urbanitzable Programat	m2 Sòl Urbanitzable No programat	m2 Sòl no Urbanitzable	m2 Total terme municipal
	U3_Urb.Vista Pirineu	109.690,00	-109.690,00				
30/05/1990	S1_Ampliació Pol. Ind.	173.763,00		-173.763,00			
03/07/1992	U2_Sector c/Núria	33.280,00	-33.280,00				
06/05/1998	S4_Roquinyons Est	21.910,00		-21.910,00			
03/11/2000	U1_Sector Malla	49.440,00	-49.440,00				
25/09/2001	U5_Sector c/Mallorca POLÍGON A	4.590,00	-4.590,00				
15/01/2003	U4_Torrent del Mig	36.320,00	-36.320,00				
03/06/2003	Pla Especial de reforma interior del sector Can Berenguer	6.496,19	-6.496,19				
28/03/2011	Illa urbana industrial de cal Sitges (Equipaments)	5.463,00	-5.463,00				
00/01/1900	Pla especial de reforma interior a l'illa del Celler Cooperatiu Polígon 1	9.425,10	-9.425,10				
04/09/2007	Ampliació 2 Pol. Ind.	76.984,00		-76.984,00			
12/11/2007	S3_Roquinyons Sud						
	S2_Sector Residencial Nord						
	TOTAL DESENVOLUPAMENT DE SECTORS	527.361,29	-254.704,29	-272.657,00			

data	Planejament general		m2 Sòl Urbà Consolidat	m2 Sòl Urbà No consolidat	m2 Sòl Urbanitzable Programat	m2 Sòl Urbanitzable No programat	m2 Sòl no Urbanitzable	m2 Total terme municipal
2019	Classificació de sòl		1.399.392,00	37.007,00	153.420,00		16.271.272,00	17.861.091,00
1988-2019		*Evolució*	475.785,70	-219.412,70	-195.673,00		-60.700,00	-
			51,51%	*-85,57%*	*-56,05%*		*-0,37%*	

Quadre 3

Data	Àmbit	Superfície SU + SUP (m2)	Vials (Clau V)	Zones Verdes (Claus P,J, L i S)	Equipaments (Claus D, T, E) (m2)	Sòl públic (m2)	(%)	Sòl privat Total (m2)	(%)	Sostre Total	Sostre No Residencial	Sostre Residencial	Habitatges (uts)
09/05/1988	NORMES SUBSIDIÀRIES DE PLANEJAMENT	1.529.119,30	357.010,85	192.309,20	83.650,40	632.970,45	41,39%	896.148,85	58,61%	1.286.433,78	228.844,91	1.057.588,87	4.271

QUADRE DEL PLANEJAMENT GENERAL VIGENT. DIMENSIÓ I CARACTERÍSTIQUES DEL SÒL URBÀ

Data	Àmbit	Superfície SU + SUP (m2)	Vials (Clau V) (m2)	Zones Verdes (Claus P,J, L i S) (m2)	Equipaments (Claus D, T, E) (m2)	Sòl públic (m2)	Sòl privat (m2)	Sostre Total	Sostre No Residencial	Sostre Residencial	Habitatges (uts)
13/10/1995	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa del Celler Cooperatiu"	-	3.671,80	3.867,60	-	7.539,40	-7.539,40	6.167,93	-11.441,08	17.609,01	170
06/05/1994	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament referent a les fondàries edificables"	-16.284,00						-11.398,80	-11.398,80		
03/06/2003	Modificació puntual de les Normes subsidiàries en el sector Can Berenguer			3.456,25	129,5	3.585,75	-3.585,75	7.094,43	-4.547,33	11.641,76	47
15/07/2004	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament referent a la segona ampliació del polígon industrial Santa Maria d'Artés	76.984,00	12.422,00	12.507,00	5.176,00	30.105,00	46.879,00	41.789,60	41.789,60		
28/03/2011	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament a l'illa urbana industrial de cal Sitges		-	3.219,35	3.883,60	7.102,95	-7.102,95	6.848,05	-8.715,70	15.563,75	125
13/09/2000	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament al Polígon industrial Santa Maria d'Artés i illa veïna			1.400,00		1.400,00	-1.400,00	-			
14/03/2002	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament				1.185,60	1.185,60	-1.185,60	-			
06/05/1994	Modificacions puntuals de les Normes subsidiàries de planejament referent a les fondàries edificables"				5.570,00	5.570,00	-5.570,00	-			
14/06/2006	Modificació puntual de les Normes subsidiàries de planejament al sector del Pla parcial d'ordenació Roquinyons							-			96
	Total	60.700,00	16.093,80	24.450,20	15.944,70	56.488,70	20.495,30	50.501,21	5.686,69	44.814,52	438

1988-2019	Transformació del sòl mitjançant MP	1.589.819,30	373.104,65	216.759,40	99.595,10	689.459,15	43,37%	900.360,15	56,63%	1.336.934,99	234.531,60	1.102.403,39	4.709

Quadre 4

Desenvolupament Planejament vigent

Data	Àmbit	Total Sòl m2	Total Sostre m2st	Sostre No residencial m2st	Sostre Residencial m2st	Habitatges
09/05/1988	NNSS-88	17.861.091,00	1.286.433,78	228.844,91	1.057.588,87	4.271
				17,79%	*82,21%*	

Sectors en sòl urbà no consolidat amb instruments de planejament derivat i instruments de gestió aprovats definitivament

Data Aprovació definitiva			Àmbit /Exp	Total Sòl	Total Sostre	Sostre No residencial	Sostre Residencial	Habitatges NNSS-88	Habitatges màx. MP	Cessions pendents	Obres urbanització		sostre	sòl	Grau consrucció		Potencial Pendent
PD	PR	PU		m2	m2st	m2st	m2st			%	vials %	ZV %	Desenvolupat	Desenvolupat	%	hab	Habitatge
24/04/1957			U3_Urb.Vista Pirineu (1)	109.690,00	32.080,00		32.080,00	93			100%		22.421,51	109.690,00	69,89%	65	28
	06/06/1986	03/07/1992	U2_Sector c/Núria	33.280,00	37.217,53		37.217,53	135		0%	100%	100%	28.395,60	33.280,00	76,30%	103	32
	01/03/1991	03/11/2000	U1_Sector Malla	49.440,00	33.600,00		33.600,00	120			100%		26.880,00	49.440,00	80,00%	96	24
	05/06/1992	25/09/2001	U5_Sector c/Mallorca (2)	27.690,00	30.940,00		30.940,00	119		100%	0%		11.475,00	4.590,00	34,45%	41	78
	02/08/2000	15/01/2003	U4_Torrent del Mig	36.320,00	18.470,92		18.470,92	67		0%	100%	100%	2.205,48	36.320,00	11,94%	8	59
17/07/1997	03/06/2003	?	PERI Can Berenguer	6.496,19	7.094,43	-4.547,33	11.641,76		47	0%	100%	100%	11.641,76	6.496,19	100,00%	47	-
28/03/2011	21/10/2010	?	PERI Cal Sitjes	12.451,00	6.848,05	-8.715,70	15.563,75		125	34%	100%	66%	-	5.463,00	0,00%	-	125
13/10/1995	25/01/2012	?	PERI Celler Cooperatiu Poligon 1	9.425,10	6.167,93	-11.441,08	9.885,06	-	170		100%		9.885,06	9.425,10	35,88%	61	-
13/10/1995			PERI Celler Cooperatiu Poligon 2	6.919,30			7.723,95	-		100%	0%	0%	-	-			-
			Total	291.711,59	172.418,86	-24.704,11	197.122,97	534	342				112.904,41	254.704,29	48,06%	421	346

Sectors en sòl urbanitzable amb instruments de planejament derivat i instruments de gestió aprovats definitivament

Data Aprovació definitiva			Àmbit /Exp	Total Sòl	Total Sostre	Sostre No residencial	Sostre Residencial	Habitatges NNSS-88	Habitatges màx. MP	Cessions pendents	Obres urbanització		sostre	sòl	Grau consrucció		Potencial Pendent
PD	PR	PU		m2	m2st	m2st	m2st			%	vials %	ZV %	Desenvolupat	Desenvolupat	%	hab	Habitatge
22/08/1990	04/01/1991	04/01/1991	P.P. AMPLIACIÓ P.I SANTA MARIA	173.763,00	73.575,40	73.575,40	-	-	-	0%	100%	100%	69.896,63	173.763,00	95%		
04/02/1994	03/09/1993	06/05/1998	P.P Roquinyons Est S-4	21.910,00	11.056,00	-	11.056,00	54		0%	100%	100%	5.937,48	21.910,00	53,70%	29	25
02/03/2007	04/09/2007	?	P.P S-5 2A ampliació P.I Santa Maria	76.984,00	41.789,60	41.789,60	-	-	-	0%	100%	100%	10.447,40	76.984,00	25%		
			Total	272.664,27	126.421,00	115.365,00	11.056,00	54					86.281,51	272.657,00	53,70%	29	25

Sectors en sòl urbanitzable amb instruments de planejament derivat i instruments de gestió aprovats definitivament sense desenvolupar

29/03/2007	12/11/2007	?	P.P S-3 Roquinyons Sud (3)	126.300,00	60.874,56	60.874,56	184	96	-	-	-	-	280
			Total	126.300,00	60.874,56	60.874,56	184	96				-	280

Sectors en sòl urbanitzable pendents

			P.P Sector Nord	27.120,00	24.814,80	24.814,80	61	-	-	-	-	-	61
			Total	27.120,00	24.814,80	24.814,80	61	-				-	61

(1) Urbanització amb pla parcial aprovat l'any 1957. Urbanització amb dèficits (sense xarxa de sanejament)

(2) Sector desdoblat en 2 polígons

(3) Pendent d'aprovació de modifcació de reparcel.lació i urbanització d'acord a la divisió poligonal aprovada en data 26/7/2013 BOPB 27/11/2013

Quadre 5

LA DIMENSIÓ DEL SISTEMA D'ESPAIS LLIURES

	Places	Clau	Tipus de sòl 2019	Nivell urbanització (%)	Superfície (m2)	Sòl públic (m2)	Sistema (m2)	Qualitat
1	Plaça Major	J	SUC	100%	330,00	330,00	330,00	Qualitat Bona, Pavimentat
2	Mirador parc muralles	J	SUC	100%	2.520,00	2.520,00	2.520,00	Qualitat Bona, Ajardinat
3	Plaça Faura	V	SUC	100%	870,00	870,00		Aparcament / Contenidors
4	Plaça Església	V	SUC	100%	1.210,00	1.210,00		Espai ajardinat +Aparcament
5	Plaça Catalunya	J	SUC	100%	4.560,00	4.560,00	4.560,00	Espai ajardinat en part
6	Plaça de la Font / Plaça dels Martirs	V	SUC	100%	460,00	460,00		Cruilla de carrers
7	Pl. Francesc Blancher / Plaça del Raval	V	SUC	100%	515,00	515,00		Qualitat Bona, Pavimentat
8	Pl. Sant Cristòfol	V	SUC	100%	2.100,00	2.100,00		Pavimentat
9	Pl. Sant Pelegrí	J	SUC	100%	720,00	720,00	720,00	Pavimentat
10	Pl. Telers i entorn	J	SUC	100%	3.456,25	3.456,25	3.456,25	Pavimentat. Jocs infantils
	Total m2 places				16.741,25	16.741,25	11.586,25	

	Parcs i jardins	Clau	Tipus de sòl 2019	Nivell urbanització (%)	Superfície (m2)	Sòl públic (m2)	Sistema (m2)	Qualitat
11	Parc de les muralles	P	SNU	11%	36.000,00	3.866,00	21.600,00	Rústic. 40% sòl de pendent > 20%
12	Jardins de l'antic escorxador	J	SUC	0%	7.531,00	7.531,00	7.531,00	Bosquet
13	Parc Riera Malrubí carrer General Prim	P	SNU	0%	8.100,00	-	8.100,00	Rústic
14	Parc Can Cruselles	P	SUC	100%	4.938,40	4.938,40	4.938,40	Jardí, Parc Infantil
15	Jardins Cal Sitjes	J	PERI	66%	3.219,35	2.120,00	3.219,35	Espais lliure pavimentat i aparcament
16	Jardins del carrer Montserrat Roig	J	SUC	0%	3.735,75	3.735,75	2.839,17	Rústic, Difícil accés. 24% sòl de pendent > 20%
17	Parc Roquinyons	J	SUP (PRAD*)	0%	20.234,65	20.234,65	13.354,87	Rústic. 34% sòl de pendent > 20%
18	Jardins UA Torrent del Mig	J	SUC	100%	3.320,00	3.320,00	3.320,00	Pavimentat. Ajardinat
19	Carrer les Parres	P	SUC	100%	2.123,00	2.123,00	2.123,00	Pavimentat Vorera ample
20	Jardins UA Malla	J	SUC	55%	6.720,00	6.720,00	6.720,00	Pavimentat, enjardinat i rústic
21	Jardins Celler Cooperatiu	J	PERI	54%	3.867,60	2.085,40	3.867,60	Pavimentat i Aparcament (Poligon 2 sense desenvolupar)
22	Escales Carretera de Prats	S	SUC	20%	524,00	524,00		Mur de contenció i escales. 100% sòl de pendent>20%
23	Escales Carretera de Sallent	S	SUC	42%	9.000,00	9.000,00		Talussos ajardinats i escales 100% sòl de pendent>20%
24	Jardins UA Mallorca	J	SUNC	0%	2.600,00	-	2.600,00	Rústic
25	Jardins Torrent del mig (inclou UA Núria)	J	SUC	0%	8.260,00	-	8.260,00	Rústic i torrent
26	Parc Polígon Industrial	P	SNU	0%	45.334,00	-	45.334,00	Rústic i bosc
27	Parc de can Vila	J	SUC	0%	63.448,00	63.448,00	63.448,00	Rústic i bosc
28	Jardins Indecasa	J	SUC	100%	1.400,00	1.400,00	1.400,00	Placeta ajardinada
29	Jardins 1a Ampliació Polígon	J	SUC	0%	55.907,00	55.907,00	55.907,00	Rústic, Bosc
30	Jardins 2a Ampliació Polígon	J	SUC	0%	12.507,00	12.507,00	12.507,00	Residual.Rústic, Bosc
31	Perímetre cementiri	J	SNU	0%	7.800,00	7.800,00	7.800,00	Residual. Rústic
32	Sector Nord	J	SUP	0%	3.254,40	-	3.254,40	Rústic
33	Vista Pirineus	J	SUC	0%	2.107,00	2.107,00	1.053,50	Residual. Rústic ,50% sòl de pendent >20%
34	Vista Pirineus	J	SNU	0%	3.510,00	3.510,00	3.510,00	Residual. Rústic
	Total m2 parcs i jardins				315.441,15	212.877,20	282.687,29	

**PRAD = Projecte de reparcel.lació aprovat definitivament*

Quadre 6

LA DIMENSIÓ DELS SISTEMES D'EQUIPAMENTS MUNICIPALS

Tipus	Clau		(m2)	(habitants)	(m2 eq / hab)	(m2 eq / hab)	
Escolar	Ee		17.068,60	5.648	3,02	4	*S'assoleixen les necessitats actuals*
Esportiu	Es		24.016,30	5.648	4,25	4	*S'assoleixen les necessitats actuals*
Assistencial	Eat		1.820,00	5.648	0,32	0,1	*S'assoleixen les necessitats actuals*
Cultural	Ec		6.515,80	5.648	1,15	0,4	*S'assoleixen les necessitats actuals*
Públic administratiu	Ea		1.294,30	5.648	0,23	0,45	*S'assoleixen les necessitats actuals*
Social	Er		2.682,70	5.648	0,47		*Església parroquial*
Funeraris-cementiri-	Ex		10.495,80	5.648	1,86		*S'assoleixen les necessitats actuals. No es preveu ampliació*
Serveis tècnics	T		2.162,80	5.648	0,38	0,7	*Deixalleria i Dipòsit Vista Pirineu. S'assoleixen les necessitats actuals*
Dotacions	D		19.810,00	5.648	3,51		*Reserves per a satisfer necessitats Equipaments escolars, administratius i serveis tècnics*
		Total equipaments existents	85.866,30	5.648	15,2	9,65	
Equipament privat	Ecl		16.508,10				*Equipament privat*
Equipament privat en zona de sòl urbà	1b		687				*Residència d'avis en zona de sòl urbà*
		Total equipaments	103.061,40	5.648	18,25		

Altres equipaments*	Clau			Superfície	Sostre	Titularitat	Observacions
En sistema espais lliures NNSS-88				**(m2)**	**(m2st)**		
Antic escorxador	J	Espais lliures		389	559	Pública	*Ec*
Centre Cívic, Can Cruselles	P	Espais lliures		401,6	954	Pública	*Ec*
Dipòsit vista pirineus	J	Espais lliures		204,3		Pública	
			Total	994,9			

** Equipaments quantificats en quadre principal però no classificats per les NNSS-88 com sistema d'equipaments*

Reserva sòl per a equipaments	Clau			Superfície		Titularitat	Observacions
				(m2)			
Carrer Arquitecte Gaudi-Ronda del Torrent	D	MP SUNC		5.570,00		Pública	
Roquinyons	D	SUP		7.987,00		Pública	*En sòl urbanitzable pendent de desenvolupar*
En ampliació 2 Polígon industrial	D	MP SUP		5.176,00		Pública	
Cal Sitjes	D	MP PERI		1.077,00		Privada	*En PERI pendent de desenvolupar*
			Total	19.810,00			

Equipaments Privats	Clau			Superfície	Sostre	Titularitat	Observacions
				(m2)	**(m2st)**		
Fassina	Ecl	SUC		4.596,00		Privada	*En PERI pendent de desenvolupar*
Club Condominio Vista Pirineus	D	SUC	Frontó, Piscina, pista poliesportiva, 3 pistes tennis, altres	8.364,10	3.395,00	Privada	
Fundació Patronat de la Vila d'Artés	Eet	SUC	Centre de dia. Llar Residència	3.548,00			
			Total	16.508,10			

Quadre 7

LA DIMENSIÓ DELS SISTEMES D'EQUIPAMENTS MUNICIPALS
DESCRIPCIÓ DELS EQUIPAMENTS EDUCATIUS

Equipament educatiu

Ensenyament obligatori				**Places**		
			Nivell educatiu	**Previstes**	**Potencial alumnes 2017**	**Vacants**
Escola Pública Doctor Ferrer	CEIP pública	franja 3-12 anys	Segon cicle d'educació infantil i educació primària	395	623	-28
Escola Vedruna Privada	CEIP privada concertada		Segon cicle d'educació infantil i educació primària	200		
Institut Miquel Bosch i Jover	IES pública	franja 13-18 anys	Educació secundària obligatòria i postobligatòria.	427	319	180
Escola Vedruna Privada	IES privada concertada		Educació secundària obligatòria	72		
				1.094	942	152

Ensenyament no obligatori						
Moixaines	Escola bressol municipal	franja 0-2 anys	Primer cicle d'educació infantil.	82	170	-88

Quadre 8

INDICADORS

Planejament general	Sòl Urbà		Sòl Urbanitzable		Sòl no Urbanitzable		Terme municipal
	Total	%	Total	%	Total	%	
Potencial NNSS a 2019	1.436.399,00	8,04%	153.420,00	0,86%	16.271.272,00	91,10%	17.861.091,00

Percentatge de sòl	Dades (%)		
	Artés	Comarca	Catalunya
% Sòl urbà en relació al terme	8,04%	3,7	4,35
% Sòl urbanitzable en relació al terme	0,86%	1,32	1,67
% Sòl no urbanitzable en relació al terme	91,10%	94,99	93,97
% Sòl urbanitzable en relació al sòl urbà	10,68%	35,66	38,44

Densitat neta d'habitants			
Nombre habitants	2018	5.648,00	hb
Ha. Sòl urbà (Ha)		143,64	Ha

Nombre d'habitants per hectàrea SU	Artés		Comarca	Catalunya
	39,32	hb / Ha SU	43,16	53,81

Densitat d'habitatges			
Nombre habitatges estimats	2011	2.635,00	hbtg
Ha. sòl urbà (Ha)		143,64	Ha

	Artés		Comarca	Catalunya
Nombre d'habitatges per hectàrea	18,34	hbtg / Ha	22,47	28,63

Estàndards de sistemes			
Superfície de espai públic per habitant			
M2 espai public total (sòl pendent < 20%)		288.885,34	m2
Nombre habitants	2018	5.648,00	hb

	Artés		Comarca	Catalunya
m2 espai públic per habitant	51,15	m2 espai public/hb	77,48	57,84

Superfície d'equipaments per habitant			
M2 total d'equipaments		103.061,40	m2
Nombre habitants	2018	5.648,00	hb

	Artés		Comarca	Catalunya
m2 zona d'equipaments per habitant	18,25	m2 equipaments/hb	27,19	23,79

Estàndard de mobilitat					
Índex de mobilització		Artés		Comarca	Catalunya
Nombre de vehicles turismes	2017	3.183,00	vehicles	144.526,00	3.481.340,00
Nombre habitatges (1ª residència)		2.093,00	hbtg	70.852,00	2.944.944,00
Nombre de vehicles per habitatge		1,52	turisme / hbtg	2,04	1,18

Dades Comarca i Catalunya MUC 1 de gener de 2018

Diputació
Barcelona

Gerència de Serveis d'Habitatge, Urbanisme i Activitats
Comte d'Urgell, 187, 2a pl.
Edifici del Rellotge
08036 Barcelona
Tel. 934 022 890 · Fax 934 020 653
gs.hua@diba.cat · www.diba.cat/

Ajuntament d'Artés

Avanç del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal

Memòria descriptiva i justificativa.

Ordenació

Abril de 2020

HABITATGE , URBANISME I ACTIVITATS

Diputació Barcelona

CRÈDITS

EQUIP REDACTOR

Directors de l'Avanç POUM d'Artés

Montse Escorsell,	arquitecta urbanista (Dir.)
Borja M. Iglesias,	arquitecte urbanista

Direcció de documentació ambiental

Xavier Garcia Galindo,	biòleg i ambientòleg
Elias Asbert Castañeda,	geògraf
Paulino Vallejo Climent	geògraf

Direcció jurídica i legal

Pareja & Associats, Advocats	
Pol Fontboté Pradilla	advocat

Direcció de documentació social

Borja M. Iglesias	arquitecte urbanista
Marc Vila Recio	geògraf
Jose Antonio Ruiz Jiménez	geògraf

ENS DESTINATARI

Ajuntament d'Artés

Enric Forcada Valiente	Alcalde-President (ERC)
Montserrat Bach	Secretària municipal
Glòria Bosch	Arquitecta municipal

Grups municipals

Pere Bitriu Comallonga	Regidor d'Habitatge, Medi ambient i Urbanisme (CUP)

CONTRACTACIÓ I GESTIÓ
DIPUTACIÓ DE BARCELONA
ÀREA D'INFRAESTRUCTURES I ESPAIS NATURALS
Gerència de Serveis d'Habitatge, Urbanisme i Activitats

Eulàlia Mata Dumenjó	Tècnica gestora

Ajuntament d'Artés

Pla d'Ordenació Urbanística Municipal

Avanç

Memòria descriptiva i justificativa
Ordenació

Abril de 2020

Diputació Barcelona
Gerència de Serveis d'Habitatge Urbanisme i Activitats

Agència de vertebració urbana AVRA .PRO

Montse Escorsell (Dir), arquitecta urbanista
Borja M. Iglesias, arquitcte urbanista

ÍNDEX

ÍNDEX **5**

1. INTRODUCCIÓ **7**

1.1. Punt de partida per a l'ordenació urbanística 7

1.2. Resposta a la diagnosi urbanística 8

1.3. Principis generals de l'actuació urbanística 10

2. OBJECTIUS GENERALS DEL POUM **13**

2.1. Objectius de l'Avanç de POUM 13

2.2. Objectius ambientals 13

2.2.1. Model territorial sostenible 13

2.2.2. Contaminació acústica 13

2.2.3. Qualitat de l'aire 14

2.2.4. Adaptació al canvi climàtic 14

2.2.5. Optimització dels recursos 14

2.3. Objectius en matèria de salut 15

2.3.1. Model territorial saludable 15

2.3.2. Cohesió social 15

2.3.3. Convivència 16

2.3.4. Vitalitat i seguretat 16

2.3.5. Capital social 16

2.4. Objectius en matèria de mobilitat 17

2.4.1. Mobilitat saludable 17

2.4.2. Mobilitat sostenible 17

2.4.3. Accessibilitat 17

2.5. Objectius en matèria de gènere 18

2.6. Agenda 2030 i Agenda Urbana de Catalunya 19

2.6.1. Agenda 2030. Objectius i indicadors per a l'avaluació dels progressos 19

2.6.2. L'Agenda Urbana de Catalunya (AUC) 21

3. CRITERIS GENERALS DEL POUM **23**

3.1. Sòl urbà i urbanitzable 23

3.2. Sòl no urbanitzable 24

4. ANÀLISI D'ALTERNATIVES **25**

4.1. Alternativa 0: Mantenir el planejament vigent 29

4.1.1. Descripció per blocs temàtics 29

4.1.2. Conclusions a l'Alternativa 0 36

4.2. Alternativa 1: Ajustar i adaptar el planejament vigent 38

4.2.1. Descripció per blocs temàtics ... 38
4.2.2. Conclusions a l'alternativa 1 ... 44
4.3. Alternativa 2: Equilibrar potencials i sensibilitats ... 46
4.3.1. Descripció per blocs temàtics ... 46
4.3.2. Conclusions a l'alternativa 2 ... 55
5. PROPOSTES D'ÀMBITS PER ALTERNATIVA ... 57
6. JUSTIFICACIONS A L'ALTERNATIVA ESCOLLIDA ... 70
6.1. Estructura viària i mobilitat ... 70
6.1.1. Anàlisi comparat ... 70
6.1.2. Justificació ... 72
6.2. Model d'ordenació (classificació del sòl) ... 72
6.2.1. Anàlisi comparat ... 72
6.2.2. Justificació ... 74
6.3. Model d'ordenació (millora i compleció) ... 75
6.3.1. Anàlisi comparat ... 75
6.3.2. Justificació ... 76
6.4. Model d'ordenació (extensió) ... 77
6.4.1. Anàlisi comparat ... 77
6.4.2. Justificació ... 78
6.5. Sòl no urbanitzable ... 79
6.5.1. Anàlisi comparat ... 79
6.5.2. Justificació ... 80
6.6. Sistemes d'espais lliures i d'equipaments ... 81
6.6.1. Anàlisi comparat ... 81
6.6.2. Justificació ... 82
7. ESCENARIS I DINAMISME (2020-2036) ... 84
8. PROPOSTA D'ORDENACIÓ DEL DOCUMENT D'AVANÇ ... 86
8.1. Proposta de criteris per a la qualificació del sòl ... 86
8.2. Qualificació i regulació dels sistemes ... 86
8.3. Qualificació i regulació de les zones ... 87
9. ÍNDEX D'IMATGES ... 88
10. ÍNDEX DE TAULES ... 88

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Punt de partida per a l'ordenació urbanística

L'instrument de planejament general vigent al municipi d'Artés és el document de les Normes Subsidiàries de Planejament, aprovades definitivament per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona en data 3 de febrer de 1988 i publicades al DOGC en data 9 de maig de 1988. Aquestes normes subsidiàries (en endavant NNSS-88), tenien per objecte revisar el planejament anterior (Plan General de Ordenación Urbana, PGOU) redactat a l'any 1962 per Manuel de Solà-Morales Rosselló.

Les NNSS-88 plantegen els objectius següents:

– Definir una estructura urbana ajustada a la realitat del territori i coherent, que consolidi els teixits urbans existents, reforci eixos i eviti el fenomen de la dispersió.
  - Millorant la connectivitat interna de la xarxa viària i l'accessibilitat entre els diversos sectors.
  - Garantint una política de sòl que corregeixi les tensions especulatives.
  - Lligant els futurs creixements al nucli de població.
  - Definint normativament els usos i paràmetres del sòl.

– Corregir els dèficits d'urbanització, infraestructures i serveis.
  - Fent servir els mecanismes d'actuació i gestió del sòl, evitant acumulació de càrregues i despesa municipal.
  - Establint actuacions concretes de millora en funció dels dèficits de cada sector i atenent a prioritats fixades per les Normes urbanístiques.
  - Adequant la xarxa viària i les infraestructures de serveis a la realitat física del territori, fent propostes racionals i abaratint la repercussió dels costos d'urbanització.

– Corregir els dèficits d'equipaments, de dotacions públiques i d'espais lliures.
  - Establint reserves de sòls en una proporció adequada mitjançant l'acompliment dels estàndards quan aquestes actuacions restin subjectes a operacions de reforma interior o unitats d'actuació.
  - Garantint que els sectors de sòl urbanitzable que prevegin les NSP determinin els sòls de cessió pública i gratuïta.
  - Fent servir mecanismes d'actuació i gestió per a l'obtenció, transmissió i utilització dels sòls, garantint l'acompliment dels drets i deures de la propietat.

– Adequar el procés d'urbanització a les condicions físiques del territori, establint les mesures per al tractament adequat de les barreres naturals.
  - Evitant l'ocupació de sòls no adequats per a la urbanització, garantint l'aplicació de la disciplina urbanística.
  - Determinant les àrees més aptes per a la urbanització justificades en un creixement urbanístic racional i viable.

– Enfortir la governança local i multisectorial entre els agents del territori.
  - Delimitant traçat de la xarxa viària segons la seva categoria local, municipal, comarcal i territorial.
  - Coordinant el traçat de la xarxa viària amb l'administració encarregada de la seva implementació.

– Protegir el patrimoni artístic, cultural i ambiental, en concret del casc antic.
  - Desenvolupant un catàleg municipal amb un inventari dels elements amb valors arquitectònics, històrics o artístics.
  - Regulant normativament la protecció dels bens susceptibles de protegir.
  - Protegint les àrees d'interès ecològic i paisatgístic delimitant àmbits d'actuació.
  - Preservant l'àmbit de casc antic dels processos de densificació.

– Protegir les àrees d'especial ús agrícola, ramader i forestal del procés d'urbanització, garantint el seu manteniment com a sòls no urbanitzables.
  - Definint una regulació normativa acurada que defineixi la compatibilitat d'usos.
  - Regulant els diferents paràmetres urbanístics que puguin incidir en les construccions en sòl no urbanitzable.

De l'anàlisi realitzat s'extreu que el desenvolupament dels objectius de les NNSS-88 ha evidenciat els punts següents:

– Una manifesta desavinença entre la realitat urbanística del municipi i el potencial de creixement urbanístic previst principalment pel que fa al sostre edificable màxim en sòl residencial i al potencial d'habitatges.

– S'han dut a terme les previsions en relació al potencial de sòl per a l'ús industrial i d'activitat econòmica.Com a conseqüència del potencial d'edificació residencial previst per les NNSS-88, existeix un dèficit qualitatiu d'espais lliures i un dèficit d'equipaments comunitaris en relació a la seva diversitat i situació en l'espai urbà.

– A banda de l'estricte compliment dels estàndards urbanístics d'equipaments comunitaris i d'espais lliures exigits per la legislació urbanística vigent, s'observa una manca de previsió de llocs de referència per a la trobada i l'esbarjo en les principals àrees consolidades del teixit urbà.

– Algunes de les previsions de sòl urbanitzable amb ús residencial no s'han desenvolupat en gran mesura per resultar inviables per la seva mida i/o emplaçament.

1.2. Resposta a la diagnosi urbanística

El treball detallat d'anàlisi i diagnosi urbanística de la situació actual d'Artés permet establir un seguit de conclusions que serveixen de punt de partida per a la formalització i concreció de l'ordenació del POUM. La síntesi d'aquestes conclusions s'estructura en punts següents.

– **Encaix territorial**

Artés se situa a l'extrem de llevant de la comarca del Bages, limitant amb la comarca creada l'any 2015 del Moianès, en el centre geogràfic de Catalunya, sent Manresa la capital de la comarca i una de les principals polaritats urbanes del país; un context ben articulat per infraestructures territorials i sectors d'activitat econòmica, i que alhora presenta un important ecosistema i patrimoni natural.

La garantia de la compatibilitat dels usos d'aquestes dues realitats del sòl és un objectiu bàsic per a que el municipi desplegui el màxim de potencialitats, valorant el caràcter i impacte de les infraestructures previstes pel planejament territorial vigent en l'ordenació de les reserves de sòl per a sistemes generals dins el terme municipal.

– **Encaix municipal**

A nivell municipal cal destacar com aspecte positiu el model d'ordenació compacte plantejat ja als anys 60 amb el primer pla general i continuat amb les NNSS-88. En aquest sentit, són premisses essencials continuar apostant per a mantenir la compacitat, per incrementar la densitat en alguns dels àmbits i evitar la desfragmentació del sòl amb models com l'unifamiliar aïllat de baixa densitat que consumeix importants recursos.

– **Medi natural**

Artés compta amb un patrimoni natural i ambiental ric i divers. En aquest sentit, la categorització i valoració dels sòls no urbanitzables a partir de l'anàlisi de les seves característiques ecològiques, paisatgístiques i socioeconòmiques del projecte SITxell (Sistema d'Informació Territorial de la Xarxa d'Espais Lliures de la Província de Barcelona), ha de ser la base per a la gestió del sòl especialment vulnerable (vinyes, jaciments arqueològics...) i per establir les estratègies de consolidació del teixit urbà destinades a garantir una òptima transició entre el sòl urbà i el sòl no urbanitzable.

– **Incidència dels plans i projectes territorials**

- Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals (PTPCC).

  El PTPCC inclou bona part del sòl no urbanitzable del municipi d'Artés dins la categoria dels sòls de protecció especial; en aquest sentit, l'eix de la riera de Malrubí i del Riu Sec, com el tram de la riera Gavarresa que resta dins del terme municipal adquireixen rellevància com a connectors ecològics i ambientals d'escala territorial. Pel que fa als sòls de protecció territorial, el PTPCC qualifica com a sòls d'interès agrari i/o paisatgístic els conreus de Les Torres i Les Ferreres, situats en la plana entre el nucli d'Artés i el sòl de protecció especial de Riera de Malrubi i riera Gavarresa. Així mateix, el PTPCC qualifica com a sòl de riscos i afectacions l'àmbit del torrent del mig de la Serra de Can Vila. Finalment, la resta del sòl no urbanitzable té la consideració de sòl de protecció preventiva, en el que destaquen els àmbits que envolten al nucli d'Artés pel seu límit sud, a banda i banda de la carretera a Calders. En aquest sentit, les categories d'espais oberts previstes al planejament territorial vigent (PTPCC), així com les estratègies de creixement moderat a l'àrea urbana d'Artés i de millora i compleció al Barri de l'Escorxador, són el marc de la qualificació urbanística del sòl no urbanitzable i del sòl urbà, tenint en compte que el PTPCC no assigna cap estratègia a la Urbanització Vista del Pirineu ni preveu cap tipus d'estratègia concreta al polígon de Santa Maria d'Artés.Més enllà de les grans infraestructures viàries lligades a connectar els fluxos logístics del sistema urbà de Manresa cap a la resta del territori, el PTPCC defineix al terme municipal d'Artés, unes actuacions sobre les carreteres B-431 i C-642 orientades a generar una anella perimetral que permeti treure del centre de l'àrea urbana d'Artés el transit vehicular cap al Moianès (Calders i Moià).

  Aquestes actuacions, que es concreten a continuació, han de ser contemplades com a reserves pel planejament urbanístic:

  - La variant nord entre la rotonda d'accés al nucli d'Artés i la carretera B-431 a l'àmbit de Les Ferreres que creua els sòls de protecció especial de la Riera de Malrubí, i que pot incidir en la fragmentació de sòls especialment sensibles.
  - La variant sud condicionada al desenvolupament del sector de sòl urbanitzable S3 Roquinyons Sud previst al planejament vigent i a la connexió amb el sòl urbà pendent d'edificar situat al carrer de salvador Espriu (Sector Mallorca).

- Pla Director Urbanístic del Bages.

  El PDU estableix opcions de creixement residencial a ponent de l'àrea urbana consolidada i una àrea per acollir activitats econòmiques a sud-est del polígon industrial. Aquestes propostes del PDU però, no tenen encaix amb els principals objectius de l'ordenació sostenible i amb els escenaris de creixement previst.

– **Sistema de comunicacions**

En quant als trams de xarxa viària bàsica en forma de "ronda perimetral" prevista per les NNSS-88 i pendents de desenvolupar cal destacar: al nord, la connexió entre les carreteres B-430 amb la carretera B-431 i al sud, el tram que connecta la B-431 amb el carrer de Salvador Espriu i des d'aquest amb la carretera B-430 fins a les Cases Noves, condicionat pel desenvolupament de dos àmbits previstos per les NNSS-88.

Cal destacar també la manca de desenvolupament d'un tram de vial paral·lel al torrent del Mig que les NNSS-88 no van integrar dins de cap sector de planejament, factor que ha impossibilitat el seu desenvolupament al tenir consideració de sòl urbà susceptible d'expropiació.

Pel que fa a la xarxa viària urbana (Local) destaquen àmbits amb problemes de mobilitat com l'eix carrer Rocafort - Passeig Diagonal, Carretera de Manresa - Carretera de Prats, el Polígon Industrial de Santa Maria, l'Eix central format pels carrers Barcelona i Manresa, i el carrer Les Parres i la carretera BV-4512.

Pel que fa a l'estructura interna del nucli, les principals mancances que es detecten són les següents:

- Carrer Rocafort sobrecarregat: el pas excessiu de vehicles, en especial el pas de vehicles pesats, genera una barrera urbana. A la vegada aquest trànsit elevat deteriora les condicions del carrer, amb soroll, perillositat, contaminació, més pròxim a una travessia urbana que a un carrer.
- Necessitat de vies de pas alternatives: Els vials de ronda, nord i sud, incomplerts no permeten altres recorreguts que no passin pel carrer Rocafort/carretera de Sallent i la carretera B-431. Els desenvolupament dels àmbits prevists per desenvolupar la ronda sud han de ser una prioritat.
- Manca d'un mallat de l'estructura de carrers: La circulació interna és poc clara, manca una estructura d'anells que permetin sentits únics i la pacificació de les vies.
- Necessitat de nodrir el nucli amb itineraris verds: Les actuals mancances en l'accessibilitat per a vianants i bicicletes no faciliten la mobilitat sostenible.

Pel que fa la xarxa de camins rurals i ramaders en sòl no urbanitzable, les NNSS-88 no els van detallar ni inventariar.

Per tant, els principals objectius en relació al sistema de comunicacions són:

- Estudiar la variant sud per a millorar la mobilitat i evitar que suposi una barrera entre el teixit urbà i els espais lliures.
- Replantejar la vialitat del torrent del mig i garantir el seu desenvolupament concretant la seva gestió urbanística.
- Implantar espais d'aparcament i regular la formalització dels carrers com a itineraris verds, pacificats i segurs.
- Integrar un catàleg de camins i reforçar la regulació de les vies rurals.

– **Sistema d'equipaments**

El municipi presenta un bon nivell de dotació en matèria d'equipaments, sumant els públics i els privats. De no comptabilitzar els equipaments privats, l'estàndard no resultar tan satisfactori.

La ràtio d'equipament per habitant és molt superior a la mitjana, però una bona part correspon a equipament esportiu (26,4% del total d'equipaments), apreciant-se dèficits d'altres categories d'equipaments com l'administratiu, l'assistencial o el docent.

Pel que fa a l'equipament educatiu, s'han definit escenaris de futur que poden implicar prioritzar reserves per a aquest tipus d'equipament respecte d'altres.

Destaca la importància del Complex Cultural de Cal Sitjes en la vida quotidiana del municipi, què cal dotar com a espai cultural de referència del municipi.

En general les mancances actuals i les previsions a futur són:

- Reforçar el paper de centre cultural Cal Sitjes.
- Preveure una reserva per equipament administratiu a l'entorn del polígon industrial.
- Preveure una reserva per a equipament escolar a l'entorn de Roquinyons.
- Preveure una reserva per a equipament assistencial (residència per a gent gran) a l'àmbit del Torrent del Mig i/o a la Fassina.
- Preveure una reserva per un tanatori-crematori municipal.

– **Sistema d'espais lliures**

De l'anàlisi i la diagnosi de l'estat actual resulta un estàndard adequat en relació a la població però basat en espais verds no aptes (en pendent, dimensió reduïda, caràcter residual) o allunyats dels teixits urbans.

En relació als espais lliures, cal dotar el nucli urbà d'espais lliures inserits a la trama urbana i crear una xarxa de connectors verds aprofitant la xarxa viària, els espais lliures i els camins que connecten amb els espais oberts de l'entorn.

– **Població**

D'acord amb les projeccions demogràfiques i escenaris previstos –baix, mitjà i alt– s'assumeix que l'escenari més òptim per a justificar les estratègies urbanístiques ha de ser el més optimista donat l'ampli període que ha de cobrir el POUM (fins al 2036).

Tenint en compte les projeccions demogràfiques en l'escenari alt, no sembla necessari preveure nous creixements sinó, més aviat, reconsiderar els àmbits actuals, especialment els que porten vinculat algun element important de l'estructura urbana, tot posant en dubte la previsió del PTPCC i del PDU-Bages pel que fa al creixement residencial d'Artés.

No obstant, és necessari definir nous sòls d'extensió per a garantir el compliment de polítiques públiques inclusives, sostenibles i resilients,

– **Estructura de la propietat**

En relació a l'estructura de la propietat rústega, de l'anàlisi realitzat s'extreu que hi ha un pes majoritari (40,37%) de la petita propietat inferior a 3 ha, la major part repartida als voltants de l'àrea urbana i amb presència significativa d'horts i que la regulació urbanística actual resulta insuficient pel que fa a camins, torrents i usos no agrícoles i forestals.

En aquest sentit, la regulació del sòl no urbanitzable ha de ser sensible amb els usos potencials, amb la realitat física existent i les característiques del sòl per a garantir el seu adequat desenvolupament i protecció.

Referent a l'estructura de la propietat urbana, principalment són les parcel·les compreses entre els 100 i 400 m2 de superfície les que concentren l'aprofitament del sòl (un 19,4% del total) i pel que fa a les alçades de l'edificació, Artés presenta un paisatge generalitzat d'edificacions d'entre 2 i 3 plantes, amb presència molt puntual de blocs plurifamiliars que trenquen el perfil de la ciutat. Pel que fa als solars vacants, en resum l'anàlisi destaca que el 32,81% del sòl amb ús residencial dins el sòl urbà resta pendent d'edificar, i el 20,54% pel que fa al sòl industrial.

Tenint en compte l'important presència de sòl vacant en el teixit urbà cal establir estratègies per activar de manera àgil els sòls vacants i així potenciar en el teixit consolidat, polítiques d'habitatge i d'espai públic (verd i equipament), i la incorporació de nous usos.

– **Regulació normativa**

D'entre d'altres, cal destacar que una de les principals mancances de les NNSS-88 vigents a Artés es la poca concreció en la regulació del sòl urbà pel que fa als usos residencials i la concentració dels usos comercials en algunes zones, que han bloquejat el desenvolupament de zones com el casc antic i la renovació urbana dels polígon industrial.

Pel que fa al nucli urbà, s'ha vist que el teixit més necessitat de regulació específica és el nucli antic, degut a l'interès en conservar el paisatge urbà i, alhora, potenciar la revitalització, així com, el polígon industrial al qual li cal una formulació normativa que permeti l'ampliació d'usos compatibles als ja existents.

– **Protecció del patrimoni**

El planejament vigent recull un inventari de béns a protegir que ha estat desenvolupat, primer amb un inventari de patrimoni cultural (2007) i després per un pla especial urbanístic de protecció, actualment en la seva fase d'aprovació definitiva (PEPiC, 2018).

El PEPiC és un document que recull de manera detallada els béns a protegir dins el terme, assignant diferents graus de protecció d'acord amb la legislació sectorial vigent.

Cal tenir en consideració les relacions i interaccions entre el pla especial de protecció del patrimoni i els catàlegs de masies (PEM) i la xarxa d'itineraris en sòl no urbanitzable que permet connectar físicament tot aquest patrimoni cultural d'Artés.

1.3. Principis generals de l'actuació urbanística

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 2006, en l'article 149.5, estableix les competències que en matèria d'urbanisme assumeix la Generalitat de Catalunya i estableix els seus principis rectors, que són desenvolupats pel Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme (en endavant TRLUC):

– Concepte de desenvolupament urbanístic sostenible (Article 3).

> *El desenvolupament urbanístic sostenible es defineix com la utilització racional del territori i el medi ambient i comporta conjuminar les necessitats de creixement amb la preservació dels recursos naturals i dels valors paisatgístics, arqueològics, històrics i culturals, a fi de garantir la qualitat de vida de les generacions presents i futures.*
> *El desenvolupament urbanístic sostenible, atès que el sòl és un recurs limitat, comporta també la configuració de models d'ocupació del sòl que evitin la dispersió en el territori, afavoreixin la cohesió social, considerin la rehabilitació i la renovació en sòl urbà, atenguin la preservació i la millora dels sistemes de vida tradicionals a les àrees rurals i consolidin un model de territori globalment eficient.*
> *L'exercici de les competències urbanístiques ha de garantir, d'acord amb l'ordenació territorial, l'objectiu del desenvolupament urbanístic sostenible.*

– Participació en les plusvàlues (article 4).

> *La participació de la comunitat en les plusvàlues generades per l'actuació urbanística dels ens públics i dels i de les particulars es produeix en els termes establerts per aquesta Llei i per la legislació aplicable en matèria de sòl .*

– Exercici del dret de propietat (Article 5)

En el marc de la legislació aplicable en matèria de sòl, l'exercici de les facultats urbanístiques del dret de propietat s'ha de subjectar al principi de la funció social d'aquest dret, dins els límits imposats per la legislació i el planejament urbanístics i complint els deures fixats per aquests.
En cap cas no es poden considerar adquirides per silenci administratiu facultats urbanístiques que contravinguin a aquesta Llei o al planejament urbanístic.

– Inexistència del dret a exigir indemnització per l'ordenació urbanística de terrenys i construccions (Article 6)

L'ordenació urbanística de l'ús dels terrenys i de les construccions, en tant que implica meres limitacions i deures que defineixen el contingut urbanístic de la propietat, no confereix a les persones propietàries el dret a exigir indemnització, excepte en els supòsits expressament establerts per aquesta Llei i per la legislació aplicable en matèria de sòl.

– Repartiment equitatiu de beneficis i càrregues (Article 7)

Es reconeix i es garanteix, en el si de cadascun dels àmbits d'actuació urbanística, el principi del repartiment equitatiu entre totes les persones propietàries afectades, en proporció a llurs aportacions, dels beneficis i les càrregues derivats del planejament urbanístic.

– Publicitat i participació en els processos de planejament i de gestió urbanístics (Article 8)

Es garanteixen i s'han de fomentar els drets d'iniciativa, d'informació i de participació de la ciutadania en els processos urbanístics de planejament i de gestió.
Els ajuntaments poden constituir voluntàriament consells assessors urbanístics, com a òrgans locals de caràcter informatiu i deliberatiu, als efectes establerts per l'apartat 1.
Els processos urbanístics de planejament i de gestió, i el contingut de les figures del planejament i dels instruments de gestió, inclosos els convenis, estan sotmesos al principi de publicitat.
Tothom té dret a obtenir dels organismes de l'administració competent les dades certificades que els permetin assumir llurs obligacions i l'exercici de l'activitat urbanística.
La ciutadania té dret a consultar i ser informada sobre el contingut dels instruments de planejament i gestió urbanístics i, a aquests efectes:

En la informació pública dels instruments de planejament urbanístic, cal que, conjuntament amb el pla, s'exposi un document comprensiu dels extrems següents:
Primer. Plànol de delimitació dels àmbits subjectes a suspensió de llicències i de tramitació de procediments, i concreció del termini de suspensió i de l'abast de les llicències i tramitacions que se suspenen.
Segon. Un resum de l'abast de llurs determinacions i, en el cas que es tracti de la revisió o modificació d'un instrument de planejament urbanístic, plànol d'identificació dels àmbits en els que l'ordenació proposada altera la vigent i resum de l'abast d'aquesta alteració.

Cal garantir l'accés telemàtic al contingut íntegre dels instruments de planejament urbanístic vigents.
Cal donar publicitat per mitjans telemàtics de la convocatòria d'informació pública en els procediments de planejament i gestió urbanístics i dels acords d'aprovació que s'adoptin en llur tramitació.
Es desenvolupen per reglament les formes de consulta i divulgació dels instruments urbanístics i els mitjans d'accés de la ciutadania a aquests instruments i la prestació d'assistència tècnica perquè puguin comprendre'ls correctament.
Els organismes públics, els concessionaris de serveis públics i els i les particulars han de facilitar la documentació i la informació necessàries per a la redacció dels plans urbanístics.
En matèria de planejament i de gestió urbanístics, els poders públics han de respectar la iniciativa privada, promoure-la en la mesura més àmplia possible i substituir-la en els casos d'insuficiència o d'incompliment, sens perjudici dels supòsits d'actuació pública directa.
La gestió urbanística es pot encomanar tant a la iniciativa privada com a organismes de caràcter públic i a entitats, societats o empreses mixtes.

– Directrius per al planejament urbanístic (Article 9)

Les administracions amb competències en matèria urbanística han de vetllar perquè les determinacions i l'execució del planejament urbanístic permetin assolir, en benefici de la seguretat i el benestar de les persones, uns nivells adequats de qualitat de vida, de sostenibilitat ambiental i de preservació enfront dels riscs naturals i tecnològics.
En els terrenys situats en zones de risc d'inundació o d'altres riscos quan, d'acord amb la legislació sectorial, puguin produir danys a les persones o béns, regeixen les limitacions d'ús del sòl que estableix la dita legislació. En el cas que la legislació sectorial no reguli les limitacions d'ús, no es pot admetre en les zones de risc greu dur a terme actuacions de nova urbanització, ni incrementar l'edificabilitat o la intensitat de l'ús previstes pel planejament en sòl urbà ni edificar en els terrenys situats en sòl no urbanitzable, llevat que es tracti d'una actuació urbanística que inclogui entre les obres d'urbanització les infraestructures o altres mesures que l'administració sectorial consideri necessàries.
2bis. El planejament urbanístic no pot establir determinacions que contravinguin o dificultin l'execució dels plans sectorials que gestionin els riscos, i, en particular, ha d'adaptar-ne les determinacions al que estableixin aquests plans amb relació a les edificacions i els usos preexistents.
El planejament urbanístic ha de preservar els valors paisatgístics d'interès especial, el sòl d'alt valor agrícola, el patrimoni cultural i la identitat dels municipis, i ha d'incorporar les prescripcions adequades perquè les construccions i les instal·lacions s'adaptin a l'ambient on estiguin situades o bé on s'hagin de construir i no comportin un demèrit per als edificis o les restes de caràcter històric, artístic, tradicional o arqueològic existents a l'entorn.
El planejament urbanístic ha de preservar de la urbanització els terrenys de pendent superior al 20%, sempre que això no comporti la impossibilitat absoluta de creixement dels nuclis existents.

La pèrdua dels valors forestals o paisatgístics de terrenys com a conseqüència d'un incendi no pot fonamentar la modificació de la seva classificació com a sòl no urbanitzable, la qual s'ha de mantenir durant el termini previst a la legislació en matèria de sòl, llevat que el canvi de classificació estigués previst en un instrument de planejament urbanístic pendent d'aprovació que ja hagués estat objecte d'avaluació ambiental favorable.

Si l'avaluació d'impacte ambiental és preceptiva, el planejament urbanístic ha de contenir les determinacions adequades per fer efectives les mesures que contingui la declaració corresponent.

Les administracions urbanístiques han de vetllar perquè la distribució en el territori dels àmbits destinats a espais lliures i a equipaments s'ajusti a criteris que en garanteixin la funcionalitat en benefici de la col·lectivitat.

El planejament urbanístic i les ordenances sobre edificació i ús del sòl no poden establir condicionants en els usos del sòl que comportin restriccions a l'accés o a l'exercici de les activitats econòmiques que vulnerin els principis i requisits establerts per la Directiva de serveis. Per reglament s'han de regular les raons imperioses d'interès general que, d'acord amb la mateixa Directiva de serveis, permetin exceptuar-ne l'aplicació. Aquestes restriccions s'han d'ajustar als principis de necessitat, proporcionalitat i no-discriminació i quedar pertinentment justificada en la memòria del pla en ponderació amb la resta d'interessos generals considerats en el planejament.

– Regles d'interpretació del planejament urbanístic (Article 10)

Els dubtes en la interpretació del planejament urbanístic produïts per imprecisions o per contradiccions entre documents del mateix rang normatiu es resolen atenent els criteris de menor edificabilitat, de major dotació per a espais públics i de major protecció ambiental i aplicant el principi general d'interpretació integrada de les normes. En el supòsit que es doni un conflicte irreductible entre la documentació imperativa del planejament urbanístic i que no pugui ésser resolt atenent els criteris generals determinats per l'ordenament jurídic, preval el que estableixi la documentació escrita, llevat que el conflicte es refereixi a quantificació de superfícies de sòl, supòsit en el qual cal atenir-se a la superfície real.

En el supòsit que diverses normes o mesures restrictives o protectores, tant les derivades de la legislació sectorial o de llurs instruments específics de planejament com les de caràcter urbanístic, concorrin en un mateix territori i comportin diferents graus de preservació, s'ha de ponderar l'interès públic que hagi de prevaler i cercar la utilització més racional possible del territori.

– Nul·litat de les reserves de dispensació (Article 11)

Són nul·les de ple dret les reserves de dispensació contingudes en els plans urbanístics i les ordenances urbanístiques municipals, i també les que concedeixin les administracions públiques al marge d'aquests plans i ordenances.

– Acció pública (Article 12)

Qualsevol ciutadà o ciutadana, en exercici de l'acció pública en matèria d'urbanisme, pot exigir davant els òrgans administratius i davant la jurisdicció contenciosa administrativa el compliment de la legislació i del planejament urbanístics, exercici que s'ha d'ajustar al que estableixi la legislació aplicable.

L'acció pública a què es refereix l'apartat 1, si és motivada per l'execució d'obres que es considerin il·legals, es pot exercir mentre se'n perllongui l'execució i, posteriorment, fins al venciment dels terminis de prescripció determinats pels articles 207 i 227, sens perjudici del que estableix l'article 210.

– Jerarquia normativa i coherència del planejament urbanístic (Article 13)

El principi de jerarquia normativa informa i ordena les relacions entre els diversos instruments de planejament urbanístic en els termes que regula aquesta llei. Els instruments de gestió urbanística no poden vulnerar les determinacions del planejament urbanístic.

Els plans urbanístics han d'ésser coherents amb les determinacions del pla territorial general i dels plans territorials parcials i sectorials i facilitar-ne l'acompliment.

2. OBJECTIUS GENERALS DEL POUM

2.1. Objectius de l'Avanç de POUM

L'Avanç de POUM d'Artés es configura com un document estratègic i programàtic, preliminar, reglat i obligatori per a la redacció del futur POUM del municipi. L'objectiu del POUM és la revisió del planejament general municipal vigent (NNSS-88) i la seva adaptació al vigent Text refós de la Llei d'urbanisme (TRLU).

L'objectiu darrer de l'Avanç de POUM és definir les línies estratègiques i els criteris urbanístics i territorials desitjats per a l'ordenació urbanística municipal, tot definint el model de municipi i de desenvolupament que es vol assolir. L'Avanç de POUM incorpora els criteris de desenvolupament urbanístic sostenible recollits en el TRLU.

En aquest sentit, l'Avanç de POUM d'Artés ajusta l'actual planejament general del municipi a les determinacions dels vigents marcs urbanístics, territorials, jurídics i conceptuals. L'Avanç de POUM d'Artés valora la incorporació, en clau urbanística, de les recomanacions de planificació municipal que es desprenen dels diversos documents estratègics, territorials, ambientals i sectorials que puguin tenir incidència per a la determinació dels criteris d'ordenació urbanística municipal. Així mateix, l'Avanç concreta les determinacions dels instruments urbanístics d'abast territorial.

El principal objectiu de l'Avanç de POUM d'Artés és contribuir a la millora de la qualitat de vida de la població, mitjançant el desenvolupament urbanístic sostenible del municipi. Tot donant una resposta adequada a les necessitats de sòl urbanitzat, d'habitatge i de creixement econòmic.

L'Avanç de POUM representa l'inici del procés de redacció i tramitació del POUM que, es l'instrument d'ordenació urbanística municipal.

2.2. Objectius ambientals

2.2.1. Model territorial sostenible

***Objectiu**: Fomentar la planificació d'espais, equipaments i habitatges (públics i privats) sostenibles i ecoeficients.*

La redacció del planejament general d'un municipi ha de comptar amb la disponibilitat suficients de recursos d'energia i d'aigua per fer la previsió de les àrees més òptimes per a nous desenvolupaments urbans.

A escala local s'ha d'intentar compensar parcialment el consum de recursos energètics i hídrics, i planificar el desenvolupament de les àrees urbanes amb una aposta per l'energia neta i dipòsits pluvials per reaprofitament d'aigües i d'altres models similars.

La planificació física i el disseny arquitectònic del teixit urbà tenen una influència significativa en l'ecoeficiència i el desenvolupament sostenible, i són determinants en la millora del benestar i la salut; la reducció de la contaminació ambiental repercuteix directa i indirectament en la salut de la població.

Des del món local s'ha de fomentar la planificació d'espais lliures, d'equipaments i d'habitatges (públics i privats) sostenibles i ecoeficients amb l'objectiu d'equilibrar les relacions entre les necessitats de l'usuari i el medi ambient, sense afectar els recursos i sense comprometre les expectatives de les futures generacions.

2.2.2. Contaminació acústica

***Objectiu**: Actuar sobre la contaminació acústica a les ciutats i els seus efectes sobre la salut de les persones*

La relació entre l'excés de soroll ambiental i les malalties cardiovasculars ha estat demostrada en diversos estudis. En els darrers anys s'ha pogut concretar que el soroll afecta especialment a les persones de més de 50 anys; en concret, per cada 10 decibels més de soroll dels recomanats per la OMS, es registra un increment del risc d'infart del 14%. En el cas de les persones més grans de 65 anys, aquest risc s'eleva fins el 27%.

Altres efectes associats a la contaminació acústica són: disminució temporal o permanent de la capacitat auditiva, irritabilitat, interferències en el son que produeixen, entre d'altres, cansament, disminució del rendiment, disminució de la concentració en el treball, alteracions del metabolisme, del sistema nerviós central, del sistema neurovegetatiu, etc.

El trànsit és la font principal de soroll al medi urbà; en aquest sentit cal tenir en compte que moltes de les mesures per reduir la contaminació acústica són útils també per reduir la contaminació atmosfèrica.

2.2.3. Qualitat de l'aire

***Objectius**: Reforçar la gestió dels riscos ambientals al medi urbà i mitigar els seus efectes sobre la salut. Millorar la qualitat de l'aire ambient i reduir els efectes de la contaminació en la salut de les persones.*

Gran part de la població urbana viu en llocs o on se superen alguns dels valors límits legals establerts de contaminació atmosfèrica, i es considera que la principal font d'emissió de gasos d'efecte hivernacle en zones molt poblades és causat pel trànsit. Per exemple, l'augment de l'asma i les al·lèrgies en els infants està relacionat amb la qualitat de l'aire. Les partícules en suspensió provoquen a la població problemes respiratoris i cardiovasculars, també s'han relacionat amb problemes en la salut reproductiva.

Cal tenir en compte que els valors límits anuals establerts per les partícules PM2,5 i PM10 a la Unió Europea són de 25 i 40 µg/m3 respectivament, mentre que l'OMS recomana un límits màxims de 10 per a les PM 2,5 i de 20 µg/m3 per a les PM10.

2.2.4. Adaptació al canvi climàtic

***Objectius**: Fomentar la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH) amb incidència en el canvi climàtic i, en conseqüència en la salut de les persones. Prevenir riscos ambientals com el d'inundacions o esllavissades i episodis climàtics intenses i devastadores amb risc potencial per a la població i les infraestructures.*

El canvi climàtic està afectant la salut humana incrementant la seva vulnerabilitat i la seva capacitat d'adaptació. L'onada de calor de l'any 2003 que va patir Europa va causar més de 70.000 morts. La gent gran i les persones amb determinades patologies són les que tenen major risc. S'han fet estimacions segons les quals la mortalitat pot augmentar entre 1-4% per cada grau que incrementi la temperatura, per sobre d'un punt límit (específic per a cada lloc).

El canvi climàtic també està tenint efectes sobre moltes malalties ja que, entre d'altres conseqüències, altera els hàbitats dels vectors capaços d'actuar com a transmissors de malalties. En plena pandèmia de COVID-19, caldrà avaluar fins a quin punt el vector climàtic pot haver estat un vehicle per expandir el virus.

Per últim, cal tenir present que la disminució de la capa d'ozó està directament relacionada amb l'increment de la incidència de càncer de pell.

A Catalunya, la temperatura mitjana respecte a l'existent a finals del segle XX podria augmentar 0,5ºC cap a l'any 2020, 2ºC cap a l'any 2050 i fins a 5ºC cap a finals del segle XXI. Aquests augments serien més alts a l'estiu que a l'hivern, i serien generals a tot el territori però menys acusats a les zones del litoral. Es considera molt probable un increment de la freqüència i la intensitat de les onades de calor. A les zones urbanes amb una elevada impermeabilització del sòl i grans superfícies que absorbeixin la calor, els efectes de les onades de calor poden agreujar-se a causa de que no refresca a la nit de forma suficient i de que l'aire no es renova adequadament. Les precipitacions podrien disminuir un 10% cap a mitjans del segle XXI, però la distribució territorial i estacional d'aquest descens és força incerta. Es considera probable l'augment dels períodes de sequera, però no hi ha consens respecte l'augment de pluges més intenses.

Es preveu cap a finals del segle XXI un augment global del nivell del mar entre 18 i 59 cm, i un augment modest, d'uns 30 cm, del nivell del mar Mediterrani, però es reconeix l'escassa comprensió que tenim encara respecte els factors que hi influeixen, i per tant, la incertesa de les prediccions.

A l'estratègia "Europa 2020", basada en un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, es proposa reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle almenys en un 20% en relació a 1990 i augmentar l'eficiència energètica i el consum d'energia renovable en un 20%. Advoca per a què les ciutats siguin part integrant de la solució en la lluita contra el canvi climàtic. Les polítiques haurien de contemplar la reducció de la congestió del trànsit, fomentar el transport no motoritzat i millorar l'eficiència energètica dels edificis.

2.2.5. Optimització dels recursos

***Objectius**: Fomentar la regeneració del teixit urbà i del parc edificat amb criteris de consum responsable dels recursos.*

Les dinàmiques de transformació en àrees urbanes donen lloc a modificacions de requeriments sobre el teixit urbà, aspecte que, sovint, porta a la reconsideració de l'ús o a l'alteració de l'organització dels elements edificats que el configuren.

Aplicant criteris de sostenibilitat, social i mediambiental, cal avançar en la conformació d'un teixit edificatori més flexible, amb usos més polivalents i multifuncionals, capaç de donar resposta a les necessitats més complexes d'una societat diversa. Un ús més sostenible del patrimoni edificat suposa l'optimització dels recursos propers, minimització i tractament en origen dels residus i, per tant, reducció del trànsit. També suposa potenciar la presència del verd dins la ciutat i la generació d'espais de relació social. Els beneficis en salut derivats de la sostenibilitat del patrimoni edificat vindran per la disminució de la contaminació ambiental i per l'augment de la cohesió social.

2.3. Objectius en matèria de salut

El model de ciutat i l'estructura urbana tenen una incidència directa en la qualitat de l'aire, el nivell de soroll i el grau de sinistralitat. De la mateixa manera, condicionen el nivell d'activitat física i en general la forma en què la gent hi viu i es relaciona, factors amb un fort impacte en la salut de la població.

Tendeixen a ser molt més saludables aquells teixits urbans complexos que comparteixen en l'espai físic una diversitat d'equipaments, de serveis i de llocs de treball, i enforteixen la barreja d'usos i de població, i aposten per la varietat de tipologies edificatòries i d'espais públics. Aquest model facilita la vida quotidiana, la cohesió i la integració social, i crea un paisatge urbà que dona sentit de pertinença i afavoreix la percepció de seguretat al conjunt de la població.

Cal planificar amb l'objectiu d'anar cap a un medi urbà policèntric, evitant l'existència d'una única centralitat funcional i dotar la perifèria de les infraestructures necessàries perquè siguin autònomes (foment d'espais de treball, serveis o oportunitats d'oci, etc.), i així trenquin les escletxes entre suburbis i centre urbà i es beneficiïn d'aspectes com la reducció dels nivells de congestió vehicular, de majors dotacions d'aparcament i un millor transport públic, a banda de les millores en la condició física de la població.

En definitiva, les característiques físiques de l'entorn urbà que animen a les persones a ser físicament actives i a integrar-se i a participar en la seva comunitat, el solen fer més saludable, i inclouen:

- L'ús mixt del sòl, oferint un ampli i divers ventall d'oportunitats i espais per satisfer les necessitats de la vida quotidiana, com la feina, les compres, l'educació, la salut, la cultura i l'oci.
- Una estructura de ciutat amb densitat mitjana i amb diversitat de centres funcionals.
- Una xarxa viària que connecti els diferents barris i nuclis poblacionals i que faciliti l'accés als espais oberts per a la pràctica d'esports diversos i activitats d'oci, amb prioritat per a vianants i ciclistes, amb bons circuits que permetin accedir directament a destins claus i al transport públic.

2.3.1. Model territorial saludable

> ***Objectiu**: Fomentar l'aplicació d'un model territorial saludable, que ocupi de manera racional el sòl rústec evitant la seva dispersió en el territori; que afavoreixi l'activitat física; que consideri la renovació i rehabilitació de l'espai urbà; que garanteixi la preservació i la millora dels sistemes de vida tradicionals al medi rural i consolidi un model de territori eficient en el seu conjunt.*

L'ocupació del territori ha d'incorporar la idea del consum racional del sòl. Com a bé escàs i limitat, l'ocupació de sòl requereix conjuminar les necessitats de creixement amb la preservació dels recursos naturals i dels valors paisatgístics, arqueològics, històrics i culturals, a fi de garantir la qualitat de vida de les generacions presents i futures. (Definició de desenvolupament urbanístic sostenible. Art.3.1 TRLUC-2010).

Així mateix, és clau que el territori garanteixi un cert equilibri entre l'habitatge, el lloc de treball i l'espai públic (verd i equipaments); en aquest sentit un dels indicadors que permet evidenciar la salut del medi urbà és la densitat d'habitatges i la diversitat d'usos que comparteixen espai físic. En primer lloc, les distàncies permeten apreciar la mobilitat de les persones, i en conseqüència determinar si aquesta te incidència en la salut, en tant que pot facilitar el transport actiu i per tant l'activitat física, així com indirectes, en quant a la reducció a la dependència del vehicle privat por reduir dràsticament els nivells de contaminació atmosfèrica i acústica.

2.3.2. Cohesió social

> ***Objectius**: Millorar i potenciar la cohesió social als barris. Disminuir l'aïllament. Reduir les desigualtats socio espacials en educació i salut. Fomentar l'enfoc de gènere.*

La segregació espacial del medi urbà en funció dels nivells d'ingressos de la població pot originar bretxes estructurals en l'accés als serveis, l'educació i la salut i cronifica la realitat de àrees socialment homogènies socialment i vulnerables econòmicament. La segregació urbana i la segregació escolar, per exemple, tenen un impacte negatiu en el rendiment dels escolars i augmenta les possibilitats de fracàs escolar. Molt sovint una forta segregació comporta una elevada concentració d'alumnes amb necessitats molt concretes que, depenent dels recursos del centre educatiu, pot elevar el risc d'absentisme i abandonament d'aquest alumnat; a banda, i lligat a la vulnerabilitat de l'economia domèstica poden aparèixer altres qüestions amb incidència en la salut i en conductes de risc.

Els equipaments dins l'estructura urbana s'han d'entendre com a sistemes que fomenten la relació entre les persones, i que donen suport a l'activitat participativa ciutadana, i com a elements de foment de serveis públics i d'integració social. Una dotació insuficient d'equipaments pot dificultar l'accés de les persones als serveis, generar desigualtat, reduir la interrelació entre les persones i la capacitat de generació de xarxes associatives, aspectes tots ells amb incidència directa en la cohesió social i la salut pública. Una distribució desequilibrada d'equipaments genera deficiències en la prestació d'assistència individual i col·lectiva i afecta la capacitat de gestionar els recursos i el desenvolupament social i econòmic, afavorint les dinàmiques migratòries, l'increment de la mobilitat, sovint incrementant la dependència del vehicle privat i la conseqüent degradació del medi urbà.

2.3.3. Convivència

***Objectius**: Enfortir la convivència. Potenciar iniciatives integrals (no sectorials).*

Existeixen àrees urbanes socialment homogènies i físicament ben delimitades que comparteixen problemàtiques com el deteriorament del parc d'habitatges, la manca d'equipaments i una baixa qualitat de l'espai públic; tots aquests són factors que incideixen directament en la sostenibilitat ambiental i en el benestar social, però també en l'increment de determinades conductes de risc i en la manca d'oportunitats per a les llars més vulnerables.

La població d'aquestes àrees pot trobar-se en risc d'exclusió social, en situació pobresa estructural greu i marginació, a banda d'altres problemàtiques amb influència més o menys directa en a la salut. Per això es fa necessària una intervenció integral orientada a combatre l'exclusió social, millorar l'estat del parc d'habitatges més deteriorat, i afavorir la cohesió veïnal des d'un sistema d'equipaments inclusiu, robust i de qualitat.

2.3.4. Vitalitat i seguretat

***Objectius**: Promoure el transport actiu dins la vila. Potenciar les relacions socials entre la població i millorar la salut mental.*

L'ús mixt del sòl és un concepte clau que permet integrar en un espai comú l'ús residencial, el comercial, els serveis, el laboral i de lleure, i posa en valor la proximitat i les distancies curtes fàcilment assumibles per al vianant. Les activitats que generen més desplaçaments, com la compra en els comerços de proximitat, el treball, l'oci, l'educació i la salut, faciliten una mobilitat activa si aquests usos i activitats es localitzen a prop uns d'altres redundant en beneficis pel que fa a l'activitat física.

D'altra banda, aquest model de desenvolupament urbà mixt incrementa el benestar i la percepció de seguretat, donat que en general incrementa el nombre de persones en els carrers i els espais públics, afavorint les relacions socials i creant un impacte positiu en la salut mental de la població.

És té notícia que per fomentar la seguretat urbana és fa necessària la diversitat social de la població, una diversitat enriquida per la cultura, la posició social i econòmica, l'edat, i en la diversitat en l'oferta de dotacions comercials, institucionals, industrials, lúdics i culturals. Quan el planejament prioritza àmbits o àrees especialitzades o monofuncionals- molt sovint en els límits periurbans es tendeix a consolidar la dependència al vehicle privat. En models urbans en els que el treball i l'habitatge estan allunyats, el temps dedicat al desplaçament té un impacte negatiu en la salut mental i en la vida familiar. Tanmateix, una part significativa de la mobilitat als caps de setmana i vacances guarda relació amb la manca de serveis d'oci i de zones verdes en l'espai urbà de la primera residència. Incorporar al disseny de l'espai públic amb àrees equipades amb elements que facilitin la realització d'activitat física en espais oberts, o que afavoreixin l'oci i el lleure pot contribuir a reduir els impulsos a la compra o lloguer d'una segona residència, i, en general, a fugir de la ciutat.

2.3.5. Capital social

***Objectiu**: Potenciar el capital social posant en valor l'espai públic.*

L'espai públic esdevé clau en la socialització, en la formació d'identitats col·lectives, en la creació cultural i és un dels principals escenaris per a la pràctica esportiva. L'espai públic és per excel·lència lloc d'aprenentatge dels valors de ciutadania i punt de trobada de les xarxes que configuren el capital social d'una part significativa de la població, a més, sense cost i inclusiu. Com que l'espai públic és de totes i de tots el planejament ha de garantir, per tant, que tothom en pugui gaudir en igualtat de condicions, assumint drets i deures pel que fa a la seva òptima conservació.

L'espai públic, per la seva condició *pública*, té el valor afegit d'acollir o ser l'escenari on tenen lloc esdeveniments, actes, trobades i manifestacions, moltes creatives, d'altres espontànies; una sala d'estar comuna necessària perquè una societat oberta s'expressi i convisqui en harmonia: des dels joves que juguen a pilota a la plaça, passant pels infants que gaudeixen del parc en sortir de l'escola, als avis que peten la xerrada en els bancs de la placeta, gent caminant i practicant esport.

L'espai públic ofereix un escenari ideal per implementar intervencions que permetin cocrear viles i ciutats saludables que tinguin com a objectiu proporcionar oportunitats per a que les persones pugin ser física i socialment actives. En aquest sentit, l'espai públic ofereix, pel que fa a l'activitat física, avantatges en relació als equipaments esportius: des de beneficis per a la salut mental derivats del contacte amb la natura, a la quotidianitat d'un espai distès per enfortir relacions socials, i la possibilitat d'associar aquests espais com a equipaments sense cap cost econòmic.

2.4. Objectius en matèria de mobilitat

2.4.1. Mobilitat saludable

***Objectius**: Promoure una mobilitat saludable, prioritzant el transport actiu i bones xarxes de transport públic en tota la dimensió de la planificació. Fomentar l'activitat física, la interacció social, i disminuir l'accidentalitat*.

Una part significativa de la prosperitat d'una àrea urbana té incidència amb la qualitat i quantitat de les seves connexions amb el territori que l'envolta; així com per la qualitat de la seva xarxa viària interna que permet canalitzar els fluxos quotidians amb els menors impactes possibles al medi.

El tipus i la densitat d'interseccions en la xarxa viària –no exclusivament motoritzada– te un impacte significatiu en la forma en què la gent es mou, si caminant, en bicicleta, en transport públic, o utilitzant el vehicle privat (Gebel et al., 2005), restant demostrada una correlació directa entre el desplaçament actiu i la connectivitat dels carrers (Wendel Vos et al., 2007).

La combinació de l'ús mixt del sòl amb una xarxa de connexions densa i permeable incrementa significativament les oportunitats per als residents de desplaçar-se a peu per a les activitats quotidianes, en comptes de fer-ho en vehicle privat. Per tant, una xarxa viària amb un grau de connectivitat important comporta un increment de l'activitat física derivada dels possibles desplaçament a peu o en bicicleta, aspecte que sol derivar en una millora de la qualitat de l'aire i en una reducció progressiva de la dependència al vehicle privat.

Un segon factor rellevant en el disseny de la xarxa viària passa per tenir present que la velocitat dels vehicles és el principal factor de risc i de sinistralitat. Està demostrat que a menor velocitat menys risc existeix de patir lesions en cas d'accident, sobre tot quan hi ha vianants implicats (Wilson et al., 2009). Un increment en la velocitat d'1 Km/h és associat amb un 3% d'increment de col·lisió amb lesions (Racioppi et al. 2004). Això suposa una relació exponencial entre la probabilitat de mort d'un vianant a causa d'un atropellament i la velocitat del vehicle: des d'un 4% a 20 Km/h fins un 70% si el vehicle anava a 50 Km/h.

Per últim, cal tenir present que l'increment de la connectivitat porta associada una major possibilitat d'interacció social, i en conseqüència de benestar. El conjunt de la població hauria de tenir accés a una infraestructura dimensionada per a vianants i ciclistes densa i d'elevada qualitat. La promoció, i fins a cert punt, el tracte preferencial del transport no motoritzat constitueixen la base d'un sistema de transport socialment just que a més deriva molt sovint en un ús eficient del recursos públics i en un fort compromís amb la sostenibilitat ecològica.

2.4.2. Mobilitat sostenible

***Objectius**. Garantir l'accés a una infraestructura densa i de qualitat per a vianants i ciclistes. Promoure les oportunitats per facilitar el desplaçament a peu i/o en bicicleta.*

La inactivitat física és, juntament amb una alimentació poc equilibrada, una qüestió d'interès creixent en les agendes polítiques europees. Prop del 50% de la població adulta a la Unió Europea és obesa o té sobrepès. La prevalença de l'obesitat s'ha triplicat en els darrers 20 anys, sent considerada a Europa un problema de salut pública, especialment entre els infants, segment de població en el qual està adquirint característiques d'epidèmia.

L'obesitat sol ser causada per una ingesta calòrica excessiva i per baixos nivells d'activitat física i està associada amb varies causes de mortalitat i morbiditat. Tot i que els efectes de la dieta i l'activitat física sobre la salut estan interrelacionats, l'activitat física pot ser beneficiosa independentment dels hàbits dietètics. La pràctica regular d'activitat física s'ha associat a nombrosos beneficis per a la salut: redueix el risc de malaltia cardiovascular, redueix la pressió sanguínia i la concentració de colesterol a la sang, així com el risc de patir diabetis, càncer de colon i de mama. També redueix el risc de patir depressió i millora el benestar psicològic. Recentment s'ha associat també com un factor d'envelliment saludable.

L'increment de la dependència al vehicle privat i els canvis en els models productius i de consum de l'oci han derivat en la generalització de conductes de sedentarisme. L'activitat física ve influenciada per diversos factors, entre ells l'entorn físic en el qual es desenvolupa la vida de la població, i per tant, ha de ser aquest entorn físic qui ha de facilitar les oportunitats per realitzar activitat física, atès l'evidència científica que la relaciona amb millores tangibles de la salut. Per això, una de les mesures més importants a tenir present en la planificació ha de ser el foment del transport actiu, fent en definitiva, que els desplaçaments a peu o en bicicleta esdevinguin les millors opcions de mobilitat, almenys en els desplaçaments curts.

2.4.3. Accessibilitat

***Objectius**: Fer ciutats accessibles. Eliminar les barreres arquitectòniques. Garantir el dret a la mobilitat i promoure el transport actiu i públic. Millorar l'activitat física, el confort emocional i la cohesió social.*

El concepte d'accessibilitat fa referència al conjunt d'accions que faciliten la vida quotidiana a persones amb determinades dificultats. Si al percentatge de població catalana que pateix alguna discapacitat, li sumem les persones que, a causa de la seva edat, o per motius puntuals veuen limitada la seva mobilitat, el segment de població amb problemes d'accessibilitat incideix en una part cada vegada més significativa de la població. En aquest sentit, el "Libro Verde: la Accesibilidad en España" assenyala que si a les persones que pateixen una Discapacitat Permanent se li afegeixen els Factors Cronològics

(l'edat) i les Circumstàncies Transitòries (embaràs, lesions temporals, etc.), la xifra de persones amb dificultat d'accessibilitat arriba al 38,8% de la població. D'acord amb això, s'identifiquen 4 grans grups de persones amb dificultats d'accessibilitat: a) Discapacitat física; b) Discapacitat sensorial visual; c) discapacitat sensorial auditiva; d) Discapacitat intel·lectual.

La defensa de l'accessibilitat a escala local esdevé clau en la transformació dels espais, béns i serveis públics amb l'objectiu de millorar les condicions de vida de la població, en el seu conjunt i en concret amb segments vulnerables amb discapacitat. Millores que es tradueixen en un increment de l'activitat física, reducció de l'aïllament i millora del confort emocional i la cohesió social. L'accessibilitat constitueix un dret fonamental per al conjunt de la ciutadania i cal entendre'l des d'una perspectiva àmplia: totes les persones tenen dret a gaudir de la ciutat i de tots els seus serveis en les millors condicions. Fent els entorns més accessibles, millorem aspectes com la seguretat, resultant indispensable l'acció pública en el foment i desenvolupament de polítiques socials encaminades a garantir l'accessibilitat i la supressió de les barreres arquitectòniques.

2.5. Objectius en matèria de gènere

Si bé és cert que les dones representen més del 50% de la població europea, aquestes continuen absents del debat públic sobre el desenvolupament i la gestió de la ciutat i del territori. Davant d'aquest fet injustificable, i amb l'objectiu d'afavorir nous punts d'inflexió cal abordar la complexitat dels vectors territorials (socials, econòmics, ambientals i culturals tan urbans com rurals) des d'una visió de gènere. Es de fet, la perspectiva de gènere quan es aplicada a la ciutat a on s'evidencien discriminacions i espais d'exclusió, amb aportacions molt sovint menyspreades quan el que s'ha de parlar és de gestió i ordenació del territori, i que aprofita, una vegada més, la *ciutat quotidiana viscuda* a través de la dona i que es reflecteix en una aposta per la seguretat, la mobilitat, l'habitatge i els equipaments.

> *Dones i homes viuen a la ciutat de maneres diferents en relació als seus papers i les seves responsabilitats dins de la divisió del treball a força de sexe. La divisió del treball a força de sexe és caracteritzada no només pels diferents tasques de dones i homes però també per la diferència en el accés i control de recursos tant com la diferent avaluació de les activitats de dones i homes. les relacions socioculturals entre dones i homes es revelen en particular dins de l'organització espacial de la ciutat i tenen moltes implicacions per a les polítiques d'estructuració urbana i la planificació de les ciutats.(UNCHS-HABITAT II).*

La Unitat per a la Igualtat d'Oportunitats de la Comissió Europea va subvencionar el 1994 la investigació/acció que va donar com a resultat l'elaboració de la Carta Europea de les Dones a la Ciutat, document de referència per a començar a repensar la ciutat tenint en compte les diferents relacions que, els nostres dies, dones i homes tenen amb la ciutat. La Carta va posar sobre la taula una estratègia per incorporar la visió de gènere al disseny i la construcció de la ciutat.

La Carta Europea de les Dones a la Ciutat ha de ser considerada en aquest sentit com un instrument, una gestió permanent i oberta que suggereixi una sèrie de proposicions concretes d'accions susceptibles de ser aplicades per tal d'afavorir una ciutadania més activa de les dones, en primer lloc, encara que també dels homes, en les àrees de l'ordenació territorial i de la Ciutat. La prioritat consisteix, a fi de comptes, en renovar els coneixements, identificar i desterrar els tòpics que encara obstaculitzen l'evolució i l'emancipació de les nostres societats. L'enfocament a través del gènere, considerat com a element científic innovador, es convertirà d'aquesta manera en fil conductor privilegiat que serveixi per renovar la dinàmica dels mètodes de treball habituals.

En aquest sentit cal perseguir els objectius següents:

- Resignificar l'urbanisme establert per integrar temes i necessitats que atenguin les noves pautes socials del nostre temps en transició cap a una societat més complexa. La perspectiva de gènere i la participació activa de les dones, professionals i ciutadanes, han de ser incorporades i integrades en tots i cadascun dels projectes de construcció de la ciutat, com a línia estratègica dels responsables del traçat de les polítiques urbanes i territorials.
- Impulsar processos participatius amb pressupostos permanents que aportin el coneixement real sobre la vida quotidiana de les dones i d'altres grups poc visibles socialment, de les seves necessitats i els seus coneixements com a usuàries intensives de la ciutat. Igualment, cal integrar les dones i les seves xarxes relacionals en els processos de participació lligats a la planificació.
- Donar visibilitat a la situació de les dones, que tot i constituir la meitat de la població, romanen en una condició social de dramàtic desavantatge social i econòmic. Les responsabilitats socials associades a la cura de persones dependents i a la responsabilitat en l'esfera de l'àmbit domèstic, com també el treball informal, son, malauradament patrimoni exclusiu de la dona. Les seves preocupacions i necessitats específiques han de restar degudament considerades en els plantejaments dels documents urbanístics.
- Reconèixer el deute històric en la participació de les dones en temes relacionats amb el disseny de l'espai, aspecte que ha limitat fins a nivells alarmants el gaudir de les aportacions d'experts en l'ús intensiu de la ciutat, experts en la seva majoria dones i que poden parlar amb propietat dels reptes en la seguretat, la cura, l'educació, el transport públic, l'habitatge, els recorreguts a peu i els equipaments i dels serveis urbans.
- Valorar que un urbanisme en el qual les necessitats de tothom, dones i homes, de totes les generacions i les procedències siguin valorades és el millor camí per aconseguir una major qualitat de vida i sostenibilitat en ciutats i territoris. Una ciutat més segura, més accessible, en la qual sigui més fàcil combinar la vida personal i familiar amb el treball, està cridada a ser una bona ciutat, no sols per a les dones, sinó pel conjunt de la ciutadania.

– Aplicar la visió de gènere en els plantejaments de l'urbanisme actual, introduint en l'agenda de prioritats temes importants de la vida quotidiana com ara la seguretat, la proximitat, el temps i l'organització dels serveis, com també la mixticitat d'usos que ajudi a cobrir la diversitat d'activitats que actualment porten a terme en bona part les dones.

– Replantejar l'urbanisme en tota la seva complexitat a partir del treball d'equips pluridisciplinaris que integrin els sabers de les ciències socials i de moltes altres aportacions als processos de projecte urbà i planificació urbanística a escala general.

– Aconseguir que es prengui en consideració la importància d'integrar la visió de gènere en la formació tècnica i el reciclatge dels professionals, ja que, fins al moment, l'àmbit formatiu professional ha romàs aliè a aquests enfocaments. Una manera de treballar coherent, amb l'objectiu de redefinir un urbanisme per a la ciutadania, requereix dels professionals la capacitat de treballar en col·laboració amb institucions, amb entitats, amb agents econòmics i amb el teixit social en general. Així mateix, és important ressaltar la necessària incorporació de la dona a tots els estrats del procés de treball, des dels equips tècnics als comandaments directius, i combatre activament tot sostre de vidre que pugui amenaçar el progrés individual i col·lectiu de la dona.

– Garantir la canalització continuada de recursos a l'empoderament de la dona en la gestió de la ciutat, dissenyant espais i marcs per a l'intercanvi de coneixements que tinguin una incidència directa en la transformació progressiva dels instruments urbanístics.

2.6. Agenda 2030 i Agenda Urbana de Catalunya

L'Avanç de POUM d'Artés es marca com objectiu ser un instrument de planejament general que assumeixi les determinacions contemplades en l'Agenda 2030 i en l'Agenda Urbana de Catalunya (AUC) pel que fa a la implementació de la Nova Agenda Urbana aprovada per UN-Habitat en HABITAT III (Quito, 2016). En un context territorial cada vegada més condicionat per la globalització, el planejament d'escala local, permet posar en valor la identitat del lloc i dels seus actius econòmics, socials, culturals i mediambientals, i obrir al conjunt de la ciutadania de nous punts de vista i expectatives sobre la cocreació dels seus espais de quotidianitat. En tot cas, l'ajust al mon local d'agendes de desenvolupament pensades per a l'escala nacional pot comportar contradiccions i incoherències que de bon segur, s'aniran corregint en propers anys des del procés de localització dels ODS[1].

2.6.1. Agenda 2030. Objectius i indicadors per a l'avaluació dels progressos

Pel que fa a la implementació de l'Agenda 2030, l'Avanç de POUM d'Artés té la vocació de contribuir a assolir els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) següents, aportant indicadors que permetin incidir en els progressos o pel contrari retrocessos.

– **Objectiu 2**. Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure l'agricultura sostenible.
  - **Meta 2.4**. Fins a l'any 2030, assegurar la sostenibilitat dels sistemes de producció d'aliments i aplicar pràctiques agrícoles resilients que augmentin la productivitat i la producció, contribueixin al manteniment dels ecosistemes, enforteixin la capacitat d'adaptació al canvi climàtic, els fenòmens meteorològics extrems, les sequeres, les inundacions i altres desastres, i millorin progressivament la qualitat de la terra i el sòl.
    - **Indicador**: Proporció de la superfície agrícola en què es practica una agricultura productiva i sostenible.

– **Objectiu 6.** Garantir la disponibilitat i la gestió sostenible de l'aigua i el sanejament per a tots.
  - **Meta 6.6.** D'aquí a 2030, protegir i restablir els ecosistemes relacionats amb l'aigua, inclosos els boscos, les muntanyes, els aiguamolls, els rius, els aqüífers i els llacs.
    - **Indicador:** Canvi en l'extensió dels ecosistemes relacionats amb l'aigua amb el pas del temps.

– **Objectiu 7.** Garantir l'accés a una energia assequible, fiable, sostenible i moderna per a tots
  - **Meta 7.2.** D'aquí a 2030, augmentar considerablement la proporció d'energia renovable en el conjunt de fonts energètiques.
    - **Indicador:** Proporció d'energia renovable en el consum final total d'energia.

– **Objectiu 8.** Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tots.
  - **Meta 8.9.** D'aquí a 2030, elaborar i posar en pràctica polítiques encaminades a promoure un turisme sostenible que creï llocs de treball i promogui la cultura i els productes locals.
    - **Indicador:** Proporció de llocs de treball al sector del turisme sostenible respecte del total de llocs de treball del turisme.

[1] *Per a més informació, veure Borja M. Iglesias i UCLG (2017) : Los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS) en el mapa municipal: https://*www.uclg.org/sites/default/files/los_ods_en_el_mapa_municipal_0.pdf

– **Objectiu 11.** Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles
  - **Meta 11.1** D'aquí a 2030, assegurar l'accés de totes les persones a habitatges i serveis bàsics adequats, segurs i assequibles i millorar els barris marginals.
    - **Indicador:** Proporció de la població urbana que viu en barris marginals, o habitatges inadequats.
  - **Meta 11.2** D'aquí a 2030, proporcionar accés a sistemes de transport segurs, assequibles, accessibles i sostenibles per a tots i millorar la seguretat viària, en particular mitjançant l'ampliació del transport públic, fent especial atenció a les necessitats de les persones en situació de vulnerabilitat, les dones, els nens, les persones amb discapacitat i les persones d'edat.
    - **Indicador:** Proporció de la població que té fàcil accés al transport públic, desglossada per sexe, edat i persones amb discapacitat.
  - **Meta 11.3** D'aquí a 2030, augmentar la urbanització inclusiva i sostenible i la capacitat per a la planificació i la gestió participatives, integrades i sostenibles dels assentaments humans en tots els països.
    - **Indicadors:** Relació entre la taxa de consum de terres i la taxa de creixement de la població; Proporció de ciutats que compten amb una estructura de participació directa de la societat civil en la planificació i la gestió urbanes i funcionen amb regularitat i democràticament.
  - **Meta 11.4** Incrementar els esforços per protegir i salvaguardar el patrimoni cultural i natural del món.
    - **Indicador:** Total de despeses (públics i privats) per càpita destinats a la preservació, protecció i conservació de tot el patrimoni cultural i natural, desglossat per tipus de patrimoni (cultural, natural, mixt i reconegut pel Centre del Patrimoni Mundial), nivell de govern (nacional, regional i local o municipal), tipus de despeses (despeses de funcionament o inversions) i tipus de finançament privat (donacions en espècie, finançament procedent del sector privat sense ànim de lucre i patrocini).
  - **Meta 11.6** D'aquí a 2030, reduir l'impacte ambiental negatiu per càpita de les ciutats, fins i tot prestant especial atenció a la qualitat de l'aire i la gestió de les deixalles municipals i d'un altre tipus.
    - **Indicadors:** Proporció de deixalles sòlids urbans recollits periòdicament i amb una descàrrega final adequada respecte del total de deixalles sòlids urbans generats, desglossada per ciutat; Nivells mitjans anuals de partícules fines en suspensió (per exemple, PM2.5 i PM10) a les ciutats (ponderats segons la població).
  - **Meta 11.7** D'aquí a 2030, proporcionar accés universal a zones verdes i espais públics segurs, inclusius i accessibles, en particular per a les dones i els nens, les persones d'edat i les persones amb discapacitat.
    - **Indicador:** Proporció mitjana de la superfície edificada de les ciutats que es dedica a espais oberts per a ús públic de tots, desglossada per sexe, edat i persones amb discapacitat.

– **Objectiu 12.** Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.
  - **Meta 12.2** D'aquí a 2030, aconseguir la gestió sostenible i l'ús eficient dels recursos naturals.
    - **Indicador:** Petjada material en termes absoluts, empremta material per càpita i empremta material per PIB.
  - **Meta 12.5** D'aquí a 2030, reduir considerablement la generació de deixalles mitjançant activitats de prevenció, reducció, reciclatge i reutilització
    - **Indicador:** Taxa de reciclatge, en tones de material reciclat.
  - **Meta 12.b** Elaborar i aplicar instruments per vigilar els efectes en el desenvolupament sostenible, a fi d'aconseguir un turisme sostenible que creï llocs de treball i promogui la cultura i els productes locals
    - **Indicador:** Nombre d'estratègies o polítiques de turisme sostenible i de plans d'acció aplicats que inclouen instruments de seguiment i avaluació convinguts.

– **Objectiu 15.** Protegir, restablir i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar de manera sostenible els boscos, lluitar contra la desertificació, aturar i invertir la degradació de les terres i aturar la pèrdua de biodiversitat.
  - **Meta 15.1** D'aquí a 2020, assegurar la conservació, el restabliment i l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres i els ecosistemes interiors d'aigua dolça i els seus serveis, en particular els boscos, els aiguamolls, les muntanyes i les zones àrides, d'acord amb les obligacions contretes en virtut d'acords internacionals.
    - **Indicadors:** Superfície forestal en proporció a la superfície total; Proporció de llocs importants per a la biodiversitat terrestre i de l'aigua dolça inclosos en zones protegides, desglossada per tipus d'ecosistema.
  - **Meta 15.3** D'aquí a 2030, lluitar contra la desertificació, rehabilitar les terres i els sòls degradats, incloses les terres afectades per la desertificació, la sequera i les inundacions, i procurar aconseguir un món amb efecte neutre en la degradació de les terres.
    - **Indicador:** Proporció de terres degradades en comparació de la superfície total.

- **Objectiu 16.** Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tots i construir a tots els nivells institucions eficaces i inclusives que rendeixin comptes.
  - **Meta 16.7** Garantir l'adopció en tots els nivells de decisions inclusives, participatives i representatives que responguin a les necessitats.
    - **Indicador:** Proporció de la població que considera que l'adopció de decisions és inclusiva i respon a les seves necessitats, desglossada per sexe, edat, discapacitat i grup de població.

Imatge 1. ODS amb incidència en el POUM d'Artés. Font: UN-DESA i Diputació de Barcelona. Elaboració: AVRA

2.6.2. L'Agenda Urbana de Catalunya (AUC)

En data 4 d'abril de 2017, el Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya adopta l'Acord GOV/42/2107, per a l'elaboració de l'Agenda Urbana de Catalunya, modificat per l'Acord GOV/126/2017, de 12 de setembre, pel qual s'estableix la iniciació formal dels treballs per a l'elaboració de l'Agenda Urbana de Catalunya, i la creació de l'òrgan col·legiat al qual s'encarrega la formulació i validació dels treballs, anomenat Assemblea Urbana de Catalunya (font web Agenda Urbana de Catalunya).

En un context d'empoderament territorial i de voluntat de les institucions del nostre país per assumir competències assignades als estats, l'Agenda Urbana de Catalunya representa un punt d'inflexió pel que fa a la priorització de les necessitats i expectatives del territori dins d'un marc de cooperació mundial. Catalunya ha impulsat una agenda urbana pròpia directament lligada a l'Agenda 2030 i a la Nova Agenda Urbana aprovada per Nacions Unides en el marc de la celebració d'Hàbitat III (2016), en que es recullen un eixos claus per al progrés del conjunt de Catalunya i als quals, l'Avanç de POUM d'Artés, vol contribuir a reforçar.

En aquest sentit, l'Avanç de POUM d'Artés, comparteix els eixos temàtics següents:

- **Hàbitats urbans saludables:**
  - Garantint una gestió integrada dels recursos hídrics, abordant els períodes de sequera, avançar en el tractament de les aigües residuals i assegurar la seva reutilització i reciclatge.
  - Assolint un aire lliure d'emissions contaminants i pol·lució en els entorns urbans. Reduir els efectes nocius de la contaminació i el soroll en la salut i en el medi ambient. Apostar per la mobilitat sostenible i l'electrificació del parc mòbil.
  - Vetllar per la implantació d'un model energètic postcarbònic, que sigui descentralitzat, connectat en xarxa, universal i es basi en energies renovables.
- **Benestar**
  - Fomentar, promoure i protegir la diversitat i el patrimoni cultural, així com totes les expressions artístiques. Prevenir la discriminació per raons de gènere, ètnia, creença, edat, orientació sexual, ideologia política, renda o discapacitat. Garantir la igualtat d'obligacions i d'oportunitats per a tothom. Cercar estratègies per fer front al creixent envelliment de la població.
  - Fomentar una societat justa i solidària i garantir l'accés a ocupacions adequades i salaris dignes. Abordar les polítiques per a les famílies i les persones vulnerables. Fomentar l'economia social i el consum local.

– **Qualitat urbana**
  - Garantir l'accés a una mobilitat neta, sostenible i inclusiva.
  - Garantir a les persones l'accés a un habitatge digne, accessible, sostenible ambientalment i de qualitat. Fomentar alternatives en la provisió d'habitatge i incrementar els recursos per a la millora dels parcs d'habitatge públic.
  - Fomentar els models urbans compactes amb densitats adequades i usos mixtos per reduir la mobilitat diària (ciutats compactes, complexes, cohesionades i connectades). Implementar programes de millora de barris, mitjançant la densificació en zones de baixa densitat i la renovació de teixits urbans obsolets. Implementar planejaments estratègics més flexibles i racionalitzats.

– **Dimensió territorial**
  - Aconseguir la integració urbana amb les regions circumdants. Reconèixer i impulsar la protecció d'àrees territorialment estratègiques. Vetllar per la sobirania alimentària mitjançant, entre altres mesures, la protecció dels sòls periurbans amb més valor agrícola.
  - Preservar els ecosistemes, millorar els corredors biològics i les infraestructures verdes a tots els nivells, mitjançant la protecció dels rius i les zones costaneres urbanes i fomentar la biodiversitat de les ciutats. Vetllar per la naturalització dels espais públics a les ciutats, i suprimir l'expectativa urbanística en sectors aïllats i insostenibles.
  - Millorar la gestió del risc, incrementar la capacitat d'adaptació dels sectors socioeconòmics i dels sistemes naturals i reduir l'exposició de la població, els sistemes i les regions vulnerables. Prevenir el creixement urbà a les regions vulnerables a causa de l'impacte del canvi climàtic.

– **Millora de la governança**
  - Garantir els principis de descentralització i subsidiarietat en la gestió de les polítiques urbanes. Enfortir i estructurar les àrees d'administració d'acord amb la proximitat a la ciutadania i amb les necessitats públiques.
  - Fomentar la presa de decisions de les ciutadanes i dels ciutadans establint eines i processos per a la coparticipació. Promoure la transparència dels governs i les administracions. Establir mecanismes per controlar la corrupció. Proporcionar i facilitar l'accés públic a l'Administració. Millorar els canals de control de la despesa pública.

En tot cas, l'Avanç de POUM d'Artés esdevé un instrument de planejament general que permet alinear l'escala local de l'ordenació del sòl i dels seus usos amb les estratègies de cooperació territorial i global definides per l'Agenda 2030 i en el cas concret de l'Agenda Urbana de Catalunya.

2. L'Agenda Urbana de Catalunya i el POUM d'Artés. Font: AUC, Generalitat de Catalunya. Elaboració: AVRA

3. CRITERIS GENERALS DEL POUM

D'acord amb l'anterior, les propostes contingudes en l'Avanç de POUM d'Artés parteixen dels criteris generals de model territorial següents:

- Abordar el planejament general del municipi prenent en consideració el context supramunicipal en qüestions com la mobilitat, els serveis i les infraestructures; entendre els espais agrícoles, forestals i fluvials com a components bàsics de la configuració d'uns espais lliures d'Artés que ha de garantir la seva continuïtat amb els municipis veïns.
- Preservar i endreçar de forma activa el conjunt d'espais oberts del municipi: espais forestals, espais agrícoles i xarxa fluvial reconeixent el valor productiu, paisatgístic i integrador de bona part dels espais naturals, facilitant el seu accés i ajustant els usos que hi són compatibles. Caldrà en aquest sentit, posar especial atenció als espais naturals singulars que són característics del paisatge del municipi i que es defineixen com a espais de protecció sectorial i especial.
- Adequar el ritme de desenvolupament urbà del municipi a les estimacions previstes a l'horitzó de vigència del POUM, tant pel que fa al creixement de la població com dels requeriments en la producció d'habitatges principals, prioritzant la densificació d'habitatges en alguns àmbits urbans actuals, i la millora i compleció de les trames urbanes existents i evitant la dispersió dels futurs teixits residencials.
- Garantir les reserves de sòl necessàries per a una oferta adequada i proporcional de noves dotacions d'habitatge públic, equipaments comunitaris i espais lliures, tenint en compte les necessitats de la població, la viabilitat econòmica i les dinàmiques demogràfiques actuals i futures.
- Fomentar, en la mesura del possible, un model de mobilitat més racional, garantint una secció del sistema viari que possibiliti la continuïtat de les voreres i dels recorreguts per a bicicletes, i preveient espais suficients i ben localitzats per a l'aparcament de vehicles entorn del nucli urbà.
- Garantir la reserva de sòls per a la implantació de noves activitats econòmiques i industrials dimensionades d'acord amb la demanda i necessitats de l'economia local i comarcal.

3.1. Sòl urbà i urbanitzable

L'Avanç de POUM d'Artés proposa les línies estratègiques de les polítiques de sòl i d'habitatge per al municipi i orienta les actuacions a dur a terme en sòl urbà i en sòl urbanitzable, fonamentalment en funció dels aspectes següents:

- Les tendències demogràfiques i les necessitats d'habitatge previstes fins a l'any 2036.
- El parc d'habitatges disponible –ocupat i vacant.
- L'economia municipal.
- La viabilitat dels sectors urbanitzables.
- La densitat d'habitatges recomanable per a cada àmbit.
- Els requeriments de sòl per a equipaments públics i parcs urbans.

Les propostes contingudes en aquest document respecten les determinacions previstes pel planejament territorial pel que fa a l'estratègia de creixement moderat per l'àrea urbana d'Artés, així com incorporen l'estratègia de millora urbana i compleció per al Barri de l'Escorxador.

Els criteris de partida per a elaborar les propostes d'ordenació contingudes en el present Avanç de POUM han estat, fonamentalment, els següents:

- Garantir un ritme adequat de desenvolupament urbanístic del municipi que doni resposta a les necessitats previstes d'habitatge, acompanyant-lo de les reserves d'equipaments i espais lliures corresponents.
- Ajustar el potencial d'habitatges previst pel planejament vigent a l'estat de la realitat física edificada i a les necessitats del municipi.
- Potenciar la compleció del nucli urbà existent en els llocs més aptes per a fer-ho, i evitar la dispersió dels assentaments urbans futurs i l'ocupació desproporcionada de sòls rústics.
- Completar les dotacions d'equipaments públics i parcs urbans, potenciant en especial aquells emplaçaments que millor poden contribuir a definir noves centralitats i fomentar espais vibrants, inclusius i segurs.
- Dotar el sòl urbà dels elements d'urbanització i de les xarxes de serveis que li manquen.

– Afavorir, en la mesura del possible, la barreja d'usos en l'espai urbà: residencial, comercial, activitats compatibles amb l'habitatge, equipaments, zones verdes, via pública.

– Abordar la reserva i producció de nous sòls destinats a activitats econòmiques.

– Prioritzar la seguretat de les persones, i evitar la urbanització de noves zones que puguin ser considerades no adequades per a la urbanització.

– Preservar i posar en valor en patrimoni històric i arquitectònic del municipi.

3.2. Sòl no urbanitzable

L'Avanç de POUM considera que el sòl rústec és un bé escàs i que cal treballar activament contra el seu malbaratament i degradació i que els espais oberts constitueixen un sistema bàsic d'estructuració del territori. L'Avanç de POUM d'Artés proposa definir el sòl no urbanitzable del municipi d'acord amb les determinacions establertes pel Text refós de la Llei d'urbanisme, i incorporant els criteris de qualificació dels espais oberts del planejament territorial i sectorial.

Pel que fa al sòl no urbanitzable, l'objectiu de l'Avanç de POUM és adaptar la normativa urbanística del vigent planejament general relativa a la regulació del sòl no urbanitzable, a les determinacions del marc jurídic vigent. Per a fer-ho possible, l'Avanç de POUM d'Artés proposa, entre d'altres, els criteris següents:

– Preservar i posar en valor el patrimoni natural i paisatgístic dels espais agrícoles i forestals, garantint la continuïtat territorial del conjunt dels espais lliures del municipi.

– Delimitar els sòls no aptes per a nova urbanització, per raó d'un elevat pendent, riscos potencials d'inundabilitat i geològics, protecció arqueològica, etc.

– Reconèixer els espais fluvials com a connectors territorials, en termes de funcionalitat hidrològica i ecològica.

– Definir l'estructura bàsica de la xarxa de camins rurals que permeti relligar i articular el territori municipal i els àmbits de protecció paisatgística.

– Preservar el patrimoni històrico-cultural associat a l'entorn rural, identificant les masies i cases rurals que es troben incloses al mapa del patrimoni cultural i al catàleg de masies i cases rurals.

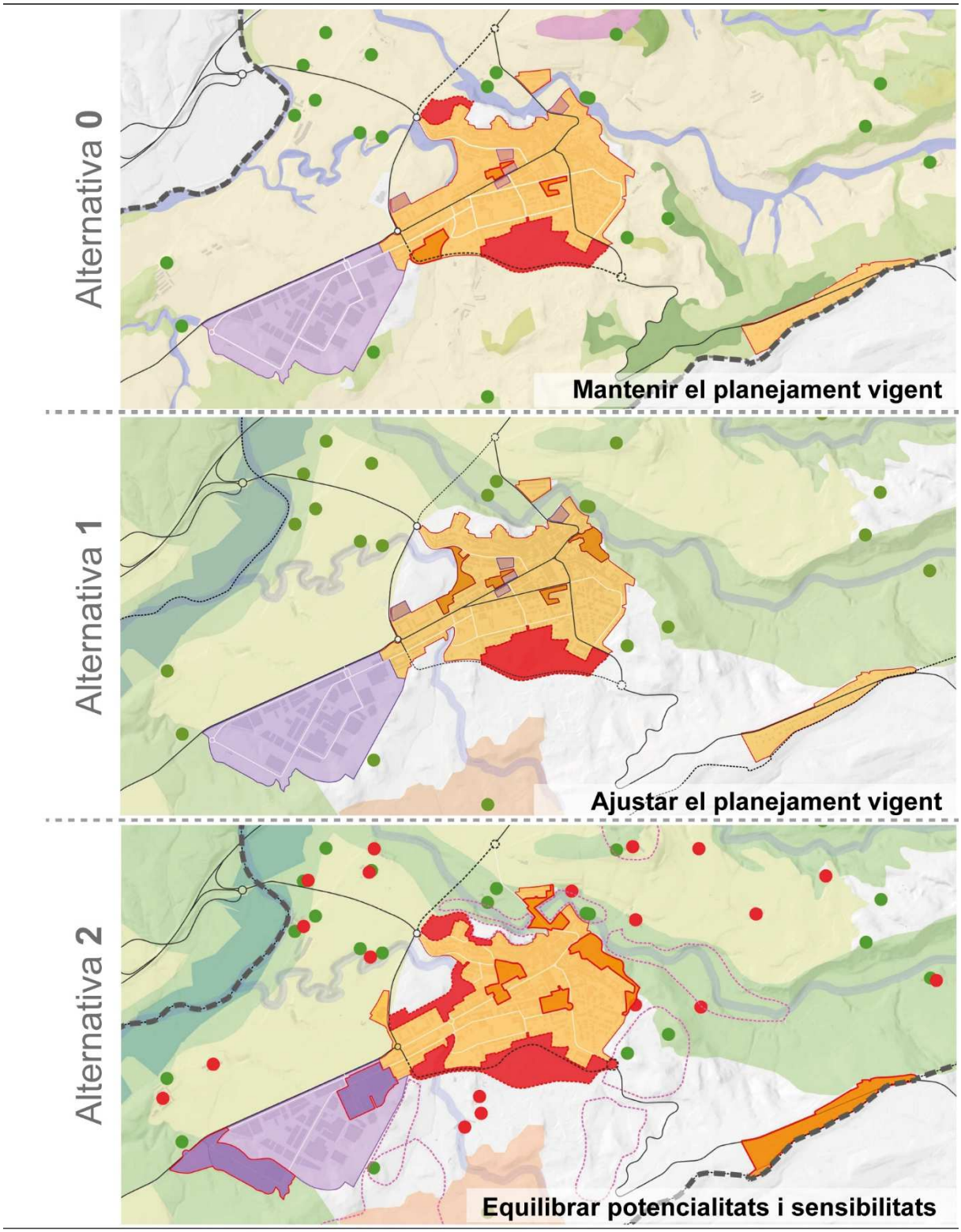
– Prevenir el risc d'incendi, potenciant el manteniment de l'activitat en el territori mitjançant una gestió activa i integrada de l'espai agrícola i del patrimoni forestal.

4. ANÀLISI D'ALTERNATIVES

A continuació es desplega la descripció i avaluació sintètica de les diverses opcions que han estat estimades amb l'objectiu de definir un primer avanç del model d'ordenació urbana al municipi d'Artés. En aquest sentit, cal assenyalar que les alternatives que es presenten a continuació són models viables jurídica, tècnica i econòmicament i aporten uns horitzons de desenvolupament territorial molt diferents unes d'altres encara que totes comparteixen el denominador comú d'un desplegament sostenible de les capacitats del territori alineat amb els marcs fixats per la legislació urbanística i sectorial vigents.

D'acord amb això, el document d'Avanç de POUM d'Artés determina les alternatives d'ordenació següents (veure Imatge 3):

- **Alternativa 0.** Mantenir el planejament urbanístic vigent. Model de consolidació del teixit existent. L'alternativa 0 es basa en les potencialitats del planejament vigent, és a dir, en l'esgotament dels desenvolupaments previstos al planejament vigent, com són els sectors Roquinyons, Nord, Mallorca, Cal Sitjes i Celler Cooperatiu. Es tracta, doncs, d'un model de creixement que manté la tendència que es deriva del planejament actual i que evidencia les seves mancances urbanístiques com són la falta de: previsions d'habitatge protegit, de reserves adequades per equipaments i zones verdes i d'estratègia pels sòls industrials, sobre tot, per aquells sòls integrats en el teixit urbà amb caràcter patrimonial com poden ser Can Berenguer, Tebisa i Cal Sans. Aquesta alternativa deixa al municipi sense estratègia de mobilitat sostenible, així com sense resoldre àmbits com el casc antic, l'antic Escorxador, Vista Pirineu, la Fassina i el Torrent del Mig. Amb aquesta opció es mantenen les restriccions d'usos en sòl no urbanitzable, impossibilitant la implantació de les activitats d'interès públic que s'hagin d'emplaçar en el medi rural.
- **Alternativa 1.** Ajustar i adaptar el planejament urbanístic vigent. Model de intensificació distribuïda. Aquest model d'ordenació preveu l'ajust del planejament urbanístic vigent (1988-2018) revisant els potencials d'aquells sòls pendents de desenvolupar i adaptant els paràmetres a la legislació urbanística vigent. L'alternativa 1 correspon al model de creixement que proposa la transformació del sòl urbanitzable de Roquinyons i de bona part dels sòls urbans no consolidats integrats en la trama urbana per dotar de continuïtats com són el Torrent del Mig, Cal Sitjes, Fassina i Celler Cooperatiu, repartint el creixement de manera proporcional a les capacitats de cadascun dels teixits i el seu paper en el municipi, densificant-los selectivament i plantejant la desclassificació dels sectors Mallorca i Nord. Aquesta alternativa no planteja estratègies especifiques pels àmbits de Casc Antic, el polígon industrial, l'antic escorxador, Cal Berenguer, Tebisa, Cal Sans i Vista Pirineu, sinó que proposa establir un nou marc normatiu per a ampliar usos, establir reserves per habitatge protegit i millorar l'entorn urbà a petita escala. En matèria de mobilitat reforça l'estructura basada en la xarxa viària local incorporant les reserves de les rondes sud i nord establertes pel planejament territorial, i en matèria d'espais lliures, afegeix els marcs reguladors determinats pel planejament territorial vigent en l'estratègia d'espais oberts (sòl no urbanitzable).
- **Alternativa 2.** Equilibrar potencials i sensibilitats. Model de creixement focalitzat. Alternativa dimensionada a partir dels diferents potencials vigents (planejament general i territorial vigents) i de la sensibilitat del conjunt del territori, posant en valor estratègies de millora, compleció i de revisió de les condicions dels sòls que no han estat desenvolupats (Roquinyons, Nord, Mallorca i Torrent del Mig). L'alternativa 2 es formula basant-se en una xarxa de centralitats, tant a partir de la intensificació de les existents (Cal Sitjes i Celler Cooperatiu-Tebisa-Cal Sans) com creant-ne de noves (Cal Berenguer-Barri de l'Escorxador, Fassina-Raval, Vista Pirineu, Indecasa i ampliació del Polígon Industrial). Aquesta xarxa, serveix per relocalitzar bona part de les funcions d'activitat i de residència. En aquest sentit, el creixement focalitzat permet localitzar els punts d'intensificació urbana que facilitin distribuir millor els serveis al territori. Aquesta alternativa proposa dedicar l'atenció a la transformació d'aquell sòl urbà que millor poden contribuir a dibuixar el model de vila d'Artés per a les properes dècades: la recuperació del Casc Antic, el rescat de l'espai per al vianant, la integració dels usos residencials i d'activitat econòmica, la descentralització dels equipaments i la seva connexió a través d'un espai públic inclusiu, segur i resilient. Aquesta intenció es fa evident en l'estratègia de mobilitat que proposa la pacificació dels eixos Rocafort i Diagonal i la revisió del traçat de la variant sud al seu pas per Roquinyons, qüestió que té incidència en una revisió dels paràmetres urbanístics d'un sector que fins el moment ha evidenciat la seva impossibilitat de desenvolupament. Aquesta alternativa incorpora les categories de sòl no urbanitzable previstes pel PTPCC i afegeix una estratègia de definició d'espais de protecció per als sòls com el de la vinya o lligats als jaciments arqueològics.

Imatge 3 Síntesi d'alternatives proposades al document d'Avanç de POUM d'Artés. Elaboració: AVRA

Per tal de fonamentar la idoneïtat de la proposta de l'Avanç de POUM, així com també de facilitar, fomentar i fer accessible i transparent la participació de la ciutadania en la formulació de l'Avanç, la descripció de les alternatives s'estructura d'acord amb els blocs temàtics següents:

- L'estructura viària i la mobilitat.
- El model d'ordenació (consolidació, millora urbana, compleció i extensió).
- El sòl no urbanitzable.
- Els espais lliures i els equipaments comunitaris.

Cadascuna de les alternatives han estat avaluades d'acord amb els objectius i criteris urbanístics, ambientals, econòmics i socials del POUM, que entre d'altres cerquen establir:

- Un **model territorial sostenible**, que afronti una reducció dels factors que incideixen en la contaminació ambiental – acústica, lumínica i atmosfèrica–, i que contribueixin a optimitzar el patrimoni edificat i els recursos culturals, ambientals i paisatgístics del municipi. Per aquest objectiu seran objecte d'anàlisi comparat entre les tres alternatives indicadors com:
  - L'extensió màxima de l'àrea urbana i el potencial de habitatges a desenvolupar, reflexionant sobre la possibilitat de garantir la sostenibilitat amb un menor consum del sòl i models més compactes de desenvolupament urbà.
  - Els diferents graus de protecció del sòl no urbanitzable, reflexionant sobre la possibilitat de protegir aquells sòls que pel seu valor econòmic, cultural o mediambiental han de contribuir a la sostenibilitat del municipi per a les properes generacions.
- Un **model territorial inclusiu, saludable i dimensionat des de una perspectiva de gènere** que contribueixi a incrementar la cohesió social, a enfortir les relacions veïnals i a millorar la percepció de seguretat, incidint en els següents indicadors:
  - El grau de compacitat i densitat d'usos al sòl urbà, reflexionant sobre la necessitat de promoure densitats urbanes que facilitin la creació d'entorns social i funcionalment heterogenis.
  - El potencial d'habitatges de protecció pública necessari per a garantir un model inclusiu de ciutat per a cadascun dels segments de població més vulnerable.
  - El grau de mixticitat en els usos del sòl, reflexionant sobre la necessitat de vincular al projecte sostenible i inclusiu de territori l'habitatge, el treball i l'oci.
  - L'estratègia de vertebració d'una xarxa d'espais lliures integrats per les àrees verdes i els equipaments comunitaris, sobre els quals el municipi garanteix a la seva ciutadania el benestar i la cohesió social, incidint en la perspectiva de gènere com element clau del seu òptim dimensionat.
- Una **mobilitat saludable i sostenible** desenvolupada a partir del seu grau d'accessibilitat per a determinats segments vulnerables de la població, reflexionant sobre els següents indicadors:
  - La mobilitat tova, representada per la xarxa viària prioritzada per als vianants i per a vies ciclables.
  - La jerarquització de vies urbanes.
- La **coherència amb l'estratègia de creixement prevista pel planejament territorial vigent**. Per tal d'avaluar cada una de les alternatives en relació al planejament territorial vigent cal analitzar fins a quin punt l'estratègia de creixement moderat prevista pel Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals (PTPCC) o anteriorment pel Pla Director Urbanístic del Pla de Bages (PDU-Bages) poden tenir recorregut en el disseny del model de territori per a Artés per als propers anys.

  L'àrea urbana d'Artés té assignada una estratègia de **creixement moderat** que "és aplicada a aquells nuclis o àrees de mitjana o petita dimensió urbana que per les seves condicions de sòl i de connectivitat poden tenir un creixement proporcionat a la seva realitat física com a àrees urbanes". El PTPCC aporta una fórmula alfanumèrica que permet dimensionar la superfície de l'extensió urbana admissible:

  Creixement moderat E= 30*A*f /100

  E: *superfície de l'extensió urbana admissible*

  A: *superfície de càlcul de l'àrea urbana existent*

  f: *factor de correcció per a nuclis de petita dimensió*

  $f = (18 + A - 0{,}005 * A^2)/(A+5)$

  f= 1 per a superfícies de càlcul iguals o superiors a 51 ha i

  f= 2,43 per a superfícies de càlcul iguals o inferiors a 4 ha.

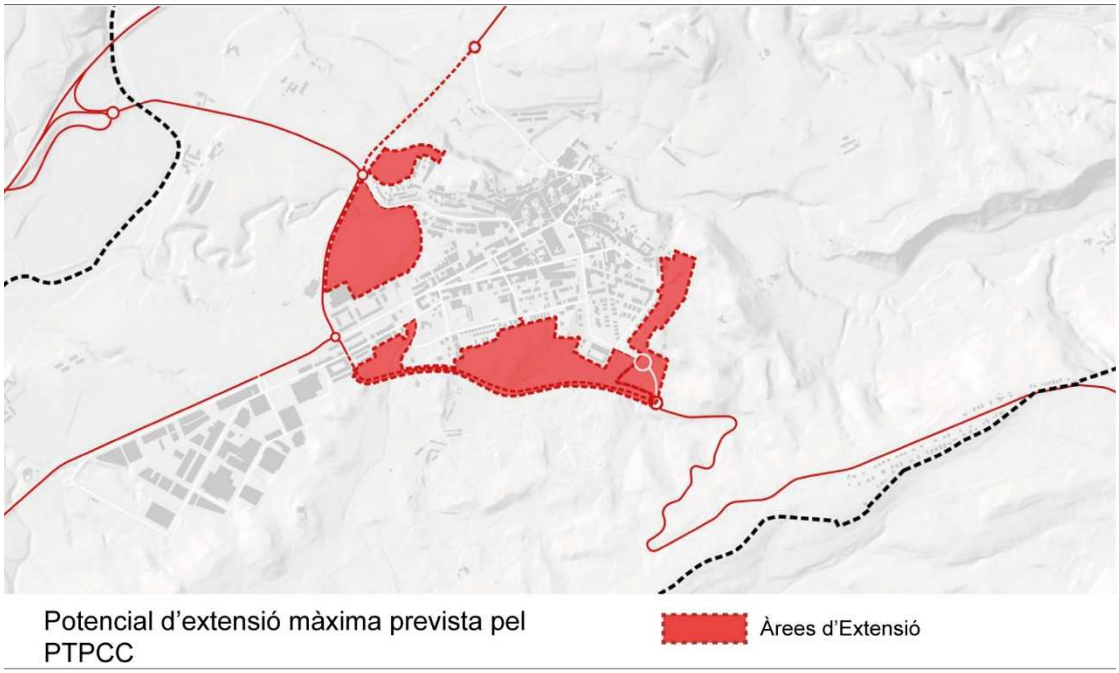
  El **Barri de l'Escorxador** té assignada una **estratègia de millora urbana i compleció** que, d'acord amb les Normes del PTPCC és adreçada a "aquells nuclis que per la seva petita dimensió no tenen capacitat per a estructurar extensions urbanes o que no disposen de sòl físicament apte per a la urbanització o que tenen un baix nivell d'accessibilitat. L'objectiu d'aquesta estratègia és la recuperació i millora d'aquests nuclis com a patrimoni urbanístic, mitjançant el foment de la residència associada a les activitats rurals, a les activitats professionals desconcentrades, i a la segona residència de reutilització, i també als serveis turístics de qualitat i petita escala." Les extensions dels nuclis que es proposin en els POUM només es poden classificar com a sòl urbà i han de tenir una ordenació precisa de l'edificació definida en el mateix pla. Aquestes ordenacions poden ser constitutives de polígons d'actuació quan calgui algun procés de reparcel·lació per a la cessió del carrer o algun element públic. L'ordenació precisa que estableixi el POUM té com a criteri prevalent la integració morfològica i paisatgística en el nucli existent. Així mateix aquesta ordenació pot modificar-se mitjançant un Pla de millora urbana si esdevingués convenient sense disminuir el grau d'integració morfològica i paisatgística de l'ordenació anterior.

D'acord amb aquest criteris, el PTPCC estableix les superfícies del sòl urbà consolidat per ús:

- Superfície de càlcul de l'àrea urbana existent d'Artés. A= 127,80 Ha.
- Ús residencial: 77,55 Ha.
- Ús per a activitat econòmica (Polígon Industrial): 50,25 Ha.
- Factor de correcció per a superfícies de càlcul iguals o superiors a 51 ha. **f=1**
- Superfície de l'extensió urbana admissible (E= 30*A*f /100). **E= 38,34 ha**

D'acord amb el manteniment com a sòl d'extensió els àmbits no desenvolupats S2 Residencial Nord (2,5 ha) i el sector S3 Roquinyons Sud (16,8 Ha) es podria arribar a delimitar un total de 19,04 noves hectàrees de sòls d'extensió fins arribar al límit màxim permès pel PTPCC de 38,34 ha per al conjunt de sòls d'extensió de la vila (veure Imatge 4).

Pel que fa al **Barri de l'Escorxador**, l'estratègia de millora i compleció, és dimensionada a partir de la superfície d'aquest àmbit de 1,73 ha, no recomanant que els sòls d'extensió no sobrepassin una relació del 30% respecte al sòl urbà consolidat; d'aquesta manera la proposta no hauria de superar una superfície de **5.000 m2**.

Imatge 4. Àmbits de sòls d'extensió. Potencial segons PTPCC. Elaboració: AVRA

El potencial previst pel PTPCC planteja l'escenari d'extensió urbana màxima que podria permetre el planejament territorial vigent a partir dels càlculs de l'estratègia de creixement moderat assignat al nucli urbà d'Artés; en tot cas, aquesta proposta de màxims obre una contradicció evident quan son analitzades les dinàmiques demogràfiques i constructiva de les darreres dècades. En aquest sentit, aquesta alternativa ha de ser llegida en clau de llarg termini, inclús com a possible ordenació un cop s'hagin anant desenvolupats àmbits com Roquinyons ja previst al planejament vigent i que ha de garantir la execució de la variant sud de la qual depèn la pacificació dels vials de la vila. En tot cas, cal desestimar el potencial del PTPCC.

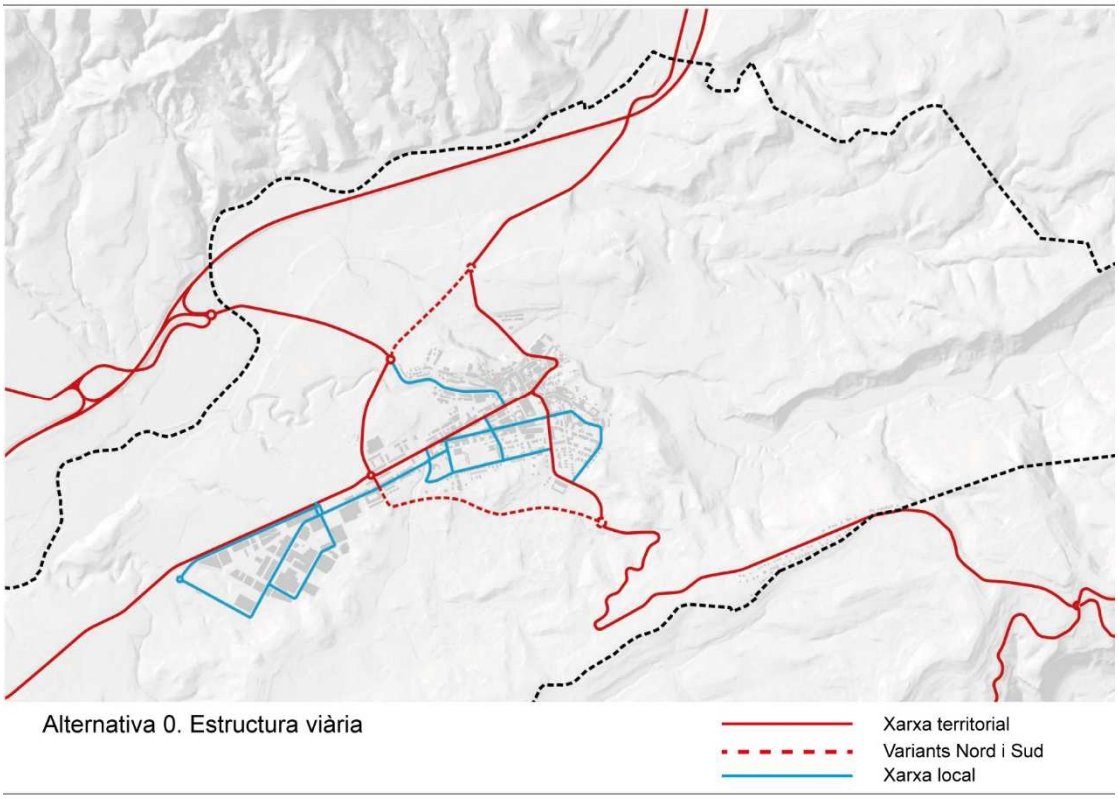
4.1. Alternativa 0: Mantenir el planejament vigent

L'alternativa zero s'ha d'entendre com el manteniment del planejament urbanístic vigent –les NNSS-88– incorporant les modificacions puntuals ja aprovades i conservant la delimitació d'aquells àmbits d'actuació previstos i no desenvolupats sense tenir en consideració els marcs reguladors determinats pel planejament territorial vigent en l'estratègia d'assentaments ni d'espais oberts (sòl no urbanitzable).

4.1.1. Descripció per blocs temàtics

A. L'estructura viària i la mobilitat.

Aquesta alternativa identifica el grau de desenvolupament i ús de la xarxa viària local i territorial en l'actualitat, incorporant les previsions del planejament general i derivat vigent al municipi, com és el cas de les rondes nord i sud (veure Imatge 5).

Imatge 5. Alternativa 0. Xarxa viària territorial. Elaboració: AVRA

Pel que fa a les rondes Nord i Sud cal destacar:

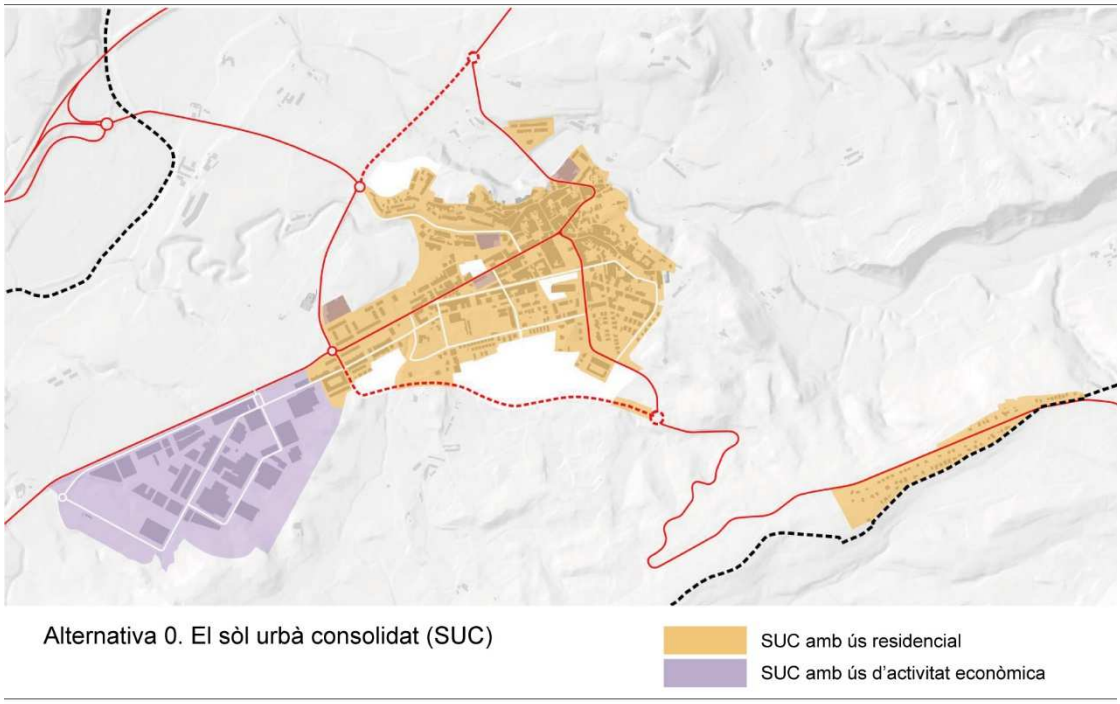
- La complexitat de l'execució de la variant Nord (inversió depenent de la Generalitat de Catalunya) que ha de connectar la rotonda d'accés actual al nucli amb la carretera B-431. Aquesta ronda creua sòls de protecció especial de la riera de Malrubí i pot incidir en la fragmentació de sòls especialment sensibles. Aquesta infraestructura requereix d'un pont per creuar, precisament, la riera de Malrubí.
- La dificultat que suposa dur a terme la ronda Sud lligada al desenvolupament de l'àmbit de Roquinyons i també per la tramitació supramunicipal (titularitat de la Generalitat de Catalunya). Aquesta ronda pot esdevenir una solució per a descongestionar el centre urbà però també pot provocar un fort impacte paisatgístic en la façana sud del municipi, i generar una forta barrera que impedeixi la permeabilitat entre els espais lliures urbans i el sòl rústic.
- En aquest sentit, la mobilitat viària en aquesta alternativa zero manté les incerteses actuals pel que fa al desenvolupament i execució de les rondes Nord i Sud, i per tant, perpetua una mobilitat interna caracteritzada per l'elevat trànsit en els carrers de Rocafort, Diagonal i carretera de Sallent, i complica la seva pacificació, en concret de les àrees centrals del casc antic a on la ciutadania ha expressat la necessitat de guanyar espai per al vianant i el comerç. Aquesta alternativa zero no contempla cap actuació estructural pel que fa a generar bosses d'aparcaments.

B. Model d'ordenació

Dins del bloc temàtic del model d'ordenació s'avaluen les estratègies proposades al sòl urbà consolidat (grau de consolidació), al sòl urbà no consolidat (millora i compleció) i al sòl urbanitzable (extensió).

- **Consolidació del sòl urbà**

  Aquesta alternativa zero concreta la delimitació del sòl urbà d'acord amb el grau de desenvolupament del planejament general i derivat vigent (veure Imatge 6), incidint en els usos majoritaris: ús residencial i ús per a activitat econòmica.

Imatge 6. Alternativa 0. Àmbit de sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA

La quantificació del sòl urbà d'aquesta alternativa 0 es explicada en la **memòria d'informació** d'aquest mateix document. Un dels aspectes a destacar té a veure amb la transcripció del planejament vigent sobre base topogràfica 1:1.000, que situa el potencial en 4.086 habitatges, un nombre sensiblement inferior als 5.085 habitatges en sòl urbà que preveien teòricament les NNSS-88 (veure Taula 1). Cal destacar que el sòl urbà consolidat a l'any 2020 recull part dels sòls que les NNSS-88 integraven dins de les qualificacions de sòl urbanitzable programat, com és el cas de les claus del polígon industrial i del sector Roquinyons Est (situada al sud de Cal Sitjes).

POTENCIAL NNSS-88	Habitatges
Habitatges existents en 2018	2.801
Habitatges no exhaurits en sòls edificats	1.581
Solars vacants	703
Sòl urbà no consolidat	282
Sòl urbanitzat per desenvolupar	341
Total	**5.708**
Total sòl urbà (SU)	**5.085**

POTENCIAL Alternativa 0	Habitatges
Habitatges existents en 2018	2.801
Habitatges no exhaurits en sòls edificats	582
Solars vacants	703
Sòl urbà no consolidat	282
Sòl urbanitzat per desenvolupar	341
Total	**4.709**
Total sòl urbà consolidat (SUC)	**4.086**

Taula 1. Alternativa 0. Potencials de les NNSS-88 i alternativa 0. Elaboració: AVRA

Aquestes dues taules sintetitzen les diferències en els potencials entre el determinat en la memòria de les NNSS-88 i l'alternativa 0 que defineix el grau d'execució del planejament general i derivat vigent a l'any 2020, i que, per tant fixa el nombre d'habitatges que es prendrà com a referència en les propostes d'ordenació de les alternatives següents 1 i 2.

D'acord amb l'anàlisi del planejament vigent que defineix l'alternativa 0 s'obtenen els indicadors següents (veure Taula 2):

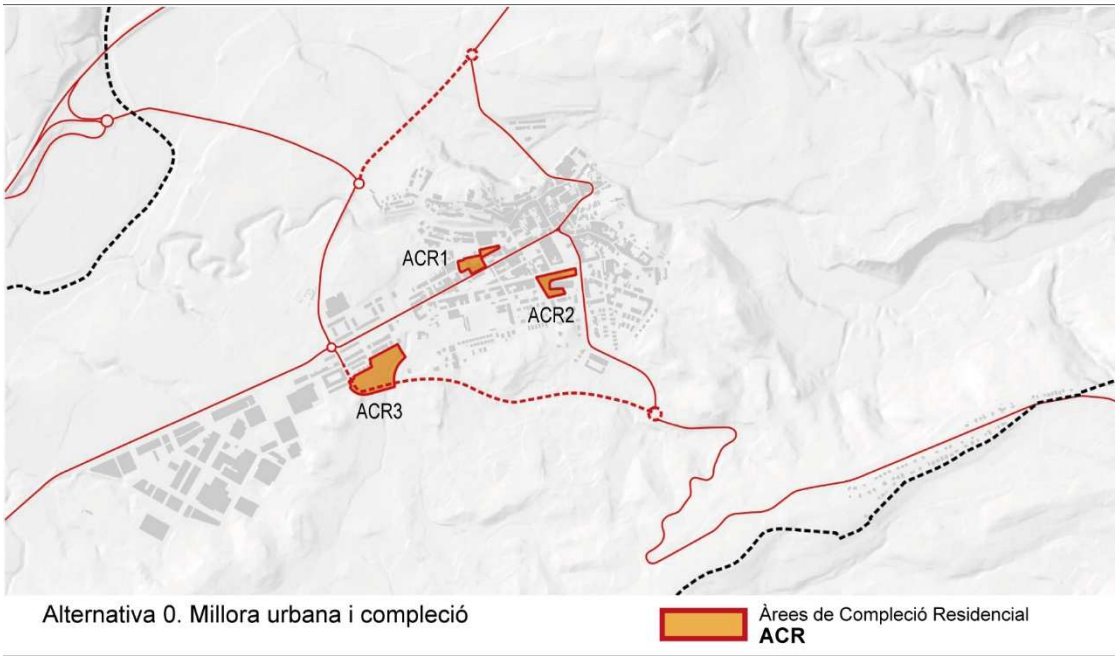
- Una superfície de sòl urbà consolidat amb ús residencial de 47,94 ha, i un potencial de 4.086 habitatges dels quals hi han edificats 2.801 (68,52%).
- Una superfície de sòl urbà consolidat amb ús destinat a activitat econòmica –majoritàriament industrial– de 30,87 ha, amb un potencial màxim de 273 naus d'acord amb les densitats de cadascuna de les qualificacions.
- Una reserva de sòl per a sistemes urbanístics de 61,13 ha que representen el 43,68% de tot el sòl urbà.
- Aquesta alternativa computa la reserva de sòl per a activitat econòmica integrada dins la trama urbana amb la clau 7.

QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL DEL SÒL URBÀ CONSOLIDAT (SUC)		139,94
Superfície del sòl urbà consolidat amb ús residencial	**(Ha)**	**47,94**
Sòl amb aprofitament privat	(Ha)	47,94
Habitatges potencials	(uts)	4.086
Densitat	(hab/Ha)	85
Superfície del sòl urbà consolidat per a activitat econòmica	**(Ha)**	**30,87**
Sòl amb aprofitament privat	(Ha)	30,87
Naus potencials	(uts)	273
Superfície destinada a sistemes urbanístics	(Ha)	**61,13**

Taula 2. Alternativa 0.Superfícies del sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA

- **Millora i compleció**

Aquesta alternativa 0 proposa la delimitació d'aquells àmbits del sòl urbà previstos al planejament general vigent i que no han estat desenvolupats fins al moment o que han estat urbanitzats de manera parcial. En aquest sentit es proposen denominar els àmbits següents com **Àrees de Compleció Residencial (ACR),** que en aquesta alternativa 0 mantenen els paràmetres urbanístics previstos al planejament vigent i de les quals es descriu breument els principals paràmetres d'ordenació.

Imatge 7. Alternativa 0. Àmbits de millora i compleció en sòl urbà no consolidat. Elaboració: AVRA

L'alternativa 0 preveu un total de 3 àmbits, tots amb ús residencial i ja contemplats a les NNSS-88:

- **ACR1**, àmbit que delimita els sòls pendents de desenvolupar del **PERI Celler Cooperatiu**.
- **ACR2**, àmbit que delimita els sòls pendents de desenvolupar del **PERI Cal Sitjes.**
- **ACR3**, àmbit que delimita els sòls pendents de desenvolupar del sector **U5 Sector Mallorca.**

Els principals paràmetres dels àmbits son indicats a continuació (veure Taula 3):

- Aquests àmbits tenen un elevat potencial en sostre i en nombre potencial d'habitatges (**282 habitatges**), qüestió que es pot apreciar en les densitats que de mitja arriben als **76 habitatges hectàrea**.
- Una part significativa dels àmbits corresponen a sòl públic destinat a sistemes (46%) que no han estat cedits ni urbanitzats.
- Dels tres àmbits, el sector ACR3 (U5 Mallorca) és el únic que no ha estat tramitat mitjançant modificació puntual de planejament, i l'ordenació correspon a sòls ja previstos als plànols d'ordenació de les NNSS-88.

ALTERNATIVA 0			Sup (m2)	Sòl públic (% Sistemes)	Edif bruta (m2st/m2sl)	Sostre (m2st)	Densitat (hab/Ha)	Habitatges (uts)
Àrees de Compleció Residencial	**ACR**		**37.007**	**46**	**1,36**	**50.286**	**76**	**282**
	ACR1	PERI Celler Cooperatiu	6.919	48	1,12	7.723	114	79
	ACR2	PERI Cal Sitjes	6.988	52	2,23	15.564	179	125
	ACR3	U5_Mallorca	23.100	44	1,17	26.999	34	78

Taula 3. Alternativa 0. Àmbits de millora urbana i compleció. Elaboració: AVRA

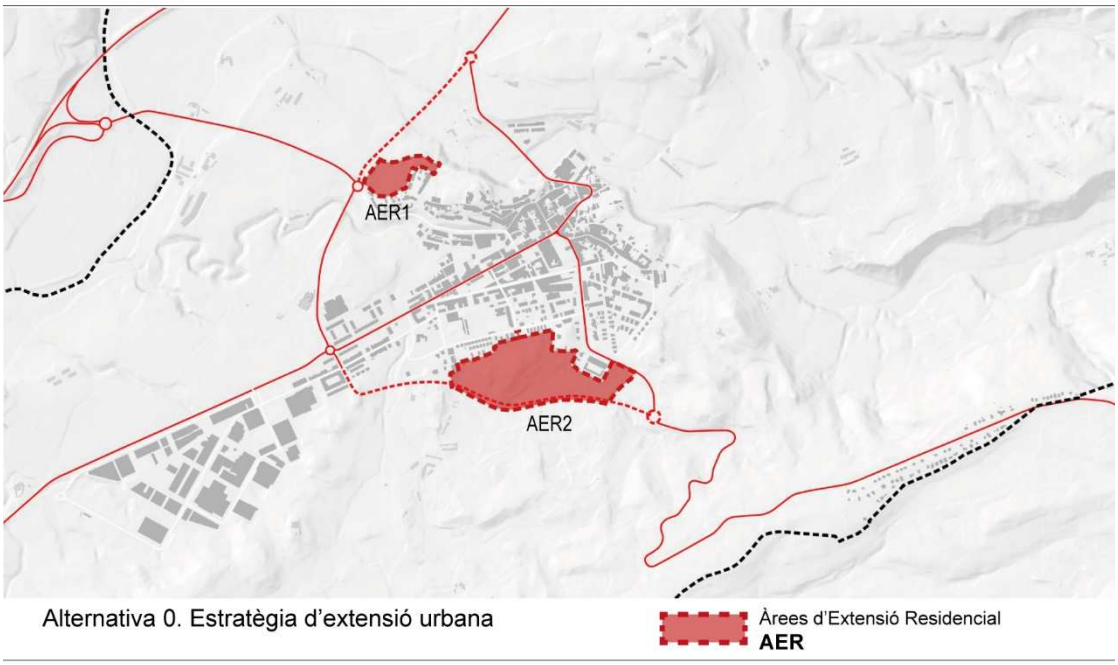
Síntesi de l'estratègia de millora i compleció. En conjunt (veure Taula 4), els àmbits que es proposen per a l'estratègia de millora i compleció de l'alternativa 0 representen un total de 3,7 Ha de superfície, l'equivalent al 5,17% del sòl urbà consolidat amb ús residencial. Amb una densitat elevada de 76 habitatges/ha, el total d'habitatges integrats dins l'estratègia de millora i compleció es de 282 habitatges, un 6,9% dels habitatges potencials en sòl urbà consolidat (SUC). Pel que fa als sistemes, aquests sumen un total de 1,72 ha, que representen el 46,5% de tot el sòl urbà no consolidat (SUNC) i el 2,4% del sòl urbà consolidat (SUC) amb ús residencial. Aquesta estratègia no preveu usos del sòl destinats a activitat econòmica.

ALTERNATIVA 0		
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL ESTRATÈGIA COMPLECIÓ		
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial	3,70	(Ha)
Sòl amb aprofitament privat	1,98	(Ha)
Sòl destinat a sistemes	1,72	(Ha)
Habitatges potencials	282	(uts)
Densitat	76	(hab/Ha)

Taula 4. Alternativa 0. Quantificació del potencial de l'estratègia de millora i compleció. Elaboració: AVRA

- **Extensió**

Aquesta alternativa zero incorpora dins l'estratègia d'extensió aquells sectors de sòl urbanitzable previstos a les NNSS-88 i planejament derivat vigent que no han estat desenvolupats. En aquest sentit s'anomenen aquests sòls com a **Àrees d'Extensió Residencial (AER**), que en aquesta alternativa 0 mantenen els paràmetres urbanístics previstos al planejament vigent i de les quals es descriu breument els principals paràmetres d'ordenació:

Imatge 8. Alternativa 0. Àmbits de sòls d'extensió. Elaboració: AVRA

L'alternativa 0 preveu un total de 2 àmbits, tots amb ús residencial i ja contemplats al planejament vigent:

- **AER1**, àmbit que delimita el sector de sòl urbanitzable pendent de desenvolupar **S2 Residencial Nord**.
- **AER2**, àmbit que delimita el sector de sòl urbanitzable pendent de desenvolupar **S3 Roquinyons Sud**.

En el punt 5 –*Propostes d'àmbits per alternatives*– es descriuen breument els paràmetres de cadascun dels àmbits proposats.

ALTERNATIVA 0			Sup (m2)	Sòl públic (% Sistemes)	Edif bruta (m2st/m2sl)	Sostre (m2st)	Densitat (hab/Ha)	Habitatges (uts)
Àrees d'Extensió Residencial	**AER**		**153.420**	**41**	**0,56**	**85.689**	**22**	**341**
	AER1	S2_Residencial Nord	27.120	39	0,91	24.815	22	61
	AER2	S3_Roquinyons Sud	126.300	41	0,48	60.874	22	280

Taula 5. Alternativa 0. Àmbits de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA

En conjunt, els 2 àmbits que es proposen en l'estratègia d'extensió de l'alternativa 0 representen un total de 15,34 Ha de superfície, l'equivalent al 21,46% del sòl urbà consolidat (SUC) amb ús residencial. Amb una densitat total de 22 habitatges/ha, el total d'habitatges integrats dins l'estratègia d'extensió és de 341 habitatges, un 5,97% dels habitatges potencials en sòl urbà consolidat. Pel que fa als sistemes, aquests sumen un total de 6,24 ha, que representen el 27,14% dels sistemes del sòl urbà consolidat (veure Taula 6).

Cap dels àmbits preveu sòls amb ús destinat a activitat econòmica.

ALTERNATIVA 0		
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL ESTRATÈGIA D'EXTENSIÓ		
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial	15,34	(Ha)
Sòl amb aprofitament privat	9,11	(Ha)
Sòl destinat a sistemes	6,24	(Ha)
Habitatges potencials	341	(uts)
Densitat	22	(hab/Ha)

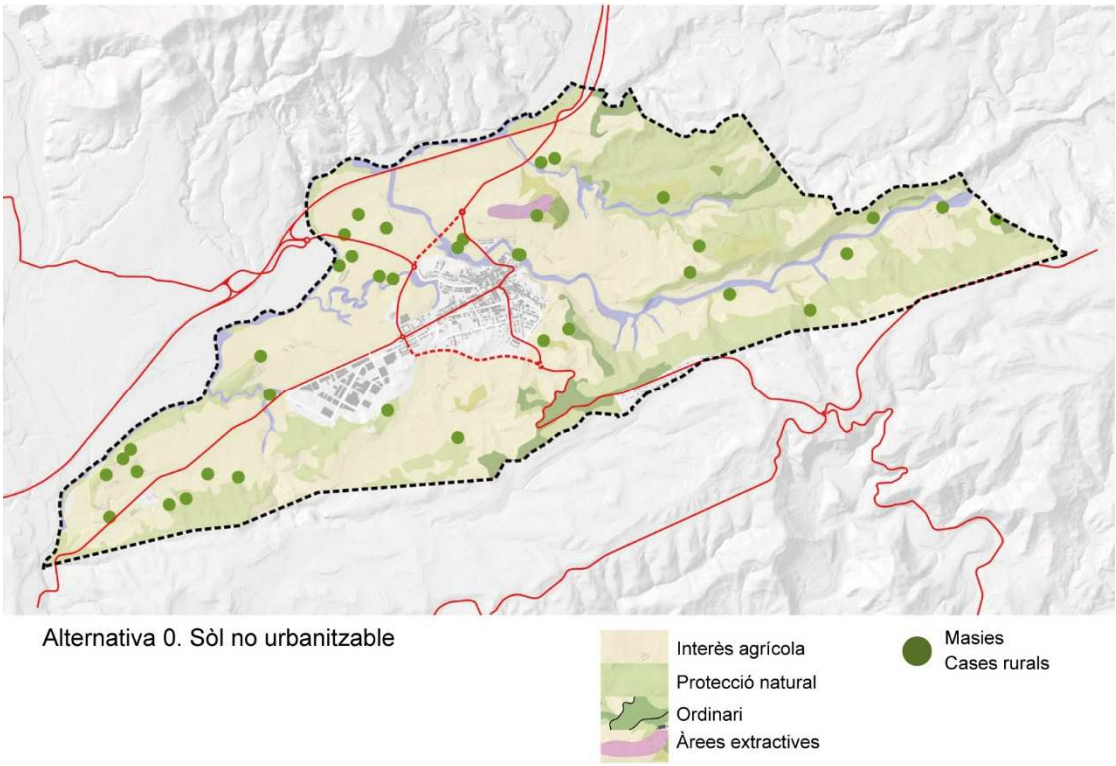
Taula 6. Alternativa 0. Quantificació del potencial de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA

Síntesi de l'estratègia d'extensió. Els principals paràmetres dels àmbits son indicats a continuació:

- Aquests àmbits tenen un elevat potencial en sostre i en nombre potencial d'habitatges –**341 habitatges**–, amb una densitat que en conjunt se situa en **22 habitatges hectàrea**.
- Una part significativa dels àmbits correspon amb sòl públic destinat a sistemes (41%) que no han estat cedits ni urbanitzats.

- **El sòl no urbanitzable (SNU)**

L'alternativa 0, pel que fa a l'ordenació del sòl no urbanitzable (SNU), manté les condicions contemplades al planejament vigent i introdueix el PE del Catàleg de Masies i cases rurals en SNU aprovat definitivament en data 21/09/2012, descrivint a continuació els principals trets identificadors (veure Imatge 9)

Imatge 9. Alternativa 0. Ordenació del SNU. Elaboració: AVRA

Aquesta alternativa posa de relleu l'ordenació de detall portada a terme en el marc de les NNSS-88, en el que la zonificació del sòl no urbanitzable te correspondència directa amb la coberta del sòl (agrícola, clau 11; i forestal, clau 12). Amb tot, han estat nombrosos els progressos des de l'any 1988 en matèria de protecció dels espais oberts com en el traçat de polítiques de mitigació de riscos d'inundabilitat i geològics, que no obstant no son recollides en el planejament vigent.

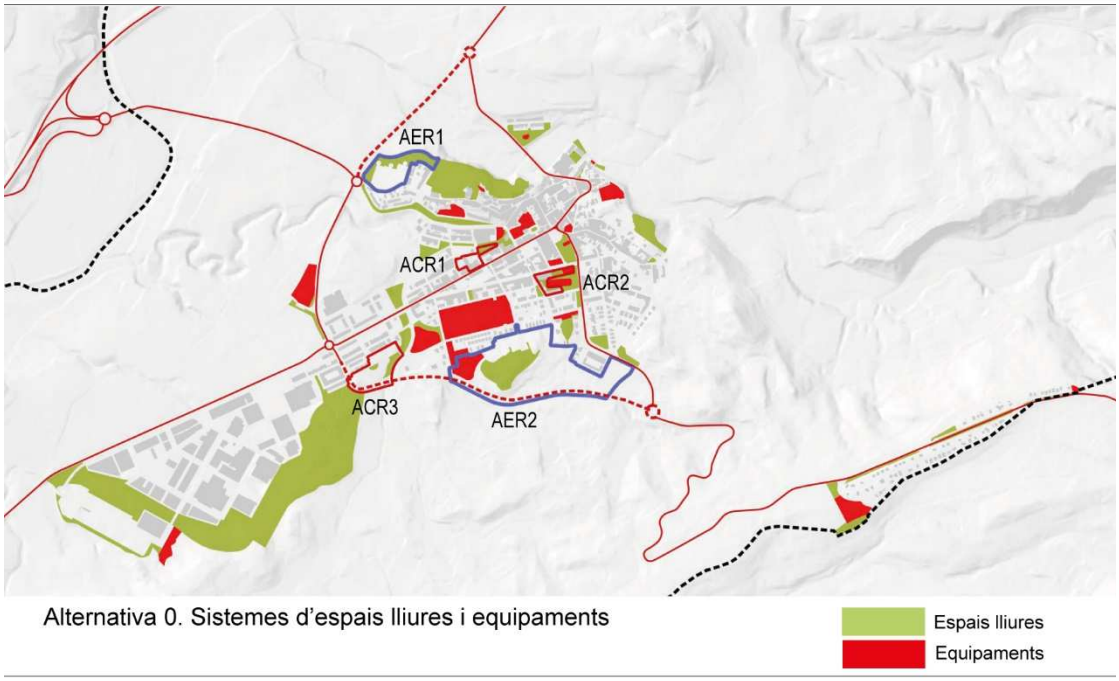
Aquesta alternativa, així mateix recull el PE de catàleg de masies i cases rurals en SNU aprovat definitivament i que va estar ajustat a les qualificacions del sòl del planejament vigent. En tot cas, de mantenir l'ordenació vigent del SNU, no hi haurien gaires contradiccions respecte dels usos del sòl pel que fa a les granges i a les masies, encara que podria condicionar negativament l'impuls a nous usos. Igualment, aquesta ordenació no contempla cap tipus d'actuació pel que fa a la millora de la xarxa de camins rurals.

Aquesta alternativa tampoc preveu la protecció d'àrees que pel seu valor paisatgístic, arqueològic , mediambiental o social, –d'acord amb anàlisi portats a terme en els darrers anys.

La superfície de SNU en aquesta alternativa 0 representa un total de **1.627,13 ha**.

C. Els espais lliures i els equipaments comunitaris

En aquesta alternativa 0, el sistema d'espais lliures i d'equipaments és el determinat pel planejament general vigent, presentant com a tret identificador la dificultat per obtenir noves reserves d'aquest tipus de sòl per tal de garantir les necessitats de benestar futur de la població a partir dels sòls de desenvolupaments previstos.

Imatge 10. Alternativa 0. Ordenació dels sistemes d'espais lliures i d'equipaments. Elaboració: AVRA

Pel que fa al **sistema d'espais lliures**, es completa amb els previstos als àmbits d'actuació no desenvolupats o no executats, i segueix mancat d'una estructura que els interrelacioni entre ells i amb els espais oberts al sòl rústic. Resta pendent, d'altra banda, garantir l'obtenció d'algunes peces d'espais lliures encara privades i la reconsideració d'alguns espais molt poc adients per a un ús regular del conjunt de la ciutadania com pugui ser l'àmbit de parc (clau P) en el perímetre sud del polígon industrial i fins Can Vila.

A continuació s'ofereix un dimensionat de les reserves d'espais lliures en l'actualitat (veure Taula 7), en la que es pot apreciar la dificultat que por suposar que l'ajuntament hagi de fer-se càrrec de gairebé 10 Ha de sòls a expropiar o a compensar, molts d'aquests, amb molt poca incidència en la millora del benestar de la població.

Espais lliures urbanitzats	Clau	Tipus de sòl	Nivell urbanització (%)	Superfície (m2)	Sòl públic (m2)
Jardins urbans	J	Sòl Urbà Consolidat	39,74%	221.008,00	204.012,05
Parcs urbans	P	Sòl Urbà Consolidat	42,15%	96.495,40	10.927,40
Proteccions	S	Sòl Urbà Consolidat i Sòl no urbanitzable	31,11%	9.524,00	9.524,00

Total m2 sistema general espais públics públic	**327.027,40**
M2 sostre residencial no inclòs en cap sector de planejament	**966.427,33**

33,84	m2 verd públic / 100 m2 de sostre residencial no inclòs en cap sector (mínim 20 m2)

Espais lliures pendents de gestió urbanística	Clau	Tipus de sòl	Nivell urbanització	Superfície	Sistema d'actuació previst
			(%)	(m2)	
Jardins urbans	J	Sòl urbanitzable programat	0%	3.254,40	COMPENSACIO
Jardins urbans	J	Sòl urbà no consolidat	0%	5.481,55	COMPENSACIO
Jardins urbans	J	Sòl urbà consolidat	0%	8.260,00	EXPROPIACIO
Parcs urbans	P	Sòl no urbanitzable	0%	85.568,00	EXPROPIACIO
		Total m2 futur espais públics		**102.563,95**	

Taula 7. Alternativa 0. Estat de desenvolupament del sistema d'espais lliures. Elaboració: AVRA

Pel que fa al **sistema d'equipaments,** la situació no difereix en gran mida respecte del sistema d'espais lliures, i les principals actuacions encaminades a reforçar aquesta dotació ha vingut a partir de la tramitació i desenvolupament de modificacions puntuals, com ha estat el cas de Cal Sitjes. Tot i que el municipi presenta un acceptable nivell de dotació d'equipaments públics (mitjana de 16,02 m2 per habitant en 2018, veure Taula 8), el planejament vigent tampoc no preveu la ubicació de determinades necessitats latents (creació d'un gran centre cultural unificat polivalent) i no soluciona la necessària dispersió d'alguns serveis municipals (residències per a la gent gran, centre de dia...) que han de contribuir a reforçar la perspectiva de gènere a l'espai urbà.

Planejament vigent	Clau	Superfície	Població en 2018	Estàndard	Comparativa Equipaments existents
Tipus		(m2)	(habitants)	(m2 eq / hab)	(m2)
Escolar	Ee	17.470,20	5.648	3,09	*17.082,90*
Esportiu	Es	24.016,30	5.648	4,25	*32.380,40*
Assistencial	Eat	5.132,30	5.648	0,91	*5.819,30*
Cultural	Ec	4.199,50	5.648	0,74	*6.079,70*
Públic administratius	Ea	2.364,20	5.648	0,42	*1.272,90*
Equipaments socials	Er	2.682,70	5.648	0,47	*2.682,70*
Equipaments funeraris-cementiri-	Ex	10.495,80	5.648	1,86	*10.495,80*
Serveis tècnics	E		5.648	0,00	*2.033,30*
Reserva i dotacions	D	11.033,30	5.648	1,95	*2.669,20*
Equipament privat	Ecl	4.866,80	5.648	0,86	*4.866,80*
Equipaments en SUNC		8.236,80	5.648	1,46	*8.236,80*
Total equipaments existents		**90.497,90**	**5.648**	**16,02**	***93.619,80***

Taula 8. Alternativa 0. Estat de desenvolupament del sistema d'equipaments. Elaboració: AVRA

4.1.2. Conclusions a l'Alternativa 0

Aquesta alternativa 0 planteja l'escenari del manteniment del potencial de les NNSS aprovades a l'any 1988, delimitant aquells àmbits en sòl urbà no consolidat (SUNC) i en sòl urbanitzable (SUD) que no han estat desenvolupats ni urbanitzats. Aquesta alternativa proposa que l'àmbit de Roquinyons, malgrat tenir aprovat el projecte de reparcel·lació, és susceptible de ser considerat com a sector de sòl urbanitzable. Per la seva entitat i càrregues associades –variant Sud–, el seu desenvolupament pot incidir de manera molt positiva en la pacificació dels carrers interns de la vila, encara que generant, d'altra banda, un impacte molt negatiu pel que fa a la protecció dels paleocanals del turó de Roquinyons i del tall d'aquest amb el sòl rústec de l'entorn.

Les xifres d'aquesta alternativa 0 (veure Taula 9) mostren que els sòls de desenvolupament representen el 13,61% del sòl urbà consolidat (SUC), i d'aquest són majoritaris els sòls integrats en l'estratègia d'extensió en sòl urbanitzable (SUD) amb un 80,57%, front al 19,43% dels sòls de l'estratègia de millora i compleció en sòl urbà no consolidat (SUNC). Pel que fa al nombre d'habitatges potencials, s'estimen en 623 els habitatges resultants (15,24% dels habitatges potencials en sòl urbà consolidat SUC), suficients per a garantir l'accés a nova població que es vulgui assentar al municipi, i sense tenir en consideració l'important potencial d'habitatges fixat per les qualificacions del sòl urbà (4.086 habitatges) que resulten en un potencial màxim de 4.709 habitatges i un potencial de població màxima de12.007 habitants (2,55 habitants per llar, 2017), una mica més de dues vegades la població actual d'Artés (5.168 habitants, 2018).

	Sòl (Ha)	Habitatges	Naus
Potencial Sòl urbà consolidat (SUC)	139,94	4.086	273
Potencial a desenvolupar (SUNC+SUD)	19,04	623	
Estratègia de COMPLECIÓ (SUNC)	3,70	282	
Estratègia d'EXTENSIÓ (SUD)	15,34	341	
Potencial sòl no urbanitzable (SNU)	1.627,13		
TOTAL ARTÉS. ALTERNATIVA 0	**1.786,11**	**4.709**	**273**

Taula 9. Alternativa 0. Resum de les propostes d'ordenació. Elaboració: AVRA

En conclusió, l'alternativa 0 proposa d'acord amb el règim del sòl:

- **Sòl urbà consolidat (SUC),** delimitar el sòl de llicència directa d'acord amb el planejament vigent i sense tenir en consideració el seu grau d'urbanització; transcriure els paràmetres de les qualificacions del sòl i del planejament derivat desenvolupat fins el moment.
- **Sòl urbà no consolidat (SUNC),** delimitar àmbits amb els sòls pendents de desenvolupar dels sectors PERI Celler Cooperatiu, PERI Cal Sitjes i U5 Mallorca, mantenint paràmetres i potencials. Aquests àmbits son integrats en l'estratègia de millora urbana i compleció.
- **Sòl urbanitzable (SUD),** delimitar els àmbits no desenvolupats corresponents amb els sectors S2 Residencial Nord i S3 Roquinyons Sud, mantenint paràmetres i potencials. Aquests àmbits son integrats en l'estratègia d'extensió.
- **Sòl no urbanitzable (SNU),** mantenir la qualificació del sòl prevista a les NNSS incorporant el Pla especial de Masies i cases rurals aprovat definitivament.

4.2. Alternativa 1: Ajustar i adaptar el planejament vigent

L'alternativa 1 s'ha d'entendre com una alternativa *continuista i conservadora* en quant a noves propostes d'ordenació, més orientada a garantir que el planejament vigent –les NNSS-88– s'adapti a les determinacions de la legislació urbanística vigent en aspectes claus com la reserva d'habitatge protegit i l'acompliment de les reserves per a sistemes, i per tant qüestiona tots aquells sòls que no havent estat objecte de desenvolupament urbanístic, puguin ser susceptibles de veure modificats tant la seva ordenació interna com els paràmetres urbanístics i els usos, o en el seu cas, puguin ser objecte de desclassificació. Aquesta alternativa incorpora els marcs reguladors determinats pel planejament territorial vigent en l'estratègia d'espais oberts (sòl no urbanitzable).

4.2.1. Descripció per blocs temàtics

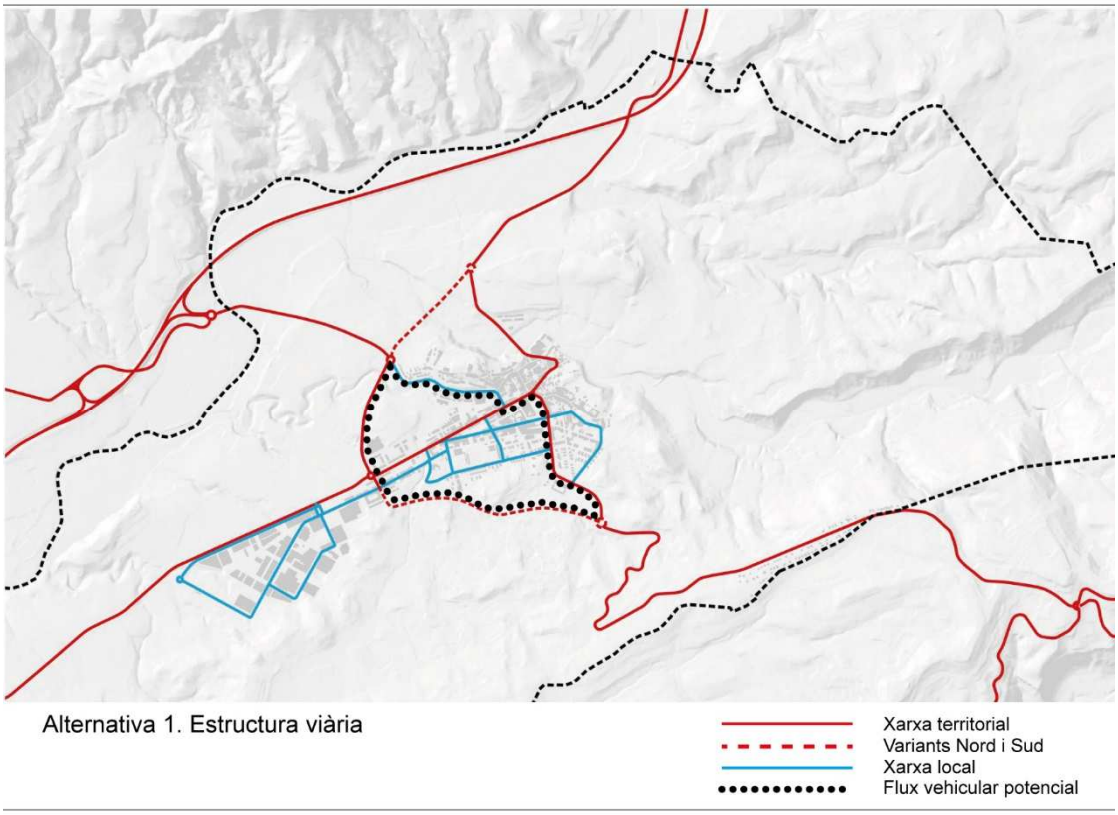
A. L'estructura viària i la mobilitat.

Aquesta alternativa 1, posa de relleu un aspecte molt important com pot ser la implementació d'infraestructura territorial al marge de la gestió del sòl. En el cas concret d'Artés, aquesta alternativa planteja novament la dificultat d'executar les variants Nord i Sud previstes al planejament general i territorial vigents, i que condiciona la pacificació dels carrers de Rocafort i Diagonal que, en aquests moments, absorbeixen una elevada taxa de mobilitat vehicular.

En aquest sentit, la mobilitat viària en aquesta alternativa 1 manté les incerteses actuals pel que fa al desenvolupament i execució de les rondes Nord i Sud, i per tant, estima una mobilitat interna dins el nucli identificada per un elevat trànsit en els carrers de Rocafort, Diagonal i carretera de Sallent.

Aquesta alternativa per tant, proposa la pacificació del centre urbà, definint un anell perimetral i una xarxa interna de vials de sentit únic i de circulació restringida, generant bosses d'aparcaments als sectors de desenvolupament integrats en la trama urbana com són el Torrent del Mig, Cal Sitjes, Fassina i Celler Cooperatiu.

L'anell perimetral, mentre no s'executi la ronda sud, podria completar-se pel carrer Arquitecte Gaudí.

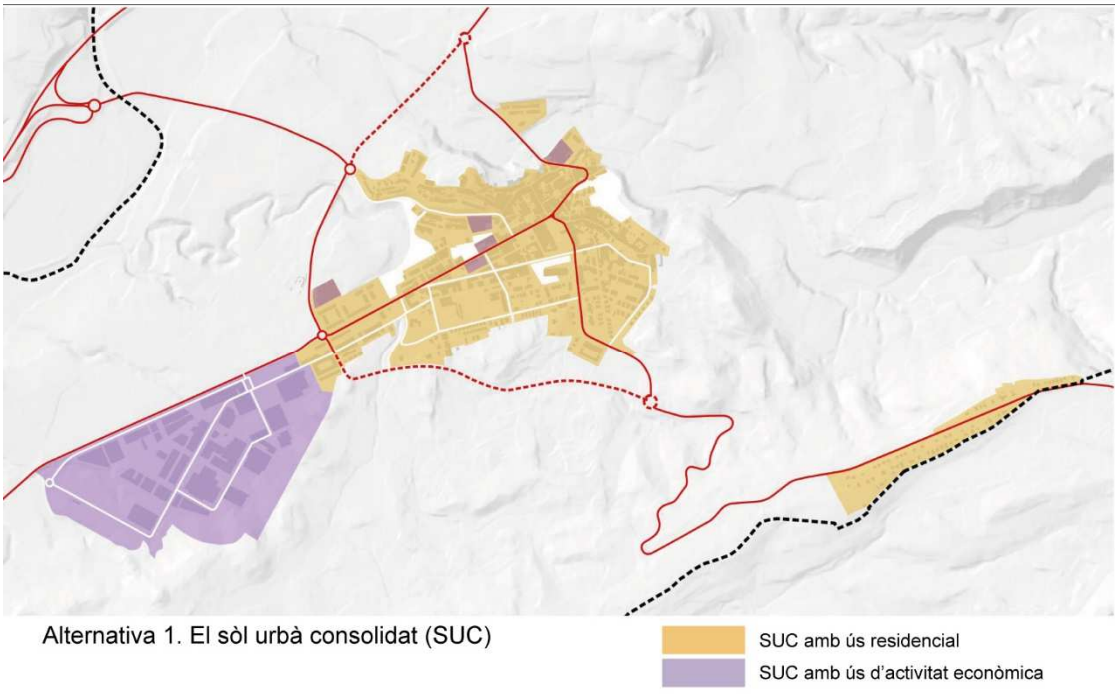
Imatge 11. Alternativa 1. Xarxa viària territorial. Elaboració: AVRA

B. Model d'ordenació

Dins del bloc temàtic del model d'ordenació s'avaluen les estratègies proposades al sòl urbà consolidat (grau de consolidació), al sòl urbà no consolidat (millora i compleció) i al sòl urbanitzable (extensió).

• Consolidació del sòl urbà

Aquesta alternativa 1 proposa un àmbit de sòl urbà de llicència directa a partir del reconeixement del grau de consolidació i urbanització del sòl previst al planejament vigent (veure imatge 12), incidint en els usos majoritaris: ús residencial i ús per a activitat econòmica.

Imatge 12. Alternativa 1. Àmbit de sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA

D'acord amb l'adaptació del planejament general i derivat vigent s'obtenen els indicadors següents (veure Taula 10):

		ALTERNATIVA 1
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL DEL SÒL URBÀ CONSOLIDAT (SUC)		**134,40**
Superfície del sòl urbà consolidat amb ús residencial	**(Ha)**	**46,23**
Sòl amb aprofitament privat	(Ha)	46,23
Habitatges potencials	(uts)	4.023
Densitat	(hab/Ha)	87
Superfície del sòl urbà consolidat per a activitat econòmica	**(Ha)**	**30,87**
Sòl amb aprofitament privat	(Ha)	30,87
Naus potencials	(uts)	273
Superfície destinada a sistemes urbanístics	(Ha)	**57,30**

Taula 10. Alternativa 1. Superfícies del sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA

- Una superfície de sòl urbà consolidat (SUC) amb ús residencial de 46,23 ha, i amb un potencial de 4.023 habitatges dels quals hi han edificats 2.800 (69,59%).
- Una superfície de sòl urbà consolidat (SUC) amb ús destinat a activitat econòmica –majoritàriament industrial- de 30,87 ha amb un potencial màxim de 273 naus.
- Una superfície destinada a sistemes urbanístics de 57,30 Ha, equivalents al 42,63% de la superfície de sòl urbà consolidat (SUC).

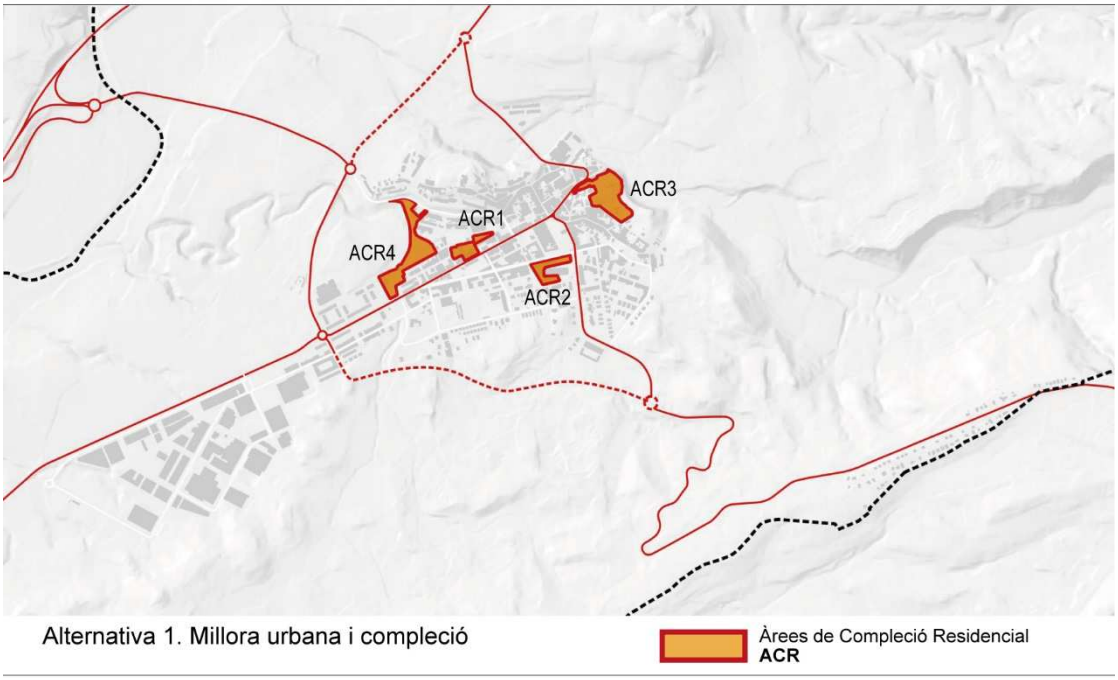
Aquesta alternativa computa la reserva de sòl per a activitat econòmica integrada dins la trama urbana amb la clau 7 a la qual es proposa assignar normativament un ús mixt sempre hi quan el desenvolupament integri una reserva per equipament (públic o privat).

En termes general, el POUM determinarà la localització de reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública mitjançant la qualificació de sòl d'habitatge de protecció pública en sòl urbà consolidat. Les reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública emplaçaran evadint la concentració excessiva d'aquest tipus d'habitatges per tal d'afavorir la cohesió social i evitar la segregació territorial dels ciutadans per raó del seu nivell de renda. Aquestes reserves hauran d'atendre la diversitat de demanda d'habitatges de diferents dimensions.

- **Millora i compleció**

Aquesta alternativa 1 proposa la delimitació d'aquells àmbits del sòl urbà previstos al planejament general vigent i que no han estat desenvolupats fins al moment. En aquest sentit es considera així mateix, la funció d'aquests sòls com elements claus per a completar el teixit i millorar determinats aspectes com la xarxa de serveis urbans, la dotació d'equipaments o la previsió d'un increment de les reserves de sòl per a espais lliures i àrees d'aparcaments.

En aquest sentit es proposen els àmbits següents, anomenats com **Àrees de Compleció Residencial (ACR**), que en aquesta alternativa 1 mantenen els paràmetres urbanístics previstos al planejament vigent, tenint en compte que en compliment amb l'establert en l'article 57 del TRLUC, d'acord amb el redactat modificat del TRLUC pel Decret llei 17/2019, de 23 de desembre, de mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge, caldrà reservar per a la construcció d'habitatges de protecció pública, com a mínim, el sòl corresponent al 30% del sostre que es qualifiqui per a l'ús residencial en sòl urbà no consolidat (PAU, PMU).

Imatge 13. Alternativa 1. Àmbits de millora i compleció en sòl urbà no consolidat. Elaboració: AVRA

L'alternativa 1 preveu un total de 4 àmbits, tots amb ús residencial:

- **ACR1**, àmbit que delimita els sòls pendents de desenvolupar al **Celler Cooperatiu**.
- **ACR2**, àmbit que delimita els sòls pendents de desenvolupar a **Cal Sitjes.**
- **ACR3**, àmbit que delimita els sòls pendents de desenvolupar a **Fassina.**
- **ACR4,** àmbit que delimita sòl urbà no desenvolupat ni urbanitzat al **Torrent del Mig.**

En relació al sector U5 Mallorca, previst per les NNSS-88 i que no ha estat desenvolupat, aquesta alternativa proposa la seva desclassificació.

Els principals paràmetres dels àmbits son indicats a continuació (veure Taula 11):

- Aquests àmbits tenen un elevat potencial en sostre i en nombre potencial d'habitatges –**289 habitatges**–, qüestió que es pot apreciar en les densitats que de mitja arriben als **52 habitatges hectàrea**.
- Una part significativa dels àmbits corresponen a sòl públic destinat a sistemes (58%) que no han estat cedits ni urbanitzats.

– Els dos àmbits ACR3 (Fassina) i ACR4 Torrent del Mig) corresponen a sòls de llicència directa que no han estat desenvolupats ni urbanitzats.

ALTERNATIVA 1			Sup (m2)	Sòl públic (% Sistemes)	Edif bruta (m2st/m2sl)	Sostre (m2st)	Densitat (hab/Ha)	Habitatges (uts)
Àrees de Compleció Residencial	**ACR**		**55.962**	**58**	**0,76**	**42.420**	**52**	**289**
	ACR1	Celler Cooperatiu	6.919	48	1,12	7.723	114	79
	ACR2	Cal Sitjes	6.988	52	2,23	15.564	179	125
	ACR3	Fassina	19.880	33	0,64	12.706	21	43
	ACR4	Torrent del Mig	22.175	85	0,29	6.427	19	43

Taula 11. Alternativa 1. Àmbits de millora urbana i compleció. Elaboració: AVRA

Síntesi de l'estratègia de millora i compleció. En conjunt, els àmbits que es proposen per a l'estratègia de millora i compleció de l'alternativa 1 representen un total de 5,6 Ha de superfície, l'equivalent al 12,10% del sòl urbà consolidat (SUC) amb ús residencial. Amb una densitat total de 52 habitatges /ha, el total d'habitatges integrats dins l'estratègia de millora i compleció és de 289 habitatges, un 7,18% dels habitatges potencials en sòl urbà consolidat. Pel que fa als sistemes, aquests sumen un total de gairebé 3,24 ha, que representen el 57,81% del sòl urbà no consolidat (SUNC) i el 5,64% dels sistemes en sòl urbà consolidat (SUC) (veure Taula 12).

ALTERNATIVA 1 QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL ESTRATÈGIA COMPLECIÓ		
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial	5,60	(Ha)
Sòl amb aprofitament privat	2,36	(Ha)
Sòl destinat a sistemes	3,24	(Ha)
Habitatges potencials	289	(uts)
Densitat	52	(hab/Ha)

Taula 12. Alternativa 1. Potencial de l'estratègia de millora i compleció. Elaboració: AVRA

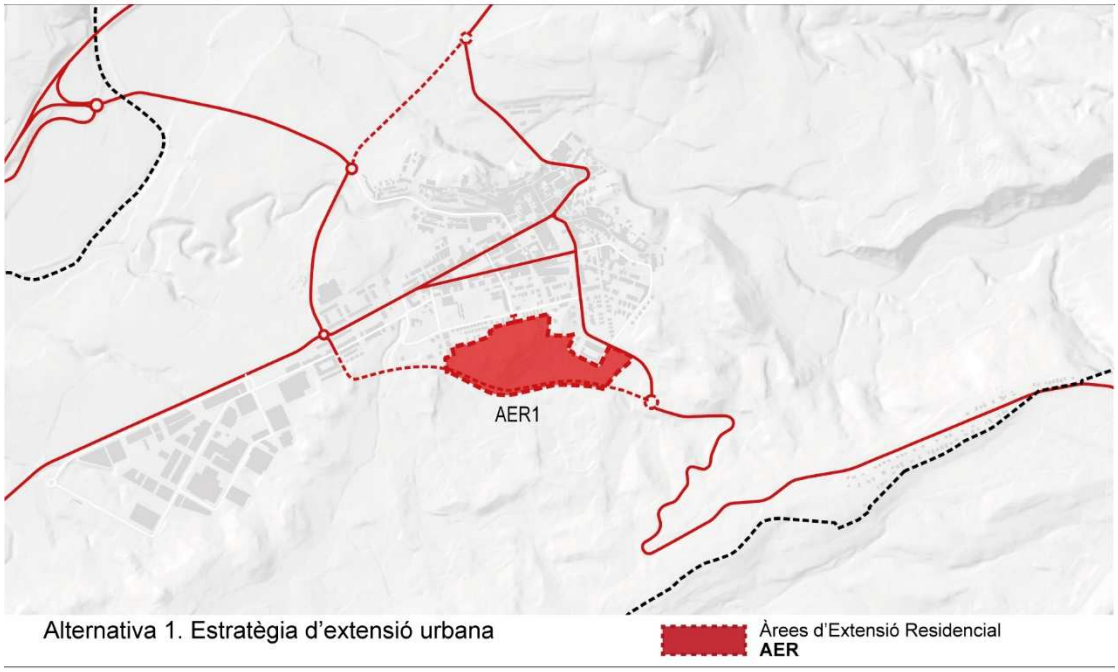
- **Extensió**

En primer lloc cal dir que en relació al sector de sòl urbanitzable S2-Nord, previst per les NNSS-88 i que no ha estat desenvolupat, aquesta alternativa proposa la seva desclassificació o en el seu cas la classificació com a sòl urbanitzable no programat. Les previsions demogràfiques no fan pensar en la necessitat de nous sòls d'extensió, tot i que les estratègies de creixement moderat proposades pel planejament territorial vigent indiquen la voluntat que el POUM garanteixi, dins d'una estratègia a mig i llarg termini, la reserva de sòls per a ubicar futures demandes d'habitatge principal, com així mateix, garantir l'obtenció de reserves de sòl per a sistemes d'espais lliures i d'equipaments.

Es per aquest motiu que aquesta alternativa 1 proposa la delimitació d'un únic àmbit d'extensió: el sector S2 Roquinyons Sud, previst pel planejament vigent fins el moment.

En aquest sentit es proposa anomenar aquest sòl com a **Àrea d'Extensió Residencial (AER)**. En aquesta alternativa es mantenen els paràmetres fixats pel planejament vigent, tot i que es pot preveure un cert increment de densitat per tal d'assumir les càrregues en matèria de reserva per a la construcció d'habitatges de protecció pública, ja que com a mínim ha de preveure el sòl corresponent al 30% del sostre, en compliment amb l'establert en l'article 57 del TRLUC, d'acord amb el redactat modificat del TRLUC pel Decret llei 17/2019, de 23 de desembre, de mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge. Les reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública s'hauran d'emplaçar defugint la concentració excessiva d'aquest tipus d'habitatges per tal d'afavorir la cohesió social i evitar la segregació territorial dels ciutadans per raó del seu nivell de renda. Aquestes reserves han d'atendre la diversitat de demanda d'habitatges de diferents dimensions.

Així mateix aquest sector haurà d'assumir les cessions de sòl establertes en l'article 45 TRLUC i també les necessàries per a edificar el sostre corresponent al 15% de l'aprofitament urbanístic del sector.

Imatge 14. Alternativa 1. Àmbits de sòls d'extensió. Elaboració: AVRA

L'alternativa 1 preveu un àmbit, amb ús residencial i ja contemplat al planejament vigent:

– **AER1**, àmbit que delimita el sector de sòl urbanitzable **S3 Roquinyons Sud,** pendent de desenvolupar.

Síntesi de l'estratègia d'extensió. Com a conclusió de l'estratègia d'extensió, s'aporten els principals paràmetres dels àmbits, que son indicats a continuació (veure Taula 13):

– Aquest àmbit te un elevat potencial en sostre i en nombre potencial d'habitatges -**280 habitatges**-, amb una densitat que se situa en **22 habitatges hectàrea**.

– Una part significativa dels àmbits corresponen a sòl públic destinat a sistemes (41%). Cal destacar el Puig de Roquinyons i els sòls reservats per a la variant sud.

– En aquest àmbit, el planejament vigent no establia reserva de sostre per a habitatge protegit, aspecte que s'ha ajustat i incorporat en aquesta alternativa 1 (mínim 30% del sostre).

ALTERNATIVA 1			Sup (m2)	Sòl públic (% Sistemes)	Edif bruta (m2st/m2sl)	Sostre (m2st)	Densitat (hab/Ha)	Habitatges (uts)
Àrees d'Extensió Residencial	**AER**		**126.300**	**41**	**0,48**	**60.874**	**22**	**280**
	AER1	Artés Sud	126.300	41	0,48	60.874	22	280

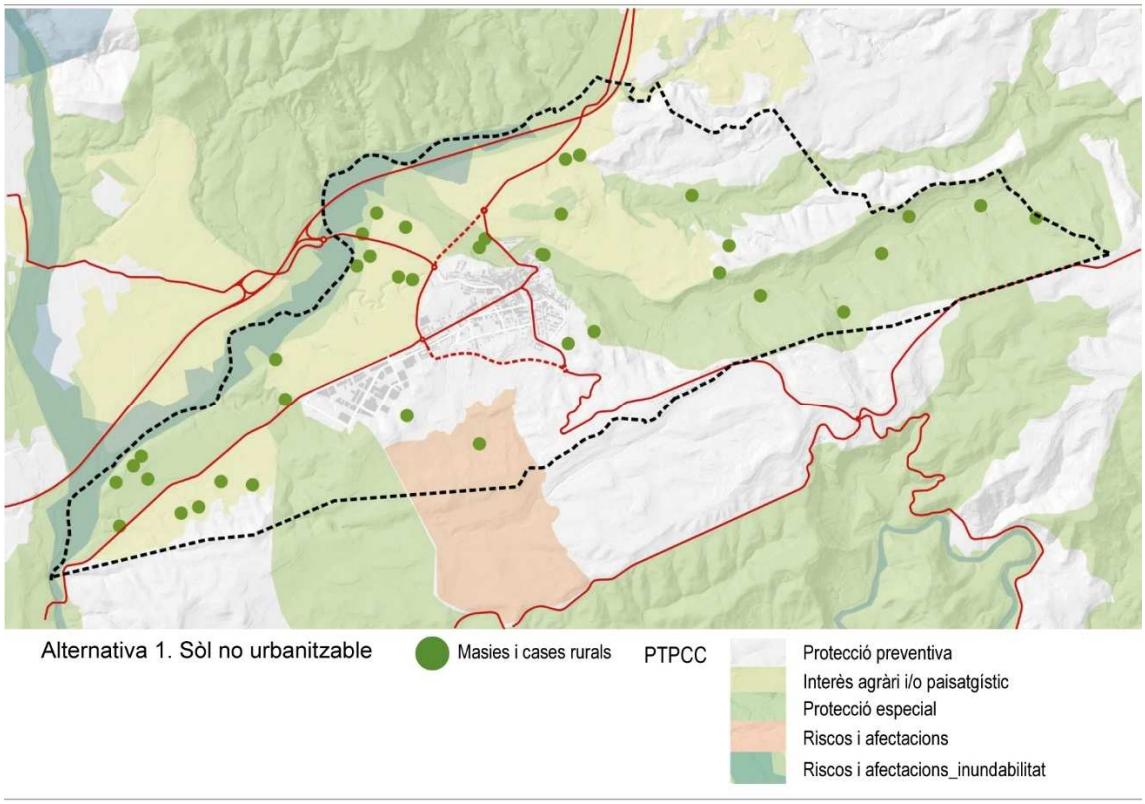
Taula 13. Alternativa 1.Àmbits de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA

ALTERNATIVA 1		
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL ESTRATÈGIA D'EXTENSIÓ		
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial	12,63	(Ha)
Sòl amb aprofitament privat	7,45	(Ha)
Sòl destinat a sistemes	5,18	(Ha)
Habitatges potencials	280	(hab)
Densitat	22	(hab/Ha)

Taula 14. Alternativa 1.Quantificació del potencial de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA

C. El sòl no urbanitzable (SNU)

L'alternativa 1, pel que fa a l'ordenació del sòl no urbanitzable (SNU), incorpora la zonificació prevista pel PTPCC i manté les condicions contemplades al planejament vigent i introdueix el PE del Catàleg de Masies i cases rurals en SNU aprovat definitivament (veure Imatge 15).

Imatge 15. Alternativa 1. Ordenació del SNU. Elaboració: AVRA

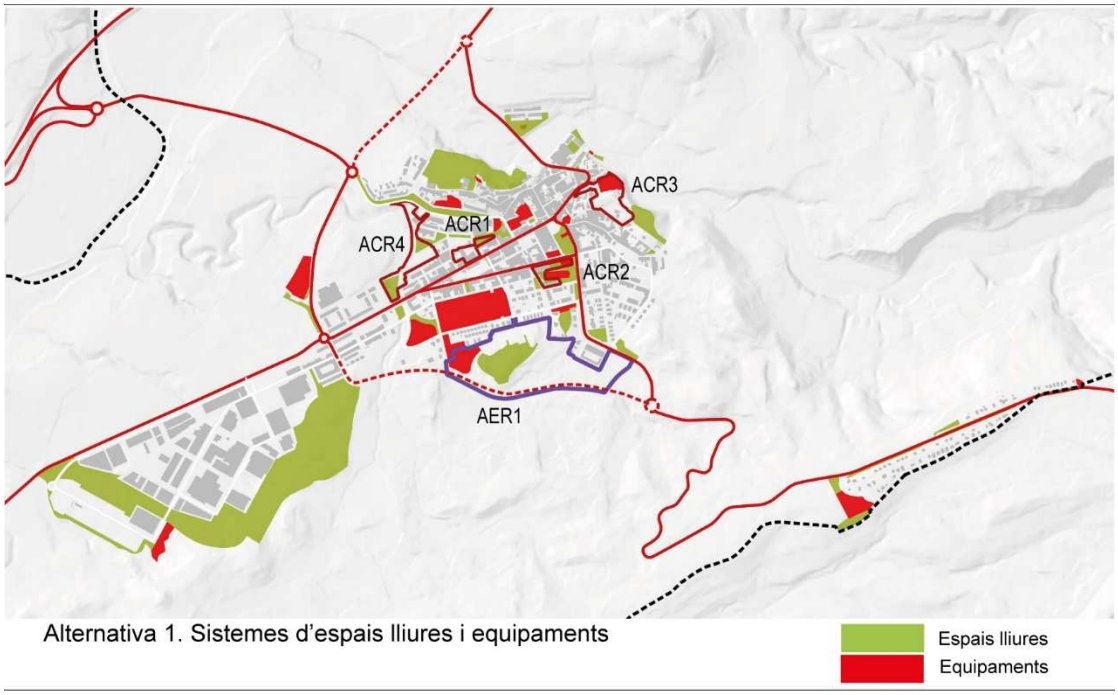
Aquesta alternativa 1 no posa en qüestió al PE de catàleg de masies i cases rurals aprovat definitivament i que va estar ajustat a les qualificacions del sòl del planejament vigent. En tot cas, aquesta alternativa 1 proposa revisar la normativa relativa a las construccions agrícoles i ramaderes del municipi. Pel que fa a la xarxa de camins rurals, aquesta alternativa 1 proposa una revisió de l'articulat normatiu que garanteixi la seva protecció i millora.

En quant a la protecció d'àrees que pel seu valor paisatgístic, arqueològic, mediambiental o social, puguin esdevenir claus en l'ordenació del sòl no urbanitzable, aquesta alternativa 1 no en proposa la seva definició i delimitació, sinó un tractament normatiu generalista que alhora permeti la implantació d'activitats i construccions d'interès públic.

La superfície de SNU en aquesta alternativa 1 representa un total aproximat de **1.633,48 ha**.

D. Els espais lliures i els equipaments comunitaris

Aquesta alternativa 1 no proposa noves reserves de sòl destinades a sistemes d'espais lliures i d'equipaments a les previstes al planejament general vigent, però si estableix les reserves en els àmbits anteriorment descrits en les estratègies de millora urbana i compleció (ACR) i en l'estratègia del sòl d'extensió (AER), d'acord amb la legislació urbanística vigent. Cal destacar un aspecte que ja es va esmentar en l'alternativa 0 com és la dificultat de garantir la cessió i urbanització de sòl per a zones verdes, vials o equipaments en absència d'instruments de gestió del sòl, qüestió que aquesta alternativa 1 corregeix.

Imatge 16. Alternativa 1. Ordenació dels sistemes d'espais lliures i d'equipaments. Elaboració: AVRA

Pel que fa al **sistema d'espais lliures**, cal destacar els àmbits del Torrent del Mig (ACR4) i Artés Sud (AER2); d'una banda, el sector de Torrent del Mig permet garantir la cessió i urbanització de dues peces de verd públic molt difícil d'obtenir fins al moment al tractar-se de sòl urbà de llicència directa susceptible de ser, a més, objecte d'expropiació forçosa. Pel que fa al sector Artés Sud cal destacar la rellevància del Puig de Roquinyons que, a banda de garantir la cessió ja prevista pel planejament derivat vigent, es proposa que a més, sigui objecte d'un estudi de detall per valorar la possibilitat d'ajustar la seva delimitació i establir mesures correctores a la variant sud que permetin reduir el seu impacte.

Pel que fa al **sistema d'equipaments,** l'alternativa 1 manté les previsions de l'alternativa 0 al sòl d'extensió Artés Sud (AER2) contemplada al planejament derivat vigent i proposa que aquest àmbit garanteixi el compliment dels estàndards urbanístics relatius a equipaments d'acord amb la legislació urbanística vigent. Aquesta alternativa 1, com l'alternativa 0, no preveu la delimitació de noves peces d'equipament més que les que siguin resultat de donar compliment als estàndards mínims exigits per la legislació urbanística vigent donant resposta a qüestions com la descentralització d'equipaments al casc antic o la concreció de determinats usos per a segments específics de la població com ara gent gran o joves, mitjançant la regulació normativa (ampliació d'usos en la zonificació del sòl urbà consolidat, clau d'equipament privat...).

4.2.2. Conclusions a l'alternativa 1.

Aquesta alternativa 1 planteja l'escenari per als propers anys de una revisió conservadora del potencial de les NNSS-88 adaptant el marc de la regulació i ordenació dels usos del sòl a la legislació urbanística, territorial i sectorial vigents. Amb aquest objectiu s'han proposat les següents actuacions:

- **Mantenir els potencials en les qualificacions del sòl urbà consolidat (SUC)** definits pel planejament vigent, però la zonificació afegirà la localització de reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública mitjançant la qualificació de sòl i permetrà el desenvolupament del teixit industrial integrat en la trama urbana (clau 7) permeten l'ús mixt condicionant a la reserva d'equipament.
- Delimitar dins de sectors en sòl urbà no consolidat (SUNC) els àmbits del Celler Cooperatiu (ACR1) i Cal Sitjes (ACR2), Fassina (ACR3) i Torrent del Mig (ACR4). Aquests sectors podran redefinir si s'escau el seu aprofitament per tal de garantir la seva viabilitat i fer possibles les reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública (com a mínim el sòl corresponent al 30% del sostre), així com les corresponents cessions d'equipaments, espais lliures i àrees d'aparcaments.
- **Desclassificar àmbits** que no estan integrats en el teixit urbà que no han estat desenvolupats com el **sector Nord** i l'àmbit **U5 Mallorca**.

- **Redefinir el sòl d'extensió Roquinyons Sud** augmentant lleugerament si s'escau la seva densitat per tal de garantir el compliment de les determinacions de la legislació urbanística vigent en matèria d'habitatge de protecció pública i d'estàndards de sistema d'espais lliures i d'equipaments. El desenvolupament d'aquest àmbit ha de permetre entre d'altres aspectes equilibrar la implantació de les reserves d'habitatge protegit, relocalitzar les reserves d'equipaments i d'espais lliures més enllà del Puig de Roquinyons, possibilitar la divisió en subsectors i garantir un adequat tractament de la variant sud per fer-la més permeable.
- En relació al **Sòl no urbanitzable (SNU),** incorporar la zonificació prevista pel PTPCC i el Pla especial de Masies i cases rurals aprovat definitivament, revisant les condicions dels usos i activitats agrícoles i ramaderes d'acord amb la legislació urbanística vigent, així com incorporant pautes per a la implantació d'activitats i construccions d'interès públic.

Les xifres d'aquesta alternativa 1 (veure Taula 15) mostren que els sòls de desenvolupament representen el 13,56% del sòl urbà consolidat (SUC), i d'aquest són majoritaris els sòls integrats en l'estratègia d'extensió en sòl urbanitzable (SUD) amb un 69,30%, front al 30,70% dels sòls de l'estratègia de millora i compleció en sòl urbà no consolidat (SUNC). Pel que fa al nombre d'habitatges potencials, s'estimen en 569 els habitatges resultants (14,1% dels habitatges potencials en sòl urbà consolidat SUC), suficients per garantir l'accés a nova població que es vulgui assentar al municipi, i sense tenir en consideració l'important potencial d'habitatges fixat per les qualificacions del sòl urbà (4.023 habitatges) que resulten en un potencial màxim de 4.592 habitatges i un potencial de població màxima de 11.709 habitants (2,55 habitants per llar, 2017), una mica de dues vegades la població d'Artés (5.648 habitants, 2018).

	Sup (Ha)	Habitatges (uts)	Naus (uts)
Potencial Sòl urbà consolidat (SUC)	134,40	4.023	273
Potencial a desenvolupar (SUNC+SUD)	18,23	569	
Estratègia de COMPLECIÓ (SUNC)	5,60	289	
Estratègia d'EXTENSIÓ (SUD)	12,63	280	
Potencial sòl no urbanitzable (SNU)	1.633,48		
TOTAL ARTÉS. ALTERNATIVA 1	**1.786,11**	**4.592**	**273**

Taula 15. Alternativa 1. Resum de les propostes d'ordenació. Elaboració: AVRA

4.3. Alternativa 2: Equilibrar potencials i sensibilitats

L'alternativa 2 planteja la possibilitat de revisar aquells sòls previstos per les NNSS-88 i aprofitar l'ampli marge que permet el planejament territorial per a definir una visió de territori més ajustada a les sensibilitats de ciutadania i a les necessitats de l'administració local.

En un context local que avança mobilitzat per l'ús responsable dels recursos naturals, el consum racional del sòl constitueix un dels reptes més significatius que afronta el planejament. En aquest sentit, aquesta alternativa proposa dedicar l'atenció a la transformació d'aquell sòl urbà d'àrees centrals que millor poden contribuir a dibuixar el model de vila d'Artés per a les properes dècades: la recuperació del casc antic, el rescat de l'espai per al vianant, la integració dels usos residencials i d'activitat econòmica, la descentralització dels equipaments i la seva connexió a través d'un espai públic inclusiu, segur i resilient, son alguns dels objectius que es determinen en aquesta alternativa 2, en la qual es proposa revisar tot allò que esdevingui clau per a l'interès general. Aquesta intenció serà evident al proposar, per exemple, la revisió del traçat de la variant sud al seu pas per Roquinyons, qüestió que te incidència en la revisió dels seus paràmetres urbanístics.

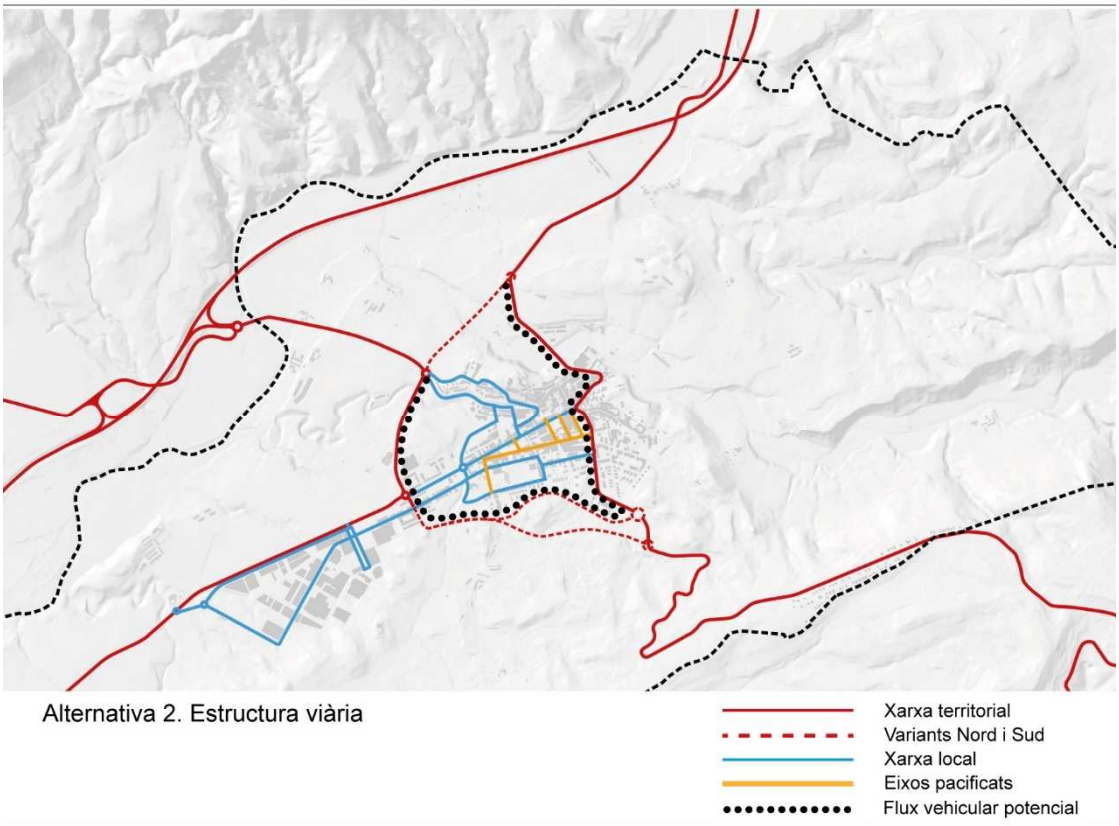
Aquesta alternativa incorpora les categories de sòl no urbanitzable previstes pel PTPCC i a diferència de l'alternativa 1 anterior, suma el conjunt d'activitats agropecuàries i les diagnosis aportades en els diferents estudis sectorials (riscos, patrimoni cultural, etc.) desenvolupats fins al moment per l'Ajuntament.

4.3.1. Descripció per blocs temàtics

A. L'estructura viària i la mobilitat.

Aquesta alternativa 2 proposa en relació a les rondes:

- Fer prescindible el traçat de la variant sud (veure Imatge 17) tot deixant la reserva establerta pel planejament territorial vigent, però adaptant la xarxa viària del sector per a que assumeixi aquest paper, sense necessitat del nou traçat, i així reduir l'impacte sobre al Turó de Roquinyons.
- Garantir que la variant nord integri les mesures correctives necessàries per tal de minimitzar el seu impacte sobre un sòl d'alt valor agrícola i sobre un potent connector mediambiental com la riera de Malrubí.

Imatge 17. Alternativa 2. Xarxa viària territorial. Elaboració: AVRA

L'aposta per la implementació de les variants nord i sud – aquesta última reconvertida en carrer– permetrà articular una estratègia viable de pacificació del trànsit al nucli urbà d'Artés, proposant la conversió dels carrers de Rocafort i Diagonal en carrers de pas restringit a vehicles i amb voreres que promoguin l'activitat comercial i posin en valor al vianant. Així mateix, aquesta estratègia permet definir circuits en anelles d'un únic sentit que permetin, entre d'altres aspectes per guanyar espai per a voreres, l'arborització dels eixos i la reserva de secció per a carrils bici.

Pel que fa al polígon industrial aquesta alternativa preveu obrir un accés en el límit sud per tal de distribuir millor els sentits de circulació interna i que faciliti el disseny de circuits en anelles.

Cal afegir que aquesta alternativa incideix en la consideració de travessia urbana del tram de la carretera B-431 al seu pas per la urbanització Vista Pirineus per a garantir la implantació de mesures de seguretat i accessibilitat.

B. Model d'ordenació

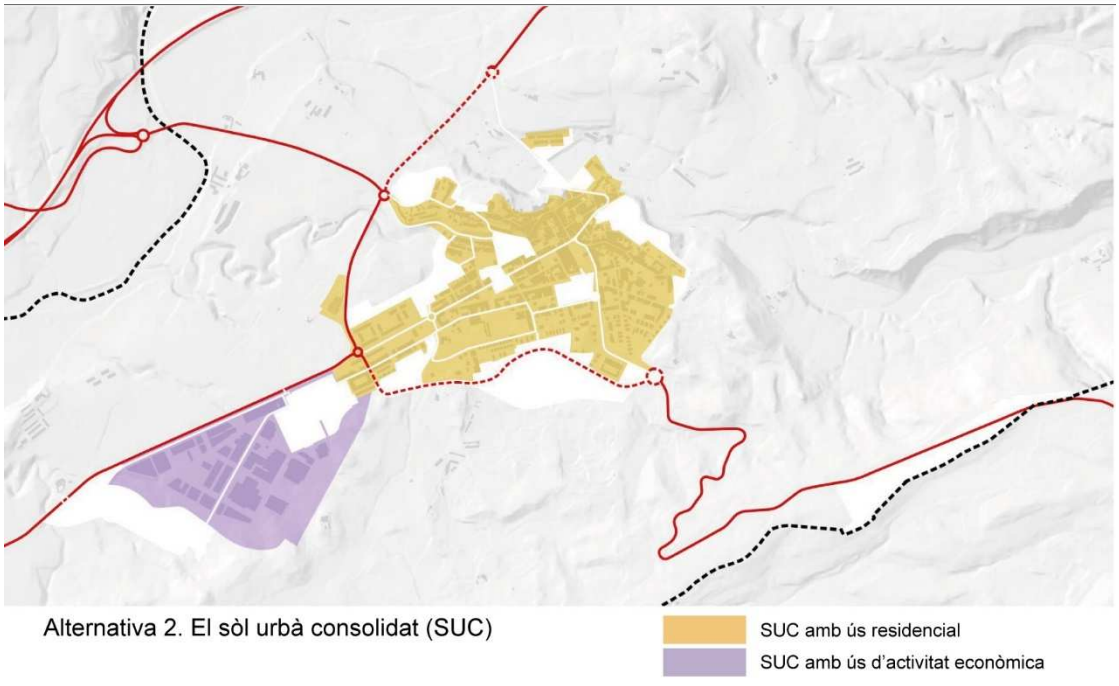
Dins del bloc temàtic del model d'ordenació s'avaluen les estratègies proposades al sòl urbà consolidat (grau de consolidació), al sòl urbà no consolidat (millora i compleció) i al sòl urbanitzable (extensió).

• Consolidació del sòl urbà

Aquesta alternativa 2 proposa un àmbit de sòl urbà consolidat a partir de l'anàlisi del seu grau de consolidació i urbanització i un potencial de sostre i habitatges resultat de la revisió de paràmetres de les cinc qualificacions més rellevants. En aquest sentit, i a diferència de les alternatives 0 i 1, el reconeixement valora com a sòl urbà no consolidat (SUNC) els sòls no desenvolupats i aquells amb dèficits urbanístics com també aquells sòls que poden ser susceptibles de ser transformats en benefici del conjunt de la població; aquest últim és el cas concret dels sòls qualificats pel planejament vigent com industrials (clau 7) i que son integrats en les estratègies de transformació del sòl seguint exemples dels PERI Celler Cooperatiu i Cal Sitjes.

Aquesta alternativa 2 també considera que el sòl urbà consolidat al polígon industrial és menor que en altres alternatives proposades, localitzant dues àrees que poden ser objecte de transformació dels usos del sòl.

A diferència de les alternatives 0 i 1, aquesta alternativa 2 proposa una revisió de determinats paràmetres urbanístics de les qualificacions del sòl de les NNSS-88 per tal de fer més reals els potencials d'habitatges a la realitat i necessitats d'Artés.

Imatge 18 Alternativa 2. Sòl urbà consolidat (SUC). Elaboració: AVRA

A continuació es justifica la revisió dels paràmetres de sostre i densitat d'aquestes qualificacions:

- **Casc antic de conservació (clau 1a):** amb una superfície de sòl equivalent al 6,67% del sòl urbà consolidat, aquesta qualificació majoritària al casc antic té un important sostre resultat d'aplicar una edificabilitat elevada (3 m2st/m2sl) i que, d'acord amb una densitat mitja de 204,4 m2st per habitatge genera un potencial en aquesta alternativa 2 de 1.015 habitatges que, de mantenir la ràtio de persones per llar actuals implicaria un potencial de 2.588 persones, el 45,8% de la població actual d'Artés. Aquesta qualificació presenta un elevat grau de consolidació i edificació i no hi ha gaires buits a on desenvolupar nova edificació; en aquest sentit, i d'acord amb l'objectiu del POUM de contribuir a regenerar el teixit del casc antic amb nous usos diferents a l'habitatge, es proposa reservar un 33% del sostre d'aquesta qualificació a usos compatibles com ara el comercial, restauració i d'altres que puguin ser objecte d'interès. D'acord amb això, el potencial d'habitatges resultant (mantenint la densitat prevista per les NNSS-88) se situa en 680 unitats, que suposa una reducció de 335 habitatges (33% del potencial) i permet destinar els baixos del parc edificat (d'elevat valor patrimonial) a dinamitzar l'economia local i el paisatge urbà del casc antic.
- **Casc antic (clau 1b):** encara que minoritària respecte la clau 1b, i poc rellevant en quant a potencial de sostre i d'habitatges, es proposa la mateixa revisió dels paràmetres urbanístics que la clau 1b per tal de contribuir a homogeneïtzar els usos al casc antic. En aquest sentit, l'ajust en el sostre permet reduir el potencial en 60 habitatges.
- **Edificació entre mitgeres (clau 2a):** correspon a la qualificació amb ús residencial més estesa dins el municipi i la segona darrera la qualificació de desenvolupament industrial (clau 10). Amb una superfície de sòl equivalent al 9,38% de tot el sòl urbà consolidat (SUC), aquesta qualificació correspon amb creixements suburbans del segle XX molt heterogenis pel que fa a la presència de tipologies d'habitatge unifamiliar i plurifamiliar. Aquesta qualificació és la que més sostre aporta del conjunt de zones resultat d'una edificabilitat elevada (2,5 m2st/m2sl) i que, d'acord amb una densitat de 250 m2st per habitatge resulta en un potencial per aquesta alternativa 2 de 1.312 habitatges i un horitzó de 3.345 habitants, equivalent al 59,2% de la població actual d'Artés. En aquest qualificació es proposa destinar un 20% del sostre de la qualificació a usos diferents a l'habitatge com el comercial i oficines entre d'altres; cal destacar que una part significativa d'aquesta qualificació se situa en els principals eixos viaris de la vila, com el carrer Rocafort i Passeig Diagonal, aquest últim proposat com eix a pacificar dins l'alternativa 2. Amb l'ajust del sostre es redueix el potencial d'habitatges en 253 unitats (20% del potencial).
- **Edificació aïllada plurifamiliar (clau 3a):** encara que amb molt poca rellevància física, aquesta qualificació concentra les tipologies plurifamiliars més recents desenvolupades a l'àmbit de Can Berenguer. La proposta te l'objectiu d'ajustar la densitat a la condició de tipologia plurifamiliar, aspecte que en aquesta alternativa 2 implica un increment del potencial d'habitatges en 24 unitats.
- **Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria (clau 6b):** pel que fa al polígon industrial cal destacar el pes que van donar les NNSS a la gran indústria, reconeixent les edificacions implantades als anys setanta del segle passat; amb una extensió en aquest a alternativa 2 de 9,14 ha (equivalent al 8,94% de la superfície del sòl urbà), es preveu un potencial màxim de 36 naus, amb parcel·les que en alguns casos superen als 20.000 m2 (Indecasa, per exemple, i objecte de delimitació dins l'estratègia de millora i compleció). En aquest sentit, i alineada amb la necessitat de garantir sòls per a activitat local amb naus de menor dimensió, es proposa ajustar la densitat zonal i situar la parcel·la mínima en 750 m2, aspecte que permet elevar el potencial de naus de 21 a 85 unitats.

Els ajustos en els paràmetres urbanístics d'aquestes qualificacions permet reduir el potencial d'habitatges en sòl urbà consolidat en un total de 623 unitats i generar sostre per a usos comercials, de restauració i d'altres que contribueixin a reforçar l'economia local i el paisatge urbà d'Artés.

Tot i així, en el potencial previst, el pla haurà de determinar la localització de reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública mitjançant la qualificació de sòl d'habitatge de protecció pública en sòl urbà consolidat. Les reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública s'emplaçaran evitant la concentració excessiva d'aquest tipus d'habitatges per tal d'afavorir la cohesió social i evitar la segregació territorial dels ciutadans per raó del seu nivell de renda. Aquestes reserves han d'atendre la diversitat de demanda d'habitatges de diferents dimensions.

D'acord amb la revisió de les qualificacions i la delimitació d'àmbits susceptibles de desenvolupar estratègies de transformació del sòl, s'obtenen els següents indicadors (veure taula 16) del sòl urbà consolidat proposat en l'alternativa 2:

		ALTERNATIVA 2
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL DEL SÒL URBÀ CONSOLIDAT (SUC)		**102,24**
Superfície del sòl urbà consolidat amb ús residencial	**(Ha)**	**39,93**
Sòl amb aprofitament privat	(Ha)	39,93
Habitatges potencials	(uts)	3.242
Densitat	(hab/Ha)	81
Superfície del sòl urbà consolidat per a activitat econòmica	**(Ha)**	**18,56**
Sòl amb aprofitament privat	(Ha)	18,56
Naus potencials	(uts)	183
Superfície destinada a sistemes urbanístics	(Ha)	**43,75**

Taula 16. Alternativa 2. Superfícies del sòl urbà consolidat (SUC). Elaboració: AVRA

- Una superfície de sòl urbà consolidat (SUC) amb ús residencial de 39,93 ha i un potencial de 3.242 habitatges, dels quals 2.800 resten edificats en l'actualitat (86,3%).
- Una superfície de sòl urbà consolidat (SUC) amb ús destinat a activitat econòmica –majoritàriament industrial– de 18,56 ha, amb un potencial màxim de 183 naus.
- Una superfície destinada a sistemes urbanístics de 43,75 ha, equivalent al 42,79% de tot el sòl urbà consolidat.
- Aquesta alternativa no computa la reserva de sòl per a activitat econòmica integrada dins la trama urbana amb la clau 7 (Cal Berenguer, Tebisa, etc.) que es considera a tots els efectes una reserva de sòl molt important per a la transformació del teixit industrial del segle passat i per obtenir noves peces d'equipaments, espais lliures i habitatges al centre de la vila.
- Aquesta alternativa considera a la urbanització Vista Pirineu com àmbit susceptible de ser integrat en l'estratègia de millora urbana i compleció (SUNC), amb l'objectiu de resoldre els dèficits relacionats amb la xarxa de serveis urbans i nivell d'urbanització i conservació dels sòls destinats a vials i espais lliures.

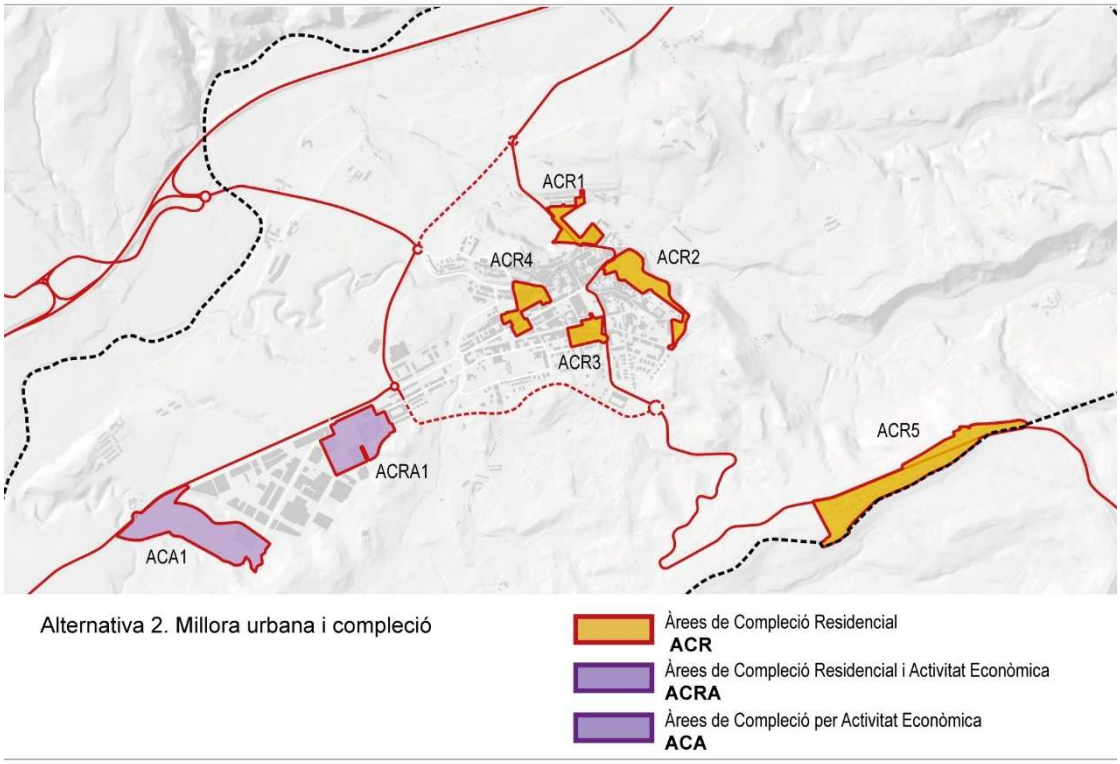
• Millora i compleció

Aquesta alternativa 2 proposa la revisió d'una part significativa del sòl urbà previst a les NNSS-88 i que pel seu grau d'urbanització i desenvolupament poden contribuir a rehabilitar el teixit urbà, incorporant nous usos mixtos (residencial i activitat econòmica) que activin l'àrea urbana i generin, alhora, un baix consum de nous sòls per a extensió en sòl no urbanitzable. En aquest sentit, aquesta alternativa proposa la delimitació de tres categories d'acord amb els usos del sòl (veure Imatge 19):

- **Àmbits de Compleció Residencial (ACR**) amb ús predominant d'habitatge; aquesta estratègia es proposada al Barri de l'Escorxador i can Berenguer, a Fassina i el Raval, a Cal Sitjes, a l'àmbit de Tebisa i a la urbanització Vista Pirineus.
- **Àmbits de Compleció Residencial i d'Activitat Econòmica (ACRA),** amb ús mixt d'habitatges i activitat econòmica comercial, industrial i d'altres; aquesta estratègia es proposada a l'àmbit de Indecasa, en la trobada entre el teixit residencial i la part més envellida del polígon industrial de Santa Maria.
- **Àmbits de Compleció per Activitat Econòmica (ACA),** amb ús predominant industrial i similars; aquesta estratègia es proposada al sud del polígon industrial.

L'alternativa 2 preveu un total de set àmbits, cinc amb ús residencial, un amb usos mixtos i un altre amb usos destinats exclusivament a activitat econòmica:

- **ACR1**, àmbit que delimita els sòls pendents de millora urbanística i transformació dels usos actuals al **Barri de l'Escorxador** i **Can Berenguer**.
- **ACR2**, àmbit que delimita els sòls pendents de desenvolupar a la façana nord-est de la vila, en concret a **Fassina** i **Raval**.
- **ACR3**, àmbit que delimita els sòls i usos a **Cal Sitjes** susceptibles de ser revisats.
- **ACR4**, àmbit que delimita sòls pendents de transformació dels usos actuals a **Tebisa** i **Cal Sans**.
- **ACR5**, àmbit que delimita la urbanització **Vista Pirineu** amb l'objectiu de millorar els seus serveis urbans.
- **ACRA1**, àmbit amb usos mixtos que delimita sòls pendents de transformació dels usos actuals a **Indecasa**.
- **ACA1**, àmbit destinat a activitat econòmica que delimita sòls pendents de millora i compleció al **sud del polígon industrial de Santa Maria**.

Imatge 19. Alternativa 2. Àmbits de millora i compleció en sòl urbà no consolidat (SUNC). Elaboració: AVRA

Els principals paràmetres dels àmbits son indicats a continuació:

ALTERNATIVA 2			Sup (m2)	Sòl públic (% Sistemes)	Edif bruta (m2st/m2sl)	Sostre (m2st)	Densitat (hab/Ha)	Hab (uts)	Naus (uts)
Total Àrees de Compleció			**386.515**	**51**	**0,47**	**181.025**	**16**	**610**	**131**
Àrees de Compleció Residencial	**ACR**		**214.075**	**58**	**0,42**	**89.603**	**24**	**506**	
	ACR1	Escorxador-Can Berenguer	22.100	80	0,50	11.000	50	110	
	ACR2	Fassina-Raval	40.491	60	0,40	16.191	13	54	
	ACR3	Cal Sitjes	17.268	84	0,43	7.500	43	75	
	ACR4	Tebisa-Cal Sans	25.378	65	0,79	20.000	79	200	
	ACR5	Vista Pirineu	108.838	47	0,32	34.912	6	67	
Àrees de Compleció Residencial i Act. Econòm	**ACRA**		**63.800**	**40**	**0,68**	**43.422**	**16**	**104**	**35**
	ACRA1	Indecasa	63.800	40	0,68	43.422	16	104	35
Àrees de Compleció per Act.Econòm	**ACA**		**108.640**	**45**	**0,44**	**48.000**	**0**	**0**	**96**
	ACA1	Sud Polígon Industrial	108.640	45	0,44	48.000	0	0	96

Taula 17. Alternativa 2. Àmbits de millora urbana i compleció. Elaboració: AVRA

Síntesi de l'estratègia de millora i compleció. En conjunt, els àmbits que es proposen per a l'estratègia de millora i compleció de l'alternativa 2 sumen un total de 38,65 Ha de superfície, l'equivalent al 37,80% de tot el sòl urbà consolidat (SUC). Pel que fa als àmbits amb ús residencial, aquests suposen el 31,57% del sòl urbà consolidat residencial, i respecte dels usos per a activitat econòmica, la relació és similar, amb un 31,54% del sòl urbà consolidat. Pel que fa als sistemes, aquests sumen el 45,21% respecte dels existents en tot el sòl urbà consolidat (SUC), gairebé amb 20 ha de superfície. Entrant en detall:

– Aquests àmbits tenen un elevat potencial en sostre que representen **610 habitatges** i **131 naus**, amb una densitat mitjana de 24 habitatges/ha en els àmbits amb ús residencial, i de 16 habitatges/ha en aquells altres que preveuen un ús mixt, tenint en compte que en compliment amb l'establert en l'article 57 del TRLUC, d'acord amb el redactat modificat del TRLUC pel Decret llei 17/2019, de 23 de desembre, de mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge, es reservaran per a la construcció d'habitatges de protecció pública, com a mínim, el sòl corresponent al 30% del sostre que es qualifiqui per a l'ús residencial en sòl urbà no consolidat (PAU, PMU).
– Una part significativa dels àmbits amb ús residencial corresponen a sòl públic destinat a sistemes (58%), en concret a espais lliures i equipaments ja previstos al planejament vigent que no han estat cedits ni urbanitzats; igualment, els àmbits amb ús destinat a activitat econòmica fan reserves significatives per a sistemes (40% i 45%).
– Els dos àmbits ACR1 (Escorxador) i ACR2 (Fassina-Raval) incorporen sòls de llicència directa que poden ser objecte de revisió de l'ordenació urbanística per tal d'obtenir noves reserves de sòl per a sistemes i d'habitatge (164 uts).
– Els dos àmbits ACR3 (Cal Sitjes) i ACR4 (Tebisa), encara que amb planejament derivat parcialment desenvolupat (PERI Cal Sitjes i Peri Celler Cooperatiu), tenen l'objectiu de transformar el sòl industrial i obtenir noves reserves de sòl per a sistemes i habitatges (275 habitatges).
– L'àmbit ACR5 (Vista Pirineu) manté els potencials del planejament vigent i únicament afronta la millora de la urbanització i la correcció dels dèficits en la xarxa de serveis urbans.
– L'àmbit ACRA1 (Indecasa) afronta l'ordenació urbanística dels límits entre el polígon industrial i el teixit residencial aprofitant la seva centralitat.
– L'àmbit ACA1 (Sud Polígon Industrial), a banda de revisar usos del sòl urbà consolidat és l'únic àmbit que preveu nou sòl destinat a activitat econòmica que permet relocalitzar el sòl industrial transformat dins el teixit residencial de la vila.

ALTERNATIVA 2		
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL ESTRATÈGIA COMPLECIÓ		
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial	21,41	(Ha)
Sòl amb aprofitament privat	9,04	(Ha)
Sòl destinat a sistemes	12,37	(Ha)
Habitatges potencials	506	(uts)
Densitat	24	(hab/Ha)
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial i activitat econòmica	6,38	(Ha)
Sòl amb aprofitament privat	3,83	(Ha)
Sòl destinat a sistemes	2,55	(Ha)
Habitatges potencials	104	(uts)
Densitat	16	(hab/Ha)
Naus potencials	35	(uts)
Superfície d'àrees proposades amb activitat econòmica	10,86	(Ha)
Sòl amb aprofitament privat	6,00	(Ha)
Sòl destinat a sistemes	4,86	(Ha)
Naus potencials	96	(uts)

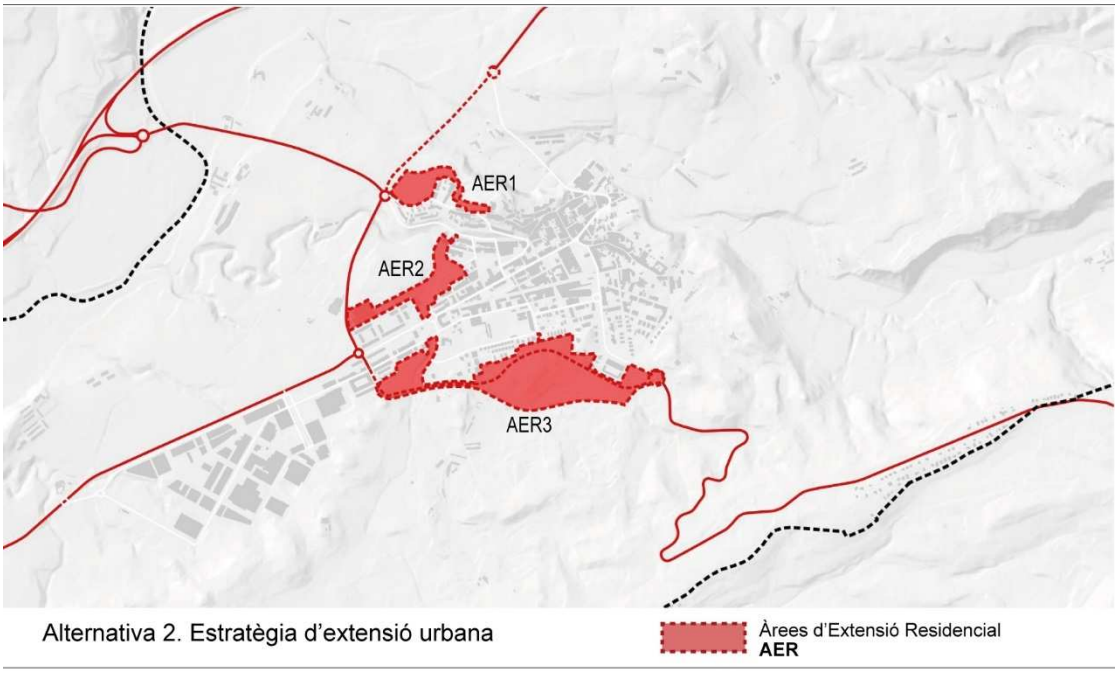
Taula18. Alternativa 2. Quantificació del potencial de l'estratègia de millora i compleció. Elaboració: AVRA

- **Extensió**

Aquesta alternativa 2 proposa la delimitació de 3 àmbits d'extensió, tots amb ús residencial, anomenats com a **Àrees d'Extensió Residencial (AER**), que tenen per objecte revisar les condicions de l'ordenació del sòl de les façanes nord, oest i sud del nucli d'Artés tenint en consideració determinades previsions del planejament vigent que, pel fet de no estar desenvolupades, mereixen ser susceptibles de ser millorades en el marc de revisió del planejament general vigent. Aquest és el cas de l'àmbit proposat per a Roquinyons, en el que, per exemple, es proposa un nou traçat de la variant sud amb l'objectiu de reduir l'impacte en un espai d'alt valor patrimonial.

L'alternativa 2 preveu un total de tres àmbits, tots amb ús residencial i 2 dels quals ja contemplats al planejament vigent i adaptats a la legislació urbanística vigent::

- **AER1**, àmbit que delimita el sector de sòl urbanitzable pendent de desenvolupar **S2 Residencial Nord**.
- **AER2**, àmbit que delimita els sòls pendents de desenvolupar del **Torrent del Mig**.
- **AER3**, àmbit que delimita el sector de sòl urbanitzable **S3 Roquinyons Sud** i la unitat d'actuació **U5 Mallorca,** tots dos àmbits pendents de desenvolupar.

Imatge 20. Alternativa 2. Àmbits de sòls d'extensió. Elaboració: AVRA

Síntesi de l'estratègia d'extensió. Com a conclusió de l'estratègia d'extensió, s'aporten els principals paràmetres dels àmbits, que son indicats a continuació (veure Taula 19):

ALTERNATIVA 2			Sup (m2)	Sòl públic (% Sistemes)	Edif bruta (m2st/m2sl)	Sostre (m2st)	Densitat (hab/Ha)	Habitatges (uts)
Àrees d'Extensió Residencial	**AER**		**238.013**	**51**	**0,62**	**146.434**	**25**	**591**
	AER1	Artés Nord	30.000	60	0,69	20.760	28	83
	AER2	Torrent del Mig	44.175	51	0,86	37.801	34	150
	AER3	Artés Sud	163.838	47	0,54	87.873	22	358

Taula 19. Alternativa 2. Àmbits de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA

- Els 2 àmbits amb ús residencial procedents del planejament vigent i que son objecte d'ajustos en la seva ordenació i paràmetres (AER1 i AER3) representen el 81,44% del total de l'estratègia d'extensió. Pel que fa a l'altre àmbit, cal destacar que prové de sòl urbà previst al planejament vigent no desenvolupat.
- Els 3 àmbits proposats sumen un elevat potencial en sostre i en nombre d'habitatges –**591 habitatges**–, dels quals un 90% ja havia estat contemplats al planejament vigent dins els sòl de llicència directa i del planejament derivat.
- Una part significativa dels àmbits corresponen a sòl públic destinat a sistemes (51%) que per la seva rellevància física han de contribuir a millorar futures necessitats de la població d'Artés; malgrat tot, alguns d'aquests sòls no han estat cedits ni urbanitzats com en el cas del Puig de Roquinyons, els sòls previstos per a la variant sud o part del torrent del Mig.
- Encara que cap dels àmbits preveu sòl per a activitat econòmica, de ser estimades aquestes propostes, seria convenient fixar una reserva de sòl amb usos terciaris.
- Aquests 3 àmbits proposats permeten afrontar l'ordenació de les façanes nord, de llevant, i sud de la vila, oferint una oportunitat per repensar les transicions entre sòl urbà i un sòl rústec d'elevada qualitat ambiental i paisatgística.

En conjunt, els àmbits que es proposen per a l'estratègia d'extensió de l'alternativa 2 sumen un total de 23,80 Ha de superfície, l'equivalent al 59,6% del sòl urbà consolidat (SUC) amb ús residencial. Amb una densitat total de 25 habitatges/ha, el total d'habitatges integrats dins l'estratègia d'extensió és de 591 habitatges, un 18,23% dels habitatges potencials en sòl urbà consolidat (SUC). Pel que fa als sistemes, aquests sumen un total de gairebé 11,68 ha, que representen el 26,69% dels sistemes del sòl urbà consolidat (veure Taula 20).

ALTERNATIVA 2		
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL ESTRATÈGIA D'EXTENSIÓ		
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial	23,80	(Ha)
Sòl amb aprofitament privat	12,12	(Ha)
Sòl destinat a sistemes	11,68	(uts)
Habitatges potencials	591	(hab/Ha)
Densitat	25	(Ha)

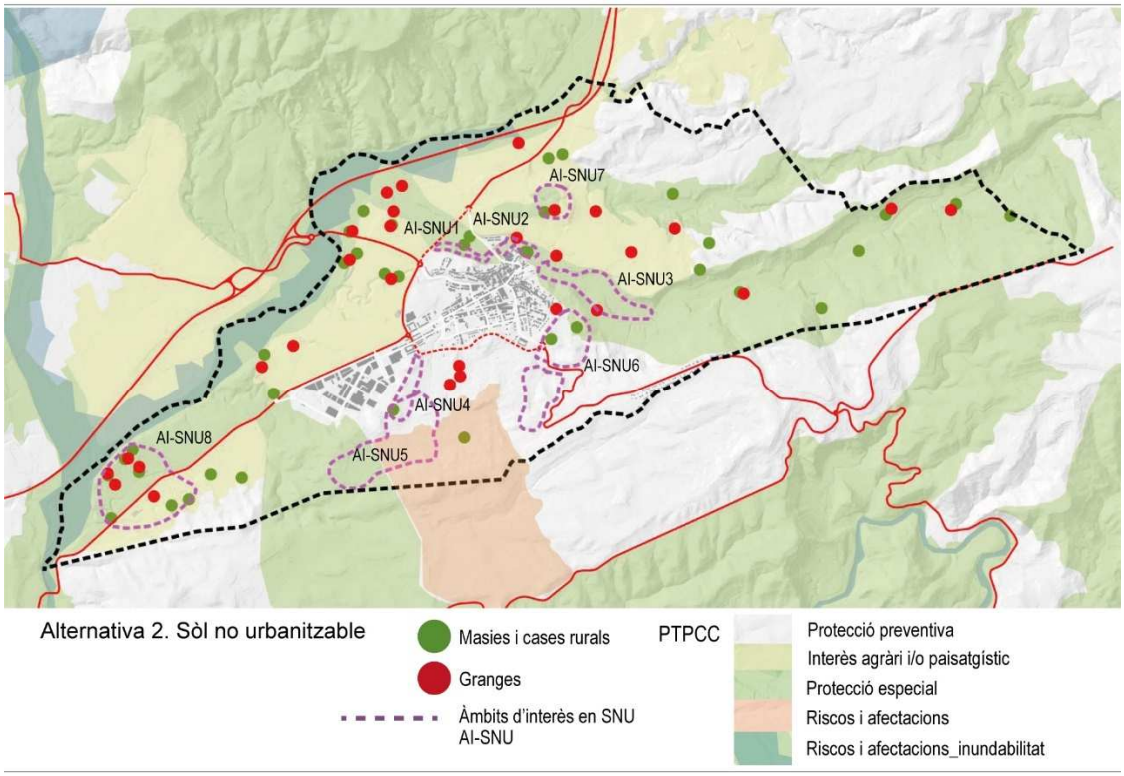
Taula 20. Alternativa 2. Quantificació del potencial de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA

C. El sòl no urbanitzable (SNU)

L'alternativa 2, pel que fa a l'ordenació del sòl no urbanitzable (SNU), transcriu les categories contemplades al PTPCC i proposa la revisió i adequació del Pla Especial de Catàleg de masies i cases rurals vigent a les determinacions del planejament territorial (veure Imatge 21). Així mateix, aquesta alternativa 2 proposa aprofundir i revisar les condicions d'edificació, usos i paràmetres urbanístics de les granges d'acord amb la legislació sectorial vigent, de manera que el POUM garanteixi la plena compatibilitat dels usos a les noves categories del sòl no urbanitzable. Aquesta alternativa 2, així mateix, posa en valor l'estudi del **patrimoni cultural, arqueològic i natural** del municipi que ha estat inventariat en els darrers anys. La presència de sòls susceptibles de patir **riscos ambientals –geològics o hidrològics–** implica que el POUM ha de donar plenes garanties que els usos previstos al sòl no urbanitzable siguin compatibles mitjançant els corresponents estudis.

Aquesta alternativa 2 proposa la delimitació d'un total de vuit (8) àmbits que pel seu interès cultural, natural, etnogràfic, geològic i arqueològic entre d'altres, son considerats en aquesta memòria **Àrees d'Interès en Sòl No urbanitzable (codi AI-SNU)** i detallats a continuació.

La superfície de SNU en aquesta alternativa 2 representa un total aproximat de **1.621,41 ha**.

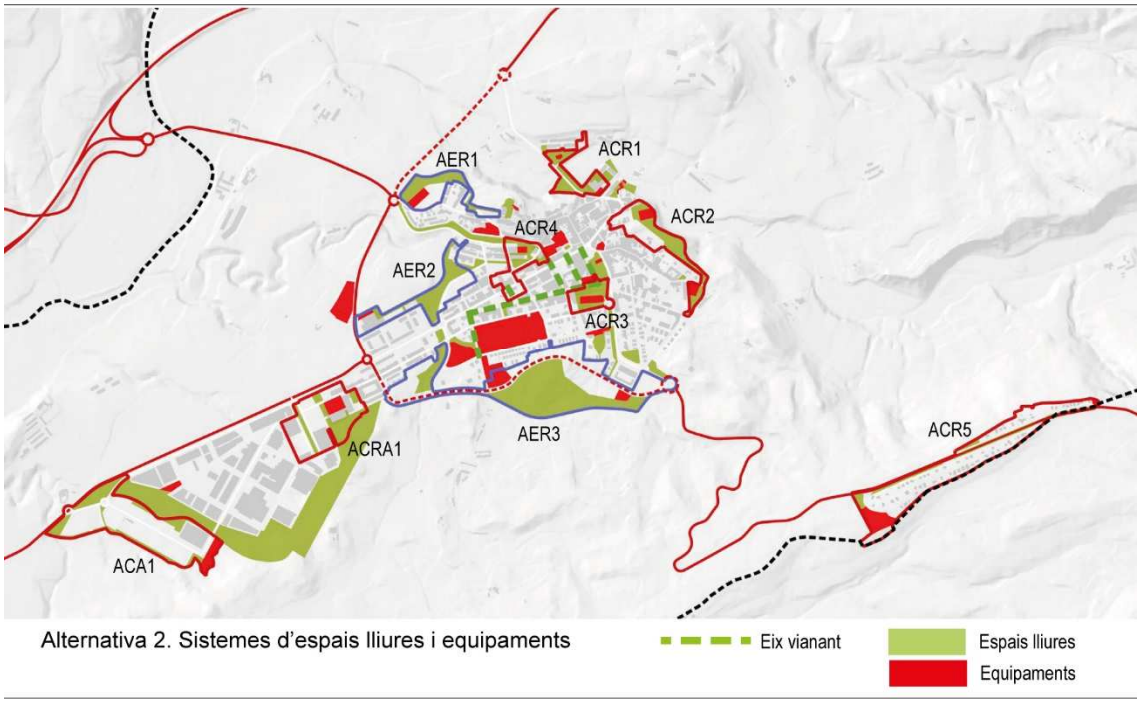

Imatge 21. Alternativa 2. Ordenació del SNU. Elaboració: AVRA

- **La Balcera (AI-SNU1)**, per tal de posar en valor el patrimoni geològic, regular les condicions d'us tant en la part superior lligada al parc de les muralles com en la riera de Malrubí i desenvolupar un petit centre d'interpretació, una bossa d'aparcament i espai lliure pel lleure.
- **Hortes de Can Berenguer (AI-SNU2)**, per tal de detallar la propietat i els usos de l'espai d'horta de Can Berenguer i avaluar els riscos hidrològics.
- **Hortes de Malrubí (AI-SNU3)**, per tal de garantir la protecció i la compatibilitat dels usos actuals d'horta.
- **Can Vila (AI-SNU4)**, per tal de transformar els usos actuals de la masia en un equipament (públic o privat) vinculat al lleure, el coneixement de la natura i del mon rural.
- **Camps de vinya (AI-SNU5)**, per tal de protegir els sòls destinat al conreu de la vinya.
- **Jaciments arqueològics (AI-SNU6)**, per tal de protegir els sòls amb presència arqueològica i fer compatibles la conservació del subsol amb la gestió forestal.
- **La Serreta (AI-SNU7)**, per tal de recuperar la coberta del sòl a l'àmbit de l'antiga planta d'extracció d'àrids.
- **Pla de Salavés (AI-SNU8)**, per tal de reordenar els usos i activitats existents i identificar reserves de sòl per a infraestructura energètica (plantacions fotovoltaiques, etc.) i/o de gestió de residus.

D. Els espais lliures i els equipaments comunitaris

En aquesta alternativa 2, el sistema d'espais lliures està dimensionat per garantir el benestar del potencial d'habitants estimat, i per a garantir un major impacte en la millora de la qualitat ambiental dels espais de quotidianitat de la població. Aquest és un fet destacable en el sentit que bona part del sòl de compleció i transformació dins el sòl urbà porta associada una proposta de reserva de sòl per a sistemes molt significatiu, corregint els dèficits –no tant quantitatius com sí qualitatius– que identifica a l'espai lliure urbà del municipi. Igualment, aquesta alternativa 2, introdueix un aspecte de la mobilitat i/o xarxa viària com poden ser els carrers pacificats: en aquest sentit, es proposa que el Passeig Diagonal assumeixi una transformació de carrer amb un important flux de transit vehicular a eix cívic quasi per a l'ús del vianant, connectant Cal Sitjes amb un tram que concentra bona part d'establiments comercials del municipi a banda dels existents al casc antic i que igualment es preveu reforçar amb la pacificació del tram de la carretera de Sallent des de Tebisa fins al carrer Rocafort (veure Imatge 22).

Imatge 22. Alternativa 2. Ordenació dels sistemes d'espais lliures i d'equipaments. Elaboració: AVRA

Pel que fa al **sistema d'espais lliures**, aquesta alternativa 2 proposa garantir l'obtenció de sòls que ja havien estat previstos com a parcs urbans (clau P) a les NNSS-88 i que no han estat cedits ni urbanitzats. En aquest sentit cal destacar les importants reserves de sòl per a espais lliures a l'àmbit del casc antic, de Fassina, torrent del Mig i de Roquinyons. Pel que fa a aquest últim, la proposta garanteix la continuïtat del turó i dels paleocanals amb el sòl no urbanitzable, reduint l'impacte de la variant sud prevista pel planejament vigent.

Aquesta alternativa 2, com s'ha mencionat anteriorment, també preveu l'obtenció d'una important reserva de sòl per a espais lliures en àrees centrals, que com en el cas de Cal Sitjes connecta amb el Parc de Can Cruselles, o en el cas de Tebisa, dona continuïtat a la trama urbana fins al casc antic. L'espai lliure, en l'estratègia de transformació del sòl urbà esdevé clau com a connector i element cohesiu entre els diferents teixits: és el cas del barri de l'Escorxador, en el qual es proposa connectar la barriada amb Can Berenguer mitjançant l'ampliació de les voreres de la carretera de Sallent. Cal destacar que els espais periurbans proposats en aquesta alternativa 2 hauran de garantir el manteniment com a connector territorial de la xarxa de camins rurals, i per tant, procedir a la seva posada en valor amb itineraris per a vianants i bicicletes.

Pel que fa al **sistema d'equipaments**, l'estratègia proposada en aquesta alternativa té com a objectiu descentralitzar les dotacions a àrees de la vila amb importants dèficits desenvolupant peces dimensionades al teixit a on se situen. Aquest és el cas del equipaments previstos a l'àmbit de La Fassina, a Tebisa, i a Roquinyons –tot just darrera del "bloc de la Caixa", i que han de complementar les dotacions existents. Pel que fa al polígon industrial, es proposa que l'àmbit que delimita Indecasa –ròtula entre el teixit residencial i industrial– esdevingui una nova centralitat urbana; per això, aquest àmbit reforça la previsió dels sòls amb us d'habitatge amb la creació d'una estructura de places i d'un equipament que doni servei a l'important nombre de veïns que hi viuen en aquesta zona. Pel que fa a Vista Pirineu, es preveu que la delimitació de l'àmbit de millora i compleció permeti concretar necessitats més enllà de les exposades en matèria de millora de la xarxa de serveis urbans; com és especificar la titularitat i els usos dels equipaments existents.

A més aquesta alternativa qualifica com a sistema d'equipament dues peces concretes: la parcel·la del polígon industrial a on en l'actualitat se situa la deixalleria municipal i l'edificació anomenada com "Casa del Director" al recinte de Cal Berenguer.

4.3.2. Conclusions a l'alternativa 2

Aquesta alternativa 2 planteja un escenari de revisió exhaustiva del potencial de les NNSS-88 al sòl urbà i de reconsideració de les estratègies de creixement del planejament territorial vigent, concentrant una part important dels esforços a posar en valor la necessitat que el POUM afronti la transformació d'aquell sòl en desús en benefici del conjunt de les veïnes en un context de reducció de la dependència al consum del sòl no urbanitzable. En aquest sentit, es considera que aquesta alternativa garanteix el compliment dels estàndards en matèria d'equipaments i d'espais lliures a partir d'operacions de transformació dels usos del sòl urbà, derivant a l'estratègia d'extensió del sòl les operacions per a completar el teixit urbà en els límits amb el sòl no urbanitzable (nord, sud i oest), amb importants càrregues de vialitat estructurant que, com en el cas de la variant sud de Roquinyons, deixen de tenir consideració d'actuació externa per passar a ser assumida dins la gestió de l'àmbit de desenvolupament en sòl urbanitzable, això sí, ja no com a ronda sinó com a vial de la xarxa local. Igualment, aquesta alternativa 2 proposa un canvi de paradigma en quant al compliment dels estàndards de verd i equipaments, apostant per que les noves reserves tinguin un impacte directe en la millora del benestar quotidià de la població i la qualitat de l'espai urbà i no tant en àrees espacialment *marginals* i amb escassa incidència.

Pel que fa a la reserva d'habitatge protegit, aquesta alternativa 2 té en consideració les necessitats de determinats segments de la població com ara gent jove i gent gran de viure al centre de la vila; en aquest sentit, es proposa que els àmbits de transformació esdevinguin noves centralitats amb nous usos, dotacions i espais lliures que enriqueixin i donin coherència a les polítiques d'accés a un habitatge públic digne i garant de la cohesió social.

Amb aquest objectiu s'han proposat les actuacions següents:

- **Revisar paràmetres de determinades qualificacions del sòl urbà de llicència directa** amb l'objectiu d'ajustar i reduir els potencials de sostre i densitats previstos al planejament vigent, afegint la localització de reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública mitjançant la qualificació de sòl.
- **Delimitar com a sòl urbà no consolidat** aquells àmbits amb activitats en desús (majoritàriament industrial) que, amb el pas del temps suposen barreres físiques en el paisatge urbà; la transformació d'aquestes importants peces pot afavorir un model de vila responsable que prioritzi la recuperació dels sòls i espais en detriment del consum de sòl rústec. Aquesta ha estat els objectius pels quals es proposen els sectors d'Escorxador-Can Berenguer (ACR1), Tebisa (ACR4) i Indecasa (ACRA1). En aquesta estratègia també s'ha estimat oportú repensar l'ordenació prevista pel planejament vigent en àmbits encara per desenvolupar i urbanitzar; aquest és el cas dels sectors Fassina-Raval (ACR2) i Cal Sitjes (ACR3). En tots dos casos s'ha proposat revisions que tenen incidència en la millora de la mobilitat i en la gestió eficient dels sòls d'aprofitament, prioritzant, com en el cas de Cal Sitjes una major reserva de sòl per a espais lliures en detriment de sòl per a equipaments. Pel que fa a Vista Pirineu (ACR5), la proposta te a veure amb l'estat real de la seva urbanització, identificada pels dèficits acumulats durant anys en les seves xarxes de serveis urbans o qualitat de l'espai públic. Finalment, i també com a oportunitat, es proposa una ampliació molt acurada del polígon industrial (ACA1) que també incorpora sòls urbanitzats pendents d'edificar i que poden encabir nous usos a banda dels determinats pel planejament derivat vigent.

- **Dimensionar i repensar els sòls d'extensió** (sòls urbanitzables, SUD) dins una estratègia municipal de reducció de l'impacte sobre el medi natural periurbà, integrant àmbits ja contemplats al planejament vigent, i aprofitant la revisió per a millorar la seva ordenació interna i paràmetres urbanístics. Aquest ha estat el cas dels dos àmbits d'Artés Nord (AER1) i d'Artés Sud (AER3), aquest últim, motivat per la necessitat de reduir l'efecte barrera de la variant sud prevista al planejament vigent, i que permet donar continuïtat a la coberta de sòl rústega fins al Turó de Roquinyons. Únicament consta com a nova extensió part del sector de Torrent del Mig (AER2), en concret la façana que dona front al carrer de Núria. En tot cas, aquests sòls d'extensió constitueixen la reserva d'espais lliures i també d'habitatge protegit.
- **Identificar els sòls rústecs d'interès** a partir de la feina portada a terme des de fa uns anys per l'Ajuntament motivada per la necessitat de posar en valor el patrimoni cultural, natural, etnogràfic, arqueològic, geològic i d'altres del municipi (8 àmbits).

Les xifres resultants d'aquesta alternativa 2 (veure Taula 21) mostren que els sòls de desenvolupament representen el 61,08% del sòl urbà consolidat i d'aquests, la majoria corresponen a sòls integrats en l'estratègia de millora urbana i compleció amb un 37,80% front als sòls d'extensió (23,28%) que d'altra banda, corresponen a àmbits ja previstos a les NNSS-88 i que son susceptibles de ser revisats. Pel que fa al nombre potencial d'habitatges, aquesta alternativa preveu un total de 1.201 habitatges, als quals sumar els 3.242 habitatges potencials del sòl urbà consolidat i que resulten en un potencial màxim de 4.443 habitatges; amb una mitjana de persones per llar de 2,55 (2018) l'escenari d'aquesta alternativa 2 situa a població potencial d'Artés en 11.324 habitants.

	Sòl (Ha)	habitatges	naus
Potencial Sòl urbà consolidat (SUC)	102,24	3.242	183
Potencial a desenvolupar (SUNC+SUD)	62,45	1.201	131
Estratègia de COMPLECIÓ (SUNC)	38,65	610	131
Estratègia d'EXTENSIÓ (SUD)	23,80	591	0
Potencial sòl no urbanitzable (SNU)	1.621,41		
TOTAL ARTÉS. ALTERNATIVA 2	**1.786,11**	**4.443**	**314**

Taula 21. Alternativa 2. Resum de les propostes d'ordenació. Elaboració: AVRA

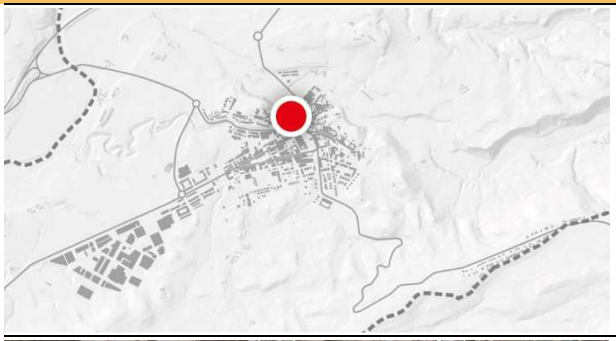
5. PROPOSTES D'ÀMBITS PER ALTERNATIVA

A continuació es concreta la proposta d'ordenació del document d'Avanç de POUM d'Artés per a cadascun dels àmbits susceptibles de ser avaluats per la ciutadania en el marc del període d'exposició pública i que posteriorment hauran de ser desenvolupats, d'acord amb el suggeriments, en la posterior fase d'aprovació inicial del POUM.

Aquest apartat s'estructura en els 12 punts següents, i aporta breus antecedents i diagnosi i presenta per a cadascun dels àmbits les tres alternatives d'ordenació, indicant els objectius i paràmetres proposats.

- A. Casc antic
- B. Celler Cooperatiu – Tebisa – Cal Sans
- C. Cal Sitjes.
- D. Fassina – Raval.
- E. Barri de l'Escorxador – Can Berenguer.
- F. Urbanització Vista Pirineu.
- G. INDECASA.
- H. Polígon Industrial de Santa Maria.
- I. Façana Nord d'Artés.
- J. Façana Oest d'Artés. Torrent del Mig.
- K. Façana Sud d'Artés. Roquinyons – Mallorca.
- L. Sòl no urbanitzable.

A. CASC ANTIC

ANTECEDENTS: Correspon al teixit més antic d'Artés, nascut al voltant del castell, amb carrers de traçat i parcel·lació medieval, amb una forta presència d'edificació dels segles XVIII i XIX; presenta tanmateix els primers creixements del nucli històric, caracteritzats per un traçat viari i una parcel·lació d'origen anterior a l'any 1.900 que es conserva. L'ordenació dominant és l'habitatge entre mitgeres, per bé que amb distorsions puntuals.

DIAGNOSI: l'estat de conservació presenta deficiències, sobre tot derivades de l'envelliment demogràfic i pèrdua de població, però el seu caràcter està cridat a ser una peça de desenvolupament i dinamització determinant per al municipi.

ALTERNATIVA 0

Es proposa mantenir les condicions d'ordenació i paràmetres urbanístics contemplats a les NNSS-88 pel que fa a l'àmbit del casc antic, entre ells:

–**Façana mínima**: 5 metres.
–**Alçada màxima**: de PB a PB+3.
–**Densitat mitjana**: 125 m2 construïts per habitatge.

D'acord amb els paràmetres del casc antic, els potencials resulten en un:

–**Sostre potencial**: 260.360 m2.
–**Potencial teòric**: 2.083 habitatges.

No es proposen actuacions per obtenir reserva de sostre per habitatge protegit, ni tampoc sistemes per a espais lliures, equipaments i vials.

ALTERNATIVA 1

Es proposa una estratègia de regulació normativa, recolzada per un urbanisme tàctic (intervencions a petita escala, a curt termini i a baix cost) que permeti incrementar la densitat a:

–**Densitat mitjana**: 100 m2 construïts per habitatge.

D'acord amb aquest increment els potencials resulten en un:

–**Sostre potencial**: 260.360 m2.
–**Potencial teòric**: 2.600 habitatges.

Es proposa que les plantes baixes de les edificacions tinguin ús residencial. No es preveuen actuacions per obtenir reserva de sostre per habitatge protegit, ni tampoc sistemes per a espais lliures, equipaments i vials.

ALTERNATIVA 2

Es proposa una estratègia integral de renovació, mixticitat d'usos i reducció de densitat. Es proposa delimitar un àmbit que permeti desenvolupar els aspectes següents:

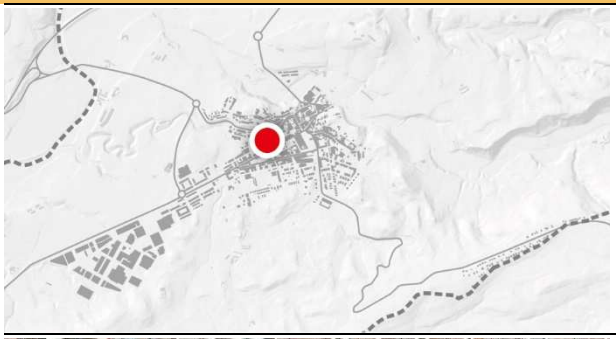
–**Obrir connexions** entre carrers atenent al grau de consolidació de la parcel·la i edificació.
–**Canviar els usos** i paràmetres urbanístics en el sòl per tal d'afavorir la regeneració del teixit urbà (Densitat 200 m2 construïts per habitatge).
–**Establir petites reserves de sòl** per a espais lliures i equipaments mitjançant instruments de gestió que permetin arrelar població.

D'acord amb aquest increment els potencials resulten en un:

–**Sostre potencial**: 260.360 m2.
–**Potencial teòric:** 1.300 habitatges.
–**Tipologia**: l'existent, amb comercial en planta baixa i habitatge en plantes pis.

Es proposa definir una estratègia per integrar habitatge protegit en el teixit construït i posar en valor el patrimoni.

B. CELLER COOPERATIU – TEBISA – CAL SANS

ANTECEDENTS: l'àmbit delimita una part de l'illa de la Cooperativa Agrícola entre el carrer Rocafort i la carretera de Sallent i inclou les antigues instal·lacions industrials que han entrat en un fort procés de degradació i desús (Tebisa i Cal Sans).

DIAGNOSI: aquest àmbit se situa entre el casc antic i l'eixample, i integra peces del passat industrial de gran entitat física que poden ser importants elements susceptibles de ser transformades per a ús residencial i d'equipaments.

ALTERNATIVA 0

Es proposa delimitar un àmbit amb la part no desenvolupada del PERI Celler Cooperatiu (aprovació definitiva en data 13/09/1995); aquest àmbit té com objectiu donar continuïtat a la xarxa viària existent i garantir la cessió i urbanització dels espais lliures que limiten amb el Celler Cooperatiu.

Els principals paràmetres són:

- **–Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **–Superfície de l'àmbit**: 6.919 m2.
- **–Potencial**: 79 habitatges.
- **–Tipologia**: habitatges en filera i plurifamiliar.
- **–Reserva d'habitatge protegit**: 0 habitatges (no preveu).

Tebisa i **Cal Sans**: es proposa mantenir la qualificació com sòl industrial (clau 7).

ALTERNATIVA 1

Es proposa delimitar l'àmbit de la part no desenvolupada del PERI Celler Cooperatiu i donar continuïtat a la xarxa viària existent i garantir la cessió i urbanització dels espais lliures que limiten amb el Celler Cooperatiu. Es proposa que aquest àmbit s'ajusti a la legislació urbanística vigent pel que fa a reserva d'habitatge protegit (30% del sostre).

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **–Règim de sòl**: sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **–Superfície de l'àmbit**: 6.919 m2.
- **–Potencial**: 79 habitatges.
- **–Tipologia**: habitatges en filera i plurifamiliar.
- **–Reserva d'habitatge protegit:** 30 habitatges (aprox.).

Tebisa i **Cal Sans:** es proposa una nova regulació normativa per a permetre usos mixtos: residencial, activitat econòmica i equipaments.

ALTERNATIVA 2

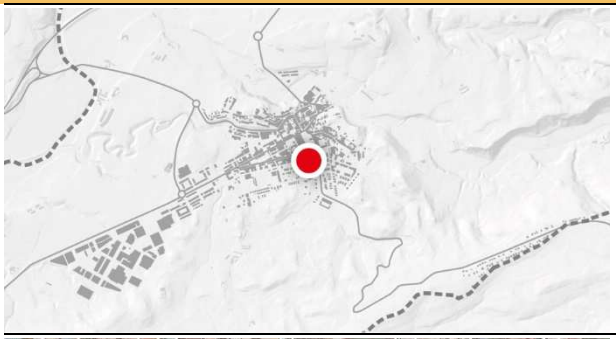
Es proposa una estratègia de transformació urbana que té com a objectiu reservar sòl per a espais lliures, equipaments i habitatges que permetin generar una nova centralitat amb usos mixtos i alliberar de trànsit el tram de la carretera de Sallent comprés entre el carrer del Callarís i carrer Rocafort, i pacificar l'entorn de les dotacions escolars de Vedruna i dels límits del casc antic (espai reservat per aparcament).

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **–Règim de sòl**: sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **–Superfície de l'àmbit**: 25.000 m2.
- **–Potencial**: entre 100 i 200 habitatges.
- **–Tipologia**: plurifamiliar.
- **–Reserva d'habitatge protegit:** 50 habitatges (aprox.)

Tebisa i **Cal Sans:** es proposa que les edificacions siguin mantingudes d'acord amb el pla especial de protecció d'Artés i puguin encabir nous usos.

C. CAL SITJES

ANTECEDENTS: àmbit molt cèntric situat entre el passeig Diagonal, la plaça St Cristòfol, carrer Girona i carrer de les Parres, on s'hi desenvolupava una activitat d'indústria tèxtil -Cal Sijes- i que ha estat objecte de transformació cap a equipament sociocultural.

DIAGNOSI: l'àmbit té una situació òptima, ben comunicada, molt pròxima a l'Ajuntament, al Parc de Can Cruselles i al centre cívic i forma part de l'eix comercial. No es pot deixar passar l'oportunitat de completar la transformació d'aquest espai, i considerar-lo com a una centralitat de serveis culturals i socials.

ALTERNATIVA 0

Es proposa delimitar un àmbit amb la part no desenvolupada del PERI Cal Sitjes (aprovació definitiva en data 21-12-2010) amb l'objectiu de cedir i urbanitzar sòl pendent per a sistemes d'espais lliures i d'equipaments, i generar una reserva d'habitatge en tipologia plurifamiliar.

Alguns dels paràmetres fixats pel planejament vigent són:

- **–Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **–Superfície de l'àmbit:** 6.988 m2.
- **–Potencial**: 125 habitatges.
- **–Tipologia**: habitatge plurifamiliar.
- **–Reserva d'habitatge protegit**: 0 habitatges (no preveu).

ALTERNATIVA 1

Es proposa delimitar la part no desenvolupada del PERI Cal Sitjes amb l'objectiu de cedir i urbanitzar sòl per a sistemes d'espais lliures i d'equipaments, i generar una reserva d'habitatge en tipologia plurifamiliar.

Tanmateix es proposa ajustar les condicions de l'àmbit a la legislació urbanística vigent pel que fa a reserva d'habitatge protegit (30% del sostre).

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **–Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **–Superfície de l'àmbit:** 6.988 m2
- **–Potencial**: 125 habitatges.
- **–Tipologia**: habitatge plurifamiliar.
- **–Reserva d'habitatge protegit**: 50 habitatges.

ALTERNATIVA 2

Es proposa una estratègia de transformació urbana per a donar major protagonisme al verd públic, esponjar l'edifici de Cal Sitjes i *deixar-lo respirar* i obtenir un espai central a la plaça 1 d'Octubre que possibiliti la celebració d'esdeveniments, generi una nova centralitat d'espais lliures i permeti pacificar l'estructura viària del nucli amb una bossa d'aparcament.

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **–Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **–Superfície de l'àmbit:** 17.200 m2.
- **–Potencial**: entre 75 i 100 habitatges.
- **–Tipologia**: habitatge plurifamiliar.
- **–Reserva d'habitatge protegit**: mínim 25 habitatges.

D. FASSINA – RAVAL

ANTECEDENTS: Aquest àmbit va ser objecte d'un pla especial urbanístic (aprovat en data 18-11-2015) per tal de confirmar l'ordenació de l'edificació, la concreció d'algunes alineacions i rasants interiors i la definició de la titularitat i usos de l'equipament de la Fassina i el seu entorn. Aquest equipament té una vinculació a una activitat tradicional reconeguda a l'Inventari de patrimoni cultural i al pla especial de béns a protegir del municipi.

DIAGNOSI: l'àmbit se situa en una posició clau en la cornisa de la riera de Malrubí i té un important sòl pendent de desenvolupar entre la zona de Can Berenguer i el Raval.

ALTERNATIVA 0

El pla especial urbanístic Fassina va delimitar un àmbit entre els carrers de la Fassina, de Pla del Calvari, la carretera a Prats i la riera de Malrubí.

Es proposa integrar les condicions del pla especial al sòl urbà consolidat atenent que aquesta delimitació no és un instrument de gestió ni de planejament.

El principal paràmetre de l'àmbit a considerar és:

–**L'equipament (clau Eci)** de Fassina és de titularitat privada i te assignats usos per tal de satisfer necessitats col·lectives com són els culturals i recreatius.

–**Règim de sòl:** sòl urbà consolidat (SUC).

ALTERNATIVA 1

Es proposa ampliar l'àmbit del pla especial urbanístic Fassina i incorporar sòl urbà del raval pendent de desenvolupar amb l'objectiu de revisar les condicions d'ordenació i usos, garantir el desenvolupament de la xarxa de carrers i resoldre la mobilitat en aquesta banda del nucli.

Es proposa establir una nova regulació normativa per tal d'ampliar els usos permesos en l'equipament de la Fassina que podrien ser d'ús turístic, assistencial, de lleure, mediambientals i d'habitatge dotacional.

Alguns dels paràmetres proposats són:

–**Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
–**Superfície de l'àmbit:** 20.000 m2.
–**Potencial**: entre 30 i 45 habitatges.
–**Tipologia**: habitatge unifamiliar i en filera.
–**Reserva d'habitatge protegit**: 10 habitatges (aprox.).

ALTERNATIVA 2

Es proposa una estratègia de transformació urbana per a gestionar la peça d'equipament de la Fassina i el seu paper com a polaritat d'aquesta part del nucli ampliant els usos i facilitant la mobilitat interna de l'entorn (aparcament). Aquest àmbit s'estén al llarg de la façana de llevant del nucli, en concret del raval, per transformar el teixit de baixa densitat i dotar d'una nova centralitat que proporcioni al nucli una major diversitat funcional i densitat.

Alguns dels paràmetres proposats són:

–**Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
–**Superfície de l'àmbit:** 40.000 m2.
–**Potencial**: entre 40 i 60 habitatges.
–**Tipologia**: habitatge unifamiliar i en filera.
–**Reserva d'habitatge protegit**: 20 habitatges (aprox.).

E. BARRI DE L'ESCORXADOR – CAN BERENGUER

ANTECEDENTS: àmbit integrat pel barri de l'antic escorxador (avui un equipament públic social) i de la illa urbana situada al marge dels horts de la Riera de Malrubí on s'hi desenvolupava una activitat d'industrial i que ha estat objecte de transformació parcial mitjançant el pla de millora urbana de Can Berenguer.

DIAGNOSI: És un àmbit que té una situació òptima, ben comunicada que cal transformar i considerar com a polaritat imprescindible per a millorar el teixit urbà proper (casc antic, Fassina i barri de l'Escorxador).

ALTERNATIVA 0

Barri de l'Escorxador: està qualificat com a sòl residencial (clau 2b, edificació en filera, amb una densitat de 1 hab/75 m2). L'anàlisi urbanístic de l'àmbit ha detectat discrepàncies de titularitat de les zones verdes i vials (límits i alineacions) que no han estat avaluades.

Can Berenguer: les instal·lacions de l'antic recinte fabril estan qualificades com sòl industrial (clau 7). Actualment les instal·lacions estan en desús i part han estat protegides pel pla especial de protecció municipal.

Es proposa ajustar els límits de qualificació i mantenir els usos previstos pel planejament vigent.

Règim de sòl: sòl urbà consolidat (SUC).

ALTERNATIVA 1

Barri de l'Escorxador: es proposa una estratègia per a regularitzar la qualificació del sòl i les alineacions a la realitat existent i resoldre els conflictes derivats de la titularitat del sòl públic i privat.

Can Berenguer: es proposa una estratègia de canvi en els usos del sòl mitjançant regulació normativa per a permetre l'ús mixt (residencial i activitat econòmica) amb reserva obligatòria d'equipaments (conservació de les edificacions protegides pel pla especial de protecció).

No es preveu establir reserva de sostre per habitatge protegit.

Règim de sòl: sòl urbà consolidat (SUC).

ALTERNATIVA 2

Barri de l'Escorxador i Can Berenguer: es proposa una estratègia conjunta amb l'objectiu de vertebrar aquesta banda del nucli i corregir els dèficits observats.

Barri de l'Escorxador: es proposa estimar l'estratègia de millora i compleció del planejament territorial vigent (PTPCC) i completar el teixit amb nous habitatges a la banda est.

Can Berenguer: es proposa la seva transformació reconvertint les naus industrials abandonades en habitatges i qualificant la part de l'edificació protegida com a equipament i definint una reserva de sòl per a aparcament.

Per tal de millorar la cohesió espacial entre els dos àmbit es proposa reservar sòl de connexió per a espais lliures al llarg de la carretera.

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **–Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **–Superfície de l'àmbit:** 22.000 m2.
- **–Potencial**: entre 80 i 100 habitatges.
- **–Tipologia**: habitatge plurifamiliar.
- **–Reserva d'habitatge protegit**: 25 habitatges (aprox.).

F. URBANITZACIÓ VISTA PIRINEU

ANTECEDENTS: àmbit que delimita la Urbanització Vista Pirineu situada al sud-est del terme municipal limitant amb el municipi de Calders. Urbanització aïllada amb Pla Parcial aprovat definitivament per la CPU en data 24-6-1967, així com la seva modificació i ampliació, aprovada definitivament el 24-4-1985.

DIAGNOSI: Encara que de petita dimensió, representa un model de creixement clarament insostenible, que comporta una fragmentació del territori, l'especialització residencial, una forta dependència al vehicle privat i certa sensació d'inseguretat. Tanmateix presenta dèficits de determinats serveis urbans.

ALTERNATIVA 0

No es proposa cap tipus d'estratègia d'ordenació.

Es proposa resoldre alguns dels dèficits observats en l'anàlisi d'aquest teixit, en concret pel que fa a la xarxa de sanejament.

No es preveu modificar el potencial de sòl, sostre i nombre d'habitatges previst pel planejament vigent.

Règim de sòl: sòl urbà consolidat (SUC).

ALTERNATIVA 1

Es proposa definir una estratègia de regularització d'alineacions i de resolució dels dèficits en relació de les xarxes de serveis urbans mitjançant gestió municipal (entre d'altres, a partir de projecte d'obres municipal ordinària, contribucions especials i subvencions supramunicipals).

Es proposa reconèixer l'equipament existent a la banda oest com a equipament privat.

No es preveu modificar el potencial de sòl, sostre i nombre d'habitatges previst pel planejament vigent, únicament ajustos d'alineacions.

Règim de sòl: sòl urbà consolidat (SUC).

ALTERNATIVA 2

Es proposa mantenir l'ordenació prevista al planejament vigent i delimitar un àmbit de gestió amb l'objectiu de garantir la cessió dels sistemes (equipament, vials i zones verdes) i urbanització dels sòls pendents previstos pel planejament vigent a càrrec de la propietat del sòl.

Aquest àmbit ha de garantir la cessió del 47% del sòl per a sistemes urbanístics d'acord amb el planejament vigent, i mantenir el nombre potencial d'habitatges unifamiliars previstos dins la clau 6a.

Aquest àmbit, pel seu objectiu adreçat a resoldre els dèficits de serveis urbans sense increment del sòl d'aprofitament, es preveu que no faci cap tipus de reserva per habitatge protegit.

Règim de sòl: sòl urbà consolidat (SUC).

G. INDECASA

ANTECEDENTS: Illa de sòl industrial situada en el carrer Manresa, entre els carrers Prat de la Riba i Eivissa. Aquest àmbit forma part del Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria (clau 6b), aprovat definitivament per la CPU en data 4-4-1971 i modificat en data 22-6-1971 i en data 08-04-1991.

DIAGNOSI: aquesta peça de sòl industrial de gran superfície en desús confronta amb el teixit residencial. Pel seu valor com a frontissa entre el sòl industrial i el teixit residencial esdevé clau per tal de configurar una ciutat multicèntrica, diversa i equilibrada.

ALTERNATIVA 0

No es proposa cap tipus d'estratègia d'ordenació.

D'acord amb la normativa vigent, les condicions i paràmetres d'ordenació d'aquesta parcel·la són:

- **Règim de sòl:** sòl urbà consolidat (SUC).
- **Superfície de l'àmbit:** 22.406 m2 i qualificada com a zona industrial (clau 6b), **Subzona 1** (gran i mitjana indústria).
- **Parcel·la mínima**: 1.500 m2.
- **Edificabilitat:** 0,8 m2st/m2sl.
- **Potencial:** 12 naus o establiments.

ALTERNATIVA 1

Es proposa una estratègia de reconversió mitjançant regulació normativa amb l'objectiu de permetre una major densitat d'establiments i un ús mixt (residencial i activitat econòmica) amb reserva obligatòria d'equipaments i d'habitatge de protecció pública.

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **Règim de sòl:** sòl urbà consolidat (SUC).
- **Superfície de l'àmbit:** 22.406 m2.
- **Potencial**: entre 60 i 80 habitatges, i 10-20 establiments, 5.000 m2 per a equipaments i 5.000 m2 per a espais lliures.
- **Tipologia**: habitatge plurifamiliar i establiments.
- **Reserva d'habitatge protegit**: 25 habitatges (aprox.).

ALTERNATIVA 2

Es proposa la delimitació d'un àmbit de millora urbana de major superfície que estableixi les condicions d'ordenació d'un espai de frontissa entre el teixit residencial i el sòl industrial.

Es proposa un sector de transformació que defineixi habitatges, equipaments i espais lliures, i noves activitats lligades a l'economia local del municipi (establiments comercials, professionals, petits tallers compatibles amb el teixit residencial).

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **Superfície de l'àmbit:** 63.800 m2.
- **Potencial**: entre 150 i 200 habitatges, 25 i 50 establiments, 26.000 m2 per a equipaments, vials i espais lliures.
- **Tipologia**: habitatge plurifamiliar i en filera, establiments.
- **Reserva d'habitatge protegit**: 75 habitatges (aprox.).

H. POLÍGON INDUSTRIAL DE SANTA MARIA

ANTECEDENTS: àmbit que engloba el polígon industrial i que va ser desenvolupat d'acord amb el Pla Parcial Industrial Pla de Sta. Maria (clau 6b), aprovat definitivament per la CPU en data 4-4-1971. La primera ampliació del polígon es va aprovar en data 30-05-1990 i la segona en data 14-12-2006.

DIAGNOSI: el sòl industrial del polígon parenta determinades zones amb cert grau de degradació i de desocupació. L'anàlisi socioeconòmic ha permès evidenciar una pèrdua de competitivitat dins del sistema urbà del Bages, en gran mida per l'envelliment de les seves instal·lacions i escassa presència de naus dimensionades per l'escala local.

ALTERNATIVA 0

No es proposa cap tipus d'estratègia d'ordenació, i es manté la previsió de la normativa vigent:

- **–Subzona 1 (gran i mitjana indústria):** parcel·la mínima de 1.500 m2; edificabilitat màx.: 0,8 m2st/m2sl.
- **–Subzona (modificació 1991):** parcel·la mínima de 10.000 m2, edificabilitat màx.: 1 m2st/m2sl.
- **–Subzona 2 (petita indústria, tallers, magatzems):** parcel.la mínima de 500 m2; edificabilitat màx.: 1 m2st/m2sl.
- **–Indústria aïllada (10a1):** parcel·la mínima: 1.000 m2; edificabilitat màx.: 0,75 m2st/m2sl.
- **–Indústria entre mitgeres (10a2):** parcel.la mínima de 500 m2 per establiment; edificabilitat màx.: 1 m2st/m2sl.
- **–Règim de sòl:** sòl urbà consolidat (SUC).

ALTERNATIVA 1

Es proposa una estratègia de reconversió mitjançant regulació normativa amb l'objectiu de permetre major densitat d'establiment i implantació de diversitat d'usos: oficines i serveis professionals, comercial, magatzem, logístic, recreatiu, restauració i equipaments (administratiu, cívic, funerari, mediambiental, religiós i serveis tècnics).

- **–Règim de sòl:** sòl urbà consolidat (SUC).

ALTERNATIVA 2

Es proposa revisar els paràmetres i condicions d'ordenació, i garantir els aspectes següents:

a. Jerarquitzar la xarxa viària incorporant un nou accés, i millorar la qualitat ambiental de la façana de la BV-4512.

b. Captar indústria 4.0 i teixit empresarial convertint el Polígon d'Activitat Econòmica (PAE) en Espai d'Activitat Econòmica (EAE), amb nous espais de servei avançats per a empreses, vincular empreses amb centres de recerca i centres de formació, integrar l'ús d'energies renovables i la promoció del reciclatge, reutilització i reducció de residus industrials.

c. Ampliar el límit sud-oest per a compensar la pèrdua de sòl industrial del teixit residencial (clau 7).

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **–Règim de sòl:** sòl urbà consolidat i no consolidat (SUC i SUNC).
- **–Superfície de l'àmbit:** 11.770 m2, dels quals un 40% per a sistemes d'espais lliures, equipaments i vials.
- **–Potencial ampliació**: entre 20 i 40 establiments.

I. FAÇANA NORD D'ARTÉS

ANTECEDENTS: Aquest àmbit va ser delimitat al planejament previ a les NNSS-88, redactat als anys 60 del segle passat i no ha estat desenvolupat en tots aquests anys.

DIAGNOSI: El Sector S2 –Sector Residencial Nord– és l'àmbit principal que configura la façana nord i l'accés al municipi, i per tant, és una peça rellevant per a dotar al teixit urbà d'un nova centralitat i resoldre les mancances d'aquesta part del nucli en relació a aparcaments, habitatge protegit, equipaments i espais lliures, sobre tot, vinculats al parc de la muralla.

ALTERNATIVA 0

Es proposa mantenir les condicions d'ordenació i paràmetres urbanístics contemplats a les NNSS-88. Aquest àmbit té l'objectiu de donar continuïtat al teixit d'habitatge aparionat situat al límit de llevant amb una estructura viària en cul de sac i un espai lliure de tancament al nord.

Alguns dels paràmetres previstos pel planejament són:

- **–Règim de sòl:** sòl urbanitzable.
- **–Superfície de l'àmbit**: 27.120 m2. El 39% del sòl va destinat a espais lliures i vials; no es preveu cap reserva de sòl per a equipaments.
- **–Potencial**: 61 habitatges.
- **–Tipologia**: habitatge en filera (clau 2b).
- **–Reserva d'habitatge protegit**: 0 habitatges (no preveu).

ALTERNATIVA 1

Es proposa desclassificar l'àmbit atenent a que no ha estat desenvolupat des de que va ser delimitat als anys 60 del segle passat. Es proposa classificar aquest àmbit com a **sòl no urbanitzable (SNU)** amb la qualificació de sòl de protecció preventiva, o en el seu cas la classificació com a sòl urbanitzable no programat.

Encara que les previsions demogràfiques no fan pensar en la necessitat de nous sòls d'extensió, les estratègies de creixement moderat proposades pel planejament territorial vigent indiquen que el POUM pugui garantir, dins d'una estratègia a mig i llarg termini, la reserva de sòls per ubicar futures demandes d'habitatge principal, com tanmateix, garantir l'obtenció de reserves de sòl per a sistemes d'espais lliures i d'equipaments.

- **–Règim de sòl:** sòl no urbanitzable (SNU).

ALTERNATIVA 2

Es proposa ajustar i ampliar l'àmbit per tal de garantir la cessió de sòl per a espais lliures en la cornisa del casc antic, obtenir una reserva de sòl per a equipament en un àrea amb dèficits dotacionals, i donar continuïtat al teixit residencial en aquesta banda del nucli. Es proposa tanmateix una reserva de sòl per a aparcament.

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **–Règim de sòl:** sòl urbanitzable.
- **–Superfície de l'àmbit**: 30.000 m2. El 60% del sòl correspon a sistemes urbanístics, en concret a espais lliures de tancament, carrers i equipaments.
- **–Potencial**: entre 60 i 100 habitatges.
- **–Tipologia**: habitatge en filera i plurifamiliar.
- **–Reserva d'habitatge protegit**: 35 habitatges (aprox.).

J. FAÇANA OEST D'ARTÉS – TORRENT DEL MIG

ANTECEDENTS: aquest àmbit està integrat per una part important de sòl urbà pendent de desenvolupar. El planejament vigent classifica aquests sòls com a urbans i preveu un traçat de carrers no inclòs en cap àmbit de gestió.

DIAGNOSI: El Torrent del Mig és l'àmbit principal que configura la façana oest del nucli, i per tant, per la seva rellevància és una peça clau per dotar al teixit d'un nova centralitat i resoldre les mancances d'aquesta zona en relació a aparcaments, habitatge protegit, equipaments i espais lliures, en concret la protecció front el procés d'urbanització del Puig de la Ponça.

ALTERNATIVA 0

No es proposa cap tipus d'estratègia d'ordenació i es preveu el manteniment de l'ordenació prevista al planejament vigent.

En aquest sentit, seran objecte d'expropiació els sòls qualificats com a sistemes (zones verdes i vials) que resten pendents de desenvolupar i que no estan integrats en cap àmbit de gestió.

No es preveu cap tipus de reserva d'habitatge protegit.

–**Règim de sòl:** sòl urbà consolidat (SUC).

ALTERNATIVA 1

Es proposa delimitar un àmbit per tal de garantir la cessió dels sòls previstos com a sistemes al planejament vigent. Aquest àmbit s'ajusta a la legislació urbanística vigent pel que fa a reserva d'habitatge protegit, i es proposa que es reservi com a mínim el 30% del sostre per a habitatge de protecció.

Alguns dels paràmetres proposats són:

–**Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
–**Superfície de l'àmbit**: 22.000 m2; del qual un 80% en forma de cessions per a vials i zones verdes.
–**Potencial**: entre 50 i 60 habitatges.
–**Tipologia**: habitatge entre mitgeres i plurifamiliar.
–**Reserva d'habitatge protegit**: 25 habitatges (aprox.).

ALTERNATIVA 2

Es proposa delimitar un àmbit més ampli amb l'objectiu d'urbanitzar el torrent del Mig, completar la façana nord del carrer Núria, transformar la peça industrial i obtenir una gran peça per a espais lliures de transició entre el teixit urbà i el Puig de la Ponça, i una bossa d'aparcament públic que permeti descongestionar el centre del nucli urbà.

Alguns dels paràmetres proposats són:

–**Règim de sòl:** sòl urbanitzable.
–**Superfície de l'àmbit:** 44.000 m2; del qual un 50% en forma de cessions per a vials, zones verdes i equipaments.
–**Potencial**: entre 125 i 150 habitatges.
–**Tipologia**: habitatge entre mitgeres i plurifamiliar.
–**Reserva d'habitatge protegit**: 50 habitatges (aprox.).

K. FAÇANA SUD D'ARTÉS. ROQUINYONS – MALLORCA

ANTECEDENTS: àmbit que configura la façana sud del nucli i està format per dos sectors de planejament diferenciats i no desenvolupats: Mallorca U5 i Roquinyons Sud S3. Roquinyons disposa de pla parcial aprovat definitivament (25/01/2007) i de projecte de reparcel·lació i urbanització.

DIAGNOSI: Aquest àmbit configura la façana sud del nucli, peça imprescindible per a dotar a la ciutat d'un nova centralitat i resoldre les mancances en relació a aparcaments, habitatge protegit, equipaments i espais lliures, i preservar el Puig de Roquinyons de la urbanització. El pla parcial aprovat estableix una ordenació amb tipologia unifamiliar aïllada que suposa un model inadequat pel que fa a consum de sòl.

ALTERNATIVA 0

Es proposa mantenir la delimitació del planejament vigent tant del sector Mallorca U5 com del sector de Roquinyons i mantenir el traçat de la ronda sud prevista.

Àmbit Mallorca

- **Règim de sòl:** sòl urbà no consolidat (SUNC).
- **Superfície de l'àmbit:** 23.100 m2; amb cessions del 44% per a espais lliures i vials (no equipaments).
- **Potencial**: 78 habitatges. Sense habitatge de protecció.
- **Tipologia**: habitatge en filera i plurifamiliar.

Àmbit Roquinyons Sud S5

- **Règim de sòl:** sòl urbanitzable.
- **Superfície de l'àmbit**: 115.493 m2; amb cessions del 41% per a espais lliures, equipaments i vials.
- **Potencial**: 280 habitatges. Sense habitatge de protecció.
- **Tipologia**: habitatge unifamiliar aïllat, en filera i plurifamiliar.

ALTERNATIVA 1

Es proposa desclassificar el **sector Mallorca** atenent a que no ha estat desenvolupat i pot ser susceptible de ser considerat com un sector no sostenible pels seus paràmetres urbanístics. Pel que fa al **sector Roquinyons** es proposa mantenir els paràmetres fixats pel planejament vigent, tot assumint les càrregues en matèria de reserva per a la construcció d'habitatges de protecció pública, ja que com a mínim ha de preveure el sòl corresponent al 30% del sostre.

Alguns dels paràmetres proposats són:

- **Règim de sòl:** sòl urbanitzable.
- **Superfície de l'àmbit**: 115.493 m2; amb cessions del 41% per a espais lliures, equipaments i vials.
- **Potencial:** 280 habitatges (i sostre de 60.875 m2).
- **Tipologia**: habitatge unifamiliar aïllat, en filera i plurifamiliar.
- **Reserva d'habitatge protegit**: 154 habitatges (aprox.).

ALTERNATIVA 2

Es proposa integrar els àmbits pendents de desenvolupar de la U5 Mallorca i S3 Roquinyons Sud previstos al planejament vigent dins d'un únic àmbit, revistant l'ordenació, els paràmetres urbanístics i el traçat de la variant sud per a reduir l'impacte sobre el turó de Roquinyons i garantir la permeabilitat amb el sòl no urbanitzable.

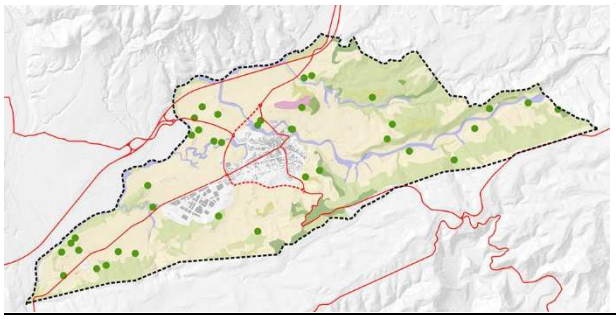
Alguns dels paràmetres proposats són:

- **Règim de sòl:** sòl urbanitzable
- **Superfície de l'àmbit**: 163.800 m2; amb cessions del 47% per a espais lliures, equipaments i vials.
- **Potencial**: entre 350 i 400 habitatges (i sostre de 75.000 m2).
- **Tipologia**: habitatge en filera i plurifamiliar.
- **Reserva d'habitatge protegit**: 170 habitatges (aprox.).

L. SÒL NO URBANITZABLE

ANTECEDENTS: A nivell municipal, les Normes Subsidiàries de Planejament aprovades definitivament en data 03-02-1988 juntament amb 3 Modificacions puntuals (granges i aparcament de caravanes) regulen les condicions de desenvolupament del sòl no urbanitzable al municipi d'Artés.

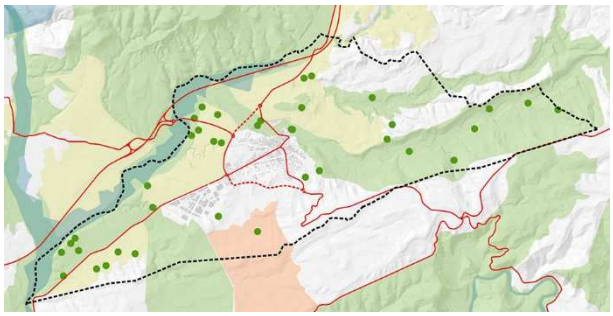
DIAGNOSI: es disposa d'una regulació normativa no adaptada a la legislació urbanística vigent, amb disfuncions en l'admissió de determinats usos propis del sòl no urbanitzable, sobre tot de les granges.

ALTERNATIVA 0

Es proposa mantenir les condicions de desenvolupament previstes pel planejament vigent, el qual estableix que el sòl no urbanitzable comprèn les àrees de territori municipal caracteritzades pel manteniment de les condicions naturals i pel caràcter rural, en les que no es permeten els processos d'urbanització de caràcter urbà ni els usos incompatibles amb la continuïtat de l'aprofitament agrícola o forestal del territori.

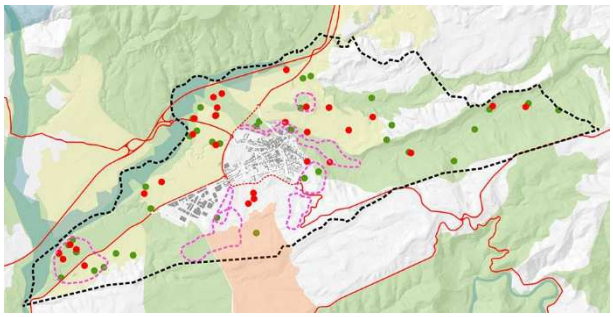
Es proposa mantenir el pla especial del catàleg de masies aprovat definitivament.

ALTERNATIVA 1

Es proposa adaptar les qualificacions del planejament territorial vigent i substituir les definides per les normes subsidiàries. D'acord amb això, els sistema d'espais oberts corresponen a les parts del territori que han de ser preservades de la urbanització i, en general, dels processos que poguessin afectar-ne negativament els valors paisatgístics, ambientals, patrimonials i econòmics, sense perjudici de les actuacions que es poden autoritzar en les circumstàncies i condicions que es determinin.

Es proposa adaptar el pla especial del catàleg de masies a les noves disposicions contemplades pel planejament territorial vigent.

ALTERNATIVA 2

Es proposa regular de manera detallada el sòl no urbanitzable a partir de les determinacions del planejament territorial vigent i d'estudis sectorials portats a terme en els darrers anys. En concret es proposa delimitar àmbits de pla especial a:

- **La Balcera,** per tal de posar en valor el patrimoni geològic, regular les condicions d'us tant en la part superior lligada al parc de les muralles com en la riera de Malrubí i desenvolupar un petit centre d'interpretació, una bossa d'aparcament i espai lliure pel lleure.
- **Hortes de Can Berenguer,** per tal de detallar la propietat i els usos de l'espai d'horta de Can Berenguer i avaluar els riscos hidrològics.
- **Hortes de Malrubí,** per tal de garantir la protecció i la compatibilitat dels usos actuals d'horta.
- **Can Vila,** per tal de transformar els usos actuals de la masia en un equipament (públic o privat) vinculat al lleure, el coneixement de la natura i del mon rural.
- **Camps de vinya,** per tal de protegir els sòls destinat al conreu de la vinya.
- **Jaciments arqueològics,** per tal de protegir els sòls amb presència arqueològica i fer compatibles la conservació del subsol amb la gestió forestal.
- **La Serreta,** per tal de recuperar la coberta del sòl a l'àmbit de l'antiga planta d'extracció d'àrids.
- **Pla de Salavés,** per tal de reordenar els usos i activitats existents i identificar reserves de sòl per a infraestructura energètica (plantacions fotovoltaiques, etc.) i/o de gestió de residus.

6. JUSTIFICACIONS A L'ALTERNATIVA ESCOLLIDA

L'objecte d'aquest punt es exposar els trets fonamentals de la proposta d'ordenació que millor pot contribuir a assolir els objectius generals i específics contemplats en aquest document d'Avanç de POUM i concretar aquells elements amb major incidència en el model d'ordenació del municipi per als propers anys. Aquest punt 5 de la memòria d'ordenació s'estructura en un anàlisi comparat dels blocs temàtics de cadascuna de les alternatives anteriorment explicades i que se resumeixen els punts següents:

- **L'estructura viària i la mobilitat.**
- **El model d'ordenació (consolidació, millora urbana, compleció i extensió)**
- **El sòl no urbanitzable.**
- **Els espais lliures i els equipaments comunitaris.**

Un cop analitzats, es procedirà a una darrera avaluació relacionada amb factors sociodemogràfics, econòmics i de dinamisme de l'execució del planejament que permetrà reforçar la proposta finalment presentada per a avaluació per la ciutadania. Així mateix, l'Avanç de POUM pren en consideració les principals conclusions i aportacions que es deriven de les diverses sessions de treball realitzades fins la data en el marc del procés de participació ciutadana de la fase prèvia a l'aprovació de l'Avanç de POUM.

6.1. Estructura viària i mobilitat

6.1.1. Anàlisi comparat

L'anàlisi comparat de la xarxa viària territorial, de la jerarquia viària i de la mobilitat entre cadascuna de les alternatives permet obtenir una visió ben diferenciada de les estratègies:

- **<u>Xarxa viària territorial</u>**

  L'anàlisi comparat de cadascuna de les alternatives proposades permet obtenir les lectures següents:

  - Les alternatives 0 i 1, encara que no qüestionen el traçat de les variants nord i sud, tampoc garanteixen el seu desenvolupament ja que aquest no depèn exclusivament de la gestió municipal. Aquesta qüestió condiciona la millora de la pacificació del centre de l'àrea urbana (ampliació de voreres, eixos per a vianants, etc.), en concret dels carrers de Rocafort, Passeig Diagonal i carretera de Sallent.
  - Aquest aspecte l'alternativa 2, el ressol en part pel que fa a la ronda sud, ja que es fa prescindible el traçat de la variant sud, adaptant la xarxa viària del sector Roquinyons per a que assumeixi aquest paper, sense necessitat del nou traçat, i així salvar el Turó de Roquinyons i per tant, permetre la transformació del Passeig Diagonal en un eix verd i al carrer Rocafort en un carrer d'un únic sentit restringit amb voreres arbrades.
  - En quant a l'impacte de la variant sud en el turó de Roquinyons, les alternatives 0 i 1 proposen el manteniment del traçat previst al planejament vigent (territorial, general i derivat), mentre que l'alternativa 3, tot i conservar la reserva, integra el traçat en el sector Roquinyons minimitzant l'impacte sobre l'entorn.

- **<u>Jerarquia viària local</u>**

  L'anàlisi comparat de cadascuna de les alternatives proposades permet obtenir les lectures següents:

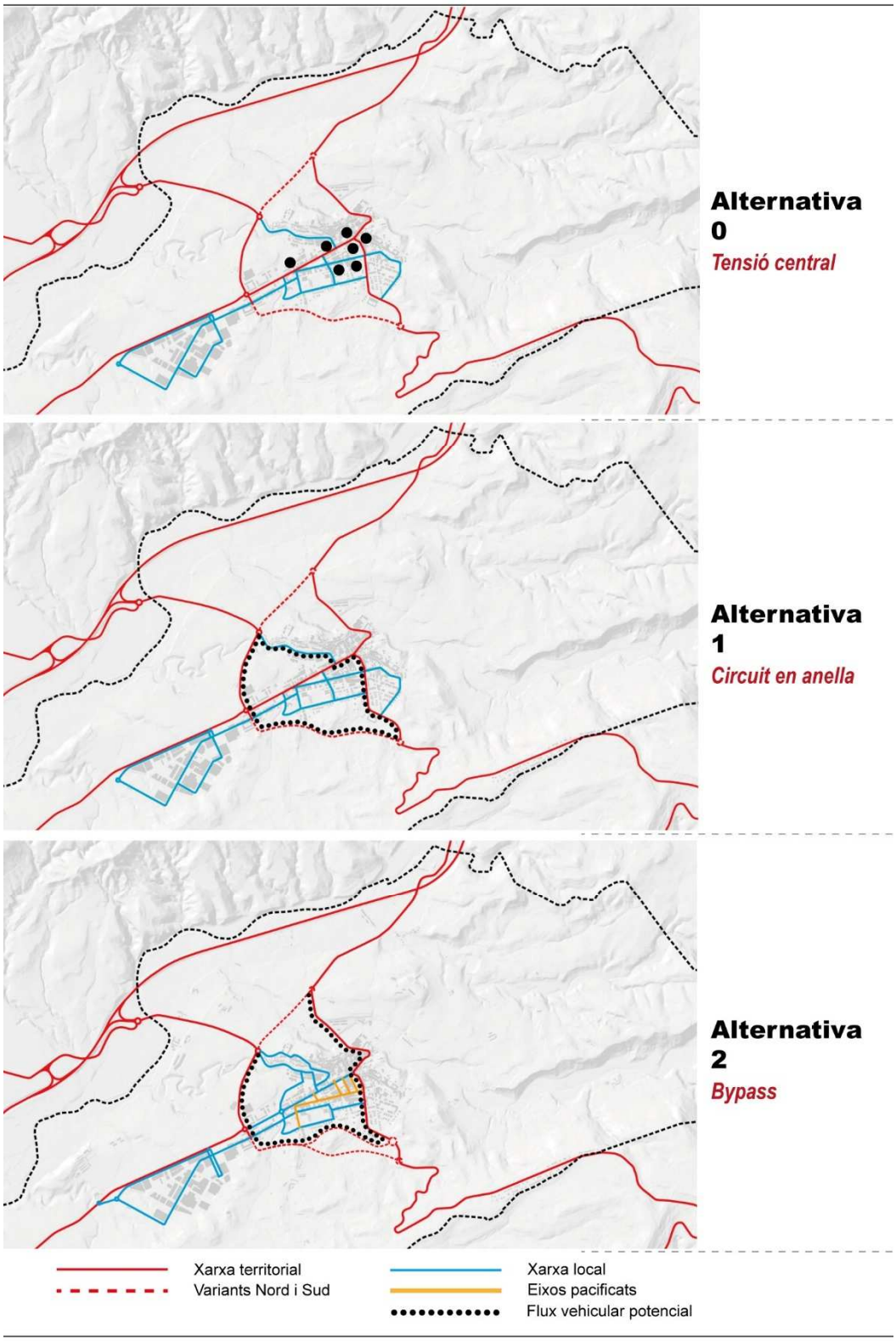
  - Les alternatives 0 i 1 si bé condicionen la millora de la mobilitat interna al nucli a l'execució de les variants nord i sud, l'alternativa 0 no desenvolupa cap tipus d'estratègia dins del sòl urbà pel que fa a la jerarquització de la xarxa viària local, mentre que l'alternativa 1 defineix un anell perimetral i així poder pacificar la xarxa interna.
  - L'alternativa 2, d'altra banda, integra la mobilitat territorial i la jerarquització de la xarxa viària local a partir dels àmbits de millora i compleció previstos, que com en el cas de Tebisa o Cal Sitjes, tenen incidència en la pacificació de determinades vies i en la creació d'una estructura d'anelles amb la qual dissipar el trànsit vehicular.

- **<u>Mobilitat interna</u>**

  L'anàlisi comparat de cadascuna de les alternatives proposades permet obtenir les lectures següents:

  - L'alternativa 0 no aporta propostes de pacificació de la xarxa viària local, ni solucions en matèria de mobilitat com ara la reserva d'espais per a aparcament.
  - L'alternativa 1 aposta per a generar bosses d'aparcaments als sectors de desenvolupament integrats en la trama urbana com són el Torrent del Mig, Cal Sitjes, Fassina i Celler Cooperatiu.

– L'alternativa 2 identifica àmbits en els quals establir reserves de sòl per a aparcament públic, moltes en àrees susceptibles de transformació en sòl urbà no consolidat situades properes al casc antic o en els accessos a les principals vies de comunicació. Així mateix, l'alternativa 2 proposa la creació d'eixos cívics i de mobilitat tova en carrers amb un elevat trànsit vehicular, com és el cas dels carrers de Rocafort, Diagonal i carretera de Sallent. En aquest sentit, s'aplica un criteri d'optimització de la secció viària de manera que es pugui fer compatible la implantació d'una o dues franges arbrades en l'actual secció en la que, normalment, apareix un espai reservat per l'aparcament en la via pública.

Imatge 23. Anàlisi comparat. Estructura viària i àmbits de pacificació. Elaboració: AVRA

6.1.2. Justificació

La proposta que recull el document d'Avanç de POUM d'Artés considera **l'alternativa 2** com la més adient per aquestes raons:

- Converteix una de les variants –la variant sud– en un carrer de la xarxa local.
- Desenvolupa una jerarquia viària en anells per dissipar el trànsit vehicular del centre de la vila i així garantir la pacificació de carrers com Rocafort, Diagonal i carretera de Sallent.
- Proposa la creació de bosses d'aparcament estratègicament repartides per l'espai urbà i lligades a àmbits subjectes a la transformació del sòl.
- Garanteix la continuïtat entre la xarxa viària local i la xarxa de camins rurals en sòl no urbanitzable connectant els equipaments i espais lliures urbans amb el patrimoni natural i paisatgístic del municipi.

6.2. Model d'ordenació (classificació del sòl)

6.2.1. Anàlisi comparat

L'anàlisi comparat de la classificació del sòl proposada en cadascuna de les alternatives contemplades en aquest Avanç de POUM permet obtenir una lectura diferenciada (veure Taula 22):

- L'alternativa 0 és la que proposa una major superfície de **sòl urbà consolidat (SUC**) amb 139,94 ha, seguida de l'alternativa 1 (134,4 ha) i la que menys, l'alternativa 2 amb 102,24 ha. Pel que fa a les relacions entre ús residencial i activitat econòmica, les alternatives varien des del 50% de l'alternativa 2 al 64,71% de l'alternativa 1.
- L'alternativa 0 no fixa la localització de reserves per a la construcció **d'habitatges de protecció pública** mitjançant la qualificació de sòl urbà consolidat, qüestió que es imprescindible en les alternatives 1 i 2.
- En relació al **sòl industrial integrat en el teixit urbà** fins el moment qualificades amb la clau 7: el planejament vigent fixa unes condicions d'ordenació que limita la seva transformació (alternativa 0); l'alternativa 1 proposa una nova regulació normativa per admetre l'ús mixt (residencial, activitat econòmica i equipament) i l'alternativa 2 fixa per aquests àmbits condicions especifiques integrant-se en àmbits de millora i compleció.
- Pel que fa als potencials dins **l'estratègia de millora i compleció, sota el règim del sòl urbà no consolidat (SUNC),** és l'alternativa 2 la que major superfície de sòl destina amb 38,65 ha (l'equivalent al 37,80% del sòl urbà consolidat), la resta varia entre les 3,7 i 5,6 ha de les alternatives 0 i 1 respectivament; en aquest sentit, cal assenyalar que l'alternativa 2 és la única que incorpora els sòls d'activitat econòmica en l'estratègia de millora urbana i compleció.
- Pel que fa als **sòls d'extensió –l'equivalent al sòl urbanitzable (SUD)–,** és l'alternativa 2 la que dedica una major superfície amb 23,8 ha seguida de l'alternativa 0 amb 15,34 ha. L'alternativa 1 és l'opció que planteja la desclassificació del sector urbanitzable Nord i de la U5 Mallorca i presenta 12,63 ha, que corresponen a Roquinyons.
- Finalment, en quant al règim del **sòl no urbanitzable (SNU),** és l'alternativa 1 la que garanteix una major superfície sense urbanitzar amb 1.633,48 ha, seguida per l'alternativa 0 (1.627,13 ha) i per l'alternativa 2 (1.621,41 ha).

		ALTERNATIVES					
		0		1		2	
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL DEL SÒL URBÀ CONSOLIDAT (SUC)	**(Ha)**	**139,94**	**7,83%**	**134,40**	**7,52%**	**102,24**	**5,72%**
Superfície del sòl urbà consolidat amb ús residencial	(Ha)	47,94	2,68%	46,23	2,59%	39,93	2,24%
Superfície del sòl urbà consolidat per a activitat econòmica	(Ha)	30,87	1,73%	30,87	1,73%	18,56	1,04%
Sòl destinat a sistemes urbanístics	(Ha)	61,13	3,42%	57,30	3,21%	43,75	2,45%
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL ESTRATÈGIA COMPLECIÓ (SUNC)	**(Ha)**	**3,70**	**0,21%**	**5,60**	**0,31%**	**38,65**	**2,16%**
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial	(Ha)	3,70	0,21%	5,60	0,31%	21,41	1,20%
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial i activitat econòmica	(Ha)	0,00	0,00%	0,00	0,00%	6,38	0,36%
Superfície d'àrees proposades amb activitat econòmica	(Ha)	0,00	0,00%	0,00	0,00%	10,86	0,61%
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL ESTRATÈGIA D'EXTENSIÓ (SUD)	**(Ha)**	**15,34**	**0,86%**	**12,63**	**0,71%**	**23,80**	**1,33%**
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial	(Ha)	15,36	0,86%	12,63	0,71%	23,80	1,33%
Superfície d'àrees proposades amb ús residencial i activitat econòmica	(Ha)	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Superfície d'àrees proposades amb activitat econòmica	(Ha)	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
QUANTIFICACIÓ DEL POTENCIAL DEL SÒL NO URBANITZABLE (SNU)	**(Ha)**	**1.627,13**	**91,10%**	**1.633,48**	**91,45%**	**1.621,41**	**90,78%**
Municipi d'Artés	**(Ha)**	**1.786,11**	**100%**	**1.786,11**	**100%**	**1.786,11**	**100%**

Taula 22. Síntesi d'alternatives. Proposta de classificació del sòl. Elaboració: AVRA

– **Sòl urbà consolidat (SUC)**

De les 3 alternatives proposades és l'alternativa 2 la que millor pot facilitar el desenvolupament del sòl per la raó següent:

- Delimita de manera coherent i detallada aquell sòl que sent de llicència directa no porta associada càrregues externes en forma de cessions i urbanització per a sistemes, i que pot ser edificat en qualsevol moment. Aquest és un punt clau que les alternatives 0 i 1 no qüestionen en la delimitació que fan del seu sòl urbà consolidat, i que en determinats casos compten amb càrregues urbanístiques molt difícils d'assumir sense cap tipus d'instrument de gestió del sòl que afavoreixi el seu desenvolupament posterior.

– **Sòl urbà no consolidat (SUNC)**

De les 3 alternatives proposades, les alternatives 1 i 2 són les que millor poden activar la transformació de l'ordenació i dels usos de l'espai urbà per les raons següents:

- L'alternativa 1 proposa mantenir el planejament derivat vigent i incorpora sòls classificats com urbans encara que no desenvolupats com a l'àmbit de Torrent del Mig o Fassina, molt difícil de gestionar a l'alternativa 0.
- L'alternativa 2 proposa la delimitació d'àmbits de transformació en àrees cèntriques i en desús com ara les naus industrials de Tebisa, Cal Berenguer, Indecasa i Cal Sans (clau 7), però tanmateix integra la correcció dels dèficits de serveis urbans com a la Urbanització Vista Pirineu i el Barri de l'Escorxador. Aquests són elements claus en les polítiques d'activació i cohesió de l'espai urbà, a més en un context generalitzat de tendència cap a la rehabilitació del teixit urbà front a estratègies d'extensió i consum del sòl no urbanitzable.

– **Sòl urbanitzable (SUD)**

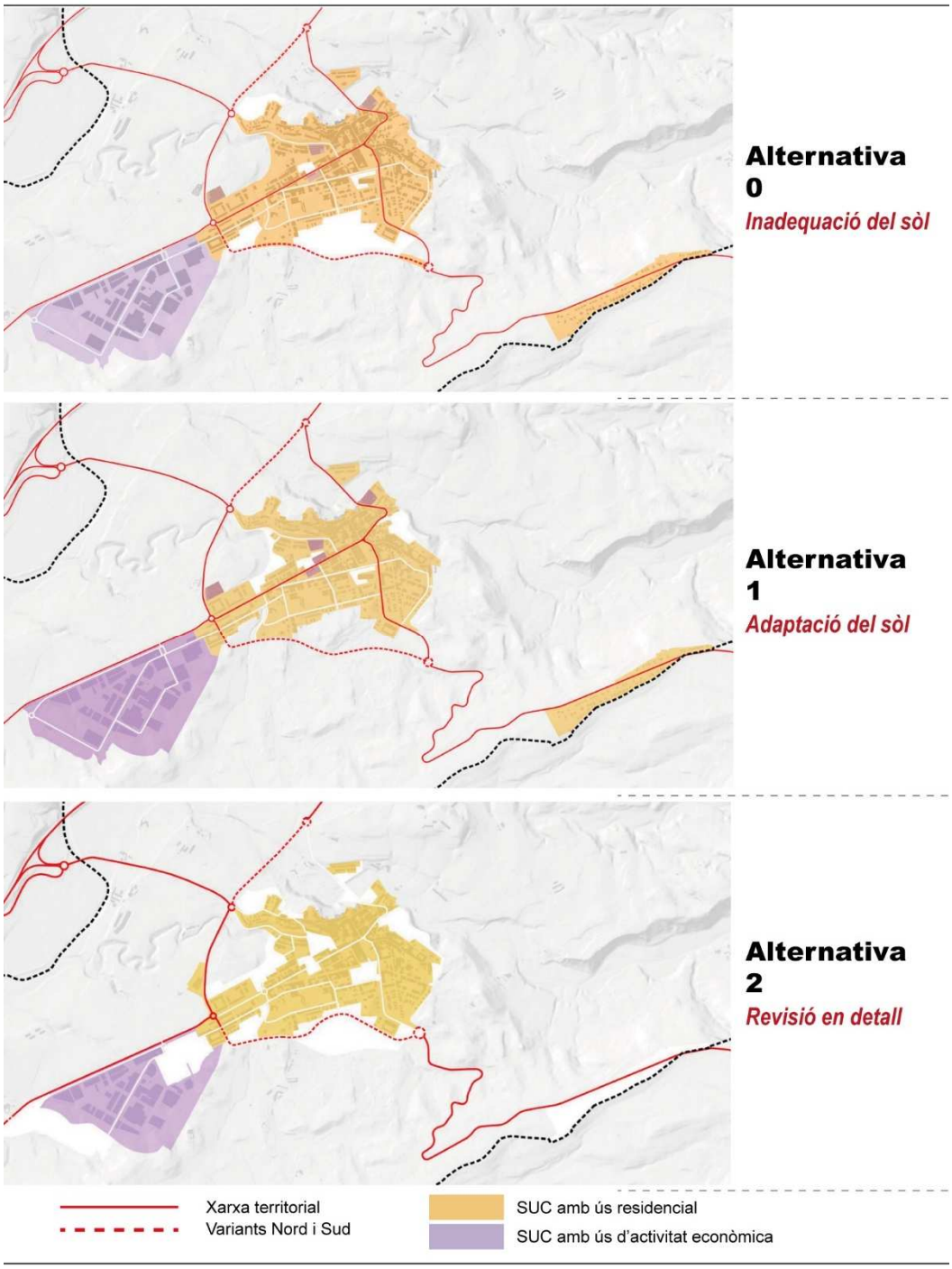
De les 3 alternatives proposades, l'alternativa 2 equilibra millor les previsions entre sòl urbanitzable i sòl urbà no consolidat:

- L'alternativa 2 considera com a sòl urbanitzable (SUD) àmbits previstos al planejament vigent (alternatives 0 i 1) i els garanteix la revisió de la seva ordenació i paràmetres a la legislació urbanística vigent; en aquest sentit es una oportunitat poder revisar el traçat de la variant sud i reduir l'impacte del traçat previst al planejament derivat vigent i concentrar l'aprofitament privat amb tipologies d'habitatge plurifamiliar que no necessiten tant consum de sòl.

– **Sòl no urbanitzable (SNU)**

De les 3 alternatives proposades, les alternatives 1 i 2 són les que incorporen la qualificació del sòl previst pel planejament de rang superior territorial (PTPCC) sent l'alternativa 2 la que proposa adaptar el catàleg de masies vigent i garantir la compatibilitat de l'activitat agropecuària a les noves categories del sòl no urbanitzable:

- Les alternatives 1 i 2 incorporen la qualificació del sòl no urbanitzable definida pel planejament territorial, aspecte clau que permet donar coherència als usos permesos en sòl no urbanitzable del municipi a l'escala territorial del Pla de Bages. En aquest sentit, totes dues defineixen els sòls de protecció sectorial, de protecció especial i els de protecció preventiva.
- L'alternativa 2, a diferència de l'alternativa 1, tot i que en ambdós casos es pretén donar coherència normativa i garantir la compatibilitat d'usos previstos al catàleg de masies vigent i a les activitats agropecuàries existents en sòl no urbanitzable i admetre les activitats d'interès públic, proposa un seguit d'actuacions dirigides a determinar els riscos hídrics i geològics potencials, a incorporar els catàlegs de bens a protegir definint àrees d'especial interès etnogràfic, cultural i arqueològic i a posar en valor la xarxa de camins rurals.
- L'alternativa 0 manté la qualificació del sòl no urbanitzable prevista pel planejament vigent i per tant encapsula la problemàtica dels usos i activitats en sòl rústic.
- De totes les alternatives, és l'alternativa 1 la que presenta una major superfície de sòl no urbanitzable, seguida molt de prop per l'alternativa 0.

Imatge 24. Anàlisi comparat. Sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA

6.2.2. Justificació

La proposta que recull el document d'Avanç de POUM d'Artés considera l'alternativa 2 la més adient per aquestes raons:

- Defineix un àmbit de sòl urbà consolidat ajustat a l'estat real del grau d'urbanització del sòl.
- Delimita àmbits de millora-compleció-transformació en sòl urbà no consolidat amb l'objectiu de revisar l'ordenació del planejament vigent d'acord amb les necessitats de la ciutadania i dels nous temps, posant en valor la rehabilitació del sòl front a nous creixements.
- Delimita àmbits d'extensió en sòl urbanitzable a partir del sòl previst al planejament vigent i que no ha estat desenvolupat, i que per rellevància en extensió i nombre d'habitatges poden ser revisats en benefici del territori, com pot ser el cas de Roquinyons en el qual es planteja la revisió del traçat de la variant sud.

– No preveu desclassificació de sòl urbanitzable ja que tot i que les previsions demogràfiques no fan pensar en la necessitat de nous sòls d'extensió, les estratègies de creixement moderat proposades pel planejament territorial vigent indiquen la voluntat que el POUM garanteixi, dins d'una estratègia a mig i llarg termini, la reserva de sòls per ubicar futures demandes d'habitatge principal, com així mateix, garantir l'obtenció de reserves de sòl per a sistemes d'espais lliures i d'equipaments.
– Ocupa poc nou sòl no urbanitzable, poc més de 6 hectàrees més que l'alternativa 0, i integra els catàlegs de masies i de bens a protegir dins de les noves categories de sòl previstes pel planejament territorial vigent. En aquest sentit, la nova regulació permet garantir la millora forestal i el manteniment dels boscos de ribera associats als cursos fluvials, regulació clau en la conservació del paisatge agroforestal d'Artés.

6.3. Model d'ordenació (millora i compleció)

6.3.1. Anàlisi comparat

Aquest punt analitza amb més nivell de detall les alternatives 0, 1 i 2 relacionades amb les estratègies de millora urbana i compleció, transformació i extensió mostrades al punt anterior de classificació del sòl i que defineixen el model d'implementació urbana proposada en el document d'Avanç de POUM.

Del conjunt de 3 alternatives proposades, són les alternatives 1 i 2 les que presenten una major superfície de sòl urbà susceptible de ser revisat i adaptat tant a legislació urbanística vigent com a les necessitats actuals de la vila en matèria d'obtenció d'espais lliures, equipaments i sostre per habitatge protegit. Cal assenyalar que en la proposta de cadascun dels àmbits proposats a cada alternativa s'ha realitzat tenint en consideració elements clau com:

– La situació administrativa i física actual de cada àmbit
– La seva aportació a la construcció de l'estructura urbana a partir de la reserva de sòl per a sistemes d'espais lliures, equipaments i vialitat.
– El redimensionat dels usos i paràmetres de l'ordenació interna en benefici de l'interès general.

Pel que fa a **l'alternativa 1**, la proposta de sòls integrats en l'estratègia de millora urbana i compleció defineix 4 àmbits que delimiten sòls previstos pel planejament vigent que no han estat desenvolupats –una part del PERI Celler Cooperatiu, del PERI Cal Sitjes, del Torrent del Mig i Fassina-, mantenint la seva ordenació interna i adaptant els usos i paràmetres a la legislació urbanística vigent. Aquesta alternativa deixa en mans de la regulació normativa la transformació dels sòls industrials del centre de la vila i del polígon industrial. Igualment, no preveu la millora i correcció dels dèficits urbanístics del Barri de l'Escorxador ni de la urbanització Vista Pirineus.

Pel contrari, **l'alternativa 2**, és la que destina una major superfície a revisar del sòl urbà no consolidat, tant amb ús residencial com amb ús destinat a activitat econòmica amb un total aproximat de 38,65 ha. Aquest alternativa 2 delimita un total de 7 àmbits (5 amb ús residencial, 1 amb usos mixtos i 1 amb ús d'activitat econòmica) i afronta la regeneració dels sòls industrials en desús del centre de la vila generant habitatge i equipaments, i revisa l'ordenació del planejament derivat vigent en àmbits com Cal Sitjes o Celler Cooperatiu en benefici de l'interès general.

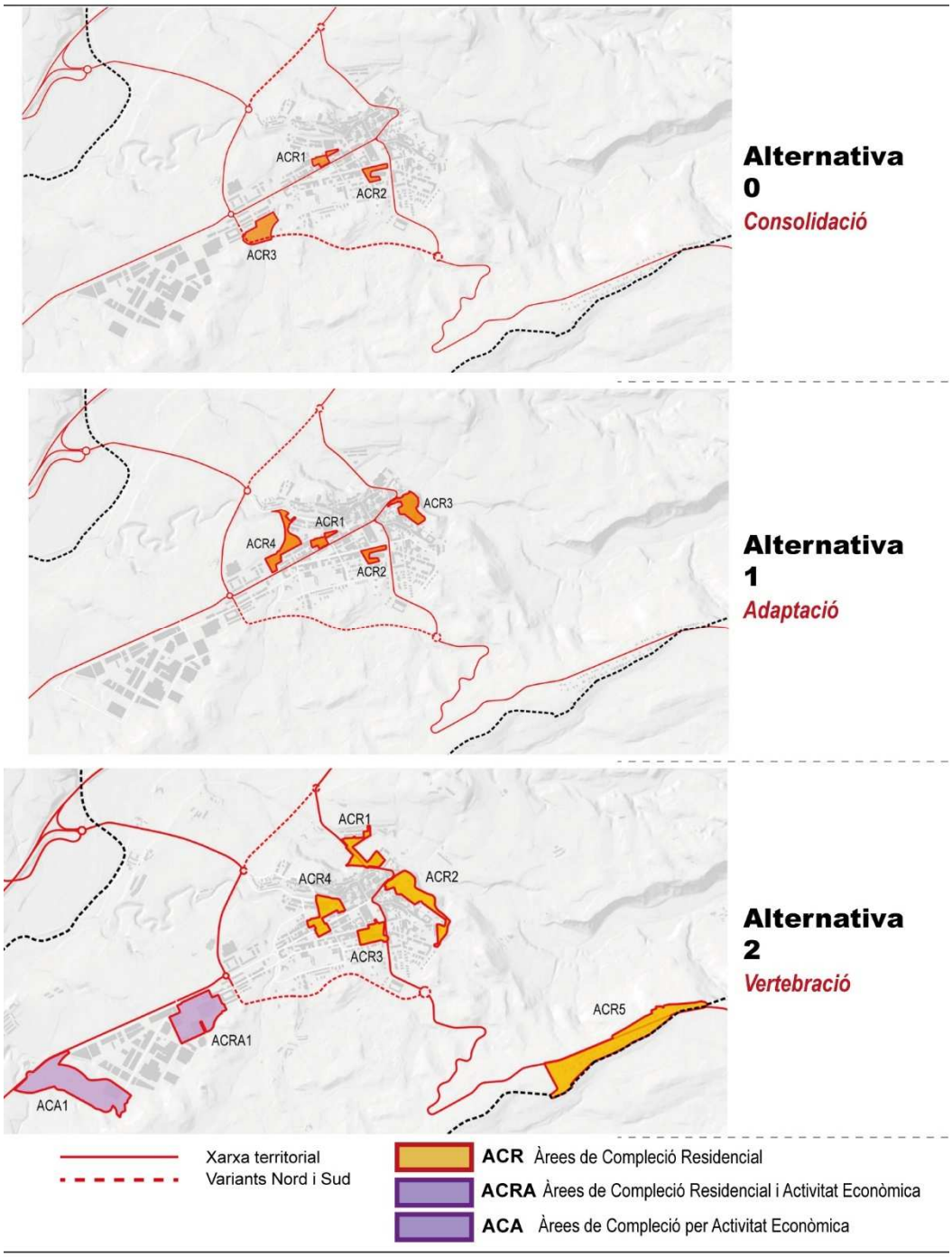
Tot el sòl qualificat pel planejament vigent com a sòl industrial està urbanitzat, no obstant hi ha un nombre significatiu de parcel·les sense edificar al polígon industrial i edificacions en el teixit urbà en desús i en processos de degradació com pot ser el cas de Tebisa, Can Berenguer o Cal Sans.

Pel que fa a les alternatives, únicament és **l'alternativa 2** la que preveu la transformació dels sòls industrials en desús en noves centralitats equipades i amb espais lliures estructurants; aquesta alternativa preveu un àmbit situat al límit oest del polígon industrial que permet transferir l'aprofitament industrial d'aquells àmbits de transformació i concentrar aquest tipus de teixit amb necessitats molt concretes i diferenciades de la resta del teixit.

D'acord amb el punt anterior sobre els potencials d'habitatges, s'estima una franja d'habitatges des dels 623 de l'alternativa 0 als 1.201 habitatges de l'alternativa 2; agafant com a referència els màxims de l'alternativa 2, i d'acord amb la ràtio de primeres residències (88% del total), el nombre d'habitatges potencials de referència se situa en 1.057 unitats; atenent a una ràtio d'un lloc de treball per a cada nova llar potencial, esdevé un potencial aproximat d'uns 1.057 nous llocs de treball.

Per tal de traduir aquests llocs de treball de creixement potencial al dimensionat quantitatiu de sòl a proposar, s'utilitza la relació estadística entre la superfície neta de sòl d'ús industrial al municipi (308.688 m2) i el nombre total d'assalariats del sector industrial (727 persones al darrer trimestre de 2018) en base a la qual resulta un ràtio de 424 m2 de sòl industrial per lloc de treball, molt per sobre de l'indicador de 150 m2/ treballador, considerat suficient des del punt de vista urbanístic.

La dinàmica econòmica actual del municipi passa per una afiliació majoritària al sector serveis, molt sovint difícil d'encaixar en el teixit i paisatge de naus industrials d'un polígon; un aspecte que d'altra banda, en Artés resulta un espai d'oportunitat per que a diferència de les grans àrees monofuncionals implantades i aïllades en el territori, el polígon industrial de Santa Maria d'Artés forma un continuo urbà amb l'àrea residencial. D'acord amb aquesta visió, l'Avanç de POUM considera l'oportunitat de considerar el polígon industrial com una zona d'activitat econòmica susceptible d'encabir i integrar nous usos més enllà dels pròpiament industrials, avançant cap el sector terciari.

Imatge 25. Anàlisi comparat. Millora urbana i compleció. Elaboració: AVRA

6.3.2. Justificació

En aquest sentit, l'estratègia de millora urbana, compleció i transformació del document d'Avanç de POUM d'Artés és la definida en l'**alternativa 2** atenent a les raons següents:

- Delimita àmbits de millora urbana i compleció en sòls que previstos al planejament vigent (NNSS-88) poden contribuir a desenvolupar un model urbà fonamentat en la regeneració dels espais i en un menor consum del sòl no urbanitzable.
- Delimita àmbits susceptibles de transformació i canvi d'ús en àrees industrials del centre de la vila, introduint nous usos i reserves de sòl per a espais lliures i equipaments que reforcin la cohesió veïnal.
- Qüestiona el planejament derivat vigent en àmbits sensibles com Cal Sitjes, Fassina i Celler Cooperatiu, i planteja la necessitat de revisar els paràmetres de desenvolupament del sòl i de la seva ordenació interna.
- Integra les polítiques d'accés a l'habitatge al cor de la vila, garantint que els àmbits de transformació del sòl aportin importants reserves de sostre per habitatge protegit dimensionat a les necessitats de segments clau de la població: joves i gent gran.

– Te incidència directa en la millora de la mobilitat interna, contribuint a jerarquitzar la xarxa viària i a pacificar eixos com Rocafort, Diagonal i carretera de Sallent.
– Introdueix la correcció de dèficits de la xarxa de serveis urbans en àmbits com la urbanització Vista Pirineus.

6.4. Model d'ordenació (extensió)

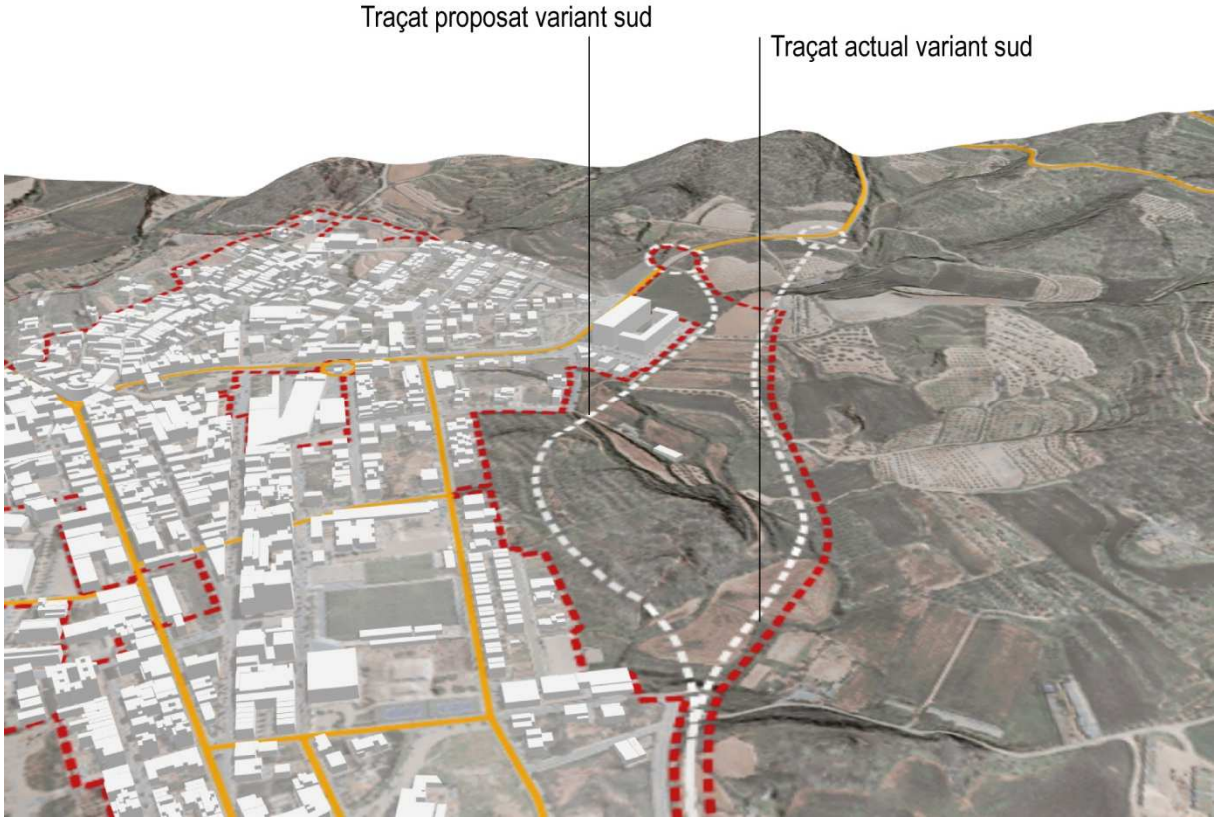
6.4.1. Anàlisi comparat

Del conjunt de 3 alternatives proposades, són les alternatives 0 i 2 les que presenten una major superfície de sòl urbanitzable en forma de sòl d'extensió. En aquest sentit es considera com a millor opció per a garantir el desenvolupament del sòl urbanitzable **l'alternativa 2** donat que delimita àmbits ja previstos a les NNSS-88 i que no han estat desenvolupats, amb un total de 23,80 ha. Pel contrari l'alternativa 0 únicament considera susceptible de considerar com a sòl d'extensió el sector S2 Residencial Nord ja previst al planejament vigent i que no s'ha arribat a tramitar i el sector S3 Roquinyons Sud.

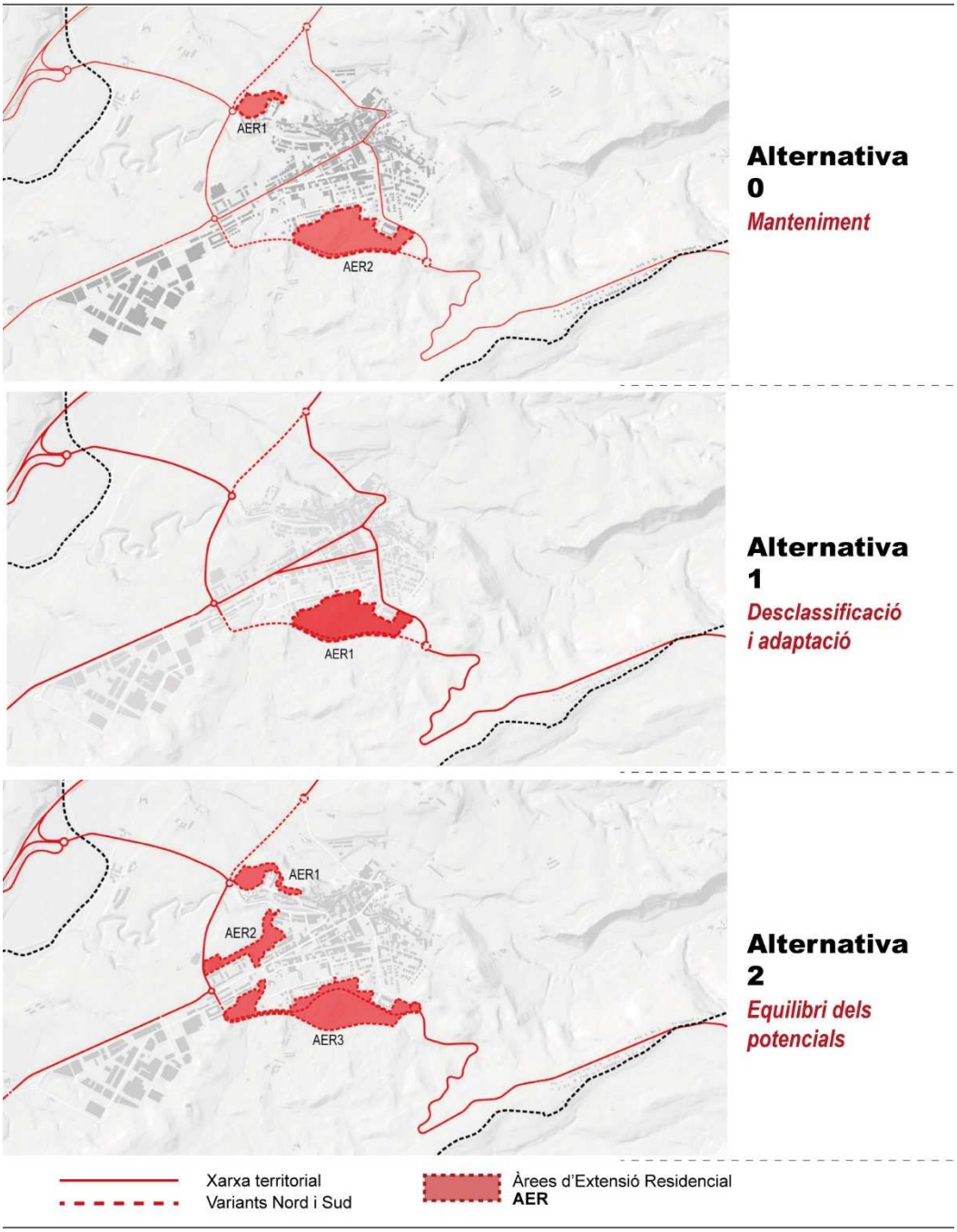
Cal assenyalar que en la proposta de cadascun dels àmbits proposats per a cada alternativa s'han tingut en consideració elements clau com:

– La coherència entre el desenvolupament del sòl a llarg termini propi dels sòls d'extensió i els sòls subjectes a processos de millora urbana i compleció en sòl urbà no consolidat.
– El impacte en el consum del sòl no urbanitzable.
– Els escenaris sociodemogràfics i econòmics del municipi.

L'alternativa 2 considera àmbits com Roquinyons o Torrent del Mig com a sòls d'extensió. En aquest sentit, aquesta proposta redimensiona i ajusta els paràmetres urbanístics per tal de garantir el compliment de la reserva de sòl per a sistemes i d'habitatge protegit que preveu la legislació urbanística vigent. En aquest sentit, l'alternativa 2 proposa 591 habitatges en els sòls d'extensió, dels quals gairebé el 90% ja estaven previstos al sectors Nord (S2), Roquinyons Sud (S3), U5-Mallorca i en el sòl urbà pendent de desenvolupar del Torrent del Mig. Als 591 habitatges previstos s'ha de sumar al potencial en sòl urbà consolidat i al sòl urbà no consolidat donant un total de 4.443 habitatges que representaria un potencial màxim de 11.329 habitants. Aquesta proposta, si bé encara dibuixa un potencial molt elevat cal que sigui analitzada en el marc d'un planejament que té vigència fins a l'any 2036 i que prioritza la transformació del sòl urbà front el sòl d'extensió i ocupació del sòl rústec.

Imatge 26. Anàlisi comparat. Traçats actual i proposat de la variant sud. Elaboració: AVRA

Imatge 27. Anàlisi comparat. Extensió urbana. Elaboració: AVRA

6.4.2. Justificació

En aquest sentit, l'estratègia de sòls d'extensió que incorpora el document d'Avanç de POUM d'Artés és la definida en l'alternativa 2 atenent a les raons següents:

- Planteja un consum més racional i sostenible del sòl no urbanitzable, revisant ordenació interna i paràmetres d'àmbits ja contemplats al planejament vigent com ara el sector Nord, Roquinyons i Torrent del Mig.
- Garanteix una reserva de sòl molt important, encara que un 35% menor que el potencial màxim permès pel PTPCC, per afrontar el desenvolupament a llarg termini de les polítiques urbanes d'Artés, amb un total aproximat de 591 habitatges, en un 90% ja previstos al planejament vigent.

– Potencia la revisió dels límits nord, oest i sud de la vila amb importants reserves de sòl per a espais lliures i equipaments, proposant superar els mínims fixats per la legislació urbanística vigent.
– Garanteix la reserva de sostre per a habitatge protegit com a mínim del 30% del total proposat d'acord amb la legislació urbanística vigent, i que atenent a un càlcul aproximat por significar que Artés pugui comptar com un parc d'habitatge públic en sòl urbanitzable superior als 200 habitatges, suficients per a garantir un accés a l'habitatge a segments vulnerables de la població.
– Permet millorar l'ordenació interna de l'àmbit de Roquinyons per a garantir la màxima protecció del Turó proposant un nou traçat i secció de la variant sud.
– No preveu desclassificació de sòl urbanitzable ja que tot i que les previsions demogràfiques no fan pensar en la necessitat de nous sòls d'extensió, les estratègies de creixement moderat proposades pel planejament territorial vigent indiquen la voluntat que el POUM garanteixi, dins d'una estratègia a mig i llarg termini, la reserva de sòls per ubicar futures demandes d'habitatge principal, com així mateix, garantir l'obtenció de reserves de sòl per a sistemes d'espais lliures i d'equipaments

6.5. Sòl no urbanitzable

6.5.1. Anàlisi comparat

Aquest punt analitza les alternatives 0, 1 i 2 relacionades amb les estratègies d'integració dels vectors ambientals, econòmics i socials que tenen incidència en el sòl no urbanitzable i que defineixen el model d'espais oberts proposada en el document d'Avanç de POUM. Aquest apartat s'estructura en un anàlisi de les diferents propostes de qualificació del SNU, de la integració dels catàlegs de masies i de béns a protegir, de la compatibilitat de l'activitat agropecuària i de la posada en valor de determinades àrees d'interès eco-cultural, paisatgístic i ambiental, incidint així mateix en l'avaluació dels riscos hidro-geomorfològics existents.

– **Qualificació del sòl no urbanitzable**

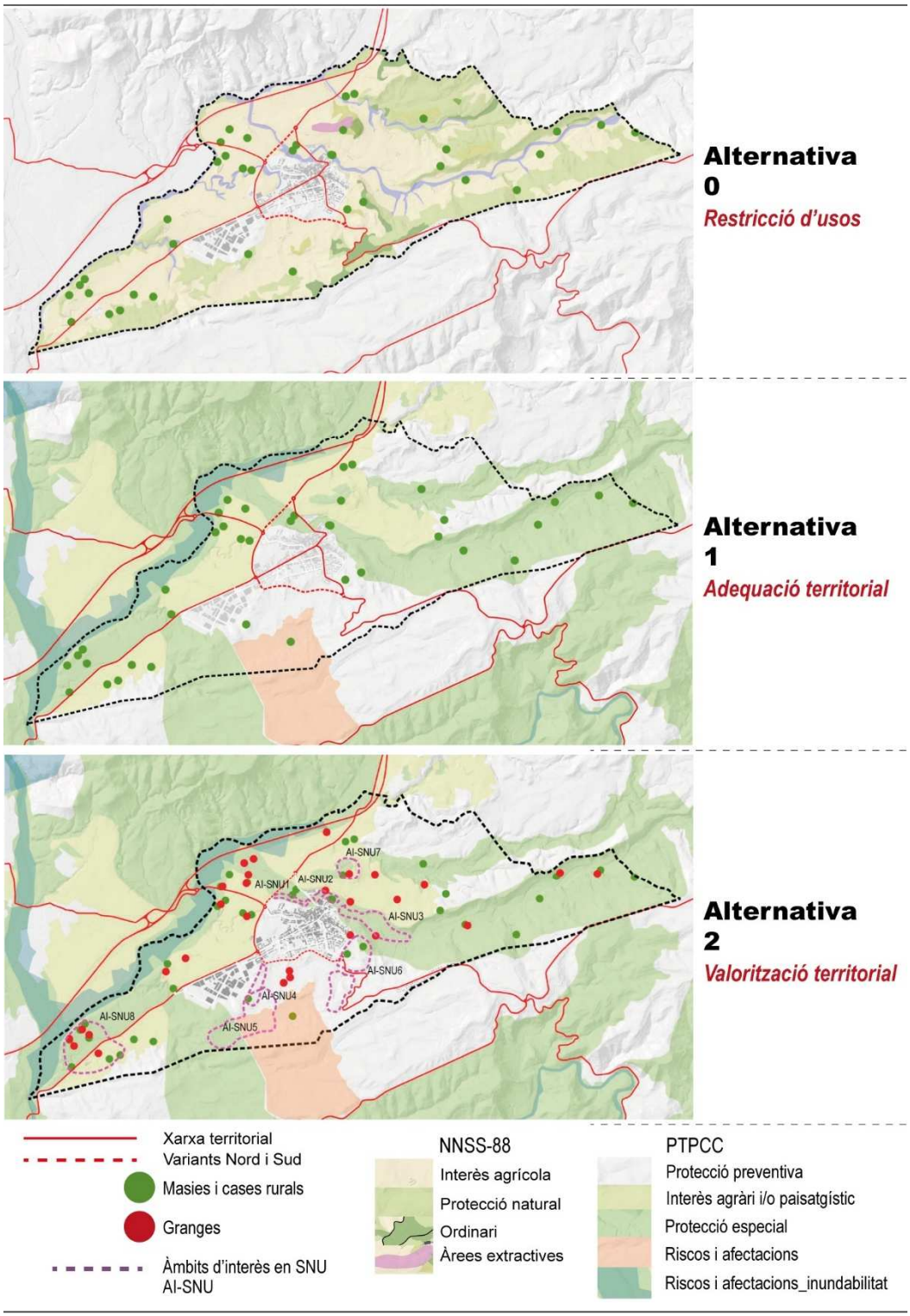
Del conjunt d'alternatives proposades, són les **alternatives 1 i 2** les que incorporen les qualificacions del SNU previstes al planejament territorial vigent, el PTPCC. En aquest sentit, l'Avanç de POUM desestima la qualificació prevista pel planejament vigent (NNSS-88) amb l'objectiu d'equiparar les condicions i paràmetres d'ús del sòl rústec a la de la resta de municipis de la comarca que han revisat el seu planejament general. Aquest és un aspecte clau que permet analitzar possibles incompatibilitats en l'activitat agropecuària o d'interès públic en sòls qualificats d'especial protecció, aspecte que no garanteix la proposta de SNU de l'alternativa 0.

– **Elements vertebradors**

Del conjunt d'alternatives proposades, és l'alternativa 2 l'única que proposa integrar en el model d'espais oberts d'Artés el treball portat a terme de manera segmentada en els darrers anys que ha permès posar en valor els actius del sòl rústec. En aquest sentit, l'alternativa 2 proposa aprofundir en l'inventari de la xarxa de camins rurals que permeten connectar l'àrea urbana amb les masies, espais naturals de protecció i àrees d'interès eco-cultural i arqueològic.

L'alternativa 2, a diferència de la resta d'alternatives proposades, delimita un total de 8 àmbits d'especial interès en sòl rústic. Aquesta proposta se sustenta en els treballs previs al document d'Avanç portats a terme per la Diputació de Barcelona. En aquests àmbits d'interès es detallen qüestions cabdals com la protecció dels espais fluvials de Malrubí i de les hortes tradicionals a la qualificació de Can Vila com a equipament (públic o privat) en SNU o la protecció de l'espai de vinya i de jaciments arqueològics. En quant a l'activitat en sòl no urbanitzable, també es proposa la recuperació de la coberta de sòl en l'àrea extractiva de La Serreta i l'ordenació dels usos en l'àmbit del Pla de Salavés.

En quant als riscos, si bé l'alternativa 1 defineix els previstos al planejament territorial, és **l'alternativa 2** la que integra la gestió dels riscos hidro-geomorfológics en el desenvolupament del sòl. El document d'Avanç de POUM inclou els informes d'inundabilitat i de riscos geològics redactats al llarg de l'any 2018 i 2019 per l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC).

Imatge 28 Anàlisi comparat. Sòl no urbanitzable. Elaboració: AVRA

6.5.2. Justificació

En aquest sentit, l'estratègia al sòl no urbanitzable del document d'Avanç de POUM d'Artés és la definida en l'alternativa 2 atenent a les raons següents:

- Integra les categories del sòl del planejament territorial vigent (PTPCC) i garanteix un marc comú per al territori del Bages que permet distingir de manera clara els sòls que han de tenir una major protecció normativa.
- Integra els catàlegs de masies i de bens elaborats sobre la qualificació del SNU del planejament vigent i els adapta a les noves qualificacions transcrites del planejament territorial vigent.
- Garanteix l'avaluació de la compatibilitat de l'activitat agropecuària, extractiva i d'interès públic a les condicions del SNU transcrita del planejament territorial vigent.

– Aprofundeix en la necessitat d'integrar els valors ambientals, patrimonials, arqueològics i agrícoles en les estratègies de desenvolupament del SNU, incidint en la necessitat d'inventariar i posar en valor la xarxa estructurant de camins rurals existent.

6.6. Sistemes d'espais lliures i d'equipaments

6.6.1. Anàlisi comparat

Aquest punt analitza les alternatives 0,1 i 2 relacionades amb l'estratègia de vertebració de l'espai urbà a partir de la proposta d'espais lliures i d'equipaments comunitaris en les diferents estratègies de desenvolupament del sòl. En aquest sentit, cal destacar que de les 3 alternatives proposades, l'alternativa 0 és l'única que no preveu cap tipus d'estratègia concreta més enllà de garantir les reserves previstes al planejament general i derivat vigent malgrat preveu un potencial de 4.709 habitatges equivalents a una població de 12.007 habitants. D'aquesta manera, l'alternativa 2 centra els seus esforços en obtenir reserves per a espais lliures i equipaments en àrees centrals de l'espai urbà dins l'estratègia de millora urbana, compleció i transformació (sòl urbà no consolidat) per a un màxim de 11.330 habitants amb poc més de 6 ha d'ocupació del sòl rústec que la prevista pel planejament vigent (NNSS-88).

– **Espais lliures**

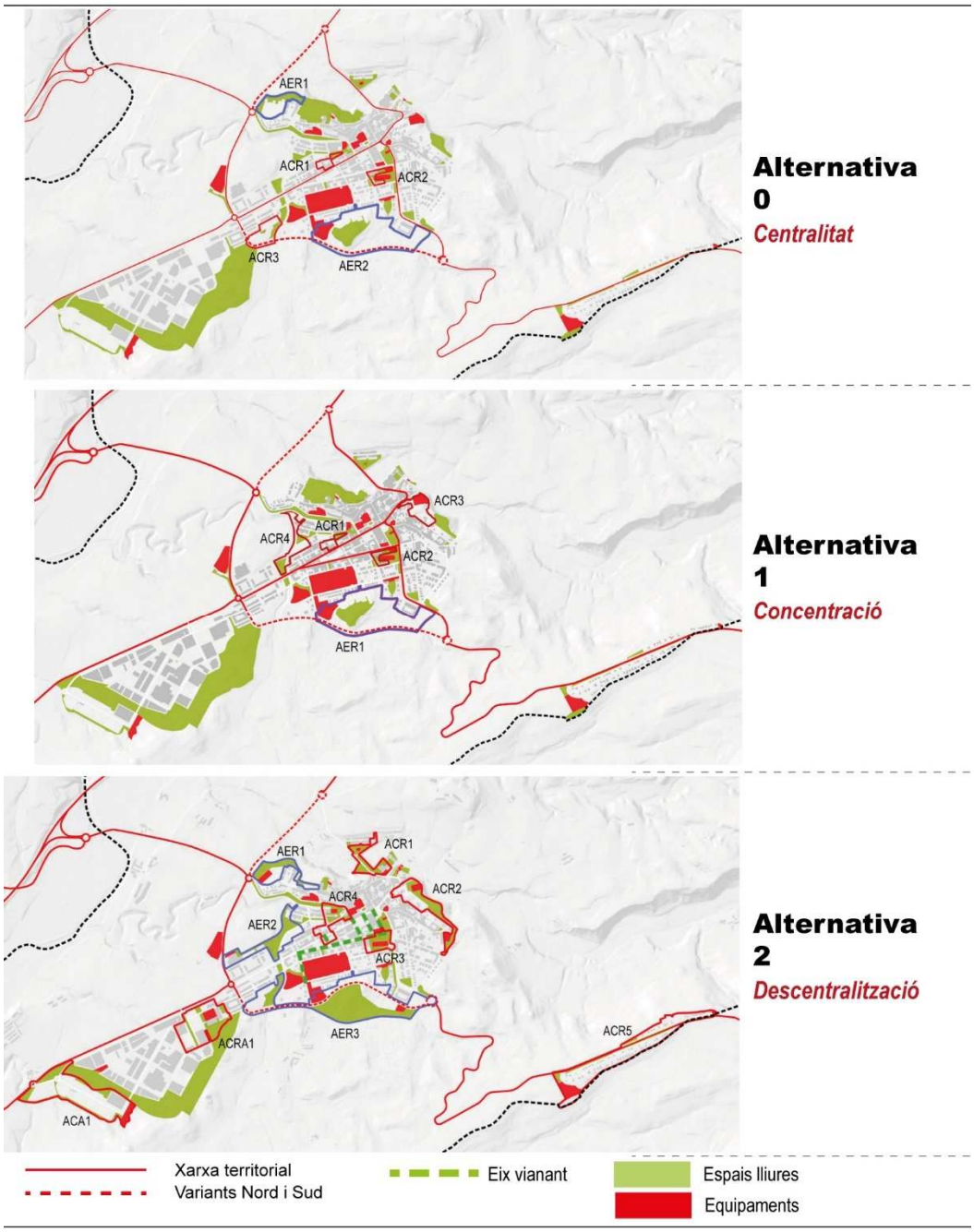
  L'alternativa 2 és la que millor expressa l'objectiu del POUM de garantir que l'estructura d'espais lliures esdevingui clau en el benestar quotidià de les veïnes i veïns, encara que seguint estratègies diferenciades. Aquesta l'estratègia es fonamenta tant en la "quantitat" que es tradueix en la proposta de parcs en sòls d'extensió que afavoreixen una òptima transició entre el medi urbanitzat i el sòl no urbanitzable, com en la "qualitat" dins les estratègies de millora, compleció i transformació urbana com és el cas de l'àmbit de Tebisa-Cal Sans, o de Cal Sitjes a on el nou verd permet articular propostes en la pacificació d'eixos viaris, relligar les diferents zones i pal·liar els efectes del canvi climàtic. Aquest és un aspecte a destacar i sobre el qual, l'Avanç de POUM reforça d'acord amb els criteris i objectius relacionats amb un model de vila saludable, amable i cohesionat que fa compatibles la presència del vianant amb la potenciació de les activitats comercials i culturals que es puguin desenvolupar en els sòls d'aprofitament privat.

– **Equipaments comunitaris**

  L'alternativa 2 novament és la que proposa una estratègia de reforç dels sòls destinats a equipaments comunitaris, mentre que l'alternativa 0 únicament aporta les reserves contemplades pel planejament vigent a Fassina i Roquinyons. En aquest sentit l'alternativa 2, a través dels sòls de millora i compleció, proposa petites peces d'equipaments que permeten descentralitzar aquest tipus d'espais pel conjunt de l'àrea urbana i corregir dèficits com els existents en barris com el Raval o el casc antic, un aspecte alineat amb l'objectiu d'aquest POUM de reforçar la qüestió de gènere en l'espai públic En tot cas, és l'alternativa 2 la que millor permet assolir els objectius del POUM d'un espai urbà cohesionat i segur, amb equipaments lligats a usos d'habitatge i d'activitat econòmica, integrats en parcs i places i connectats tots ells per una xarxa viària dimensionada a l'escala del vianant.

Imatge 29. Espais lliures i equipaments. Alternativa 2. Elaboració: AVRA

Imatge 30. Anàlisi comparat. Espais lliures i equipaments. Elaboració: AVRA

6.6.2. Justificació

La proposta que recull el document d'Avanç de POUM d'Artés considera l'alternativa 2 com la més adient per aquestes raons:

- Proposa la creació de noves centralitats recolzades en els usos mixtos del sòl i en la presència d'espais lliures i d'equipaments de qualitat, integrats en el teixit edificat i en els espais de quotidianitat de la població.
- Contribueix a reforçar la qüestió de gènere en l'espai públic, descentralitzant els equipaments pel conjunt de l'espai urbà i corregint els dèficits existents en determinades barriades.
- Garanteix el manteniment dels sòls periurbans lliures d'edificacions amb les reserves proposades en els sòls d'extensió; així mateix, prioritza salvar el turó de Roquinyons a partir de la revisió del traçat i secció de la variant sud, afavorint el manteniment del turó com a connector entre el sòl no urbanitzable i el sòl urbanitzat.

		ALTERNATIVES		
		0	**1**	**2**
total sòl amb aprofitament privat	**(Ha)**	**89,89**	**86,91**	**89,48**
total sòl destinat a sistemes	**(Ha)**	**69,09**	**65,72**	**75,22**
Potencial habitatges total	**(uts)**	**4.709**	**4.592**	**4.443**

Taula 23. Síntesi d'alternatives. Proposta de sòl d'aprofitament i sistemes. Elaboració: AVRA

7. ESCENARIS I DINAMISME (2020-2036)

La proposta d'ordenació de l'Avanç de POUM es dimensiona en coherència amb els escenaris demogràfics i dinàmiques constructives al llarg de la vigència del futur POUM, que per al municipi d'Artés s'ha estimat entre els anys 2020 i 2036. En aquest sentit les 3 alternatives proposades comparteixen els elevats potencials d'habitatge que preveu el planejament vigent al sòl urbà consolidat.

Pel que fa als escenaris demogràfics de l'any 2036, la memòria d'anàlisi va establir els càlculs següents a partir de les estimacions contemplades en "Projeccions de població de Catalunya 2013–2051. Base 2013":

- Un **escenari mitjà**, que contempla una combinació de fecunditat, esperança de vida i migració en estimació mitjana i que pretén reflectir l'evolució que es considera més probable del creixement i l'estructura demogràfica a Catalunya, i que per Artés implica guanyar un total de 330 nous habitants (125 llars)
- Un **escenari alt** que preveu una combinació de fecunditat, esperança de vida i migració en estimació alta, i que per Artés implica un increment de població de 773 habitants (294 llars)
- I un **escenari baix** que preveu una combinació de fecunditat, esperança de vida i migració en estimació baixa, en el que Artés perd 256 habitants (97 llars)

Cal destacar que d'acord amb aquests escenaris, el potencial del sòl urbà pendent d'edificar ja permet cobrir la necessitat d'habitatge de l'escenari amb majors increments de població.

D'altra banda, a l'hora de proposar el planejament general d'un municipi, a banda de projeccions censals, s'ha de tenir en consideració la dinàmica constructiva que pot incidir en l'atracció de població com l'accés a l'habitatge, el benestar o la qualitat de vida al municipi. En aquest sentit, es proposa un altre escenari a partir del qual avaluar la conveniència de les alternatives d'ordenació proposades a partir dels factors següents:

- En 2018, Artés té una població de 5.648 habitants formant 2.214 llars amb una mitjana de 2,55 persones/llar, i un parc de 2.800 habitatges dels quals el 88% és primera residència.
- El potencial del planejament vigent és de 5.708 habitatges, i per tant, resten pendents de desenvolupar un total de 2.908 habitatges (l'equivalent al 51% del potencial total) tant al sòl urbà consolidat com als sòls pendents de desenvolupar. Aquest potencial previst pel planejament vigent (NNSS-88), amb una mitja de 2,55 persones per llar fixa una població màxima per Artés vora els 14.500 habitants (13.000 habitants si es manté la proporció del 88% d'habitatges de primera residència). Cal recordar que l'alternativa 0 ja recull el treball de transcripció del planejament vigent fixant el potencial màxim de 4.709 habitatges (4.086 en sòl urbà directe).
- En l'actualitat, el 88% del parc d'habitatges es destinat a primera residència, taxa que el POUM manté i considera adient a les dinàmiques futures d'Artés.
- La taxa de creixement dels darrers anys en Artés ha estat de 12,92 habitatges per cada mil habitants, una taxa superior a la del conjunt de Catalunya (6,82) i a la de la comarca del Bages (7,53).
- L'establiment d'una hipòtesi de comportament del mercat immobiliari en els propers anys a partir de tres escenaris possibles de producció immobiliària: baix, mig i alt, amb taxes creixement residencial de 3, 5 i 7 habitatges per cada mil habitants, respectivament. En aquest sentit, la consideració d'un coeficient de cobertura de l'oferta que garanteixi un dimensionat suficient en els comunament acceptada, es situaria en un factor de 2,5.

D'acord amb les anteriors consideracions les dades quantitatives més significatives són:

- El dimensionat de producció d'habitatges previst pel 2036, amb una hipòtesi de creixement constant de 5 habitatges per cada 1.000 habitants, se situa entorn als 800 habitatges nous.
- La formació de noves llars, respecte aquesta producció d'habitatges i considerant un 88% d'habitatges principals, que és el que figura en la base més recent de l'DESCAT, donaria com a resultat la formació d'unes 700 noves llars (685 llars) per al 2036.
- Si es considera una ocupació mitjana per cada llar similar a l'actual, situat en 2,55 persones/habitatge, resultaria un creixement demogràfic entorn als 1.785 habitants per a l'any 2036, assolint el municipi una població de 7.433 habitants.
- La necessària cobertura de la demanda, aplicant un coeficient de factor 2,5 sobre la hipòtesi del creixement mig, dona un dimensionat necessari entorn als **2.000 nous habitatges (1.947 habitatges**) que serà la base de referència sobre la que es dimensiona el POUM d'Artés.

Atenent a la taula següent (veure Taula 24), es poden apreciar les relacions entre els potencials:

- L'alternativa 2 preveu un total de 1.201 nous habitatges, l'equivalent a una població total de 3.062 habitants, encara que és la que presenta un menor potencial total, inclús per sota del planejament vigent (Alternativa 0).
- L'alternativa 2 és la que millor reconeix l'estat real del teixit urbà, el seu grau de consolidació i cal destacar que una part significativa del nombre d'habitatges resultants de l'estratègia de compleció (610 habitatges) és per la transformació de sòl industrial situat en el centre de la vila en operacions de regeneració urbana.

		ALTERNATIVES		
		0	**1**	**2**
HABITATGES POTENCIALS EN SÒL URBÀ CONSOLIDAT (SUC)	**(Ha)**	**4.086**	**4.023**	**3.242**
HABITATGES POTENCIALS ESTRATÈGIA COMPLECIÓ (SUNC)	**(Ha)**	282	289	610
HABITATGES POTENCIALS ESTRATÈGIA D'EXTENSIÓ (SUD)	**(Ha)**	341	280	591
TOTAL HABITATGES POTENCIALS EN DESENVOLUPAMENTS	**(Ha)**	**623**	**569**	**1.201**
TOTAL HABITATGES POTENCIALS	**(Ha)**	**4.709**	**4.592**	**4.443**

Taula 24. Síntesi d'alternatives. Proposta dels potencials d'habitatges. Elaboració: AVRA

D'acord amb les necessitats en matèria d'habitatge, s'estimen tres escenaris:

- Un **escenari de partida**, representat per **l'alternativa 0**, que manté les previsions del planejament vigent i dimensiona un total de 623 habitatges nous, encara que amb un potencial elevat d'habitatges computades en el sòl urbà consolidat amb paràmetres de densitat molt elevats i que resulta en un nombre total de 4.709 habitatges. El nombre de població potencial se situa en els **12.007 habitants en 2036**, 2,12 vegades la població de l'any 2018.
- Un **escenari conservador**, representat per **l'alternativa 1**, que ajusta les previsions del planejament vigent a la legislació urbanística vigent i dimensiona un total de 569 habitatges nous, amb un potencial similar a l'alternativa 0 en el sòl urbà consolidat i que defineix un potencial màxim de 4.592 habitatges. El nombre de població potencial se situa en els **11.709 habitants en 2036**, més del doble que en 2018.
- Un **escenari d'equilibri**, representat per **l'alternativa 2**, que pot prioritzar el desenvolupament d'estratègies de compleció o d'extensió i que si bé és la que aporta un nombre més elevat de nous habitatges (1.201) és deu a que el sòl urbà consolidat queda únicament amb sòls de llicència directa pendents d'urbanitzar i sense gestió urbanística pel mig i que dona el nombre més baix de totes les alternatives, amb 3.242 habitatges per l'ajust de determinades qualificacions i que sumats a l'anterior resulta en un total de 4.443 habitatges. En aquest sentit, el potencial total d'habitatges permet dimensionar una població de **11.329 habitants en 2036**, una mica més del doble que en 2018.
- Atenent al fet que el 88% dels habitatges son de primera residència, el nombre de la població de l'alternativa 2 se situaria en els **9.970 habitants**, un límit que es considera adient com a escenari per a un POUM de llarg recorregut i que s'ajusta a les demandes de la població de no superar aquesta xifra (veure memòria de participació).

En tot cas, cal tenir en consideració tres qüestions que tenen incidència en la construcció dels potencials del planejament vigent:

- Reconèixer la bossa d'habitatges potencials d'execució directa a l'any 2019, de manera detallada i amb un càlcul dels sostres i densitats que permeti relligar els paràmetres normatius urbanístics amb la realitat existent.
- Garantir la presència d'instruments de gestió urbanística en aquells àmbits del medi urbà poc consolidats, i que esdevenen clau per garantir la cessió i urbanització dels sòls destinats a sistemes, molt importants per a la vertebració del municipi.
- Avaluar la idoneïtat de mantenir els àmbits de sòl urbanitzable previstos al planejament vigent i que després de tants anys no han estat desenvolupats, i que poden condicionar negativament determinades actuacions de transformació que poden esdevenir claus en les polítiques urbanes del municipi.

Un model de territori que aposta per la qualitat urbana, la preservació de l'entorn rural i que ha de fer seus els principis d'un dret de l'accés a l'habitatge digne i inclusiu per a les veïnes i veïns d'Artés, implica l'adopció d'un model de creixement que aposti per teixits compactes, amb usos mixtos, de densitats mitjanes, i tipologies edificatòries que combinin el bloc plurifamiliar, amb tipologies tradicionals en alineació a vial i en la menor proporció possible, d'habitatge unifamiliar aïllat.

Per acabar, cal insistir en que tot i que les previsions demogràfiques no fan pensar en la necessitat de nous sòls d'extensió, les estratègies de creixement moderat proposades pel planejament territorial vigent indiquen la voluntat que el POUM garanteixi, dins d'una estratègia a mig i llarg termini, la reserva de sòls per ubicar futures demandes d'habitatge principal, com així mateix, garantir l'obtenció de reserves de sòl per a sistemes d'espais lliures i d'equipaments.

8. PROPOSTA D'ORDENACIÓ DEL DOCUMENT D'AVANÇ

8.1. Proposta de criteris per a la qualificació del sòl

El desplegament de les figures de planejament derivat que s'ha redactat i aprovat al llarg de la vigència de les NNSS-88, i el desenvolupament d'una gran part dels sectors de planejament contemplats en aquest document, ha generat un volum molt important de determinacions normatives, referides tant a l'ordenació de les condicions d'edificació com als sistemes.

Aquest conjunt de determinacions no pot ser deixat de banda en el marc de la redacció del POUM d'Artés doncs, en la majoria dels casos, estableixen unes condicions d'ordenació específiques per a les noves estructures urbanes generades a partir del planejament derivat, que no són prescindibles sense negar el sentit d'aquelles ordenacions i les possibilitats que aquestes es puguin completar o, fins i tot, transformar.

Tampoc resultaria adient al contingut i l'estructura del POUM, limitar la revisió a la recollida i transcripció de la totalitat de les figures de planejament aprovades i les seves determinacions normatives, aspecte que podria derivar en una col·lecció de normes i disposicions diverses. La necessària relectura de les disposicions normatives i de les determinacions gràfiques dels planejaments aprovats en el desenvolupament de les NNSS-88, com la seva contextualització a l'espai físic i a la inclusió de nous àmbits i estructures, obliga a realitzar un esforç de sistematització, ordre i disposició jerarquitzada i ajustada de les determinacions del planejament anterior, en relació al cos dispositiu del POUM.

Com a pas previ a la integració de les diferents determinacions del planejament derivat vigent es proposa realitzar una refosa normativa com a instrument clau per tal de poder procedir a la redacció del cos normatiu del POUM.

Aquesta refosa normativa i la necessària relectura de les qualificacions comporta la definició d'una nova organització de les qualificacions del sòl, estructurada en base a la morfologia pròpia de cada teixit i les diferents maneres de regular l'establiment de les condicions i característiques de cada qualificació en les que es divideix el sòl.

8.2. Qualificació i regulació dels sistemes

La qualificació urbanística del sòl en zones i sistemes té per objectiu assignar a cada part del territori usos i, en el seu cas, intensitats i/o condicions d'edificació tot desenvolupant els drets i deures que estableix la legislació urbanística vigent.

Els sistemes defineixen aquells sòls d'interès general que, relacionats entre sí, configuren l'estructura general i orgànica del territori i són determinants per assegurar el desenvolupament i funcionament dels assentaments urbans i a l'hora han de garantir els objectius del planejament referents a infraestructures de mobilitat, equipaments comunitaris, serveis tècnics i d'espais lliures en general, així com aquell altre sistema reconegut en la legislació vigent com el destinat a l'habitatge dotacional.

Es proposa assumir la nova regulació dels sistemes a partir d'un doble criteri: d'una banda establir una classificació sistemàtica que reflecteix l'organització dels elements que configuren l'estructura del territori i, de l'altra, mantenir una certa continuïtat respecte a l'estructura de les NNSS-88. No obstant, es creu convenient que el POUM identifiqui els sistemes amb noves claus per tal de facilitar la seva correlació amb els altres planejaments de Catalunya. En aquest sentit, es proposa utilitzar els criteris de sistematització dels codis d'identificació en el planejament urbanístic exposats per la Direcció General d'Urbanisme. En concret:

SISTEMA DE COMUNICACIONS	
Sistema viari,	clau SX
Sistema ferroviari,	clau SF
SISTEMA D'ESPAIS LLIURES	
Sistema de parcs i jardins urbans,	clau SV
Sistema hidràulic,	clau SH
SISTEMA D'EQUIPAMENTS PÚBLICS I SERVEIS TÈCNICS	
Sistema d'equipaments,	clau SE
Sistema de serveis tècnics,	clau ST
SISTEMA D'HABITATGE DOTACIONAL	
Sistema d'habitatge dotacional,	clau SD

8.3. Qualificació i regulació de les zones.

Es proposa plantejar una regulació de les diferents zones edificables partint de la refosa realitzada de l'anterior regulació normativa dels diferents planejaments promoguts durant la vigència de les NNSS-88 i, al mateix temps, cercant també una nova estructura de la zonificació que, mantenint la major interrelació possible amb les actuals zones i amb la seva nomenclatura, defineixi una estructura ordenada i lògica.

Es proposa establir la divisió del sòl susceptible d'aprofitament privat en sectors zonals, zones i subzones.

Els sectors zonals es classificaran fonamentalment en base a dos components: els usos generals i la forma tipològica o ordenació bàsica de l'edificació. Els diferents sectors se subdividiran en zones, en les que es regularà de forma detallada les condicions de parcel·lació, edificació i ús. Les zones, per la seva banda, se subdividiran en subzones, atenent a la regulació paramètrica específica de cada teixit, a les diferents intensitats i als diferents usos dominants i/o compatibles.

Atenent a la diferenciació establerta en la legislació urbanística vigent, referent al règim urbanístic del sòl en relació als drets i deures de la propietat establerts al TRLU adquirits en una finca o parcel·la, s'establiran les zones d'execució directa o "zones" i les "zones preferents a detallar". Es proposa establir la subdivisió del sòl d'execució directe, no condicionat al planejament derivat, en "zones" que regularan de forma precisa l'ordenació del sòl urbà i del sòl no urbanitzable. La "zona" s'identificarà amb un polígon zonal definit i associat a una clau alfanumèrica (clau Nn).

Es proposa establir en aquells sòls pendents de desenvolupament posterior, les "zones preferents a detallar". Es localitzaran en el sòl urbanitzable pendent de la redacció dels plans parcials i en el sòl urbà no consolidat, pendent de la redacció dels plans de millora urbana corresponents. La "zona preferent a detallar" s'identificarà amb un polígon zonal indicatiu i associat a la mateixa clau de la zona que haurà de concretar el planejament derivat, però entre parèntesi (clau Nn). Les zones preferents a detallar mantindran les condicions dominants que identifiquen a cada una de les zones establertes pel Pla d'ordenació urbanística municipal.

La nova regulació de les zones prendrà com a referent igualment, per tal de facilitar seva correlació amb els altres planejaments de Catalunya, els codis d'identificació en el planejament urbanístic proposats per la Direcció General d'Urbanisme. En concret:

ZONES RESIDENCIALS	
Nucli antic	clau R1
Urbà tradicional	clau R2
Ordenació tancada	clau R3
Ordenació oberta	clau R4
Cases agrupades	clau R5
Cases aïllades	clau R6
ZONES D'ACTIVITAT ECONÒMICA	
Industrial	clau A1
Serveis	clau A2
Logística	clau A3

9. ÍNDEX D'IMATGES

Imatge 1. ODS amb incidència en el POUM d'Artés. Font: UN-DESA i Diputació de Barcelona. Elaboració: AVRA 21
Imatge 2. L'Agenda Urbana de Catalunya i el POUM d'Artés. Font: AUC, Generalitat de Catalunya. Elaboració: AVRA 22
Imatge 3 Síntesi d'alternatives proposades al document d'Avanç de POUM d'Artés. Elaboració: AVRA 26
Imatge 4. Àmbits de sòls d'extensió. Potencial segons PTPCC. Elaboració: AVRA 28
Imatge 5. Alternativa 0. Xarxa viària territorial. Elaboració: AVRA 29
Imatge 6. Alternativa 0. Àmbit de sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA 30
Imatge 7. Alternativa 0. Àmbits de millora i compleció en sòl urbà no consolidat. Elaboració: AVRA 31
Imatge 8. Alternativa 0. Àmbits de sòls d'extensió. Elaboració: AVRA 33
Imatge 9. Alternativa 0. Ordenació del SNU. Elaboració: AVRA 34
Imatge 10. Alternativa 0. Ordenació dels sistemes d'espais lliures i d'equipaments. Elaboració: AVRA 35
Imatge 11. Alternativa 1. Xarxa viària territorial. Elaboració: AVRA 38
Imatge 12. Alternativa 1. Àmbit de sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA 39
Imatge 13. Alternativa 1. Àmbits de millora i compleció en sòl urbà no consolidat. Elaboració: AVRA 40
Imatge 14. Alternativa 1. Àmbits de sòls d'extensió. Elaboració: AVRA 42
Imatge 15. Alternativa 1. Ordenació del SNU. Elaboració: AVRA 43
Imatge 16. Alternativa 1. Ordenació dels sistemes d'espais lliures i d'equipaments. Elaboració: AVRA 44
Imatge 17. Alternativa 2. Xarxa viària territorial. Elaboració: AVRA 46
Imatge 18 Alternativa 2. Sòl urbà consolidat (SUC). Elaboració: AVRA 47
Imatge 19. Alternativa 2. Àmbits de millora i compleció en sòl urbà no consolidat (SUNC). Elaboració: AVRA 50
Imatge 20. Alternativa 2. Àmbits de sòls d'extensió. Elaboració: AVRA 52
Imatge 21. Alternativa 2. Ordenació del SNU. Elaboració: AVRA 53
Imatge 22. Alternativa 2. Ordenació dels sistemes d'espais lliures i d'equipaments. Elaboració: AVRA 54
Imatge 23. Anàlisi comparat. Estructura viària i àmbits de pacificació. Elaboració: AVRA 71
Imatge 24. Anàlisi comparat. Sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA 74
Imatge 25. Anàlisi comparat. Millora urbana i compleció. Elaboració: AVRA 76
Imatge 26. Anàlisi comparat. Traçats actual i proposat de la variant sud. Elaboració: AVRA 77
Imatge 27. Anàlisi comparat. Extensió urbana. Elaboració: AVRA 78
Imatge 28 Anàlisi comparat. Sòl no urbanitzable. Elaboració: AVRA 80
Imatge 29. Espais lliures i equipaments. Alternativa 2. Elaboració: AVRA 81
Imatge 30. Anàlisi comparat. Espais lliures i equipaments. Elaboració: AVRA 82

10. ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Alternativa 0. Potencials de les NNSS-88 i alternativa 0. Elaboració: AVRA 30
Taula 2. Alternativa 0.Superfícies del sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA 31
Taula 3. Alternativa 0. Àmbits de millora urbana i compleció. Elaboració: AVRA 32
Taula 4. Alternativa 0. Quantificació del potencial de l'estratègia de millora i compleció. 32
Taula 5. Alternativa 0. Àmbits de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA 33
Taula 6. Alternativa 0. Quantificació del potencial de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA 34
Taula 7. Alternativa 0. Estat de desenvolupament del sistema d'espais lliures. Elaboració: AVRA 36
Taula 8. Alternativa 0. Estat de desenvolupament del sistema d'equipaments. Elaboració: AVRA 36
Taula 9. Alternativa 0. Resum de les propostes d'ordenació. Elaboració: AVRA 37
Taula 10. Alternativa 1. Superfícies del sòl urbà consolidat. Elaboració: AVRA 39
Taula 11. Alternativa 1. Àmbits de millora urbana i compleció. Elaboració: AVRA 41
Taula 12. Alternativa 1. Potencial de l'estratègia de millora i compleció. Elaboració: AVRA 41
Taula 13. Alternativa 1.Àmbits de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA 42
Taula 14. Alternativa 1.Quantificació del potencial de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA 42
Taula 15. Alternativa 1. Resum de les propostes d'ordenació. Elaboració: AVRA 45
Taula 16. Alternativa 2. Superfícies del sòl urbà consolidat (SUC). Elaboració: AVRA 49
Taula 17. Alternativa 2. Àmbits de millora urbana i compleció. Elaboració: AVRA 50
Taula18. Alternativa 2. Quantificació del potencial de l'estratègia de millora i compleció. Elaboració: AVRA 51
Taula 19. Alternativa 2. Àmbits de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA 52
Taula 20. Alternativa 2. Quantificació del potencial de l'estratègia d'extensió. Elaboració: AVRA 53
Taula 21. Alternativa 2. Resum de les propostes d'ordenació. Elaboració: AVRA 56
Taula 22. Síntesi d'alternatives. Proposta de classificació del sòl. Elaboració: AVRA 72
Taula 23. Síntesi d'alternatives. Proposta de sòl d'aprofitament i sistemes. Elaboració: AVRA 83
Taula 24. Síntesi d'alternatives. Proposta dels potencials d'habitatges. Elaboració: AVRA 85

Diputació Barcelona

Gerència de Serveis d'Habitatge, Urbanisme i Activitats
Comte d'Urgell, 187, 2a pl.
Edifici del Rellotge
08036 Barcelona
Tel. 934 022 890 · Fax 934 020 653
gs.hua@diba.cat · www.diba.cat/